

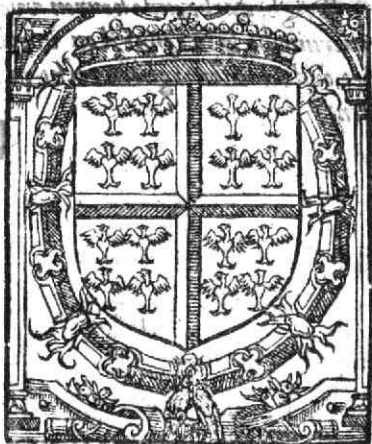
**De bewijsinghe vande onschult van mijn heere Philips,
baenreheere van Montmorency, grave van Hoorne, vrijheere
van Weert etc., admirael ende capitein generael van der zee
vanden Nederlande, riddere vander oorden vande gulden
vliese etc. : tegens de bedreigelicke vanginge, onbehoorlicke
aenhoudinghe, onrechtveerdige rechtvoorderinge, valsche
betichtinghe, ongoddelicke vonnissen ende tyrannische
executie te grooten ongelijcke, dadelijcken aen zijnen persoon
ghedaen**

<https://hdl.handle.net/1874/9056>

Bewijsinghe

vande onschult van mijn heere Philips
 Saenreheere vā Montmoꝛcy/ Graue
 van hoorn/ Wijkheere van Weert/ &c.
 Admirael ende Capitein Generael van
 der Zee/ vanden Nederlande/ Ridder
 vander Orden vande Gulde vlicse/ &c.

Tegens de bedriegelike vanginge/ onbehoorli-
 cke aenhoudinge/ onrechtueerdige rechtuoꝛ-
 deringe/ valsche betichtinghe/ ongoddelike
 vonnissen/ ende tyranische executie te groo-
 ten ongelijcke/ dadelijcken aen zynen persoon
 ghedaen.

Ghedrukt in de Maent van Septemb. 1568.

Esaiā 59.

Dijne handen zyn met bloede besmet, ende
v vingheren met ondeuchden, dijne lippen spre-
ken leugenen ende uwe tonge seet dat onrecht
is, daer en is niemant die vande gherechticheyt
predickt noch die met de vvaerheyt rechtet, een
yeghelyck betront op ydel dinghen ende dencke
bedroch, haer voeten loopen totten quaden, ende
sy zyn snel om onschuldich bloet te storten, heur
opstel is een boos ghedacht ende heuren vvech is
enckel verderuinghe, sy en kennē den vvech des
vreden niet, ende daer en is gheen recht in hen-
ren ganghen.

**Cozte Tafel vande pꝛincipaelste materien
die getracteert wordē in dese tegēwooz-
dige verantwoozdinge des Grauen van
Hoozne/ Admirael vander Zee/ &c.**

De verbintnisse die elck heeft tot beschuddinge zijnder eeren.	Folio. 1
De doot gheleden om sweldoen/vermeerdert des afsiuighen cere.	2
Dongelijck dat dooz een quaet bonnisse lijdt de gene die sunder oorzake geduempt is.	3
Den Admirael gerekent onder de ghene die om sweldoen hebben geleden.	3
Dooz sake des boecks.	4
Het veruolch deser verantwoozdinge.	4
Het leuen des Admiraelis.	5
D'Admirael en heeft maer booz dminste deel zijn- der goeden geweest Cassal der Nederlandē.	5
Den treck des Admiraelis ten dienste des Prin- cen vanden Nederlanden.	5
De Staten ende eeren byden Admirael van hen ontfangen.	6
De groote oncosten byden Admirael in hennen dienst gedaen.	7
D'Admirael en heeft gheen bewint ghesocht noch ambiteus gheweest.	8
Wondersaten der Nederlanden/zijn groote be- minders van hen vꝛijheden.	8
Het Euangelie heeft in den Nederlanden van ouer lange ghebleuen.	9
Dleetwesen des volcx tegē de veruolgingen.	10
Uvoortstel des Cardinaels est zijns aehangs.	11
De goede Pzincen bedrogen van hen quade die- naers.	11
De verdruckinge der Inquisition.	12
Het Placcaet der Inquisitionē vā Aprille/1550.	13
A u	Die

Die verſuctinge van dien by middel vande Reſ-	13
gentē.	
Het Placcat beueſtigende de Inquiſitie mettē	13
herroepen van dien inden Jaer 1555.	
De getrouwicheit der Staten en onderſatē.	14
De oochluickinge mettē herdē Placcaten.	15
Die nieuwe Biſdommen/de Inquiſitie/de in-	
newinge der Abdijen ende de wreede veruol-	
gingen/zijn de ware oorſaken der nageuolchde	
veranderingen ende onruſten.	16
Dē bont ende waerom men de Spaēſche knech-	
ten ſochte te houden inden Nederlanden.	17
waerom de Cardinael ende andere verdruckers	
hebben geſocht de doot der grootſter Heeren	
des lants.	17
De quade dienaers en ſoecken geen veranderinge	
vanden Staten.	18
De vergaderinge der Staten/deenich remedie	
inden noot	18
De Hertoginne vā Parme Regēte generale.	18
Den raedt van Statē pro forma te wegebrocht	
byden Cardinael ende Preſident.	19
Wingbrengen der Biſſchoppen.	19
Het innemen der Abdijen.	20
Het ſtraff onderhouden der Placcaten.	20
De boozgaēde punctē zijn doorſakē vā tquaet.	21
De verhooningen daer tegē dickwils gedaē.	21
De ſeindinge der groote nae Spaengien.	22
Des Carinaels quade voortſtellen.	23
De reſolutie des Conincx int einde des Jaers	
1565. vercondicht/heeft de onruſte terſtont na-	
geuolcht.	24
De wāhope ende mozzinge des volcx door d In-	
quiſitie/incorporatie ende veruolginge.	24
Het ophouden der veruolginghe is met grooter	
oorſaken toegelaten.	25
Het miſtrouwen der Edele en der gemeinte.	26
Het ſtozmen der beelden.	27
Daccord vanden Edele.	27
Des Conincx reſolutie van met geweld int lant	
te comen.	29.

Dongelucken daer wt ghevolcht.	29
Des Hertoghen van Alue coempste metten Spaenscrichsvoick.	29
De wzeetheden des Hertoghen van Alue.	30
Sijn booznemē vā alle de groote te verniele.	30
Het vertrecken van vele bandē grootē Heerē.	31
De geueinstheit des Hertogen van Alue.	32
Het vanghen der Grauen van Ggmont ende Hoorne.	34
Het nauwe geuancenisse der boozh. Heerē.	35
Hen vzeuen goedē ende dienaers ooc geuāgē.	36
De Heeren tegē recht gehoudē sonder ticht.	36
Donbehoozlike maniere van onderbragen.	38
De bedwongē antwoorde des Admiraels op zijn betichtinge.	40
De verraschte procedure tegen hem gehoudē.	41
De declinatorie des Admiraels niet gehoozt.	44
Het onrechtueerdich veroordelē der Graue.	45
De wzeede doodinge der Grauen.	46
Het ongerechtich vanghen des Admiraels.	49
Admirael is geweest een Ridder vander Doz- den.	49
Dozdinancien vander Dozdē en zjn in zjn van gen niet geuolcht.	50
Admirael is gheweest een let ende Graue des Rijcx.	51
Sijn vanghen is gebeurt teghen de pzeuilegien.	51
Admirael ghenangen gehouden tegen de rech- ten vander Dozden vanden Rjcke ende van den lande.	53
Admirael is teghen des lants pzeuilegien wt Wabant ghebuert.	53
De onbehoozlickheit vander rechtuoozderinghe ins Grauen sake.	56
De Commissarisen ende Rechters partijdich ende incompetente.	60
Dongerechticheit van des Hertoghen berclerē opte declinatorie.	61
Het nul/machteloos ende verraschte bonnis ter	

- boot. 62
 De valsheit vander acte van desen vonnis. 64
 Den Hertoge en heeft tproces niet kunnen ouer
 sien. 66
 Die brieuen van des Coninx van Spaengien
 Ambassadeur in Franckrijck aende Regente
 int Nederlandt. 68
 De Hertoghe heeft sonder Raedt den Graue ver
 wesen. 69
 De condemnatie excedeert niet alleen de conclusie
 maer oock de krafft der seypen. 69
 De vijf seypen tegen den Admirael/ indē onrecht
 ueerdigen vonnis begrepen. 72
 Het eenich valsch fondement der betichtinghe.
 74
 Donschult teghen de eergiericheit daermen den
 Admirael heeft mede willen belaiten. 76
 De groote en hebben noyt ghedacht van te ver
 anderen van heure. 78
 De groote en hebben gheen verbont teghen den
 Coninck oft zijnen ondienst ghemaect. 81
 Hier heet Crimen lese Maiestatis/dat de groo
 te niet gheerne des Cardinaels nieuwicheden
 en sagen. 83
 De groote hebben ouer den Cardinael met groo
 te redenen gheclaecht. 84
 De particulier redenen van oneenicheit tus
 schen den Admirael ende den Cardinael.
 89
 De Cardinael vertrocken zijnde / regeerdet al
 ende steldet al int verweerde dooz de zijne.
 96
 Donschult opte leureye vanden grooten.
 97
 Dat de groote met grooter oorsaken / ghe
 wenscht hebben de versterkinghe van den
 Raedt van Staten. 100
 Deredenen der tsamen cominghe vande groote
 tot Breda ende te Hoochstraten. 104
 Het

- Het verbont der Edele en raect den Admirael
niet. 108
- De Inquisitie int landt niet gedoocht gheweest
te zijne. 111
- De herdicheit der Placcaten niet ghevolcht te
wesen. 112
- De vuchten der voortgheselder nieuwichen
den. 112
- Het ouergheuen der Requeste by de Edele.
112
- De swaricheit ghemaect byden Admirael van
te Houe te comen. 114
- De opinie van elcken behoort by te zijne.
117
- Admirael beschuidicht om niet gheraden te
hebben dat men den Bontghenooten met wa
penen wederstaen soude. 118
- Het wederstaen met forste den bontghenooten
en was noch moeghelijck noch redelick.
119
- Het verfoeck der Edele verantwoort. Folio
122
- Die van Zabant verclaert by vander In=
quisitie. 123
- De redenen van den ghescorcken executien.
124
- Het voozghenomen vertreck der Regente wt
Bnessel. 125
- Donschult waerom de groote gienghen daer de
verplichte aten. 129
- De betichtinghe dat dAdmirael aen anderlie=
den tafel ghedoocht heeft het roepen van Viue
le geur. 130
- De vergaderinghe ghhouden metten Bondt=
ghenooten te Duffel. 131
- dAdmirael en heeft de Bondtgenoten in zijn be=
schud niet ghenomen. 134
- Waerom de groote te Denremonde hen by ee ge=
uonden hebben. 137

Des Conincx coemste begeert vandē grootē/	140
De betichtinge van dat de groote hebben de vergaderinge d generale Statē goetgeuondē/	146
De woorden van Philips van comines tegen de gene die sulcke vergaderinge beletten	148
Het vergaderen der Staten is noodich volgen- de slants privilegien/	151
Het was om vele saken noodich datmen de Sta- ten vergaderde/	152
Dinquisitic en de placcaten en hebben geē plaetse in des Admiraels heerlijckheden/	155
Donschult des Admiraels op zijn brieuen	158
De belastinghen des Admiraels/ aengaende des hy te Dornick ghedaen heeft.	162
Donschult datmen tzijnder coemste heeft gheroe- pen/Viuent les Jeux,	163
De groote diensten byden Admirael te Dornick ghedaen/	165
De beletten den Admirael ghedaen byden Capi- teyn vanden Castele/	169
Dadmirael beschuldicht om de bloetstortingē ver- huedt te hebben	170
Des Admiraels wijsheyt om tlandt in rusten te houden/	172
De groote en hebben niet vermeten vande staten te vergaderen	173
Het misrouwen tusschen die vande Stadt ende vanden Casteel/	174
DAdmirael is beschuldicht dat hy vanden Ede- len te wercke gheselt heeft	176
Dadmirael is beschuldicht om de prekingen niet te hebben doen achterbliven/	176
Dadmirael en heeft tot Dornick niet gesloten son- der oorlof vande Regente	179
Dadmirael en heeft de prekinghen tot Dornick niet ghebrocht/maer vonden	180
Donschult des ghebots vanden in. Septēb.	181
Donschult opt bouwen der tempelen buyten Dornick	185
Dadmirael beschuldicht om dē sebat inder ker- ken te hebben doen soecken	187
De	

De prekinghen booz vier daeghen inder hallen te Dornick toegelaeten	190
De Regente heeft goetghevonden al wat d'Admirael te Dornick ghehandelt heeft/	193
Dadmirael en heeft hem niet ghemoeyt met de straffe de ghevangene/	195
De swaericheden die de Stathouder te Dornick maecte	197
Dadmirael heeft der auctoriteyt vande Regente alst boozghestaen	202
De vierde dreyghementen den Graue opgheleet	203
Dadmirael hrest d'Abdije van S. Amands tot profijt des Cardinaels behouden	205
Teft des Heeren van Brederoede en raecht den Admirael niet	210
Dadmirael en heeft hem der saecken van Galenichijn niet ghemoeyt	213
Slot ende cozt verhael van deser verantwoordinghe	216
De aanbiedinghe tot beswaeringhe van des Adraels goeden name.	219

**De taefel vande stucken begrepen in
dese verantwoordinghe.**

DE beuyfinghe ende verantwoordinghe
vande onschult des Heeren Graue van
Hoorne, ende het gheuevt ghedaen ende ge-
bruyct tegen zynen persoon by zyne verdruc-
kers, onder dexel vanden naem des Coninck,
deur heure aenhoudinghe, vanginghe, betich-
tinghe, rechtuoorderinghen, vonnissen ende
executie, nu. 1. fo. 1. tot 221.

De richt ende belastinghen byden Procureur ge-
nerael den voorseyden Graue ghedaen en-
de opgheleit, nu. 2. fo. 222. tot 260.

Dantwoorde des voorseyden Heeren by hem
alleen sonder hulp oft raedt ghemaect, by
ghescrijfte gestelt, ende ouerghegheuen teghen
de richt des voorseyde Procureurs generael,
nu. 3. fo. 261. tot. 362.

Drie briuen vande groote Heeren des lants
ghescreuen aende Coninck, rakende den Car-
dinael van Granuelle met eene requeste
daeroppe aende Regente, num. 4. fo. 363. 367
273. ende 376.

Extract vande briuen des Coninck, antwoor-
dende den seluen grooten Heeren, numer. 5.
folio. 378.

Seuen brieuen des' Heeren Admirael's aende
Coninck, nume. 6. fol. 378. 380. 381. 382. 383.
385. ende 393.

De brieuen des Coninckx aenden Admirael,
numer. 7. zyn alle ghenomen ende worden
achterghehouden, andersins souden hierme
de byghevuecht vvesen.

Extracten vande brieuen der Gouvernante aen
den Coninck, num. 8. fo. 402.

Extracten vande brieuen des Coninckx aende
Regente, num. 9. fo. 408.

Vyfthien brieuen vande Regente aenden Ad-
mirael, num. 10. fo. 411. 412. 413. 415. 417. 420.
422. 423. 424. 426. 427. 429. ende 430.

Sesthien brieuen vanden Admirael aende Re-
gente, num. 11. fo. 431. 433. 434. 435. 436. 438
439. 442. 444. 446. 448. 450. 451. 453. 455.
ende 457.

Tweelf brieuen des Admirael's ghesonden
naer Spaengien, nu. 12 fo. 461. 463. 470. 474
475. 477. 479. 480. 481. 486. ende 490.

De brieuen byden Admirael ontfanghen vve
Spaengien, num. 13. zyn alle ghenomen ende
onthouden.

Neghen brieuen vanden Admirael ghesonden
ten Houe ende elders, nu. 14. fo. 494. 495. 496
497. 499. 500. 501. 504. 505.

Drie brieuen vande Reghente aen diuersche,
nu. 15. fo. 506. 507. ende 508.

Noch

- Noch twee brieuen aende Regente, nu. 16. fol.
509. ende 511.
- Drije brieuen vanden President Viglius aen-
den Admirael ende den Stathouder, num.
17. fo 513. 514. 515.
- Vyf brieuen vanden raetsheere Assonuille aen
de Admirael, nu. 18. fo. 516. 517. 519. 520. 522
- Dacte vā accorde vande Regēte, nu 19. fo. 523.
- Seuen publicatien ende verdragingen, ghedaen,
gheconcipteert ende ghemaecte inde Stadt
van Dornick, num. 20. fo. 524. 526. 528. 533
537. 538 540 551.
- Sesse attestatien vande Magistraet van Dor-
nick, nu. 21. fo 541 543. 545. 546. 547.
- Eenen brief vande selue Magistraet aende Re-
gente, nu. 22 fo. 555.
- Vyf articulen vande Instructie vanden raedt
van Staten, nu. 23 fo. 557.
- Den brief vanden Stathouder ende Capiteyn
van Dornick aende Heeren van Desquer-
des ende Vileers, nu. 24. fo 560.
- Den brief vanden Heere van Norcarmes aen
den Stathouder vanden Cast eele te Dor-
nick, nu. 25 fo. 561.
- Drije brieuen van diuersche aenden Admirael
nu. 26. fo. 562. ende 563.
- Twee supplicatien ouergegeuen te Dornick, en
de twee andere, nu. 27. fo. 564. 566. 568. 571.
- De commissie vande Admirael omme te Dornic
te gaen, nu. 28. fo 578.
- Ex-

Extracten vter blyder incoemste ende vander
additien der seluer, nu. 29. fo. 580.

Extracten vter constitutien vander oorden
vanden gulden vliese ende vande additien
der seluer, nu. 30. fo. 589.

Seuen Supplicatien aenden Keyser aenden Co-
ninck, aende Keur ende Vorsten, aende Sta-
ten, ende aenden Hertoghe van Alba ouerge-
geuen ten voordeele vande twee geuangene
Grauen, nu. 31. fo. 592. 593. 594. 599. 600. 602.
603.

Derthien brieuen vanden Keyser vande Vor-
sten, van diuersche Heeren ende Vrouwen
voor deselue aenden Keyser, aende Heeren
vander oorden, aenden Hertoghe van Alba,
ende aen andere, nu. 32. fo. 604. 606. 607. 609
610. 611. 612. 613. 615. 617. 618. 620. 622.

Vijf brieuen vanden Hertoghe van Alba aen
diuersche Vorsten ende Heeren, aengaende
deselue, nu. 33. fo. 622. 623. 624. 625

De protestatie gedaen opde onbehoorlicke rechts
moorderingē tegē hen gemiēteert. nu. 34. fo. 626

Elf brieuen van ende aen diuersche, rakende
deselue rechtmoorderinghen, nu. 35. fo. 629
630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637.

Neghen verclaringhen ende appointementen
oft appostillen, qualijcken ende tonrechte in
henre saken gegheuen, nnn. 36. fo. 638. 642. 644
648. 645. 649. 651. 656. 658.

De twee gheheel tonrechte gegeuene vonnissen
vree-

vreedelyck tegen hunter executien gestelt,
nu. 37. fo. 660. 662.

Den lesten brief vanden Heere Graue van Eg-
mont, inder vre zyns doots aenden Coninuck
ghescreuen, nu. 38. fo. 664.

Extractē vte verantvvoordingen des voorfz.
Heeren van Egmont, nu. 39. fo. 666. 668. 670

Extract vande Edictē gestatueert ende gemaect
opter religien inde iaren van 1531. ende 1555
nu. 40. fo. 671:

De verantvvoordingen van myne Heeren de
Prince vā Oraengien ende Graue vā Hooch
straten met diuersche stucken daer toe ghe-
uecht, vworden gheemploieert in dese ver-
antvvoordinghe.

De verantwoordinghe des Gra-
uen van Hoornne/tegen sijne ver-
druckers.

Nemant / eenich verstant heb-
bende / en salontkenen / dat alle
Princen / heeren / ende persoo-
nen van state ghehouden zijn /
sonderlinge sozge te dragen vooz huere
goeden name / ende dattet hen seer ter her-
ten moet gaen als sy hen vinden gheraect
oft veruolcht / aengaede hen cere / te meer
alst gheschietton rechts ende om goede ge-
trouwe diensten qualijc wesende verstaen /
besunder / so verre de blamatie raect gzo-
te sake en leelijcke stucke / en boue al / alst
gebuert by wege van seyte en tegē recht /
ende dan noch soecht onghelijck ende ge-
welt te bedecken metten name der recht-
ueerdicheyt / inder vueghen dat niemant
pime noch arbeyt hem en behoort te laten
verdrieten / maer eer hem selue in duy sent
varen te stellen / ende oock sijn lijf te auon-
tueren om sijn eert ende goeden naem te
beschudden ende hanthouden / want het
sijnen persoone alleene niet en raect oft en
ontceert / maer soude wesen een eeuwigh
schande vooz sijnen huys / nacomelingen /
vrienden ende maghen / in dien hy daer in
achterhaelt oft schuldich vonden werde.
En hoewel dat sulcken persoon int veruol

De verbin-
tenisse die
elck heeft
totbeschud-
dinghe sijn
der eeren

De doot
gelede om
welvaen/
Dmeerde
des afijut-
gen cere.

2.
gen sterft/so verre hy nochtans sijn goet
recht heeft bewesen of dat zyn onschult sy
heel openbaer oft genoeghsamentlyck can
bewesen wordē/ So en can noch hy/ noch
de sijne des nēmermeer geblameert wor-
den/ta het vermeerdert hen eere en maect
gedoter hennen naem na de doot/ So ver-
re elcken kenlyck is oft cleerlyc bethoont
can worden/ datmen hem fortse en geweld
gedaen heeft/ en datmen hē heeft de doot
aengedaen sonder redevende tongelgche/
tae om zyn goede diensten.

En voorzwaer als sulcke geweld/ onge-
lyck en tirannijē geschiet/ sonderlinge te-
gen heeren en personen/ van qualiteyt/
ende aengaende groote saken/ soo behoort
den elckerlyck niet alleen vande vrienden
ende magen/maer soch alle anderen hen
te vucgen ende te helpen/ elck nae zyn ver-
moegē/ ende by sulcken middel als hi can/
op dat de Intuerie ende fortse sulcken aen-
gedaen/ werde gebetert ende opentlic be-
wesen/ ende daerrenbouen hen goede groo-
te getrouwe diensten en daden en meym-
gen claerlyck aenden dach ghebracht/ op
dat/nae dien het onmoghelyck is hen het
leuen wederom te doen hebben/ten min-
sten soo vele ghedaen worde/ dat hen eere
en goeden naem niet en bliue vercoert en
ghebla

geblameert/welcke aengaende sy in grooter
 ter sorghe staen/(besonder byden vremen
 den ende onwetenden) als het ghewelt
 ende onghelÿck is becleet metten naeme
 van recht ende vonnisse/soemen gemeyn-
 lÿck is vermoedende vooz tghewÿsde en-
 delongelÿck toeschÿuende den gedoemp-
 den. Waer dooz oock te swaerder valt
 wel te bewarren den goeden naem van
 alle persoonagien ter doot veroordeelt/
 onder den naem ende schÿnsel van een
 vonnisse/hoe wel dat in hemselfen is
 verrast / van onweerden ende onrecht-
 uerdich.

Dongelÿck
 dz dooz een
 quaet bō-
 nisse lÿdt
 de gene die
 sond oorz-
 sake ghe-
 doempt is.

Want nu onder het ghetal der geen-
 te die omweldoen/in stede van danbare
 bekentenisse/ hebben gheleden onghelÿck
 ende geuancenisse/iae de doot/wel mach
 ghestelt worden de hooge ende edele hee-
 re/heere Philips Baron van Montmo-
 fence/ Graue van Hoozne / Bÿheer van
 Weerth/ r̄. Ridder vander Sozden des
 gulden Vlÿcs/ende Admirael vanden Ne-
 derlanden/Sod en heeftmen niet cunnen
 ghelaten van cleerlÿck te bewÿsen/ende
 by desen openbaeren gheschÿfte alle de
 wereldt condt te maecken/zÿne onschult/
 mitsgaders tgheweldich onghelÿck te-
 ghen sÿnen persoone vooztghestelt /

De Admi-
 rael gere-
 kent onder
 de gene die
 om weldoē
 hebben ge-
 leden.

Doorſake
des boecs.

4
op datthuis den naem eere ende goede me-
morie van ſulcken heere/die ſo vele diens-
ſten elckerlicken ghedaen heeft/ ende be-
ſunder den Prince ende Prouincien van
den Nederlanden/niet en bliue ghelaſtert
ende verdrukt/al heeft een Tyrant ſelue
ghesocht te doene door onrechtueerdighe
vonniffen ende executien.

1.
2.
Het ver-
nlich deſer
want wor-
dinghe.

3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Om nu al ſelue claerder te bewiſſen/
en ſal niet ongeraden weſen darmen voor
al int cort verclerre den loop des leuens
vande voozſz. edelē heere en zyne grootſe
bewinden/ende inſghelijck verhale corte-
lijck den ſtaet vanden ſaken der Nederlan-
den/ende beſonder vanden Jaere/ 1566.
ghemerckt/alle tghene daermen hem ge-
ſocht heeft mede te beſchuldighen/ Inden
ſeluen Jaere is ghebuert/ ende daer nae
wes inden volghenden Jaere toeghero-
men is/om beter te bewiſſen het onbehoor-
lijck vanghen ende houden vanden ſel-
uen/ ende voort de onrechtueerdicheyt/
ſoowel vanden rechtvoorſderingen tegen
hem, ghouden/ als vanden vonniſſen te-
ghen hem ghegheuen ende ter executien
gheſtelt/ende eyntelijck oock hoe die van
ontweerden moeten gheacht worden/ be-
wiſſende met eenen int lange ſijn onſchult
op elck punct van belaſtinghe/daermen
hem mede beticht heeft. Men

Mengaende dan den persoon vanden
 voorgescreuen heere/ Ist wel waer dat hi
 is ghebozen inde Graeffschappe van Vlaē-
 derē rene der Prouinciē vande Nederlan-
 den/ aldaer hy oock gheerft heeft eenighe
 Landen/ Dorpen en heerlichkeiten/ ten aen-
 sien vanden welken hy is geweest Bassal
 en ondersaet van hooger memozen/ Key-
 ser Caerle den vijfden/ ende van Philips
 den tweeden Coninck van Spaengien als
 nu regerende/ als Ouerheeren vanden
 seluen Nederlanden binnen sijnen leuen/
 maer sijn meeste ende principaelste goedē
 ende heerlichkeiten/ daer hy oock van ioncx
 hints af sijn huys ende woonplaetse ghe-
 houden heeft. Te weten het voorszreue
 Graeffschap van Hoorne/ ende de heerli-
 cheden van Werth/ en andere daer om-
 trent gheleghen/ en sijn den Princen der
 voorsz. Nederlanden geenssins onderwoz-
 pen/ maer ghelegen onder het Roomsche
 Rijck / ende begrepen onder den vijfsten
 Creyts/ Inder vueghen dat hy den seluen
 goeden aengaende gheenssins en is ghe-
 weest Bassal oft ondersaet vanden seluen
 herren der Nederlanden/ hoe wel hy dien
 niet teghenstande altijt soo grooten gene-
 gentheyt totten seluen Princen ende Van-
 den gedraghen heeft/ dat hy van ioncx op
 ende sijn leuē lāc/ de selue heeft geuolcht/
 S in ghedient/

Het leuen
 des admiraels.

v'admirael
 en heeft
 maer veoz
 dminste
 deel sijnē
 goedē ge-
 weest Bas-
 sal der Ne-
 derlandē.

ablijct bide
 brieuē des
 admiraels
 13. Wertz.
 1567.

Den treck
 des admi-
 raelis ten
 dienste des
 Princē vā
 den Neder-
 landen.

ghedient/ gheholpen ende gheert na zyn
 vermoeghen/ iac meer dan zyn macht en
 strechte/ wel xxij iaeren lanck/ Alle zyne
 verdoende ende verterende om hen altyt
 dienst te doen in veelderhande oorlogen/
 reysen/ ende anderen grooten handel hem
 beuolen/ So wel in tyden vā oorlogen als
 van peyse/ oock in besichtinghen vanden
 crighvolck/ wtrichtingē van beden/ lee-
 ningē zyns eygēs tot 33000. gouwe Croo-
 nen seffens/ bozch bliuēde inden noot acn
 de swerte suyters ende veel menichvuldi-
 ge andere/ dewelcke (als men daerop in re-
 keninghe soude willen comen) souden ver-
 re te bouen gaen ende verwegen de staten
 ende eere van hen ontsaen/ die de Procu-
 rator generael hem sonder redene coempt
 verwijten/ in zyn schriftelücke beschuldin-
 ge/ daer na byeeder af ghesproken sal wor-
 den.

De staten
 en eeren bi-
 den Admi-
 mirael van
 hen ontsan-
 ghen.

Want men en wilt niet ontkennen hi
 en hebbe geweest by Keyzers tyde Edel-
 man vāder Camere en last gehat indē oor-
 logē/ daer na ooc Capitein vā dē Archiers
 vanden Coninck doen hy bi d'lant als toe-
 comende heere ontfangen was/ Te wel-
 chen tyde hy zyn M. volch de in Duytslat
 in Itallen/ in Spaengien ende oock in En-
 gellant: hanterende zyn hoff/ ende aldaer
 vol-

voldoende zinnen staet vā Capiteyn/tot dy
 zyn **M.** weder herwaerts ouer quam/ die
 hem doen maecte **Souuerneur** vā **Ther**
doochdom van **Seire** en **Gracffschap** vā
Zutphē/ en daerna **Riddere** vander **Soz**
den/ **Insgelac** **Admirael** vander **Zee**/ **Se**
uende hem ooc last vaneenbende **Kuyte**
ren van **Ordonnācie**/ **Houen** die als zyn
M. **lefstmalen** na **Spaengie** vertroc/ **So** en
 liet hi **uzaf** de **voorz.** **Admirael** en moeste
 hem volgen om in **Spaengien** sijn **hof** te
 hanteren en zynē **staet**: **houdē** de **aldaer** de
superintendencie vā de **saken** der **Nederlā**
den/ waer toe hi verstaē heeft den **tūt** van
 twee **iaeren**/ wederkerende int **Jaer** 1561.
 ten **welcken** **tūde** de **Coninc** zynder so **wel**
 geparyt was/ dat hi hi **bzieuen** der **Regē**
 te **beual**/ den **seluen** hier te **ontfangē** **voorz**
staet vā **Staten**/ inden **welcken** hy der **sel**
uer **Souuernāte** heeft **bigestaen**/ en hem
 gequeten ten **diēste** vanden **Co.** en **welua**
tē vande **vāde**/ so **vele** hē **doenlic** **geweest**
is/ ia oock **langer** dan de **gzoote** **oncostē** hi
 hē **gedaē** om den **Co.** en den **lande** te **die**
nen/ **constē** **verdzagē**/ **gemeret** hi/ om **dare**
in **wel** te **voldoē**/ **bouē** zyn **incomē**/ hadde
 vercocht en **verset** **wel** **tetter** **weerde** van
 driemael **hondert** **dusent** **gouden** **croonē**/
Mits den **welcken** hy oock ten **verschey**
den **tyden** **soo** **by** **bzieuen** als **by** **seynden**
van

b **Hi** **Co**
ntinc **brie**
uen **aende**
Begente. 6
Decr. 1561.

c **Blijct** **by**
des **Admi**
raels **Brie**
uen **aende**
Coninc. 20
Nov. 1566

d' Biduer
 se zijne
 brieuē aen
 Co. en on-
 der andere
 vā. 10. De
 tob. en 20.
 Aug. 1566.
 e. Sijn Se-
 cretarius
 Alonso de
 la Loo. In
 Dec. 1565
 admirael
 en heeft
 geē bewint
 ghesocht /
 noch ambi-
 tieux ghe-
 weest.

van sijne volcke: den Co. sijnen noot heeft
 verthoont/ en hoe dat hy daerom was be-
 dwongen hem te vertrecken op sijn huys/
 tenware zyn M. hem middel gawe om lan-
 ger in zynen dienst te volherde/ na der goe-
 dertierenheyt die hy daer toewel hadde.
 Dickwils oock versocht hebbende dat hy
 van allen onderwint mochte ontslaghen
 wesen/ so hy oock dien volghende te meer
 stonden hem op zyn huys ghehouden
 heeft/ So verre heeft zyn meyninge altijt
 gheweest recht contrarie der eergierichz.
 ambitie/ ende onderwinde/ daer af hem de
 f. iscael tonrecht coempt blameren / soec-
 kende op sulcken craucken fondament te
 bouwen alle de puncten van zyn der ticht/
 ghelijck daer af naerder in zyn oorden ge-
 handelt sal worden ende oock vercleert/
 hoe dat d'Admirael werde ontboden te
 houe ten tijde de verplichte edele hen re-
 queste wilden ouergeuen/ ende daer na tē
 tijde der beelt storminghen/ was by de sie-
 gente ghesonden te Doornick/ welke stadt
 heel inroeren was/ ende dingheseten om
 malcanderen doot te slaene/ ten eynde hy
 die stillen ende vereenighen soude/ soo hy
 ghedaen heeft.

d'onderfa-
 ten d' Ne-
 derlande /
 sijn groote
 verminders
 van hen
 by J. eden.

Mengaende den staet der Nederlan-
 den/ Is elcken kenlick/ dat de inwoonderē
 van

van dien/bouen ander volck/van allen ou-
den tijden hebben gheweest sonderlinghe
liefhebbers en bewaerders/van hen vry-
heden en voozdeelen/waerom sy van out-
hen/ dooz Keyseren/Coningen/en Prin-
cen/hebben doen versien met so schoonen
pzeuilegien/het onderhout vanden welcke
sy altit hennen Prinzen hebben doen be-
sweeren ende solemnelick ghelooouen een
sy die hebben willen ontfanghen/waer
dooz sy altit ghewoon zyn gheweest ghe-
handelt te worden nae vermoegen/van
hen rechten en pzeuilegien/met soetichheit
ende gheenissins met strafficheyt ofte be-
dwanck/(ghelick oock mits huerer ghe-
woonlijcker en behooflijcker trouwe ende
ghehoofsaemheyt sulcx niet van noode en
was/En is openbaer dat het onderhoudt
der seker vryheyt/die Landen heeft ghe-
brocht in soo grooten voozspoet.

Ten andern soo ist oock openbaer/ dz Het Evan-
na dien het Woort Godts inden lesten gelie heeft
tijden weder is int licht gecomen/het E- inden Ne-
uagelie(ond anderen lāden) ooc is ontfan derlanden
gen inden Nederlanden/aidace het sedert van ouer-
altit ghebleuen ende gemeerdert is/niet lange ghe-
teghenstaende soo vele zoutwelijcke con- bleuen.
trarie verboden ende placcaten/ia die her-
uaringhe heeft ons ghethoont: dz somen

Wide mā f tselue metten grooten veruolginghen
 daten daer ende werden ombzengingen meer heeft
 af een ghe willen wtroeyen/ goe het meer ghegroeit
 geprēt zijn ende vermenichvuldicht sy/ des genoech-
 bove hant same ghetuyghenisse gheuen so vele duy-
 woordinge sent mans ende vzeumen persoonen/oude
 des Dün- ende ionghe die soo veerlücken ghedoot
 cen vā D- zūn / om het supuer woort Godts ghe-
 rangien. volcht te hebben/ ende so vele andere duy-
 sent menschen van alle staten die wten
 Lande veretrocken zūn om te leuen in ghe-
 rustheyt hender consciencien.

Wleetwe- = **A**l dwelck gheschiede met eenen groo-
 sen des ten afkeer des Volcks/ dwelck daer door
 volcx tegē seer verbittert wert teghen den Bisschop
 de veruol- van Utrecht (naemaels genocmit de Car-
 gingen. dinael van Granuelle diet al regeerde)
 en zūnen aenhang mitsgaders den gerste-
 lücken (dewelcke sy hielden voor de toefsto-
 kers van sulcken doodinghen en veriagin-
 gen des volcx) wt dien sy sagen dat sy daer
 by verdrucht werdē in hen consciencie en
 nock in hen ouden vūhēyt van te morgen
 handelen ende verstaen vanden wech hie-
 ree salicheyt/waer af sy te meet plaatsen
 van ouer lange/ dickwils soo grooten ver-
 thooninghen gedaen hebben/ dat mē wel
 opentlück mercte/ dat hen meininge geēf-
 sine en was vā altyt te ljdē dus geuangē
 te woꝛ

te worden in hen consciencie / ghepünt in
 hen lichaem ende berooft in hen goet / in
 der vueghen dat te verwonderen is / dat
 sy soo langhe vertoef hebben eer sy hen
 daer tegen heel openbaerlyc metter daet
 ghestelt hebben.

Des niettemin so voer de Cardinael
 (metten zynen) om te bliuen in zyn aen-
 genomen grootheit / alrūt voozt met alder
 strafheit die hem moegelyck was / voozt
 stellēde de ene wreetheit op dandere / met
 seer verschickelijcke mandementen / brie-
 uen / veruolgingen ende executionen / niet te-
 ghenstaende der mooringhen des volcx /
 en vreesse van beroerte / welke beyde des
 te meer verbzeidē / dat de selue Cardinael
 ende die van zynder bende oock int werc /
 stelden int regiment politijck en inden sa-
 ke vanden Lande verscheiden nietwicheidē
 tegen de oude vryheyt ende priuilegien
 des Lants / waerinne byden goederthie-
 ren Princen niet en werde ghenoech / en-
 de volghende den clachten der Ynghe-
 ten / versien / wt dien hen consciencie ende
 goede meyninghe sulcx was beseten en
 verdraeyt byde voozsz. die hen verleyden /
 dat sy meynden / dat sulcx behoorde te
 geschiedē / om de salichzhender siele / vooz-
 de voozdernisse hens die sis / tot weluarē /
 hens

Woozstel
 des Cardi-
 naels ende
 zyns aen-
 hanghs.

g Dat men
 ielse het
 boerken ge-
 noēt Mer-
 claringhe
 vandē praec-
 tijkendes
 Cardi-
 naels ende
 der zynre.
 De goede
 Princē be-
 drogē van
 hen quade
 dienaers

huns Vants ende ruste hender ondersaeten/hoe wel inder waerheit/alt selue recht daer teghen quant.

De sbruc
kinge der
Inquisitiē.

h dat men
besie so ve
le bullen/
cōmissien/
en instruc
tiē daertoe
vercregen.
i datmē be
sie het voer
kē genoēt
de Historie
der Inqui
sitiē van
Spaeniē/
ende een
and mitte
naem van
verthonin
ge aenden
Coninck/
ruerende
tquaet der
Inquisitiē.

Jaē om noch beter elcken te bzingen onder hen bedwanc/en met alre hāde per soonen ende goeden Ingheseten te moeghen leuen thueren appetijte/Soo hebbē dese callanten ghearbeyt/om totten ouerwreedēn placcaten dier wtrecthinghe toestont den weerlijcken/ nochte vuegen/teghen de expresse vziheden des Vants/ de kennisse ende veruolghinghe der geestlijcke (soo sy die noemen) tot welcken eynde sy in alle manieren hebben ghesocht om aldaer inne te bzinghen de heylighe (soomen die heet) Inquisitiē/h de tyrannie/vā der welcker oft verdzaechelijck sy/ moeghen betuyghen/de Vanden van Spaen gien / Portugal ende andere / der selue onderworpen / mitsgaders Arragon / Naples / Milanen ende andere Vande / die hen teghen die verdzuckinghe so menichmalen hebben ghestelt/ende eenighe vanden seluen hen noch heden sdaechs stellen de zijn.

Dwelck sy wel heel wilden doozdringhen inden Jaere 1549. ter eerster ouercoempste vanden Coninck/ ende als doen ontsan

ontfanghen voor toecomende heeren in
 den Nederlanden / ten welken tyden / sy
 met hulpe / der Spaeniaer de mede ouerco
 men wesende / so vele wijs ghemaect ende
 inghegheuen hadden / dat hentoe ghelae
 ten wert te maken / ende doen k ordinerē /
 In April / 1550 / een seer hert Placcat / met
 eenen opentlick inbrenghende d Inquisi
 tie. Maer de clachten werden daer tegen
 terstont soo groot ende soo vele ghedaen /
 ende de waerschijnlike verderffnisse
 daer wt te volghen / soo verthoont / dat by
 itusschen spreken vander Con. M. Doua
 gicre vā hongerijen / als doē Regente der
 Nederlanden / (de welke om alsdoen in
 persoone reysde byden Keyser / wesende
 op de Rijckdach te Ausborch / tselue Plac
 caet wert verandert / versuet / ende tghene
 dat d Inquisitie mede brocht / wtghelatē /
 inde Maent van September / daer na m
 het volck euen wel seer verbittert blij
 uende teghenden Cardinael / ende andere
 beureefende sulche Inquisitie ende ver
 volgt ighē.

De welke daerom niet af en lieten /
 maer om twolck noch meer te quellen /
 maechten sy weder soo vele inden Jaer
 re 1555. als de Coninck / by ouergeuen des
 Keyfers / heere vanden Vandenwert / dat
 ter Jaere 1555

Het plac
 caet der In
 quisitie vā
 April 1550.
 k blijft bi
 den mande
 mente / ge
 bruct aede
 verāt wor
 dingē des
 Princen .
 Wide in
 formatien
 en vertoo
 ningē dier
 van Ant
 werpen .
 Die blue
 tinge van
 dien bi mid
 del vande
 Regente .
 m Byden
 edicte ooc
 ghebuecht
 aēt doorz
 boeckken .

n Wyden
Placcacte
vādē Jae
re 1555 ende
den brieuē
dat herroe
pende.

fer een ander placcaet beueftigende de In-
quifitie/geozdineert werde/dwelc ander-
werf opte clachtē daer tegen gedaē/cozts
daer nae werde wederroepen byden Co-
ninck/als zyn M. beter onderrecht was/
welch hen vooztstel onder volck grooten
afkeer maecte/somen daer aen mercte dz
de Cardinael ende de Sceftelycke niet op-
en hielden om hen vryheit te willen ver-
druckē/dwelchender leeringē eenē grooten
afual maecte/besondere poekmits der
veranderinghe vander religien in alle dē
omliggenden Landen toegecomen.

De ghe-
trouwichz
der staten
ende onder
saten.

Allenwelcken quellingen en verbitte-
ringen niet teghenstaende/So verthoon-
de hem nochtans het volck en de statē vā-
den Nederlanden seer gheneghen en on-
derdanich tot zynre M. ende niet teghen-
staende allen den tegenspoeden/die met
huer/ongetwivelt/brocht een so grooten
oorloge/als in diē tyden/so wel de Keiser
als de Co. hadde met Franckryck by den
thien iaeren lanck/so vielen sy zeer gewel-
lich int opbrengghen van wtneemende grooten
sommen van gelde/tot onderhout van
dier/Si middel vanden welcken/ende den
grooten ghetrouwen dienften/der hee-
ren/Edele/Generale Staten/Wasallen en
ondersaten des Vants/Syne M. alsdoen
ver-

vercreech soo grooten victozien ende soocerlycken eynde van soo swaeren oorloghe/ waeren tusschen oock werde eensdeens ghenoech door den vingher ghesien metten Chzistigheloouigen/ ende den wreeden mandaten ende veruolginghen wat nae ghelaeten/ oock der vrijheyt ende religie des volcx meer ghepasseert/ so tselue den Euangelischen Predication seer toegedaen was/ waer af het getal binnen middelen tijde sovermenichuuldichde dat men cleerlyck merckte dat de Inquisitien ende straffe veruolgingen niet weder opgestelt ende te wercke geleet en soude kunnen worden/ sonder twolck onghetwijuel in opzoerte te doen come. te meer dz tselue hem sulcx betroude inder goedertierheit des Coninc/ en in hen goede dienstengrootten schattinghen en getrouwe weldaden/ dat sy hen lieten dunckē dat in vergeldinge der seluer men hen voozdaene daermede niet meer belasten en soude.

Maer cozts daer na vonden sy hen verre van dier verwachtingen/ en wint vandē betrouwen dat sy door hen goede diensten hoopten neffens hennen Prince vercrege te hebben/ mits die dat de Cardinael met zynen aenhanc/ om te beuestigē zyne hoouerdige regeringhe/ ende dondersaeten heel

De oock
lyckinge
metten her
den Placa
caeten.

o Datmen
lese de ghe
pinte sup
plicatie v
Christenē
des lants/
aerde groo
te en oock
hen gepre
gebet tot
God.

Die newe heel te verdrucken/de goede diensten den
 Bisdōmē ingheseten neffens den Coninck soo wiste
 de Inqui- te verdrucken/ dat hy voor zyn verreck
 sitie/de in- quam in misvertrouwen teghen sijne on-
 neminge d derdaene sonder eenige hennē schult. Ter
 Abdijē en oorsaken vanden welcken hy door het in-
 de wicede oorsaken vanden welcken hy door het in-
 duolgingē gheuen der seluer zyn der quader dienaers
 zyn de wa hem hier wijs makē ende so vele int hooft
 re oorsake steken/dat hy verwillichde in hen geuon-
 der naghe- den practijcken/van nieuwen Bis dommē
 uelchde d- waerachtige inbringinge der Inquisitiē/
 anderingē vandē inmenemen vandē Abdijen en van-
 en onruktē vanden scherpen veruolghen der Placcaten/
 ken vanden naegheuolchden onrusten/
 Dat men lese tboex- toegecomen als men de selue plat wt heeft
 ken ghe- willen te wercke stellen/ volghende der
 noēt Cort voozsz/resolucien by den Cardinael ende
 verhael ge den zynen veruolcht om te versaden hen
 sonden den eygen ambitie/giericheyt ende domina-
 Co. Atho- tie/ die welcke ooc daerom niet goede re-
 nende den sene behoorden belast te worden/ ende
 wech/ om niet de voozsz. heer Admirael noch an-
 donrusten dere.
 te dhuedē.

Maer also splieden wel wisten dat
 men twolck nemmermeer met zynen wille
 daertoe en soude cunnen brengen/ Staes-
 ken sy den Coninck int hooft/ dat hy te
 zynen

sijne vertreck na Spaengien int lant sou
 delaten zijn Spaenssche Crijchsvolck/om
 daer door te bedwinghen met ghewelt de
 ghene die wt crachte van hen priuilegien/
 hen daer teghen souden deren stellen oft
 daer ouer claegen/dat ooc zijne Coninc
 lijcker hoocheyts niet en betaemde/dat hy
 hem soude vueghen ende onderhouden
 de contracten/gheloofsten ende beden den
 lande ghedaen/maer hem des behoorde
 te doen outslaen byden Paus/ ende voozt
 ordineren ende dlant te doen regeren nae
 zijnen wille/tae raedenden Coninckdock
 dat om daer toe beter te gheraken/byden
 Cop soude doen afhouwē aēde meestime
 nichte vanden grootsten heeren en Was
 salen des Lants/die hen altijt hadden be
 wesen lief hebbers der beloof der vrijheit
 ende priuilegien des Lants/a daer toe sy
 lieden nochtans voozt als doen den saecht
 moedighen Coninck niet en cousten ghe
 brenghen/hoe wel sy sedert noyt af ghela
 ten en hebben vandact toe te raden ende
 stoken/ende het is vooztwaer wel te becla
 ghen/dat sy als nu daer toe de saecke ghe
 brocht hebben/ghelijckmen eplaes heden
 soaechs liet.

Den bonē
 ende waet
 om men
 de Spaen
 sche knech
 ten sochte
 te houden
 inden Ne
 derlanden.

Waerō de
 Cardmaet
 en andere
 Druckers
 hebben ge
 socht de
 doot der
 grootste
 heerē des
 Lants.

a Dat men
 sie tboexkē
 genaēt de
 Pot van
 Roosen
 ondeckt.

Sock deden de generale staten des lants
 alsdoen vergadert/ neffens zijn M. so vele
 dat

De quade
dieners en
soeckē ge-
vaderin-
ghe vande
Staten.

dat de Spaenssche Gēhshieden daernae
wtē lande verbrockē/ tegen de meininge
e ubuyten de hope deser fraeyer Staetslie-
den/waer mede sy hen seluen in hen bloet-
dosfich en tyrannich vooznemen vonden
seer ghecrencht/ ter oorsaecken vanden
welcken sylieden eenen hart ende afkeer
aennaemen tegen de selue generale stas-
ten/te meer oock dat sy vreesden dat de
selue eens mochten den Coninck comen
te ontdecken ende verthoonen de groote
ondiensten die sylieden om huer eyghen
waeren doende zijne M. ende den landen/
inder vueghen/dat sy sedert althit hebben
beletende omghestooten het vergaderen
der seluer staten/hoewel het selue nae het
voordeel van elckerlijck/ was het eenich
middel ende remedie tot voozderinghe
vanden dienst vanden Coninck/ ende be-
waerenisse der landen/gelijck in zyn plaet-
se naerder bewesen sal worden.

De verga-
deringē
statē/ dee-
nich reme-
die inden
hooft.

De Hertog-
ginne van
Parme/Ke-
gente gene-
rale.

Ten scheyden dan vanden Coninck
hadde de Cardinael wel weten de saecken
sulcx te beleyden/ dat gheduerende zyn-
re M. afwesen/ den naem vander hooch-
ster autoriteyt ende Souuernate genera-
le soude gegheuen worden aen mevrou-
we de Hertoginne van Parme/ rē. (als
doen luttel kennisse hebbende vanden ge-
legent.

legghentheden ende saken der Nederlan-
den) met bystant van eenen staet van sta-
ten/inden welcken werden ghestelt (meer
tot eenen schijn dan anderffins) eenighe
vanden grootsten vanden Lande/ Maer
dat inder waerheyt ende metter daet de
selue Cardinael met zyn Creatuere de
President Biglius/ soudet alle regeerē en-
de doen soot hem soude belkenē/ tot wel-
ken eynde sy twee allene inganck had-
den ende presideerde in alle de d'ij hooch-
ste staeden daeraene dheel Vant hinck/
te weten in dien van Staten/ van Finan-
ciën / ende van Secreten / In welcken
tween lesten geen vanden anderen staes-
den van Staten toeganck en hadden/ hoe
wel tot grooten achterdeel van tgemeyn
beste sulcx ghebuerde.

Den Raet
van Staten
pro forma
te weghe
brocht by
de Cardi-
nael ende
President

*raet van Staten
van Financien
de Secreten*

Cozts daer nae werde openbaer
tghene sy aldus neffens zyn Mayest.
besteken hadden/ als sy de selue reso-
lutie des Conincx by hen onder eenen
heylighen schijn/ maer met een quaede
meyninghe veruolcht/ wilden te wercke
stellen/ al wisten sy wel dattet onmoghe-
lyck was tselue te volbrēnghen sonder
twolck te beroeren ende blant te beder-
uen/ dwelck sy schenen te soecken om hen
profijt daer mede te doene/ ende daer nae

Dinbrēn a-
ghen der
Bisshops
pen.

C ij aldaer

aldaer te tyranniser en nae hen onbehoor-
lycke passien.

**Het inne-
men der
Abdijen.** De heruaringhe heeft oock bewesen
hoe grootelyck dat alle de inghesetene des
lants van wat staet/ qualitejt oft religie
die waeren/ hebben ghemoort/ gheiaecht
ende hen beroert als inē metter daet alom-
me heeft willen innebyngen die nieuwe
Bisschoppen (en onder dat deesfel ooc met
eenen die ghehaette ende onuerdzaeche-
lycke Inquisitie) ende daer en bouē om die
rjckte maken (onder tghetal vandē wel-
ke de Cardinael/ de President/ en de her-
ne/hen/eyghen verlangde grootheyt ende
giericheyt niet en hadden vergheten) wil-
len innemen ende den besitters afhendich
maken/ soo grooten getal van Abdijen en-
**Het straf-
sondhoudē
der Placca-
ten.** de Prebenden van soo grooten Incoemp-
sten/ ende bouen dien willen naegeuolcht
ende onderhouden hebben in alder straf-
ficheyt/ ende sonder ernighe versuetinge
de bloedighe brieuen/ beuelen ende ghebo-
den/ Al hadde de Key. M. int opēbaer o-
dinerende seer straffe mandaten by secre-
te Brieuen den Rechteren toeghelacten
het versueten van dien a welke mozzin-
ghe vermeerderde als inen sach dat dooz-
ghen clachten oft verthooninghen daer
Juni. 1555. teghen verliē en werde/ soo vele geloofs
had.

a By brie-
uen vandē
Keyser. 27
Juni. 1555.

hadten dese verdruickers ghewonnen op
ten Coninck ende Regente.

Inder vueghen datmen van doen af
welmerchte dat dooz dese selue vooztstel-
len/daer by ghevuecht den generalen af-
keer die elc van ouer lang hadde tegen den
Cardinael/ ^a ende de züne/ voozt handē wa-
ren de vuzchten ende operatiē die sulckē
nicuwigheden ende verdrukkinghen ghe-
meinlick verknappen/ en dat terstont met
ter daet daer wt een generale oproerte en
de commotie des volckx soude gheuolche
hebben/ en waere zij voozt ghenomen con-
trarie oproepinghe niet verhouden wor-
den ende gesuspendeert/ dooz dien dat bo-
uen den generaele clachten diemen alom-
hoozde/ oock daer tegen besonder vertoo-
ninghen ende veruolckh neffens zyn ^b In Feb.
in Spaengien gedaen werde/ namentlic/ ^{1562.} In
By den Staten van Brabant teghen het ^{Majo 1562}
incorporeren vanden Abt ijn/ ^{by gefantē} ende daer
nae by die van Antwerpen/ teghen din-
nebrengghen vanden Bisschop ende der ^c By byte-
Inquisitiē/ ende voozt oock by de Regen-
te ende Raede van Staten/ Insgelick ooc
by de groote vāden Lande ^{uen vanden} te meer ston-
den soomet bziuen als dooz den Baenre-
heere van Montigny / broeder vanden
Admirael/ en daer na dooz di nstaettheere

a In Aug. vander Regente Armenteros^a ende eyn-
 1562. In dē telijc by goeder memozen den heere Gra-
 Jare. 1565 ue van Egmont/b Jac oock noch daer nae
 b In den by wel treffelijcke aduyfen ende brieuen/
 Jaere 1565 niet alleen opte Incorporatie vanden Ab-
 De feyn- dijen/inbrenghen der Biffchoppen ende
 dinghe der Inquifitie/maer oock aengaende de her-
 Grootē na dicheyt ende volschieden van soo gehaet-
 Spaengie ten Placcaten ende veruolgingen / censa-
 mentlijck om te moegen vergaderē de ge-
 nerale ftaeten om op vele fakhē remedie te
 vinden/ende aengaende meer ander faken
 daerinne noot was te verftē/waer en tus-
 fchen de ondersaten hen gansfelijck ver-
 troostedē opte gewoonlijcke goetheit des
 Conincx ende vastelijck betrouweden dat
 zyn M.veeleer soude genegē wesen hē te
 vuegen om met eē soete toelatinge te ver-
 ftaē ten bedingē en genegenthedē zynder
 ghetrouwe onderdaenen/sonderlinge in
 eene fo wel gefondeerde sake/ dan om ten
 opruyden ende vafchen aenbzingen van
 eenen Cardinael met zynen aenhang dooz
 den wech van rigent en strafficheyt/ zynē
 ghehoorzamen volcke oorsake te geue vā
 te verminderen oft afkeren hen gewoon-
 lijcke goetheiticheyt/dooz eē wanhope vā
 beternisse/ende hen verdrukt vindende/
 niet alleen teghen hen priuilegien/maer
 oock teghen des Conincx belooften.

Maer

Maer nae dien het volck na een lange verwachtinge en ydele hope is gewaer ge wordē dat de voorz. Cardinael (dier al te geerde sowel zijnde als absent wesen daor de zijne en die niet en sochte dā alle saken int verweert te stellen om hem seuen te wreken) neffens zijn N. so vele hadde weten te besteken datmen ter versochter ontlastinge noch ter nootelijcker verskeringhe niet en heeft cummen gheraken/ maer datmen ter contrariē altyt voort dronge/ aengaende desen Bisschoppen ende in neminghen vanden Abdijen/ b ende dat die van Brabant hen Abdijen hadde moeten bezijne met groote sommē van penningē. c Inghelijc datmē dien van Antwerpen sochte omzuchtbaer te maken de oock luyckinge hen toegeseet d so vader Inquiritien als Bisschoppen/ hen willē de onderwerpen den Ertsbisdom van Mechelen (byden Cardinael inghesloet) Houden die datmen noeyt en const verweruen enige versuetinge oft verskeringe vandē grouwelijcken veruolginghen/ ende dat oock geen bequaem resolutie noch sulckē remedie als de crenckte verheyschte in Spaengien en werde gegeven/ Ende int besunderē so haest als ten langhen lesten ouerquam ende gheweten werde int eynde

C uij van den

Des Cardinaels quade booztsfel = len.

a Des hy hem dooz verscheidē bieuē be= roet heeft.

b Wi bzie= uen vandē Admirael aendē Co.

19 Decē. 1561. en 22. Meert.

1562. c By den transactien daer af be= segelt.

d Inden maent van Aug. 1563. en te boze.

e Byden remonstrā cien der sta ten van Brabant.

De resolu- vanden Jaere 1565. ende beginsel vā 1566.
 tie des Co. de wterlijcke resolutiue expresse determi-
 int ende natie ende wille des Conincis. opte voor-
 des iaers/ natie ende wille des Conincis. opte voor-
 1565. verco sceuuen puncten gheheelijck contrarie der
 dicht heeft hopen dichtwils ghegheuen ende den ver-
 de onruste wachten des volcx ende gans anders dan
 teritont na de ghelegghentheyte des tijts verheyschte/
 genolcht. Te weten dat sonder meer dāerop te han-
 a Bide bzie delen/men soude moectentoclaeten de Bis-
 uen des schoppen/effectueren die Inquisitie/obser-
 Co. en der ueren het Concilie van Trenten/ en son-
 Regente der eenich veranderen executeren na hen-
 ghebuecht rigeur die wreedde Placcaten (ter oorsac-
 aen spzin ken vanden welken een ontallijcke me-
 cen ant- nichte der goeder ondersaeten iannerlijc
 swoordē. vermoozt ende ellendichlijck gheuloden
 De wāho- pe en mor- waeren) So bestonde twolc dooz een wan-
 ringhe des hoope van nemmermeer des beternisse te
 volcx dooz ghecrūghen/ so te morzen ende beroert te
 d Inquisi- worden/datmen eenen alghemeynen op-
 tie/incorpo loop voor ooghen sach/^b ende hadden de
 ratie ende bvolginge **Gouerneurs/Magistratē.** Edelc en an-
 b Bide bzie uē vande dere beste vande volcke genoegh te doene
 Regētē ac om met schoone woordē ende vele goeder
 dē Co. et. hopen/hente werhouden ende verhuedē/
 Meert. 1565 dat sy de wapenen inder hant niet en nae-
 naden spij men / daer neffens oock aen danderzude
 van Bra- der Regente ende te Houe aengheuende
 pāt/dwelc den aenstaenden noot/op dat in tijts daer
 is 1566. na- in versten ende twolck eenichlins gepaeyt
 dē spij des werden
 Rincx ende
 vā Roomē
 ofte gemeey-
 nen.

werde om te verhueden so grooten waer-
schijnliken jammer/dwelck daer en bo-
nen hebben verthoont de hooftsteden vā
Grabant/ a de vier Ieden van Vlaenderē
de Statenvan Namēn ende andere/ ende
daer nae (alst al niet en hielp) ooc eē groot
ghetal der edele daerom tsaemen vergae-
dert/ versueckende vry te bliuen vander
Inquisitien/ ende dat de Placcaeten wer-
den versuet ende ghestreit nae den loopen-
den tūt/by aduyse vande generale staten/
gelijck des naerder in zyn plaetse vermaēt
sal worden,

a By hen
vertoonin-
ge ouerge-
gheuen 22.
Jan. 1566.
die nama's
geuent is.
b By hen
requeste
vā s. Wp.
1566. nae
ghepzent .

Het is oock voozwaer elcken kenlück
ende niemant eenighe kennisse vande sac-
ken des Lants doen ghehadt hebbende en
sal cinnen gheloochēnen/ dat en haddemē
ten seluen tūde niet geschors so wel de In-
quisitie als veruolginge en hoope gegeue/
datmen cozts de generale staeten/ soude
vergaderen/ twelck ter stont alom opzoe-
rich geworden soude hebben/ c want ge-
duerende den tūt vander voozgaēder ooz-
loghen/was het ghetal der gheenre die
dwoort Gods sochten ten exemple van al-
len hennen ghebueren soo vermēnichuul-
dicht/ dattet onmoghelijck was a daer
langher te pleghen de voozs. onverdrae-
chelijcke veruolginghe ende Inquisitie/

Het ophou-
den der v-
uolginghe
is met gro-
ter oorzakē
toegelaten
c Datmen
sie het boez-
kē genoēpt
Vertoonin-
ge aenden
Co. opde
requeste v
edele.

oock was het volck alom in sulcken wan-
hope ende mistrouwen ghebrocht dooz so
vele nieuwicheden quellingen ende cro-
kinghen hender vryheyt datmen tselue
niet langher en conste weerhouden/ son-
der hen ter seluer vren te doen gheue-
len deffect vander verlangder versuetinge
ende naelaetinghe.

Het mis-
trouwen d'
Edele en
der ghe-
meinte.

a Wyde s-
thooningē
hier bā re-
ligien.

Wel is waer dat binnen eenige maēden
daernaē als men gewaer werde/ dat daer
geen ghewach en was van toergaderen
der generale staten noch vander antwooz-
den des Coninc op so vele verthooningē
en in sulcken noot des Lants/ en datmen
daer en bouen den heeren ende edelen de
voorzcreuen Requeste ouergegeuen heb-
bende/ thoonde een quaet ghelaet/ vzeich-
de ende vele basten speelde/ Inghelijck
datmen te vele steden niet en onderhielt
de beloofde schozssinghe/maer euen wel
de Christenen veruolchde/ die vander reli-
gien des verbittert a begonsten aen deen
lijde allenskens meer en meer te vertoo-
nen hen vergaderingē en predicatien/ iae
oock die in vele plaetsen te volgen en verse-
keren met alrehande waepenen teghen al-
lē ouerlast/ En de verplichte edele ter ooz-
saken vooz verhaelt en beroert wesende
aen dander zijde/ tsaemen hen te beraeden
op

a opte middelen van te moegen verskerē a By hen
so wel hen persoonen ende goeden/ als de geprinte
ruste ende onderhout des lants. clacht.

Daer na is gebuert dat de eenige vooz Het stoz
houdende eenen ongeschictē puer/ oozsa men der
ke genomē en hen versont en opgeworpē beelden.
hebbē met hulpe van vele Vrouwē/ kindes
rē/ gepuffel en volckē van cleinder stoffe/
tottē afwerpen en verniele vandē beeldē
en ornamenten indē Kerckē/ Cloosterē en yrdighe Wye
Capellen alle blant by na doere/ niet allez lacht 23. myn
opten Doopen en wegen/ maer ooc wel in
den goedē en grooten stedē/ Om dwelc te
verhueden en daer in te versien/ op dat de
verderffnisse des lants ende een deerlich
bloetstorten des volcx onder malcanderen
daer wt niet en soude volghen/ Soo is de
Regente by aduyse der Grootē ende Kae
den ouercomen metten verplichten edelē
bdaer by oochluyckinge toefeggende tot
ten pzekingen inden plaetsen daer sy ghe
daen werden/ behoudelijck dat die souden
gehouden worden sonder wapenen/ ende
dat alle voozdere onbehoorzlichheden sou
den belet worden soo vele het moegelijck
waere/ Inschelijck dat de selue Edele
niet achterhaelt moeghen wesen ter sa
ken van hen verbont oft ouerghenuen en
de inhouden van hender Requeste. Ende
voozt

Daccoord
vanden
Edele.
b Byden
verdraghe
van 23. Au
gust. 1566
en den vrie
uen vā dē
sekerhē ge
druct ende
in d'zin
ken oock
gebuecht.

voozt hebbē hē vele so wel vande verplich-
 tē edelen als vanden grooten (en onder an-
 deren oock de voozsz. Heer Admirael) by
 laste vander Regente gheemploycezt om
 de onrusten alomme te stillen/ aldaer tot-
 ten ghemeynen vrede makende bi manie-
 re van prouisie/ ende volgende den voozsz.
 accorde/ verscheyden/ verdraghē/ gelick
 den Admiraelaengaende naerder achter
 vercleert sal wordē/ hiermede het voozder
 verhael der ghelegghentheden des Vants/
 laetende/ te meer mito dat daer af bzeedere
 wozt vermaent inder verantwoozdinghe
 des Heeren Pryncen van Oranien/ daer
 men tselue lesen mach.

Maer desen accord niet teghenstaen-
 de heeft men alle middelen ghesocht ende
 gheboden op gheboden wtghegeuen/ om
 te verdrizen de Keligie/ die der Rooscher
 teghen was/ ende om looslijck te comen te
 ghen het inhouden ende der toelaetinghe
 vanden voozsz. accorde/ bouen dien de ver-
 gaderinghe vande generale staten niet al-
 leenlijck vertroocken/ maer dat er gher is/
 hebben de quade zijne *M.* de saken so we-
 ten aen te geuen ende te verbitteren/ dat de
 selue gelloten heeft/ daer in te verliē met
 macht van wapenen/ waer wte ontallijc-
 ken vele onghelucx geuolcht is/ want het
 Vant

Want is allenstiens vol Crichsvolcks woꝝ
 den/het ghemeyn volck is daer tegen hier
 ende daer opghestaen/ de steden die niet
 terslont garmsoen in en wilden nemen/
 zijn deen voꝝ ende dandere nae vercleert
 rebelle/beleghert ende tonderbracht/vele
 bloetstortens ende moꝝdens isser ghe-
 volcht/dlāt is verdruet ende verwuest/de
 Edele hebben hē eens deels inde wapenē
 vonden om hen te verskeren/ ende zijn
 veruolcht/verslaeghen ende ghedoot/ de
 Christelijcke religie met hueren belcidens
 is veriaecht ende verdreuen. Ende eynte-
 lijck in plaetse vanden Coninck/dien men
 daer verwachtte/ so isser int lant comen de
 hertoghe van Alue met een heer cracht
 van Spaeniaerden ende Italianen/ als Ca-
 pitteyn/ende daer nae ooc als Gouverneur
 generael vanden Coninck inden seluen
 lande/ so hy hem seluen by tijden vercleert
 heeft/ Wiens wreetheyt soo groot ende
 openbaer is/dattet noydeloos waere daer
 af vermaen te maken (emmer niet hier)
 dan voꝝ soo vele het raken ende verschoo-
 nen mach de tegenwoꝝdige sake.

Des Con-
 reolutie
 van met ge-
 weiltantlat
 te comen.

Dongeluc-
 ken daer
 wt ghe-
 volcye.

Des Hert-
 togen van
 Alue coem-
 ste metten
 Spaens-
 crichvolck

De voꝝsczeuen hertoghe om te voꝝ-
 brenghen tghene daer toe hy was comen/
 ende dat hy metten Cardinael van ouer-
 lange hadden gesocht/ te wetenden statē
 lan

De wzeet heden des Hertogen van Blue. a Blijcht by den ghepinten boeckē vā sczoomlijcke veroordeelen.

Vanden/ Steden/ ende Ingesetenen te nemen alle hen vryheden ende priuilegiē/ ende die te brengen inde wterste slaue nje a (dwelck sy tongelijcke heeten volcomen ghehoorzaemheyt) ende aldaer vryelich te regeren ende tyranniseren ouer menschen ende goeden na zynen appetijt sonder recht ende vonnis/ meer dan in vāden oft gewonnen lande/ iae ooc om eerst wt te roeyen alle de gene/ die zyn voorge nomen tyrannije/ verdruckinge/ roouinghe ende confiscatie soudē moegen belet ten (hebbende te zynē verreck wt Spaē gien gecregen vrye ende volle macht om int lant te doen ende te maken al tgene dz hem soude goet duncken) heeft eerst ende vooz al/ ia eer hy int lant comen is/ in zyn gemoet veroordeelt en ter doot geschickt alle de meeste hoofden ende grootste heeren vanden Nederlandē/ die om hen grooten diensten den Coninck ende den landen gedaen/ byden inwoonderen wel ghracht ende bemint waren/ ende de opinien vanden welcken (ter contrariē vanden Cardinael ende zynen creatueren) altijt meer hadden genegen gheweest tot sueticheyt dan tot strafficheyt/ en meer hen getoont vooz de vryheyt der ondersaten priuilegiē des Vants/ ende onderhout vanden contracten/ dan tot verdruckinge des volcx/

Sijn vooznemen vā alle de groote te vernielen.

benemen der priuilegien ende ouertredin-
ghe der ghelooften/ ende in summa die te-
gens des Cardinaels quaede voortstellen
hadden dooren segghen.

Hoe wel nu hy volghende tselue zyn
bloetdoersich vooznemen/ ghesloten had-
de aen te tasten (onder dandere) de Heere
Grauen van Egmont ende Hoorne (van-
den welken nochtans de Co. by brieuen
a ende anderffins tottē leste toe altyt had-
de ghethoont wel gepacyt te wesen) die hi
beyde te zyn der aencoemste int lant von-
de ende wist den Cardinael niet liefgetael
te wesen/ (den Heeren Prince van Oraen-
gien/ ende Graue van hoochstraten zyn-
de absent/ den eenen in zyn Graesschap
van Nassou/ om sommige zyn affairen/ en
den anderen liggende gequetst te Coelen/
den vier heeren ende hoofden vandē ver-
plichten edelen/ te weten/ den Brūheere
van Grederoede / ende de Grauen van
Nassou/ Berch/ ende Culenborch/ oock in
tijts vertroocken wesen) nochtans so wan-
neer soo wel deene als dandere vanden
seluen heeren/ hem int innecomen des
Lants teghen gecomen zyn om hem als
Stathouder des Coninckx de behoorzlic-
ke eere te bewyssen/ so ontfinck hi de selue
seer minlijc/ en thoode hē alle goet gelaet/

a Wi brie-
uē vā Rup-
Gomes in
Apr. 1567.
ende van
Robles in
Jun. 1567
het ver-
treckē vā
bele vandē
grooten
Heeren.

De ghe-
ueintheit
des Hertog
gen van
Bluc.

iae versekerde hen dat zyn **M.** elcken van
hen seer betroude ende bedanckte/ en ooc
hem beuolē hadde/ dat hy hunder vaet en-
de behulp ghebzycken soude met vele be-
leefde ende schoone presentacien/ verclae-
rende ooc brieuen vanden Coninc aen hē
te hebben/ van ghelijcken hadde oock de
selue hertoghe te vozen seer welontfan-
ghen de ghene die elch der seluer heeren
hem teghen hadde ghesonden / dooz de
welcke hy hen oock seer hertelijck hadde
gheseuen.

Vaetende dan vooz also tseyt des vooz
screuen heere van **Egmont** (diens on-
schult oock goet om doen waere) **Mengaē**
de den voozsz. **Graue van hoozne** die quā
tot **Locuen** den voozsz. hertoge groeten/
de welcke na vele schoone en goede wooz-
den / presentacien ende alle minlijck ont-
hael/hem seyde dat hy aen hem brieuen
hadde vanden Coninck/ ende begheerde
dat hy hem tot **Bzueffel** soude willen vol-
ghen/ daer deselue waeren in zyn coffers/
diemen aldaer soude openen. Maer sijnen
gront was inder waerheit om hem aldaer
inden strick te reughen/ doen hy nocht as
vooz die reyse ontquā/ mits die dat d' **Ad-**
miraeltydinghe creech dat de **Ghesellin-**
ne des heeren **Grauen van Ruenaar** zyns
Swae

Swaegeers ouerleden was / waerom hy
 van den Hertoghe oorlof nam om den sel-
 uen te gaen vertroosten / dwelck hy hem
 alsdoen niet en do:steweygeren / om zyn
 quaet herte niet te vzoech te ontdecken /
 soo hy hem noch niet starck ghenoech en
 vuelde / ende om dooz sulck gheueynst be-
 trouwen naederlant int net te cruyge / niet
 alleē den seluen heer Admirael / maer ooc
 den Graue van Egmont ende andere die
 daer doen niet en waren.

Maec om den seluen Graue van Hooz-
 ne noch beter te bedrieghen ende alle ach-
 terdencken te benemen / schreeff hi met ee-
 nen eenen brieuē aen desselfs Swaegher /
 hem (bouen de troostinghen ende presen-
 tation) voozhoudēde dat hy de sake vande
 heere van Hoozne altijt seer hadde behert
 ten eynde / de Coninck hem eenige goeds
 vergeldinghe soude doen / ende dat zyn
 M. hem hadde beuolen den seluen te seg-
 ghen dinghen die tot desselfs ruste ende
 voozdeel seer dienden ende meer andere
 propoesten zynen faeuere / begeerende /
 dat hy hem haest wilde laten wederkerē
 om hem bi te staene / dwelc de goede heer
 Admirael cozts daer nae dede / hebbende
 daer en tusschen ontfanghen de brieuen
 vanden Coninck / die de Hertoghe hem
 sandt

a Byden
 brieuē ge-
 sczeuen te
 Loeuen 22
 Aug. 1567.

fant/niet thoonende dan alle goet contentement des Coninc tegen hem/ende dat zyn M. den hertoge hadde vercleert tgeue hy op zyn particuliere vertooninghe gheresolueert hadde.

Het vāgē Als hi nu weder te Brussel quā/ ^a was
 der Graue hy wel onthaelt/ en ontfangē vandē her-
 van Eg- toge (gelijck oock was geweest de Graue
 mont ende van Egmont) vindēde aldacr ooc eenē an-
 Hoozne. deren des hertogē brieff vol van alle goe-
^a 7. Sep. de gebiedenissen met twee andere gorde
¹ 7. b. Dese en bziuen vanden Coninc aen hē/ deren aē-
 vele ande- gaende zyn bende ende dander ten eynde
 re bziuen hy den hertoge soude bystaē c en alle goe-
 soude hier de correspondencie met hem houdē soude/
 gebuecht Maer den tweedendach daer nae so dede
 worden en de hertoge (die ten seluen dage eē schoon
 waren die peert hadde aenuuert en doen halē dwelc
 hem niet genomen D'admirael hem hadde geschoncken) voe-
 ende ont- lēde hē genoech verlic vā Spaens crijchs-
 houden. volc ontbiedē te Raede in zyn logis alle de
^c 9. Sep. heerē/ en onder ander ooc de vooz. hee-
¹⁵ 7. ren van Egmont en hoozne (om hē te spe-
 len dit boos nauolgēde stuck/ gelijck wel
 bleeck by diē aldacr niet en werde beraet.
 Naecht/ dan alleen gesproken van eenighe
 verstringen) tot des auonts omtrent vijf of
 ses vzen/ ten welken tūde de hertoghe in
 zyn camere vertrack/ en zyn de heerē van
 Egmont

Egmont (gaede door de hoff oot na huis)
 ende van Hoorn (ouerliende inde camere
 seker bewoꝛpē van vestingen) onuerlics
 seffens omringelt/elck van eenē Capitein
 ende seker groot ghetal van Spansche
 Soldaten ende (niet tegenstaende dat sy
 protesteerden vanden fortsse ghewelt en
 onrecht datmen hen sonder redene tegen
 de priuilegien der Borzen ende rechten
 des Vants aendede/ende dat sy hen gebo-
 den in rechte te stellen) by beuelc des her-
 toghen ende laste des Conincx/ (so sy sey-
 den) geuangen ghenomen ende terstont
 elck besunder ende vanden anderen niet
 wetende in een camer vandē huyse aldaer
 ghestelt ende scherpelijck byden Soldatē
 bewaert sonder dat yemāt die mochte be-
 gaen oft bestaen xiiij. daghen lanck/ ende
 alsdoen a sijn sy elck besunder op eenē wa-
 gen ghestelt ende wel bewaert zinde van
 Crichsvolck wech gheuert niet alleen
 wter stadt van Brussel/maer oock wten
 Hertochdom van Brabant/iaetot binne
 den Castele der stadt van Ghent/ thien
 mijlen van Brussel/ inden Graeffschap-
 pe van Vlaenderen ghelegghen/ Al waer
 sy / elck verscheyden langhen tijt sees
 nauwe ende ermerlijck zijn ghehouden/
 sonder dat yemant toegauck tot hen
 mochte hebben/ende sonder oock datmen

Het nauwe
 geuancke-
 nisse der
 boorz. Hee-
 ren.

a 22. Sep.
 1567.

D ij hen

henergens af aenspracki/ oft beschuldich-
de/tae sonder datmen te vozen eenige in-
formatie teghen hen ghenomen oft ghe-
thoont hadde/ beginnende also tegen alle
voerden van Rechte/ ab ipso facto.

Soch en werden niet vergeten hen
He blyue/ Raetlieden/ Secretarisen/ en andere prin-
goede ende cipaelste Officiercn/diemen achterhaelen
dienacrs sock gheconste/maer doeli ghegrepen/ mitsgaders
uangenhen. sock ghenomen alle hennen en der voorst.
Heeren Papieren/ Brieuen/ ende stucken
diemen conste vinden/ ende bouen dien als
le hen heerlichkeiten/ Landen ende goeden
alomaengheslaegen/^a ende voor verbuert
a By brie- ghehouden/ Inghelijcx de Ghesellinne
uen van 20 des Grauen van Egmont met soo grootē
Jan. 1568 getal kinderē gesteken in een Clooster/ de
Ghesellinne des Grauen van hoorne lig-
ghende cranck buyten slants te Moers op
huers broeders huys.

Comende dan weder ten saeken van
De Heere den Heer Admirael alleene: Rae dien hy
tege recht in dier cattijueicheyt ende eenicheyt ghe-
gehouden houden was sonder hem yette heyschen
sond ticht. oft te vraegen den tijt van twee maenden
lanck/niet teghenstaende hy daeghelijcx
badt ende begeerde ontslaen te wesen en-
de ghehoort/ ende hem te moeghen ont-
schul

schuldighen/daer ende soo dat behooren
 soude/ende dat niet alleenlijck zijn Ghe-
 sellinne moeder/susters ende verscheyden
 heeren zijne vrienden/macghen ende ge-
 allieerde vooz hem en vervolchden/a soo
 aen den seluen hertoge als aeden Coninc/
 oock aende Key. M. ende alle zijne mede
 broederen/De Ridderen vander Oorden
 des gulden Vlies/ b in zijnen name presen-
 terende hem te rechte te stellen/het waer
 vooz het Capittel vander Oorden/ als een
 Ridder van dier/Oft vooz Trÿck/als een
 Graue ende let vanden seluen/ Iae oock
 vooz allen competenten/ordinarien ende
 onpartidighen rechteren/ Maer oec daer
 en boude de Keyser selue c ende verscheidē
 Vorsten vā Duytlant tñinen saueure/en-
 de ten eynde vooz seyt sczeuen (midler tijt
 hebbende teghen hem onderwaecht niet
 alleen sijnen Secretaris/maer oock vele
 andere gheuanghen/ ende oock ouersten
 alle zÿn papieren ende brieuen/ om yet te
 vinden/ waer door sy hem ouer groote on-
 rechtueerdicheyt die sy hem aendeden sou-
 den moeghen verschoonen metten naem
 der rechtueerdicheyt) soo zÿn eyntelijck bi
 hem gecomen d twee Ghelcerde ende ee-
 nen Secretaris al Spaeniarts wesende/
 e segghende hem aldaer gesonden te zÿne
 vanden hertoghe als Capiteyn generael

a Bydē re-
 questen en
 brieuen
 daer op ge-
 sonden.

b Wy brie-
 uen vande
 Moumo-
 dere 5. Ia.
 1568.

c Wy zÿn
 brieue aē-
 den Co. en
 Hert. 20
 Oct. 1567

d Den 10
 Nouemb.
 e Vergas
 bastart en
 wt Spaē-
 gien ghe-
 bannen.
 Del Rio
 Practs.

van zijn **M.** inden **Nederlanden**/ om van hem onder eedt *pedeligato* te verstaen de waerheyt van tgene sy hem soudē vraghen ^a (hoe wel de Hertoge selue hadde beloof^t ^b dat de voozsz. heerē niet en soudē worden geexamineert dan in zijn eyghen bywesen/ noch ghehandelt anders dan nae den ordinarisen ende ghewoonlijcken treyn van rechte) waer toe sy hem dock benoodicht hebben met drey gemēten dat hy anders soude verstenen en veruallen wesen/ niet tegenstaende allen zijn contrarie wel gefondeerden redenen/ exreption ende protestation/ hem vraghen de vele saken om wt zynen monde yet te trecken dat comen mochte tot belastinghe van hem seluen oft vanden heere van **Egmont** oft anderen veretrocken heeren,

D'ombe = hoozlycke maniere van onder vraghen.
 c Den 10. 11. 12. en 17 Nou. blyc Kenne by den Interrogatozien

Souendien om hem te achterhaelen in eenige verscheydenheyt oft tegēreden/ so en hebben sy hen niet alleelijc eens/ maer te verscheyden stonden ende daegē ondervraecht/ en want zijn vercleeringen sulcx waren dat die zijn onnooselheyt vooz oprechtige rechtters genoeg soudē bewesen hebben/ en dat dese incompetēte en partijdighe rechtters ende ondervragers daerinne niet en vonden te blameren so sy wel hadē

hadden verhoopt/ heeftmen hem weder
 alleene ghelaten als te vooren andere twee
 maenden lanck/ (waer en tusschen ende
 alle zijn gheuanchenisse gheduerende
 heeft zijn vrouwe moedere om hem ghe-
 brecht haluen niet te lachten vergaen/
 zijn montcosten wt huer eyghen boesse
 moeten voldoen/ mits de hertoghe alle
 zijn goeden nae hem genomen hebbende
 die niet en wilde betaelen) Schaluen dat
 soe haest hy zijn voo:schreuen verlee-
 ringhen ghedaen hadde dese onderzae-
 gher o hem belasteden ouer te leueren de
 sacken daermede hy die soude willen ge-
 warighen/ ende want hy tselue niet ter-
 stont en dede (ghelijck hy doech nae recht
 niet gehouden en was te doene/ ende dooch
 hem die gheuanchen was/ onmogelijck
 waer gheweest) soo wilden sy tegen hem
 by contumacien voo:suaren/ ^a dwelck sy
 ooch souden ghedaen hebben/ en hadde hi
 niet rasschelijck dien voldoen soo vele het
 hem eenichsins was doenlijck.

Nae dien tijt is hem byden Secretaris
 Pzarts ghebrocht ^b een copie vanden
 gheschryfte van belastinghen byden Pro-
 cureur generael des Coninckx teghen
 hem ouerghegheuen ^c ten eynde hy selso
 in persooone sonder raet oft hulpe van

^a By brie-
 uen vande
 Grauen
 acndē Her-
 toghe 24.
 Dec. aē 06

Keyser. 2.
 Ja. cñ aē 2
 de hcur-
 borsten.

den 11ij.

^b Den 11.

Ja. 1568.

^c Des. 1a.

De bedwōgen antwoorde des Admirails op zijn betichtinge.
 a Dooz dē Secretaris dach aendē Graue vā Manifelt om dē Admiraal te doen vercleeren.
 b Wy zieuen vandē 20. Jan.
 c Begonst den 27. Ia. en ouergeleuert den 3. Feb.
 d Gelijk hy int begin zijnder antwoorde ooc selue seet en de Graue in het requeste.
 e Weide na gebue ght.

pemanden daer op by gheschzifte soude antwoorden binnen den vijfsten dach/ En hoe wel hy antwoorde/ dat hi daer op voldoen soude als hem plaetse soude worden ghegheuen omtselue vrslick te moeghen doen/ ende protesteerde dat hytselue wilde doen als een heere vander Sozden ende anderffins niet/ So wert hem daer nae vercondicht dat by den hertoge was gesloten/ dat in dien hy daer inne volherde/ men eenen wel teghen hem by contumacien ende tot condemnatie procedere soude/ b inder vuegghen datmen hem gheforceert ende bedwongen heeft dat hy alleene ende sonder eenighe hulpe heeft in so corten tyt als vanacht daghen c sijn antwoorde op alle de punten hem opgheleet moeten maken/ scrijuen ende ouer geuen/ dwelck hy nochtans dede onder expresse protestatie van niet vercozt te worden in sijn voordeelen ende rechten soo vander Sozden als van hulpe enderaet te hebbē/ waer in hy oock altit geperlisteert heeft/ Ende hoe wel het sulcx heeren dinghen niet en was d sulcken geschziften te stellen/ soo heeft nochtans sijn vrsinnodighe consciencie ends de waerheyt seluer/ sijn penne so beweeght/ dat elckerlyck siende de voorz. gheschziften so van betichtinghen als verantwoorden e lichtelijck sal cunnē ghecooz

gheoordeelen ende ghemercken/niet alle
 ne de soeckinghen zûnder verdruickers/
 maer oock zûn goede diensten / oprechte
 meyninghe ende claere onschult / tot welc
 hen eynde / en op dat niemant en vermoes
 de dat mē eenich punct van belastingē sou
 de willen verswōghen / dwelck niet volco
 melijck verantwoort en soude wesen / sal
 men beyde die schriften hier nae int lange
 byvueghen.

De ver= raschte pro
 cedure te= gen hē ge= houden.
 a. De vrou
 we d'Ad= mirale.
 De vrou
 we van
 Hoorn.
 De Graue
 van Mus= nar.

Hoe wel nu de hertoge van ouerlan
 ghen tijt te voren den Admirael ter doot
 gheschiedt hadde / nochtans om zûnder tē
 rannye eenich schijnfel van rechte te ghe
 uen / ende bet te bedrieghen de ghene die
 vooz hem veruolchden met eenen schijn
 van te willen voldoen der excuse / die hi al
 tijt op zûn gheuanckenisse hadde ghenō
 men van dat zûn sake rûpelijck bekennt sou
 de worden / Per viam iuris ordinariam, b (sonder
 vooz der vercleeringe oft noch de volvuc
 ringhe daer af te cunnen vercrūgen / wat
 neerslicheyt sy daerom deden) so heeft hy
 om kennisse vander saken te nemen gede
 puteert tegen alle Gozden van rechte con
 trarie den priuilegien des Vātoe ende tegē
 de vrūheden vander Gozden / de voozsz.
 twee Spaensche gheleerde / de welke
 notoorlijck waren / iudices incompetentes. Nae

De Graue
 van Hooch
 straten.
 By ver= seheydē re
 quēden en
 brieuē / ooc
 de Keyser
 de Wozte
 dē Crepts
 door vele
 brieuē / en
 de katē vā
 Zabāt hi
 requeste.
 b By des
 Hertogen
 briefaendē
 Graue vā
 Quenar.
 22. Sep.
 na dē welc
 hē hi bekēt
 den Admi
 rael lāghe

D u

Dicit rael lāghe

ende wel den Coninck ghedient te hebben.

a Wi brie- adien ooc zijn antwoorde gesiē was/ heeft
 nē ū Gra- men hem tziinen grooten geduerigen ver
 uen aendē uolghe toegelaten/ dat hy enen persoon
 Hertoghe vanden Vantsaten soude moeghen noe
 vā 3. Oct. men om hem te dienen als procurcur ende
 en 27. No. beneerstiger zünre saken/ ende om ract te
 b Wydē 38 nemen/ Ende hoe wel so wel hy selue als
 articule ū de züne vanden beginne af altijt stantva
 blijdet in- stichlyck zijn bliuen staende opte priuile
 coemste. gien vander Dozden/ b Inshelijckx heb
 c Wi douer ben gheweygert dese suscite ende incom
 geuen des petente rechters/ c daer na oock volherde
 boecx vād int versynden vander saken vooz tē
 Dozden en hick ende ghehandelt te worden als een let en
 brieuē van Graue des Ainc/ Soo en heeft nochtans
 der Aesc noch deene noch vandere wel gefondere
 aen alle de Heerē vā de exceptie toegelaten geweest d noch ooc
 der Dordē zijn ontflakinghe onder cautie Juratoir/
 f. Janua. iub pœna conuicti noch andere/ e maer is daer
 d By brie inne vooztsghuaren met sulcker verhae
 uen vā 20 stinge en so onbehoorlick & nulliter datmen
 Januarij. niet en soude cummen gheloouen en thoon
 e By brie den de acten tselue niet/ f a zinnen beloo
 uen vandē per/ en heeft noeyt vziien toeganch tot hē
 Graue aē moegen hebben noch hem spraken om te
 dē Keyser. stellen zün seften van ontlastingē (nader
 f Wyde re- hant gemact) noch tot dir ectie en enques
 queste van ten zünre saken/ dan ten bywesen ende
 den Admi arulhooren van eenigen gecommittēerden
 rael aendē des hertogen/ niet tegenstaende tselue bi
 Hertoghe. reque
 g Wi brie
 uen vā 28.
 Feb. 6. en
 n. Meert.
 ende 10.
 May.

requestente meer stonden versocht wert/
 dwelck wel tyrannich was/ Van gelyckē
 is gebuert aengande den tyt van ghetuy-
 gentey leyden/ daer af hy voozden meesten
 deel is versten en de fiscoel heeft alleen
 de maniere ghemaect ende een billet met
 ten naemen ouer geue/maer geen van zyn
 nen ghetuygen en zyn gehoozt/a (immers
 heeft men geweigert de specificatie vande
 articulen daer op sy gheleydt souden zyn)
 want de publicatie vanden getuygenissen
 ende productien die en heeft men geen
 cunnen crigen/ al zyn dat nochtans dingē
 die na recht zyn in alle saken/ oock vā seer
 leelycke feyten/ iae oock In crimine latē Ma.
 substantialia & necessaria.

a By brie-
 uē van 31.
 Decr. 1672.
 9. April.
 b By brie-
 uen van
 9. April.

En tot een vast seker tecken vā hē on-
 rechtueerdige nietige en tegen alle recht
 verraschte rechtwozderinge is ghestelt
 tyt van thoon: n al eer die feytē vā ontla-
 stinge ouergegeue zyn c de welcke mē ooc
 daer na niet en heeft willen ouernemen dā
 sonder vercoztinge vande staet en wotinge
 vander saken/ ende dat de fiscoel daer op
 soude antwozde indient hem goetdocht/
 so hy ooc niet gedaē en heeft/ hoe wel ooc
 men den heere Admirael hadde ghenom-
 men ende berooft alle zyne gorden/ soo
 wert nochtans geozdineert/ dat hy soude
 boz-

c By brie-
 uen van 6.
 Decr.
 d By brie-
 uē van 24.
 April.

a **W**i brie-
uen vā 18.
Mei. en bi
den appo=
inctemēte
van 15.

Mey.
b **W**i brie-
uen vā 30.
Mey.

c **W**ide re=
queste en
brieuē van
den 11. Ja.

borge stellen voor den loon soo wel vande
Commissarisen die zijn ghetuigen souden
ouerhooren als vanden seluen getuigen
de welke oft binnen sekeren corten gestel
den dach niet en werden afgeleyt/ so wer
de het proces vercleert gehouden te wor
den voor ghesloten ende de verweerdere
verstecken vā alle productie ^b (dwelc sy ooc
metter daet hebben voortghesiet teghen
den heere van Egmont) ^c ooc en heeftmē
niet moeghen dienen vā pertinente repro
che noch proces behoortlyck furneren
dwelcke nochtans nae recht is toegelaten
ende nootelyck gerequireert/ oock inden
alderhoosten stucken.

De decli-
natorie
des Admi-
raels niet
ghehoort.

d **W**i brie-
uen van 8
Meerte.

e **W**y brie-
uen van 6
Mey.

f **W**i brie-
uen van 11
Meert.

g **W**yden
appoincte=
mente van
15 Mei. en
brieuen vā
18.

Wengaende den priuilegien vander
Gozden heeftmen by ghelycke onbehoort
lyckheyt ende verrasschinghe voortghe
varen/ eerst by een Acte ^{de non prauidicio}, d
ende datmen niet teghenstaende der que
stie vāder declinatorie so ruerende de Goz
den als hoocheden des Kynx (daermen al
tūt op ghebleuen is ^e) soude voortuaren
ter diffinitiuē/ ende daer nae by een an
dere Appellation byde Hertoghe op een
memoriael vanden Kynx (in absencie/
ende sonder partie te hoozen) ghegheuen
vercleerende de priuilegien vander Goz
den in sulchen seyten niet te beletten die
gerech=

gherechtigheyt ende Ouerheyt des Conincx als heere des Vants oft zijner ghecommitteerde/ ende de kennisse vanden seluen niet toe te comen den Ridderen vander Doorden noch eenighen anderen persoonen / ende niet teghenstaende verscheyden verthooningen ende veruolginghen daer op ghedaen/ en heestmen niet anders kunnen verweruen/ iae heestmen de beloopers dickwils gedreycht/ in dien sy niet op en hielen van voozere opte declinatoriete dzinghen. b

b Byden appointedemē te vā Egmont 27 Januarg.

Het proces nu indier manieren by beuele ende bedwanghe des voozsz. Hertoghen ende zijnder commissarisē (alle in competente rechters) ghehouden wesen de vooz ghedient oft vercleert gheloten/ (hoewel insufficienter & nulliter nae recht) den eersten dach Junij/ soo heest de Hertoghe den iij. dach der seluer maent (neemt achte op dese verrasschinge ende onmoegheijckheyt van daer en tusschen ouersien te hebben een proces van sulken ghewicht/ ende daer soo vele scriften ende saken waren / te meer mits dat oock gheduerende den seluen tijde werden ghegheuen de vonnissen oft emmers gebuerden de wreededoodinghen van vele edelen inder seluer stad/ besunder dat daer en tusschen oock

Het onrechtueerdich voozdeelen der Grauen.

1558

noek ouerlien soude moeten geweest zijn
 het proces des Grauen van Egmont) by
 een Acte vercleert dat hy het proces had
 de ghesien ende beuonden den verweer-
 dere begaen te hebben/ *crimen laesa M. wten*
 redenen daer in begrepen / die wy nae-
 maels int langhe wederlegghen sullen/ en
 voort de Fiscael zijn conclusie aēgewesen
 en de voozsz. Heere veroozdeelt/ onthalt/
 ende thoost daer nae openbaerlück om
 haoghe ten aensien van elckerlück gestelt
 te worden/ so lang tot dat hy anders sou-
 de beuelen / ende allen zijn goeden waer-
 die waeren gheleghen tes Conincx behoe-
 ue vercleert verbuert/ Ten seluen daeghe
 ghelijck vonnisse ooc geuende/ tegen den
 Heere van Egmont. *a 68*

mois
Sch ha

a By den
 Acten van
 desen twee
 vonnissen
 vā 4. Ju-
 nij.
b By den
 brieue des
 Heeren vā
 Egmont.
 5. Jun. 1563
 De wree-
 de doobin-
 geder Gra-
 uen.

Van welcken nietigen/ onrechtueer-
 digen verraschten en onbehoorlijcken vō-
 nisse hi des anderē daechs sinergēs aen dē
 voozsz. twee Heeren de wete heeft doen
 doen/ *b* die hy tot dien eynde van Ghent
 hadde doen bzingē tot Brussel (so hi ooc
 inden seluen daegen gedaen hadde vandē
 Edelen gheuanghen ghelegen hebbende
 tot Viluorzen soo zijn gramschap heel
 ontsteken was gheworden by den nach-
 byde zijne in Wziellant verlozē/ welke vō-
 nisse hy oock ten seluen vooznoene heeft
 seer

seer tirannichlyck ende mooꝝdadelichlyck/
 opter gꝛooter merckt van Brussel open-
 baerlyck doen volboueren ende beyde de
 vooꝝscreuen heeren doen onthoofden/die
 soo ouergroote diensten den Coninck en-
 de den Lande ghedaen hadden/ waer nae
 hy tot een groote cleinicheyte ende bespot-
 tinghe niet alleen vanden seluen maer ooc
 van allen hennen maesschappe vzienden
 ende verwanten / ende als vooꝝ eenen
 triumphe van zyn der tyrannye ende van
 der verdrukkinghe des lants / hen hoof-
 den dede rechten op hoghe staken tot een
 deerlyck aensien vanden volcke/ wel vier
 oft vyue vzen lanck / waer en teynden hy
 toeliet deselue metten lichamen ouergele-
 uert te worden om te begrauen.

Hoewel nu byde vooꝝgaende naeck-
 te verhaelinghe vander gheschiedenissen
 soodie ghebuert is opentlyck ghenoech
 bliickt vanden ongheluck / ghewelt ende
 wreetheyt den heere Admiracl aenghe-
 daen / Ingheluck oock vander nietheyt
 ende onrechtuerdicheyt soo wel van
 zyn vangē ende houden / als vandē recht-
 vooꝝdigen ende vonnisse tegen hem ghe-
 gheuen ende bouen al van so wreeden exe-
 cutie teghens enen die niet alleenlyck
 en was onschuldich / maer ter contrarien
 ouer

ouergroote vergeldinghen vanden Co-
 ninck ende Lande verdient hadde inder
 vuegghen dat de gene die sonder passiewil-
 be oordeelen/ hen daer by souden laeten
 ghemuegghen om de memorie vanden hee-
 re van alle beschuldinge suuer te houdē/
 besonder daer by vindinge zijn goede
 meyninghe ende verantwoordinghe/ soo
 wel op elck punct vander betichtinghe/ bi
 zijn eyghen verantwoorden (bouen ver-
 haect ende achter ghevuecht) ghestelt/ en-
 de oock daer neffens siende/ dat de herto-
 ghe van Alue inden seluen lande soo vele
 groote leelÿcke ende moordadighe doo-
 dingen/ geweldē ende ongelÿcken heeft
 noch meer voortgestelt ende noch daeges-
 liÿx voortstellende is/ dattet onmoeghe-
 liÿkwaere die te verschoonen.

Nochtans om gansselÿck wech te ne-
 men hen achterdencken dat dien schÿn
 van rechte yemanden soude moeghen ma-
 ken/ ende op datter geen vermoeden niet
 allen en bliue teghen de oprechticheyt
 des heeren Admiraels/ so en can het niet
 dan wel ghediene datmen naeder belie-
 ende vercleere de ghelegghen heden ende
 fundamenten van al datter tegen hem ge-
 daen is/ ende oock breeder wtlegge ende
 ondersoecke de waerheyt op elck punct/
 daer hy mede belast is.

Men

Wengaende dan zijn aentastinge/ blijft het onge
 genoeg wt alle de beleeftde propoestiēn rechtich
 de so vele goede bziēuē bouē verhaelt/ hoe vāgen des
 schelmelijck ende verraedelijck men daer Admirael
 iane ghehandelt heeft/ dewelcke oock eūē
 wel is voort ghestelt tegen alle recht met
 enckel ghewelt/ tyrannijē ende onrecht
 ueerdicheyt/ inder vuegen dat de selue nae
 recht niet en can staende bliuen noch van
 weerden ghehouden worden/ ende daer
 zijn der redenen vele om de onweerde der
 selue te bewijfen.

Want de voorz. heer Admirael was Dadmit
 een Ridder vander Dozden des gulden rael is ge
 Wlies/ nu is notoir/ dat volgende den arti weest een
 culen vander selue Dozden voor onwe Ridder vā
 derroepelijcke ende onveranderlijcke be v Dozden
 swozen/ soo wel byden Coninck als den
 voorz. Hertoghe ende insghelijck by allen
 den Keyfers/ Coninghen/ Princen ende
 Heeren vander selue Dozden/ tegen gee
 nen vanden Ridders van dier en mach ge
 procedert worden a tot vangē/ aentastin
 gen ende houden van zijnen persoone om
 hoe quaden feyte dattet oock sy/ ta ooc ter
 saken van verraderijē/ ketterijē/ oft mis
 daet van gequetster M. Godlijcke noch
 weerlijcke/ hat en waer dat de sake open
 baer waere/ en dat daer af bi behoorzijcke
 vooz

a W y d e 13.
 14. 15. arti.
 v ordinan
 cien en 11.
 artic. vādē
 additien.

voorzgaende Informatie/den hoofde ende
 de Quersten van der seluer Dorzen ble-
 ke / ende dan noch anders niet dan by
 expresse beuele vanden seluen hoofde/
 (dwelck als nu de Coninck is/) oft zynen
 gheclasten Ridderere vander Dorzen / met
 aduyse van ses andere mederidders/
 oft ten minsten van sulcken ghetal / als
 men nae ghelegentheyt des tijts ende der
 saken soude kunnen vergaderen ende an-
 derffins niet.

Dozbinan
 cie vander
 Dozde en
 zijn in zijn
 vangen n3
 gheuolcht.

Datmen daer teghens eens belie de
 aentastinge ghedaen inden persoon des
 voozsz. Admiraela / en men en sal niet be-
 uinden datter een punct van alle tselue on-
 derhouden is / maer wel dat de Hertoghe
 daerinne niet alleenlijck en heeft ghedaen
 teghen den Eedt ende verbintenisse des
 Conincke / maer oock zynen eyghen eedt
 gheualscht / wt dien hy soo opentlijck hem
 misgrepen heeft teghen de voozscreuen
 gheswozen Articulen / Want dese aenta-
 stinge en is niet ghedaen byden Coninc
 als t'hoofst noch byden Hertoghe als ghe-
 lasten Ridder / noch by aduyse by eenighe
 andere Ridderes vander Dorzen / (dier
 nochtans als doen vele byder hant wae-
 ren / ende vele min hebben de verlicerde sei-
 ten kenlijck gheweest / oft by voorzgaende
 In

Informatie den Hoofde ende medestidders
 een yet daer af ghebleken.

Doch was de voorszreuen Heere
 een Graue / Vet ende Staet des Rijcx /
 gheseten ende begrepen onder den vijf-
 sten Creyts / diemen ghemeynlyck noemt
 den Creyts van Westphalen / ende als
 sulcke heeft hy de lasten medegebragen /
 ende vooz sulcx openbaerlyck gehouden
 gheweest / soo wel by de Keyserlycke Ma.
 als van allen anderen staeten des Rijcx /
 ende besunder doock van die vanden vooz-
 screuen Creyts van Westphalen / Mits
 den welcken behoorde de ghene die hem
 betichten wilde / tselue volghende den
 hoocheden ende voozdeelen des Rijcx / te
 doen voozden Keyser / vooz de Staten des
 Rijcx oft vooz het Camergherecht / ende
 niet elders.

Daer en bouen volghende den cle-
 ven priuilegien des Lants ende sonder-
 linghe vanden Hertoochdom van Bra-
 bant ende der Stat van Brussel daer
 hy gheuangen is worden / Soo en eest
 gheen en Officier (ende vele min den
 Spaensschen Capiteynen / ende anderen
 wtlandighen) gheoozlooft dat hy yeman-
 den (ende vele min heeren van qualiteyt)

Sijn van-
 gen is ge-
 buert tegē
 de priuile-
 gien.
 a R ydē 27
 cū 38. arti.
 vader bli-
 v Incōste
 en het 16.
 der additiē

sal moeghen vanghen/ dan alleen den ordinarisen officier vander plaetsen ende lāde die aldaer ghebozen sijn/ besonder niet inden steden/ iae alle tghene des daer teghens vooztgestelt wort/ moct afgedaen/ ghebetert ende van onweerden ghehouden worden.

Daer by ghevuecht dat deselue Officier volghende den contracten soo wel by den Coninck als by den ondersaecten beswozen^a gheenen persoon (ende min heeren) noch en mach vanghen om eenighe boose stucken oft misdaden/ hy en moete eerst ghenomen hebben ghenoechsaeme informatie vanden stucke daer hy hē mede belasten wilt/ ende daer en bouen die ghetooont den wethouderen vāder plaetsen oft den Raede des Coninckx in dier pzovincien/ in dien het waer de crimine exēpto aut privilegiato. Dan al dwelck oock niet met allen en is ghedaen in dit tyrannich ghewelt/ dooz dwelck in een particuliere huys by laste van eenen wtlander/ dooz vzeemde crūchliedē/ sonder eenige vooztgaende kennisse oft consent vanden magistract oft Raedt/ sulcken heere van naeme ende state met foztssen gheuangen is/ Mits denwelcken de selue aentastighe niet en can verantwoozt worden maer is ghe

Byden 54
art. 6 hier
v incoēste.

gheschiedt teghen recht ende redene / son-
der weth/vonnisse oft fundament.

Woozt heeft de voozsz. Hertoghe met D'Admi-
meerdere onghelyck ende ghewelt den rael geuan
voozsczeuen Admirael doen houden ghes- gen gehou
uanghen stellen ende wech vueren / want den tegen
om de nietheyt ende onbehoozlyckheyt te vāder Doz
bewyfen byder seluer Dozden als begonst den vande
is / Soo moctmen eerst mercken dat vol- Wicke en
ghende den voozsz. beswozen ordinantien vanden
vander Dozden (by ontallijcke exempelē Lande.
beuesticht /) ^a alle de Ridders van dier om cleert ind
eenige quaede feyten inder manieren / vo- requeste
uen verhaelt / aengetast zijnde / moeten ter van weggē
stōt ende sonder wistel / geleuert worden des Heerē
inder bewaerenisse vanden Collegie ende van Eg-
vriendelijcken broederschap vander Doz mont ouer
den ^b sonder in ander bewaerenisse ofte ge- geuen.
uanckenisse ghestelt te moegen worden / ^b Byden 11
dwelchoock is ghelijckformich den ghe- articu. der
sczeuen rechte / naden welken het geuā- additien.
kenisse maer en dient tot bewaeringhe en
verskeringhe vanden persoon des geuan
ghenen ende niet om hem te tormenterē /
noch om hem alle hanteringhe / ghesel-
schap / vertroostinghe / ende min alle hul-
peraet ende informatie te benemen / soo-
men desen Graue ghedaen heeft / waer
wt men cleerlijck spoert hoe tyrannichlic

ende onrechtuerdelijck men met hem
 ghehandelt heeft/ ende hoe grootelijck
 de Hertoge (sulcx gebiedende) zijns eedts
 ende verbintenisse is verghetende/ dare
 hem zijn **Ozden** beual ander beleefte
 heyt teghen zynen medebzueder te be-
 wijsen/ denwelcken hy oock altijt schoon
 ghelaet hadde ghetooont/ Te meer aen-
 ghesien de selue hem te rechte presen-
 teerde ende vanden beghin af begheer-
 de te verantwoorden volghende de ordi-
 nancie vander **Ozden**/ dwelck oock van
 zynent wegen deden zijn **Wzow** **Moeder**/
 zijn **Ghesellinne** ende versheyden hee-
 ren/ zijne vrienden/ iae oock versocht wer-
 de byden **Keyser** ende meer andere **Prin-**
cen der seluer **Ozden**.

Oock heeft hy den seluen tonrechte
 ende onbehoorlijck doen houden ghe-
 merckt zijn tweede qualiteyt wt dien hy
 was een **Graue** vanden **Rijcke**/ ende dat
 niet alleenlijck hy selue/ maer oock zijn
Ghesellinne/ moedere ende gheallieer-
 de presenteerden soo wel aenden **Hertoge**
 als aenden **Keyser**/ aenden **Coninck**/ aen-
 den **Keurvorsten** ende aenden **Creyts** vā-
 den **Rijcke**/ a te rechte te staene voor hen
 oft den **Camergerichte** als eē **Graue** des
Rijckx/ Tot welcken eynde aenden seluen
 her-

a Wy bele
 hienē vā-
 den **Graue**
 achē **Key-**
ser / aende
Keurvor-
sten en aē-
 dē **Creyts**

Hertoghe niet alleculijck veruolch en heb-
ben ghedaen de selue zijne vrienden/maer
oock de Key. M. ende de heeren ende sta-
ten des Creyts van Westphalen hē sulcx
(als wel gefondeert zijnde) gescreuen/hoe
wel hy altselue niet teghenstaende/ inden
seluen gheuanghen thouden teghen alle
recht ende billicheyt hertneckich is geble-
uen.

Dwelck hy noch meer gethoont heeft/ Dadmi-
rael is te-
ghendes
Lants pri-
uilegiē wt
Brabant
ghebusst +
a Syden 1.
cā 17 arti.
der blijder
incoemste.
b Wy re-
questen vā
me Vrouwen
de
Hoedere/
ende Ghe-
selliane aē
de Keisereē
verscheidē
briue der
Grauen.
als hy den seluen tegen de expresse beswo-
ren contracten van Zabant/^a heeft doen
vueren niet alleen buyten der Stadt van
Bruessel/ maer oock wten hertoochdom
van Zabant/iae daer nae tot zyn ontsla-
ginghe niet en heeft willen verstaen/als
niet alleen hy maer oock de Staeten des
Lants ende andere vooz hem hebben ver-
socht onder bozhtochte niet alleen Jura-
toir/maer ooc lib poena conijcti en andere ^b
hoewel oock hem gheeneticht oft aenspra-
ke ghedaen en werde/ niet alleen binnen
den derden oft ten lanxsten achsten dae-
ghe/ soo nae recht ende des Lants her-
brengghen moeste geschieden/ oft anders-
sins moeste hy vooz los ende ledich gehou-
den worden/maer oock niet inde omtrent
vier maenden daernaē/ alle welcken tūt

E 119 hy

hy sonau ghehouden werde/ dat hy nie-
 manden terwerelt van zyn ghelegenthes-
 den saken oft verantwoorden en mochte
 spreken/waerinne de hertoghe(bouen de
 fortse ende onghelijck)soch heeft gedaen
 teghen den eedt vanden Coninck/dien hy
 tot onderhout der seluer priuilegien ghe-
 daen heeft/misbruyckende also het groot
 betrouwen/dat de goede Coninck zynde
 qualijck onderricht/hem is geuende. hier
 mede verhoudende het voozder verhael
 vanden priuilegien der Dozden en vande
 Lande/en hēgedragē tot tgene des daer-
 afbreedere is verhaelt inder verantwoor-
 dingē des heerē Graue vā hoochstratē.

De ombre-
 hoorlijck
 vanden
 rechtuooz-
 deringe in
 sGrauen
 sake.

Wengaende den rechtuoozderinghen
 ghehouden alle clijck pro forma/ende om
 onder den schijn van dien te bedecken de
 wzeede onrechtueerdighe voozgenomen
 vermoozdinge van soo goeden getrouwē
 personagie/Soo is by tghene bouen ver-
 haelt ghenoechsamelijck bewesen/ de
 ongheschictheyt ombehoozlijckheyt/ver-
 raschinghe/onrechtueerdicheit ende niet-
 heyt daerinne vooztghestelt/ ende waer
 heeftmen ooc oyt so leelicken exempel be-
 vonden oft onder den naem van recht soo
 grooten onrechticheyt vooztghestelt/ als
 in deser saken gebuert is/ daerinne men
 niet eens en heeft willen letten opden wel
 ges

ghefondeerden rechten / vryheden / vooz-
 deelen / exceptien / protestatie en presenta-
 tien des geuangen noch der zynre / noch
 oock der Staten ende heeren / maer heeft
 al voozt door ghedronghen met aller ty-
 ranije onghelyck ende verrasschinghe /
 ia oock alle Sozden van rechte / ende re-
 dene verlatē / verdracit ende omgekeert /
 b wat quaetdoender isse opt soo groot ge-
 weest dien men niet en heeft toegelaten te
 nemē raet ende vooz sprake in zyn sake / so
 men desen heeren gedaē heeft die bedwō-
 ghen is gheweest so. us ex vinculis causam dicere,
 want dat hem naemaels is gegunt / en is
 maer toe ghelaten vooz eencu schijn & pro-
 forma / soo oock de schziftuere by zynen raet
 gemaecht / niet en is ontfanghen geweest
 noch daer op byden friscael gheantwoort
 soo dat behoorde: c Waer heeft men oock
 ghesien / dat so wanneer de berichde vooz-
 daet ende blijft by een declinatorie / men
 sonder daer op acht te nemen oft vonnis
 te gheuen / euen wel voozt gaet en dringet
 ten principaelen / soomen in desen ghedaē
 heeft / daer men aengaende der declinato-
 rien eerst heeft appointement ghegeuen
 den xv. May. (hoe wel nulliter) nae dien de
 Graue bedwonghen was gheweest tant-
 wozden / thoon te leyden / ia verrast / om
 ten principaelen te duyten / wauncer eerst
 e v ghe-

a Bydē re-
 questē van
 wegn des
 Heere vā
 Egmōt
 ouergege-
 uē en geap-
 postilleert
 dē 8 en 27
 Ja. ende 8
 May.

b Bydē ac-
 ten teghen
 den Heere
 vā Egmōt
 gegeuē dē
 8. 2. 14. eff
 8. May.

c Bydē ap-
 pointemē-
 te van 24.
 Martij.

gheschiet / datmen eenen gheuanghen en
 de zynen dieneren heeft af ghenomen alle
 zyn stucken / brieuen ende papieren ont
 daer wt te soecken oorzaecken tot zunder
 beschuldighen / ende datmen die nae
 maels hem noch onthout om hem te bene
 men de bewijsinghe zunder onschult / soo
 men den Admirael ghedaen heeft? Waer
 eest oytghehoort / datmen eenen geuan
 ghen heeft bedwonghen ouer te leueren
 de bewijsinghe van zyn vercleeringhen /
 onder eedt ^{pedeligo} gedaen / eer hem ticht
 sy ghedaen ende hy hebbe gheantwoort /
 oft oock eer hy ten toone sy ghewesen / soo
 desen heere is ghebuert? Hy wat rechte
 can men ordineren tijt van thoone ende
 productie eer de beschuldichde heb ghe
 antwoort oft sy daeraf wettelijck verste
 ken / ghelijck de Acten bewijfen in desen
 ghebuert te wesen? waer vindtmen ghes
 screuen datmen in eenighe saecke oft mis
 daet het waere van ghequetster Ma. oft
 andere vermacht te weygheren de publi
 catie vanden thoone / (dwelck men niet en
 soude ghedaen hebben / hadde de Fiscael
 zyn vermeten ghetoon) ia oock de bewijs
 inghe der Articulen daer die ghetuy
 ghen op ghehoort zyn / ende nochtans is
 in desen so wel deen als dandere (by groo
 tee nietheyt) gheweyghert? In wat ghes
 die

rechte is opt den partijen geweygert het dienen van pertinente reprochen ende saluatiën/ghelijck dē middel hier dē Graue benomen is. Waer eest ghesondeert/ datmen den Procureurs der gheuangen benempt de vrijheyt van hen saken met rechte te veruolghen soo sy best vinden ge raeden: euenwel eest in desen ghebuert/ daermen hen heeft ghedreycht/ hen requesten gheschueret/ beuolen af te stance/ ende anderzins hen behoortliche defencien benomen:^a Ende opt coztste gheseyt/ men en sal in alle dese tyrannighe verdruckinghe/ becleet metten schoonen naem van rechtuoorzderinghe/ geen feyt/ acte/ noch voortganck soo cleyn vinden/ daer niet s. pentlyck wt te mercken en sy dat die nul/ van onweerden ende ongherecht zijn/ mits den welken men behoort der seluer dit momaenslicht af te trecken/ ende nae huer waerachtighe gheschiedenisse/ in stede van Rechtuoorzderinghe/ ende rechtueerdicheyt/ met grooter reden te heeten/ Onghelijck ende onrechtueerdicheyt.

^a By hyle-
uen van 25
en 30 Mey
en by dē ap-
pointement
te opte re-
queste des
Procureurs van
Egmont.
27. Jan.

Wiltmen nu besien de personen der onderuraegers/ commissarisen ende rechers van deser saken: men sal daer weder ghe

De cōmil-
sarien en
rechters
partijdich
en incom-
petente.

ghelücke nietheyt in beuinden ende dat
tet al voozt nae ongherecht ende van on-
weerden behoort ghehouden te worden/
wes by hen in desen ghedaen/belaft/ ende
voozt ghekeert is/want sy/(so elcken ken-
lijck is) hebben gheweest incompetente
rechters/ ende sulcke dat sy geëssins in de
ser saken noch teghen den persoon vande
Graue kennisse en mochten nemen/ soo
mits zyn hoocheden ende voozdelen van-
der Sozden ende vanden sijcke/ als wt
crachte vanden rechten/ pzeuilegien ende
hercomen des Vants/ ghemerckt sy niet
en waeren Ingebozen des Vants/ noch vā
eenighen staede/houe oft Weth desselfs/
daerenbouē notoozlic/ suspect/partijdich
ende onrechtueerdighe instrumenten vā
der tyrannije des hertoghen/ ghelijck alle
der weerelt kenlijck is/ ende alle huer Ac-
ten/voozderinghen ende vonnissen opent-
lijck bewüsen/ so die sy int particulier al-
reede hebben te wercke gheleet/ als die sy
int generael noch ghesloten/ ende om te
wercke te legghen vooz hen genomē heb-
ben/ a in dien de Almachtighe ghenadige
God hen tyrannije daer en tusschen niet
en stoozt/ daer by ghevuecht/ dat b deerste
van beyden is bastaert/ insaem/ ende wt
Spaengien ghebannen/ Ende hoewel de
selue exceptie sy teghen hen vanden begin
sel

a Wide ne-
genthie.
gheprinte
punctē vā
dē genē die
sy verooz-
deelt hebbē
b De Licē
ciat Verga.

sel geproponeert/ en daerinne althijt so by
 de Graue als de zyne geperstseert/ noch
 tans soo zyn sy althijt voortghevaren son
 der die te willen hoozen oft daer op te ach
 ten/ allet nulliter & iniquè, Ghelÿck ooc tsel
 ue byden priuilegien verhaelt byden Gra
 ue van hoochstraten naerder bewesen
 wort.

Van ghelÿcken lietmen claerlyck dat
 machteloos onrechtuerdich ende vā on
 weerden moet gehouden worden/ de Sen
 tentie/ Acte/ ofr (om wel te spreken) don
 gherrechtich vercleeren vanden hertoge/
 daer by hy hem veruoordeert te segghen/ a
 (niet teghenstaende dat volghende de sta
 tuten vander Gozden/ niemanden de pre
 uilegiē vāder selue en cūnē benomē wor
 den/ dan by wettige kennisse en vonnis vā
 den hoofde ende Ridderē) dat de kennisse
 en het oordeelē van sulcken misdaden/ als
 daer mede de Admirael belast wert/ niet
 toe en behoorde den Ridder vander Goz
 den/ noch anderen/ dan alleen zunder M.
 als Priice der Nederlanden ende zynen
 gecommiteerdē/ want de selue acte bzegt
 met huer ende berouft dat de selue vercle
 ringhe is ghegheuen/ parte non audita, tē ver
 sueche alleenlyck vanden fiscoel/ en son
 der dat d'Admirael daer teghen in zyn de
 fencien

Donghe =
 rechticheit
 van des
 Hertogen
 vercleeren
 opte decli
 natorie.
 a Byden
 appointe
 mente van
 15. Mey.

fenciē gehooft sy oft dat op dese declinatōe (hoewel het soo grooten voornemsten punct was) eenich formel proces/rechtuoorzderinghen/acten oft fuzneren sy beleydēt ghehouden oft gheloten/ghelyck oock niet ghedaen en was/aengaende andere ghelycke zyne vercleeringhe te vorenteghen den heere van Egmont ghedaen/ ^a dat meer is het en was inde machē vanden hertoge geenssins/ is niet vanden Coninck selue nae vermoeghen der articulen vander Doorden/ ende den eede by hem ende alle andere ten onderhouden vanden seluen ghedaen/ ^{15.} ^{Heer.} van die alsoo te verwoyden/ ende so directelick daer teghen te doene / Ghelyck selue naerder is bewesen inder verantwoordinge des Graue vā hoochstraten/ totter welker men hem desen aengaende is ghedraeghende / Temeer dat alle lieden van verstande vele meer andere welghefondeerde redenen/ ghebreken/ fauten ende ongherechtigheden inder seluer Acten van vercleeringhe sullen beuinden/ daer door de selue nae recht van gheender werden ghesijn en can.

^a By re-
queste des
Procu-
reurs van
Egmont en
byde wo-
den in de-
ser acte vā
15. Heer.
begrepe d-
halen dac-
te vā Eg-
mont 24. la.

Het nul
machte-
loos en v-
ralchte vō-
nis ter
doot.

Welcken al niet teghenstaende/ Soo heeft hem de hertoghe (om zyn bloetdorstich voornemen te versaedē ende der

der verlangder wreke vanden Cardinael
 teghen den Graue ghenoech te doene)
 vervoozvert cozts daer nae (als zyn wrete-
 heyt noch meer verhit was ghewo:den
 doo: den spyt ende gramschap van dat
 zyn heer in Vriellant verlaeghen was)
 voozt te varen totten wterlijcken vonnis-
 se ende veroo:deelinghe/ die welcke niet
 alleene met ghelijcke/maer noch met vele
 meer ongerechtigheden/gebzeken en nulli-
 teyten wederleyt can ghewo:den/ inder
 vuegen dat deselue gheen sins en can bli-
 uen staende oft voo: goet oft van weerdē
 ghehouden worden/ Iae salmen terstont
 hier nae bewisen dat de misdaden inder
 seluer (voo: redene van dier) vercleert alle
 gader valsch ende verliert zyn/ ende dat
 de heere Admirael met gheenen fonda-
 mente van ecnighe van dien en can belast
 oft beschuldicht worden/ dat oock de selue
 condemnatie verre g:zoter is dan de Fis-
 cael (partije in desen gheuoemt) zyn con-
 clusie heeft ghenomen / waer wte dat
 volcht/ dat hoe wel by wegghen van feyte
 ende doo: het tyrannich vofschieden des
 seluer veroo:deelinghe/ het leuē dē voo:sz.
 heere sy genomen/ het selue nochtans sy
 geschiet nulliter tōgelijcke en sonder redē/
 en dat daerom/ noch hy noch de zyne des
 en behooren in hender eeren ende goeden
 naems

name ghequetst/belaft/ oft gheblameert
te worden / maer des te meer voor alst
gheert geacht ende verheuen onder tge-
tal der geenre die om weldoen en om goe-
de getrouwe diensten hebben geuect de
verdruckingen ende wreetheden der qua-
der ende der Tyrannen.

Wengripen dā de puncten vāder seluer
veroordeelingē wat naerder / so begrīpt
de eerst dese woorden / **Gellen by dē her-**
" **toghe van Alue / Marggraue van Cozia /**
" **Stathouder / Souuernuer ende Capitein**
" **generael voor den Coninckinden Landen**
" **van herwaertsouer / het Proces criminel**
" **tusschen den Procureur generael van**
" **zynre M. heyschere teghen Philips van**
" **Montmorency / Graue van Hoorne / ghe-**
" **uangen verweerdere - ende sonder groo-**
ten arbeyt cunnē bewijfen dat selue pūct
ende beghinsel vanden seluen niettighen
ende onrechtueerdighen vonnisse / valsch
ende gheloghen is (daerom het oock niet
weerdich en is te draeghen den naem van
een **Vonnis** / maer wel van **Gewelt**) en
datter noch **Proces** (behoorlick ghedient
ende gheloten / noch **recht** voor deringen
weerdich te hebbē den naē van **Proces**)
tusschen den Procureur generael ende dē
heere

De bals-
schept van
der Acte
van desen
vonnis.
a Byder
acten van
4 Iulij. 1568

heere Admirael gheweest en zyn/ ende al
hadder oock eenich Proces gheweest/ dat
nochtans de Hertoghe selue niet ghesien
en heeft/ iae dat hem onmoghelijck sy
ghewerft/ dat hy aldoen dat soude ouer-
sien hebben.

Deerste blijet cleerlyck by tgene boz-
uen verhaelt is/ aengaende de onbehoor-
lyckheyt/ verhaestinghe ende nieticheyt
vanden rechtuoozderingē in desen voort-
ghestelt/ waer wt oock nootlyck moet vol-
ghen/ dat tusschen dese partien gheen pro-
ces en sy beleyt/ ghesloten noch ghedient/
in sulcker manieren alst nae recht soude
behooren te geschieden eer het soude moe-
ghen zyn van weerden oft een Proces run-
nen worden gheheeten/ alen waert maer
mits het weygheren vanden thoon ende
ghetuyghenissen/ waer door men niet en
heeft kunnen ghedienen van behoorycke
reprochen noch saluatien/ al dinghen die
soo substantiael ende nootsackelijck zyn/
dat sonder die/ geen Proces om wat stuc-
ken oft misdaden het sy/ twaere van ghes-
quetster Godlijcker oft menschelijcker
M. oft eenighe andere/ vooz wettelijck en
canstaende bliuen. Souen dien en salme
niet beuinden dat van wegghen des Admi-
raels sy behooryck ghesloten inder sake/
J. tpros

2 By apo-
 stolie van
 15 Dec.

proces by Inuentaris ouerbrocht oft ooc
 recht versocht/ hoewel de hertoghe by
 onghesondeerder Acten^a mach hebben
 doen vercleeren/ seer ourechtuerdelijck
 dat hy het proces hielt vooz ghesloten en-
 de ghedient/ buyten/ ende tegen alle Goz-
 den van rechte.

Den Herts-
 toghe en
 heet tpro-
 ces niet tū
 nē ouersie
 b By brie-
 uen van 1.
 Junij.

Tweede bethoont hem opentlijck (al
 en verhaelde ment selue niet) wt de daren
 soo vanden vonnisse als vanden voortge-
 stelden bedwonghen ende niettighen fur-
 nissementen^b dwelck maer en is gheschiet
 dzij daeghen vooz dat nul vonnisse/ waer
 en tusschen het niet moeghelijck en wae-
 reden cloeksten/ leechsten ende neerstich-
 sten mensche vander weereit (Ick swij-
 ghe den persoon vanden hertoghe verre
 van sulcx zynde) te kunnen lesen/ hoorzen/
 oft verstaen de interrogatozien/ vercleer-
 ringhen/ belastinghen/ verantwoozdin-
 ghen/ ghetuygenissen/ thoonen ende stuc-
 ken vander sake/ die hy hem nochtans be-
 roemt (hoewel teghen de waerheyt) inder
 seluer Acten al ghesien te hebben/ het en
 sy dat hy/ ghesien/ heet die eens van verre
 oft van buiten aenschouwen ende niet die
 ouersien/ ouerweghen ende ondersoc-
 ken/ Houen dien de groote saecken ende
 belotten/ darr hy in dien daeghen mede be-
 last

last is gheweest / en hebben hem niet toegelaten / dat hy soude hebben cunnen verstaen ten ouerlien van eenighe stucken so mits den affairen vander oorloge ende vander nacht in Brielant verlozen / als mits der bewysinghe van zyn der tyrannye om zynen eulen moet te coelen aen soo vele heeren ende Edelen inden seluen daegen veroordeelt ende deerslyck ombrocht / daer by ghevuecht de menichuuldighe stucke / Procedureren ende ongherechtig oordeel ten seluen daeghe teghen den Graue van Egmont oock wtghesproken / a mits welken hy in dien tyde metten ouerlien van dien stucken oock onledich soude moeten gheweest zyn / waer wt men opentlyck cāghemercken dat oock de rechters in desen ghestelt (hoe wel nulliter & incompetenten) het minste deel van desen stucken daer en tusschen niet en hebben cunnen ouerlien noch visiteren / mits welken cleerlyck bevonden ende ontdeekt wort / dat sonder eens te besien oft te letten opte allegatien oft processe van partynen noch opte gheleghentheden vander saken / men alleentlyc ghesocht heeft te vermommē ende bedecken metter schaduwē van eenen vonnis hen moordadich ende tyrannich voozemen vanden Admirael te willen doot hebben.

a Wyder acten van desen vonnis 4. Jun.

R 9 Waer

De brieuē
van des
Con. van
Spaengie
Ambassa-
duer in
frank-
rick aēde
Regente
int Neder-
lant.
a By brie-
uen vā 29
Aug. en in
Sep. 1566

Maer af niet twiuelen en sal dient
belieft te lesen de verantwoordinghe des
heeren Princen van Oraengien/ende son-
derlinghe die twee brieuen aldaer ghe-
vueghi by zūnder Mayest. Ambassaduer
in Brancrick aēde Regente vande Ne-
derlanden in Augusto ende Septem. 1566
gheschreuen a by diñhouden vanden wel-
ken by claerlyck beunden sal/ dat niet al-
leen dese vrome heere/maer doock andere
grootē vanden Lande door de valsche be-
stekinghen van huere belieghers ende
den vyanden van tghemeyn beste/nessens
den Coninck sulcx waeren vermaecht/en-
de hen seer ghetrouwe diensten soo schē-
mellyck bediet/ dat sy van doen af (ta al eer
de voorneemste stucken daer men hē soect
mede te belasten/toegecomē oft emmers
in Spaengien gheweten waeren) onghē-
hoort/by dē goederthierē Coninck (maer
seer qualick onderricht ende deerlyck be-
droghen zij de) oft zynen quaden dienerē
(dient al regeerdeu ende dedē so sy wilden)
Prauidicio veroordeelt ende ter doot verwe-
sen/ twelck doock van als doen te wercke
gheleyt soude geweest zyn had demen ge-
dorst oft in dien tyde sterckten ende mid-
dels ghenoech ghehat/by ghebreke van-
den welcken menselue dus langhe heeft
moeten vertrecken/daer en tusschen hen
alle

alle goede ghelact thoonende. Ghelijck de
heruaringe sedert tselue ghenoech bewe-
sen heeft.

Soo dat niet te verwonderen en is/
dat soo onrechtueerdighen voornemen sy
te wercke gheleyt onder den naem van ee-
ne soo natoozlijck nietighe rechtuoorde-
ringe ende vonnisse/ Doch engeloofstmen
niet noch en heeft eenighe apparentie/dat
de hertoghe oft andere souden weten te
noemen/ wie die gheene vanden Gaede
neffens hem zynde/gheweest souden zyn/
metten welcken hy inder voorszreue
Weten verclert op dese saekie rypelijck ghes-
let te hebben/ Doch cannen lichtelijck be-
grüpen/wat rypicheyt mach ghebesicht
zijn op een saekie van sulcken ghetwiche-
te/teghen eenen heere van sulcker qual-
teyt onder soo vele andere becommen-
ghen ende beletten/in soo coften tijde/ als
van drij daeghen.

Soo wie oock wilt aenmercken ende
tsaemenwegen de conclusie des Fiscals/
ende de condemnatie begrepen inden von-
nisse (die beyde naederhant gheueecht sul-
len worden) die sal ter stont beuinden hen
verscheydenheyt/ende hoe dat teghen al-
le recht de dueninghe wijt te bouen gaet
f ij den

Den Herts-
toge heeft
sond Bact
den Graue
verwelen.

De condē-
natie exce-
deert niet
alleē de cō-
clusiemaect
ooc de straf
der seften.

den heysch des fiscaels/den welckē noch
 tans recht te vozen inder seluer Acten by
 den Hertoghe hem wort aenghewesen/
 ghelijckmen aldaer lesen mach / Soo dat
 selue al nul ende van onweerden ghehou
 den moet worden/soo dat nae recht heel
 claer is / Te meer dat al hadde de fiscael
 heel cleerlīck ghetroot (des hy gheens
 sins ghedaen en heeft) alle de seyten daec
 hy den Admirael positiue & affirmatiue mede
 heeft willen belasten/ nochtans en soude
 daer wt sulcken versterden misdaet noch
 straffe niet cunnen volghen als zyn vooz
 screuen verroozdeelinghe begheeft / ghe
 merckt daer by niet en blyckt van eenige
 sūne quade meyninghe oft boos vooz
 men (dwelck inde misdaet van ghequet
 ster Mayesteyt nootelīck nae recht ver
 eyscht wort)maer wel ter contrarien by
 alle zyne daeden ende diensten / van zyn
 oprechte goede meyninghe / inder vuegē/
 dat in sulcken gheuallen ende allen den
 voozscreuen seiten getroot wesende (des
 neen) hy naer recht ende redene noch niet
 voozder belast oft ghestraft en soude heb
 ben cunnen gheworden / dan van ver
 symphz/onachtsaemheit & negligentius ge
tti officij (daer andere amenden toe ghestelt
 zyn) ende voozderre niet des te weynighe
 noch dat van deerste punct vander betich
 tinghe

tinghe daer de Fisrael zijn meeste ende eenich fundament opplaecht / gheen vermaen / onder dandere / inden vonnis ghemaeckt en wert / dwelck onghetwijnelt bewijst / daer af niet met allen ghehoont te wesen / gheluck oock van dien feyte in henn daghementen niet en worden belast noch de Prince van Oraengien / noch de Graue van Hoochstraten / hoe wel sy achter rugghe in deser betichtinghe metten Admirael dien aengaende ghenocmpt staen.

Bljct byden inheiden van hē d gemeenē 24. lū. 1568

Hiermede comende ten principaelsten ende nootsaekelijcsten deele ende puncte vander teghenwoordigher verantwoordinghe des Heeren Admirael / Te weten opte misdaden den seluen heere aengheteghen ende voor redenen inder veroordelinghe ghestelt bide se woorden Ghesien Inghelijc de belastighen spruytende wten Processe van dat de voorszreuen Graue heeft begaen / De misdaet van ghequetster Mayest. vā wederspānichēyt / ghunstighe ende rene wesen / vanden verbonde ende afgrij selijcher tsamenspanninghe vanden Prince van Oraengien ende eenighen anderen heeren der landen vā herwaertsouer / hebbende voer gunstich geweest ende voer ghe

1
2
3 4 5

" ghestaen den verplichten edelen vanden
 " compromis/ende de quae de diensten die
 " hy ghesonden wesende te Doornich by me
 " Vrouwe de Hertoginne van Parme doen
 " Regente ende Souuernante der seluer Vā
 " den/om remedie te stellē op de ongeregelt
 " heden ende oproeren inder seluer plaetsen
 " opghestaen/aengaende donderhout van
 " onsen heylighen Hiersten ghelooue/ ende
 " tbeschudden van dien/aldaer metten Niet
 " ters/oproerighe ende rebelle vander heyl
 " igher Apostolischer Roomscher Kerckē/
 " ende van zijne Mayestaet ghedaen heeft/
 " Schijnt dat zijn tegenpartijē aldaer heeft
 " willen herhaelen ende int cozt veruacten
 " alle tgeene men hem heeft willen opleg
 " ghen/ende daer mede hy onoordentlick
 " by so vele articulen in des Fiscaels beticht
 " tingen beschuldicht was/hem veroorde
 " lende om vijf verscheyden misdaden in
 " als aldaer vermaent die hy soude ghedaen
 " hebben/Te weten eerst/Het criem van
 " 1 ghequetster Mayest. Ten tweeden/
 " 2 Het criem van Rebellien/ Ten der
 " 3 den/Dat hy soude een geweest zijn
 " vader comuratie des Princen van
 " Draengien ende anderen Heeren
 " 4 Des Lants/ Ten vierden/Dat hi sou
 " de

De voorzghestaen hebben den ver-
 plichten Edelen/Ende ten lesten/Dz
 by te Doznick quaede diensten
 soude ghedaen hebben. Sonder dat
 in eenighe vanden seluen puncten/eenich-
 sins sy gevuecht oft vercleert hoe oftwaer
 mede de heere Admiracl hem soo verre
 soude hebben vergeten oft in eenighe van
 den seluen stucken oft misdaden veruallē
 zijn gheweest/dwelck nochtans in alle cri-
 minele saken nae recht nootelijc is/wacr-
 om des te min acht te nemen is/iae en be-
 hoozt niemanden eenich vermoeden oft
 achterdencken te maeken teghen den goe-
 den heere/ besonder oock wantmen wel
 verhoopt int wederleggen vanden voor-
 schreuen vijf misdaeden/ met eenen oock
 soo clerlijck ende opentlijck te verātwoor-
 den alle de specificatien/ende seyten/ daer
 mede men die indē geschzifte van belasin-
 gen soude geerne by gebrocht hebbē/ dat
 elckerlijck lichtelijck sal begripen/de ver-
 herdequaetwillicheit ende ouergroote ti-
 rannijē zjnder weder sprekers/de welke
 ghesocht hebben hen boosheyt te bedec-
 ken met soo onnutten loeghenen.

Want nu de Fiscael wel merchte dat
 men den volcke niet so lichtelijck en soude

Het eenich
valsch fon-
damēt der
betichtin-
ghe.

a Bidē eer-
ken artic-
van zijn sei-
ten van be-
belastinge

cunnen wĳsmaken soo leelijcke feiten van
eenen heere die soo groote dienſten gedaē
hadde/ So cocmit hi om des eenigē ſchijn-
te geue/ ende eenige oorſake bi te bzengē/
waer doo; hy ſo verre hē ſeluen ſoude heb-
ben verloopē/ blamerē des Admiracels on-
geregelde eergiericheyt/ ende voo; de eeni-
ge en wterlijcke meininge der ſeluer/ iae
voo; het gans fondament van zūnder be-
tichtinghe ende van allen den feyten hem
te laſte gelect/ ſeggen en poſeren a dat de
verweerdere/ Prince vā Graengie/ Gra-
uen van Egmont/ hoochſtraten/ Raſſau/
Marchgraue van Berghen/ heeren van
Montigny/ Brederode ende eenige ande-
re van ouer lange haddē begeert te comen
tot veranderinghe van heere ende hennē
eygen Coninck en Prince te ſtellen wt zū-
nen Nederlanden/ om (ſoomen mochte ge-
loouen) de ſelue in te nemen/ en onder hen
daer nae te deylen/ dwelck wt hen woorde
ende wercken genoegh hadde gebleken.

Maer wetende ſeer wel dat hy dit zūn
eenich fundament nemmermeer ſo en ſou-
de cunnen thoonen noch bewiſen. (ſoo
hy oock gheenſins ghedaen en heeft) ghe-
lijck hy oock ſeluer ghenoech te keunen
gheeft de clein hope ende grooten twiuel
die hy des heeft by de onſekere woorde
die

die hy daerby vueght/ So men mocht
 te gheloouen/ ende Gelijck hē woor
 den ende werck gheuoech hadden
 bewesen. So heeft hi so grootelijcx gear
 beyt om dooz vele ongeschicte *Illationes &*
cauillationes begrepen in alle de andere pūc
 ten zjnder betichtinge eenigen luyster en
 de schijn den seluen zjnen valsschen fonda
 mente te geuen/ vanden welckē wy bi ooz
 dē willē handelē so haest eerst wederleet
 sal wesen dit generael fondement/ dwelck
 de Fiscael by ghebocht heeft *pro vera balli to*
tius causā Vanden welcken de contrarie soo
 cleerlijcklijct by so menichuuldige groote
 diensten/ ghetrouwicheden ende neersti
 cheden der seluer heeren/ Jae oock by so
 vele henne brieuen^a ende versuecken aen
 zjñ Mayest. te meer stonden gedaen van
 te willen haest inde Nederlanden comen/
 dwelck emmers bewijst hen meyninghe
 wel verre anders gheweest te zijne^b dan
 van hem te willen wt zjñ landen stooten
 ende van heere veranderen/ hoewel de
 Fiscael soo seere soeckt dat te bewijfen en
 waerschijnlijck te maken/ daer toe alleen
 lijck wt en hoeck rapende so vele presump
 tien/ imaginatien/ oft (om de waerheyt te
 segghen) valsche interpretatien en groote

^a By ber
 scheidt
 brieuen
 D
 groote af
 den Co. eff
 vande Ad
 mirael 14.
 Julij. 1569
^b By brie
 uē vā Eg
 mont inde
 vze zjñs
 steruēs ge
 screuen aē
 dē Con. s.
 Junij.

lueghenen/nadien hy des greeu andere be-
wysinghe en weet te vinden.

Dötschult
tege de eer
giericheyt
daerme de
Admirael
heeft mede
wille bela-
sten.

Wengaende dan der eergiericheyt en-
de begheerte van onderwinden des Admi-
raels/blijct opentlick by soo vele züne ver-
suecken aen züne Mayest. ter contrarien
ghedaen/ Insghelechte by verscheyden on-
schulden der siegente by hem dicwils ver-
thoont/iae sock by soo menighe züne ver-
treckē wten houe/dat niet alleen zyn mey-
ninghe/maer oock zyn natuerlijke ghe-
neghenthey is gans contrarie gheweest
deser passien van eergiericheyt/ende dat
hy altyt gesocht ende seer begheert heeft
om vanden staedt ende allen bewint on-
ghemoeyt ende onghequelt te moogen/blij-
uen / iae dat hy dicwils tot dien eynde
groot veruolch ghedaen heeft ende en
hadde dese züne gheneghenthey niet soo
openbaer gheweest/Woo;waer de Cardi-
nael (die den Coninck ende de siegente so
gansselich regeerde/ en bouen al wt was
om daer in te bliuen/ iae bouen dien om
particulier sake den Admirael byāt was)
en soude niet versuymp hebben te bestē-
ken/ dat de Coninck hem soude hebben
verlaeten/ oft ten minsten zyn versueck
verhoort ende van vordere bewint hem
ontslagen/toelaetende dat hy tzynē huysē
sou

ā By zyn
briue vā
20. en 23.
1566

soude moegen vertrecken/ Maer want hi
 mercte dat d'Admirael geen onderwilde
 noch hoocheden en sochte/ ende dat hy om
 de priuate swaericheyt tusschen hen we-
 sende/ niet en liete oprechtelick te raeden
 int ghemeyn/ daer en bouen dat hy onder-
 twolck liefghetal was/ Soo heeft hy ter
 contrarien ghemaect/ dat hy inden Raet
 ghehouden wert/ om hem te behelpē met-
 ten naeme desselfs ghelijck vanden ander-
 ten. Ende gelijck zyn gheheel leuen ende
 alle zyn daden vaste ghetuyghenisse geue
 dat hy noyt wt en is gheweest om regi-
 ment/ grootheyt oft bewint te hebben/ en
 vele min gearbeyt om de saken na hem te
 trecken ende in zyn handen te crughen/
 oft opde hoocheyt des Coninck te misgrē-
 pen/ Soo is men wel versekert dat zyn af-
 gunstighe wedersprekers nimmermeer
 eenighe zyne woorden/ werken oft beley-
 den en fullen cunnen vercleren/ byzon-
 ghen noch gethooen/ die van sulcke zyne
 meyninghe eerigen schijn souden cunnen
 gheuen/ maer dat elckerlijck groote ende
 cleyne daer hy mede ghehandelt heeft/
 fullen altijt moeten kennen ende liden dz
 ter contrarien sijn meyninghe ende voor-
 nemen altijt gheweest is/ den dienst ende
 grootheyt vanden Coninck te soecken en
 de te vorderen.

a By brie-
 uen vande
 Admirael
 vā 10 Oct
 20. Jouē.
 Hoe en anbere

De groote en hebben nocht ghe- dacht van te verande- ren van Heere.

Roepende der byghevuechder begeerte om te veranderen van Heere en de provincie vanden Nederlande onder de groote te deylen/ Ismen wel seker/ dat gelijck het is eene valsche / versterde / confuse / en generale / allegatie / oock de fiscael noch andere (het sy wie hi wilt) en heeft noch en sal emmermeer cunnen gethoonen / dat dese ghetrouwe Bassael oyt des aen yemanden het minste woort ter weerelt vermaent oft ghesect heeft / ghelijck hi tselue oockwel cleerlijck ontkent heeft / Ende soo verre daer yemant is die sulckx soude willen houden staende / wy en twijvelen niet de Moeder / Weduwe ende Verwanten vanden Graue en zijn sijn eere soo ter herten nemende / sy en fullen te vreden ende bereet wesen tselue te verantwoorden / ende hem van sulcker blamacion te bevrijen voozden hoofde ende minlijcke broederschap vander Dorden / oft voozde Keyserlijcke Mayesteyt / ende de Staten vanden Rijcke / iac oock vooz alle competente neutrale ende om partijdighe Rechters.

a Int eerste articul. sijnre antwoorzen

Dat meer is / so wort de fiscael alreede vander seluer zijnder loegenen opetlic achterhaelt ende beschaemt wt dien / dat hoewel hy hem veruoordeert van soo leelijc

lücken septe te verlieren tegen den Hee-
 re vā Egmont ende hoozne/ siende die ge-
 uanghen ende in handen hunder vyandē/
 op hope dat hen belastingen soude secreteet
 bliuen/ oft emmer niet geenen openbare
 gheschripte verantwoort worden/ Nocht-
 ans vanden seluen niet en heeft dooren
 belasten noch blameren de absente Hee-
 ren/ die hennen bloedigē handen ontcomē
 zyn/ Te weten/ de Prince van Oraen-
 gien/ Grauen van Hoochstraten/ Nassau/
 Heere van Brederode/ noch andere. ^a Blijct bi
 den dage-
 menten vā
 desen Hee-
 ren.
 hoe wel hy de selue vuegt ende noempt in dese
 secrete belastinghe metten gheuanghen
 Grauen/ int voozsz. seyt ghelijck hy oock
 doet in verscheiden anderen stucken/ daer
 af hy tegen dandere int openbaer ooc niet
 en heeft dooren rueren/ vreesende dat
 zyn valsche versierde lueghenen te vroeck
 aendendach soudē hebben moeghen co-
 men/ ende dat dooz de openbaere verant-
 woordinghen der veretrocken Heeren/ de
 gheuangene oock outschuldicht ghewoz-
 de soude zyn/ so hen onnooselheyt alte vo-
 ren ter doot veroozdeelt was/ gelijck oock
 de veretrockene hadden sy gecregen wor-
 den/ Maer de goede God heeft die vooz-
 tgemein beste beschudt.

Sulcky dat op dese plompe (hoe wel
 herde

herde en waere die niet ghelogen) betich-
 tinghe ende eenich fondament tegen den
 Heere Admirael met onbeschaemder stou-
 ticheyt by gebzocht/ gheen acht met allen
 te nemē en is/ noch yemant daer dooz ach-
 terdencken en behoort te crūghen / maer
 eer verhozwet worden tot medelijden te
 hebben met sulcken heere van dat hy soo
 vele ghewelts ende onghelyce heeft moe-
 ten liden/ ende om wiens goeden name te
 benemen men hem veruoozdert heeft vā
 soo leelijcke stucken teghen hem valssche-
 lijck te versierē/ die hy noch de andere hee-
 ren daer in met hem geblameert/ noyt ge-
 dacht en hebben/ iae het contrarie met so
 groote heime dienstē ende ghetrouwe
 daden altit wel cleerlijck bewesen / Ghe-
 lijck de vertroocken heeren (ongetwūnet)
 seer wel oock sullen aenden dach weten te
 brenghen/ soo verre hē yemant verfstout
 om hen daermede directelijck ende open-
 baerlijck (en niet dus bedectelijck oft ach-
 ter rugghe) te blameeren ende beschuldī-
 ghen/ Ende voozwaer en hadde de meys-
 ninghe/ soowel der vertroockē als ronrech-
 te gedoodden heeren/ niet soo oprecht en-
 de goet ghewerst ten waerachtighen en-
 de gheduerighen dienste vanden Coninc
 ende vanden lande/ de Cardinael met zū-
 nen acuhanch die niet en sochten dan hen

eyghen baete mette ghemeyn schaede) en
 souden hen dit spel niet ghebrouwen heb-
 ben/ Soo verre oock sy eenichlins inden
 wil hadden ghehat / tghene dat dit seyt
 valschelick by brenge/hen en souden geē
 goede middelen hebben ghebroken / om
 met eeren/ende sonder tegen heinen edt
 ende ghetrouheyt te doene/ te besozghen
 ende versien thuerer verscherheyt/ia sou-
 den oock lichtelijck het innecomē des her-
 toghen van Alue met zynen crūchsvolck
 geweert hebben wt en Nederlandē/ maer
 sy en hadden nemmermeer ghelooft / dat
 sulcken onghelijcken en w:erthede voort-
 ghestelt souden gheworden zyn onder dē
 naem vanden goeden Coninck.

Staet oock wel te mercken/ dat aen-
 gaende de derde redene oft mis daet inden
 voozscreuen ongherechten vonnisse ver-
 maent gheen besunderere belastinghe ghe-
 stelt oft ghespecificiert en is onder alle de
 articulen ende beschuldigingē des f:iscaels/
 dan alleenlijck dat hy tot en voozuerhael-
 den woorden des eersten artickels/ vuegt
 seer generaelijck/confuselijck ende sonder
 eenighe circumstantie Narratiue sed nō positue
 (ghelijck hy oock in eenige andere articu-
 len/maer en coempt te noemen het verbōt
 vanden grooten) dese naeuolgende woord-

De grootē
 en hebben
 geen ver-
 bont tegen
 den Con-
 oft zynen
 ondiens ge-
 maect.

a Int 2. "den. En om hennē boosen voornemen es-
 art. der "nen voet ende beginsel te geuen/ So heb-
 belastin- "ben de verweerdere ende zyn complicen/
 ghen. "wesende de grootste des lants/ gesocht en
 "gearbejt om wech te doene en wten wege
 "te leggen allct gene dat de volschiedenisse
 "van heimen voornemen mochte beletten/
 "dien voort subsumerende het nauolgende
 sejt vanden Cardinael en geen andere in-
 der vuegen dat dese betichtinge van ver-
 bonden en conspiratien coemt van selfs te
 vallen en te smeltē door sulche zyne te seer
 generale en onbescheyden verhaelinghe/
 sonder andere onschuit/ gelijk ooc te gee-
 nen daghen bevonden en sal wordē dat de
 se heere opt cenich verbont met eenighe
 groote heeren oft andere ghemaect heeft
 tot achterdeel vanden Coninc en vele min
 om hem te stooten wt zyn lant/ maer wel
 ter contrarie dat hy zyn heel leuen heeft
 verleten om hem wel te quiten/ staeden/
 ende doen alle tghene/ dat hem dochte be-
 quaem wesen ten dienste van zyn Maje.
 Tot welken eynde hy mach dicwils heb-
 ben ghesproken metten anderen heeren
 opt goet regiment oorden ende beternisse
 vanden affairen (ghelick hy oock sseue
 opentlick onderreedt heeft vercleert opte
 vraeghen diemen hem voorghhouden
 heeft) om waer toe te gheraecken hebben
 sp

a sy allegader seer verlangt dat de Coninc
haest ouerquam/nessens hem daerom ge-
daen hebbende groot veruolch b dwelck
alleen ghenoech bewijst hen meyninghe
verre anders gheweest te hebben dan de
Fiscael tegen de waerheyt by vzencht.

Comende voort totter eerster misdaet
vanden vijuen indē boosen vonnis vhaelt/
Te weten vander gequetster M. salmē be-
uindē dat de Fiscael om dier schijn en ver-
we te geuē in zijn vrede betichtinge vele-
derhande septe ende daden verhaelt/ wt
elck vanden welcken hy geerne soude be-
suyten ende bewijsen/ den Admirael sulc-
ken misdaet begaen te hebben/ bemerkē
de dat hy van waerachtigen gefondeerde
stukken/ onuerken was/ datmen dā de sel-
ue septen en beuselē bi oordē eēs mercke.

Ten eerste om te bewijsen de selue mis-
daet mitsgaders zijne rebellie en verbin-
nisse metten grooten/ coemt hy hē betich-
ten c met een subsumptie/ van dat syliedē
tot dieneynde sochten wten lande te crij-
ghen een principael personagie vanden
Raede van Staeten (daer by verstaende
den Cardinael Granuelle) maekende te-
gen hem verboden van lijf ende goet/ ver-

§ ij succ

a Indē 18.
16.17.28.29.
30.31.32. 33.
34.35. arti-
b Bi hen
vzieuē acm
dē Co. vā
29. Julij.
1563. cū hē
vthoorn-
ge d Regē
te die aen-
gaen ouer
gegeuē en
des Admi-
raels vzie-
uen vā 14.
Julij. 1563.
20. Augu-
en 10. Dec-
tob. 1566.
Hier heet
crimen laesae
M. dat de
grote n3
geerns des
Cardi-
naels nieu-
wiche dē en
sagen.
c Indē 2
3.4.5.6.7
8.9. art-

suecken by vzeuen aenden Coninc dat hy
 werde afgeset/ bliuende int verheffen van
 den seluen/ en inde swarichede der groote
 teghen zyn vrende wort stellen langhe en-
 debreedt/ gheluck oock hadden ghedaen
 te vozen de fraey examinatuers onder eet
 inder gheuanckenisse a wel qualijck ver-
 draeyende dat tghene ghedaen werde tot
 dienste vanden Coninck ende om twolck
 te paeyen/nopende den vzeindicheden des
 Cardinaels/was in effecte gheschiet
 ende boortgestelt/(dit sijn zyn woordē)
 meer teghen den Coninck dan te-
 ghen dien persoon / ende dat ten
 bertrecke desselfs niet teghenstaen
 De De saeken niet beter en gingen.

De groote
 hebben o-
 uer de Car
 dinael met
 groote re-
 dene ghe-
 ciaecht.

Oft nu de Cardinael(oorfakē van al-
 le dese verdruckinghen ende ongelucken?
 soo goede dienften heeft ghedaen / als hy
 daer wel wort ghepresen/ende oft hi niet
 beter en hebbe verdient groffelijck ten ex-
 emple van andere/om de saeken soo ver-
 weert ende van tbetrouwe dat hi neffens
 den Coninck ghehat heeft ende heeft/soo
 leelijck misbzyck/ te hebben/ ghestraf
 te worden/ghedzaeghen/wy ons tot tge-
 ne bouē int beghin verhaelt is/om der cozt
 heyt

heyt/eensamentlijck tot tghene dat daer
 af is vermaent inden gheprijnten verant-
 woordinghen der heeren bouen genoeyt/
 ende bouen al dat zijn boose ondiensten so
 kenlijck zijn/waer doo; hy oock soo open-
 baerlijck van elcken ghehaet wert / ende
 twolck tegen hem so verbittert was/waer
 wt groote onrusten ende veranderinghen
 tot grootē achterdeel van zynre Maye.te
 bevoesen waeren/ Mits den welcken de
 heeren/ende besundere die vanden Staede
 van Staten waeren/ouerpeysende dat hy
 alleene alle saken tot hem trock/ ende in
 gheere oorden en stelde/^a ende willēde ge-
 noech doen hender eere/ eede ende staete/
 en constē noch en vermochten tselue lan-
 gher verswighen (gelijck de Graue tsel-
 ue oock verhaelt ^bende inder verantwoor-
 dinghe des heeren Princen breedere wort
 bewesē) maer werdē benoodicht (om des
 Coninc dienst ende des Vants stillicheyte)
 tselue in alderonderdanicheyt/ zynre M.
 te verthoonen / dwelck sy dzy heeren die
 vanden Staede van Staten waeren (nae-
 mentlijck/de Prince van Oraengien ende
 de Grauen van Egmont en Hoozne) met
 aduyse van allen den anderen heeren/
 Souuernuers vanden Prouincien der Ne-
 derlanden (wtghenomen den heere van
 Sarlamont des Cardinaels creatuere) en

S is van

^a By hiez-
 nen bandē
 Admirac l
 23. Nouē.
 1566 en 20
 Jan. 1567.
^b Int 2. art.
 zynre ant-
 woorden.

a By brie-
 uen vā 11.
 Heert. en
 29 Jul.
 1563. en de
 vertoonin-
 ge v̄ groo-
 te eende
 Regente.
 b By des
 Co. brieuē
 van 6.
 Jun. 1563.
 en vande
 Grootē aē
 den Co. ge-
 sanden.
 In Heert.
 1563.
 c By hen
 brieuē vā
 23. Jul.
 1563.

van vele andere vanden grooten en lief-
 hebbers des lants/beden tot dien einde bi-
 hen brieuen/ op dat in tijts daer in werde
 verliē oft sylieden ontlast/ op dat sy des
 naemaels geen verantwoorzen en haddē.
 Welcke brieuen zijn **M.** als doen niet qua-
 lijck en nam/maer hielt die ghescreuen te
 wesen vooz zynen dienst ende van getrou-
 we Bassalen ghelijck zijn antwoorde be-
 wijsst/b hoe wel men nu hē oprechte mey-
 ninghe soo wijt soeckt te verdraeyen / als
 die te willen blameren vooz een misdact
 van ghequetster **M**ayestejt/hoe wel zyn
Mayestejt oock te voren niet qualijck en
 hadde ghenomen andere voozgaende brie-
 uen aen hem tot ghelijcken eynde geson-
 den byden voozscreuen **Heeren** **P**rincken
ran **O**raengie ende **S**aure. **c** Ende vooz-
 waerde voozsz. d. z. **Heeren** vanden **S**taed-
 van **S**taten hadden ooc groote redene vā
 hen te beclaeghen ende te begeeren te ver-
 trecken wten staet van **S**taten/nadien de
Cardinael alle dautoziteyt vsurpeerde/ so
 wel ouer de **R**egente/ als ouer hen/ die ne-
 gēs toe en diēdē dan tot eene schaduwe/
 om te bedecken zyn dominatie/ en om zyn
 vooztstellen/ den volcke aenghenamer te
 maken/besondere soo sy den meesten tijt/
 als men op groote saecken beraetlaechde/
 niet

niet en werden/daer ouer gheroepen/ ende dat dien niet teghenstaende de Cardinael altijt sustineerde/dat alle die vanden Maede van Staeten/souden ghehijckelijck hebben te verantwoorden des daer ghesloten was/so verre daer wt naemels eenich quaet gherees/al hadden sy wel absent oft van ander opinie gheweest / dwelck wel teghen reden schens te wesen/ ghehijck de verantwoordinghe des heeren Prince/dat breedere bewijst ende d'Admirael oock verhaelt.^a

^b Int 2. art.
 sijne ant=
 woordt.

Mits den welken men hen voorwaer groot onghelijck doet/ ende bewijsen dese *cauillatores* daer in seer wel heit venynich herte / naedien sy wel weten/ dat nae den notoiren rechte het *crimen laesae* Maieft. oft van rebellen oft andere misdact niet en can gheschieden/sonder boose meyninge ende opset bedroch/(dwelck de betichtiger oock opentlijck moet thoone) waer af de oprechte duechdelijcke meyninghe der seluer heeren verre / iae heel contrarie gheweest is. Alwaert oock soo dat sy metten Cardinael oneens gheweest waeren (ghelijck hy elcken van hen bes alle daeghe groote oorsacken gaf) en souden daerom niet cunnen belast

worden/mits dien sy niet en spraken tegh
den dienst vanden Coninck/ noch teghen
den Staet den Cardinael beuolen/maer
alleenlich teghen den persoon ende ouer
drachelijcke hoouaerdije desselvs.

^a Wyder
instructien
en brieuen
gefondē in
Oct. 1562.
en 29. Jul.
1563.

Is oock wel te verwonderen dat de
Fiscael met ghelijcker valsscher bediedin
gheniet en heeft by ghebrocht ende ver
maen ghemaect vander Instructien die
de groote te voren hadden ghesonden in
Spaengien om den Coninck gheleuert te
worden/^a Inhoudende de oorzaken waer
om sy des Cardinaels niet wel te vreden
en waeren/mitsgaders de groote ondien
sten die zyn Mayesteyt daeghelijcx meer
daer door ghebuerden/ welke instructie
sy hadden ghesonden met eenen hennen
brieff van credencie aenden Coninck / den
welken hadden gheteeckent/ niet alleen
de voorszreuen drij heeren vanden Staede
van Staeten/ Maer oock de Marchgra
ue van Bergen/ende de Grauen vā Mā
felt/ Meeghen ende Arenberge/ende also
bynae alle de Souuernuers vanden Pro
uincien der Nederlanden/ hoe wel dat al
tselue quam ende verthoont werde door
eenen goeden puer ende ghetrouwicheyt
die alle dese heeren hadden totten waer
achtighen dienst vanden Coninck en tot
ruste

ruste ende weluaren des Vants / en geens
 sins dooz eenighe ambitie oft begeerte vā
 onderwint / noch om de sake tot hē te trec
 ken / so des iscael tonrechte seyt ende qua
 lych bediet / iae verre anders dan de Co
 ninck selue toeghesect is / het is ooc vzeēt
 dat hy noch van desen vzienuen noch van
 des Cardinaels vertreck / niemanden van
 den seluen anderen heeren en blameert
 noch en belast dan allcenlyck dese twee ge
 uanghen heeren.

Laetende dan den anderen heeren hē
 goede redenen: Seggen wy / ende op dats
 noot sy sullen wel thoonen / dat van ouer
 twintich iaeren gheleden de Admirael en
 de Cardinael geen vrienden tsaemen ghes
 weest en zyn / maer dat de Cardinael soo
 langhen tijt altijt haet ende nijt heeft ghes
 draghen teghen den heere Admirael / niet
 om saken rakende den dienst van zyn M.
 maer om sommighe particuliere oorzake /
 waer dooz hy oock sedert altijt des Admi
 raels voozdernisse ende saken heeft ver
 weert ende belet so vele hy conste / hoe wel
 dat d'Admirael daerom niet en liet inden
 staedt metten Cardinael te verstaen ten
 dienste van zynre Mayesteyt / iae tot hem
 te volghen / ende niet zynder opinien te
 vergelycken / als die goet viel ten dienste

De partis
 culier rede
 nen vā on
 eenicheyt
 tusschē dē
 Admirael
 ende Car
 dinael.

vandē Coninc en weluarē vandē Vande/
sonder hē eenichsins tegen te wesen in den
ghemeynen saken/als hy voldede en hem
wel quete in zynē state. Welck nochtas
ghethoont soude moeten worden / al eer
men tselue soude cunnen verstaen soot de
Fiscael neemt ende eermen den Coninck
daermede soude cunnen ghemengen.

Ende op datmen niet en dēcke dattet
verliert is/ willen wy hier wel ontdec
ken vooz eene vanden oorzaken ons bekēt
(onder vele die wy niet en weten) de on
minne die de Cardinael ende zynen broe
der namen teghen den Admirael/ nadien
hy met geen versuecken/veruolgen / noch
tusschen spraken (iae oock niet vanden
Keyser noch anderssins) en consten vooz
den seluen zynen broeder (nu ter tijt we
sende des Coninck Ambassaduer byden
Keyser) te houwelijcke crīgē dessels Ad
miraels Susters/nu ghehouwet wesende
metten heer Graue van Mansfelt/ sedert
welken tijt hy hem gedaen heeft alle het
archste dat hy heeft gheconst.

Houen dien soo heeft de Cardinael
(onder andere) seer benijt dat hy ghesien
heeft dat d'Admirael soo liefghetal was
byden Coninck/nae dien hy heere der
Der

derlanden was gheworden/ ende besun-
 dere als hy vernam dat de Coninck soo
 seer begeerde ende wilde dat d'Admirael
 niet hem soude trecken in Spaengien/ om
 aldaerte wesen dopperste vanden Neder-
 derlantischen saecken/ waer door zijnen
 haet doen sulcx vermeerderde ende van
 doen af sulcken spel hen berockte/ dat zijn
 voozschreuen eyghen broeder quam als
 vrient waerschouwen me Vrouwe d'Ad-
 miraele/ dat sy wel soude doen in dien sy
 huers mans reyse metten Coninck con-
 ste beletten/ want de selue anders soude
 wesen de bederffnisse van hem ende zijnē
 huysē/ ende het is te deeren dat desselvs
 Cardinaels dreyghementen van doen af
 voozgenomē/ niet dan te seer iammerlic-
 ken volschiedenisse ruerende des Admi-
 rael's persoon/ ghehadt en hebben.

Maec en const van alsdoen af de Cardi-
 nael zijn quact afgunstich herten so seer
 verberghen/ het en moeste eens tegen dē
 Admirael selue wtbersten/ ten tijde als
 d'Admirael (gerceetschap makende/ om dē
 Coninck in Spaengie te volgc) hē aduys
 en raet vzaechde/ oft hy/ der selue reisen
 niet teghenstaende/ niet en soude moegen
 behouden het gouuernement van Gelder-
 lant/ sooverre hēt hem segghen mochte/
 want

want hy hem doen spytich antwoorde dat
 hijt wel wiste ende oock hem wel segghen
 mochte/maer dat hijt hem niet seggen en
 wilde/dwelck den Admirael nae ginck/en
 vermeerderde onder hē de verbitteringe/
 waer doo; de Cardinael gheduerende des
 Admirael's afwesen niet en versymde vā
 desselfs saken te verweeren ende beschae-
 dighen inden Nederlanden ende onder an-
 dere hem onvuchtbaer te makē eenē ver-
 coop dien hy teghen die van Antwerpen
 ghedaen hadde ^a beloopende tot by de hō-
 dert duysent guldenen/ inder vuegen dat
 hy benoodicht wert te keeren wt Spaen-
 gien om daer in oordē te stellen/maer niet
 teghenstaende den contrarie beuelen van
 den Coninck/ so wist de Cardinael de sa-
 ken soo te besteken dat hy ten verhoop-
 ten eynde noyt en conste gheraken.

^a Manden
 Dorpē vā
 Borcht en
 Swin-
 brchte.

Wiste daerenbouen soo vele neffens
 den Coninck te beleiden/ dat niet alleen
 des Admirael's wederkeeren in Spaen-
 gien en wert belet/maer oock dat hē wer-
 de benomen het traetemēt van ses duysent
 gouden Croonen tsaers/die de Coninck
 hem plach te gheuen/ iac dat hy van zyn
 Mayest. noyt eyntelijcke antwoorde en
 const ghecrughen op soo groosten en lanc-
 duerigen veruolch/om ter eēre oft ter an-
 dere

dere vercleeringe te hebbē/ aengaēde zyn
 eyghen gheleghentheden/ Laetende noch
 ter besijden het verhael van duyfent ande
 re basten viden seluen Cardinael ende zyn
 nen aenhanck den Admirael met een ve
 nynich herte ghespeelt/ om coxter te val
 len.

Comende dan wederom tot deser onge
 schickter Allatien/ wie sal doch dese luyts
 redene ghefundeert vindē/ De groote heb
 ben tsamē gesprokē tot beteringe van des
 Vants saken/ ende en hebben mettē voort
 stellen des Cardinaels niet wel te vreden
 geweest/ bouen dien hebben den Coninck
 ghewaerschout van hen goetduncken/ iac
 begeert dat de Cardinael geen onderwint
 meer hebben en soude/ oft dat sy mochten
 worden ontslaeghen van inden staede van
 Staeten meer vooz een de sel te dienē/ des
 niet te min hen ghetrouwelijck quytende
 in hen andere lasten ende in allen tghene
 hen anderffins de Regente soude beuelē/
 daerom hebben sy een verbont en aēslach
 ghemaect om te comen tot veranderinge
 ghevan Prince. Wat apparencie is oock
 van sulckx? Wat profijt souden sy daer
 by ghedaen hebben/ ghemerckt hen na
 tuerlijcke heere was een vanden mach
 tichsten Coninghen van Christenheyt/
 vooz

voozwaer als men wilt aenmercken alle hē
 wercken ende de groote dangeren/ daer
 dese heeren hen soo vlytichlyck dickwils
 inne ghestelt hebben ten dienste vanden
 Coninck ende zynre landē/ bethoonē wel
 cleerlyck dat sy edelder van ghemoet ge-
 weest hebben/ dan om op sulcken verrade
 rye te peysen/ Oock en bewijst de Fiscael
 niet by eenich bescheet/ specificatie noch
 verskerde ende vaste verhaelinghe eeni-
 ghe waerschijnlyckheyt vander voozghē
 daeghen tsaemenspanninghe ende verbā-
 de. Ende voozwaer hadden sy sulcx ghe-
 socht/ souden anders daerin hebben ghe-
 handelt/ ende zynre Mayest. niet telcken
 gewaerschout ende geraden tgene tzynē
 dienste dede/ (dwelck dooz zyn getrouw-
 cheyt oock int besundere de voozschreuen
 Admirael a' zynre Mayesteyt telcken
 waerschoude) op dat hy nae de waerheyt
 op al wel onderricht soude wesen/ dwelck
 is een seyt van ghetrouwe Bassaelen/ en-
 de niet vā verraders oft wederspannige/
 hoe wel de Cardinael dat sulcx heeft we-
 ten om te keeren/ de welke (oock nae het
 eyghen vercleeren vanden Fiscael b) is
 den authuer van allen desen jammeren/
 verwoestingen ende tyrānnyen/ ende dooz
 zyn quade aenbrenghingen moeten de sa-
 ken wel in desen deerlyckē staet gebozcht
 zyn

a By byle-
 nen van 19
 Dec. 1561.
 en 22 Meer.
 1562.

b Int 2. ar.
 der bels-
 tlaghe.

zijn / nadien hy den seluen vercleert te we
 sen den genen / Die alle de aenlagē eñ
 De beleyden vanden Grooten / (die
 zijn sijn woorden) seer, wel conste ver
 staen eñ opteekene / sonder nochtās
 eenige vādē seluē te vercleere dā alleēlyc
 (als deerste) specificereñ / het seynden der
 voozsz. b. z. i. u. e. aenden Co. waer wt volgen
 moet dz vandē seluē opteekenen n3 en is /
 oft dz het valsche eñ vlierde opteekeningē
 moetē geweest zj om zjñre M. e. mis
 uertrouwē tegē zjñ getrouwe Vasallē eñ
 ondersatē aē te iagē / waer doo; hy eer be
 hoorde tē exēple van andere gestraft / dan
 hē eenich gelooue ghegheuen te worden.

Indien dock men de getrouwe waer
 schouwinghen ende aduysen vanden sel
 uē heeren niet en hielt vooz waerachtich /
 Ten minsten soo behoorde men emmers
 informatie doen nemen te hebben opt
 ghene sy hadden verthoont / Insghelijc
 opte daeden des Cardinaels a ende hem
 des rekeninghe hebben doen gheuen / al
 eermen henlieden des ondanck mochte
 weten oft daer nae des comen beschuldig
 ghen / dwelck oft eens alleenlijck hadde
 begonst geweest / zjñ M. soude haest ver
 staen hebben de groote ondiensten / ende
 quaeds

a Volgeñ
 dē scrijuen
 vādē groo
 te aendē
 Con. 29.
 Jul. 1563. eñ
 vandē Ad-
 mirael 23.
 Houemb.

quaede voorstellen desselvs/ende de ghe-
 wichtighe oorzaken die niet alleenlyck de
 voorszreuen dzy heeren vanden Staede vā
 Staten/maer oock alle de andre groote
 Staten/Vanden/Steden ende Inwoonde-
 ren ghepoort hadden/om ouer hem en zyn
 hoouerdighe regeringe te clagen/ waer
 by de Fiscael met vele meerder redene be-
 hoorde den seluen aen te spreken/ dan (om
 dien te wreken) hem te stellen teghen soo
 vele onnoosele en onschuldige/ Blyct ooc
 wel wt so vele goede ende beleefde bziene
 des Coninc selue/aen elck deser dzy hee-
 ren sedert ghescreuen dat hy sulckewaer-
 schouwinghe niet en hadde qualijck ghe-
 nome/maer hender seer wel hem voldae
 ende te vreden hielt/dwelck zyn Mayest.
 noch opentlijcker bewees dooz het goet
 ende groot onthael/ende den menichuul-
 dighen ghelooften/ghedaenden Graue
 van Egmont/als hy daer na he quam
 vinden in Spaengien. m

Int laer
 1567.

De Cardi-
 nael Stroc-
 ken ynde
 regeerdet
 al en stel-
 det al int
 verweerd-
 de dooz de
 zyne.

Dat ooc int afwesen des Cardinaels
 (nadien hi vertroocken was/als hijt al wel
 int verweert gestelt hadde/ende voorszach
 eenent aenstaeden oploop dies hy hē zyns
 leuens bedachte) de saken op gheenen be-
 teren voet ende wech ghebrocht en zyn/
 is alleenlyck toeghecomen dooz desselvs
 prac

practijcken / ende beleyden / ende dat hy
 in zynē afwesen noch alles regeerde dooz
 den President Viglius ende andere zynē
 creatueren / die vast bleuen dooz d'zinghen-
 de / ende naeuolgende de voetstappen van
 hen hoot / ende anders niet en sochten dat
 de saken int verweerde te stellen / op dat
 hy niet en soude comen inde verwyttinghe
 dat de saken waren ghebetert / maer indē
 lof dat sy in zyn absentie verargerde. Hier
 wt eest ghesproken / datmen den goeden
 meyninghen / neersticheden ende voorlae-
 ghen der voorszreuen Heeren / so teghen-
 ghestaen ende verhindert heeft / dat de
 vuchten / diensten ende beteringhen / by
 hen verhoopt ende ghesocht / daer wt niet
 en hebben kunnen gheuolghen / welckē al
 niet teghenstaende / soo comen noch dese
 quaede dieners ende weten den Coninck
 soo te verdoouen / dat hy hen schelmerijē /
 acht vooz duechden / en der Heeren waer-
 achtighe diensten vooz onduechden (ghe-
 lijck d'Admirael oock wel seet)^a So sy ooc
 hen niet en vermijden van te blamerē dat
 de Groote vanden Lande / om te schouwē
 onnutte ende oueruloedighe costen ende
 mits sy onderlinghe vrienden waeren soo
 hen Gozden en des Coninck dienst groo-
 telijck vereysschte / hen dieneren hebbē toe
 goeder meyninghen doen draeghen / her-
 teecken

^a Int 4.
 art. zynre
 antwoorde
 Dötschult
 opte lue-
 reye van
 den grootē

tecken der Coningen van Spaengien/te
 weten de Pylkens/dwelck sy verkeren ge
 daen te wesen in spijt vanden Cardinael/
 Daer by vuegende van een voorgaen clee
 dinghe van sothens/daer niet af en is so
 men meynt/het welck wel al cleyn beuselē
 zyn(dacr mede de Admirael oock niet be
 schuldicht en const gheworden/die alle
 lych de morkens heeft ontfangen so hem
 die telcken zyn gesonden/Ter eerster rey
 sen byde heer van Egmont/Ter tweeder
 reysen byden Marchgraue van Bergen/
 ende ter derder reysen byden Graue van
 Breeghen/so de behoorte des Admirael
 noch niet ghecomen en was.

Het is oock een te seer openbaere onge
 fondeertheyt dat de Fiscael voort daer bi
 vuecht By de verbitteringe die de groote
 hadden tegen den persoon en hoochmoes
 dige voortstellen des Cardinaels om pri
 uate oorzaken/en oock ten dienste vanden
 Conincken vanden lande/soude behoo
 ren geacht te worden als ghedaen
 tegen den Coninck/willende by een
 seer vrezende illatie/maken een misdaet vā
 gequetster Mayesteyt/wt goede getrou
 we diensten den Coninck ghedaen/ende
 van een oneenicheyt onder zyne dienaers
 ghe

gherefen / om eenighe hen/particuliere
 saecken/ geenssins den affairen van zynre
 Pr. teghencomende/ want het is soo wel
 nae recht/ als by natuerlyck begryp/ no-
 tooz/ dat den twist oft tweedracht diemen
 heeft teghen eenen priuaten persoon / al
 hadde die oock eenigen staet vanden Prin-
 ce/ gheenssins en can verstaen noch bediet
 worden vooz eenen afkeer teghen den sel-
 uen Prince/ Iae niet en soude vooz ^{crimen}
 laesae Maielt. ghehouden cunnen worden/ al
 waer/ wt oozsacke van sulchen besonde-
 ren haet dien Officier doot gheslaeghen/
 ende vele min dan de oneenicheyt die me-
 nichmalen onder dieners van eenen Prin-
 ce gheryft.

Met gelijcker ongefondeertheyt wort
 wten hoech gezocht inde volghende bela-
 stinghe/ dat de Heeren/ sohaest den Car-
 dinael vertroocken was / begonsten voozt
 te stellen alle ongheschicktheden/ verwee-
 ringhen ende ongheregheltheden/ soo de
 Fiscael allegeert ende met sulcker confu-
 ser generaliteyt daer afscheyt/ sonder een-
 nighe ter weerelt int besunderere te verhae-
 len/ ghelyck hy oock niet en soude cunnē/
 maer wilde hy de waerheyt vercleeten/
 soude moeten segghen ende bekennen dat
 De voozsz. Heeren/ zedert des Cardinaels

vertreck/hen seer wel hebben ghequeten/
 hen daeghelijcx inden Raet vindende/ ve-
 le goede diensten ende neerslicheden doe-
 de/ Insghelijcx verscheyden goede midde-
 len/dienende ter hoocheyt vande Coninc/
 tot weluaren vanden lande/ ende vooz de
 beteringhevanden saken/voozstaende/ de
 welckie oft niet verhindert ende omgesto-
 ten en hadden gheworden/dooz den Car-
 dinael ende zijne creatueren/ het Vant en
 waer niet soo verwuust/ noch de Coninck
 soo beladen als hy hem nu vindt by ghe-
 breke datter gheen bequaeme remedie in
 tijtsen is toeghevuecht.

a Inden 10

11. 12. art.

Dat de

grootemet

grooter

oorsakē ge-

wenscht

hebben de

sterckin-

ghe vande

Raet van

Staeten.

2 Het tweede punct daer de Fiscael
 wt soeckt te bewijsen/de voozscreuen mis-
 daeden van gequetster Mayesteyt/ rebel-
 lien ende verplichinge/ Is noch vele slech-
 ter/ ende behoont openlijck de bootheyt
 deser caullatuers/ ende den arbeyt dien sy
 doen/ om van wit swert te maken/ en den
 goeden oprechten daden te gheuen den
 naem van misdaet/ willende de heere Ad-
 mirael betichten vanden voozscreuen bo-
 sen stucken/wt die dat hy ende de twee an-
 dere heeren vooz ghenoompt/ Inden Raet
 de van Staeten souden hebben vooz ghe-
 slaeghen/dat de materien vanden finans-
 cien ende insghelijcx die vanden Secreten
 Raede

Raede/ behoorden ghehandelt te worden „
 inden Raede van Staten/ valschelijc daer „
 wt bediedende/ hen meyninghe gheweest „
 te zyne/ dat sy hen daermede souden groot „
 ende sterck ghemaecht hebben tegen den „
 Coninck/ waeraf nochtans de heer Prin- „
 ce van Oraengien niet belast en wort/ hoe „
 wel de selue/ om hem te ontschuldighen „
 vander ambitie hem nagegeue/ dit punct/ „
 hen dzyen ghemeyn wesende wel verant- „
 woort/ ghelijck oock doet de heer vā hooz- „
 ne in zyn antwoorde^a ende de heere van „
 Egmont in zyn defencien.^b Doch soo can „
 elckerlijck/ eenich verstant hebben/ mer- „
 kende dat den Raedt van Staeten als het „
 opperste Conclistorie van allen den Neder- „
 landen/ was inghestelt om mette Regente „
 generaele te regeeren ende onderhouden „
 int generael de gheheele masse ende alle „
 de saken vanden landen/ sal lichtelijck be- „
 grijpen/ dattet seer grootelijck van noode „
 was om alle saken wel wt te rechten ten „
 meesten dienste vanden Coninck en vanden „
 landen/ dat den selue Raedt soude heb- „
 ben wetenschap ende kennisse soo wel vā „
 den Staet ende beleydt vanden gelde/ Fi- „
 nancien ende lasten des Coninck ende des „
 Vants (waer af de saken ghehandelt wer- „
 den inden Raet van Financien) als vande „
 materien politijcke generaele ordinancie

^a Indē 9.
artic.

^b Indē 58
59. 60. 61.
62. art.

ende der ghelijcke saken (diemen handel
 de inden secreten Raede) Inghelijcx oock
 vanden gheleghentheden ende genegent-
 heden van elcker Prouincien der Neder-
 landen/ ende dat sonder op alt selue wel on-
 derricht te zyne/ onmogelijck moeste we-
 sen/ datmen inden Raede van Staeten/ op
 alle saken wel versien ende goede oorden
 ghestellen conste/ dwelch want de Cardi-
 nael ende President Viglius sochten te be-
 letten om hen seluen bet te houden in hen
 voozghestelde regeeringhe/ Soo hadden
 sy soo vele gedaen/ dat de selue drij hooch-
 steraeden souden wesen ghescheyden/ son-
 der met malcanderen te houden correspon-
 dentie/ ^a Inder vuegen dat oock de ande-
 re vanden Raede van Staeten gheenen
 toeganch en hadden inden Raeden van
 Secreten oft Financien/ hoewel sy twee/
 alleene preüdeerden ende regheerden in
 alle drij de selue Raeden (al oft hen alle-
 ne ghesoort waer gheweest/ tghene
 in anderen/ een ouer groote misdact gere-
 kent moeste worden nae hen seggen) Soo
 hebben de voozscreuen heeren/ aenmerc-
 kende t groot achterdeel dat de Coninc en
 de landen leden by faute van dese kennisse
 der saken/ ende ghemeyne handelinghe der
 vooznemster materien/ tot goeder en op-
 rechter meyninghen/ der Regente ende
 den

^a Byde in-
 structie vā
 den Raede
 van Sta-
 ten ghe-
 maect
 8. August.
 1559.

den Raede van Staeten verthoont / hoe
 grootelijck daer aene waere gelegen / dat
 den seluen Raedt van Staeten werde ge-
 meerdert ende oock gelast / om te verstaen
 de saken vanden Financien ende polycye /
 (ghelijck in voozleden tijden de saken ge-
 mynlijck plaghen beleidt te worden door
 eenen eenigen oppersten Raedt) gemerct
 dat wt dese menichte en gescheydentheyt
 niet dan alle verweeringhen ende onoor-
 dentheyt en was spruytende / welck hen
 verthoonen de Siegente ende den Raedt
 soo goet gheraeden ende nootlijck hebbe
 beuonden / dat sytselue zunder Mayest. te
 meer stonden / soo by vrieuen als by geson-
 den heeren / heeft doen verthoonen ende
 versuecken. Warrinne voozwaer deselue
 heerē / wel bewesen hen vooznemen verre
 verscheydte wesen vander ambitie die-
 men teghen hen verliert / want anderffins
 soverresy alleene hadden gesocht te domi-
 neren / en behoorden niet voozgeslaeghen
 noch geraeden te hebben / dat het bewint
 der saecken in handen van meer persoonē
 dan te vozen comen soude / noch dat de op-
 perste autoriteyt / onder de Siegente / by de
 Coninck soude gegeuen worden / niet hen
 lieden (naedien sy soo wel als doen als te
 vozen / niet aleen ghepresenteert / maer

poek ghebeden hadden om verdraeghen ende ontlast te wesen) maer in eenē ouersten ende gheheelen raede van sulcken persoonen / als zyn *M.* daer toe soude willen stellen / waer toe niemant van hen drien (des nochtans versocht wesende) noeyt yemanden en heeft willen voozderen oft noemen / om te meer te bethoonen de oprechticheyt hender meyningen / dat is nu de fraeyere rechtueerdicheyt daermen in de se sake mede omgaet onder eenen valsche schyn van te willen voozstaē der hoocheit vanden Coninck / (dewelcke byden voozscreuen Heeren bouen al begheert ende ghesocht wert) maer inder waerheyt der oygheblaesen regeeringhe vanden Carinael endevanden Spaengiaerden.

De redene
der slamen
cominghe
vāde 22^{oo}
te tot 25^{ze}
pa ende te
Hoochstra
ten.

a Indē 13
14. 15. 16.
artic.

Maer de procuruer generael wel merckende dat hy met sulcken vzendē en generalen byzenginghen en sluytredenē / zyn voozghenomen eenich fondemēt niet waerschynlich genoech / mackē en soude / besōdere daer elchē het cōtrarie genoech kenlich was / ende daerom noodich vindende dat hy den seluen meer verwen gaue met eenighe naerdere gheraepte specificatie / heeft hē veruoozdert a vooz de derde bewysinghe der voozscreuen misdaedē te vueghen / Dat niet alleen de voozscreuē
d;ij

Ditz heeren (hoewel hy des dē heere Prin-
 ce niet en belast inder voortroepinghe te-
 ghen hem ghedaen) maer oock eenige an-
 dere vanden grooten des Vants / souden
 tsaem vergadert geweest zijn tot Breda /
 ende van daer tot hoochstraten a alwaer
 vele saken souden begonst / gehandelt en
 gestotē geworden zijn tegen den Coninck
 ende zijn ordinancien (sonder voozdere te
 vercleeren wes aldaer ghehandelt soude
 zijn) dan daer nae vuegende / Dat de hee-
 re van Brederoode ende vele andere heere
 aldaer quaemen van doen af vercleerende
 dat sy een verbont tsaemen hadden ghe-
 maecht teghen d'Inquisitie volgende der
 requesten daer op ghestelt (die sy ooc nae-
 maels hebben ouer ghegheuen) dewelcke
 sy den voozscreuen Grooten (vande welc-
 ken sy hennen rugghe maecten) quamen
 thoonen / Toescriuende daer nae der sel-
 uer requesten alle donrusten sedert inden
 lande toeghecomen / ende hen verbont
 blamerende / als oft Godt en de Coninck
 daer mede werden onteert ende waer be-
 gruppēde een wederspannicheyt teghen
 den Coninck / daer neffens verschoonen-
 de de Inquisitie als doen vandes Coninck
 weghen voozghedraeghen.

a In
 Heert.
 1566

Want nu byden verantwoordingen

h v der

der verbrocken Heeren wel ende int lat-
 ghe is bewesen / tghene / soot tot Breda als
 tot hoochstracten / oock ruerende den
 verbont enderequeste der Edele geschiet
 is / sullen wy hier des te corter verhael
 doen / te meer dat de Heere Admirael by
 sijn antwoorden / soo opte ondervrae-
 ghen ^a als opte belastinghen ^b seer wel
 wtleet / niet alleen wesen daer handel-
 de (dewelck was groote chier maecten /
 ende malcauderen op zyn duysts tracte-
 ren) maer oock de besondere oorsaecken
 waerom hy hem daer vandt / coemende
 niet wten Houe (daer hy in d'ij maenden
 niet gheweest en hadde) maer van zyn
 huys te Weerth / des versocht zynde by
 vrieuen vanden Marchgraue van Ber-
 ghen / om tsaemen te spreken vanden saec-
 ken der kinderen des Heeren van Cruy-
 ninghen (daer sy tsaemen Mombours
 af waeren) ende besondere oock om ter
 neder te legghen seker swaerichyt / ghe-
 resen tusschen den Graue van Swart-
 senborch ende den vooorschreuen Graue
 van Mansfelt zynen Swaegher / Ende
 is wel te verwonderen datmen wt sul-
 ken vriendelijcken tsaemencominghen /
 (dewelcke inden seluen landen van outs
 niet alleen v'ij / maer oock goet ende ordi-
 naris ghehouden zyn gheweest) alsnu
 wilt

^a Andē 45

en 50. artt.

^b Andē 13.

en 14. artt.

wilt maken een misdact van ghequetste
 Mayest. door een valsche toebueginghe/
 van dat aldaer sommighe saecken
 souden ghehandelt wesen teghen
 den dienst vanden Coninck/ sonder
 dier eenige te vercleeren/ ende des te meer
 dat die gheschiede by weete ende oozloue
 van me Vrouwe de Regente/ die des te
 voren was ghewaerschout by den hee-
 re van Egmont/ a ende dattet was om den
 Graue van Swartsenborch te feesieren/
 eer by nae zyn lant reysde/ Iac de Regen-
 te selue gaf den Graue van Egmont last
 van aldaer wten naeme ende ten dienste
 vanden Coninck te handelen metten
 uersten Joris van Holl. Houen dien soo
 werde deselue Regente door de Grauen
 van Egmont ende Meeghen (by aduyse
 vanden anderen Grooten) thennen we-
 dercomē te houē terstont ghewaerschout/
 b van tghene dat eenighe hen segghende
 verplichte aldaer waeren comen verclee-
 ren/ Welck oock de heer Admirael hae-
 rer hoocheyt ouerschreef/ soo haest hy op
 zyn huys van daer ghekeert was c sonder
 dat die verplichte werdē geaduoyert oft
 gesustineert van eenigen der seluer heerē
 aengaende hēder verbintenisse oft presen-
 tatie/ hoewel hen versuech in dien tijden
 goet

a Bydē 66
 67. 68. 69.
 70 71. art.
 39. onder de
 tencien.

b By brie-
 uen vande
 Regēte aē
 den Co. vā
 24. Meert.
 1566.
 c By zyn
 brieuē vā
 18 Meerte.
 en dant-
 worde d
 Regēte vā
 20. Meert.

Het ver-
bont der
edele en
raecht den
Admirael
niet.

goet ende bequaem schein vooꝝ de still-
cheyt des Lants. Niettemin wantmē niet
en sal beuinden/ dat de heer Admirael sy
van dien verbonde geweest/ oft tselue heb-
be goet gheuonden/ oft dien vooꝝ gestaen/
noch oock der presentatien oft petitie des
bondt ghenooten: Soo waert hier noode-
loos die te ontschuldigen oft verantwoor-
den/ na dien het den heer Admirael gees-
sins aene en gaet/ Vaetende tselue doen de
ghenen die vanden ghetaele geweest zyn/
soo wy ons vooꝝ alsnu niet en willen aen-
trecken het feyt van andere (hoerocel ons
daer toe gheen goede ende rechtuerdige
redenen ende oosaken en souden ghebre-
ken) maer alleen tghene den Admirael
raecht/ tselue punct daermede vooꝝ by
gaende,

Daer by alleenlijck vuegēde tot meer
der verantwoordinghe vanden Admirael
ende in sterckinghe van tghene hy selue
desen aengaende heeft gheantwoort/ dat
men nemmermeer beuinden en sal dat hy
vanden verbonde/ ouergheuinghe oft ver-
sueck der vooꝝ screuen requesten/ oyt heb-
be yet gheweten dan eerst tot hochstrae-
ten vooꝝ screuen (eenighe thise/ twelue/ oft
veerthien daeghen eer de Edele te Brussel
sel quaemen) als eenighe edele (maer niet
de heer

De heere van Brederoode die aldaer niet
 en quam hoe wel hec den Fiscael belieft
 (selue teghen der waerheyt so te seggen)
 aldaer den heeren quaemen verthoonen/
 die groote beruerke/die alom int lāt was/
 wt dien men sekerlijcken verstonde dat dē
 wterlijcken wille vanden Coninck was/
 datmen soude moeten ghedooghen/ die
 onuerdzachelijcke Inquisitie/ ende doen
 volschieden die ouerweede placcaten/en
 de datmen daerinne behoozde terstont te
 versien eer het vier voozder ontstake/ tot
 welcken eynde vele edelen ghesloten had-
 den hen te employeren ten diēste vā God/
 vanden Coninck ende vandē lande/ maer
 sy cregen soluttel aduoyz oft rijcx vandē
 Grooten (hoe wel de Fiscael dat seet) dat
 ter contrarien aldaer ghesloten werde/dz
 sy hen des niet en souden moien/maer der
 Regente (soo voozscreuen is) waerschou-
 wen van tghene sy verstaen hadden/ son-
 der dat oft verbont oft requeste aldaer ge-
 thoont/oft by den heeren gelesen werde/
 oft yet ter werelt ghehandelt ten ondien-
 ste vanden Coninck.

Soocksoo hadde de Admirael onder
 alle de andere heeren/wel de minste ooza-
 ke om des yet te weten oft hem te moeyen
 (ghelijck hy oock inder waerheyt vanden
 in

inhouden der voozschreyen requeste niet ghesien noch gheweten en heeft/ vooz dat deselue ouerghegheuen en was/ noch van hen schriftelijck verbondt dan eerst eenighe maenden daer nac) want hy meer dan van drij maenden te vozen was vertrockē wten boue tot Weerth/ ende alle bewint hadde verclacten/ met vasten opsette hem nergkens mede meer te moeyen/ tot dat zyn Mayesteit hem des middel soude hebben ghegheuen/ ende resolutie ghenomen op zyn eyghen verthoonde noot sakelijckheden (waer toehy aldaer zynen Secretaris hadde ghesonden) dwoelck hy oock te zynen vertrecke der Regente hadde vercleert/^a dwoelc gebuert was al eer de voozschreyen resolutie des Conincx ghecomen ende vercondicht was/ de welcke/ (wesen de veruolcht vooz de voozgaen quade dieneers des Conincx luttel onderricht zynde van zynre goeder ondersaten genegēheden) heeft vooz huer ghedreychde ende geboden volschiedenisse (die de selue oock waeren beneerstigende) ooz sake gegeuen/ totten naegeuolchden veranderingen en onrusten: inder vuegen dat des behoordē ghestrafte worden/ sulcken veruolgers/ en n3 de gene die ter goeder meiningē gesocht hebbē/ datter sonder bloetstortingē ende des lants verderffenisse/ op v eerste en oozden in ghestelt soude worden. Hoewel noch

^a By brieue vander Regēte vā 20. Meer. en zyn brieuen vā 18. 22. 2; en 24. Weerte.

nochtans dat noch die resolutie noch de
clachten des lants daer tegen gedaen/ den
Heer Admirael niet aen en ghinghen/ dan
voor so vele hy sochte de voozderinge van
den dienst vanden Coninck en dweluaeren
vanden onderfaten desselfs/ Mits dat ter
plaetsen van zynre woonstedē/ noch van
der Inquisitiē noch vanden placcaten geē
suaericheit en viel/ mits dien zyn lāt hem
regelt nae de vryheden des Rijkx.

Soo verre men oock tselue hiez wil
de handelen/ waerlichtelijc ter contrariē
vanden bybrengen des Fiscaels te bewij
sen/ dat de brieuen des Coninckx en der Ste
gente alom ghesonden a wel clerlijck soo
de Inquisitie als dexecutie der placcaten
beuelen/ vanden welcken het eerste noeyt
en was ghedoocht gheweest inde meest
menichte vanden Prouincien der seluer
Nederlanden/ en inden anderen met groo
ter wreetheyt en bouē recht gedreue wer
de/ en het tweede was wt oorzaken vāder
oorlogen en vande veranderingē der ghe
bueren eensdeels na gelaten en geschorst.
Ander vuegen dat niet te verwonderē en
is/ dat wt het willē ouerdzingē vā so ouer
straffe nieuwichedē al seffens int afwesen
vanden Coninck/ op eenen so onbequamē
tūt/ mits der dierte ende anderffins tegen
so

a Bde brie
uen ghe=
bueght aē
des Prin=
cen verāt=
woozdinge

De Inqui=
sitiē int lāt
niet ghe=
doocht ge=
weest te
zīne.

De herdi=
chz d plac=
caten niet
gheuoicht
te wesen.

soo menichuuldighen gheloosten/ Jae
 oock vanden Viescrinden Jaere 1550. en
 vanden Coninck inden iaeren. 1555. 1562.
 1565. ende andere/ zijn ghevolcht ende ge-
 sproten/ de clachten/ verbitterheden/ af-
 keerenende oproeren diemē gesien heeft/
 dwelck de goede ghetrouwe dieneers des
 Coninck wel vooz sien/ hebbē des de waer
 schouwingen oprechtelijck gedaen/ maer
 en zijn noch gheloost noch ghehoort/ soo
 hadden de quaede de saecten besteken/ ge-
 lijck in des Princen verantwoordinge des
 breedere vermaent wort.

De vruch-
 tē d' voozt-
 gestelver
 nieuwichē
 den.

Het ouer- 4 Van ghelijcken coemt de fiscoel om-
 geuēder re zinnen vooz nemen ende versterden misda-
 queste bide den wat schijns te geuē/bybrengghen ende
 edele. vermaenen vooz de vierde belastinge des
 7. Heeren Admiracels het ouer gheuen der
 18. 19 20. 21 requeste/ vanden verplichten edelen (al en
 22. 23. 24. raect die hem geenffins) dwelck hy noemt
 25. art. „ een stouticheyt/ verwaetheyt/ conspiratie
 „ ende rebellie/ daer by vueghende dat de
 „ Admiracelten sluen daeghe ende te voozē
 „ hadde ghehouden vele propooften om de
 „ Regente cleynhertich te maken/ ten einde
 „ sy soudē comen te consentere hen begerē
 „ te/ ende (ouder andere) dat de bondt gheng
 „ ten waeren verlien van volck van oozlo-
 „ ghen tot xx. oft xxx. duisent mannē/ dat hy
 wilde

vertrecken nae huys/ lactende de Kegeen^{de}
 te sonder hulpe/ raedt/ ende bystant/ Son^{der}
 der sock den verplich ten edelen ende hen^{den}
 uen hoope met woorden oft met wercken^{en}
 wederstant ghedaen te hebben/ by lichtin^{ghe}
 ghe van Trijchliedē oft ander ssins/ maer^{en}
 met henlieden (die hy seyde te wesen hen^{den}
 maeghen/ verwanten ende dieneers) heb^{bende}
 bende door den vingher ghesien/ daer vele^{en}
 quaets wt geuolcht waere/ Mae dat hi met^{en}
 andere heeren waere gheweest ten huys^e
 daer deselue aten/ aldaer hy hen tocghe^{en}
 dzonckē heeft/ die ter wijlen riefen/ Vuent^{en}
 les Giteux, dwelck hy oock ghedoorchde aen^{en}
 taefel/ soo ten huys e vanden Prince van^{en}
 Graengien/ als vanden Abt van S. Ber^{nard}
 nard/ willende daer wt (seet plompelijck)^{en}
 doen volgen dat d'Admirael hem daer by^{en}
 ghenoech vercleert soude hebben/ den sel^{uen}
 uen Edelen toegedaē te wesen/ waer door^{en}
 hy in verscheyden manieren soude verual^{en}
 len zyn In crimen læfæ Maielt.

Om nu te bewijfen het groot onghe^{lijck}
 lijck dat den Admirael in desen puncte/ so
 wel als in allen den anderen gedaen wort/
 soo willen wy tghene des verhaelt is/ by
 woorden hernemen/ Ende eerst soo en raect
 mynen heeren de Admirael gheenssins
 (soo gheseet is) het seyt der voorszreuen

A

Edele/

Edelē/ noch hem verbont/ presentatie oft
 versueck/ mits den welken hy ooc niet en
 was gehouden tselue te verantwoorden/
 noch hem in tseyt van andere te mengen/
 dock en salmen te geenen dage bewinden/
 dat de Admirael alsdoen noch vooz/ noch
 na/ yet hebbe geseet om de Regente te ver
 vaeren oft huer te doen verwillighen int
 versueck der verplichte edelē/ oft dz hi tot
 ten seluen/ eenighe gunste/ voozstant oft
 oochluyckinge gethoont heeft/ hadde ooc
 zyn meyninge sulcx geweest/ en soude soo
 vele swaricheden niet gemaect hebbē om
 alsdoe te houe te comē/ hoe wel hi achter
 nae/ kēde dat geen onschult hē met vrieuē
 en hielp: noch daer quā/ om zyn onschult
 mondelinge bredder te doene/ en niet om
 hem eenichsins/ eeniger sakē te onderwin
 den/ tot welken einde hy ooc sonder staet
 ende te poste te houe quam.

De swari-
 cheyt ghe-
 maect bidē
 Admirael
 van te ho-
 ue te comē.
 a Inden
 34 art.

5 Het is oock wel te verwonderen dat de
 boosheyt zjnder te gēsprekens huer wel so
 onbeschaēt derre thoonē/ als van op eē an
 der plaetse a den Admirael te betichtē van
 wederspannichheyt/ quaden wille en crim
 van gequetster Ma. ter oorzaken vander
 voozscruen swaricheyt by hem gemaect/
 om hem te houe niet te vinden/ (hoewel
 tselue wt geen ander redene oft meyninge
 en ghe-

en ghebuerde dan dat hy den middel off
 de macht niet en hadde om tot so grooten
 coste langer te houe te wesen/ en om eerst
 te verwachten des Coninck goetwillicheit
 op zyn verthooningen/ gelijck hi sulcx zyn
 voornemen der Regente^a zynē vertrecke
 hadde vercleert/ soo zyn bziēuen^b van on-
 schult/ wel betuigē en opentlijck bewyfen
 dit valsch besuyt des Fiscals.) En in dit
 punct hem ghelijcke misdaden te comen
 opleggen om dat hy te Houe is gecomen/
 en der Regente bygestaen ende geraeden
 heeft/ tgene dat hē/ na zyn begrip/ dochte
 bequaemst te wesen/ voozden dienst van
 den Coninck ende vanden lande.

^a By huer
 bziēuē van
 20. Meerte.

1566.
^b By zyn
 bziēuen vā
 18. 22. 23. en
 24. Meerte.

Voozwaer hadde de Graue verstant
 ghehat metten bondt ghenoten/ ende van
 te vozen van hen versueck gheweten/ hy
 soude (om hen te voozderen) behoort heb-
 ben van selfo hem te Houe te vinden/ ende
 niet te verwachten/ dat hy tot vijf reysen
 ontboden wordē soude/ oft ennēma niet
 soo dickwils des verdrach ghesocht heb-
 ben/ (dwelck oock bewyft dat hi gheen
 onderwint begheert en heeft) iae oock
 hem noch niet hebben willen des ontslae-
 ghen/ naedien hy byder Souuernante
 was ghecomen/ mits den redenen vooz-
 screuē. Te aenschow vandē welcken ende

^c By bziē-
 uen vā 13.
 19. 20. 21.
 ende 23.
 Meerte.

a Int 20. art.
tic.

b In zyn
20. arti.

tot gheender ander meyningen (al belieft
het den f'iscael tselue anders ende qualijc
te nemen). hy mach begheert hebben wtē
staet te bliuen ende zyn wooninghe te
continueren tzyinen huysē (dare hy doen
soo langhe gheweest hadde) tot dat hy vā
zynre Mayesteyt antwoorde soude heb-
ben ghecreghen/ghelijck d'Admirael ant-
woorden b tselue breedere vercleert: waer
af hy oock te voren soo wel den Coninck
als de Regente ende den staet ghewaer-
schout hadde. Ende en sal niet blijcken/
dat hy hier inne/noch in eenighe andere
zjne daeden/op dat pas/noch in anderen
tyden oyt heeft ghebruyct van eenigher
practijcken metten anderen heeren/ noch
van ochluykinghe ende gunste metten
bondtghenooten/ Maer men en wilt niet
ontkennen/ d'Admirael (daer toe bider Re-
gente ghequelt ende inden stade gebrocht
zynde) en hebbe aldaer zyn opinie / vry-
moedich wtghesect/ ende opentlijck ver-
cleert tghene hem nae de gheleghenthey-
destijts/ ende de benautheyt der saken/
dochte/ten dienste vanden Coninck ende
stillicheyt der ondersaeten / bequaemste
te wesen/sonder de Regente cleinmoedich
ghemaccht / oft meer dan daeraf was/
ghesproken te hebben/ ghelijck oock de
f'is

Fiscael geen sulcke zyne woorden en verscleert/ soo dat daer op niet is te achten.

Men hadde oock zyn opinie niet goet beuonden geweest/ noch bequaem/ tot betteringhe vanden onrusten/ ia al hadde die oock buyten propoest ende quaet geweest (des sy niet en was) de goede heere en soude daerom noch niet achterhaelt oft beschuldicht cunnē worden/ Mits dat nimmermeer blijcken en sal dat hy anders/ dan ter goeder meyninghen/ daerinne gehandelt hebbe/ nae zyn begryp ende verstant/ dwelck in alle beraetlaeghinghen ghenoech is/ want de opinien inden seluē/ altyt geweest zyn/ en moeten wesen/ vry/ waertoe soude oock anderffins dienen de menichte vanden persoonen in eenen staede/ dan om te hoorzen ende te verstaen/ het goet duncken ende de redenen van elcken/ om daer nae te volghen/ de meeste oft de bequaemste/ Dwelck van allen tijden soo onuerbrekelyck is onderhouden/ dat elck zyn opinie heeft vry wt moeghen seggen/ oock inde teghenwoordicheyt vanden aldermeesten Tyrannen/ hoe vele te meer dan in sulcken staedt/ daer men nae de instructie desselfs/ schuldich ende verbondē is/ vrymoedich ende opentlyck zyn goet duncken wt te spreken/ besondere oock in

Wilde or-
dinancien
vande Ra-
de vā Sta-
ten ghe-
maect dē 8
Aug. 159
b 13 yde 4
art. 6 blyd
incoemite.

een so vryen lant/daer ooc de Coninc sel-
uer by contracte geloofte en beswozē heeft
b dese vā vryh3 v dat elck sond achterhaelt
oft weerlien zijn goetdunckē opentlic en
vrylyck mach vercleeren. Waer wt oock
wel gespoert wort de onrechtueerdicheyt
daermen in deser saken mede omgaet/ ge-
merckt dese quaetwillige wel so verwaētē
zijn/ dat sy opentlych derven comen tegen
des Conincy eedt ende verbintnisse/ des
voock aenhen luyf ende goet behoorde genō-
men te worden/volghende den cleeren be-
spreck vanden seluen contracte.

Admiracl
beschul-
dicht om n3
geraden te
hebbē/dat-
men den
bontgenō-
ten met wa-
penē wed-
staen soude
c Volgēde
d instructie
vande Ra-
de vā Sta-
ten.

Dwelc in desē/ behoorde so vele te meer
plaetse te hebben daer de opinie vanden
Admiracl is bevonden geweest/ goet/ be-
quaē en in dien tijde nootlyck/ iae ooc ge-
lycformich metter opinien vande anderē/
en ooc vāder Regente seluer/ dewelcke n3
en was verbonden te volgē het goetdunck-
hen des Admiraclis/maer mochte resolu-
vē/nae de opinie die huer de beste dochte
c En derrē ons wel vrylyck gedragē acndē
Heeren die hē als doen inden seluē Raede ge-
uonden hebben/vā dz des Admiraclis opi-
nie gesprokē is ter goeder meyningē. Be-
thoont oock voort meer de Fiscael zijn on-
geschichte betichtinge/daer hy den Graue
coemt betichten/vā dat hī dē bontgenotē
niet

niet en heeft weder stant gedaen/ noch ten
 dage dat sy hē requeste ouergaue/ gelicht
 noch geraden te lichten volck van **Opio**
 gen te houe/ noch de poozten van **Bruessel**
 te luiten tegen **Deseleue**/ wāt bouē die
 datmen/ tselue doende/ der **M.** grooten
 ondienst ghebaen/ ende tot oploope groo-
 te oorzaak soude hebben ghegeuen/ ia oock
 tot bloetstortingē en vele andere ongeluc-
 ken (so dat hi niet beter fondemēt vā sul-
 ken zijnen ract en van de waerheyt en dē
 vaer dier voor de dooze was/ soo alreede
Ababāt/ **Wlaenderē**/ **Hamē** en andere hen
 clachtentot gelijckē einde gedaen hadde/
 verswegen te hebbe: hadde moggē begre-
 pē wordē) So en wast ooc niet moegelijck
 om doene/ in dien tūde/ datmen de bontge-
 noten buytē der stad soude hebbē geslotē
 oft hender coēste te houe tegē gestac/ ge-
 merct dat sy vā te vorē byna al oft immer
 dē meestē deel/ alleenshē vinnē der stad
 warē gecomē/ **Ooc** was hen getal en be-
 sondere die gunst die sy hadde vā dē volc
 ke (dwelc bouē al vlagde natgene de vōt/
 gnotē/ seyde/ hē requeste te begrūpē) soo
 ouergroot / dz enē verre mē dē selue met
 geweld hadde willen wederstac/ het waer
 genoegh geweest om oproerich te make/
 nz alleē de stat vā **Bruessel**/ maer tgeheel
 lant/ ia ooc om te doen doot smūtē alle de

Het weder
 fraen met
 sozse den
 bondtgeno-
 ten en was
 noch moe-
 gelijc noch
 redelijck.

Priesters / Monicken / ende andere / daer
 het volck (niet sonder redene) teghen ver-
 bittert was / als die sy hieldē voor de waer-
 achtighe veruolghers ende beneerstigers
 van desen sooseer ghehaetten nieuwichen
 endepuncten / der Inquisitien / veruol-
 gingen en placcaeten / dat meer is daer en
 was als doen geenen middel toe om sulcx
 te doene / ghemerckt te houē niet eenen
 man van Gozlogen en was / noch gelt om
 die te lichten ende noch min / tijt daer toe /
 te meer want men niet en wiste / wien be-
 trouwen / lae men sacht wel dat de herten
 der ondersaeten aen dander sijde hingen /
 in dien oock sulcx goet beuonden was ghe-
 weest / soo behoort de Regente vanden
 beghinsel toegheleet te hebben / nede in al-
 len gheualle en constmen den Admirael
 des niet ghewyten die vanden lasten te
 Doste met dminste gheselschap te houē
 quam / dewelcke oock gheen Souverne-
 ment van eenich lant en hadde / noch soo
 vele ghehoors binnen Bruessel als meer
 andere die grooter bewint haddē / de welc-
 ke nochtans allegader van opinien waer-
 ren a dat men nootlijck dese edele moeste
 praeyen / ende dat anderffins groote onru-
 sten te besozghen waeren / ghemerckt het
 volck soo in roeren was / inder vuegen dat
 niemant van dien aduyse en was / dat mē
 hen

a By brie-
 uen vā Al-
 sonuille aē
 den Admi-
 rael 24. In
 lij. 566 en
 vandē Ad-
 mirael aē
 zijne broe-
 der 10 Dec-
 tob.

hen de poozten sluyten oft volckt tegen hē
lichten soude/waer af nochtans nyemant
van allen den anderen heeren en wort be-
last/dan alleen dese twee geuangē/ Sulc-
ke is de rechtueerdicheyt ende gelijckheit
diemen in desen gheploeghen heeft.

Houen dien soo en schene daer oock
gheen oorſake/ redene/ oft fondement te
wesen/waerom men daerinne met wape-
nen sonde ghehandelt hebben/ghemerckt
men wiste ende sach dat de bondtgenoten
niet met ghewelt voort en stelden noch
ghewapent en quaemen/noch tot anderē
eynde hen aldaer en vonden dan om een
requeste ouer te gheuen ende te versueckē
bequaem remedie teghen de aenstaende
onghelucken die sy begeerden te verthoo-
nen/op dat zyn Mayesteit daerinne moch-
te veruen soo hy soude vinden/behoorēde
inder vueghen datmen met redene tselue
hen seyt niet en conste ghehouden voor
een stouticheyt / verwaentheyt /
tlaemenspanninghe ende rebellie
(soot de Fiscael noemt) noch de bondtge
nooten voor wederspanninghe. a Indē 20
art. Ghelijck
oock zyn Mayesteit noch dessegente hen
voor sulcke niet en hebben ghehouden/
noch hen seyt voor rebellie noch oock hen

a Wide brie-
uen ghe-
buecht aen
Princen
verant-
woordinge

requeſte. Maer ter contrarie hebben hen
geacht en̄ ooc tewercke geſtelt als goede
ghetrouwe Vaſſallen ende dienaers/ oock
noch langen tijt daer nae/ bouen dien ooc
hen met expreſſe brieuen verſchert a ia al-
len officiers ende wetten wel ſcherpelijck
beuolen/ de ſelus voor ſulcke te houdē/ ſon-
der dat ſy daerom achterhaelt oft gequeit
ſouden moegen worden te geenē tijde/ ge-
lijck de brieuē daer af gemaect dat betuy-
gen/ die aen des Princen verantwoordinge
gegeuecht zyn/ ſo de ſelus heere van dit
punct oock bzeeder verhael doet/

Het Advies
der Edele
Wantwoort

Maer heeft men oyt gehoort oft geſeē/
dat eenen onderſaet niet en ſoude weſen
geoorlooft/ dat hy zynen Prince oft ouer-
hoofth verthoone/ tgene daer hi hem in be-
ſwaert vindt/ oft daer hem dunckt in gele-
gen te zyne/ neffens zyn verſcherheyt/ ooc
den dienſt vanden heere en̄ ruſte vanden
lande/ beſundere als hy met forſen n̄ en
wilt vercrigē tgene dat hy begeert/ maer
laet zyn ouerſte daermede begaen na zyn
goetdunckē/ en̄ na dz hi ſulcke waerſchou-
winghen goet/ waerachtich ende ghefun-
deert vint/ gelijcken wel ſoude cunnē be-
wiſen/ indien het den Admirael raecte/
voorden welcken ghenoech is tot zynre
onſchult van dat hy gehandelt mach heb-
ben

hen met eenighe vanden bondtghenoo-
 ten / datter gheen reden en was / waer-
 om by deselue soude ghehouden hebben
 vooz rebelle / te meer want hen versuecht
 maer en schene te begripen twee punc-
 ten / de welcke alle beyde van vooz hen
 coomste soo der sieghente als den gan-
 schen slaede van Straeten (oock van ee-
 nighe saeren te voren) goet / gheraeden
 ende ten dienste vandē Coninck ende wel-
 uaren zijns lants / bequaem ghedocht
 hadden / ende vooz sulcke aenden Coninck
 by huer te meer stonden waren versocht /
 derwelcke des oock te meer stonden goe-
 de hope gheghen n hadde / Te weten
 de beueringhe van dier soo onuerdra-
 chelijcker ende ghaetter Inquisitien (vā
 der welcker de siegēte hadde alreede vū
 vercleert die vanden Hertochdom van
 Brabant) ende de versuetinge der wree-
 der placcaeten oft nieuwe ordinancie opt
 seyt vander religien nae de gheleghent-
 heyt des tijts (daer af me Vrouwe te
 voren alreede een moderatie inden sta-
 de vooz ghehouden hadde / Ghelijck oock
 daer nae zyn Mayestejt in deen ende
 daender vanden seluen puncten gheconsen-
 teert heeft. ^b Te wetē dat d' Inquisitie ouer
 alle d'lant soude cesserē ende de placcaeten
 werden versuet) Beyde puncten / daer
 nae

Die van
 Brabant
 cleert vū
 vader In-
 quisitien.
^a Byd apo-
 stulle gege-
 uē op hē re-
 queste 24.
 Heerte.
^b Byd mo-
 deratiē / by
 des Co. re-
 solutie by-
 den accoz-
 de gemaect
 mettē ede-
 lē in Aug.
 en bide brie-
 uen vande
 Regēte 24.
 Heerte en
 19. Septē.
 1566. en vā
 Montigny /
 9. Junij.

Deredenē
bandē ge-
schorsten
executien.

nae int ghemeyn/alle de Inghesetene des
Vants/soo grootelijc vele iaeren hadden
verlangt/gelijck oock de verbitterheden
daer teghen waeren soo groot ende de af-
keeren soo openbaere/ datmen opentlijck
sach dat de executie vanden seluen/als doe
niet en const langher ghedaen worden/
sonder te vallen inden onrusten byden
bondtghenoten verthoont/waerom oock
nootlijck ende gheraden wert gevonden
datmē verwillichde inde versochte schors-
singhe/tot datmen de goede geliefte des
Conincx verstaen soude/diemen binnē coz-
ten daeghen daer nae conste vernemen/
om op al ordre te stellen/ Al dwelck hier
verhaelt wort/niet om datmen hier hem
menghen wilt totter ontschuldighen van-
den verbonde/ouergeuinge oft versueck
der bondtgenoten/(het welck sy selue seer
wel sullen cunnen ghedoen) nae dien het
den Admirael gheenssins en ruert/maer
alleentlijck om te bewijsen het sober fonda-
ment vanden Procuruer generael die een
misdaet van ghequetster Maeyest. soeckt
te maken/wter gunste/hanteringhe
ende oochluyckinge die hy verliert
byden Graue/Den bondtghenoten
ghethoont te wesen. Al waert oock
al sulcx (des het niet en is) nadien het gees-
sing

lins verboden en is/ datmen bystant ende
 gunste rhoone den ghenen die niet gehou-
 den noch vercleert en zyn vooz rebelle/ en-
 de vele min den ghenen die ter contrarien
 inden dienst vanden Coninck gheemplo-
 ycert en in desselfs sauuegaerde ende be-
 scherminghe ghenomen zyn/ ghelyck de
 bondtghenooten waeren.

Te gheenen daegen/ en salooc waer-
 achtich beuondē worden dat ten tyde vā-
 den ouerghen/ dier requesten/ oft daer
 nae/ byden/ heere Admirael sy vercleert
 tghene den Fristael in zyn valsche betich-
 tinghe belieft te stellen. Te weten/ dat de
 meestmenichte der bondtgenoten/ wae-
 ren Maghen/ verwandten ende dieneers
 van hem ende vanden heeren den Prince
 van Oraengien ende Graue vā Egmōt/
 ende dat sy hadden hoofden/ Capiteynen
 ende volck van Oorloghen tot xx. oft xxx.
 duisent mannen/ Iae en wert noyt ten sel-
 uen tyde inden Raet van State deen noch
 dāder propoest verhaelt/ Maer mach wel
 ghebuert zyn omtrent vier maenden daer
 nae/ als de Regente door valsche aenbren-
 ghen veruaert gemaecht zijnde/ beduch-
 tede vooz eenen olop binnen Bzuessel/
 ende dat sy dootghesmeten oft gheuangē
 soude worden/ ende daerom by nachte ver-
 trecken

Endē 17
 en 21. arti.

Het vooz-
 ghenomen
 vertreck 6
 Regēte wt
 Bzuessel.

a By zijn
briuen aē-
den Heere
van Hen-
tigny. 10.
Octob.

trecken ende verloopē wīlde na Bergen/
dat de groote (en sonderlinge oock d'Ad-
rael^a) hebben ten dienst vande Coninck/
tot bewaringe des lants/ ende wel ter con-
trarien vander ambitien/ daermen hē nu
mede comt blameren (tot beuefinge vā-
der welker sy geen beter noch bequamer
middel en hadden cunnen wensschen/ dan
het vertreck ende vlieden vander Regen-
te) nae hen wterste vermoegen huer tsel-
ue ontraden/ ende eenen moet doen grij-
pen/ om de saken ter herten te nemen/ en-
de gheensins te verlaeten / huer toefg-
ghende/ dat sy allegader lieuer thueren
voeten souden steruen / dan te ghedoo-
ghen/ dat sy oft andere verongelijct sou-
den worden. Tenwelcken tijde/ by eenige
vanden heeren (en niet by den Admirael)
thuerer meerder gherustheyt/ der seluer
verthoont werde / dat sy gheen vzeese en
dozste hebben vanden bondt ghenoten/ en
dat den meestē deel van dien warē magē/
vrienden en dienaerē van deen oft dander
vanden heeren/ die hen nemmermeer en
souden veruoozderen om hueren persoon
yet te misdoen/ besondere als sy souden
sien / dat alle deselue heeren/ hen daer te-
ggen souden stellen ende huer beschuddē/
en 94. art. b iae hen lieuer laeten doozkeruen / dan
van syn de datmen huer oft andere vanden waede/
fencien. ouer

ouerlast soude doen (den Admirael huer
 oock offererende dat hy tot huerder meer
 der verskerheyt zijne bende aldaer soude
 doen comen/ die hy thueren gebode dede
 comen tot Thienon^a) houdende daer en
 bouē de voorz. heerē selue in persoonē de
 wacht ront om der stadt/ ende doende alle
 neersticheden om huer te verskerē/ waer
 inne sy voorwaer niet dan groote ghetrou
 wicheyt en hebben bewesen/ wāt anders
 sins soude het lant/ als onuerlien vā hoof
 de/ gans verlorē gegaē hebben/ Al hadde
 ooc d'Admirael ter eēre oft ter andere rei
 se/ sulckē woordē wtgesproken als de Fis
 cael verhaelt: wat quaets waer daer inne
 gelegen geweest/ naedien die gheset sou
 den gheweest zyn/ niet tot sulcker quader
 meuningē so hi broomt/ maer om dē dienst
 vanden Co. ende weluaren des lants/ ende
 op dat elck der heeren dat hoozende/ zij
 nen magē/ vrient ende diener (gelijck elck
 hender/ in ooc de Regēte selue/ dier daer
 onder hadde) soude onderwijfen tot stilli
 cheyt ende getrouwicheyt. Ten anderē so
 eerst waerachtich/ dat te deser laetster reise
 bi vele persoonen is gesprokē vandē volc
 ke van wapenen/ dat de bondt ghenooten
 in Duytlant gereet hadden tot hender ver
 sekeringe en beschuddinge/ dwelc sy selue
 oock niet en verboz chden/ maer opētlīck
 ver

a By brie
 uē vā de re
 gēte 26. en
 vā die vā
 der benden
 den Ickers
 Augusti.

a Byde
ghedracte
bercleerin
ghe der v-
plichte E-
dele.

bercleerden/niet alleen mondelinge/maer
oock by gheschripte/a soowel de Regente
selue als den President ende allen anderē/
wat quaets conste dan ghedaen hebben/
die een soo kenlijcken sake soude verhaelt
hebben: Nochtans en ghelooftmen niet
tselue inden Raede byden Admirael ghe-
seet te wesen. Merckt nu de oprechticheit
daermede dese ticht van versterde luege-
nen ghehandelt wort.

Men en soude oock niet beladen zyn
om te thoonen (waert noot) dat de manie-
re vanden ouergene der requeste noch vā
den verbonde/den Graue niet aengestaē
en heeft (vreesen altijt de quaede diensten
der calumniatores) Iae dat hy verscheyden/
daer af ghetrocken ende gehouden heeft/
die anderffins ghesint waren/ hen daer bi
te vueghen ende mede te tecckenen/ia dat
hy by laste vander Regente oock heeft ge-
screuen b aenden heere van Brederode na
Brederode
de vhaelt.
Int 21. ar-
tic. 39. re
antwoorde
c Dpte vā
gen indē 45.
46. 47. en
48. art. op-
te ticht in=
dē 19 20. en
21. artic.

b By des
Admiracis
bzieuen aē
Brederode
de vhaelt.
Int 21. ar-
tic. 39. re
antwoorde
c Dpte vā
gen indē 45.
46. 47. en
48. art. op-
te ticht in=
dē 19 20. en
21. artic.

6 Wat dienst sal oock voortaeue moe-
ghen

ghen onberispt bliuen/naedien den Pro-
 curuer generael wel derre den Graue be-
 richten ende vooz een crimen laesse M. opleg-
 gen/den goeden dienst by hem en andere
 heeren (doock na het eygen seggen vander
 Regente) inder saken gedaen/wat die dz sy
 lieden te raede geroepen zynde/en hennen
 wech derwaert gelegen zynde/vooz by de
 huysse des Grauen van Tulenbozch (al-
 daer de bondtgenoten noch ouer tafel sa-
 ten) aldaer in huys ginghen ende eneen
 Pater noster oft twee ouer eynde stonde/
 soo wel om te verlossen den Graue van
 Hoohstraten (dien de selue met fortsen
 hadden by hen ghehouden soo de Regen-
 te hem by hen lieden hadde ghesonden)
 om met hen te rade te gaene/Wls/om het
 geselschap te scheyden/om dat sy niet ouer
 schoncken en souden wesen/ oft men hen-
 der inden Raedt te doen hadde gehat ten
 seluen naenocne /tselue gheselschap hen
 daer en tusschen een cleyn Roomerke toe-
 bzenghende/roepende eenige/ Leue De
 Coninck en zyn Geux/en so haest
 sy bescheet hadden ghedaen/vertrecken-
 de metten seluen heere van Hoohstratē/
 Sonder dat d'Admirael als doen den roep
 verstonde/als den seluen nisept meer ghe-
 goozt hebbende/waer af sy oock der Re-
 ghenteterstont inden Raede rapport de

Wot schult
 waerō de
 groote gin-
 gē daer de
 verplichte
 aten.

den/dewelcke tselue hē seyt goet vōndt en
 pces/ghelijck het oock inder waerheit te
 priesen was/en niet berispt en const woꝝ
 den/gelijck oock d'Admiracl antwoꝝdē.
 a Inden 22^e De a tselue wel wtleet/ende is seer vzenit
 artic. ende ombehoozlijck datmen sulckē dienst
 oft emmers een sulcke oprecht / ghevoꝝ
 sacckte werck van enen oogeblick wilt
 houden ende blameren/ (dwelck niet zijn
 en can)voꝝ een tsaemenspanninge goet
 uindinghe oft vercleeringhe van hem den
 anderen ghelijck te houden/iae oock voꝝ
 een misdaet van gequetster Mayesteit/
 Ghemerckt nae recht openbaer is/ dat
 die niet en can begaen woꝝden/ dan met
 een boos voꝝnemen/vyants ghemoet en
 de quade wederspannicheyt die metter
 daet cleerlijck bewesen sy.

De betich- Met gelijcker ongefondeertheit coemt
 tinghe "de Fiscael maken^b ghelijcke misdaet van
 bat d'Ad- "gequetster M. van dat d'Admiracl sitten
 miracl "de aender tafel van andere soude gehooꝝt
 v'ē ander "oft gedoocht hebben dat yemant aldaer
 liedē tafel "heb gheroeppen/Vinent les Guex. Want elck
 gedoocht "weet wel dattet eenen genoodden niet en
 heeft het "betaemt te straffen oft beteren de vꝝjheit
 roepen van "die yemandt aldaer aender taefel mach
 Viue le "voꝝrt stellen/sonderlinghe als den dꝝonck
 geux. "int hooft is/ besondere inden Ned erlan-
 b Inden 2; "den/
 4. 25. art.

den / daer de taefel vooz een seer bezijde
 plaetse ghehouden wort / ende dattet den
 Graue niet wel afghenomen en soude
 gheweest zijn / in dien hy tot sulcker plaet-
 se daer mede niet dooz den vingher gesien
 en hadde / te meer dat sulcken roep niet
 verboden en was / hoewel men soude ho-
 pen (waert noot) te thoonen dat hy eeni-
 ghe daeras onderwesen heeft / als hy des
 bequaemheyt hadde oft de qualiteyt van
 den persoon tselue toeliet / Ghelijck hy
 oock sulcken roep niet en heeft toeghelae-
 ten ouer zijns selfs tafel noch elders daer
 hy mochte ghebidden oft tselue beletten /
 soo oock de Fiscael sulcx hem niet te laste
 en leegt / dwelck zijnder ontschult op
 dese onrechtueerdighe belastinghe ghe-
 noech is.

7 Comende voort ter naeuolgender
 belastinghe byden Fiscael voortgezocht
 om den Admirael te achterhaelen van
 der ghesochter conspiratien / rebellien en
 de crimen læsæ Maieft. onder het decsel dat hy
 daer nae met anderen heeren soude hem
 gheuonden hebben tot Duffel / ende al
 daer metten bondtghenooten ghehandelt
 oock in zijn beschut genomen / niet alleen
 deselue bondtghenooten / maer oock de
 H. H. Coop.

De vergas-
 deringe ge-
 houdē met-
 ten bontge-
 nooten te
 „ Duffel.
 „ a Indē 26
 „ 27. 28. 29
 „ 30. 31. en
 „ 32. art.
 „
 „
 „
 „

„Cooplieden ende die vandē Confessorien/
 „bouen dien den Euelen gheloft dat sy ter
 „saken vander religien niet achterhaelt en
 „souden worden ende gheschiede eenich
 „leelijck stuck dat de bondtghenoten daer
 „ouer kēnen souden/dacrmēde niet alleen
 „goetvindende de voozscreuen tsamenSPA
 „ninghe ende verbandt/maer oock te seer
 „misgrūpende opde hoocheit des Conince
 „in verscheyden manieren veruallende int
 „crimen laetē M. sonderlinghe altselue toefeg
 „ghende den rebellen ende den Coninck
 „noch de Regente des niet waerschouwen
 „de/ so de Procureur dat al byzengt.

Wy gheloouen vastelijck dat de ghe
 nadighe God verhengt heeft dat dese val
 sche beschuldighers so plompelijck in dese
 versterde sliegen ende notooze onwaer
 heyt zyn gheuallen/op dat des te cleerlijc
 ker soude blycken/so wel vanden leelickē
 calumnien deser cauillatuers/ als vander
 oprechticheyt ende onnooselheyt der goe
 de heeren/want het is seker dat de Admi
 rael noyt te Duffel (noch oock tot Sint
 Truyen)metten bondtghenooten gehan
 delt en heeft/ia niet int lāt geweest en is/
 in die tijde maer te Weerth op zyn huys
 ende te Moers in zyn affairen/ alwaer hy
 verrocken was met oozloof vande Re
 gen

a By brie
 uē vanden
 Admirael
 aen zynen
 Secreta
 ris 10. Oc
 tob. 1566.

ghente vanden vij. Julij af (als de verga-
deringhe gheschiede tot Duffel/x. xij. oft
xiii. daeghen daer nae) sonder wederom
te comen voozden xviii. Augusti/so hy als
doen ontboden wert / inder vuegghen dat
hy niet schuldich en was te verantwoor-
den/noch hem eenichsins en raecht / alle
tgene des aldaer gehādelt oft gedaē mach
wesen/dan blijckt altijt daer by de groo-
te ercheyt van dese zijne afgunstige/ende
quade dienaers des Coninc/wel is waer
dat tot Duffel in dien tijden hen hebben
gheuonden by expzessen last ende com-
missie vāder Regente en om aldaer mette
ghesante der bondtgenooten te handelē/
mijn heeren de Prince van Oraengien en
Graue van Egmont (maer gherissins de
heer Admirael) dewelcke onghetwijuel
hen wel hebben weten ende sullen cunnē
verantwoorden van tgene splieden aldaer
wten name vanden Coninch/ ende by ins-
structie vander Regente ghedaen hebbē/
dwelck van nu af alreede genoegh blijckt/
wt dien dat sy den seluen heer Prince/ In
den daghementē/ tonrechte tegghen hem
vercondicht/van dit punct niet en hebbē
derren belasten / ende is wel te dencken/
dat dese quactwillighe soo stercken seyt
niet en souden versuympt hebben/ haddē
sy de minste oorzake ter werelt daerop cū-

nen vinden / hoe wel sy hen niet en vermissen des te beschuldigen / eenen die daer niet by gheweest en is / hen laetende duncken dat sy hem vermochten alle onghelijck aendoen / nacdien hy in hen handen was ende hem alleenlijck toelieten alsulcken defencien alst hē wel geuel / des sy hē wel souden gewacht hebben / hadde hy in zijn vryheyt gheweest / daer en bouen soo bewijst oock de Graue van Egmont int en 113. art. langhe dese lueghenen. ^a
 Indē 109
 110. 111. 112.
 en 113. art.
 zijre desen
 cten.

Admirael
 en heeft de
 bontgenooten in zijn
 beschud is
 ghenomen.

Waer wt nootlijck moet volgen dat mijn heere Admirael gheen sijn en can worden belast met allen den illatien ende lueghenen / die sy desen aengaende hebbe gesocht hem op te legghen ende dat men niet gehouden en is daer op tantwoorden oft eenighe onschult te docne / de selue laetende doen de heeren daer geweest hebende / Te meer dattet onwacrachtich is / ende nemmermeer en sal beuonden worden / dat d'Admirael oft als doen (dwelck onmoegelijck was) oft vooz oft na (des hy niet belast en wort int besondere) in zijn beschud en sauuegaerde ghenomen heeft de bondtgenooten en vele min eenige consistozialen oft Coopliden / dwelck ooc dē Consistorialen ende Coopliden aengaeñ / geen verwe en heeft / gemerct hy ende de vooz 13.

voozsz. andere heeren/ des/ by die vāder re
 ligiē met groote verthooningen en aenbie
 dingē te meer stonde gemoit zijnde - daer ^a Byden
 toe noyt en wilden verstaen/ noch hen the ^{ouergoge =}
 nen voozdeel vercleeren/ noch tuerende ^{uen requi-}
 den bondt ghenoten oo: sacke noch redene ^{ren.}
 en gaf/ midts sy niet en waeren vercleert
 oft gehouden vooz wederspauinge/ maer
 wel ter contrarien als goede ghetrouwe
 dicneers en Bassalen des Coninc byder
 Regente/ In den dienst desselfs te wercke
 gestelt/ ende/ om daer toe beter te mogē
 verstaen/ genomen int beschud ende sau- ^b Byde ac
 uegard des Coninc ende der Regente ^{corde ende}
 noch langen tijt nade vergaderinghe van ^b bzieuen vā
 Duffel/ en S. Trupē/ c waer toe soude dā ^{verlekerin}
 de bontgenoten vanden Admirael versē- ^{ghe.}
 keringe versocht hebbē/ nadiē sy de selue ^c By bzie-
 vele beter en stercker hadden vanden Co. ^{uen vande}
 en de Regente? Die hem d'Admirael oock ^{Regente 13}
 wel gewacht soude hebbē te geuē/ so zyn ^{Decemb.}
 opset altijt alleclinc geweest was van zyn-
 re M. getrouwelich/ na zyn vermogē/ te
 dienen/ ende naede waerheyt hem en der
 Regente alle saken te waerschouwen (ge-
 lück hy wel bethoonde haer hochsz waer-
 schouwen vā het v' bont d' edele) maer wat
 waerschouwingē soude hy cunnē hebben
 doen van tghene te Duffel omme ghinck/
 naedien hy aldaer niet en was? Waer toe

soudet oock gedient hebben/ naedien on-
ghetwijnelt de Regente van al wert rap-
port ghedaen byden heeren die sy aldaer
hadde ghesonden? Soo datmen den Ad-
mirael te seer ombeschaemdelijck heeft
veronghelijck hem so vele leelijcke stuc-
ken opleggende/daer het elckē kenlijck
is/dat hy daer niet by en is geweest/noch
des wete oft schult ghehadt en heeft:
Och wat eenen schoonen schijn van recht
ueerdicheyt? Datmen eens vzaeghe allen
den ghenen die hen inder seluer vergade-
ringhe te Duffel hebben gheuonden/ en-
de sy sullen moeten bekeunen dat d'Admi-
mirael aldaer niet gheweest en is (gelijck
ooc de heer van Egmont selue in zyn de-
fencien vercleert/ mitsgaders al tghene
aldaer is gehandelt)noch ooc te S. Truy-
den/ Iae dat hy oock niet en is gecommit-
teert gheweest om te handelen b noch ghe-
handelt en heeft in eenighe vergaderinge
metten bondtghenooten/wy souden oock
zyn alibi lichtelijck bewijfen ende thoonen
dz hy alsdoe in Duytslant geweest is/had-
de de Fiscael dē tijt eñdach in zyn ticht v-
cleert/ghelijck hy nae recht ende op pne
van des te veruallen/ In sulcken leelijckē
belastinghen schuldich was te doen/ia mē
mach den Admirael dien aengaende voor
een gheluck toeschryuen/ dat hy byder
Regen-

a Indē 109
en volgen-
de art.

b By bzie-
uen bande
Regente 7
August.

Regente daer toe niet en is gherorpen oft
ghesonden/Want anders en soude desen
lueghenaers gheenverwe gebroken heb-
ben om zijn goede diensten int quaede te
bedieden/al is wel deselue vergaderinge
van Duffel byden anderen heeren gehou-
den by wterlijcken laste vande Regente/
ende alleenlijck achteruolghende der ins-
fructien ende ordiancien der seluer a en-
de dat haer daer af alsdoen rappoozt int
langhe is ghedaen/ghelijck altselue is ge-
handelt by ghescrifte/dwelck des volco-
men ghetuyghenis is gheuende.

8 Ghelijckte versterde sake coët de Pzo
curuer int wilde vzemdelijck daer nae by
brenghen/ b Inhoudende/dat nae de re-
queste der bondtghenooten ouergheghe-
uen in Decēbrj. de heeren Prince vā D
raengien en Grauen van Egmont/hooz
ne ende hoochstraten seuden in Januario
hen by een gheuonden hebben te Deure
monde ende aldaer gehandelt van de wa-
penen aen te grūpen/ende volck te makē/
Indien de Coninck in zijn Nederlanden
met heercracht wilde comen/van welker
wederspannicheyt dAdmirael dē Coninc
noch de Regente niet eu hadde ghewaer
schout daer dooz hy veruallen zijn soude
inde misdaet vanghequetster Mayesteit.

a Byden
propositien
en antwooz
den ghe-
printzinde

waerō de
grootte te
Deuremō
de hen bi
een genō
den heb-
ben.
b Inden
33. art.

Want het en sal niet beuonden worden/
 dat de bondtghenooten eenighe requeste
 hebben ouerghegheuen in Decembri/ oft
 dat de heeren hen tsaemen hebben ghes-
 uonden te Venremonde in Januario daer
 nae/ wy bekennen wel (om de waerheyt
 niet te loochenen) dat wy beuinden d'ij
 requesten in als/ der Aeghente byde bont-
 ghenooten ouerghegheuen te zijne/ deers-
 ste in April/ dander in Julio/ ende de ders-
 de in Februario daer nae / (welcke van
 d'ijen by nu meynt/ en weten wy niet)
 van gelijcken bekennen wi ooc dat de vier
 heeren hen eens tsaemen hebben ghes-
 uonden te Venremonde / maer niet in
 Januario / dan wel d'ij maenden te vo-
 ren naementlijck int beghin van Octo-
 ber/ Soo fraeyen specificatien stellen dese
 gasten teghen alle recht in soo leelijcken
 betichtingen tegē sulcken heeren wt ene-
 kelder boosheyt/ om hen/ hen defencien te
 benemen / daermede wel bewijfende dat
 sy luttel sorghe draeghen oft hen betich-
 tinghe can bliuen staen / ende gheson-
 deert sy oft niet/ maer dat hen ghenoech
 is/ dat sy eenighen schijn van rechte moes-
 gen voorlaen/ om te bedecken hen wreet
 voorghenomen onghelijck ende tyran-
 nij/ van hen alle vier tonrechte om den
 hals te brenghen/ ten appetijte van eenen
 Car

Cardinael/ende om by hen niet belet te worden int verdrucken ende beroouen vā soo oueruloedighe landen / van alle hen vryheden / rijkdommen ende voozspoeden/welck hen boos vooznemen hen noch tans is gefaelt indentween/die Gods genaede bewaert ende wt hen bloedighe handen verlost heeft/(onghetwijnelt)zinnen dienste/ mitsgaders vanden Coninck ende vanden lande.

De vier redenen/ waerom sy hē voozden tyt van vier oft vijf vzen alleenlijck tsaemen vonden tot Denremonde/ wesen de een stadt hen allen bequaem / als niet ghelegghen verre van Antwerpen / (daer de Prince niet wel wtblīuen en mochte) noch van Brussel (daer de Graue van Egmont te houē wesen moeste) en naerder vā Doornick (daer d'Admiracl onledich was) dan die andere twee steden/ende by Mechelen (daer de Graue van Hoochstratē gesondē was) mitsgaders wes daer gehandelt wert/ wort wīt ghenoech byden Admiracl seluer verhaelt / a eensamēlijck indē verātwoordingē der voozsh. heerē de Prince vā Graēgiē en Graue vā Hoochstratē/ bi al dweic opentlijc blijct/dz derne vandē voozneemstē oorzaken is geweest/ om

^a Int 43. artic. zijne antwoorde

a Byde
brieuē des
Heeren vā
Montigny.

Des Con-
coemste be-
geert van-
den grootē
b By brie-
uen vande
Admirael
acindē Co.
26. Aug. 10
Oct. 1566.
en andere
mitsgads
vādē Hee-
ren 19. Jul.
1563.

om tsaemen te ouerlien ende spreken vanden brieuen des Haenreheeren van Montigny wten Houe van Spaengien aen hen ghesonden a inhoudende hoe qualijck zijn Mayesteyt vanden beelt stormingen/ prekinghen ende andere onbehoorlijckheden inden Nederlanden voortghestelt te vreden was/ende hen vermaende dat sy souden willen arbeiden op dat daer in verliē werde/op dat zyn Mayesteyt des in tijts ghepaeyt wesende/ niet ouer en quame/ oft daer in en dede verliē ghewapender hant/welcken aengaende sy lange sprake tsaemen hadden/ende begeerden al te doē dat in hen was/om daer in oorden te helpen stellen/maer ghemerckt het volck soo verbittert was/ ende oock daccozd ghemaeckt metten edele:/ende dien volghende ook alom inden steden/soo en vondē sy geen middel om daer toe te comen/ het en waer dooz de vergaderinghe der generale staten (dwelck hē den bequaemstē wech dochte te wesen tot een generael remedie) oft dat zyn Mayesteyt/soo haest hy conste in persoone ouerquaeme/ So dat gheslotē werde dat eick van hen de hant daer aene/soo seer als hy conste/ ter eerster bequaemheyt soude houden neffens zyn M. b de Regente ende den Raede/ op dat zynre Mayesteit wilde belieuen op deen ende dan:

Dander punct cozte resolutie te nemen/

Dander redene was om tsaemen touer/ De brieuē
 siene de brieuen by des Conincx ambassa- vandē Am
 duer in Franckrijck acnde siegente ghe- bassadeur
 screuen/ ende vzemdelijck in hueren han- ghebuecht
 den ghecomen/ dewelcke inhielden groot- in Conincē
 te verraderijen teghen hen ende andere gantwoor-
 dinghe.

Groote (maer besunderere tegen hen drijē
 vanden staede van Staten) voortgestelt/
 ende de valsche lueghenen daermede men
 zünre Mayesteyt hadde ontgheuen de af-
 fectie ende tgoet betrouwen dat hy met
 grooter redenen / van hen altyt ghehadt
 hadde/ iae dat hen afgunstige dē Conincx
 teghen hen soo hadden weten te verbitte-
 ren/ dat hy van doen af had ghesloten hen
 doot / sonder hen ghehoort oft de ghele-
 gentheden der saken verstaen te hebben.
 So verre hadden sy kunnen verleyden
 ende verblinden de rechtueerdige goeder-
 tierenheyt des Conincx/ soo deselue brie-
 der vermelden vandē welcken voozwaer
 sy lieden met grooter reden verbaest wae-
 ren/ ende en waer niet te verwonderen/ al
 hadden sy daerop tsaemen vele propooftē
 ghehouden ende doock gesproken van hē-
 der verskertheyt/ vertreck/ oft andere
 gheoorloofde ende bequaeme middelen/
 naedien het hen allen soo seer raecte/ iae
 oock den gantschen lande/ Maer daer
 en is

en is alsdoen noyt ghesproken vanden
 Coninck/wt zynnen Lande te houden noch
 ghesloten van met fortsen te wederstaen
 den ghenen die zyn Mayesteyt met heer-
 cracht soude willen seynden/ (dwelck sy
 nochtans nae vermoeghen der cleere pri-
 uilegien des lants^a ende der verbintenisse
 die sy lieden totten onderhouden der sel-
 uer hadden/ wel hadden vermoeghen te
 doen/ sonder hender eeren te nae te comē)
 lae is hen slot ter contrarien gheweest/
 (daer op sy oock ghescheyden zyn) dat sy
 daerom niet en behoorden te laeten wel
 te doen/maer soo vele te vierigher vallen
 ten dienst van zynre Mayesteyt tot vooz-
 deringhe vander hoocheyt desselfs/ ende
 tot ruste ende weluaren zynre landen/ en
 dat zyn Mayesteyt int eynde zyn waer-
 achtighe diencers noch soude kennen/ dat
 oock hen ghetrouwe daden/ oprechte mei-
 ninghe ende lanckduerighe diensten soo
 cleer/ groot ende openbaer waeren/ dat sy
 op geē achterclappē ter werelt en behoef-
 den te achten/ hen ganschelijck betrouwē
 de in hen onnooselheyt ende inde gewoon-
 lijcke redelijcheyt ende rechtuerdicheyt
 van zyn M. en dat deselue/ noch zyn vooz-
 saten noyt eenighe geweld oft tirannij en
 hadden ghebruyckt/maer altijt eenen ve-
 ghelijcken naede priuilegien des Lants
 (elc

a Byden
 eersteneñ
 leste art. v
 blyder In-
 coemst en
 den preule
 gie vā Her
 toge Jan
 vande Fla-
 ren 1421 en
 1422.

(elcken nae zynen staet) recht ende iusticie hadden doen geschiedē / sonder tegen hen-
 nen geloofen en eeden yet te doene / waer
 aene oft sy eenichsins hadden ghetwijnelt
 oft achterdencken ghehat / oft by auon-
 tuere eens ghedacht / datmen bi gedooch-
 saelheit oft onwetenschap des goedertie-
 ren (maer seer verleydden / qualijck onder-
 richten ende deerlijck bedrogen) Coninc
 inden Vanden soude hebben voortghe-
 uaren by dus daenighen manieren / ghe-
 welden / onghelijcken / wreetheden en ty-
 rannien / als men nu siet / hen en soudent
 moeghelijck geen middelen hebben ghe-
 broken om daerin te versien / ende hen sel-
 uen verskeren / oock met eenen blant in
 zyn vryheyt bewaert te hebben / sonder de
 eedt ende ghetrouwicheyt die sy den Co-
 ninck schuldich zyn / te buyten te gaene /
 iae oock sonder yet te veranderen / vander
 ghehoorsaemheyt die den Coninck inden
 lande toecomet.

De derde redene was / dat de Heere
 Admirael / ghewaer wordende / het mis-
 uertrouwen ende cleynachtige diemen
 teghen hem tot Doornick bewees (daer af
 hier nae bzeedere sal gheruert worden) be-
 geerde de selue den voozschreuen anderen
 heerē zynen vrienden te kennen te geuen
 ende

ende hen goetduncken te hoozen / hoe hy
 daer in behoorde te leuen / welcken aen-
 gaende zijn meyninghe was van daer te
 vertrecken / ende van voozder bewint hem
 te ontslaene / hoewel den anderen dochte /
 dat hy daerom / niet en behoorde te laten /
 te verstaene tot verskeringhe ende ruste
 van sulcker stadt / ten dienste vanden Co-
 ninck / Ende de vierde dat de heere Prin-
 ce soo byder Regente als vanden Landtsa-
 ten ghequelt wordende om hen te vinden
 in zijn Souuernementen van Hollandt /
 Zeelant / ende Utrecht / ende versocht ghe-
 weest zijnde byden Wethouderen ende
 Eleden der Stadt van Antwerpen / om te
 zynen vertrecke / te moeghen in zijn plaet-
 se / vooz Quechoot hebben den voozscre-
 uen Admirael oft Graue van hoochstra-
 ten / begheerde daerop met hen te spreke
 vooz zijn reyse / om te weten oft sy te vzedē
 souden zijn dien last te aenueerden / soo
 verre de Regente den eenen oft den ande-
 ren des last wilde gheuen / welcken aen-
 gaende d'Admirael hen excuseerde / geens-
 lins begheerende voozder onderwint / nae
 dien hy sach zijne diensten van Dooznick /
 ende andere soo weynich bekent te wor-
 den / waer af hy oock den Coninck daer
 nae zijn verthooninghen dede. ^a Daer op
 reysde elck der heeren weder int zijne
 eerst

^a By zijn
 brieuē van
 10. Octo. en
 20. Nouē.

eerst verstaen hebbende den handel van
 elcken in zyn quartier/dit is al tghene dat
 tot Venremonde is ghehandelt/behaluen
 dat aengaende den voorz. vrieuen vanden
 Ambassadeur goetgeuondē ende gellotē
 werde/datmen ront tot daeraf de Regēte
 soude sprekē (ooc dē Coninck waert noot
 des waerschouwende) en heur opentlijck
 vragen wes daeraf was/des den last aen-
 ueerde de voorz. Graue van Egmont die
 nae Brussel lieerde/die huer tselue voor-
 hielt / dwelck sy alonckende/hoe wel mē
 alsw bewiudt/die volschiedenisse van die
 drey ghementen/ maer te seer waerach-
 tich te vallen.

Datmen nu eens ouerlegge/de redenen
 en besluytingen van deser tsaemencomin-
 ge/die des fiscoel soo hooge weeght/beson-
 dere/want de waerschouwingen daeraf
 dē Coninck ende der Regente niet gedaen
 en souden zyn/ende datmen bewijse in w3
 manieren dat gelloten sy tgene dat hi ver-
 siert. Soek hoe/oft waer/dat verwillicht
 sy de wederspannichheit/daer hy hē af be-
 roemt. Maer nadien daer niet met allen
 af en was/noch oyt propoest ghehouden/
 en min yet ghesloten ten ondiensse van
 den Coninck/ oft om zyn coemste inden
 Nederlanden te beletten/wat waerschou-
 winge

schouwinge constmē daer af gedoē? waer
 can hier dan begaē wesen de misdact van
 gequetster *M.* iae wiltmen der saken wel
 insien/ men sal beuinden dat deselue tsaes
 mencominghe niet en is ghebeurt sonder
 voozgaende wete ende oozlof vander *Vir-*
gentē/ ader welcher ooc rappozt is gedaē
 van tgene aldacr is gehandelt/ ende nae
 mentlyck oock ruerēde den voozsz. byzicūē
 (daer af heur gcleuert werde copie) so mō
 delinghe byden Heere van *Egmont/* als
 bybyzicuen dooz den Heere *Prince.*

a Bydē 47
 en 48. art.
 vandoer ont
 lastinge en
 169. artic.
 vaoē defin
 ciē des Hee
 re vā *Eg-*
mont.

De betich-
 tinghe van
 dat de g200
 te hebbē de
 vergaderin
 ge der gen
 rale statē
 goetgeuē
 den.
 b Ende 35
 36 37. 38.
 artic.

9 Met grooter redenen sal oock elek
 vzeint ende onghesondeert vinden de vol
 ghende belastinge b daer de *Fiscael* heeft
 gesocht den *Admirael* te belasten/ Vā D^r
 hy heeft gesproken vande vergaderinghe
 vande generaele *Staten* en geclaecht dat
 zyn *Majest.* (verleyt van zyn quade
 Dieneers die sorchden dat hen schel
 merijen daer dooz' souden wtber-
 sten/) die soo langhe wtstelde / iae oock
 int leste daer toe niet verwilligē en wilde/
 (mits dien sy hem wijsghemaeckt
 hadden/ dat de saken hem noch so
 qualijck niet en bonden/ datmen
 noot hadde deselue statē te verga-
 deren/ valschlyck daer neffens byzēn
 gen-

ghende dat de Grootte de Gontgenootte/ „
 ende de kettere daer nae verlangden/ om „
 de Mayestept so verre te bzenghen dat hi „
 opt seyt der religien oozden soude moeten „
 stellen nae den Wduyse der selue staten/ „
 die sy wel hoopten nae hennen sin te bewe „
 ghen/ om so heuren ouersten weth te stel „
 len ende thoofst doer onderdaenich zyn sij „
 nen leden/ ende sy lieden comen thewer be „
 geerte/ die was gansschelijck af te hebben „
 de Inquilitie ende de placcaeten/ ende in „
 handen te crighende hoocheden des Co „
 nincx in zynen Nederlanden/ eensaement „
 lijck int seyt vander religien te leuen son „
 der Weth oft redene/ ghelijck de Fiscael „
 al selue vaisschelijck so te verstaen geeft.

Voorzwaer (beminde Leser) wy en
 meynen niet datmen er ghens ter werelt
 sal vinden / al waer eenich Coninck/
 Prince oft Querste/ (het en waere ghe
 weest een heel Tyrant) qualijck heb ge
 nomen oftvoor een misdact gheacht/ dat
 men hem heb verthoont ende ghebeden/
 dat hy tot voozderinge van zynen eyghen
 dienste/ endedweluaten zynre onderdanē
 soude willen hoozen den raet en goetdunc
 ken zynre staten/ als naerdere onderrecht
 wesende vanden redenen ende ghelegent
 heden

hedē/ die in elck hender prouinciē te meer
 ken vielen/ maer wel ter contrariē der
 exempelē vele ende ghenoech (iae docht
 onder de daden der voorszaten vanden Co
 ninck) dat deselue hen in eenighen noot
 vindende/ hen Staeten ghemeynlyck heb
 ben vergadert ende hen opinien verstaen/
 sonderlinghe in saeken van grooten ghe
 wichte / iae dat sy sulcke vergaderin
 ghe heurer staeten/altūt hebben ghehou
 den vooz een vaste toevlucht ende sekier re
 medie/ in alle hen benautheden/ tot onder
 hout hender hoocheyt/ ende heurer Sta
 ten ende landen/ Soo dat Philips van Co
 mines wel te rechte in zyn historie/ a straft
 de voorszcreuen ende alle andere sulcke
 quaede dieneers der Princen/ die hen
 sulcken vergaderinghen zynre generale
 Staten ontraeden/ daer hy/ sprekende vā
 de groote diensten die de generale Staten
 van Brancryck in zynen tijde vergadert/
 ghedaen hadden/ aldus coemt te scrijuen.

a In Co.
 Lobewijc
 den xi. int
 iaer 1483.

De woor
 den van
 Philips
 de Comi
 nes tegē
 de ghene
 die sulcke
 vergaderin
 ge belette

Men mochte als doen peyfen dat dese
 goede vergaderinge sorgelijck was ende
 seyden eenige van slechter conditie ende
 cleynder deucht/ ende hebben doech sedert
 die sulcke daet van ghequetster M. dat men spreckt/
 van vergaderinghen der Staeten ende
 dat

dat het is om de hoocheyt vanden Coninc ..
 te verminderen/maer sy zyn selue die te ..
 ghen Godt/teghen den Coninck ende te ..
 ghen blant/misdoen/ende sulcke propoe ..
 sten dienden/ende dienen al noch/voor de ..
 ghene die in autoriteyt ende gelooue zyn/ ..
 sonder selue eenichsins verdient te heb ..
 ben/ ende die daer toe niet bequaem en ..
 zyn/maer alleen voor maniere hebben in ..
 der oozen te fluyten/ ende te spreken van ..
 saken van cleynder meerden/ ende vree ..
 sende alle groote vergaderingen van soz ..
 gen/dat sy bekenit ende hen wercken ghe ..
 blameert souden worden.

Wat soude deselue scrijver segghen/
 Indien hy nu leefde/ende saeghe alle dese
 ombehoorlyckheden der quaetwilligher/
 die doorszake zyn/dat de Coninck dus coet
 te bederuen hem seluen met allen zyn lan-
 den ende ondersaeten:hoewel hy inde ver-
 haelde plaetse dese quaede dieneers wel
 ghenoech beschryft/dwelck oft den Co-
 ninghen ende Princen soo wel waer inge-
 beelt alst waerachtich is en nootlyck wa-
 re/voorwaer die goede en souden soo niet
 wesen verdrukt/nach de quade so verhe-
 uen wesen/alsmen heden sdaechs siet tot
 grooten achterde el der Christenheyt/en
 Godt gunne den goeden(maer verleyde)
 Coninck dat hi eens mach begrypen/eert

te spaede worde / hoe dese quaetwillighe
hem doen bederuen / hem seluen / ende zijn
landen / ende hoe wel sy hem nu soo gans-
selijck regeren / Soo hopen wy nochtans /
dat hy te nighen tijden hen soek van hem
wo:pen sal / ende dan beginnen te verstaen
het groot onghelijck / dat hy hem seluen
sal hebben ghedaen / ende coek dan tot zijn
nen grooten leetwesen / ghewaer worden
het ghebreck van soo vele zijne goede ghe-
trouwe Bassalen / dieneren ende ondersa-
ten / want de waerheyt mach wel vooz ee-
nen tijt worden veruolcht / maer en sal nē-
mermeer vooz altijt verdrückt ende ghe-
stopt bliuen.

Soo wie oock wat in historien ghele-
sen heeft / bewint / dattet noch quaet / noch
vrempt noch nieuws en is / dat men in saken
der Nederlande aengaende / hē gedraecht
ende Staeten der seluer / iae dat sulcx in
alien oude Rijken byden Grieken ende
Romeynen altijt goetgheuonden ende
onderhouden is gheweest / Alsoo hebben
Romulus ende de volghende Coninghen
van Roomen de ordinancien by hen ghe-
maecht / den volche (dat is sekeren Staten
vanden ondersaten daer toe geordineert)
voozghedraeghen / om goetgheuonden
oft

oft wederleet te worden/dwelck de Con-
suls ende Regeerders sedert aldaer heb-
bennaegeuolcht: Tselue hebben oock ges-
daen de oude Coninghen in Grieken en
de elders/die des byden gheleerden ende
scrjvers/2 oock inde ghescreuen rechten
ghepresen worden.

a Aristoteles
Homerus
Liuius.

Houen dien so haddemen inden Neder-
landen so vele rechtuerdiger oorzaccken
om de vergaderinghe der generale Stae-
ten te wensschen (gelijck alle de goede de-
den)wt dien het aldaer is een sake dicozdi-
naris/iae nae de priuilegien des lants/be-
hoorich en noodich is/ bdat in saken vā so
grooten gewichte de Princen gebuicken
vanden goetduncken ende consente hēder
Staten/ besondere als daer aene hangt
dweluaeren ende ruste vandē landen ende
ondersaten/en sonderlinge oock in mate-
rie van generale placcaten so seer alle din-
gesetene raken/ia verbindende hen vziūz
en consciencie/ mitsgaders hen salicheyt
lijf en goet/dwelck ooc onderhoudē is by
hoochlofelijcker memoziē Keyser Kaele
int feyt vander religien/ordinerende het
placcaet vanden Jaere/1531. c

Het verga-
deren der
Staten is
noodich
voighende
staets priu-
legien.

b Wydē tij
art. v. blijf
incoemste.

c Wydē in
houdē vā-
dē placcate
des iaers
1531.

Hoe cannen dan voor een mis-
daet gheachten / Soo verre d'Admirael
U iij met

Het was om vele sake noodich datmen de Staten vergaderde.

a Wyde Verhooringe der groote aēde Regēte. by brieuen van Montuile aēden Admirael 29. July. b In dē iare 1562. 1565. c By brieuē des Heerē vā Montigny aēde Regēte 29. Junij / 21. Mey. en 2. Aug. 1566.

met allen den goeden/ ooc verlangt heeft/ na tgene dat van allen tyden goet ende bequaem is gheuonden: iac tgene dat by experientie in alle swaericheden inden seluē landen gheraden ende noodich beuonden is: besondere ghemercht de vergaderinge der generale Staten niet alleenlych van vele iacren te voren versocht ende begeert en was dooz verscheyden soo prouinciale Staten als voorneemste Steden / maer oock van ouer langhen tyt te voren gheuenscht/ goet geuonden ende (onder dadvoy vanden Coninck) besloten/ byder Regente ende den Staede van Staeten a niet alleen om tseyt vāder religien/ maer oock om de saken vanden financien / schulden vanden Coninck/ belastinghen des lants/ oplichtinghe van beden/ ende beteringhe van vele saken/ dewelcke de Regente tot diē einde te meer stondē zyndē M. heeft doē vertoonē niet alleē met brieuen/ maer oock by Ambassaden/ Namelijc ooc by dē Heeren van Montigny/ Egmōt/ en Berghen/ als sy die namalcanderē aē den Coninck in Spaengien sandt/ b met last (onder andere) vā neffens zyn Mayest. aen te houden/ c ten eynde dat sy hoe eex hoe lieuer de generale Staeten soude moeghen vergaderen/ als wesen de het coninc remēdie om de ongheregheltheden des lants te be-

te beteren / tot welcken eynde / ende niet
 ter valscher meyninghen byden Fiscael
 (oft eer byden ghenen die hem te wercke
 stellē) verliert / deselue vergaderinge met
 allen / seer wert begheert van allen Stae-
 ren / Vanden / Steden / ia oock van allen dē
 Inghesetenen int ghemeyn / so groote als
 cleyne / is oock elcken kennelijch / dat het ver-
 trecken oft weygheren van dier a de oor-
 sake is gheweest van allen den onbehoor-
 lijchheden inden landen toeghecomen /
 Mits welckē des / met beter recht behoer-
 den ghestrast ende ten exemple van ande-
 re ghecastijt te worden / de voorschreuen
 Cardinael ende zynen aenhanck / die desel-
 ue alrūt omghestooten hebben / oock te-
 ghen de resolutie / begheerte ende ver-
 uolch vander sieghente ende den staede
 van Staeten aenzijn Mayesteyt tot dien
 eynde ghesonden int eynde van Augu-
 sto 1566. ^o

a By brie-
 uen vā Af-
 sonuille aē
 den Admi-
 rael 24. In-
 lij 1566. es
 vandē Ad-
 mirael 20.
 Nouemb.

b By brie-
 uen vande
 Regēte 19
 Sep. 1566.

Alser dan yet misdāen / datmen ver-
 socht ende ghewenscht heeft de tsaemen-
 roepinghe der generale Statē / op dat tot
 onderhoudinge des lants / ende der groot-
 heyt des Commer / teghen een soo alghē-
 meynen quaet / bequaeme medecijne ghe-
 bruycht soude worden / waerom en wordē
 des oock niet belast so vele andere staets
 U v heeren /

heeren/ Staten en Steden / ia ooc de Kie-
 gente selue (dewelcke des vaste hope / iae
 toefegginhe heeft ghegheuen ende doen
 geuen so den bondt ghenoten als dien van
 der religien) naedien sy allegader des soo
 grooten langhen veruolch ghedaen heb-
 bē: maer voorwaer / so wel sy / als d'Admi-
 rael en zyn des maer te meer te achten en-
 de te prijsen / besondere ghemerct elck int
 ghemeint selue hielt voor het oprecht, ee-
 nighē remedie ende verhuedinghe van
 alle onrusten / oproeren ende ongheluc-
 ken ^a de waerschijnlijck die landen wae-
 ren dreyghende somen voor oogē sach /
 diemen daermede soude hebben cunnen
 ontulieden indien der quaetwilliger voor
 nemen niet en waere gheweest / alles te
 doen verlozen gaen om te comen tot hen
 verlangde wreake / roouinghe ende ty-
 rannye.

^a By brie-
 uen vā Al-
 fonuile 29
 Jul. en vā
 den Admi-
 rael 10 Oc-
 tob. en 20.
 Nouemb.

Soo wie oock wilt aenmercken hoe
 dat wtē vergaderinghen der Staeten
 vanden Nederlanden noyt gesproken oft
 gheuolcht en is eenighen ondirnst / maer
 altit seer groote dienste voor hennē Prin-
 een (so het elcken keulijck is ende noch in
 verscher memozen / dē grooten bystant
 doer hen leste vergaderinghe vercregen /
 by middel van welken zyn Mayestejt /
 quam

quam tot soo grooten victorfen ende eerlijcken eynde van eene soo lange oorloge) en sal hem niet genoegh kunnen verwōden / dat dese afgunstige so onbeschaet zyn dat sy blameren vooz eē misdaet / dat men ghesocht heeft tghene soo bequaem ende noodich was tot beuestinghe van zynre Mayesteyt hoocheyt ende dienst / eensamentlijck tot zynre landen ruste ende versekeringhe / Tot weicken eynde allcens / tselue oock byden Admirael begert is / cū niet tot soo boosen / ghelijck de Fiscael te ghen de waerheyt verliert.

Dinquilite
en de plac
catē en heb
bē geēplac
sem des
Admirals
heerliche
den.

Tot wat eynde soude oock d'Admirael ghesocht hebben de vergaderinge der generale Staten met sulcker meyninghe als de Fiscael bybrengt / naedien noch de Inquilite noch de placcaeten geen plaetse en grepen / in zyn woonstede / maer vermochte aldact te wonē sonder op sulcke veruolghinghen te passen / genietende der vryheyt vander religien ende zynre consciencien / nae dien het onder trijck is / Oock en hadde hy noch oorsaecke noch middel om te kunnen oft willen vooznemen van tot eenighe handelinghe / hoocheyt oft ouerheyt inden seluen landē te comē / gemerct hi inden seluē niet en woonde / noch ergēs Souuerneur en was / ooc geen voix noch

toeganck in gheene Staeten van eenige
 der Prouincien en hadde/ maer ter con-
 trarie/ so bewijfen alle zijn dadē wel cleer-
 lūck/ dat zūn meyninghe/ noch begheerte
 noeyt anders gheweest en is/ dan zūnre
 Mayesteyt dienst te doene/ iac tot daerin-
 ne al zūne verteert te hebben/ sonder oyt
 daerinne vercoelt gheweest te zūne oft ee-
 nich behulp gheweyghert te hebben/ soo
 langhe hy eenichsins den middel ghehadt
 heeft/ den welcken hem begeuende/ heeft
 hy teghen zūnen danck bedwonghen ge-
 weest hem te vertrecken wtenhoue/ ende
 thuyt te bliuen/ dwelck hem oock dede so
 vele swaricheden maken om weder te ho-
 ue te comen/ naedien hy de macht niet en
 hadde om sulcken cost te vernallen/ inder
 vueghen dattet geen wonder en waere/ al
 hadde hy geseet oft gescreuen/ vercoelt
 te zūne / van dienst te doene / ghe-
 lijck de Fiscael tourechte byhēngt / nae
 dien hy van ouer so vele iaeren zūnen noot
 den Coninck hadde voozgedraeghen/ iac
 dat als doen zūn Secretaris soo vele maen-
 den/ daerom was veruolghende / sonder
 oock vergeldinge oft resolutie te crūgen/
 Mits den welcken ende oock dat hi mer-
 te datmen sochte te beletten al dat bequaē
 was ten waerachtighen dienste vanden
 Coninck ende vanden lande/ ende daer en
 bo

houen dat zyn afgunstighhe teghen hē een
 misvertrouwen hadden besteken/ So sou
 de hy te rechte goede oorzake ghehat heb
 ben om vercoelt te zynne van te dienē/ niet
 zynne Mayesteyt maer den onbehoorlic-
 ken passien ende vooztstellē zynne quader
 dieneers/ die hem regeerden theuren wils
 le. Soc heeft hi wel gethoont de begeerte
 die hy hadde om den Coninck te dienen/
 als hy allen zynen benautheden niet tegē
 staende/ in sulcken onrusten tyt/ is te vze-
 den gheweest a ter assistentie vande Regē-
 te te Houe te bliuen/ (nadien sy zynē vroe-
 der nae Spaengien gesonden hadde) vooz-
 den tyt van twee maenden / op hope dat
 daer en tusschen zyn Mayesteyt verlien
 soude/ so opte gheimeyne quaeden/ als op
 zynen eyghen noot/maer noch deen noch
 dander ghebaen wordende/ is wederom
 nae dien tyt by oorlooue vander Regente
 veretrockē tot dat sy hem ontbieden soude/
 dwelck sy dede te half oogst daer nae / ten
 welken tyt hi hem weder te Houe vant/
 om nergkens in ghebreke te wesen/ daer-
 men hem tes Coninck diēste soude willen
 employeren/ soo hy wel ghetoot heeft/
 gaende ten beuele vander Reghente tot
 Doornick/ dwelck hem daer nae wel is be-
 rouwen/ als hy beghonst gewaer te wor-
 den dat men verkeerde en qualijc bediede/
 al

a In April.
 1566. gelijc
 bi zyn vroe-
 uen bliicht
 vā 20. Au-
 gusti.

al den dienst dien hi dede/ gelijc wy tselue
by oorden nae vrecder e vercleeren sullen.

Dötschult
des Admi-
raels op
zijn vrieue
a Ende 35.
36. ende 60
artic.

10 hadden wy eerst een weinich naerde
re bewesen met wat onghesondeertheyt/
ende ongeschickter bediedinge de Fiscael
hem soecht te belastē a dooz eenighe woord-
den begrepen in twee zijne vrieuen ghes-
creuen aen zynen Secretaris in Spaen-
gien (van deen vanden welken wy docht
recht hier voren gheruerthebben) luy-
dende (soo hy tonrechte byzengt/ Den
“ eellen/ dat hy vooz hem ghenomen had-
“ de te vertrecken sonder meer Coninghen
“ oft Keyserē te dienē ende dat hy vercoelt
“ was van zynen Prince dienst te doen/
“ Ende Den anderen / datter tweelf oft
“ veerthien duysent persoonē inder onrustē
“ tijt/ wten poozten van Antwerpen ter pre-
“ kingē gingen / belastende den Admirael
“ van verwaenthz en quaethertichz ter sa-
“ ken van deerste propoest/ en vā valschz en
“ luegenē ter saken vanden tweedē/ welckē
“ aengaende hy selue een valschz bizengt/
“ seggen sulckē vergaderinge buiten Ant-
“ werpen niet ghebuert te zijne/ maer dat
“ d'Admirael sulcx hadde ghescreuen om de
“ goede te veruaren ende de quarde stouter
“ te make/ nu aengaende den eerstē vrieue/
“ is hier vooz soo doozsake als dötschult ge-
noech

noech bewesen / daer by alleenlijck vuer-
 gende / dat in die brieue / met meer andere /
 tot behooninghe zijner onschult dienen-
 de / hem niet en waeren ghenomen ende
 onthouden / (waerinne men emmers het
 geweld ende onrechticheit zijner afgunsti-
 ghe wel mercht) men soude lichtelijck met
 ten seluen brieue bewijfen des Procureurs
 loeshenen / ende dleet wesen dat de Admi-
 rael voelde / mits dat hy zijn Mayestejt
 niet meer dienst ghedoenen conste (door
 de bestekingen zijner vyanden / ende oock
 dat mach them ghebrack) ende dat men
 gheen ander acht en nam opten dienst vā
 zijnde Mayestejt / maer alles liet gaen
 soot wilde / sonder ergens in te versien / iae
 dat dock in den seluen brieue so vele andere
 woorzen stonden (dier de Fiscael gheen
 ghewach en maecht) bewijfende zijnen
 oprechten ende grooten treck om ten die-
 ste vanden Coniuck / ende weluaeren des
 lants / lijf ende goet te auontueren / dat
 men cleerlijc beuinden can / dat dese woor-
 zen (by den Fiscael gheteekent) geessins
 gescreuen en zijn tot quader meyninghen
 maer alleen wt oorsaken bouen verhaelt /
 want onder andere staen oock aldare dese
 woorzen / want nae dien ick geenē dienst
 meer doe en cā / en wil ick der schandē n3
 Deel

"deelachtich wesen/daer by gheuecht dat
 "huer hoocheyt my geenssins en is betrou
 "wende/ Ende daer nae/daerwt mach
 "men merckē dat ick niet eergierich en bē/
 "ende dat God my de gracie heeft gheghe
 "uen/dat ick noyt groote staeten ghesocht
 "en heb/maer wel ghehat eenen yuer om
 "mijnen Prince dienst te doen/waer in ick
 "ghenoech vercoelt ben/gemerct het klein
 "betrouwen dat hy thoont te mywaert te
 "hebben/gemerct men v so gehādelt heeft/
 "Daer nae weder dese woorden.
 "Doozt eest my eenen grooten hertsweer
 "te sien / dat zyn Mayestejt sulchen lant
 "coemt te verliesen dooz zyn eyghen schult
 "om dat hy ons niet wil betrouwen. Ende
 "noch/ick waer te vreden nēmermeer an
 "d' vergeldinge te hebbē dā dit lant te moe
 "gen behouden/ Met meer andere dergel
 "ijcke diemen soude moeghen vercleeren/
 "Indien men vanden seluen vrieue en an
 "dere des heerē papieren/ niet berooft en
 "waere. Euen wel dese voorgehaelde wooz
 "den wel ghwegen/ gheuen ghenoechsa
 "me ghetuygenisse vanden yuer ende goet
 "herticheyt die hy althit heeft ghedraghen
 "ten dienste vanden Coninck ende vanden
 "lande/ende doen te niet alle de presumpciē
 "ende blaauwe redenen daer hem de fisael
 mde

mede soect te behelpen/want deselue brie
 uen waeren ghescreuen sonder gheueinst
 heyt/ende quacmen wter bozst als by hē
 ghescreuen aen zynen Secretaris/meyne
 de dat deselue alleen die sien soude/dwelck
 wel verre verscheyden is vander quaeder
 meyninghen/daerop de Israel een woort
 van dien wilt trecken/te meer dat daer by
 oock is gheuecht de redene vanden selue
 woorde/waer door hy oock ontschuldicht
 soude wesen/al hadde de passie hem noch
 vele herder doen scrijuen/ghemercht hy
 alle zyn goet in des Coninckx dienst ver
 daen hebbende/noyt woort anwoorden
 vanden seluen en hadde cunnen ghecrij
 ghen/al hadde zyn Secretaris daerom al
 daer soo menighen tyt veruolcht.

Wengaende de anderen brieue is seer
 te verwonderen dat de Procureur by een
 soo onbeschaemde slouticheyt derre ont
 kennen ende segghen niet waerachtich
 te wesen/ tghenedat soo openbaer ende
 by soo vele duysent menschen ghesien is/
 want ten tijde als dien brief ghescreuen
 wert/Soo gingen des Sondaechs en hey
 lighen daechs buytenden poorten vā Ant
 werpen niet alleen xij. oft xiiij. duysent per
 soonen ten pzekinghen (soo hy seet den
 Admirael te hebben ghescreuen)maer xx.
 oft xxiiij. duysent op eenen dach ten aensie

van eenen yegelijckē/waerwt mē spoert/
 met watercheyt de Fiscael coemt van des
 ser waerschouwinghen te maken sulcken
 misdaet/daer ter contraticn d'Admiracl
 hier in behoort de ghepresen te worden van
 dat hy ghetrowelijck heeft gewaerschout
 de desoorden/op dat zijn Mayesteit des te
 bet daer in oorden soude stellen/en in tūts
 versien eer daer ergher wt volchde/ghe-
 lijck men sedert gesien heeft comen/bi ge-
 brycke van bequaem remedie. Het is voort
 waer een groot trecken van des Admis-
 raels goede affectie ende oprechte mey-
 ninghe/dat onder soo vele bryeuen bi hem
 gescreuen/ende ontfangen/die in zijn Vo-
 gis beuondē ende by zijn vyandē al ouer-
 sien zijn (ghelijck de vragen hem gedaen/
 dat wel betoonen) sylieden niet en hebben
 kunnen vinden om te cnaeghen dan dese
 twee verhaelde puncten/die noch niet en
 clincken oft heu en helpen.

De bela-
 stingē des
 Admiracls
 aengaende
 des by te
 Doornic ge-
 daē heeft.
 2 Van zijn
 diensten te
 Doornic
 heeft den
 Co. gefere
 uē 10. Oct.
 en 20. Mo.
 Insgelijck
 der Regē
 te dē leste

11 Comende dan aent punct van zijn
 daeden te Doornic/ die soo gheblameert
 zijn inder quaeder ende onduchdelijcker
 veroordeelinghe/ende oock in soo vele ar-
 ticulen van des Fiscals richt/ Ter saeken
 van dien hem belastende crimine latē Ma-
 iestatis, ende anderfins in vele puncten/
 dien aengaende (hoe wel tonrechte.) Als
 eerst dat ter incoemste/vanden Admiracl
 in

Aug. ende inde maenden van Sept. ende Oct. 1566.

In Doornick (aldaer hy by de Regente gesonden was) twolck hem teghen ghecomen zynde ouer hoop riep Daer wt plompelijck willende doorn volghen dat het volck daer by dat sy meynden den Admirael hen wercken soo wel aen te staene / dat sulcken roepen hem aenghenaeft waerghende de selue te wesen teghen den Coninck ende tghemeyn weluaren wac af d'Admirael niemant en hadde gecastijt / hoe wel hy de macht inde hand hadde.

Om nu de boosheyt deser achterclap pers die van ghetrouwe diensten te smeden groote misdaden staen moeten weten dat ten tijde als niet alleen de prekinghen / maer oock de beeltstorminghen by eene geweldighe rasernijdes des volcx alom ghebuerden sterckemachtige bewoode / frontier stadt van Doornick (langhe der religien toeghe daen) met heuren Lande van Cornelis metten seluen onrusten soo seer ghequelt ende beladen was / als eenige andere in alle de Nederlanden / iae slont opt punct van oproeren ende bederuen / want daer en warē niet alleen de kercken verwuest / de beelden afgheworpen / de predicatien binuen den kercken inder stadt gehoude

M ij

maer

a Bl brte
 uē vā Af
 sonuille
 22 Sep. eff
 3. Octob.
 b Indē 39.
 art.

Wörtshult
 datmen
 tijnē coē=
 ste heeft ge
 roepē. Vi
 uer les geux.
 c By des
 Admirael
 byuen vā
 10. Septē
 20. Jan. en
 der Regēte
 9 Sept.

maer de ghemeynte hadde daer en bouen
 heur opgheworpen ende inde wapen ghes
 stelt/ niet alleen teghen de weth/ ende die
 vande Roomsche religie (die niet het een
 vierendeel des volcx en maectten) maer
 voock teghen het Sarnesorn vanden Cas
 steele/dwelck niet verken en was/ noch
 van volck noch van Victaille noch van ges
 schut ende oorlochsghereetschap/ inder
 vueghen dat de Capitein van dien/ te ho
 ue schreef/ dat hy was belegert ende geen
 xxiii. vzen teghen houden en soude cun
 nen/ mits hem van als ghebrack/ Ende al
 soo de Prince van Oraengien werde ghes
 sonden tot Antwerpē (alwaer hy Borch
 graue is) ende de Graue van Egmont in
 Vlaenderē/ daer hi Souuerneur was/ So
 wert de Admirael by de Regente gheson
 dente Doornick/ (daer de Haercheere vā
 Montigny/ die by heur in Spaengien ges
 sonden was/ Souuerneur is) om de oproe
 ren ende onrusten aldaer wesende/ te stil
 len ende de Stat/ het Casteel ende de hee
 leprovincie te houden inde ghehoorsaem
 heyt des Conince/ mitsgaders alles we
 der te brenghen in eenicheyt en ruste (ghe
 lück zijn opene brieuen van commissien

a Syde cōt selue wt wuisen a) ghemerckt het was een
 in die van plaetse van sulcher impoztaucie ende ghes
 29. Augu. uolghes als elck weet.

het

Het is oock waer dat d'Amirael niet
 geerne en aenueerde/2 ende nooder bleue
 in dien laste/nachtans nae dien het de ste-
 gente begeerde ende hi verhoopte/aldaer
 den Coninck ende dē lande dienst te moe-
 ghen doen/ooch dattet hem nae soude ge-
 gaen hebben/dat een sulcken Stadt ende
 Vant gheduerende zyns broeders absen-
 tie (die des Gouverneur is) ende sonder
 desselfs schult/soude hebben verloren ghe-
 gaen oft vander behoorzlijcker ghehoor-
 saemheyt heur afghekeert/ Soo en heeft
 hy niet willen weygheren aldaer te gae-
 ne / endete doene al dat moeghelijck was
 om aldaer in oorden te stellen . Als hy
 nu derwaert / sonder eenich bystant van
 volck van wapenen/ghereyft was/so ver-
 stont hy onder weghen dattet inder sel-
 uer Stadt al in rueren ende wapenē was/
 ende tvolckom malcanderen te vermoor-
 den/ mits den welcken hy hem te meer
 haeste/ende om dat ongherust volck niet
 voorder te verbitteren/maer door een aē-
 wisinghe van betrouwen/ properlijck te
 stillen/soo quam hy hem tzonder aencoē-
 ste begheuen/(niet sonder perijckel) mid-
 del onder die ghewapende ghemeynte/
 nemēde zyn Vogys/niet int Casteel/maer
 inder Stat/om hen bet te payen/ ende de
 wapenen doen afleggen/oc wten kerckē

De groote
 dienikē by-
 den Admi-
 mirael te
 Doornick
 ghebaen.
 2 By zyn
 brieuen vā
 31. August.
 1. 4. 5. 10 etc
 12. Septē.

a Byde
publicatie
vā z. Sep.
en des Ad-
miracis
brieuen vā
z. 4. ende z. 6
Septemb.

te doen scheyden/ ende hen predicatiē buy-
ten der stad te doen houden/ Insghelijck
om den ghewoonlijcken dienst aldaer we-
der te doen stellen a metter behoorlijcker
ghehoorsaemheyt vander Gueerheyt / en
daer neffens oock het Castel te doen ver-
sien van prouande/ volck ende gheschut/
Allewelcke punctē hy (niet sonder groote
moyte / arbeyt ende perijckel) volbrocht
heeft/ dwelck hem te lastiger viel mits dē
swaricheden ende misuertrouwē daer die
vanden Castele oorsake toe gauen / eyn-
telijck heeft hy by goetduncken vander
werch/ met die vander religie aldaer/ ghe-
maecht by maniere van prouisie/ en onder
het wel behaeghen ende aduoy alleenlijck
vander Regente (dat mē dit onthoude om
den aeuverhaelde lueghenenen) seker ver-
drach ende eenicheyt/ dwelck daer nae by
der Regente ghenoech is goetgeuonden/
ende nae des Admiraelis vertreck vooz-
suler aldaer toeghelarten ende wtgheroe-
pen/ als niet te buyten gaende het accord
cozts te worden by heur hoocheyt wten naē
vanden Coninck metten bondtghenootē
aengegacn/ dwelck sy alom wilde ende be-
ual onderhouden te worden (gelijck heur
brieuen ouer al ghesonden ende by hem
doen printen b tselue wel bewāsen) ende
hadde bouen dienden Admirael ende an-
deren

b De brie-
uen en ac-
cord zijn aē
des Prin-
cen verant-
woordē ge-
buecht.

deren heeren geordincert des de geloofte
 en vercleeringe so den bondtgenooten als
 alle andere te doene / dz is opt coztste tge
 ne d' Admirael te Doornick ghedaen heeft / a Bp̄ acs
ten van 23.
Aug. 1566.
en menich-
uuldighe
bricue vā
de Regēte.
 datmen nu eens sonder passie aemerche al
 het selue ende daer neffens ouerlegge het
 ongelijck / onrechtueerdicheit en groot ge
 weit datmen hem heeft aenghedaen / heb
 bēde om so groote sonderlinge getrouwe
 dienstē (want de quade die nemē vooz het
 voozneemste decksel van hen moordadige
 tyrannijē) niet alleen beschuldicht / maer
 oock schandelijck doen steruē / hoe wel die
 wel ander bekentenisse ende vergeltinge
 verdienden / dies de Coninck oocē groot
 leetwesen hebben sal (maer te late vooz dē
 goeden iere) so wanneer hy hem eēs sal
 ghewoopen hebben tot v' slaerijē deser
 quaetwillighe / die hem als nu so deerlijck
 nae hennen appetijt regeren.

Datmen nu eens besic hoe listelijck
 sy verdrayen ende valscheelijck blameren
 sulche zijne groote ghetrouwe / oprechte /
 lae oock in dien tijt nootlijcke diensten en
 daden die de benautheyt des tijts hem be
 dwonck te doen ende lijden / als hy emmer
 zijnen last voldoen wilde / den welckē hy
 oock heel ende al volbracht heeft / Sy bela
 sten hem eerst b Indē 39.
articulen * dat volckeren zijnder in
 coempste heeft gheroepen / *Vient les Jeux.*

M 113 maer

maer de Fiscael weet wel hoe seer dat tsel
 ue woot doen alom ghemeyn ende inden
 mont was/ ende datmen tselue alom moe-
 sts hoozen/warcmē gonck oft stont/ ende
 dattet alsdoen onmoeghelijck hadde ghe-
 weest twolck des den mont te stoppen/ al
 haddemen oock wel versien geweest met
 volck van wapenen (des thoff/ de heeren
 noch d'Admirael niet eenen man en had-
 den noch middel om te lichten) ghemerct
 de ghemeynte alom soo in rueren ende in
 wapenen was/hoe soude dan d'Admirael
 sulcken roep belet ende ghestrafft heben?
 wel is waer dat den seluen hem ghenoech
 mishaechde/ soo hy t'zinnen incomen den
 volcke wees ende vercleerde/maer en had
 de noch alsdoen noch daer na middel noch
 macht om dat te straffen/soo hy noyt een
 man van wapenen vander Regente t'zinn-
 der hulpe en creech/ Oock en was het nee-
 ghens verboden/ datmen dese roepen/
Vive le Roy. Vivent les Jeux. ende dergheleijcke
 niet en souden moeghen doen/sulcx dz des
 vooz het verbot gheen straffe en const ge-
 uallen/die oock ander'ssins zinnen anderen
 grooteren saken die d'Admirael aldaer te
 beslissen hadde/groot achterdeel ghedaen
 soude hebben/men can oock wel beuroc-
 den wattet sy van een beroerte ghemeyn-
 te/ ende sonderlinghe van leckers ende
 ghe

ghepuffel / die niet en weten wat sy roe-
pen.

Van die vanden Casteel en hadde de
Admirael noyt eenich behulp / maer wel
groot belet / daer dooz niet alleen hi / maer
oock de Stat dickwils in groot verijckel
quaemen / want hoe wel de Regente byde
voorzcreuen opene ende andere brieuen /
soo wel den heere van Moulbais Stat-
houdere des heeren van Montigny van
den Castele / Stat ende Lande / ende den
heere van Beauuoy's Capiteyn van een
Wendel knechten tot hulpe vanden Gar-
nesoen inden Casteel ghecomen / als der
weth van Doornick beuolen hadde / dat sy
den Admirael souden onderdanich ende
behulpich wesen. So en wildē nochtās de
voorzcreuen Stathoudere ende Capiteyn
tselue niet volbzengen / noch zinnen gebo-
den volghen / oft hem bistant doen / oft hē
onschult altijt nemēde / dat sy int besonder
anderen last hadden / ^b dwelck den Graue
grootemoeyte ende swaerriheyt maecte /
eer hy (euen wel) de Stat ghesillen ende
t Casteel van volck / spūse ende artillerije
verlien conste. Dwelck hy nochtans ten
aensien en wel weten vander ghemeyntē
volbzocht heeft / ^c hoewel deselue in een
groot misvertrouwen stont ende bleef / te-
ghen die vanden Castele / van welcken

De besiet
den Admi-
rael gedaē
byden Ca-
piteyn van
dē Casteel

^a Byde es
missis van-
den Admi-
mirael en
brieuen vā
de Regēte.
1. Septem.

^b By brie-
uen vāde
Regente
14. ende 24
Sep. In-
gelijck van
8 en 9 Oct.
oock aendē
stathonde-
re 26. Sep.
aende Re-
ghents. en
handē Ad-
mirael 26.
Sep. ende
3. Octob.
^c By zyn
brieuen vā
24. ende 26
Septem.

M u

ende

ende anderen swaericheden hem by die vanden Castele ghemaecht/ Insghelijck van zijn goede diensten ende neersicheden/ blijkt ghenocch/ so by zijn antwoor den/ als oock byden brieuen ende waerschouwinghen b die hy heeft ghescreuen niet alleē aende Regente/ maer oock aēdē Coninck ende andere/ Oock doet hy selue zijn onschult so wel op alle de belastingen van Doornick/ by zijn antwoor den/ dat wy hier des te corter sullen vallen.

a Indē 39.
40. 41. 42. 43.
44. 45. 46.
47. 48. 51. 53.
56. 57. 58. en
59. art.
b Aenden
Co. en zijn
broeder en
Secretaris
10. Oct. en
10. Nouē.
ooc aēde
Regente en
de maēdē
dā Sep.
en Oct.
d Admī-
rael be-
schuldicht
om de blaet
stortingē
sheudt te
hebben.
c Indē 40
artic.

12 Wort ooc wel conrechte voor de twee de belastinge zinder daden van Doornick beschuldicht dat hy ten dage zinder incoēste niet en heeft den wille der Regente door den voorsz. stadthouder en Capiteyn willen laeten volbrengē/ maer gesocht dē seluen Capiteyn met zijn volck te versenden/ Voorwaer indien sy sulcken last vanden Regente hadden als sy seiden/ so moeste sy wel qualijck vanden gelegenthedē onderrecht zijn/ oock moeste sulcken last wel cefseren/ mits dat de heer Admirael met volke macht aldaer was gesonden als hoot en Souuerneur/ dien sy al egader moeste gehoozich wesen/ na dat de heere van Beauuoyz met zijn volc derwaert was geschickt geweest. Soude oock d'Admirael recht teghen zijn commissie ghedaen hebben/ in dien

indien hy hadde geuolcht oft toegelaten
 het vrent voornemen vanden voo:screeuē
 Stathoudere en Capiteyn ^a dwelck was ^a By hen
 van te besprynghen/ doodten ende beschie-
 ten de inwoonderen vander Stadt/ der tyeuē ende
 welcker d'Admirael te zūder coempste coele.
 wel ses duysent inde wapen vandt/ ^b soo By vteuē
 dat een deerlyck mooyt daer wt soude ge- vandē des
 uolcht hebben/ mitgsaders de gausche be re vā Nos
 derffemisse vander Stadt metten verliese carnes aē
 vanden Casteels/ dat nergkens af verliese Houbaig
 en was/ daerinne des Coninc Carnesōē 28. Nos
 soude dootgellaegen geweest zū/ so hen uemb. ende
 der maer twee oft d'yz hondert en waren tgebot van
 die teghen soo vele duysent Inghesetene Houbaig
 niet langhe gedueren en consten/ Te meer te die dage
 dat dien terstont ter hulpen gecomen sou- te Doornick
 de hebbe/ eē ontallijc mentichte wt West- ghedaen.
 vlaenderen der geente die der religien ^b By des
 een toeghedacn/ die hen alreede inde wa- Admiracis
 penen hadden ghesielt/ die sy sedert noyt brienē van
 heel afgeleyt en hebben tot noch toe / de 31. August.
 welke oock daer nae sulck hen ghmoet
 welthoonden/ als sy te veldē trocken/ om
 die van Valenchiē te ontfetten. Voo:
 waer haddemen in dien tyde sulcken ex-
 ployt eens bestaen / ende soo opentlyck
 ghecomen teghen het verd'rach metten
 Edelen ghemacckt/ iac sulcken bloetstoz-
 tinge begonst/ wat al iamerlycker onrustē
 verwoe-

Des Admir
raels wijs-
heyt om
blant in ru
sten te hou
den.

verwoestingen ende vermoordingen
souden daer wt ghevolcht hebben / ende
sonderlinghe vanden gheestelicken ende
Coninck officieren / waer ooc te beduchtē
gheweest dat de ghebueren hen des ghe-
moeyt / ende daermede interd inder selue
Stadt (die sy anderen tijden beseten had-
den) gesocht souden hebben / want het volc
was als doen alom in ruerē en in wapenē /
Den Edeldom had hem ghesterckt / soo
met verbanden / als volc van buiten die vā
de ghewoonlijcke religie waren beancrt /
veriaecht ende verdruckt /^a ende de siegen
te ende thof ouer sien van volck en gelt /
inder vueghen datter gheenen middel en
was om der rasernijē des volcx metmacht
ende ghewelt te wederstaen / Soo dattet
een sonderlinghe wijsheit des Admirael
was / dat hy soo vele quaets wiste te ver-
huedē met p^roperheyt ende mits wat tijts
metten volcke gheduldich wesende / om
daer nae te comen tot zynen vermete / int
volbrengghen van zynen laste. Waerinnē
hy den Coninck ende den lande soo ouer-
grooten dienst ghedaen heeft / dattet on-
moeghelijck waere dien ghenoechsaeme-
lijck te vergelden / hoe wel door zyn afgun-
stige valsche aenbrengghen / deselue niet
alleene niet en worden bekent / maer hy
selue des doock te liden ghelydt heeft.

a By brie-
uen des
Bisschops
van Dor-
nick 20. 22.
25. ende 28.
Sep. ende
bericheyde
briue des
Admirael

13 Het is oock een verkeerde lueghen die De groot
 de fiscael den Admirael opleet. dat hy te en heb
 Doornick soude geseet hebben/ dat in dien ben hē n3
 haer hoocheyt het vergaderen der gene- vermetē
 rale staten langher weygherde/ de heeren vā de sta
 souden van doen af hen Souuernementē ten te ver
 ende Staten verlaten ende de hant van al Saderen.
 le saken trecken/ dwelck hy doet met sulc 2 Inden
 ker onordentlijcker generaliteyt dat desel 3 6. artic.
 ue ticht nae recht is verworpen/ als bene
 mende den berichten den middel van zyn
 ontschult/ ende donwaerheyt daeraf te be
 wisen/ te meer dat tselue geenen schyn en
 heeft/want aengaēde der Regente/ wiste
 de Admirael wel/ dat sy de generale statē
 niet en vermochte te vergaderen/ sonder
 des Conincx consent/ ende aengaende den
 heeren Souuerneurs/ en wiste hy hē mei
 ninghe niet/ noch en hadde des geē beuel
 van hen/ oock en quaemen sulcken propoe
 sten niet te passe op eenich punct van zynē
 laste/ iae de onderuindinghe heeft de con
 trarie bewesen/ so wel aengaende den Ad
 mirael als den anderen heeren/ Soo dat
 daer op niet te letten en is/ ia al hadde ooc
 hy/ wt haesticheyt oft gequelt zinde/ sulc
 ken woozden ghesproken/ dat en ware n3
 te achten/ noch en soude des beschuldicht
 cunnen woozden/ want soude gebeurt moe
 ten zyn met eenen lichten vliegghenden
 woozde/

woorde/ daerop hy sedert niet ghelet en soude hebben/ ende also narecht niet straf vaer wesen.

14 Met gelijcke valscheyt wort de Admirael opgeleet/ a dat hy den 30. Aug. wende gestoozt om eenē brief die de Stadt- houdere en Capiteyn hadden ghescreuen aenden heere van Esquerdes en Willers/ beyde vanden verplichten edelen/ de wethy hy hem hadde ontboden/ en hen voorgehouden van den seluen Capiteyn met zyn volck te doē vertreckē/ waer wt De Fiscael tōrechte raep/ dat de Admirael nzen wilde dat den Coninch de sterckte bleue teghen den bondtgenooten en ketters/ for voordeel vandē welckē hi de fortse sochte te verdrjuen. Want ten dage aldaer besceckent en was die Capiteyn noch zyn volcke al noch int Casteel niet gecome/ en en wiste de Admirael van eenigen heeren brief b niet te spreken in acht dagen daer nae/ so dat noch deē noch dander vā desen luegenen en can bliuen staende. Ende al waert dat hy daer nae quaelijck hadde genomen sulche brieuen ende dreygementē ghedaen sonder zynen weten/ in eē Stadt daer hy Querste was/ met so grooten peerijckel zyns leuens ende der Stadt/ dat en waere gheen wonder/ besonder want sy hem/ volghende zynen last schuldich waren

Met mis-
trouwen
tusschen
die vāde
Stat en
vāde Ca
steel.
a lādē 40
artic.

b By hen-
nē brief vā
31. August.

een gehoorzich te wesen en dat sy met sulcken beuelē het volc maer te meer in onrustē en steldē/wel is waer dz also de Admirael des anderen dachso daer nae mitten Magistraet hādēde/om middel te vindē om de saken tot stillicheyt te brengen/en begeerde te hoorē doozsaken vandē misuertrouwen wesende tusschen die vander Stadt en vanden Casteel/en hoemē t volc best weder soude brengē tot hē werck en het afleggen der wapenē/die vander wethem hebben vercleert^a dat het toequam/^a By d' acto des Magistraets vanden lesten Augusti.

dooz dien de Stathouderē zyn Garnesō hadde versterct/ende tgeschut gestelt op te wallē ter Stadt waert/en na de plaetse daerinnen de pzkingē hiele/ende dat tselue misuertrouwē noch meeder soude vallē/mits dat ter seluer stondē de tijdinge quā/dat de heere van Beauuoyz met volck in den Castele comen was/waerom geradē ware den seluen weder te doen vertreckē om het volck des seer verbittert vallende/wat te stillen ende paeyen/is oock te verwonderen datmen sedert daer mede den Graue heeft comen beschuddighen/nae dien hy alsdoen al des verhaelt is/heurer hoocheyt ouerscreef/sond'z yet te luyten/^b dewelcke antwoorde seer wel zynre handelingē te vzedē te wesen/hem bidden te willen voozt op alle sakē oozden stellen/laetende

^b By brieuen vandē Admirael 31. Augu. 2. en 4. Sep. ende vādē Regente vandē 1. Sep. ende andere.

laetende euen welden voorscreuen Capiteyn opt Casteel/van waer d'Admirael hē niet en begeerde te nemen/dan om dat hy aldaer van gheenē noode en was ende elders meer dienst doen conde/soo de heer van Egmont hem tot dien eynde met brieuen versocht hadde.

15 Het is oock vrent datmen den Admirael coemt belasten a van dat hy niet en heeft doen vertrecken/maer ghehantceert vande Edele Heeren van Esquerdes ende Wilhers/len te wercken nae dien die beyde aldaer waren ghesonden met consente vande Regente als ghe-
 d'Admirael is beschuldicht dat hy vande Edele Heeren van Esquerdes ende Wilhers/len te wercken ghesonden met consente vande Regente als ghe-
 ke gheschelt heeft.
 a Indē 4de artic.
 b Wyde attestatie vander weth. 8de Septemb.
 c By haer brieuen vā 1.4.7. en 12de Septemb.
 d'Admirael beschuldicht om de pzekingē te hebben doen achterblijuen.
 d Inden 4de artic.

16 De volghende belastinge en is met gheen minder boosheit voortghesest/waterwelcher de Fiscal bi brenghet dat hoe wel hy belast was de pzekinghen tot Doornick te doen achterblijuen/ hy nochtans/by een groote verachtinghē ende onghes-
 soude.
 hooz

hoozsaemheyt en om de ouruffen te doen,
 meerderen/der weth voorgehouden had,
 de oft hen bet gheraeden dichte de pre-
 kinghen voort toe te laeten binne oft bui-
 ten der Stadt/middel ooc geuoude om de
 selue pzekinghen voort te houden/daer hi
 ter contrarien behoorde te arbeiden om
 die te doen achterblüen.

Datmen vesse den last ende commissie
 die den Admirael byder Sieghente is
 ghegheuen wten name des Coninc/ en-
 de indien daerinne, vermaen beuint ghe-
 daen te wesen vanden pzekinghen/ oft vā
 die te doen achterblüen oft onderhoudē/
 het waere binnen oft buyten der Stadt/
 datmen ghelouue/ dat hi sulcken ghehad
 hebbe/ als zyn partije verliert? Maer in-
 der waerheyt daer en is niet af/ oock en
 soude hi nēmermeer met sulcken last daer
 willen reysen hebben/ na die hy wel wiste
 dattet in dien tūde onmoghelick hadde
 gheweest sulcx te volbrēngchen/ ia dat tsel-
 ue oock directelick tegenquam den accor-
 de/onlancy te voren byder Sieghente van
 wēghen zynre Mayesteyt met aduyse vā
 den Souuerneurs der Prouincien / Rid-
 ders vander Orden en andere/ gemaccht
 ende aenghegaen/ dwelck sy beual alom
 onderhouden te wordē: dwelck ooc te min
 waerschyntlyck is/wt dien sulcken beuel/
 R sou

soude directelijck hebben ghecontrarieert
 den anderen punctē van zinnenlaste/ ende
 in stede vander stat in sulden te brengen/
 de selue ghestelt hebben in meerder onru-
 sten/twisten ende oproerichedē / gernerct
 den verbitterheden ende geweldē van
 den ghemeynen volcke/ dwelck alom opte
 beenen was/ ter oorzaken vandē feyte/vā
 der religien/ende vanden seluen predica-
 tien/wel is waer dat hi sulcx voozhielt en-
 de hem geliet des last te hebben / niet om
 dat hē sulcx was gelaft/maer om hē beter
 te brengen totter redelijckheyt/ en doen
 verlaeten/niet alleen de kerckē/maer ooc
 hen prekinghen buyten te doen houden/
 Iac men seyde wel openbaerlijck alom/dat
 de meeste oorzaken vanden oproeren/ en-
 de dat twelck hem inde wapen gestelt had
 de / was/ toeghecomen ter causen vanden
 placcaeten/ ^a vercondicht al eer het accozd
 metten Edelen ghemaect werde/ verbie-
 dende alle dese predicationen/ende oock gelt
 stellende vooz de ghene die eenighen dier
 predicanten soude dootsmijten/ ^b Wismen
 oock de waerheyt op dit punct nau soude
 willen ondersoecken/soo salmen beuinden
 dat de weth selue (ende niet de Admirael)
 heeft verthoont ^c de redenē waerom hen
 dochte bequaemer te zyn/datmen de pre-
 kinghen ghedoochde binnen den besluyte
 van

a Byden
 placcate 1
 van 26 Iu-
 nij. 3. Jul.
 en andere.
 b Wy brie-
 uen van 3.
 Aug. en 4.
 Sep.
 c Wyd ac-
 ten hā de-
 sen aduysie
 hand weth
 2. Sep.

vander stadt/dan buyten der seluer/ ende datmen hen daer toe eenige kercken soude moegen gunnen/ iae was oock de Bisschop a seluer vanden aduysse van die binnenden der Stadt te laeten gheschieden voozdbeste/ bouen dien soo versochte de Weth oock tselue by ghesanten ende brieuen b aende Regente/ tselue vondt oock de President Wiglius geraden/ c maer alleen dien niet tegenstaende/ soo en accordeerde de Admirael tselue niet/ maer d bewees hen daer toe plaetse buyten der stadt / volgen der meyninge ende beuelen vander Regente / die sy hem ontboot opte waerschouwinge heur gedaen e vanden seluen goetduncken vander weth/ hen alleenlyc toelaten het genieten vandē accorde mettē edelē gemaect/ en volgen dē oozlof ordinaēcie vande Regente f dat meer is men en sal us beuindē/ dat de Admirael tot Doornich yet gehandelt oft willē handelē hebbe/ sonder de regente daerastewaerschouwen/ noch yet geslotē sonder consent ende aduoy der seluer/ g waer by men mach mercken de boosheyt deser luegeneers/ dewelcke niet en merckē dat ter wilen sy den Admirael betichten/ sy met eenen comen belasten de Regente by ordinaēcie vander welcker hi gedaen heeft/ al tgene hy aldaer ghādelt heeft/ om wel te voldoen der cōmissiē die hy hadde/ dewelcke hy oock volbrōcht/

a By brieuen vandē Admirael 5. 6. 10. 14. Sep.

b By brieuē vander Weth. 10 Sep.

c By brieuen vandē President. 5. 11. ende 22 Sep.

d By heur brieuen vā 1. 4. 7. en 12 van Sep.

e By des Admirael's brieuen vā 1. Aug. 12 8 14 18 Sep.

f By heur brieuen vā 7. Octob.

g By bele brieuē des Admirael's in Sep. en October.

d Admirael en heeft tot Doornic us geslotē sonder oozlof vande Regente.

ende gheenffins te buyten ghegaen en heeft/ende die contrarie en sal nemmer meer blücken.

d'Admirael 17 Is oock onwaerachtich dat de fisco
 en heeft de cael voort seet/ dat de siecte vandē predi-
 prekingē " catiē te Doornic ingeracet soude zyn bi be-
 tot Doornic niet " uele en vercōdinge vandē Admirael/ met
 bzocht/ " verbot so den Catholyckē als sectarisen
 maer vō- " gedaen/ van malcanderē niet te beletten/
 den. " inde oeffeninge hender religien/ opte ver-
 a Indē 42. " buerte van lūf en goet (volgēde dē welc-
 en 4 art. " kē de prekingen sedert aldaer vrylūck sou-
 den wesen ghehouden) al hadde oock de
 weth hem sulchen toelatinge geerne ont-
 raeden/ daer wt de fiscoel seet te volgben
 dat d'Admirael toelaetende sulchen saken
 daer hy geenen last af en hadde/ ende den
 quadenden moet gheuende om quaet te
 doene/ misdaen heeft/ oock dat niet hem/
 maer alleē den Suerheere toestonde/ ver-
 boden te doene/ op verbeurte van lūf endo
 goet/ des hy geen macht en hadde. Want
 men en sal nemmermeer bewinden/ dat de
 Admirael eenighe predicatie oft nieu religie
 binnen oft omtrent Doornic gebzocht
 oft toegelaeten heeft. Maer wel/ dat van
 langhe tyt vooz zyn coemste/ aldaer open-
 baerlijck ten aensien van alle der wereldt
 inden kercken binnen der stadt werdē ge-
 houden niet alleen die prekinghen/ maer
 oock

oock de exercitien dien conform/ Soo dat
 het wel voo; een groote onbeschaemde
 verwaentheyt des Fiscals moet gheacht
 worden/ dat hy derre stellen seyten/ die so
 openbaerlyck valsch zyn/wel is waer dat
 d'Admirael/ aldaer gheromen zynde om
 alle saken in rusten ende renicheyt te byen
 ghen ende volghende der begeerte vande
 Regente/ te verskeren/ de geestelücke en-
 de hennē oudē dienst wederom op te rech-
 ten / (dare sy voo; zyn coempste verre af
 waeren/ vinden hen seluen veriaecht/ ver-
 drucht ende hen kercken byde andere in-
 ghenomen) oock om twolck de waepenen
 te doen aflegghen/ de kercken te doen rui-
 men/ de pzekingen bruten der stadt te stel-
 len/ ende alle oozsaken van twist ende on-
 rusten wech te nemē/ na langen raet daer
 op gehouden, metter weth/ en geestelück-
 heyt/ oock naden goetduncken der selues
 gheenē anderen noch bequameren mid-
 del/ om al tselue te volbrēnghen/ en heeft
 cunnen vinden/ besondere gemerckt van
 den vijf deelen der inghesetene / die vier
 wel vander religien waeren/ soode weth
 vercleeret ^a dan by openbaere wtroepin-
 ghe te doen ghebieden/ alleenlijck by
 maniere van pzoussien/ ende tot dz
 anders soude worden geozdineert/

Dōtschule
 des gebots
 vanden iij
 Sep.

^a By byte-
 uen vande
 Admirael
 en dier vā-
 der religie
 requesten .

(merckt dese woorden) dat de ingheseten
malcanderen niet en souden missegghen/
mis doen noch beletten inder religie/ Ges
uende elcken volle vryheyt van te onder
houden de ghewoonlijcke diensten/ mis
gaders toelaetende het gaen totten nieu
wen predicatien in sulcken plaetse alleens
lijck / als d'Admirael soude bewisen (al
hadde twolck ter contrariē groot veruolch
ghedaen om eenighe kercken te behou
den) a ghelijck de naeghevuechde publica
a By hen requestē en tie vceder begriipt/ waer mede gheens
des Admi- sins en werde te buyten ghegaen den ac
traels bziec f. Sep. cozde ghemaect metten bondtghenoos
b By der wtroepin- ten/totten welckē deselue publicatie heur
ghe van 3. bint eynde opentlijck ghedraecht / ende
Septemb. wert/ Wort nu het selue accord gheercu
scert door den noot ende benaetheyt des
tijts/waerom en soude oock dese wtroe
pinghe/dien volghende/ghedaen/niet int
goede genomen worden: Te meer dat son
der beselue te doene/d'Admirael dē geeste
lijcken hen kercken niet en conste geleue
ren/noch zūnen laste eenichsins voldoen/c
e By des Admiraels brieuen vā noch de stadt ghestillen en de ingesetene/
4. Septē. inde gehoozsacheyt des Conincx te hou
den en tontwapenen/dwelck beide terstōt
daerwt genolcht is tot grootē welbehagē
vander geestelijcheyt vander weth/ en vā
alle

alle die vander Stadt / iac oock vande Re-
 gente selue. ^a die de puncten der seluer wt-
 roepinghe niet quaet en vōde / hadde sy die
 oockfulcx beuonden / sy vermochte de sel-
 ue des anderen daechs te wederroepen /
 want het en was maer al prouisionael en
 en greep niet langer stede dan tot dat zyn-
 re *M.* haerer hoocheyt hem seluen / oft ee-
 nen anderen van hennen wegen soude be-
 lieuen anders te ordinerē / 's oock vze mit
 datmen als nu soo onredelyck en beclaege-
 lyck vindt / tgene dat als doen / so goet / be-
 quaem ende nootelyck beuonden was / iac
 tgene dz de Regēte selue sedert aldaer toe-
 gelaten en doen vercondigen heeft / (na dz
 d'Admirael vertrocken was) niet geloof-
 te van tselue aldaer te doen onderhouden
 totter vergaderinge / vande generale statē
 (gelijck bidē selue articulen (nagevuecht)
 is blyckende) ^b en bouen dien noch te vze-
 den geweest oochlypchinghe te doene aen-
 gaende de oeffeningen hender religien /
 voozwac̄ hadden dese quaede achterclap-
 pers in sulcken tūde / onrustē en oproeren
 hen sonder volck gheuonden onder sulche
 ghewapende ende verbitterde ghemein-
 te / sy soudē onghetwijnelt vele meer toe-
 gelatē hebbē / oock so is de selue wtroepin-
 ge gheschiet en ghedaen / met aduyse in te
 gewoordicheit / ende by den Magistraet /
 soo dattet valschelyck is gheloghen / dat

^a By ver-
 scheyden
 vzeienē van
 de Regēte
 te in Sep.
 en Oct. en
 namelijck /
 1. 4. 7. 12. 15.
 24. 28. ende
 30. Sep.

^b By dē ar-
 ticulē diec
 vā Doyme
 vā loegen
 des Co. by
 den Secre-
 taris de la
 torre toege-
 laten.

^c By dē ac-
 te van den
 rappoort
 des Den-
 sionaris
 Le clerē

"beweth van contrarie opinie soude ghe-
 weest zijn. Iae was deselue soo beuereft en
 ghehaet vander ghemeyntheit dat die niet
 cens en soude hebben derren peysen van
 sulche diensten te doen/ als de veruuerde
 ende veriaechde b gheestelichheyt weder
 in hen kercken te stellen/ ende de andere
 daerwt ende tot buyten der Stadt te set-
 ten/en hadde ghedaen den arbeit/ neersti-
 cheyt ende auctoziteyt vanden Admirael/
 ende het respect/ dat alle dingestene hem
 draeghen.

a By des
 Admirael's
 brieuen aē-
 de Regēte
 van 19 21.
 en 23. Sep.
 b By brie-
 uen vande
 Bisschop/
 20 22 25 en
 28. Sep.

Het is oock wel plomp datmen eenen
 heere/die vooz Souuerneur in eenigher
 Stadt oft Lant sal hebben ghesonden ge-
 weest / om aldaer op al oorden te stellen/
 tot welcken hy nootelijck moet aldaer ma-
 ken ordinancien nae de ghelegentheden/
 wilt comen beschuldighen/om dat hy tot
 onderhout sulcker ordinantie/behoorzijc-
 ke straffe daer by ghevuecht heeft/ She-
 merct dat anderssins niet alle sulcke zijn
 ordinancien/maer oock zinnen last ende
 Souuernement te vergeefs souden zijn/
 iae oock bespoot worden/ende soude sulckē
 Souuerneur mindere autoriteyt hebben
 dā de Rechste officier oft weth van eenigē
 stedeken oft dorphen/die sulcx daghelijcx
 doen/inder vueghen/dat niet alleen d'Ad-
 mirael/maer oock de weth van Doornick/
 deg

des volcomen macht hadde/hier wt blifck
emmers wel de boosheit deser quader gee
sten: te meer dat de siegentē deselue pub
licatie goet gevonden en̄ ghepresen heeft/
daer by ghevuccht/dat de straffe so groot
wert ghestelt/meer ad terrorem dan ad pōnā,
die hy oock teghen niemanden te wercke
ghestelt en̄ heeft/soo niemant ter wylen
hy daer was/daer teghen en̄ dede/Oock
vermochte hy wt crachte van zynre com
missie die sterck ende bzeet was/ alte doe
ne/dat hy tot dienste vanden Coninck en̄
volbzenghen van zynen laste soude vindē
gheraeden / Tghene hy oock aldaer ordi
neerde/en̄ dede hy n̄ als Graue vā hooz
ne/maer wten name vanden Coninck/en̄
als Gouverneur van zynre Ma. weghen
aldaer ghestelt.

Wpde brte
uen vander
Regēte aē
den Admi
rael 12 Sep.

18 Inder volgender belastinghen der
re de fīscael hem wel beschuldighen en̄
de vooz inexcusabel blameren/om dat hy
den Secretarisen (soo hy die noemt) soude
toegelaten hebben/tyergaderen van gelt
alle de stadt te doere /totten bow van hen
dzy kercken/daer toe stellende eenen Rēt
meester/ende aen eenighe edele versueckē
de hen met hout te willen bīstaen/Noch
tans weet hi (oft zyn opruyders) seer wel/
dat d'Admirael tghene hy desen aengaen
de gedaen heeft/ heeft ghedaen bi expres

Wōtschult
opt bouwē
„ d̄ tempe
„ len buytē
„ Dornic.
„ a In den
„ 45. artic.

a By hert
 brieuen vā
 7 en 12 Sep.
 en 7. Oct.

sen oozlof en beuel vā de Regēte/ a tē einde
 die tēpels souden volmaect en int drooge
 zijn vooz dē winter/ op dat de andere en be
 sondere de geestelijcke beter verskeret zyn
 soudē van alle nieuwe geweldē e nūne
 minge vā dē oudē kerckē binne der stat/
 daer den wint/ coude/ regen en siceuhen
 souden moogen toe verooz saken/ haddē sy
 hen bequaemheden niet eer voldāē gchat
 buyten der stadt ten plaetsen by den Ad
 mirael beteeckent/ volghende den beuele
 vā de Regente/ want nae dien het geradē
 ende nootelūck was om de stadt ende de
 ingesetene in rustē ende stillichedē te hou
 den/ ende dat niet alleene hy ende den ma
 gistraet/ maer oock de Regente selue goet
 ende bequaem vondt dat deselue tempels
 haest opgemaect werden/ so moeste wel
 volgen datmen machte toelaten/ dat/ ont
 thout en ander stoffe daer toe te coope/ en
 de de wercklieden te betaelen/ gelt onder
 de ghewillige vā der religien (maer geen
 andere) werde vergadert/ ende ooc yemāt
 daer toe gestelt/ So oock geen bequaeme
 hout doen en werde geuondē/ so versoch
 te d'Admirael (om noch te doene der haes
 ten die de Regente ende de weth van hem
 begeerden) aen eenighen dat sy hen van
 sommighe houten by coope oft leeninghe
 souden willen gerieue/ dwelck hy te meer
 dede

dede/om dat hy merchte/ dat die vanden
 religien geen haeste en schenen te hebben
 met hennen bow/ en daer en tusschen hen
 pzekingen binnen der stadt bleuen houdē
 de/ dwelck de Regente bouen al begheer
 de achter te bliuen/ a wie isser toch die al
 dus doende/ soude te passe cunnē gedienē?
 nadiē men alsu den Admirael coemt be
 tichten als van eē boos stuck om dē seluē
 bow gehaest te hebbē/ daer hy als doē als
 hy weder te Houe quam/ ter contrariē in
 den raet by der Regente vespzokē werde/
 vā dz hy tselue werc niet genoegh gehaest
 en hadde/ wie soude der berispingē cūnen
 ontgaen in sulchen contrarieteyten?

19 Met gelijcke ongefondeertheyt coēt
 de Friscael op eē ander plaetse b hē beschul
 digen/ van dat hy wesende een weerlich
 man en des geen macht hebbende toegela
 ten hadde het grauē inder grooter kerckē
 van Doornick om aldaer eenen schat te vin
 den/ dwelck wel diep soude gedaen zūn ge
 weest/ met grooter wreetheyt ontdecken
 de de Grauē/ des de toesienders eē verey
 sen hadden/ al vondt dAdmirael tselue
 goet/ prūfende oock der wercklieden cloec
 heyt / al en wert int eynde daer anders
 niet gheuonden dan lichamen der doode/
 want in dien dAdmirael in dat stuck te
 blameren is/ so is de Regente en den Raet
 van

a By dē
 verscheydē
 heur brie
 uen.

dAdmirael
 „ beschul =
 „ dicht om
 „ den schat
 „ in d kerckē
 „ hē te heb
 „ ben doer
 „ soecken.
 „ b In den
 „ st. art.

a By brie-
 uen vandē
 Admirael
 4. Sept.
 By brieuē
 vāden Re-
 gente 7.
 Sep. ende
 meer andc.

van staten/ oock de weth vā Doornick met
 ten Canonicken vander seluer kerckē/ iac
 oock heurē Bisschop des mede te beschul-
 dighen/ mits dat het selue bidē Admirael
 niet en is geaccoordeert/ dan by hender als
 der oorlof ende consent/ elcken oock van
 der Stadt/ mitsgaders dien vandē Capit-
 tel dier kercken/ is kennlück de goede op-
 rechte meyninge ende de redene waerom
 het gheschiede/ dwelck was om aldaer te
 vinden eenen ouer grooten schat/ dien mē
 meynde van ouer langhe aldaer verbor-
 gē te ligghen/ waer af d'Admirael is gewaer
 schout/ besondere doo; eenen oudē metse-
 re/ die in zyn dootbedde tselue te kennē
 gaf/ ende ten naesten bewees de plaetse/
 daermen behoorde te grauen om dē schat
 te vinden/ diē hy vastelick toeside aldaer
 te liggen/ dwelck de weth ende tCapittel/
 ooc vercleerden dickwils gehoort te heb-
 bē/ en was oock sulcx den gemeynē roep/
 Om dan sulcken rijkdom niet te latē ver-
 lozen gaen/ heeft hy het soecken toeghela-
 ten/ naedien hy der Regente des hadde ge-
 waerschout/ dewelcke daer in verwillich-
 de/ ende dat zyn meyninge anders niet en
 was/ bewijst genoegh opentlück de groote
 sorghe ende toelicht die hy dede nemen/
 doo; het stede vast bybliuen van eenighe
 vander weth/ ende vanden Capittel/ op dz
 niet

niet ghenomen oft verlaegden en soude worden/so verre daer yet geuonden werde/daer af hy oock niet en sochte voor hē seluen te behouden/maer tselue te laeten/dient soude toebehooren/oft soo de Regēte dat soude ordineren / ^a welck seyt/hoe wel als nu by zyn afgunstighen wort ghesblameert/werde nochtans als doen by eenen yeghelijcken goet gheuonden/ende de selue achterclappers en souden moegelijck alnoch tselue niet quact vinden/hadde het goeden voor spoet ghehadt/ende dat sy hē vingheren daeracne hadden moeghen vet matē/Dock soude by auontuere dē schat noch gheuonden worden zyn/en hadde de Regente (dooz het ingheuen van eenighe) niet soo haest beuolen darmen werck laten ende niet meer grauen en soude/^b dwelck d'Admirael ter stont dede ophouden / hoe wel de beginselen hen schoon hadden bestaen te verthoonen/soomen dooz de selue grauinghe alreede hadde gheuonden totter weerde van ontrent twee duysent guldenen/dwelck d'Admirael dien vandē Capitteel ende weth dede in handen stellen/bouē dien dat de Canonicken noch haddē aldaer gecreghen seker boecken ende bescheet der kercken aengaende die sy seidē/niet te hebbē willen verliesen voor 50000 guldenen/waerwt oock blijkt dat d'Admirael

^a By des Admiraelz brieuen vā 4. Sep.

^b By brieuen vandē Regēte vā 17. en vanden Admirael van 19. Sep.

mirael desen aengaeu niet en can achter
 haelt worden/maer mochte met meerder
 redene gestraft geweest zyn/hadde hi dooz
 zyn lidenheyt het gemeyn volcken (die
 kercke innegenomen hebbende) selue die
 schat gaen soecken ende geplondert/ die
 oock totten fondeerselen en bou vander
 kercken geen toelicht genomen en souden
 hebben/ gelijk d'Admirael wel dede ^a om
 in alle saken hem wel te quijten/ Al coemt
 de Fiscael hem nu verwijten het ontgra-
 uen der doode lichaemen des hy geen ooz-
 sake geweest en is/ noch oock als doen ges-
 sien oft geweten datmen eenige lichaemen
 ontdeckte/ het is voozwaer sozgelijck in sul-
 ken saken ende onder sulcke quaetwillige
 bewint te hebben/ wantmen weder doet
 oft laet dat de ghelegghentheden voozben
 ghen/ sy sullen althit soeckē/ tselue int qua-
 de te doen verstaen.

De pzekin-
 gen vooz
 hier dagē
 inder hal-
 len te Doz-
 nick toege-
 laten.
 b Andē 44
 art.

20 Tonrechte coempt oock de Fiscael
 den Graue belasten/ b van dat hy te zynen
 vertreck dien van Doznick soude hebben
 hen pzekingen vooz vier daeghen toegela-
 ten inde hallen binnen der seluer Stadt/
 want ghemerct de voozgaende wtroepin-
 ge en toelatinge maer en was gemaect in
 haeste om te doen stillen ende vercoelē het
 seer verhit volck/ oock maer by pzoisien
 ende niet generale noch vaste/ Zoo hadde
 d'Admi-

b Admirael by aduyse vand: r Weth ende
 de gheestelijckheyt gheraemt ende vooz
 gelaeghen sekerre puncten ende articulen
 a van verdraege niet die vander religien/
 nae de welcke sy hen souden moeten regu
 leren tot dat opt feyt vander religien int
 generael sonde worden versien ouer alle
 dlant/sonder nochtans deselue te sluyten
 oft toe te segghen/sonder eerst daer op te
 hebben het consent en antwoorde vā haer
 hoocheyt/der welcker hy al tselue had ges
 sondē om haer resolutie daer op te hebbē/
 b dewelcke niet cleerlyck iac noch neen
 ouer en quam/(maer nochtans in effect/
 die ghenoech toeliet)al screef hy daer die
 wils omme/ hoewel deselue gheenssins
 te buyten en ghinghen den accorde met
 ten Edelen ghemaecht/ende dat nae zyn
 vertreck deselue gheuoicht ende toegela
 ten zyn/ Ende want b Admirael merete/
 dat dit vertoeuen mitsgaders de maniere
 van doene des stadhouders de Stadt in
 groote vreesse ende misuertrouwen stelde/
 besondere ghemerckt den belettē/dewelc
 ke die vanden Casteele (hem nergheens in
 ne willende ghehoorszacem wesen) aen
 deen sijde/ende die vanden boue aen dan
 der sijde / hem daeghelijcx aendeden / d
 tot grooten ondienst vanden Coninck
 ende tot zyns selfs groote verachtinghe/
 (dewelck
 c By brie
 uen vā de
 Regēte 24
 Sep. en by
 dē art. nae
 maels bidē
 stathouder
 toegelaten
 d By zyn
 brieuen vā
 10. Sep. en
 brieuen vā
 Affonuille
 van 11. 22.
 Sep. en 3.
 Octob.

a By dē ge
 raedē arti.
 vā ddrage.

b By brie
 uē vanden
 Admirael
 8. 19. 26.
 Sep. 3. 26.
 Octob.

c By brie
 uen vā de
 Regēte 24
 Sep. en by
 dē art. nae
 maels bidē
 stathouder
 toegelaten
 d By zyn
 brieuen vā
 10. Sep. en
 brieuen vā
 Affonuille
 van 11. 22.
 Sep. en 3.
 Octob.

(Dwelck hem vele swaericheden maectē om zynen last wel te volbrēnghen/ vooꝛ so vele het enmer in sulckē onrustē moegelijck was) dat oock de Regēte hem te meer stonden ^a ontboot by heur te comen/ so om haer van alle zyn handelinghe byreder vercleeren te gheuen/ als om haer inden raet by te staene/ Soo heeft hy eyntelijck ghesloten daer te reysen/ sonder yet vastelijck te luyten oft toe te laeten/ maer beduchtēde dat daer dooꝛ (ende besondere dat de plaetse ende verdꝛach/ aengaende dē pꝛekinghen noch niet vastelijck en was besloten/ ende gheen middel om die alsdoen/ noch met goetheyt noch met quaetheyt/ te doen achterblāuen) in zinnē afwesen eenighe nieuwe onruste ende oproer/ toecomen mochte/ soo handelde hy by aduyse dier vander weth met die vander religie soo verre/ dat men aen allen sijdē hem soude stil houden/ ^b sonder op malcanderē yet te soecken/ noch deen den anderen moeyelijck te vallen/ ende dat die vandē Casteele reghen hen niet en souden aengrōppen in vier daeghen nae zyn vertreck/ duerende den welcken alle dinghen souden blāuen geschorst/ en die vander religie hen pꝛeke moeghen houden inder hallen aldaer/ op dat sy niet gheoorfaccht en souden wordē weder eenighe kerckē in te nemē/ (dwelc deweth

^a By heur
brieuen vā
47. 17. 24.
30 Sep. en
7. Octob.

^b By brie-
uen vandē
Adm. trael
11. Octob.

de weth seer goet vondt) waer en tusschen
 hy der Regente van alle zyn handelinghe
 rappoozt soude doen/ ende hen den wille
 vander selue laten weten/ ten eynde sy hē
 daer nae souden reguleren/ waerinne de
 Admirael gheen sins en can beschuldicht
 worden/ maer wel vooz wijs/ vooz sichtig
 ende een ghetrou dienaer ghehoude/ heb-
 bende met een schozssinghe van soo luttel
 daeghen/ elcken hem stil doen houden/ en-
 de alle onrusten/ oproeren ende inconne-
 nienten verheudt/ iae is de selue als doe so
 bequaem ende gheraeden vonden/ dat de
 Regente die approbeerde/ ia daer na noch
 verlengde inden seluen staet/ a vooz noch
 eenige andere dagē en tot dat sy hē soude
 senden heur resolutie/ ghelijck sy daer nae
 ghedaen heeft / genoegh ghelijckformich
 der ramingen ende articulen/ te vozer by
 den Admirael/ op heur aduoy / vooz ghe-
 houden/ welke approbatie hem immers
 gansselijck onschuldicht. Te meer dat ooc
 vooz zyn vertreck/ de Regente consenteer-
 de dat alle saken aldaer souden bliuen in-
 den staet/ soo die waren ghedurende des
 Admirael's afwesen/ ende tot dat hy vā al
 rappoozt soude hebben ghedaen/ iae dat
 meer is/ de selue Regente is noch daer na
 dooz de benautheyt des tijts ghedron-
 ghen gheweest hen niet alleene toe te lae-

De Regen-
 te heeft
 goetgeuon-
 den al wat
 Admirael
 te Doornick
 heeft gehā-
 oelt.

a By brie-
 uen vande
 Regente 7
 7 ende 30
 Octob.

a By de pro-
 testation
 dier vand
 religie/ en
 de beleerin-
 ge aengacn
 de gebooch
 faemlyc vā
 de Regēte.

b By des
 Admiracels
 brieuen vā
 25. Sep. en
 26. Oct.

ten de prekinghen/ maer oock dooz den
 vingher te siene/ met hen exercitien a niet
 alleen vooz vier daeghen/ maer tot dat by
 aduyse vande generale Staecten anders
 soude wesen gheoordincert. Doch en heeft
 dese belastinghe gheen fundament met al-
 len/ want den vier daeghen ouerstrecken
 wesende/ soo en bleef van des Admiracels
 wegghen niet met allen/ bevoorwaert/ ghe-
 sloten oft belofst aen die van Doornick/ in-
 der vuegen/ dat hem niet en coemt te ver-
 antwoorden/ tgene dat een ander sedert al
 daer/ by de Regente ghesonden/ mach met
 hen ghesloten ende beuesticht hebben/
 want soo haest de vier daeghen om waer-
 ten/ soo was hy vry ende ontslagghen/ b
 van allen zynen ghelooften ende hande-
 lingen/ ghelijck hy oock doen der Re-
 gente vercleerde/ en inden raet/ en hē des
 geenssins meer daer na en onderwonde/
 maer gansselijck hem van dien last ont-
 sloech/ merckende dat zyn afgunstige alle
 zyne goede diensten ten quaetsten bedie-
 den/ ende dat sy der Regente tonrechte eē
 achterdencken ouer den Admirael aenge-
 laecht hadden/ iae bouen dien so vele beste-
 ken/ dat men de voozsz. articule dē Coninc
 alreede hadde ouerghesonden/ als bi hē va-
 stelijck toeghesect ende eyntelijck gheslo-
 ten (dwelck onwaerachtich was/) maer
 hadden

hadden alleenlyck by hem gheraemt ghes
weest/onder het wel behaeghen vander
seggende/welcken aengaende hy zyn on- ^a By 33ⁿ
schult oock aenden Coninck ouer screef. ^a brieuen vā
20 Nouēb.

21 Sonder eenich fondement coēt de ^d Admirael
fiscael hem oock blameren ^b van dat hy ^e en heeft hē
der weth vā Doornick soude vercleert heb- ^e „ niet ghe-
ben/dat hy niet en verstonde/datmen sou ^e „ moeit met
de straffen de gene die de kercken berooft ^e „ te straffe
hadden/hebbende oock eenige geuāgene/ ^e „ d geuan-
fulcx misdaen hebbende/ontslagen en dat ^e „ b Znden
vergeuen (dier oock normende tot vierē ^e „ 50. 57 58
toe) hoe wel hy de kennisse daer af behooz ^e „ en 59 art-
de gelaten te hebben den wethouderē en ^e „
niet de ouerheyt tot hem getrocken te heb-
ben/daer wt besluytende dat de Admirael
soude veruallen zyn/ in crimen laesae Maiestatis
iae de fiscael bethoont hier mede/hoe lan-
ger hoe meer t groot onghelijck dat mē dē
Admirael aendoet/wt dien hy hē coēt be-
lastē met sulcke versierde luegenē/daer af
de cōtrarie so cleerlyck blyct/by dē wtroe-
pingē en verboden by hē tot Doornick doe
doen/ byden welcken mē cleerlyc beuint/ ^e By dē ge
dat hy niet alleen en heeft verboden en vā ^e boden vā 3
dē iijue willē straffen de kerckē roouers/ ^e en 4 Sep.
maer oock die eenige geroofde goedē be-
hielden/iae oock straffelijck heeft willen
castijen de gene die die niet aen en brocht

a Ende 46
art. zijne
antwoorde

ten als sy eenighe wisten/ dwelck emmeer
wel verre is vanden valschen belastingen
in desen voortghebroecht / die oock d'Ad-
mirael wel opentlijck ontkent/ a ende men
en sal nemmermeer beuinden dat hy sul-
ken propoesten oyt ghehouden / oft eeni-
ghe beschuldicht ende ouerwonnen van
kerckrouingen doen los laetē heeft/ maer
wel ter contrarien dat hy altijt ghesocht
heeft de sulcke te straffen/ hoe wel dat in
sulcken benauden tijt men gade slaeghen
moeste/ dat iselue ghedaen worde als de
gheleghenheyt dat toeliet / dat meer is/
om van gheslücken misdiedighen openba-
re correctie te doene/ soo en heeft d'Admi-
rael zijn leuen niet ghespaert/ maer iselue
gewaecht/ gaende stoutelijck met weni-
voter in eene vanden kerckē van Doornick
daer men in zijnen tijde eenighe onbehoop-
lijckheit voort stelde/ b alwaer hy eenighe
dede grijpen/ dewelcke hy terstont in zijn
der presencie dede by d' weth onderuragē/
om deselue terstont te doen verwysen/ en
hanghen/ indien sy misdiedich waeren/
maer sulcx ouer hen niet beuondē wesen-
de/ werden int gheuanckenis aldaer ghes-
stelt/ den welcken aengaende/ de wethou-
deren te zijnen vertrecke hem sprakē/ ver-
cleerende dat sy niet verwonnen en warē/
ende van honger stozuen/ waer op hy ant-
woort

b By des
Admirael's
briuen vā
19. Sep.

woorde/ dat in dien men beuonde dat de
 ghene die hy gheuangen hadde niet schul
 dich en waeren/ men die mochte ontlaen/
 ende dat in dien daer oock reuighe warē/
 die de doot niet verdient en hadden / men
 hem eenige andere straffe aendoen moch
 te / waer wt emmer wt i openlyck blyckt
 dat hy hem der gheuanghene gheenffins
 en heeft ghemoet/ maer de weth daerme
 de laeten begaen/ ^a die mach verantwoor^a By het
 den/ tghene sy daer nae/ daermede gedaen ^{einde band}
 heeft/ want het den Admirael gheenffins ^{wtroepin =}
 en raecht/ mit dien hy niemanden verge^{ghe van 4.}
 uen/ ontlaegghen noch opghehouden en ^{Sep.}
 heeft/ al belieft het den f'israel teghen der
 waerheyt te segghen/ ia oock valschelick
 eenighe personen daer toe te noemē om
 zynre lueghenen schijn te gheuen / op ho
 pe van daer dooze eenen soo oprechtē hēe
 te/ schuldich te doen achten.

22 Daer hē de f'iscarl voort soect te be^a De swart-
 last^{en} van eenige woorden die hi soude ge^{chedē die}
 hat hebben teghen den Stadthoudere vā^{de stadt=}
 den Castele ^b als hy dien versochte / dat^{houde te}
 hy soude gelouen geen volck meer te ne^{Wormick}
 men int Casteel/ ende hem teghen den sel^{maeckte.}
 uen stoorde om dat hy tselue niet doen en ^b ^{Inden}
 wilde/ maer hadde gheantwoort / dat hy ^{47. cā 48}
 soude moeten doen tallen vren/ tghene de^{art.}
 Regente hem soude comen te beuelen/ Den["]

„welcken hy oock in verscheyden maniere
 „hadde gesocht te veruaren/ tot oock hem
 „te seggē/ datter haest 20000. mannē bidē
 „andere souden wesenende indien sy het ge
 „schut vooz tCasteel stelden/ hy hem niet
 „helpen en soude/ al conste hyt gedoen/ dat
 „ooc zyn broeder ongeluckich was vā sul-
 „ken ingestelt te hebben/ en dat d'Admirael
 „al selue aēden stathoudere veruolcht had
 „de tē versuecke vandē kettero. Vooz waer
 „indie yemāt wilt gade slaē het groot mis-
 „verstāt en misvertrouwē datter was tus-
 „schen den seluē stathoudere en die vander
 „stadt/ Insgelyc alle de beletten die hy dē
 „Admirael hadde bestelt int vereenigen vā
 „den ingesetenen/ a die en sal geenssins vzet
 „vinden dat noch de inwoonderen hem en
 „betrouweden noch d'Admirael zynre wel-
 „te vreden en was/ want hy met zyn vze-
 „dicheden niet alleen den Admirael/ maer
 „ooc het Casteel de Stat/ en alle dingese-
 „tae ooc hem seluen mettē Sarnesoene/ die
 „wils in vzeesen en perlyckel gestelt hadde
 „vā allegader verlozen te gane/ ia so verre/
 „dz deselue vooz des Admiraels coemste te
 „houe ouerscreef/ dat hy by die vader stat
 „was belegert/ en in sozge van de plaetse te
 „verliesē/ mits die deselue vā volc/ spuse en
 „munitie onuerlien was/ waer af hy sedert
 „hē gesterct vinden/ begeerde eē deerlycke
 „wrake

a By des
 Admiraels
 brieuen vā
 8. ende 26.
 Sep. en 3.
 Octob.

wzake ouer die vander Stat tot eē gemein
 bederuen van elckē te doene/ mits dē welc
 hen den Graue vertreckende/ die vander
 stadt groote redene hadde/ ^a vā te beduch-
 tē dat sy dooz hē geplondert eē qualijc ge-
 handelt souden worden/ daerenbouē seg-
 gende/ dat sy van sulcx waerschouwingen
 hadden/ ^b eē dat ment tot dien eynde selker
 knechten al heimelūck int Casteel bestelle
 soude/ Insgelijck de Admirael om te ver-
 huedē tquact datter wt hadde moegē vol-
 gen/ eē hem versichert houden/ datter niet
 af en was/ nadien hy geen waerschouwin-
 ge daer af en hadde/ behoorde met groo-
 ter oorzaken den seluen stathouder te ver-
 manen/ dat hy hem niet en soude rueren/
 noch nieuw volck innemen (soo hy nu
 sterck ghenoech was om de plaetse te bes-
 schermē) vooz den tijt van twee oft dzy da-
 gen/ dat hy hē by de Regente soude vūde/
 eē sy op al geresolueert hebbē/ maer alsoo
 de Stadthouder/ ten aenhooren dier van-
 der religien antwoorde/ dat indien de Re-
 gente daer en tusschen hem meer volck
 sonde/ hy die ontfanghen ende sonder ver-
 treck voluieren soude tghene sy hem sou-
 de beuelen/ So cregen deselue niet sonder
 reden sulcken achterdenckē eē verbitterin-
 ghe dat d'Admirael / voozsiende het be-
 ghin van nieuwe onrusten niet en dooste

^a By brie-
 uen vaneē
 Admirael
 vā 11-De-
^b 21de re-
 quēstē dier
 vā d' re-
 gē.

vertrecken/ maer waerschoude des eerste
 de Regente de weicket selue ter ghemeyn-
 der ruste nootlijck vindende/ den Stadt-
 houdere daer nae beual/ hen sulcx te verse-
 keren/ daer neffens sy selue hen oock ont-
 biedende/ dat sy gheduerende der commu-
 nicatien metten Admirael te houden/ al-
 daer geen volck seinden en soude. soverre
 sy van hender tijde hen stille hieldē/ waer
 wt men immer wel merckt dat de Admi-
 rael tselue vooz houdende/ niet dan dienst
 ende zyn beste om te volbrenghen dē last
 hem ghegheuen/ ghedaen en heest/ Soo
 dat hy gheen sijn en can achterhaelt wo-
 den vanden yzoposten metten Stathou-
 der ghhouden/ ende noch min van dat hē
 leet was dat zyn broeder sulcken vooz ee-
 nen Stadthoudere hadde ghecozen/ wāt
 hy sulcx verhaelde/ niet alleen ten aensien
 vanden quade diensten die hy doen dede/
 maer meer mits zijnder onghesteltheyt/
 b ende oock den soberen diensten die de sel-
 ue binnen der Stadt ende inden lande ge-
 daen hadde/ eer de saken soo verre waren
 ghecomen / Oock is onwaerachtich dat
 d'Admirael den selue ooc hebbe veruact/
 maer wel ter contrarien gheholpen / ver-
 sterckt ende besocht datmen hem onder-
 daenich waere/ hebbende oock de Capitei-
 nen vande Stadt hem doen sweerē/ waer
 wt

a By bzie-
 uen vāde
 Regente 7
 Decob.

b By bzie-
 uē vā Moul
 bais aēden
 Admirael
 3. Sep. en
 vande Re-
 ghente 7.
 Sep.

a wt de valscheyt van desen puncte/ so wel a By des
 blijktt als van allen den anderen/ Houden Admirael
 dien soo vermochte d'Admirael wt crach- brieuen.
 te van zynre commissien/ sulcke ende der
 ghelijcke dinghen den Stadthouder om
 beters wille te buelen/ ende ordineren/ die
 hem daer in behoorde ghehoorich te we-
 sen/ wilde hy eumers onderdaenich zyn/
 de Regente ende heuren brieuen van com-
 missien/ inder vueghen dat niet te verwō-
 derē en was/ dat de Graue niet wel te vze-
 den en was/ met zynre weygheringhe/ in
 een sake daer zynre Mayesteys dienst so
 grootelijckaene ghelegghen was/ soo dat
 hy met goeder oorsake hem vermochte te
 verthoonen het dangier daer hy de Stadt
 het Casteel/ de Werth/ ende de Seesielū-
 heyt in stelde/ ende dat tusschen hen beide
 anders gheen woorden gheweest en zyn/
 bewysen dock cleerlijck de eyghen waer-
 schouwingen die de Stadthouder der Re-
 gente daer af dede. b

23 Het is te verwonderē door het valsch
 aenbrenghen van wien de Procureur ge-
 nerael onder de belastinghen van Dornick
 heeft ghestelt dat d'Admirael soude ghe-
 seet hebben eenighen ghedeputeerden al-
 daer/ die hem waeren comen vzaegen/ hoe
 sy hen souden draeghen/ acngacude hen
 vzekinghen ende vergaderinghen/ dat sy

b By zyn
 brieuen vō
 26. Sep.

c Anden
 53. art.

" gheenē bꝛieuen hem van wegen der Re-
 " gente oft andere gesondē/en souldē gehoo-
 " rich zĳn/so verre sy niet en sagē het teckē
 " vanden Prince van Oraengie/van hē/oft
 " vanden Grauen van Egmont oft hooch-
 " straten/oft vandē eenē vā hen/waer dooz
 " hy niet alleen en soude ontraeden hebben
 " de gehooꝛsaemheyt den Coninck en der
 " Regēte toestaende/maer oock op hē hoo-
 " cheden misgrepen/Semerct het opēbare
 " luegen is/die geē verwe met allē en heeft:
 " en sal niet blijcken dat d'Admirael oyet
 " sulche woordē heb gesprohē/het ware aē-
 " de gedeputeerde vander weth/vander re-
 " ligien oft andere / maer wel dat hy altijt
 " ter contrarĳen vercleerde/niet te willē doē
 " handelen noch sluyten/sonder cleer beuel
 " vande Regente/waer af goede getuigenis-
 " sen sullē geuē/so wel alle de gene die hy te
 " Dornc heeft ghandelt/als so vele bꝛieue
 " die hy vandaer aēde Regēte heeft gescre-
 " uen/ia ooc de bꝛieuen die hy na zĳn ver-
 " treck aende Stat sandt/ten eynde sy sou-
 " den doen tgene de Statthoudere en de Sec-
 " retaris de la Torre (byde Regente daer
 " ghesonden) met hen handelen / ende van
 " weghen heurer hoocheyt hen beuelen sou-
 " den/dwelck wel verre anders bewĳst dan
 " dese lueghen inhoudt/die welke oock soo
 " generalĳck is gestelt/dat na recht daer op
 " niet

D'Admirael
 heeft ō au-
 soriept vā
 de Regēte
 altijt hoo-
 ghestaen.

a By zĳn
 bꝛieue aēde
 weth en dē
 Statthoude-
 vā 26 Oct.

niet en is te lettē noch op allen den thoon/
die op sulcke ende dergelijcke confuse/ ge-
nerale ende niet gespecificeerde berichtin-
ghen soude moeghen bigebrocht zyn/ hoe
soudē oock dander heeren hier ghenoeint
kunnen belasten hebben/ dien vā Doornick
waer nae sy hen souden hebben te regule-
ren/ nae dien sy vandē staet der seluer stat
geen kennisse en hadden.

24 Dooz het leste punct der geschiede-
nissē vā Doornick wort d'Admirael belast
a met grooten ongelijck dat hy soude ghe-
seet hebben/ dat in dien men zynē broeder
in Spaengien quame te houden/ hy noch
50000. manuen te zynen ghebode hadde
om dien te gaen halen/ daer by vercleerefi
(seet de Procureur) dat in sulckē gevalle/
hy den Coninck soude gaen beuechten in
Spaengie/ ende zynē broeders verlossen
dwelck warē woordē so wel vā eenen ver-
waēdē als quaetwilligē geeste/ daer dooz
hy ooc de misdæet vā gequet sierst. begaē
soude hebben/ voorwaer het moeten wel
quaetwilliger geestē zyn/ die sulckē valsche-
den so stoutelijck derren by brengen tegen
eenen so getrouwē Bassael des Coninck/
die ooc sonder verwe redene oft fondemēt
zyn/ en en salmen nemmermeer beuinden
den Admirael sulcke woordē te hebbē ge-
sprokē/ Doch en was hy in dien tijde voor
zynen

De bette
de dreyges-
menten
vā Graue
opgeleet.
aladē 52
art.

a By bzie-
uen vandē
Admirael
vā 20 No.

zijnen broeder niet besocht / maer achtē
dien gheluckich dat hy by den meester en-
de buyten desen onrusten was / het is ooc
openbaer dat d'Admirael de macht niet
en hadde om tot sulcken exploicte hon-
dert mannen (wy laeten die ghenoomde
50000) in Spaengien te brengen / soo dat
het versterde ende ongheschickte lueghe-
nen sijn / ende soo onoorzontlick ghestelt
dat sy de contrarie bewijsinghe ende ont-
schult sijn benemende / ende daerom nae-
den notoozen rechten te sijn verworpen /
Socken was d'Admirael noeyt soo licht-
ueerdich / dat hy so onghefondeerde pro-
poeften eens soude ghedacht (wy laeten
staen ghesproken) hebben.

b Indē 50
art.

25 Ghelücke loeghen / lichtueerdichz
ende ongheschicktheyt wort beuonden in
eē ander versterde feyt des Fiscals / daer
hy den Graue coempt beschuldigen b vā
“ dat hy ten huysse vandē Princesse van Es-
“ pinoy soude ghesect hebben / dat / indien
“ de Coninck meinde int lant met ghewelt
“ te comen / hy hē terstont vōstich duysent
“ mannen tegen stellen soude om hē te wee-
“ ren / waer door hy soude ontdeckt hebben
“ zijnen wederspannighen gheest / vol van-
“ der misdaet van ghequetster Maycsteyt
“ des Coninck / wāt men en sal nēmermeer
beuine

beuinden dat de Graue sulcke woorden
 heb ghesproken/iae blijct by zyn antwooz
 de dat hy begeert vooz ooghen ghebrocht
 te hebben die hem sulcx naeseet/ tselue o-
 pentlyck ontkennende/ ^a Doch is dit seyt ^a Indē 50.
 vele te generactlyck ghestelt/sonder te ver-
 cleeren wanneer ende in wiens teghen-
 woozdicheyt hy sulcke propoesten soude
 ghehouden hebben/sulcx dat tselue oock
 te verworpen is/ Ende al waert so/ dat de
 Admirael int couten/onder ander van de-
 se oft dergelycke woorden yet mocht ge-
 seet hebben (des neen) soo en soudemen n-
 beuinden/dat hy deselue in dier vueghen
 oft tot sulcker meyninghe soude ghespro-
 ken hebben/alsmen hier byzengt/ ende
 altyt en consten dat maer gheacht wordē
 vooz lichtueerdighe vlieghende woozdē/
 tot ghesproken in haesticheit/oft hem van
 anderen quellinghen/ ghepassyt zijnde/
 daer nae gheen ander daet om dat te vol-
 bzenghen ghevolcht en soude zyn/des hy
 oock gheen middel noch macht en hadde
 inder vueghen/dat nae recht daer gheen
 straffe open soude vallen/te meer/ dat alle
 des Grauen wercken verhoonen opētyck
 zyn contrarie meyninghe.

a Indē 50.
 artic.

26. Deselue Admirael wozt noch be-
 last/b dat hy tot S. Ammands aē verscheidē
 by

d Admirael
 heeft d Ab-
 dije vā S.
 Amand tot
 profijt des
 Cardinaels
 behouden.
 b Indē 54
 en 55. art.

„ by hem ghecomen zünde/ soude vercleert
 „ hebben/ dat sy mochten leuen naede ghes
 „ rustheyt hender conscientien/ soo sy sou
 „ den goet vinden/ (al oft alle Godlijcke en
 „ de mensschelijcke rechten wt hadden/ seet
 „ de Fiscaliae dat hy aldaer by hem had
 „ de doen comen eenē Appostaet tottē welc
 „ ken hy in bywesen van andere soude ghes
 „ scet hebben/ dat sy souden in vreden leuē/
 „ Deene religie metter andere/ en dat doeffe
 „ ninge van beyde den religien toegelaeten
 „ was/ behaluen in sommige puncten die hi
 „ vercleerde/ en dat hy hem/ onderhoudēde
 „ het compromis (dit zijn zijne woordē) sou
 „ de teghen elcken beschudden/ waer wt hy
 „ seet te volgen dat d'Admirael ombchoor
 „ lijcken sulcken oorlof heeft ghegeuē / het
 „ compromis geapprobeert ende verskerct
 „ heyt gegeuentot beuestinge der tsamen
 „ spanninge/ daer door veruallēde inde mis
 „ daet van gequetster Mapestept.

Woerwaer dit ^{crimen laet} heeft hier
 arbeys genoech om in alle dese belasting
 ghen te dienen/ ende in dien mensclie o
 uer al also wttrecken wilt/ men en sal nau
 welijcx misdaeden vinden/ diemen daer
 op niet en sal cinnen trecken/ noch persoo
 nen die daer af vzi sullen bliuen/ wāt het
 minste vliegende woort oft lichtuerdige
 daet/ zijn hier al boose stucken/ ^{laet} Maerit.

dat

dat meer is/ seer goede getrouwe diensten
 die moctē hier oock dien naē dragē/ so dat
 weinich te achtē is/ al eesti dz de quaetwilli
 gewt hen venijnich herte/ comen hier de
 weldadē te ncemē misdadē/ & econtrā
 dwelck sy oock in dit stuck wel thoonē/ al
 daer d'Admirael belast wort/ om dat hi tot
 Doornick gewaer worden * dz eenige arbei
 dē om te S. Amands (wesen vandē lande
 van Touznelis) de gemeinte oproerich te
 makē en die op te ruydē om met hulpe vā
 eenige vā Doornick en Valēchijn/ d'Abdiye
 van S. Amand te verdestruerē/ onder het
 decksel dat de voorz. Cardinael (die hē sel
 uen daer Abdt gemaeckt hadde) so seer in
 den haet was/ Terstont hē ter seluer plaet
 sen heeft gheuonden/ om tselue te belettē/
 ende daer in tevoorēden den dienst van
 den Coninck/ ende te beletten de schade
 des Cardinaels/ (diens goeden hi daer na
 aldaer oock heeft beschudt van wtteerin
 gē/ en het krijchsvolc daer wt doē vertrec
 kē/ b hoewel de Cardinael hem sulcke wel
 daden met desen oueruallinghen soo fraei
 gheloont heeft) daer oock doende comen
 eenighe van Doornick ende Valēchijn/ om
 hem de ongeruste gemeynte te helpen stil
 len/ dwelck hy gebaen heeft/ ende bouen
 dic aldaer weder ingesiet dē gewoōlijckē
 dienst/ ende dander doen vertrecken wten
 herte

a By des
 Admiraelis
 brieuen vā
 19. ende 11.
 Sep.

b By brie
 uen vandē
 officier 19.
 en 20. ende
 vandē Ad
 mirael vā
 19. Sep.

kercken ende buyten hen prekinghen doer
 houden (soo daer geen middel en was om
 die te doen ophouden / waerinne hy oock
 teghen darcozt vanden Edeleu gedaen sou-
 de hebben) daer op groote penen ghestelt
 hebben / ende opt coztste ghesect / hy heeft
 die plattse ende alle de inwoonderen ghe-
 stelt / in vreden ghebrocht ende d'Abdij
 behouden / En noch zijn sulcke zijne groo-
 te diensten / doer het besteken vanden ghe-
 nen tot wiens voordeel hy die eensdeels
 ghedaen heeft / beschuldicht voor misdæ-
 den van ghequetter Mayesteyt. Sch was
 sen rechtneerdicheyt / ende wat een danck
 baerheyt / ende wat een bekentenisse / ende
 niet teghenstaende oock dat de Keghente
 zijn handelinghe van S. Amand alsdoen
 seer goet gheuonden ende gepresen heeft.
 Oock en salmen niet beuinden dat d'Abdij
 mitrael aldaer hebbe gehouden de propoe-
 sten byden Fiscael verkiert / maer alleen
 dat hy hen hebvoor gehouden tgene met-
 ten edelen verdraegen was / ende dat sy lie-
 den sulcx oock souden moeghen genieten /
 ghelickt de Keghente toeliet darmē alom-
 des ghenieten mochte daer de prekinghe
 hadden gheweest voozden 23. Augusti / ge-
 lijck die daer van te voren gheweest had-
 den / teghenwelcke verdrach hy oock als-
 doen niet comen en mochte / mits het selue
 byde

a By heur
 brieuen van
 15. Sep.

byde Regente alom int print ghesonden
 ende vercondicht was: noch gheraden en
 was te docne/alsment alom niet al in roc-
 ren stellen en wilde. Metten minister als
 daer en hadde d'Admirael oock gheen an-
 der woorden/dan dat hy hem vermaende
 dat hy selue verdzach niet te buyten en
 ginck/ende hem stil hielde/niet soeckende
 dan alom de ghemeyn ruste te voozderen
 ende goede orden te stellē ende anders en
 isser niet gheschiet/ghelijck ooc de Fisrael
 niet by en bzengt/dan om niet een confuse
 generaliteyt int quaede te bedirren/^b des
 oprechtighen Heeren ghetrouwe dien-
 sten/so hy oock seluer te rechte beclaecht/
 iae comen dese'afgunstighen hem opleg-
 gē/dat hy nits de boosheyt tes tijts heeft
 ghedoocht/tghene dat de Regente wilde
 alom toeghelaten hebben. So dat sy daer
 by comen te beschulgighen de selue Regē-
 te/ die daer nae noch benoodicht is ghe-
 weest/ dien vander religien tot Doornick
 breedere saken toe te laeten ^c soo ghesect ^c Bidē art,
 is/voorwaer het is een groote quaetheyt/^d willicht
 datmen dē Admirael coemt beschuldigē/^e by Latorre,
 om dat hy niet eenen man by hem hebben
 der ghewapender oproerigher gemein-
 te deprekinghen te Doornick heeft toegela-
 ten/en datmen inden Heere van Roze-
 mes al goet vindt dat hi langhen tijt daer
 nae

^a By hte-
 uen bande
 Regente.
^b Sep. ende
 byden ghe-
 printē boec-
 kens.

^b Indē 54
 en 55. art.

^c Bidē art,
^d willicht
 by Latorre.

^a By zijn
wtroepin-
ge vā + lā.
1567.

nae inder seluer stat met macht vā volcke
gecomen wesende/ ende de gemeynte heel
ondtwaepent zijnde deselue pꝛchinghen
aldaer toegelaten heeft. ^a

28

Keit des
Heeren vā
Brederoode
en racct
den Ad-
mirael
b Zinden
49.art-

28 Mengaende dat de Fiscael den Gra-
ue heeft willen beschuldigen/ ^b dat hi met
anderen den Heere van Brederoode soude
hebben geraden/ dat hy der Regente sou-
de gaen presenteren requeste/ ten eynde sy
alle het extraordinaris volck van wapenē
soude cassen en elckē laten leuen inde
oeffeninghe zijne religie/ en ingeualle vā
weygeringe/ dat men ander oordē daer in
soude stellē/ besondere vooꝛ die vā Valen-
chijn/ opt dat sy outlast werden/ Seggen-
de/ tselue aduys ende verbont te wesen eē
wederspannicheyt teghen den Coninck.

Dit is een valsche versierde luegen ghe-
lijck alle dandere/ ende men sal niet beuin-
den (ghelijck oock D'Admirael tselue ant-
woordende ontkent/) dat hy opt den Hee-
re van Brederoode Raet oft aduys gheghe-
uen heeft/ om te Houe / oft t'Antwerpen/
oft te Brussel te reysen/ om ouer te geuē
de requeste die de Fiscael seet/ maer wel is
waer/ dat hem (om ander particuliere sae-
ken in zijn antwoorde verhaelt/) ghecomē
wesende tot Breda/ ende cranck ligghen-
de/ de Heere van Brederoode zijn en wech
daer

wech daer ouer is comen nemē/ om te rey
 sen te houe/ ende der Regente voldoening
 ghe te gheuen opt tghene sy aen hem ghes
 sonden ende ghescreuen hadde/ soo hy sey
 de/ dwelck d'Admirael niet quaet en vant/
 nae dien men so vremdelijck van hē sprac/
 sonder hem voozdere zynre saken te moe
 yen/ ghelijck hy dock cozts daer nae allcen
 nae huys reysde van daer hy comen was/
 mits welcken hy onghouden is geweest
 te verantwoozdentseyt des heere vā Bre
 deroden oft tghene de selue daer na mette
 Regente oft andere mach ghehandelt heb
 ben/ Soek en verstaetmen niet / wat de
 Fiscael hier wilt segghen van eenich ver
 bant oft andere heeren/want daer noeyt
 ghesgropen oft ghehandelt en wert van
 eenich verbont / ende en vonden hente
 Brede ten tijde als de heere van Brede
 rode daer ouer quam/ gheen andere hee
 ren/ (bouen den heeren Prince die op zyn
 huys was) dā de Admirael met zynē swa
 gher den Graue van Ruonar/ dewelcke
 met hem aldaer was gecomen om hē par
 ticuliere saken metten seluē Prince te han
 delen/ behaluen dat ter wijle sy aldaer wa
 ren/ daer vooz eenen nacht van Antwer
 pen quam de Graue van Hoochstraten/
 (metten Pensionaris der seluer Stadt/
 P y byder

byder Weth ghesonden) om den Heere
 Prince te bidden/te willen haefte zyn we-
 derkeeren binnen Antwerpen / (wesende
 een Stadt van zynen laste) om alle goede
 oorden daer te stellen/ Ende de voozscres-
 uen Graue van Hoochstraten oock / om
 den Graue van Auenarte te bidden tot Co-
 pere/ ende om zyn hint ter doope te heffen
 binnen Antwerpen/ met eenen versuec-
 kende den Admirael dat hy metten ghe-
 selschap wilde come/ dies hy zyn onschult
 dede mits zunder slechten / dit is het ver-
 bont ende de conspiratie die aldaer ghe-
 beurde/ daer de Fiscael hem af beroet/ die
 ooc niet voozdere vinden oft bewijfen en
 sal. Van ghelijcken en wectmen oock niet
 van wat onrusten hy wilt segghen/ dattot
 Antwerpen als doen souden geweest zyn/
 (willende daer dooz eenighe verwe ghe-
 tien den aduyse dat hy seet den Heere van
 Szederode ghegheuen te zyn/ om hē daer
 binnen te vinden) Ghemerct men niet en
 sal beuinden/ dat doen ter tijt aldaer meer
 onrusten/ iae noch niet soo vele en waren/
 als vooz ende nae/ behaluen dat volgende
 den accorde ghemaecht metten Edelen/
 ende den Provisionelen verdraeghen/ al-
 daer ghestelt/ de pzekinghen aldaer/ ghe-
 lijck elders/ gedoocht werden/ hier mede
 laetende vaeren dis punct / naedien de
 onwaer-

ontwaerheyt ende onghefondecrtheyt vā
dien ghenoech bewesen is?

28 Comen wy totter belastingen die de v Admirael
Fiscael den Graue tonrechte opleet - acn en heeft hē
gaende die van Valenchijn/dwelck is die derickē vā
ste punct van zijnder ticht/ Segghende: Valenchijn
dat ten tijde deselue Stadt rebel was/ n3 gen:ort.
v Admirael den ghedeputeerden vanden „ a Inoch
sectarisen der seluer Stadt raede/ dat sy „ 61, 62, 63
niet en souden reysen bydē heere vā Noz „
carnes (de welcke last hadde/ om teghen „
hen wederspannicheyt te voorzien/ ende „
op een ander tijt/ dat consten sy noch „
dizy weken teghen ghehouden/ het waere „
ghenoech/ ende dat sy hen behoorden te „
weeren/ indien men hen bespringhen wil „
de/ ende noch eens/ dat sy op hen hoe „
de zyn/ ende goede wacht houden souden „
ende dat elck vzielijck mochte leuen naede „
gherustheyt zynre consciencien / tot dat „
met aduyse vande generale Statē anders „
soude wesen ghesloten/ waerinne hy ver „
geten soude hebben/ zyn eere en den diēst „
die hy zynre Maiesteit schuldich was/ en „
ghenoech vercleert te houden met die van „
Valenchijn/ ende dat hy niet en sochte dan „
dat hen wederspanicheit wies/ waer door „
sy oock ghehert werden/ Al tselue stellen „
seer ongheschickelijck ende met eene on „
ghefondecerde generaliteyt.

Op alle dese belastinghen/ wort met een woorz geätwoort/ dattet anders n3 en z3yn dan valsche versierde saken/ daer nem mermere yet af bl3ycken en sal/ iae ooc niet aengaeñ den heere vā Rozcarnes/ dat de Graue oeyt diē vā Valenchijn heb gedaē metten seluen in achterdencken te comen/ maer wel ter contrarien/ dat/ so wanneer hy die sprack/ den seluen alt3yt vermaent heeft/ dat sy met hem behoorden te ouercomen/ iae dat hy tot dien eynde oock gescreuen heeft aende bondtgenooten die te Valenchijn waeren/ a ende hadde groote redene/ dat hy begheerde/ dat sy v3rdragen werden/ op dat z3yn handelinghe te Doornick soude lichter vallen/ ghel3yck die twee steden n3 w3yt vā dē anderen gelegē en z3yn/ wel mach waer z3yn/ dat int begh3nself dat dat hy te Doornick quam/ ende alsoo langē t3yt/ eer die van Valēchijn rebel3clert werden (weder te rechte oft tonrechte en willen wy hier niet rueren) d'Admiracl verstaende dat de ghedeputeerde van Valenchijn weygherden te gacne te Camer3yck byden heere van Rozcarnes (sonder dat hy wiste de redene/ waerom) gheset mach hebben/ dat sy dan hennen toeganck souden moeghen nemen aende Regente generaele/ daer emmers gheen gheen quast in ghelegghen en was. Soo wie

a 267 brie-
uen bande
Admiracl
van 21 Sep.
ende 29.
Octob.

wie doek de moeyte wilt nemen van des goede heeren eygen antwoorde te lesen / hy sal aldaer int breede zijn onschult op dit punct vercleert vinden / ende dat van alle tghene hier by vrocht ende ghesocht wort / niet met allen en is / iac dat hy hem niet met allen metten saecken van Valenchijn en heeft ghemoeyt / hebende hem / gheduerende den tijt hender swaericheden / ghehouden verre van daer op zijn huys te Weerth / behaluen dat hy eenen dach is ghecomen tot Anthoing / om te heffen zijns broeders kindt / ter welker tijt hy eerst des hoorde vermaenen / ende was soo verre van opteyden de ghene die hem aldaer quamen vinden / dat hy ben ter contrarie vermaende / dat sy in alre stillicheyt hen houden souden / ende men en sal niet beuinden dat d'Admirael hen yet anders ghesect oft oeyt opgheruydt heeft tot eene wederspannicheyt / maer wel dat hy ghewenscht heeft / dat sy mochten wel verdraeghen ende in goeden vertrouwen met hennen voozscreuen Souuerneur wesen / den welchen men laet verantwoorden de saken van Valenchijn maer is schoon ongefondeert / dat men tselue soect opten Admirael die hem d'rs noit en heeft onderwonden / voozder dan dat

(ter wylē hi te Doornic was) sochte/ screef
 ende begeerde dat hen onrusten mochten
 ter stillicheyt ghebracht wesen/ ten dienst
 vanden Coninck/ ende wehuaren vanden
 lande / maer breeedere oft tot andere mei-
 ninghe gheenissins/ al seet de Fisoael an-
 ders / maer met soo rechten fundamente
 ghelack hy alle zyn andere seypen by ghe-
 brocht heeft.

Tlot en
 cozt vhael
 van deser
 verant-
 woordinge

hier mede hopen wy des Admiraelis
 ontschult ghenoechsaemelijck te hebben
 bewesen/ oock het ghewelt ende ongeluck
 datmen hem heeft ghedaen/ cleerlick ghe-
 thoont/ ende alle die punten die zyn afgū-
 stighe by hen valsche ende gesochte betich-
 tinghe hebben by ghebrocht/ wel verant-
 woort/ inder vueghen dat wy meynen dat
 elckerlijck soo luttel swaericheden sal ma-
 ken/ van den heer Admirael ontlast ende
 ontschuldich te houden/ als van de boos-
 heyt/ onrecht ende ghewelt des Hertogen
 van Alue/ des Cardinaels van Granuelle
 ende andere quaede misgruypers ouer des
 Coninck hoocheyt/ ende tyrannighe ver-
 druckers der goeder landen ende ghetrou-
 wer ondersaeten van zynre Mayesteyt/ te
 belasten/ ende schult te geuen / Ende dat
 ter onder alle de belastinghen / oock het
 minste punctken niet en sy gebleuen/ daer
 af de goetwillighe leser noch eenich ach-
 ter

terdencken soude cunnen hebben/ oft hem
 niet gansselijck voldaeen vinden/maer dat
 ter contrarien hy dese teghenwoordighe
 verantwoordinghewel ouersien hebben-
 de / sal beuonden hebben daer by volco-
 melijck bewesen te zijne/niet alleen/ de on-
 behoorlijckheyt/ ongherechtigheyt ende
 nietheyt soo vander aentastinghe ende ge-
 uanckenisse / als vanden rechtwoorderin-
 ghen/vonnissen ende executien/by wegen
 van feyte/tonghelijcke tegen den persoon
 des heerē Admiraels/voortgestelt: maer
 oock de oprechticheyt/ ghetrouwicheyt/
 ende goetherticheyt/daermede hy gehan-
 delt ende in eenen soo oproerighen en soz-
 chelijcken tijde/den Coninck ende dē lan-
 de seer wel ghedient heeft: oock aengaen-
 de allen den feytē/puncten ende propoestē
 in zijnder betichtinghen verhaelt/ ende in
 dien het niet al toeghegaen en is/soot zyn
 Mayesteyt gheerne hadde ghesien / dat
 niet alleene de Admirael / maer oock de
 Regente ende alle andere / a bedwonghen
 ende ghefortseert gheweest zyn/ende heb-
 ben moeten wijcken ende naelaeten dē ge-
 welde des tijts ende begheerte des oproeri-
 gen volcx/om beters wille/ende om bloet-
 stortinghen/ inlantche oorloghen/ toeta-
 stinghen der ghebueren/vermoordingen
 der gheestelijcke / dootslagginghen der

a By brie-
 uen vandē
 Admirael /
 vā 10. Sep.
 1566. ende
 by dē lesse
 brieue des
 Graue vā
 Egmont vā
 5. Junij.
 1567.

a By des
Admirael's
briuen vā

4. 10. 21.

Septē. 10.

Oct. 20. 23

No. 1566.

20. Jan. 3.

Hartij

en 21. May.

1567.

b Datmen
lese bouen
vandē ach
kenblade

af tottē 29

c Staende

bouen indē

71. 72 en

73. blade.

1.

2.

magistraten/verwouestinghen der steden/
ende duisent andere quaeden daer dooz te
verhueden/ ^aias oock om voozden Coninc
ende tziinder ghehoorzsaemheyt een sulc-
ken lant te behouden. Soc niet hebbende
ghehadt middel noch macht om te weder
staen den ghenen des aldaer toegecomen
is/ dooz den oozsaken/ vooztstellen en nieu-
wicheden/ bouen int verhael der saecken
vanden Nederlanden vermaent/ ^b en dat
al met goede ende oprechte meyninge en
begeerte vanden Coninck ende den landē
dienst te doene/ Sodat indē persoon/ vooz
nemen oft feyten des Admirael's niet en
cunnen plaetse hebben oft stadt grūpē ee-
nighen vanden vijf misdæden verhaelt in
der seer onrechtueerdiger veroorzdeelingē
voozscreuen ende in hen begrūpende alle
de puncten daer hy mede belast wort/ ^{crime}
laesae M. niet ghezijn en can/ daer de betich-
ter niet en heeft bewesen noch cleerlyc ge-
thoont de quade meyninghe en voos vooz
nemenvanden beschuldichden/ noch ^{crime}
rebellionis, het en sy dat de beclaegher wel o-
pentlyck heb doen blyckē dat de betichte
eenige feitlycke wederspanichz gedaē heb
be tegen de hoocheyt ende staet vanden
Overheere ende vanden Lande/ (van allē
welcken puncten/ niet met allen tegen den
Heere

Heere Admirael en is metter waerheyt
 ende met fundamente vercleert ende min
 ghethoont/maer weloventlijck heel de cō
 trarie) Aengaende oock de versterde tsa
 menspanninghe / verbondt/veranderen/
 misgripen ende hoocheyt/ eest soo verre
 van dat yet des soude wesen gethoont/
 dat ooc niet daerof en sy vastelijc ende be
 scheedelijck gheset oft bybrocht/ **S**elick
 oock niet en is van dat d'Admirael soude
 den bondt ghenooten voozgestaen/die be
 schudt oft hen gunste gethoont hebben/
 Ende vooz soo vele het aengact/zijn ghe
 trouwe neersticheden / ende ouergroote
 diensten ghedaen te Doornick ende elders/
 die ghelouuen wy soo wel vercleert te heb
 ben dat elckerlijck hem sal verwondert
 vinden/hoe datmen soo onbeschaft heeft
 kunnen ghezijn/datmen hem om sulcken
 weldaden heeft beschuldicht en so wzeet
 datmen in stede van groote vergheldin
 ghe hem heeft aenguedaen de doot.

3.

4.

5.

Dewelcke wten redenen vooz verhaelt
 hem oft den zinnen niet en can gecomē tot
 zenighe schande oft verwijtinghe/maer
 eer toe een onsterffelijcke eere ende memo
 rie / ende behoort zinnen persoon ghe
 stelt ende genoemt te worden onder soo
 vele

De abbes
 dinghe tot
 bewarings
 vā des Ad
 miraels
 goeden na
 me.

soo vele andere groote personnagien die
 om hen weldaeden ende vrome feyten/ in
 stede van danckbaere bekentnisse/ hebbē
 gheuolt de veruolghingen heider afgū-
 stighe/ ende gheleden de wreetheden der
 tyrannen/ sonder dat zynen goeden name
 ende fame daer dooz eenichsins ghequetst
 oft vercozt/ maer wel verheue ende groot
 gheacht can gheworden/ Ofter oock eeni-
 ghe quaetwillighe den seluen noch wilde
 lasteren/ den ouerledē blameren/ en hem
 vermeten te houden staēde dat hy misdāē
 hadde/ wy houden ons wel verskeret dat
 me Vrouwen/ zyn weduwe ende Moeder/
 mitsgaders zyne andere heeren/ vriendē/
 maeghen ende verwanten/ zyn eere so be-
 hert hebben / dat sy in gheenen ghebre-
 ke zyn en sullen van de selue te beschud-
 den ende verantwoorden vooz de lieyfer-
 lijche Mayesteyt ende den staeten vanden
 Rijke (dies hy een Graue ende Lot was)
 oft vooz thooft ende Capittel vander Bor-
 den des Gulden Blies (dies hy een Ridder
 was) oft vooz allen anderen Princen/ ho-
 uen ende Gherechten/ competente ende
 niet suspecte noch partijdich wesende.
 Doozt bidden wy den Almogenden God/
 dat hy den goeden Coninck haest wil ver-
 lichten/ op dat hy eens/ van hem iaegende
 dese zyne quaede dieneers ende valsche
 aen

aenbrenghers / mach comen ter kennisse
 vander waerheyt der gheschieder dingen
 ende ooc der ghetrouwer daden ende op-
 rechtigher diensten / soowel des voozscree-
 uen heer Admiraelis / als van meer ande-
 re zyne ghetrouwe Vassaeten ende waer-
 achtighe dieneeren / die om hen weldaden
 hebben te lijden ghehadt oft noch teghen
 woozdelijck lijdende zyn.

Gene. 4.

De stemme dijns broeders bloet
 roept tot my vander aerden /

Apocal. 6.

Heere / ghy die heylich ende waer-
 achtich zist / hoe en oordeelt oft en
 wreect ghy niet onse bloet / vanden
 genen die opter aerden woonen.

De be

De belastinghen opgheleet den
Graue van Hoorne byden
Procureur generael.

Numero 2.

De volgē-
de cyferen
opden cant
gestelt/ de-
wisen
d'blat daer
die materie
inde vooz-
gaen verāt
woozdinge
wozz ghe-
handelt.

DE Procureur generael des Co-
nincs/ ende in diē name acnleggere
inde sake en proces criminel/ dwelc
hy heeft voozden deurluechtighen/ ende
hoochghelozen heere den hertoghe van
Alba/ Kegeer der ende Ouerste hooftman
vande Nederlanden/ teghens Philips vā
Montmorency Graue van Hoorne/ ghes-
uanghene opt groot Casteel van Ghend/
verweerdere/ Secht en proponceert/ onder
protestatie van hier naemaels tegens den
voozscreuen verweerdere te moghen ar-
ticuleren ende thoonen andere misdaden
ende delicten.

De staten
den Admi-
rael inden
Reviandē
gegunt.

Dat hoewel naerde Goddelijcke ende
menschelijcke rechten/ dōder fact is schul-
dich zynen ouerstē heere ende Prince ge-
trouwe te wesen/ ende hem met woorden
ende wercken naer den heysch te helpen/
te meer wanneer de selue ondersaet/ is
dienare officier oft Vassal vandē voozscre-
uen Prince/ totten welcken deur sulcken
middel/ de selue ondersaet is des te meer
verbonden/ iae noch meer/ wanneer hy hē
beuint/

beuint gheboordert ende verchiert/
 mette grootste eeren die inden Houe ende
 Vantschappe vanden ouersten zijn. Niette-
 min de voozscreuen verweerdere wesende
 ghebozen ondersaet van zijne Mayesteit/
 zynen Vassal/ hem eedt van ghetrouwis-
 cheyt ghedaen hebbende/ ende ouer vele Fol. 5. 6. 7.
 iaeren ghemaecht Giddere vander oorde
 vanden gulden Blics/ Admirael vander
 Zee vooz zijne Mayesteit Capiteyn van
 den Archiers/ ende staedt vande Staten/
 van zijne voozsz. Mayesteit/ tot welke
 Staten ende ckeren van dien hi den eedt
 ghedaen heeft/ van die wel te ghebruike
 ende te doene wes daer toe behooren sou-
 de/ heeft hem soo verre te buyten gegaen/
 dat teghens de voozscreuen eeden ende
 tghene hy ghehouden was te doene/ ende
 sonder acht te slaen/ hoe grootelijc hy
 vereert hadde geweest dier de voozscre-
 uen Staeten ende eerste vereeringhen/
 daermede zijne voozscreuen Mayesteit
 hem begaest ende voozken hadde/ hy ghe-
 daen ende ghecommitteert heeft de fautē/
 misdaden ende delicten/ soo groote ende
 leclijcke als hier naer tegens hem gescre-
 uen wort.

In den eerste behoort geconclereert Fol. 74. 75.
 te worden dat de voozscreuen verweerde 76. 77. 78.
 re/ de Prince van Oraengien/ Grauen vā 79. 80.

Egmont

Egmont/van Hoochstraten/Vodewijc vā
 Passauwen/ Wijlen de Marchgraue van
 Bergen/ de heeren van Montigny/ Bre-
 derode/ ende eenighe andere hebben ouer
 langhe ghesocht te comen tot veranderinge
 van Prince enēer ouer rebellicheit en
 tyrannijē heuren eygeuen Coninck ende
 Prince wt zijne Nederlanden te slootē/ en
 (alsoot te ghelouen is/) hen daer vā
 meesters te maken/ ende daer naer die on-
 der den anderen te verdeylen/ also heu-
 re propoesten ende voorstellē tsel-
 ue ghenoech bethoont hebben.

Affertū fun-
 damentū cri-
 minis læsæ
 Maiest.

2.

Fol. 81. 82.

Deerste
 sonclinghe
 berichtige.
 Subsequun-
 tur ordine di-
 uersæ ī facto
 dednctiones
 quibus pten-
 dit pcurator
 fisci, superius
 assertum fun-
 damentum,
 Inferre vtpo-
 se alijs iustis
 & veris illa-
 tionibus et p-
 bationibus
 destitutus.
 a Den Car-
 dinael van
 Granuelle

Ende om voet ende beghin tot heure
 ommenschelijcken voornemen te gheuen/
 soo hebben de voorscreuen verweerdere
 ende zijne medepieghers/ wesende deer-
 ste vande voorscreuen Nederlanden/ ghe-
 socht ende heure neersticheit ghedaen om
 wtenweghe te stellen ende verpooren alle
 het ghene/dwelck soude moeghen belet-
 ten het effect van heure conspiratie/ sulcx
 dat onder andere dinghen hen goet ghe-
 docht heeft wt de voorscreuen Landen wt
 te roeyen ende doen vertrecken en sonder
 linghe personagie a vanden staet vande
 Staeten van zijne Mayesteyt/ de welke
 seer wel conste verstaen ende begrūpen
 de handelinghen ende practycken vande
 voors

voorſcreuen heeren/ ende hebbē de voorſcreuen verwoerdere ende zūne medeplichters ghemaectt bonden ende cōspiratiē van lūue ende goede teghens de voorſcreuen personnagie/ ende daer nae/ om te gēvaken tot de voorſcreuen wtroepnghe/ de voorſz. verwoerdere. De Prince van Oraengien/ ende de Graue van Egmont/ hebben gheschreuen ende onderteekent brieuen aenden Coninck vanden elfstet meer te Anno tweentſestich/ segghende nootelyck te wesen/ ten dienste van zūne Mayesteyt/ ende ghemeyne weluacren vanden voorſchreuen lande/ dat de voorſcreuen personnagie/ gheen onderwindt meer inde saken vanden voorſcreuen lande en behoorde te hebben/ en dat/ indie zūne Mayesteyt daerinne niet en versaghe/ dat daer door deselue Vanden soude bedoruen worden/ maer daerinne voorliende/ so souden die saken vanden voorſcreue lande metter tijt so wel beleyt worden/ dat zūne Mayesteyt soude bekennen de vrucht van dese veranderinghe.

Waeroppe zūne Mayesteyt heeft geantwoort by brieuē vanden sesten Junij/ Anno dzyentſestich/ dat alsoo sy niet en vercleerden particuliere ende sonderlinge oorſake/ van mishandelinghe vande voorſcreuen personnagie soude zūne Mayest.

¶

acn

De brieuē
vande grooten
aenden
Coninck.
Fol. 83. 84. 85
86. 88. 89.

Des Coninck
vanden
wordde.

aenghenaem wesen / dat deen vande vooz
screuen d'ne heeren / hem by hem vande /
omme particuliere ende sonderlinghe re-
kenschap ende redene vande voozsz. sachte
te geuen / ende dattet de gewooneheyt van
zijne Ma. niet en was sonder oorzake
mant van zijne dienaers te beswaren oft
vercoeten.

Fol. 84.

3 Maer sy en wildēder niet toe verstaē /
sonder ooc eenich particulier seyt te propo-
nerē tegē de voozsz. personagie / omme
hem te verwoyptē van sulckē hoogē eerlijē
ken staet / Daer hy altyts soo goede
dientken inne ghedaen hadde / tot
wille ende ghenoghen van zijne Maest.
ende ruste vande voozscreuen landen / al
soot kenlijck is.

Fo. 85. 93 94
95. 96.

4 Eñ also hier dooze de voozsz. verweere
d' re / de Prince van Oraengien ende Gra-
ue van Egmont / merkten dat den wille
van zijne Mayestejt niet ouer een en quā
met hun voozmemen / soo hebben sy van el-
ders ende by vele andere manieren ghe-
maecht vele verthooninghen van quaden
wil te teghens de voozsz. personagie om
hem wten lande te doen vertrecken.

Fol. 97. 98

5 Ja tot zūnder schande eñ verachtinge /
deden maechen een roode leurehe van een
sots hoeft dewelcke dooz beuel ende ordi-
nantie vā mevrouwe van Parnastegēte
ende

ende Gouvernante voozden Coninc/inde
 voozsz Nederlanden hun wert verboden.
 6 Maer sy ende meer andere van heu-
 ren bond ende factie/ om soo vele te meer Fol. 96. 97.
 aenden dach te byengē/ hoe seer sy de vooz-
 screuen personagie haecten/ deden 'toztg
 daer nae openbaerlücken draeghen binne
 der Stat van Brusselle ende in vele ande-
 re plaetsen ende landen/ een Vuzeije van
 Pülkens/ ende seydent ende vercleerdent
 alsoo alle int ghemeyn.

7 Ende alsoo zijne M. ghewaerschout
 was vande groote schimpen ende steken/ Fol. 84. tot
 100.
 die der voozscreuen personagie gegene
 waeren/ ende de groote perijckelen die hē
 nakende waren/ met oock de practijcken
 ende conspiratien ghedaen teghens zijne
 persoon/ ende oock om niet te verliesen de
 vrucht vanden goeden ende getrou-
 wen dienst/ vāde voozsz. personagie/ soo
 dede deselue hē vertreckē na Borgongie.

8 Sulcx dz wel gecōsidercert de voozsz. Fol. 98. 99.
 vonden en vooztstellē vanden voozsz. ver-
 weerdere en andere zijne cōplicē / deselue
 warē meer in effecte oppgerecht tegēs den
 Coninck dan tegen de voozsz. personagie.

9 Ende dattet also sy/ aldaer de Dingē
 waeren stil ende in ruste inde vooz- Wanden
 blade 9.
 tot 29.
 screuen Nederlanden / soo langhe
 de voozscreuen personagie de hant

Daer aen sloech / Soo volcken als hy
 veretrocken was in Ho:goignen / de vooz:
 schreuen verweerde ende zijne compli-
 cen oft mede plegers hen beuindende van
 hem ontslaeghen / ende van tbelet dwelck
 hy hun mochte doen / en stelden / midts
 dabsentie vā de selue personnagie / niet de
 saken van zijne Mayestejt in beteren sta-
 te / en op eenen beterē wech / maer wel ter
 contrarien van tghene dat sy verskert en
 ghelooft hadden / begonstē te wercke stel-
 len alle ongheregeltheyt / confusien ende
 daeden gheheel contrarie den ghenen / so
 seer by heure vooz:screuen vzeuen verse-
 kert ende verclaert.

De twee-
 de betich-
 tinghe.

10.

Wedyr ra-
 dē vā Sta-
 te / secretē
 en financie

Fol. 100. 101

102. 103. 104

Want terstont naerden vooz:screuen
 vertrecke soo proponeerden sy inden vooz:
 screuen raedt vande Staeten / dat de saec-
 lien vander financien behoorden indē sel-
 uen raedt ghetraecteert te worden ten eynde
 de sy de handen aen tghelt mochten heb-
 ben om tselue te moeghen besteden ende
 doen dienen naer heuren wille / ende dat
 den noot bleef op zijne Mayestejt.

11.

Waren ooc van aduyse dat den secretē
 raet (die buyten alle menschen gedenckē
 inde vooz:screuen landen onderhouden is
 gheweest) soude af gedaen worden / ende
 dat de saken diemen gewoon was aldaer
 te handelen souden ghestelt worden inden
 raede

raedt van Staeten.

Ende selckerlijcx de voorszcreuen aduys-
sen tenderden daer toe/ also de waerheyt
baerblijckelijck tselue bethoont/ dat doos-
eergiericheyt de macht vanden verweer-
dere ende zijne voorszcreuen complicē sou-
de vermeerdert ende des Conincx vermin-
dert worden/ omme te ghemackelijcker te
eynde te brengen heure voorszcreuen con-
spiratie ghemaect teghens zijne Maye-
stejt.

Welcke Prince van Oraengien/ de
voorszcreuen verweerdere/ de Graue van
Egmont/ hoochstraten/ de Marchgraue
van Berghen/ ende sommige andere ver-
gaderden hun tot Breda inde maent van
Meert/ Anno xvc. vijfentseftich/ a ende vā
daer gingen nae hoochstratē/ daer hun
voockvonden vele groote heeren.

Ende in elck vande voorszcreuen twee
vergaderinghen werden begonnen ende
ghetracteert vele dinghen teghen dē Co-
ninc/ zijne ordinancien ende constitutien/
ende sonderlinghe tot hoochstratē voorsz-
screuen aengaende de edicten ende placca-
ten ghemaect by wijlen hoogher en on-
sterffelijcker memozen/ Keyser Karel de
vijfste/ ende darr nae gheconfirmeert by
den Conincx / sulcx dat tot hoochstrae-
ten voorszcreuen/ de voorszcreuen heere

¹²
De derde
betichtige
De verga-
deringe tot
Breda en
Hoochstra-
ten.
Fol. 105. tot
112.

a Dit is
1566. stylo
communi.

van Zebroede ende meer andere hee-
ren gheconfedereert/ quaemen omme te
communiceren de requeste/ die de vooz-
screuen gheconfedereerde daer nae te we-
tene/den v. Aprilis/ hebben gepresenteert
ende daer van de inconuenienten/ onghe-
uallen/ ondeuchden/ bederuinghen/ ende
destruction die elckerlijck weet/ ghecome
zijn/verclaerende alsdoen ende daer naer
de voozscreuen gheconfedereerde/ dat sy
heuen toevlucht maecten tottē voozsz.
verweerdere/den Prince van Oraengien
en den Graue van Egmont/ de welke
hun daerinne correspondeerde/ende daer
nae met woorden ende daeden hebben ge-
uolcht ende bethoont sulcken wille.

Het Ghont
der edele.

15 Vergelijckē de voozscreuen van Zre-
deroede ende meer andere Edelmans ver-
claerden alsdoen dat sy eenen bondt ghe-
maeckt hadden/dien sy noemden compro-
mis / waer by der eere ende den dienst
Gods is te cort ghedaen/ende men vindt
den Coninck in vele puncten ende artij-
kelen daer by te seer schandelijcken ende
onhebbelijcken geminurieert / als te wete-
ne van te proponeren/inden eersten / dat
de Inquisitie in hem seluen/houdt tyran-
nije te bouen ghaende alle menschelich-
heyt/dwelck zijn propoesten insaem en on-
weerdich te peysen/ende noch te meer vā
die

die gheschreuen oft ghetereken te zyne
 by eenen ondersaet teghens zynen Ouer-
 sin te meer dooz dien dat d'Inquisitie in-
 de voorszreuen Medevanden gheordis-
 neert by den Coninck / niet en is een nieu-
 we Inquisitie / alsoodact nae omme het
 volck te bedrieghen ende verabuseren de
 voorszreuen geconfedereerde hebben ge-
 proponcrt ende doen saden / maer is als
 leentijck d'Inquisitie die hier te voren indē
 voorsz. lande is ghebruyckt gheweest /
 daer van opentijcke getuyghenisse geeft
 het placcaet ende publicatie vande voorsz.
 Inquisitie / dewelcke is gelycformich met
 ten ghemeynen rechte.

Fol. 111.

16 Noch meer houdt tvoorszreuen com-
 promis in conspiratie en bondt vā weder-
 spannicheyt tegen zyne M. ouerste heere
 ende Prince vande ghene die den voorsz.
 bondt ghemaectt ende tvoorsz. compzo-
 mis onderteecken hebben.

Fol. 98. 110.
111.

17 Ten eynde van welck compromis heb-
 ben de voorszreuen gheconfedereerde on-
 derhouden hoofden Capiteynen en volck
 van oorloghe / tot inden ghetale van twintich
 oft dertich duysent mannen / alsoo de
 voorszreuen verweerdere ende somnige
 andere hebben indē voorszreue maent vā
 Meerte indē voorsz. iaere verclaert / daer
 van ontwijfelyckē gewaerschout te zyn.

De vierde
betichtige

Fol. 112.

18
 Het ouer-
 geuē vāde
 requeste v
 edelen.
 Fol. 113. tot
 129.

Daer nae/ te wētene/ den vūffsten daech
 Aprilis voc. sessentsestich/ de voozscreuen
 Graue Lodowijck/ de Graue van Culen-
 borch/ vanden Berghhe/ de Heere van Bze
 deroede ende andere Edelmans gheuoēt/
 de geconfedereerde/ hebbende geteekēt
 het voozscreuen compzomis/ zūn gecomē
 binen de voozscreuen Stat van Bzuessel
 en presenteerden requeste aen haere hoo-
 cheyt/ tenderende ten eynde om de vooz-
 screuen placcaten af ende te niete te doen.

19
 Fol. 115. 116.

Want ten seluen daeghe als de vooz-
 screuen requeste wert ghepresenteert/ en
 wat tijts te voren/ de voozscreue verweer-
 dere proponeerde en seyde haere hoocheit
 vele dingen endesalten om haer te verua-
 ren/ omme te betere en lichtelijcker haer/
 deur dien middel/ te bzenghen tot het con-
 senteren van het versueck vande voozsz.
 gheconfedereerde.

20

Ende wert sulcx de practijcke ghespeelt
 byden voozscreuen verweerdere/ de Prin-
 ce van Oraengien ende den Graue van
 Egmont/ dat tot Bzuessel voozscreuen in-
 den vollen staedt van Staten / alsoo men
 sprach vande voozschreuen requeste ende
 compzomis/ ende in teghenwoozdicheyt
 van haere hoocheyt/ de voozscreuen Prin-
 ce van Oraengien ende de verweerdere
 verclaerden/ dat sy hun wilden vertrecke
 nae

nae hunne huysen/ia de voozsz. Prince van
 Graengien wten lande/en de Graue van
 Egmont liet hem hoozen vermydende de
 hulpe van remedien tot sulche groote be-
 euertē/en seggen dat hy wilde gaē int vat
 van Aken vooz zyne gesontheyt/ hoe wel
 het ghesichte van zynen persoon gheenen
 schyn noch eenich tecken en gaf van siec-
 te/ende deden sulche dinghen/ om haere
 hoocheyt te laten sonder hulpe/ raet ende
 bystant/ daer nochtans de voozschreuen
 Prince van Graengien/ Graue van Eg-
 mont ende de verweerdere haer mochten
 ende behoorden verskert te hebben te-
 ghens de stoutheyt/onwysheyt/ conspira-
 tie ende wederspannicheyt vande vooz-
 screuen gheconfedereerde ende heure co-
 plicen ende medepleghers.

So vele ist/ dat de verweerdere noch
 met woorden noch metter daet vooz het
 ouergheuen vande voozscreuen requeste/
 niet en heeft wederstaen noch willen we-
 derstaen den voozscreuen gheconfedereer-
 den/ende die van heuren hoop ende vende
 vooz dien hy den vijfften dach Aprilis 15
 enlichte/nach raede te lichten/ volck van
 waepenen int hof van haere hoocheyt/en
 inde voozscreuen Stat van Brusselle/ we-
 sende seer groot ende wel verliē vā volck/
 ende vande deuotie van zyne Mayesteyt

¶ u alsoo

21
 Fol. 117. 118.
 119. 120. 121.
 123. 124.

alsoo hy lichtelijcken aldacr ende elders
 hadde moeghen doen/ om de voozscruen
 wederstaeninghe/ ende en was niet van
 den aduyse datmen den voozsz. gheconfe
 dereerden de poozten vander voozsz. Stat
 soude Huyten/ maer tot te seer groote mis
 achtninghe van zijne eere in respecte van
 tghene hy gehouden was aen zijne Ma.
 Fol. 125. 126. ende tot conseruatie vā ons heyligh Catoz
 127. 128. lijcx ghelooue/ ende de edicten ende wille
 van zijne Mayesteyt/ ende dooz een sekerre
 dochluyckinghe/ verclaerde dat vele ende
 de meestē deel vāde voozsz. geconfedereerde
 de waeren vzienden/ maegen en dieneers
 vā hem/ den voozsz. Prince vā Oraengie/
 ende dē Graue van Egmont/ laten ontste
 ken het vier ende metter daet vā ontallijc
 ke ondeuchden ganch hebben de passie en
 betuertē vāde voozsz. geconfedereerde.
 22 En omme meerdere te berhoonē de
 dochluyckinge oft om betere te seggen/ o
 pentlijcken te verclaren dat zijnen wille
 was gelijcformich met dien vāde voozsz.
 geconfedereerde/ so ginck hy den voozsz.
 vijfften dach/ nae de ouergēuinge vande
 voozsz. requeste mettē voozsz. Prince vā
 Oraengien ende den Graue van Egmōt/
 tē huyse vande Graue vā Culenborch al
 daer te Brusselle alwaer gelogeert warē
 sommige vande voozsz. voutgenooten en
 aten

De 6. be-
 tichinghe
 Het roepē
 van Viuent
 les Jeux.
 Fol. 129. 130.

aten aldaer de voozsz. Graef Lodowijck/
 de heere van Brederoede en andere bont
 genooten/die hy aende tafel vande / ende
 dronck het voozsz. geselschap toe/ alwaer
 oock alsdoen met onuerlacticheyt ende
 onbeschaepticheyt te seer ouermatich / ge
 roepen wert / *Vivent les Jeux* te wetene de
 gheconfedereerde die hun soo noemden/
 ende daer nae hun ghenoeit hebben/ en
 de volghende de notoire dispositien van
 rechte van *crimen laesae Maiestatis*, soo en wert
 selue niet alleentlick ghecommitteert by
 acten ende seften / maer oock dooz ooch
 luyckinghe/ende valt int selue criem/ de
 ghene die drinckt oft handelt met vyand
 den/ oft conspirateurs teghens den Prin
 ce sulcx als waeren die voozscreuen gecon
 federeerde/also of openbaer ende kenlijck
 was ende is.

23 Dat meer is de voozsz. verweerdere/
 ten dage vande voozsz. requeste was gelo
 geert tot S.uessel ten huise vande Prin
 ce van Oraengien/ alwaer hy aender tafe
 len vanden voozsz. Prince heeft geten en
 gedroechē mette voozsz. Graef Lodowijck/
 Brederoede/ende andere bontgenootē en
 is alsdoen aldaer geroepen / *Vivent les jeux*.

24 Des Sondacchs vander Druuldi
 cheyt/anno 1566. soo gaf den Abt van S.
 Bernaerts in ter tijt verloopē en fugitif
 wten voozsz. lande ende geheel opērlīckē
 beschul

Fol. 130.

Abt v. S.
fugitiv

beschuldicht van ketterhe/eē bancket int
 Cloostere vande voorszreuen Abdyē/ aen
 den voorszreuen verweerdere/ den Prince
 van Oraengien/ den Graue van Egmōt/
 den Graue van Hoochstraeten / en meer
 andere Edelluyden/ Ende welke ten sel
 uen daeghe Stralen hadde binnen Nut-
 werpen/ inden naeme vande selue Stadt/
 de noenmael ghegheuen / ende int selue
 bancket die vanden voorszreuen ghesel-
 schappe / droncken toe den Geusen/ ende
 riepen/ *Viuent les Geux.*

25

Sulcx dat by sulcken roep soo dichts
 wils inde teghenwoordicheyt vande voorsz
 screuē verweerdere verhaelt/ by hem ver-
 draeghen / ende voorsz aenghenaem ghe-
 houden/ hy hem verclaert heeft vanden
 sinne ende meyninghe vande voorszreuen
 gheconfedereerde gheheelijcken contra-
 rie/ God/ den Coninck / ende tghemeyne
 beste.

De seuēde
 betichtige

26
 De vngade
 ringe van
 Duffel.

Inde vergaderinghe ende dachvaert
 van Duffele/ dwelch was inde maent van
 Julio des Jaers 1566. hebben hun gevon-
 de de verweerdere/ de Prince van Oraē-
 gien/ de Graue van Egmont/ ende meer
 andere.

27

Ende ten seluen tijde ende te voorsz/ de
 verweerdere/ de Prince van Oraengien
 ende de Graue van Egmont/ wesende tot
 Duffel

Duffele vooꝛscreuen/namen ende ontfin-
ghen in heure bescherminghe ende sauue-
garde de vooꝛscreuen bondtghenooten/
de consistorialen ende coopliden/ en daer
deure en wert niet alleren van nieuws de
vooꝛscreuen conspiratie en compromis
geappꝛohert/maer oock te seer gheattep
teert teghens de hoocheyt van zyne Ma-
yestejt.

Fol. 131. 132.
133. 134. 135.
136. 137.

Ghemerct het nemen in bescherminghe/
protectie ende sauuegarde toecomet
ende betacmt den Coninck ende zynē on-
derdaenen niet/ghelijck de vooꝛscreuen
Prince van Oraengien/ Graue van Eg-
mont ende de verweerdere als doen warē.

28

Dewelcke soo vele te meer hierinne
hebben mis daen/mits dien deselue sauue-
garde is gheacrooꝛdeert gheweest by den
vooꝛscreuen verweerdere ende zynē mede-
plichters aen conspirateurs ende weder-
spannighe teghen zynē Mayestejt.

29

Oock soo en heeft de verweerdere vā
de vooꝛscreuen conspiratie niet ghewaer-
schout zynē Mayestejt noch haere hoo-
cheyt ende is haer deure veruallen/ In crimē
lae: Maiestatis.

30

Houen dien de vooꝛscreuen sauuegar-
de ende bescherminghe hebben de vooꝛs-
Prince van Oraengien/ Graue van Eg-
mont ende verweerdere wesen te Duffele
ghe-

31

Fol. 134. 135.
136.

geloofst den voozsz. bontgenooten dat hinc
geene quellinge noch ondersoeck nu noch
hier naemaels gedaen en soude wordē ter
causen vander religien/maer in diē datter
eenige oproer oft seer onbetamelijcke sae-
ke gebeurde/dat indē seluē geualle tselue
soude opgenomen worden by de Edele en
bontgenootē voozscreuen.

32 Dooz welke propoesten de voozscre-
uen Prince van Orangiē/Graue vā Eg-
mont en de verweerdere hebben tot hun
genomen en gesurpeert de autoriteyt vā
den Ouersten/vanden welken comē alle
Jurisdiction/sulcx dat niemanden anders
toecoemt noch competeert het recht van
hooge/middele ende leege iustitie/ en die
hē sulcx onderwint oft ter contrarie doet/
deselue onderwoypt hem der penen van
crimen laē Mayestatis.

De 8. be-
tichtinghe

De tsamē-
cominge te
Denremō
de.

Fol. 137. 138.

140. 141. 142

143. 144. 145

146.

33 Na dat de voozsz. requeste ouergegeuē
was int leste vande maent van Decembee-
ann. 1566. so hebbē hen de voozsz. verwee-
dere/Prince van Orangiē Graue van
Egmont ende hoochstraten geuondē tot
Deuremonde/en wert aldaer ghehandelt
en gesprokē ontrent de maent van Janu.
anno 1566. van crijchsvolck op te lichtē en
de wapenen te nemen/indien de Coninck
met wapenen wilde comen in zīne Neder-
landen/en dien niet tegenstaen en heeft
vande

vande seluedaet van conspiration/ gheene
waerschouwinge noch wetērschap gedaē
aen zijne M. noch hare hoochheit/ wt welc-
ker oorzake hy hem voer beuint belast met
crimen la tie Maiestatis.

34 Mevrouw tevozen ghewaerschout
zynde/ dat de voozsz. bontgenooten wildē
te Brussel comen ouerghouen de voozsz.
requeste/ Schreef vijs brieuen aendē vooz-
screuen verweerdere/ hem biddende dat
hy aldaer wilde comen omme met andere
Vzeeren die sy ontbodē hadde te raetlagē
op saken grootelycken belangenē diēste
van zijne M. ende weluaert van zijne Ne-
derlanden/ maer weygerde meer als vier
reysen (also hy selfs bekēt) aldaer te comē
hem verexcuserende dat hy voozgenomen
hadde wt zynen huysse niet te vertrecken
totter tijt hy antwoorde hadde vande brie-
uen die hy seyde nae Spaengien gesonden
te hebben aen zijne Mayest. diwelck was
een antwoorde so verre van zyn debuote/
datmē daer wt niet anders en can nemē/
dan een vercleeringe van quaden wille/ te-
gens zijne M. zinn ouerhoofst ende natuer-
lycken Prince/ voozden dienstē vanden
welcken/ hy behoorde met een vlijticheyt
te employeren zynen persoon/ goedē/ hul-
pe ende gunstē/ en also hy doorde voozsz.
weygeringhe ter contrariē gedaen heeft/
so

De vijfde
betichtige

Dat d'Ad-
mirael swa-
richz maec-
te om te ho-
ue te comē.
Fol. 114. 115.

soo volcht daerwt de voozscreuen conspi-
 ratie/ende is hy veruallen In crimen laesæ Ma-
 ieltais.

De xi. be-
tichtinghe
 35
Des Ad-
miracis
bycuf ge-
screuen na
Spaengie
 Fol. 158. 159.
 160. 161. 162.

Hy heeft brieuen gheschreuen aen
 Alonso de la loo / zynnen Secretaris van
 den eersten dach May / 1566. dat siende
 (alsoo hy seyde) de middelen te ghebrieken
 van de saken te remedieren/ende dat zyne
 Mayesteyt niet en wilde toelaten de gene-
 rale Staten/soo was hy gheresolueert vā
 hem te vertrecken/ende gheen Coningen
 noch Kiezers meer te dienen/ende dat hy
 verkout is zynnen Prince dienst te doene.

36
De xi. be-
tichtinghe
De verga-
deringe vā
de genera-
le staten.
 Fo. 14. 6
 102. 158.

Indemaent vā September 1566. heeft
 hy inde Stadt van Doornick ontfanghen
 van eenen ghenaeamt Tassin/ broeder van
 den minister Tassin kettere/ een geschryft
 innehouden de eerste artijckel dat de waer-
 achtighe ende eenighe remedie om te be-
 letten de beroderten ende onghereghelthe-
 den/was die tsaemenroepinghe vande ge-
 nerale staten ende datmen daer vā behooz-
 de verthooninghe aen haere hoocheyt te
 doene/het welcke de voozscreuē verweer-
 dere heeft soo gheapprobeert/dat hebben
 de tselue gheschryfte alsoo ontfanghen/hi
 heeft gesecht tot Doornick wel expresselijc
 dat in dien haere hoocheyt langher bleue
 continuerende het weygeren vande vooz-
 screuen Staten/soo souden van alsdan de
 hee

Heeren vertijen ende renuncieren heure
 Souuernementen en Staten/ende soude
 de hant van als afdoen. Ende nochtans
 de voozscreuē sake en vonden hun in sulc-
 ken state niet (alsoo deffect ende daet be-
 wüft) dat de voozsz. generale Staetē dooz
 noot behoorden te vergaderen/ende oock
 soo en was de voozsz. verweerdere niet
 verwozsaecht met sulche stouticheyt te ver-
 cleeren dat hi niet meer zynre Maiesteit/
 wescnde zynen ouersten Prince/ dienē en
 soude/ende dat hy verkout was hem die se
 te doene.

De 13. be-
 richtinge.
 Fol. 173. 174

37 Maer de verweerdere ende zyns
 medeplichters verlangden alsoo naer de
 vergaderinghe vande voozscreuen statē/
 omme den Coniuck soo verre te doen co-
 men/dat hy soude toelaeten datmē ordre
 soude gheuen opt seit vander religie/dooz
 daduys vande Staten/ presupponerende
 de voozscreuē verweerdere ende zynne me-
 deplichters (alsoot te gheloouen is) dat/
 want alsdoen de voozscreuen beroerten
 bynae ouer het gheheel lant ghesaeyt en
 verspreyt waeren/ deselue staten/ en het
 ghemeyn peuple souden sulcx beleyt wo-
 den byden voozsz. verweerdere/ Prince
 van Oraengien/ Grauen van Egmont en
 Culenborch/ de Marckgraue van Her-
 gen/de voozsz. bontgendoetē en sectarisen/
 A dat

dat de meestendeel vande voozscreeuen sta-
ten souden volghen van punct te puncte
daduys vande voozscreeuen groote heeren
ende hondtghenoeten/ ende dooz su'che
vzeemde ende verdraeyde practische sou-
den de Bassalen ende onderdatnen geuen
Weth aen heur ouerhoofst/ sulcx dat het
hoofst soude onderdatn wesen zinnen les-
den/ dwelck is een dinck soowel vzeempt
als ongheschickt/ ende contrarie alle na-
tuurlycke ciuale ende menschenlycke wet-
ten.

38 Ende meynden de verweerdere/
Prince van Oranngien/ Graue van Eg-
mont/ ende henne adherenten weth te dra-
ghen het effect van heure begheren en-
de verlanghen/ als te wetene/ de ghebeele
afdoeninge vande voozscreeuen Inquisitie
ende placcaten/ ende vsurpatic vande hoo-
cheyt van zinne voozscreeuen Mayesteyt/
in het Nederlant / iac soude eenen yeghe-
lijckentoe ghelaeten wesen/ onghestraeft
ende soot hem belicuen soude te leuen/ son-
der thoem van Weth noch redene / hit
welcke de voozscreeue bontgenooten dooz
abuys noemen te leue in vzyhryt van con-
scientien.

39 Den naestlesten dach van Augusto/
1566. quam de verweerdere deur last
van haere hoocheyt in tot Bozwick vooz-
screa

screuen/ende hem quaemen teghen Edel-
 luyden/Coopliden ende andere/ roepen-
 de het puepel confuselyck int innecomen
 vanden verweerdere / *Vine les Jeux*, betuy-
 ghende/daer dooz het voozsz. puepel dopi-
 nie diet hadde dat de verweerdere/so vee-
 re correpondeerde tot hennen wille ende
 vooztstellen dat hy in vzecheden nam en
 niet quaet en vont tselue gheroep soo scer
 buyten reden/ende teghens Godt zijne
 Mayestejt/ ende de ghemeine weluaert
 vanden voozscreuen lande/ Doch en heeft
 de voozsz. verweerdere geene infor-
 matie oft ondersoek noch straffinge doen
 van voozsz. gheroep/hoe wel hi de macht
 in handen hadde.

40 Den voozsz. naefstesten dach de hee-
 re van Beauvoir gesonden by heure hoo-
 cheyt opt Casteel van Doznick / de heere
 van Moulbais Capiteyn van voozsz. Ca-
 steel ende de heere van Esplechin/ belastē
 dooz vzeuen den heeren van Querdes/
 ende van Wilers (alsdoen wsfende binnen
 Doznick) datse hunterstont van daer sou-
 den verlicen/ en datse inde Stadt wildē cre-
 cuteren ende wtrecthen/ tghene daer van
 sy last van haere hoocheyt hadden/ waer
 af de voozscreuen verweerdere was
 soo ontstelt/ dat hy terstont ontboot/dat
 de Magistraet hem vinden soude opt

A ij Stat

De daden
 des Admi-
 raris bin-
 nē Doznic
 Fol. 162. tot
 209.

De 11. be-
 richtinge
 Syn me-
 mē tot Doz-
 nick.

Fol. 162. 163.
 164. 165. 166
 167. 168. 169
 170.

De 12 en
 13 berich-
 tinghen.

De bloet-
 stortinghe
 binnen
 Doznick
 verhuert.

Fol. 170 171

72

Stat huys/aldaer hy voozhielt toten Cas-
 stele te doen vertrecken den voozscreuen
 heere van Beauuoit met zyn oozloochs
 volck/dwelck hy aldaer dooz laste vā haere
 hoocheyt ghebrocht hadde/ in sulcker
 vueghen dat by sulcken daet de voozscre-
 uen verweerdere ghenoech verclarde dz
 hy niet en wilde dat den wille van haere
 hoocheyt plaetse soude hebben/ noch dat
 de cracht soude bliuen aen zyne Mayest.
 teghen de bondtghenooten ende sectaris-
 sen/ maer dat hyse voozderde ende cons-
 piceerde in heuren respecte/ omme desel-
 ue cracht te verlagen/ omme lichtelijcker
 te moeghen executeren ende wtcrechten
 heure quaele ende schaedelijck voozme-
 nen/waer toe opentlijcken de voozscreuē
 heeren van Querdes ende van Wileers
 holpen/ ende hadde de voozschreuen ver-
 weerdere wel verstaē (also hi behēt heeft)
 dat de voozschreuen van Wilers was van
 de nieuwe religie.

De 15. be-
 richtinge.
 Fol. 146.

De 16. be-
 richtinge.
 Het conti-
 nuē van
 de predica-
 tie te Doz-
 nick.
 Fol 176 177
 178:179.

41 Den eersten dach Septemb. 1566.
 de voozscreuē verweerdere verclarde aē
 den magistraet dat haere hoocheyt hem
 expzeffelijcken beuolen hadde van inde
 voozscreuen Stat vā Doznick te doen op-
 houden de predicatien vande voozscreuen
 gheconfedereerde ende sectarisen/ maer
 dat al eer hy eenighe oordinantie wilde ma-
 ken

ken/hy eerst begeerde het aduys vanden
 voozscreeuē magistraet oft sy beter vondē
 de voozschreuen predicaticn vande secta-
 risen te continueren inde stad oft die buy-
 ten te doen/ende en socht also niet te obe-
 dieren oft onderdaenich te wesen haers
 hoocheyt/omme de voozscreeuen predica-
 ticn op te doen houden/maer tot groots
 misachinghe ende onghehoozsacmhcyt
 ende om te voeden voozderen ende doen
 wassen de voozscreeuen heruertē/soo socht
 hy/ende gaf op die middelen om de vooz-
 screeuen predicaticn te doen veruolgen en
 continueren,

42 Doch daer nae te wetene den dero
 den dach der voozscreeuen maent Septem-
 bris des iaers/ 1566. is de siechte vande
 voozscreeuen predicaticn dooz beuel en toe-
 laetinghe vanden voozschreuen verweer-
 dere van de voozsz. Heeren van Querdes/
 ende van Wylers (alsoo ghenoteerde) ende
 andere ghecomen inde voozsz. Stadt van
 Doornick met verbot acnde Catholique/
 gheconfedereerde ende sectarisen vā deen
 den anderen te bel- ten in der exercicie van
 heure religie opverbeute van confiscatie
 van lūf ende goet/in sulcker vne ghen/dat
 onstraffelijck ende vele daegen de voozsz.
 predicaticn ende exercitien vande nieuwe
 religie zijn ghedaen ghewest binnen de

De 17. bes-
 tichinghe
 De wtrees-
 pinghe van
 den 3. Sep-
 te Doornic.
 Fol. 180. 181.
 182. 183. 184.
 185.

voozsz. stadt van Doornick en daer ontrent
 achtervolghende het voozsz. mandement/
 het welck den voozsz. derden dach wtghe-
 roepen wert/ met blasinghe van trompet-
 te/waerinne de voozsz. verweerdere/ dooz-
 de voozsz. toelaetinghe heeft dobbel gede-
 lingueert ende misdacn/ als te weten toe-
 gelaten te hebben een dinck soo claeghe-
 lich/daer toe hy geen macht en hadde en
 den wech den quaden ende boosen ghe-
 maect te hebben van voozts te gaen met
 heuse conspiration ende boose voortstel-
 len/ *Fol. 184. 185.* Houen dien dat hy gheen mande-
 ment oft beuel en conde doen op verbeur-
 te van confiscatie van lijf en goet/ dwelck
 alleen voozbehouden ende gereferueert
 is den opperstē oft zinne daer toe behoort
 lijck last hebbende/daer van de voozscre-
 uen verweerdere niet voozlien en was.

43 Ende inder waerheyt de verweer-
 dere beuint hem so vele te meer in dit cas
 belast/ dat voozde voozsz. toelaetinge vele
 vande voozsz. Magistraet/ haddē dē ver-
 weerdere te vore gehoude vele goede rede-
 nen/ om hē deselue toelatinge te ontrade/
 maec het vierich ende verblint verlangen
 en begheeren/ daermede de verweerdere
 beuangen was/ Doot de passagie vande
 voozscrenen redenen/ ende lietse alsoo lij-
 den

Den dooz den wech vande voozsz. gheconfe
dercerde ende sectarisen/

44 Noch tynen vertrecke van Dooz
nicks voozseruen (alsoo hy sijs bekent
heeft) liet hy toe vier daghen laucht te pre
ken inde hallevande selue Stadt.

45 Soo lange als de verweerdere bin
nen Dooznick voozseruen was/ liet hy toe
ende consenteerde den voozsz. secretarisen
in alle huysen vander Stadt so wel vande
Catholijcke als van dandere gelt te ver
gaderen om dijse tempelen op te bouwen/
die dienen souden tot het ghebruyck vāde
voozsz. Sectarisen/ en verordincerde tot
dien eynde outfanger/ ende bat vele edel
liiden tselue te willen doen ende ooc hout
geuen ten seluen eynde/ ende heeft tselue
de voozsz. verweerdere selfs alsoo bekent/
ende daer by bewesen/ dat hy niet alleen
liick den Sectarisen toegelaten heeft op
bare quaetheyt/ ongerechtigheyt en onbe
schacmtheyt/ maer verordincert ende toe
gelactē de voozsz. collecte opt hout/ emon
behoorzijcke bouwinge opte rechtē/ vooz
den sectarisen/ ende daer van hy hem niet
redeneniet en can verontschuldigen.

46 Gheduerende den seluen tijt heeft
hy dictmaelen den Magtstraet verclart
dat hy niet en verstont dat men soude
straffen de ghene/ die de kercken ghe
plondert hadden vooz de placcaeten/ ende

en was

De 20. bes
latinghe.
De prekin
ge inde hal
le vā Dooz
nick vooz
vier dagē.

Fol. 190. 191.
192. 193. 194.

De 18. bela
tinghe.

Het verga
deren vooz
gelts tarrē
bou der tē
pelen.

Fol. 185. 186.

187.

De 21. bela
tinghe:

De kerckē
roouers n3
gekract te
rine.

Fol. 195. 196.

197.

en was nochtans hem niet gheoorlooft/
 isclue alsoo te doene.

De 22 be-
 tichtinge
 De vooz-
 den gehat
 mette stat
 houdere.
 Fol 197 198.
 199. 200 201

47 Ten seluen tijde opt versuerck van
 de voozst. sectarisen/ veruolchde ende be-
 gheerde de voozst. verweerdere acnden
 heere van Moulbais/ hem te willen toela-
 ten van gheen co:loochs volck binne het
 voozscreeuen Casteel te nemen/ hoewel de
 voozst. heere van Moulbais hem vertoot
 hadde. dat hy niet anders en vermochte/
 dan haere hoocheyt alle vzen ghehoorsae
 te wesen/ ende alsoo de voozscreeuen heere
 van Moulbais daer toe niet en wilde ver-
 staen/ soo wert de voozscreeuen verweerdere
 te ghen hem ontsielt / ende daer nae
 seyde hy/ dat de heere van Montigny/ si-
 nen broedere wel ongheluckich was/ dat
 hy den voozst. Moulbais verordincert
 hadde tot het voozst. Capiteyn-
 schap.

48 Opten seluen tijt hiel hy vele pro-
 poesten den voozscreeuen heere van Moul-
 bais te voren/ omme hem te veruaren/ iae
 seyde hem datter wel volcken twintich-
 duysent mannen soudent wesen / ende dat
 indien sy het gheschut vooz het Casteel set-
 ten/ dat hy hem niet helpen en soude/ hoe
 wel hiet soude cunnen doen.

De 27. be-
 tichtinghe

49 De voozscreeuen verweerdere met an-
 dere/ hecstracdt ghegeuen dat de voozst.
 heere

Heere van Szederode behoorde t'Ant. Teft des
 werpen te gaen om requeste aen haer Heeren vā
 hoocheyt ouer te gheuen te wyle de be- Szederode
 rueren inde selue plaats waeren/ ten ein- de.
 de om te cassen alle haere extraordina- Fol. 211. 212.
 rife crachten ende laeten een yghelyck le-
 uenint ghebruyck ende oeffeninghe van
 zijne religie/ ende dat in gheualle van wel-
 gheringhe men daer anders inne versien
 soude/ sonderlinge vooz die vā Valenchi-
 on op dat sy gheholpen werden/ welckē raet
 ende bondt was conspiratie tegens zijne
 Mayesteyt/ ende anderffins en can dien
 niet wtgheleet worden,

50 Ten tijde vande voozscreuē beruey De 25. be-
 ten inden iaere 1566. de verweerdere we- tichtinge.
 sende tot Chysoien ten huysse vande Prin- De ghes-
 cesse ven Espignoy/ seyde/ dat in dien de dreychde
 Coninck soude meynen inde voozscreuen macht des
 landen te comen met fortse/ dat hyper hem Admirals
 terstont vūstich duysent mannen teghens Fol. 204. 205
 soude setten om tselue te belettē/ En daer
 dooz heeft de verweerdere ontdeckt zijne
 weder spannisschen gheest/ vol van crimen
 laetē Maientais teghens den Coninck,

51 Cortz nae zijne coemste te Doznic/ De 19. be-
 de voozscreuen sectarisen soeckende grou- tichtinge.
 welckheyte te ghebruycken teghens de
 doode lichaemen vande begrauene Cato-
 lijcke in de groote kercke vā onse vrouwe

De grauin
ghen inder
kercken.
Fol. 187. 188.
189. 190.

van Doornick baden den verweerdere hen
te willen toelaten te grauen inde voozscru
uen kercke omme aldaer te vinden (alsoo
sy seyden) eenen Schat het welck de vooz
screue verweerdere (wesende eē werlijck
personnagie ende sulcke macht niet heb
bende) heeft hanttoeghelaeten/ ende cozts
daer na de voozsz. sectarisen begonsten eē
bleuen continuerende geheel diep te gra
uen in vele plaetsen vande voozschreuen
kercke/ aldaer sy met onmenschelijckheit/
iae meer als beestelijcke wijze vercrach
ten ende violerden de huyzen ende graue
vande doode lichaemen/ ia van eenē Bis
schop die meer als hondert iaeren aldaer
gheleghen hadde sulcx dat vande selue so
grouwelijcke ende schandelijcke dingen
alle de ghene die eenighe menscheyt had
den/ ende saeghen een sulck onmensche
lijck aenschouw/hadden/ ende noch heb
ben schrieke maer de voozsz. verweerdere
te seer vergetich van tgene deē mēsch tot
ten anderen gehouden is eē van de achtin
ge diemē behoort te hebbē tot sulcke gra
uē is somtwyle tegēwoordich geweest bi
deselue grouwelijcke werckē geuende lof
eē omanninge vā vlijchheit eē neersichz
aende werchuyden van sulcke feyten ende
daden so onmenschelijcke/ dewelcke inde
voozsz. kercke dooz heurē arbeit en vondē
anders

andere geenen schat dan doode lichamen. De 24 be-
 51 Gheduerende de voorz. veruerten tichtinge.
 des voorz. verweerdere/also men sprack De dreige-
 dat in Spaengien men ghehouden hadde menten te-
 eenen Edelman ter causen vander Inqui- gen dē Co-
 sitie de voorz. verweerdere seyde/ dat de ninck.
 heere vā Montigny vā ouer lāge in Spaē Fol. 203 204
 gien geweest hadde/ en dat indie mē hem
 aldact wilde houden/ dat hi tot zynē beuel
 hadde vūstich duysent mannen om hem
 te gaen haelen/ hier by verclarende / dat
 gheuallende de selue aenhoudinghe / hy
 soude gaen beuechten den Coninck in
 Spaengien/ende bzenghen den voorzere-
 uen heere van Montigny wter gheuan-
 chenisse/dwelck waren propoesten so wel
 verwaende/sonder reden/ als van quaden
 geeste/en waer deoz de verweerdere ver-
 uallen is/in crumen laet Mayoralis.

53 Doch so vonden hen ten voorz. tūde De 23 bela-
 sommige gedeputeerde vander Stat van stinghe.
 Doznic by dē voorz. verweerdere / omme De propoe-
 van hem te verstaen hoe sy hen soudē hou sien, ghou-
 dē en regulere aengaen de predicatien en den mette
 andere heere vergaderingen/die hun ant- ghedepu-
 woorde dat wat brieuen hun toegesondē teerde.
 werden van wegen / me vrouwe oft van Fol. 201. 202
 andere/ indie sy niet en sagen de ondretee 203
 keninge van hem/ de Prince van Oraç gē
 ende

ende de Grauen van Egmont en hooch-
straten/oft van deē van hun dat sy se niet
en soude gehoorsacm wesen en hier dooz
en misriedt hy niet alleenlyck de behoors-
lycke ghehoorsacmheyt ende onderdanc-
cheyt aenden Coninck ende haere hoo-
cheyt/maer vsurpeerde ende misbruyckte
de hooghe auctoriteit die zūne Maestriet
hadde ouer de voorscreuen van Doornick
ende zūne ondersacten.

De 26. be-
lastinghe.
Het be-
schut van
des Cardi-
naels Ab-
dijc.

Fol. 205. 206
207. 208. 209
210.

54 Ten voorscreuen tijde tot Sint A-
mants/verclaerde de verweerdere aē di-
uersche vande selue plaetse/hun bi hem ge-
uonden hebbende dat sy mochten leuen/
naeuolghende de gherustheyt van heure
consciencien/ende ghelijck het hun goet
soude duncken/also oft de Goddelicke en
menschelicke wetten doot ende wt warē/
ende datse niet meer van weerden en sou-
den wesen/maer dat de menschē als wil-
de beesten souden volghen alle wellusten
ende begheerlijckheden sonder bewegins-
ghe van wetten noch redene.

Fol. 209. 210

55 Ten seluen tijde tot Sint Amants
voorscreuen/dede de voorscreuē verweer-
dere vooz hem comen eenen Apostaet/oft
afgheuallenen/dwelck eenen Minrebzo-
der plaech te wesen ghenoecht/Boer Jan/
Calleur/denwelcken hy seyde in teghen-
woordicheyt ende ten aensiene van vele
persoo-

personen dat de meyninghe vanden Coninck was/datmen in vrede soude leuen/deene religie met dandere/ende dat de exercitie oft oeffeninghe van beyde de religien was toeghelacten/ dan in eenighe puncten die hy verclaerde/ ende vuchde daer toe de voozscreuen verweerdere totten voozscreuen Apostael dat onderhouden het compromis hy hē soude beschuden teghen eenen yghelijken/waer wt volcht dat de voozscreuen verweerdere heeft/teghen tghene hy ghehouden was/gheaccoordeert oft ghegheuen de voozsch. toelaetinghe/ende alsoo van nieuws gheap probeert het voozsch.compromis/ende versekeringhe ghegheuen ten eynde vande conspiratie vercleert int selue compromis veruallende hier dooz de verweerdere in crimen laesae Maiestatis.

56 Ten voozscreuen tijde eenen ghe- Fol. 195. 196
naemt Fernand Martin/ gheheeten ho- 197.
pau was gheuanghen tot Doornick/omme
hooft ende principael beleydere gheweest
tehebbene vande veroouern vander kercken/
hebbende doock te voren inden iaere
1563. vnde iusticie achterhaelt gew eest te
causen vade religie/ sulcx dat deselue Fernand
metter religie behoorde ghestraft te
worden/alsoo de Pensionaris/ le clerq van Fol. 182
Doornick breedere den verweerdere ver-
thoon

thoonde/die daeroppe geen'acht en wilde
nemen/maer liet den seluen Fernand los
ende wten gheuanckenisse gaen/ de welcke
met dese onsrassinghe hem ghebercht
heeft/ende nochtās en hadde de voozscer
uen verweerdere gheen hooghe auctori
teyt oft macht om also den voozsz. Fernad
ghenaede te gheuen/ sulcx dat hier dooze
de voozsceneen verweerdere is schuldich
crimen latē Mayestatis.

Fol. 195.

57 Dooz gelijcke redene is de voozsz. ver
weerdere schuldich tot gelijcke pene vā
men latē M. ghemercht hy ten seluen tūde
heeft tot Doznick wter geuanckenisse doe
gaen ende ghelost/ Guillande vallee ge
noemt willigen/ ende Siclis Blauwet ge
boren vā Glandin hebbende de beeldē ge
brokenende de kercken berooft.

Fol. 96

58 Hy heeft oock ghereferueert de straf
finge van eenen Jan Horicsquel tot dz het
accord van me Vrouwe/ met de voozsz. ge
confedereerde soude ghecondicht wesen/
hoewel hy van alle deselue gheuanghene
behoozde de iudicature ghelaten te heb
bene den Magistraet van Doznick.

Fol. 197.

Dwelck doozsake is geweest dat sulcke
ke roouers hen onghestraft hebben laten
voozstaen van sulcke delicten ende misdā
den/ende van voozdere tot ghelijcke mis
daeden

Daeden te procederen ende voorts te vaer
ren.

60 Hy heeft bekent breuen ghescreuen
te hebben aldaer vermaen ghemaect is Fol. 156. 157.
158. 159. 160.
van tweelf oft veerthien duy sent mannen
die gheduerende de voorszcreuen beruertē
vergaderde buyten de poorten van Ant-
werpē/ hoe wel sulcke vergaderinge aldaer
niet gheweest en is/ maer is te ghelooouen
dat tselue schijuen is gedaengewest om
te vernacren de goede/ ende de quade stou-
ter te maken.

61 Voorts heeft de verweerdere zijne
eere soo vergheten/ ende het ghene hy tot
zijne Mayesteyt ghehouden was/ dat ge- De 28^e
leste bela-
stinge ruc-
rende Vla-
lenchijn.
Fol. 213. 214.
215. 216.
duerende de voorszcreuen beruerten/ ende
te wyle de stadt van Valenchijn weder spā-
nich tegen zijne Mayesteyt was/ hy ad-
uys gaf aende ghedeputeerde vande secta-
risen van Valenchijn/ van niet te gaen by-
den heere van Rozcarmes/ wesende als
doen binnen den Castele van Camerūck/
ende hebbende den last van haere hoo-
cheyt om te voorszien opde saecke vande
voorszcreuen weder spannichheit/ genoech
verclarēde de voorsz. verweerdere by tsel-
ue aduys oft waerschouwinghe dat hy
was vander syden van die van Valen-
chijn/ ende dat hy niet en sochte dat de
voorszcreuen weder spannichheit soude
ops

ophouden / maer dat die eer cracht ende
toewassinghe naeme.

62 **D**welck de verweerdere noch meer
Vol. 213. 214. door andere daet heeft betuycht / want hy
wesende tot Antoin ghedueerde de vooz
schreuen tijt / seyde tot Jacques ghelee
ren vande ghedeputeerde oft verordineer
de van die van Valenchijn / dat / indien die
van Valenchijn de Stadt noch drij we
ken conden ghehouden dattet ghenoech
was / heur aduys ende raet geuende / dat /
in dien men die soude belegeren dat sy hū
souden wesen / waer van ghewaerschout
zinde die van Valenchijn / waren verwoect
ende ghehuest de poozten vander stadt te
sluyten / ende gheen crūchsf volck vanden
Coninck inne te nemen.

63 **H**y heeft ghesecht ten tijde vande
Vol. 215. 216. voozschreuen beuerte tot diuersche secta
risen van Valenchijn / hun vzaegende / hoe
sy hun behoorden te houdē op daccoz vā
de requeste vande edelluyden gheconfede
reerde / dat de vrydicheyt aen een yeghe
lijcken generael was van te lenen in ruste
van hunne consciencie totter tijt dat an
derffin souden wesen gheloren by de gene
rale staten wettelijcken vergadert zinde /
Dwelck hy wilde doen wtcondighen tot
Dornick / ende was tot dien eynde aldaer
gecomen / raden die van Valenchijn / dat se
op

op hun hoey souden wesen/ houdende gōe
de wacht.

Van welke crimen ende misdæden
hier bouen verclaert de voozscreeuen pro-
cureur is ghenoechsaemelijck gheinfoz-
meert/ ende is daer vā de voozsz. verweer-
dere ende heeft gheweest gheheel gemein
ende openbaerlijck ghediffameert o ft be-
schuldicht.

Waeromme de voozsz. procureur ge-
nerael cōcluderet tegē de voozsz. verweer-
dere. Ten eynde hierinne sal worden ghe-
procedēert ende gheandelt bi zijne excellē-
tie oft zijne ghecommitteerde ende gesub-
delegeerde rechterē/ opētlückē sommier-
lijcken/ ende sonder figure noch forme vā
proesse/ alsoot best in sulcken gheual met
rechte mach ende behoort te geschieden/
ende dat daer nae by wterlijcken vormisse
vā zijne excellētie oft zūne voozscreeuē ge-
subdelegeerde rechterē/ de voozscreeuē sal
verclaert worden in diuersche manieren
verhaelt inden voozscreeuen criminelē pro-
cesse ghecommitteert te hebben/ crimen la-
sa M. teghen den Coninck zynen ouersten
Prince ter contrarie vande voozschreeuen
eeden ende verplichtinghen daerinne hy
zijne M. gehouden was/ hem dock vercla-
rende verlaeten/ ende ghepruueert te zijne
vande voozschreeuen staeten/ officien ende

Des fil-
caels cōclu-
sio.

fo 69.7671

S

ceren

eeren/daer van hy by zijne **M.** is voozien
 geweest/hem voozts condempnerende ter
 doot/en verclarēde alle en yegelycke zijne
 goeden so wel leenen als andere/ selfs de
 ghene die hy als doen hadde / wanneer de
 voozsz. misdaden ende crimen/en elck van
 die also by hem zijn gedaen ende ghecom-
 mitteert geweest/veruallen ende gecōfis-
 keert/en by rechte van confiscatien toe be-
 hoozē zijne **M.** alles nauolgēde de rechte/
 de statuten ende ordinantiē vande voozsz.
 Nederlauden/alsoot best sal behooren ten
 profijte van zijne **M.**ayesteyt/en vooz ex-
 emplare straffinghe vande voozsz. misda-
 den so onbehoorzlyck ende onmenschelyck
 byden aerweerdere gheperpetreert ende
 soo dooz oochluychinghe als ander sins
 gheconsenteert ende ghedaen/ presente-
 rende de voozsz. **P.**rocurer thoon vande
 voozsz. articulen en feiten/allenlyc tgene
 dat genoeg sal wesen/omme te obtinerē
 in zijne finen en conclusien/versoekende
 op als hē goet en cozt recht gedaē en gead-
 ministreert te worden mette edele officie
 van zijne excellētie oft vā zijne gesubdele
 geerde rechteren int gene daert nootelyck
 ende behoeuelijck sal wesen.

Douertene
 ringhe der
 richt aēde
 Admirael.

Op heden den seuensten dach Janua-
 rii 1567. **M.**eesier Jan de Boys/ raedt
 ende **P.**rocurer generael vande Coninck
 in

s. m. h.
 de boys

indē vooꝝsz. naeme/ heeft ghepresenteert Fol. 39. 40
 ende ouer ghegeuen vooꝝ zijne excellētie/
 in handen van my onderscreuen Secretaris/ *maent*
 de belastingen ende beswaringen bo-
 uengescreeuen tegen den Graue vā Hooꝝ-
 ne/ gheuanghen opt groot Casteel van
 Ghendt/ versueckende die ghenotifieert/
 te wordene aenden persoon vanden vooꝝ-
 screuen Graue van Hooꝝne/ ende dit ge-
 schiede in eegenwoꝝdicheyt vanden Vi-
 cenciaet Jan de Bergas en Docteur Lops
 del Rio/ Stadē van zijne M. veroꝝdineerde
 en ghedeputeerde commissarisen in dese
 sake bi zijne excellētie/ dewelcke hooꝝende
 vooꝝscreuen versoek/ heeft my gheoꝝdi-
 neert dat copie vande vooꝝsz. beswaringē
 soude den vooꝝsz. Graue van Hooꝝne ge-
 geuen worden/ ende dat hy daeroppe ant-
 woꝝde/ ende voldoe binnen vijf da-
 ghen naestcomende/ ende op als acte
 te maken/ Onderteeckēt vooꝝ mi/ Pzaets.

Den elfsten dach der vooꝝsz. maent Fol. 39. 40
 Janua. Ick de vooꝝsz. Secretaris Pzaets
 hebbe geïnlinieert ende ghenotifieert de
 vooꝝsz. belastinge en beswaringe aenden
 persoon vanden vooꝝscreuen Graue van
 Hooꝝne/ dewelcke daer van nemende in
 zijne/ handen de copie/ die ick hem metter

S ij dact

daet ouerleuerde / las die van woorde te
 woorde / ende is dooz mi versocht geweest
 daeroppe ghenoechte doene by articulen
 tot zijne defencie ende ontlastinge / waer
 oppe hy antwoorde dat hy dien ghenoech
 doen soude / wanneer hem plaetse gheghe
 nen waere omme tselue vrijelijcken te
 moeghen doene / ende als Ridder
 vander Dozden en ander sijn n. z.
 Ghedaen opt groot Casteel van Ghend /
 ten daeghe / maende ende iaere vooz screue
 in presentien ende tegenwoordicheyt van
 den Capiteyn Francisco de Montes / de
 Oca ende Anthonio Dauila / Stal
 meestere vande Catholische
 Coninginne / Geteeckent
 de Montmorency
 Praets.

**Deyghne antwoorde des Grauen
van Hoorne opde ticht hem
gedaen byden procureur
generael.**

Th^ll^lips van Montmoency Graue
van Hoorne/ Ridder vander **Orde**
vanden gulden Bliese/ hebbende ghesien
de impertinente ende onghefondeerde be-
lastinghe ende beswaeringhe teghen hem
ouergegeuen byden Procureur generael
van zijne Mayesteyt seet ende antwoort
tgene des naeuolcht,

Dat hoewel het zijne vacatie ende
professie van een man van Lettren niet en
is/ soude seer begeert hebbē dat dese mate-
rie hadde moeghen ghehandelt worden
door zijne medebroeders ende **Ridders**
vander voorsz. **Orden**. maer alsoo
hem verclaert was door den Secretaris
Praets/ dat den wille van mijnen Heere
de Hertoge van Alba was dat hy opde sel-
ue beswaeringhe veerdichlyck soude ant-
woorden/ sonder te moeghen byge-
staen worden/ vā procureurs noch Ad-
uocaten noch van gheene onderrichtingē
als wesende zyn eygen seyt/ nochtās door
de' groote begheerte die de verweerdere

S iij heeft

Numero 2.
De cyferen
opde cantē
hier na ge-
stelt/ betes-
kenen op
wat blade-
ren vande
voorsz. ver-
antwoor-
dinge desel-
ue materie
wort ghe-
tracteert.
Dōtschult
vandē Ad-
mirael en
zijne prote-
statie.
Fol. 40.

heeft van hem te purgeren en gehoort te
 worden in zijne verantwoordinge/ en dat
 daeromme zijne exelencie sal moeghen or-
 dinancie geuen tot derpeditie vander sa-
 ken vanden voozscreuen verweerdere/ is
 te vreden tantwoorden/voozbehoudende/
 ende reseruereende altijs De rech-
 ten vande Ridderz vander oordē/
 daer by hy verstaet te moeghen appelle-
 ren vooz zijne Mayesteyt/ als zijne Ouer-
 sten/ ende de voozscreuen zijne medebro-
 ders/ ingheualle hem geen recht ghedaen
 noch gheadministreert en wort/ ende en
 soude noch Procureur noch Aduocaten
 begheert hebben/ dan om betere ende ele-
 ganter dese antwoorden by gheschri-
 ften te stellen/ ende niet om zyn goet recht te
 verchieren oft coloreren/ ende hem niet
 toeghelaeten wesende/aenneemt ende ac-
 cepteert daeroppe alleen te antwoorden/
 voozhoudende altijs zijne Rechtē ende
 Statuten vander Oorden/ dat die
 Acten die hy ghedaen heeft oft doen sal
 moeghen/ hem gheenffins en comen ver-
 achterdeelen/ noch preiudiceren/ hem be-
 trouwende dat Godt zijnen Scheppere
 hem voozderen ende helpen sal in zyn
 goet recht. Ende indise in zijne antwoorde
 yet

pet qualijcx gheordineert is/hem niet te
 willen wijten dan allecnlijck zijne cleyns
 wetentheyt / Dock dat hy noyt ghe-
 handelt oft ghetracteert en heeft
 sulcke materien / noch te ghenwoozdich
 gheweest/daermense getracteert heeft/
 van zijne orienden noch anderssins. Ende
 hoopt dat zijne Mayestejt ende zijne ex-
 cellencie / daeroppe acht sullen nemen/
 aende fauten oft ghebreken / die de vooz-
 screuen Graue soude moeghen doen oft
 committeren in dese voozschreuen ant-
 woozde / niet ghebruythende oft onder-
 houdende doozdre noch de termen daer
 toestaende / ende onder dese protestatie
 antwoozdt opte naeuolghende artijckie-
 len.

Op becrste aldaer hy seyt / Dat hoe-
 wel / &c. antwoozt de verwerdere.

Dat inden eersten hy bekent ghebo-
 ren te zijne in Vlaenderen/aldaer hy goet
 heeft/maer sedert den ouderdom vā vier
 oft vijf iaeren/en heeft noeyt vaste domi-
 cilie gehouden binnen den lande vā zijne
 Mayestejt/maer in zyn lant van Weert/
 en hoozne/aldaer de ordiancien en plac-
 caten van dese Nederlanden geen plaetse
 en hebben/maer resorteren deselue lan-
 den onder het rijck / Ende dat daer nae

Opte vooz-
 reden des
 Fiscaels +
 Fol. 5. 6

Fol. III.

hy gehouwelijct is in Duytschlant/ aldaer
 hy alliance ghenomen heeft met wille vā
 wijlen de Keyserlijcke Mayest/ derwelcke
 hy eenen tyt ghedient heeft vooz Edelmā
 vander taefelen/ ende nae voozlooghe vā
 Duytschlant/ verliet den seluen staet we/
 derkeerende in zijn huys/ met meyninghe
 tselue niet meer te laeten / maer alsoo de
 Coninck wesende alsdoen Prince / hem
 vant in dese landen/ ende passerende thuis
 vanden voozsz. verweerdere te Weert/ en
 hem ghenoeghende zijne Mayesteyt van
 den cleynen dienste/ diemen hem dede/ soo
 verbant hem aldaer sulcx de voozscreuen
 verweerdere dat begeerende zijne Maye/
 steyt dat hy Capiteyn soude wesen vā zij/
 ne Archiers hy den last aenuerde/ ende
 ginck in Spaengien / verlaetende zijne
 huysvrouwe en zijn goet/ hoewel hy gee/
 ne kinderen en hadde/ teghens den raedt
 van alle zijne vrienden ende magen/ maer
 de begeerte ende affectie die hy tot zijnen
 Prince hadde/ dede hem goet vinden alle
 zijne beuelen/ en meynt dat zijne Mayest.
 ghenoeghen ghehadt sal hebben van zij/
 nen dienste indē voozsz. last/ daerinne heb/
 bende moeghen vaceren.

Ende aengaende het landt ende de
 heerlijcheden die hy heeft inden lande vā
 zijne Mayesteyt / hy heeft altijts zijne
 neer.

neerſtichcyt ghedaenomme die wel te ree
gheren ſoo wel aengaende de religie als
de iuſtitie/ende, mē mach informeren hoe
ſe hen in deſe beroerten ghehouden heb
ben/ende dock oft de voozſcreuē verweer
dere in alle zyne nooden hun opt verſchat
heeft omme van hun onderſtant te hebbē
in zyne voozſcreuen nooden/alsoo hy ghe
daen heeft in zyne andere landen/ende al
les omme dat die bet moeghten verduerē
inden dienſte van zyne Mayeſteyt,

Ende is kennelijck ende openbaer dz
de voozſchreuen verweerdere noch voir
noch incomen en heeft in gheene vanden
Staten der Nederlanden/ende indiē zyne
Mayeſteyt hem heeft beuolen te tracterē
in Gelderlant (weſende hy daer vā **GOU** Fol. 7
VERNEUR) ende mette Staten van Vlaen
deren eenighe dinghen voozden dienſt vā
zyne Mayeſteyt: men ſal vinden met wat
iure ende affectie hy tselue ghedaen heeft
ende refereert hem tot het ghene dwelck
zyne excellentie hem daer van ſal moegen
doen informeren ende onderrichten,

Ende aengaende den **Stact van** Fol. 7
Admiraelſchap/daer vā zyne Mayeſt.
hem heeft ghelieft te voozſien: hy is al
tūts bereypt ende veerdich gheweest om
alle dienſten te doen achtervolgende zynē

S v laſt

last ende refereert hem tot zijne Mayesteyt/ende me vrouwe van Parma oft sy hem niet altyts goetwillich en heeft gheuonden,

Fol. 7

Ende nopende DOORDEN / die zijne Mayesteyt hem heeft ghelieft te geuen/ hy gheuoelt hem grootelijc daer af vereert/ende meynt altyts ghedaen te hebben tghene hy byde selue oorden ghehouden is/ende waer hy belast mocht wesen/ zyn debuoir niet ghedaen te hebben/ hy sal des verantwoorden voor zijne Mayesteyt ende zijne medebroeders/aen alle de ghene die hem daerinne sullen willen beschuldighen.

Fol. 7

Ende raeckende den Staet van Raetschap/hy heeft daerinne voldoen nae zyn vermoeghen den tijt dat hy middel heeft ghehadt daer te resideren/ende eu sal niet beuonden worden / dat binnen zynen leuen hy van mensche die leeft een Croone ghenomen heeft/ende waer contrarie gheuonden soude worden/soo stelt hy hem tot sulcker strafsinghe als zijne Mayesteyt hem sal ordineren / ende dat nae zyn vermoeghen hy altyts gedaen heeft so hem bequaemst
ende

ende best ten dienst van zijne Mayesteyt
ghedocht heeft/ sonder achttinghe ghe-
nomen te hebben noch op zijn eyghen
profijt noch van die van zijne maeghen
ende vrienden. Ende daer zijne daeden
nu teghenwoordelijcken / anderffins wt-
gheleet worden / verhoopt dat wesende
van als zijne Mayesteyt nae de waerheit
onderrecht / sal volcomen ghenoeghen
vanden voorszreuen verweerdere heb-
ben/hem doende vergheldinghe ende ge-
bruyckende in zijnen dienste/daerinne hy
hem hoopt te schicken met sulcken yure
ende affectie/als eenighen Bassal oft on-
dersaet van zijne Mayesteyt mach doen/
dwelck wel contrarie is van het ghene/
dat de voorszreuen Procureur generael
voortstelt inden beginne van zijne libel.

I Opt eerste articule vande voorszre-
uen belastinghen beginnende / Inden
eersten / cē. de verweerdere seet ende ver-
claert niet te willen antwoorde vande da-
den oft voortstellen vāde heeren int selue
articule/geruert/ dan alleenlic vā so vele
hē mach raecken/verclarende noyt wille
gehat te hebbene/ van te veranderen
van Prince en vele min hē te usurpe-
ren zijne statē en landē/maer ter contrarie
heeft

Het ber-
siede ver-
anderē vā
Prince.
Fol. 74. v. 104
83.

Fol. 7. 8

heeft altyts de voozscreuen verweerdere
 gesocht den dienste van zijne Mayesteyt
 hebbende daerinne doozbracht de meeste
 deel van zijne iaeren ende zijn va-
 derlijck goet/alsoo de geheel weerd
 condt ende openbaer is/ende en heeft het
 herte soo leech niet dat hy anderē Prince
 begheert als zijnen natuerlijcken/wesen-
 de eenen dande grootste Coninghen van
 der Christenheyt/ ende en weet niet wt
 wat oorzake de voozscreuē Procureur ge-
 nerael mengt soo vele saken van verschey-
 den heeren daer van niet makende dā een
 feyt/ ghemerckt de verweerdere/ luttet
 ghemeynschap heeft mette belastinghen
 vanden voozscreuē heeren/ hebbende ge-
 handelt ende ghetracteert zijne besondere
 ende particuliere saken met zijne Maye-
 steyt hem hebbende ghebruyckt inde sa-
 ken vande beroertē/ meer dooz affectie en
 goede gunste die hy hadde totten dienste
 van zijne voozscreuen Mayesteyt dā dooz
 den last die hy daer toe hadde/ begheeren-
 de van nu vooztaene van zijne daeden int
 particulier gehandelt te worden/ niet we-
 sende redelijck noch behoorzlijck begrepen
 te wesen in eene generaliteyt / maer seet
 ende verclaert / dat hy noyt verstaen en
 heeft sulcke verclaeringe/ oft ter plaetsen
 ghe-

gheweest te zijne/daer ghehandelt oft gē-
tracteert zyn worden de puncten begrepe
ende ghealligeert byden voozscreuen pro-
cureur generael/int voozscreuen eerste ar-
tijckel.

2 Opt tweede articule beghinnende/
Ende omme voet ende beghinsel
te gheuen tot heure/ &c. de voozscreue
verweerdere.

Seyt te wesen gheheel impertinent
ghemerckt dat sondt ende openbaer is/
dat de verweerdere binnen den tijt van
twintich iaeren/ oft meer geen vriendt
en is gheweest vanden Cardinael Gran-
uelle dooz vele redenen die hy verclaeren
sal/ als hy daer toe gheuraecht sal wesen/
en stont en tijt sal geuen/ en dat blyckelijc
is/ dat de voozs. Cardinael altyts zyn fon-
dament ghemaecht heeft vanden Prince
van Graengien ende andere heeren van
den voozscreuen lande/ ende gehoude den
voozscreue verweerdere vooz zyne quaet-
willighen/ hem hebbende versocht te ver-
maken by alle de middelen die hy heeft ge-
tunnen. Ende wesende de voozscreue ver-
weerdere in Spaengien inden dienste van
zine Mayesteyt verstont dat de Prince
van Graengien ende de Graue van Eg-
mont brieuen aen zine Mayesteyt screue
hen

Opte eer-
stelastings
particulie-
re.

Den Car-
dinael van
Granuelle
aengaende
Fo 8 tot 100

Fol 81.

hen beclaeghende des Cardinaels / ende wesende hy verweerdere wederomme ghekeert in dese landen vont de meesten deel vande Heeren ende onderdanen ontfelt teghens den Cardinael / daer van hem dochte te behooren zijne Mayesteit / werentschap af te doen hebben / alsoo ooc vanden seluen aduyse waeren 'de meestendeel vande Ridderen vander Doorden / ende regheerders vanden lande. Ende aengaende den verweerdere hy en heeft heeft hem noeyt aenghetrocken noch leetschap ghedraeghen der hoocheyt des Cardinaels / als gheene Staet ghehadt hebbende / die hy mochte verweruen / oft wesende van zunder vacatien / maer heeft altyts ghesocht ende gheprocureert den dienst van zijne Mayesteit zyn natuerlijck Prince / ende indien hi zijne Mayesteit niet te kinnen en hadde ghegheuen datter om ginck / hy soudet gheacht hebben / als ghedaen teghen het gene dat hy ghehouden was te doene.

Ende aengaende den brief van zijne Mayesteit / responsif op dien de verweerdere / met andere Heeren hadden gheschreuen aen zijne voorszreuen Mayesteit / begheerde / dat een van hun soude by hem comen / omme hem te onderrechten

ten naerdere ende int langhe/wat hen tot
 het scrÿuen/ vanden seluen brief verweect
 hadde / sonder faute / de verweerdere/
 soude seer blijde gheweest hebben/ dat hy
 hem by zÿne Mayesteyt hadde moeghen
 binden / maer het en docht hem niet te
 behooren/meer om sulcken last te sollici-
 teren dan andere/ghemerckt hy ghee-
 nen vriendt vanden Cardinael Fo. 89. 90. 91
62. 93.
 en was/ te meer oock dat hy gheenen last
 int lant en hadde/dan alleenlyek dat hy
 mochte inden raedt comen / aldaer dan-
 der Heeren het Gouvernement hadden/
 ende waeren de Staeten vanden lande/
 ende dat hy verweerdere van gheene Fol. 155. 156.
 Ellis/ende en weet anders niet dan dooz-
 hoozen segghen van het misnoeghen
 vande voozschreuen Staeten. dwelck ooz-
 saeke gheweest is/dat hy altÿts ghesocht
 heeft de generaele Staeten / omme
 temoeghen gheuen een generaele reme- Fol. 146. toe
158.
 die/aenghesien dat de Cardinael ner- Fol. 84. 85.
 ghens in en versach / dan liet het
 al op zÿn beloop. Ende hebbende de
 voozsch. verweerdere somwylen mondelin-
 ge totten Cardinael geseet / niet te wete-
 ne/hoe zÿne M. hem soude cunnen ghe-
 noe

Fol. 96. 97

hoeghen van die van zynen raet van Sta-
 ten/ghemerckt sy gheenen dienst en dedē
 en datter niet getracteert en wert/wāt de
 boozschreuen Cardinael/De Heere
 van Barlaymont/ ende De Presi-
 dent Uiglius waeren vanden Staedt
 van Staeten/vander Financien ende van-
 der consulten/ende eenighe van hen van-
 den Secreten raet/ende deden tgene hen
 goet docht/alsoot dickmaelen hē verwee-
 dere gheseyt is gheweest byden boozscre-
 uen heere van Barlaymont ende wijlen
 de heerē van Clai Ion/ dewelckē dooz de
 se bozsaek seyde tot hem verweerdere/ hē
 vande saken te vertrecken / naer zyn huis
 wanter al verlozen ginck/het welckē ver-
 bozsaecte den verweerdere/daer van/ den
 Cardinael te spreken/ ten eynde omme
 daerinne te boozscreuen/ oft ten minsten dat hy
 verweerdere hier naemaels by zyne Ma-
 yesteyt niet belast en soude wordē met het
 ghene daer van hij geenen last en hadde/
 waeroppe hem byde boozscreuen Cardi-
 nael gheantwoort wert/dat indien inden
 lāde eenige ongeregeltheyt op quame/oft
 dat beuonden werde/dat die vanden rade
 niet wel geadministreert en hadden/datse
 al euen gelijckelijck beschuldicht oft straf-
 baer souden wesen/al waert datse hun tot
 De

Fol. 86. 87

De deliberatien niet tegenwoordich ghe-
uonden en hadden/daeroppe de verweerde
antwoorde dattet niet redelyck noch
recht en soude wesen te moeten verant-
woorden de dinghen daermen gheen we-
tentschap oft kennisse af en hadde/ Ende
datmen euen ghelycke auctoriteyt tot de
sake behoorde te hebben/omme daerinne
teremedieren/ eer men acbterhaelich oft
beschuldich soude wesen/oft datmen dede
ghelyck hier voormaels/datmen aennoem-
de inde placcaeten ende ordonnantien de
ghene die teghenwoordich inde delibera-
tien hadden gheweest/omme daer van in
tyden ende wylen tantwoorden/ indien
daer eenighe faute ghedaen oft ghecom-
mitteert waere/ van welck propoest/ en
dede de Cardinael anders niet dan lachē/
waer by hy ghenoech te verstaen gaf dat
de verweerde nergheffuis anders toe en
diende/dan voor een cyfere.

3 Opt derde articule der voorscreuen
belastinghen/beginnende/maer sy en wil-
den/2c.

De voorscreuen verweerde seet ge-
antwoort ende voldacn te hebbene / by de
voorgaende antwoorde wtghenomen/ac-
gaende het punt dat de procureur gene-
rael voortstelt/dat zyne Mayesteyt soude
al

Fol. 84. 85

altijts gheduerct zijn gheweest/ naer zijne
 wille ende ghenoeghen vanden
 Cardinael / het welcke de verweerdere
 loochende/ niet wesende zijne *M.* geaduer
 teert/ van tquaet hy handelde ende dref.
 Waeromme (onder ootmoedige correctie
 behoorde en was van noode dat zijne *M.*
 hadde herwaerts ouere eenighe persona
 gie ouergesonden omme informatie ende
 onderricht te nemen op de beleidingen en
 voortstellen vanden voorsz. Cardinael/ en
 voe vande voorsz. Heeren/ omme daer nae
 tozdineren/ also zijne *M.* soude beuindē te
 behoorē: en sekerlijc het was hē verwee
 dere seer leet dat de voorszreue Cardinael
 wechtroc sonder rekeninge vā zijne dadē
 en voortstellē te geuen/ en volcomelick in
 zijne defencien ende verdedingen gehoort
 te wesen/ het welcke / niettemin zijne *M.*
 sal moegen doen alst hem goet sal dunckē
 te behooren tot zūnen dienstē.

Fol. 95. 96

4 Opt iij. artijckel vande voorszreuen
 belastinghen/ beginnende / Ende alsoo
 hier dooz/ &c.

Fol. 86. 87

De verweerdere seyt anders niet ouer
 den Cardinael geclacht te hebben/ so hy
 bethoonen sal (also hi hoopt) geseyt te heb
 ben aen diuersche personen/ vziendē van
 dē voorsz. Cardinael/ dan dat hē leet was
 van

van zijn **Souuernement**/ambitie/eer gier
 richeyt ende quaet leuen / het welcke se
 heerlijck niet wel en vuedde totten Staet
 dien hy heeft / also zijne vrienden seifs sey
 den ende bekenden totten verweerdere
 waerachtich te zijn. Ende aengaende zijn
 vertreckē geloofst hi verweerdere / dat hijt
 geprocureert heeft / om de sake te laten in
 alle confusie / gemerct dat na zijne vertrec
 ke men nergens in voozien en herft / ende
 schijnt dat zijne vrienden hebben gesocht
 alle ongheregheltheyt / ten eynde de vooz
 screuen **Cardinael** te meer geacht soude
 wesen / want men weet genoegh de vrien
 den die hy inde saken heeft / ende de neer
 sticheden / die sy deden om die te moegen
 onderhouden en beuestigen / datter geene
 remedietotte saken gestelt en soude wor
 den / tē einde om die reproche oft verwijt
 niet te hebbē / dat de saeken geremedieert
 en verbeteret werden in zijn afwesen / het
 welcke de verweerdere dickwils heeft be
 elaecht / begereen en soeckende hē in zijn
 huis te vertreckē / mits diē hi geenē diēft
 en conde doen / ende dat hy vreesde meer
 quaets / dander noch geschiet is / want een
 mēsch can meer quaets doē / dan hondert
 hebbende middel goet te doen / ende wes
 sende de **Cardinael** vertrocken / so is zijn
Souuernement en administratie eue wel

Fol. 96

alhts ghebleuen in handen van zyne vrie
den ende dineers.

Ende belanghende de dreyghemen^o
ten/dat de Cardinael seyde datmen hem
wilde doen dooden/men sal niet vinden
datment ghepractiseert heeft/ maer het
ghedenct hem wel vande propoesten/ die
de Cardinael daer van op eenē dach hieft
totten Graue van Egmont/ segghende
datment ghetracteert hadde met eenen
Bourgoinschen Edelman ghenaeint La
Billette/waer af men dē seluen La Billet-
te waerschowde/ dewelcke tot Bruessel
quam in persone/ aldaer hy seyde ende
verclaerde totten voorszcreuen Cardi-
dinael ende de heeren/ noeyt sulcke pro-
poesten ghebadt noch ghehouden te heb-
ben/ende refererde hem tot het ghene/
datmen daer af beuinden soude/wanneer
men daeroppe informatie wilde doen ne-
men.

5 Opt vōffte artijckel/ beghinnende/
Jaetot zinder/ &c.

De Le-
uene der
Dalkens.
Fol. 97. 98.

De voorszcreuen verweerdere seyt
noeyt ghehoort te hebbene noch dat ghe-
practiseert is gheweest de Leuceje tegen
den voorszcreuen Cardinael oft tot zū-
der misachinghe/maer dat de selue ghe-
maecht is gheweest vooz een ordinantie
ten

ten eynde om onder de Heeren om een exempel aende Edelluyden te thoonen van te refozmeren de onnutten costen vande Liurepen/ en ooc wesende vriende der vanden anderen/ also sy door da oorden verboden waeren/ Ende dat wesende de Prince van Oraengien ende Graue van Egmont vade principaelste Heeren ende de vixeste onderwerpen hun te draeghen te Liurepen van heure medeghesellen/ int gene/ dwel mochte raeken heure ordinarisen treyn/ Ende voor de reste waeren verbonden te segghen de waarheyt aen heure vrienden int ghene/ dwelck diende ten dienste van zyne Mayesteyt/ ten eynde oft yemandt hem hadde mis gaen door eergiericheyt buyten de limiten van redene/ te moegen by dese verthooninghen ghehoont worden/ ende datse deen dandere soudē helpē beschermē ende sustinerē hun goet recht/ het welcke de voorscreuen verweerdere seer goet vont voor zyn particulier/ midts dien hy sominighe saken hadde buytē den lande van zyne Mayest. aldaer hem dochte/ datmen teghens hem meer van cracht ende wille ghebruycken soude dan van rechte/ ende seer blide dese Heeren voor vrienden te hebbene in gheualle van noot. Ende alsoo de Graue van Egmont by geual deerste was die hem eē mouwe mette

Dijlkensant soo heeft hyse gedraeghen/
 ende daer nae een vanden heere van Me-
 gen mette Dijlkens en sehere andere de-
 wyse. En aengaen hē en mocht geē liure-
 ye oft diuise geuen/ dan binnē acht oft ne-
 gghen iaeren/ ende aengaende het verbot
 dwelck me Vrouwe van Parma ghedaen
 heeft/ rakende de diuise daer van int voor-
 screuen artijckel vermaen gemaect wort/
 en is hem niet geinsinucert geweest/ noch
 en was als doen te Brussel niet/ alsomen
 sal cunnen thoonē by info;matie/ en moe-
 ghen daer van antwoorden de ghene/ die
 sulcke verboden ontfangē hebben.

6 Opt seste artijckel/ beghinnende/
 maer sy ende meer andere/ &c.

De voorscreuen verweerder seyt dien
 voldaan te hebbenebide voorgeaende ant-
 woorde.

7 Opt seuenste artijckel/ beginnende/
 Ende alsoo zijne Maeyestejt. &c.

Fol. 96

De verweerdere seyt niet te wetene/
 doozsake waeromme zijne Maeyestejt dē
 Cardinael heeft doen vertrecken wt dese
 landen/ ende dencht dattet is geweest zū-
 nen veruolge/ verhopende dat wesende hi
 absent/ hy betere de partijē soude houden
 teghen de voorscreuen heere. Ende we-
 tende dat dozdonnancie die hy tot de saec-
 ken

ken ghesfelt hadde/niet goet en was/hadde
 de veel lieuer te vertrecken/dan te liden/
 dat daer eenigheveranderinghe ghedaen
 soude worden/ te meer dat hy/daer con-
 tinuerende de ghene die hem goetdocht
 omme tonderhouden doordinanacie die hy
 ghesfelt hadde/ende niet toelacten en sou-
 den/datmen daerinne eenige betere ordi-
 nancie soude stellen. En comende de sake
 in ongeregeltheyt/dat de voorz. heeren
 daer van souden beschuldicht zijn/ende hi
 daer van quijte ende exempt/Ende alsoot
 alle menschē van goedē verstande docht/
 dat omme de saken wederomme op goe-
 den voet te stellen/men soude moete **DOOR**
 den inden raede stellen/ soo hebben
 zijne vrsendē altijt belet/En daer doore en
 andere beleydinghen/schijnt dat de saken
 zijn gheweest in also quaden state en we-
 sen/ende argere naerden vertrecke van
 den Cardinael/alssc waren in tegenwoor-
 dicheyt/want hy en soude in zijne teghen-
 woordicheyt niet toeghelaeten hebben de
 dinghen die hy sochte / ende daer van hy
 (alsoot te bedencken is) aetheur was/ dat
 in zijn afwesen souden gheschieden / zijne
 Maeyestejt/ soo verre het Godt belieft/
 sal eens naede waerheyt van als onder-
 recht ende geaduerteert worden.

Fol.100.100
102103.104

Fol.167

8 Opt achste artijckel / beginnende /
 Sulcx dat wel gheconfidert / &c.

De voorszreuen verweerdere seyt /
 dat hem dunct onredelijck te wesen te ach
 ten / dat wesende de verweerdere / vyandt
 vanden Cardinael hy soude daerome ver
 kout zyn van zijne Mayest. dienst te doe /
 ende dat waerachtich is / sal men thoonē /
 dat de regent Figeroa / wesende sulcken
 man van eeren / gheen vriendt en was vā
 den voorszreuen Cardinael / niet approve
 rende noch voor goet houdēde in vele din
 gen zyn leuen noch voortstellen / noch ooc
 Crasso / ende meer andere / ende en lieten
 daeromme niet te wesen goede dienaers
 van haeren Prince / ende aengaende hem
 verweerdere heeft altyts inden raet ghe
 approveert ende voor goet gehouden / al
 let ghene dat de voorszreuen Cardinael
 seyde oft tracteerde tot dienste van zijne
 Mayesteyt. Ende dat de verweerdere en
 de de Cardinael op den anderen qualijck
 hadden / was om priuate actien alsoo men
 thoonen sal / ende men heeft dickwils
 den verweerdere ghewaerschout dat de
 voorszreuen Cardinael ende zijne vrien
 den seyden / dat sy thuysvanden voorszre
 uen verweerdere souden bederuen ende
 van zijne vrienden / hen allierende door
 vrientschappemette ghene / daermede hy
 hem

Fol. 76. 77

Fol. 91. 92

hem moeynde te behelpen om te comen ten eynde van huu vooznemen/het welcke de verweerdere noeyt ghedaen en heeft te ghens den Cardinael/ende heeft hy ghesocht vrienden te maken/oft wel ghewilt te zyn / heeft selue gedaē tot zynre ruste/ ende om soovele te betere zyne Mayest. te moeghen dienst doen.

9 Opt ix. artijckel vande voozscreuen belastinghen/beghinnde/Ende dattet alsoo/it.

Devoozscreuen verweerdere seyt/dz hem altyts goet ghedocht heeft / datmen behoorde ander oozden inde saken te stellen/ende men heuet zyne Mayesteyt ghescreuen/ende oock daer nae ghesonden den Graue van Egmont omme van als Fol.96.97 zyne Mayesteyt te onderrechten ende aduerteren / maer daer en is geen veranderinghe gheweest / ende dunct hem verweerdere indien zyne Mayesteyt hadde toeghelaeten/darinne ander oozden te stellen/de saken souden keter staen / want de voozscreuen verweerdere heeft altyts ghesocht dat zyne Mayesteyt mochte wel ghedient worden/ende hem nae de warrheyt gheaduerteert van als/alsoo mē sien mach byde brieuen diemen aen zyne M. daer van ghescreuen heeft/dewelcke men inden raede gesien heeft/en weet niet oft

T u zyne

zijne **M.** die heeft ontfanghen/ oft datmē
 hem ter contrarion andere brieuen geson
 den heeft. Ende denct dat zijne **M.** midts
 zijne groote affairen oft andere occupatiē
 daer toeniet en heeft cunnen verstaen/ soo
 vele ist dat de verweerdere noyt heeft ver
 langt noch daer nae ghesteken om onder
 wint te hebbē vāde financiē. Wel is waer
 dat hem alrijts gedocht heeft dat de gene
 die zijne **M.** soude committeren/ totte sa
 ken souden behooren te verstaen dē staet
 van dien/ anderffins en soudemē daerinne
 geē orden cunnen geuen/ want de voozsz.
Cardinael en **De Presidēt** **Uiglius**
 quaemen in alle de raeden/ ende de heere
 van **Barlaymont** in eenige/ En so ver
 re de voozsz. vweerdere en andere die zij
M. soude gelieuen te deputeren oft comit
 teren/ omme de sake te vaddresseren oft be
 teren/ wescnde de **Cardinael** verreis/ soo
 wast redene datse onderrecht ende we
 tenschap hadden vanden staet der seluer/
 omme daerinne goeden raet te gheuen/
 anderffins en wast niet moeghelijck/
 daerinne eenighe beteringhe oft remedie
 te stellen / ende en is noyt de meininghe
 vanden verweerdere gheweest / te bene
 men oft af te doen dauctoriteyt vanden
 secreten raet/ maer den seluen meer au
 to

Opde ij. be
 richtinghe
 Fol. 100. 101.
 102. 103. 104
 De raeden
 van secretē
 en financiē

toriteyts begheuen/den seluen voegende
 metten raet vanden Staeten. Ende aen-
 gaende dien vander financien docht eē ye-
 ghelijck/datmen quaelijcken soude cunnē
 beleyden den staet vanden saecten sonder
 kennisse te hebben vande saken vander fi-
 nancien/waeromme schein geheel noote-
 lijk te wesen alle Dize De raeden/te re-
 formeren/ende daer van eenē oft twee
 goede te maken/alwaer de Souuernāte
 soude presideren met de ghene die zijne
 Mayesteyt soude daer toe bequaem ende
 Idoin vinden/ende niet daer toe commit-
 teren eenighe onbequaeme/also men cō-
 mitterde de heere van Sint Maurix/
 President vanden raet van Staten omme
 te belieue wylē de heere van Branuelle.
 En soude bouē al de voozsz. vweerdere ge-
 wensf hebbē dat zijne M. hadde doē nemē
 eē residentie oft Sindicaet vā alle de gene
 vā zijne radē/omme te verstaē de beleidin-
 ge van die van zijne raden also zijne M.
 dede in Spaengie/ dwelc is waerachtelike
 een goet ende heyllich werck/En rakende
 hem verweerdere/en heeft noyt ghesocht
 noch begeert eenige ondwindē inde radē/
 hē geuelcde te seer vbondē door de eere
 en voozderingē die hi ontfinc/moegen we-
 sen neffē zijne M. sonē te dienē zijne mi-
 nisters/en heeft hy geassisteert oft behul-
 pich

Fo. 114. 115

pich gheweest/ me Drouwe van Parma
 sebert zynen wedercomen wt Spaengien
 dat is gheweest op hope van zyne Maye-
 steyt herwaerts ouer soude comē/ alwaer
 hy hem eenighe weldaeden soude doen/
 omme te moeghen continuereu ende her-
 deren in zynen dienste/ anderssins en wast
 hem verweerdere niet moegelijck langer
 voet te houden/ het welcke hy verthoont
 heeft aen me Drouwe van Parma voor-
 screuen/ van ouer dize iaren ende heuet
 daer naer wederomme doen verthoonen
 aen zyne Mayesteyt deur zynen Secreta-
 ris La loo.

Fo. 7. 1. 156.
 157.

10 Opt x. articule vande voorscreuen
 belastinghe beghinnende/ want ter-
 stont naeden vertrecke/ &c.

De verweerdere seyt tselue voldaan
 te hebben/ byde voorsagande antwoorde.

11 Opt elfste artijckel beghinnende/
 waeren oock van aduylse/ &c.

De voorscreuen derweerdere seyt als
 bouen..

12 Opt xij. artijckel/ beghinnende/ en
 sekerlijck de voorscreuen aduylsen/ &c.

De voorscreuen verweerdere seit dat
 hy alle zyn leuen verlangt ende ghesocht
 heeft/ dat de autoriteyt van zyn Maye-
 steyt mochte groot wesen/ als vade gens
 daer

Fol. 102. 103.

Daer af hy verhoopte alle weldaet ende
 voozderinghe van eere/ ende en weet niet
 wat vruchte het hem soude gebrocht heb
 ben/ wesevde de auctoriteit van zyne vooz
 schreuen Mayesteyt ghemindort/ Ende
 men sal vintē dat de verweerdere van al
 len tijde heeft gheemployeert lijf en goet
 voozden dienste van zyne Mayesteyt/ heb
 bende dock nseyt redene ghehadt omme
 ter cōtratie te doene/ Ende en heeft noyt
 binnen zynen leuen gheconspireert tegen
 zyne voozschreuen Mayest. noch in plaet
 sen gheweest daer sulcx ghehandelt oft ge
 tracteert is gheworden.

13. 14. Opte xiiij. ende xiiij. articulen
 vande voozschreuen belastingē beginnen/
 welcke Prince van Oraengie/ &c.
 ende het xiiij. En in elcke vande vooz
 schreuen twee vergaderingen/ &c.

De voozschreuen verweerdere seyt/ dz
 hy geweest is tot Breda ende hoochstra
 ten aldaer niet byden voozschreuen ver
 weerdere ghetracteert is gheworden van
 den dinghen inden voozschreuen articulen/
 verhaelt/ tegen den dienste van zyne vooz
 schreuen Mayesteyt/ emmers dat hy ver
 weerdere weet / want aldaer ghecomen
 wesevde de Graue van Swertzenberch
 ende Jozis van hol screuen aen hem/ dat
 hy

Op de tij.
 belastinge.
 De tlanē
 comingen
 te Breda
 ende tot
 hoochstra
 ten.
 Fol. 104. tot
 112.

hy eenen dach te Breda wilde comen omme
 me huij metten anderen vrolijck te makē.
 Ende also langen tijt geleden hadde dat
 hy verweerdere dē voozsz. Graue niet ges
 sien en hadde / ginck aldaer met sulcker
 meyningen van tappointeren een ge
 schil / dwelck dē voozsz. Graue vā Swert
 senbozch hadde met den heere van Māsf
 felt / daer van appazentie was / (malcande
 ren vīndēde) groote inconuenienten ende
 ongenualen te moegen geschieden / Ende
 hebbende dē voozsz. verweerdere vā deser
 saken mettē voozsz. Graue van Swertzē
 bozch gehandelt en gesproken / sonder last
 vandē Graue vā Māsfelt / en hebbēde de
 selue gebzocht op genoegh goedē wege ad
 uerteerde bi geschrifte den voozsz. Graue
 van Māsfelt van tgene hy in deser sakkē
 gedaen hadde / ende te wīle hy tot Breda
 was / verflont dat men geschick hadde na
 den heere van Egmont / ten eynde hy ter
 voozsz. plaetsen wilde comē / omme goede
 rhiere te maken / daeroppe hy antwoorde
 aldaer niet te cunnen comen / maer indien
 het geselschap hē eenē auct wildē vīndē
 tot hoochstraten / hy soude hem oock al
 daer te posse vinden / waecoppe wert ghes
 lot ē aldaer te gaen / en men afueerdichde
 renen naden voozsz. Graue vā Egmont /
 dewelcke

demelcke hem wel laet aldaer vant/ en̄ mē
 maecte goede chiere/ En̄ verstont al/ doen
 de voozsz. verweerdere/ dat de voozschreue
 Graue van Egmont ghesproken Fol. 107
 hadde aen Floris van Hol/ ten eynde
 hy wilde aenuerden pensionaris vā zyne
 M. te wesen/ en̄ dat dooz laste vā me Wrou
 we van Parma/ waeroppe de voozsz. van
 Hol/ antwoorde/ dat hyer oppreisen soude/
 daer van de voozsz. Graue van Egmont
 op hem vergramde/ hem seggēde/ dat mē
 behoozde tantwoorde deē oft dander: em
 mers ten leste men maecte groote chiere/
 ende toebiedingen op zyn ouerlants.

14 Ende wesende oochter voozsz. plaet
 sen quamen aldaer sommige edelluyde vā
 desen Nederlande die den gheselschap se
 den dat int lant groote opsprake was dooz
 de publicatie vande placcaeten/ ende der
 Inquisitie/ daer van de voozsz. verweerdere Fol. 8. 156
 tot al/ doen niet ghehoort en hadde/
 hebbende meer als drie maenden te voozē
 doozgaens op zyn huis geweest/ en̄ hadde
 afgeueerdicht Aliso de la Voo zynē Secre
 taris na zyne M. om zyne sake/ hebbende
 ooc gescreue aē alle zyne vriendē te houe
 tot recōmendatie van zyne saken. En̄ heb
 bende al/ doen verstaen de waerschouw
 inghe vande voozschreuen Edelluyden/ so
 werden de heeren/ te wetene/ de Prince
 van

Fol. 107.

Den bondt
der edelen.
Fol. 108. 109

Fol. 110: 111

van Graengien/ de Graue van Egmont/
 de Marquis van Berghen/ de Graue vā
 Meeghen/ de Graue van Hoochstraten/
 ende de verweerder vā diuersche opinien
 emmers ten lesten wert gheresolueert/
 ende ghesloten dat niemant van hun hem
 bes en behoorde te onderwinden / midts
 dien eenighe van hem waeren vandē raet
 van Staeten/ ende datmen daer af ter siōt
 behoorde taduerteren mit Vrouwe van
 Parma / dwelck theuren laste naemen te
 doene de voorszreue Graue van Egmont
 ende Meeghen/ Ende en hoorde als doē de
 voorszreuen verweerdere niet spreken vā
 eenighe requeste/ maer wel van eenighe
 confederatie oft bondtnisse/ ende en was
 alsdoen aldaer niet teghenwoordich/ De
 Heere van Brederode/ ende daer na
 reysde de voorszreuen verweerdere naer
 Breda omme wederomme te keren naer
 zyn huys te Weerth/ aldaer hy zinnē broe-
 dere ende Schoonsustere ghelaeten had-
 de/ De Grauen van Egmont ende Mee-
 ghen trocken nae Breusselle/ alsoo hy ver-
 weerdere meynt/ ende en raecten hē ver-
 weerdere gheenssins de voorszreue clach-
 ten ende Doleancien/ want ter plaetsen vā
 zinne residencie en wasser gne queste vā
 tselue te doene/ ende oock mits dien hi vā
 meys

meyninghe was hem in gheene handellin-
ghente laeten vinden/totter tijt dat hy tui-
dinghen hadde van zijne Maesteyt/ also
hy daer nae screef aende voorszcreuen me
Vrouwe van Parma/wesende ghecomen
op zijn huy tot Weert.

15 Opt xv. artijckel vande voorszcre-
uen belastinghen/beginnende/Derghe-
lijcken de voorsz. Heere van Bre-
deroede/ &c.

De verweerdere seyt dat dit artijckel
zijn seyt niet en raecht/ als niet wesen-
de van compromis/ende heeft wel ghes-
hoort/ dat die van Brabant debatteerden
dat d'Inquisitie gheen plaetse in Brabant
en behoorde te hebben/alsoo sy in Vlaen-
deren hadde/ midts de redenen die sy me
Vrouwe van Parma allegheerden/ ende
en ghedencht hem niet wat als doen ghe-
ordineert wert/wt ghesteken datmen sey-
de dat die van Brabant waeren vryer en-
de exeliter dan die van Vlaenderen/ dooz-
dien sy se nosyt en hadden willen soelaten
noch liden en daer also dese sake hem ver-
weerdere niet en raechte/ soo en heeft hier
gheen acht meer opgheslaeghen/ mits de
redenen int voozgaende artijckel ghealle-
geert.

Fol. 108. 109
1.0.

16 Opt xvi. artijckel vande voorszcreuen
W belae

belastingen/beginnende/ **Noch meer
hout het voorsz. compromis in/ &c.**

De verweerdere seyt datter geenssins
hem en raecht / als niet wesende vanden
voorszcreuen compromisse,

17 Opt 17. artüchel/beginnende/ **Ten
einde van welckē compromisse/ &c.**

Op de iij
berichtin-
ghe.
Douerger-
uinghe der
requesten
bandē ede
len.

Fol. 112. tot
138.

Fol. 132. 133
134.

De verweerdere seyt / sulck aduertis-
sement niet gehat te hebben / inde maent
van Meerte / dan dat het ghemeyn volck
inde stedē was seer ontstelt / met het gene
dat men seyde vande gheconfedereerde.
Ende aengaende het oplichten van het
crüchsuolck / en heeft hi niet verstaen inde
voorsz. maent van Meerte / maer denct dz
het seifste geschrey quā / wesen die vā het
compromis vergadert tot S. Truyen / en
daer nae te Duffel / aldaer de voorsz.
verweerdere hem niet geuondē en
heeft / ende alsooen wert getracteert met
de gedeputeerde vanden voorszcreuē bont
genootē dooz ordinancie van me Vrouwe
alsoot kennelick is.

18 Opt xvij. artüchel / beghinnende/
**Daer nae / te wetene / den vijftien
dach Aprilis / &c.**

Fol. 114. 115

De verweerdere seyt / dat hy hem als
doen vant tot Brussel dooz expres beuel
van

van me Vrouwe/alsoot blijkt by briuē vā
hare hooch 3 geregistreeet in zūnē boeck.
Ende en hadde de voozsz. verweerderenz
gemeyns metten heere van Brederoede
noch mette andere geconfedereerde edel-
luiden/noch met die van trompomis.

19 Opt xix. artijckel / beghinnende/
Want ten seluē daege als de vooz-
screuen requeste wert / &c.

Seyt de verweerdere / datmen niet be-
uinden en sal waerachtich te wesen dat de
verweerdere heeft veruactt gemaect me
Vrouwe vā Parmen / oft veruolch de hae-
te doē consenterē indē heisch vāde voozsz.
bontgenootē / gemerct de verweerdere is
en wiste de meyninge van heere requeste /
noch en hadde als doē opt gesiē het cōp-
mis / en de principaelste oozsake / waerōme
de verweerdere hē tot Brussel vāt / was
om hem aen me Vrouwe van Parmen te
excuseren van niet te cunnē inden raet ge-
uacere / waer wt men claerlijcken can be-
kennē dat zūn coemste niet en was omme
de voozsz. geconfedereerde te fauoriseren /
het welcke blijkt by zūn voozsz. brieuen /
ende het verdriet hem / dat doēde alle zūn
mogelijckheyt / nade beuelen vāde Sou-
uernante / men wtleyt en interpreteert als
le zūne daden verdraeyt ende verkeert.

Fol. 116. 117.
118. 119.

20 Opt xx. artijckel/beginnende/ En
 wort sulcx de practijcke/ &c.

Fol. 120. 121.
 122.

Seyt de voorszreuen verweerde/
 dat wesende aencomen tot Brussel/ dat
 hy verclaerde inden vollen raedt/ dooz sa-
 ke die hem beweechde van daersinne niet
 meer te moeghen vaceren/ dooz dien hy
 gheschreuen hadde aen zijne Mayesteyt/
 dooz zijnen voorszreue Secretaris la loo/
 ende dat daer dooz hy badt me Vrouwe
 van hem niet te willen moeyen in dese sa-
 ken/ ghemerckt hy gheeh Souuerenemēt
 inden Lande en hadde daer zijne teghen-
 woordicheyt van noode was/ ende dat sy
 als doen by heur hadde alle de Souuer-
 neurs en Ridderes vander Orden/ waer
 tot men can wel beuerde dat de verweer-
 dere van gheene practijcke en speelde/ en
 waeromme de Prince van Oraengien en
 de Graue van Egmont hun sochte te ver-
 trecken/ daer van moeghen sy heure rede-
 nen allegeren/ soo veel isser/ dat hy als doe
 niet verstaen hadde/ dat de voorsz. twee
 heeren souden aen zijne Mayesteyt ghe-
 screuen hebben hem laetende werē datse
 hun nae heure huysen vertrocken hadde/
 verwachtende het ghene dwelck zijne M.
 gheuen soude hun te belien/ alsoo ge-
 daen hadde de voorszreuen verweerde/
 waer

waeromme en behoortmen dese voorszre-
uen daerden niet te mengen met andere.

21 Opt xxi. artijckel / beghinnende /
Soo vele ist dat de voorszreuen
verweerdere / &c.

Seyt de verweerdere datter als doen
gheenen persoon minder verselschapt en
was / dan hy verweerdere wesende aldaer
te poste ghecomen / Ende dat van te radē Fol. 119. 120.
datmen alsdoen volck van oorloge sude
oplichten / schein niet moeghelijck te we-
sen / ende dat me Vrouwe heur bacroppe
hadde moeghen resolueren soo volck als
sy ghewaerschout was vanden voorszre-
uen bondt / ende van te raden de poortē
te sluyten / men seyde / datmen hem niet en
mochte betrouwen van het gemeynste / en
en heeft hy verweerdere gheen gheloof
inde Stadt / want men sal bethoonen dat
wesende zyne Mayesteyt ter voorszreuen
plaetsen / ende opstaende een beruerte tus-
schen die vanden houe ende het gemeinte
de voorszreuen verweerdere aldaer ghe-
sonden wert by zyne Mayesteyt / omme
te sliffen de voorszreuen beruerte / daer toe
hy zyn beste dede / ende alsoo zyne Maye-
steyt ordinerde willen den Marquis De-
las Raues / ende hem verweerdere / omme
hun te vinden met die vander Stadt ten

eynde om tegenwoordich te wesen/als mē
 vinfoꝛmatie nemē soude oft deraminatie
 doen vande getuygen/die vander vooꝝsz.
 stadt en wilden niet toelaeten den vooꝝsz.
 marquis/noch dē vooꝝsz.verweerdere/ en
 was vā noode dat zūne **M.** daer toe verwe
 diueerde andere/waer dooꝝ men claerlyc
 ken bekennē mach het luttel geloofs/ dat
 hy verweerdere hadde onder het gemein
 te vande vooꝝsz. stadt/daer by vuegen dat
 men daer van alsdoen seer wonderlych
 sprach/seggende datmen binnē der stat en
 daer buyten dicwils gepredict hadde.

Fol. 128.

De verweerdere screef wel aēdē vooꝝsz.
 heere van **Szederode** dooꝝ beuel van me
Wrouwe/dat comende tot **Szussel** om te
 verthoonen sekerre sacken tot dienste van
 zūne **M.** dat hy mocht simpelich comen
 sonder hoop/ende wesende de vooꝝscreuē
Szederode aldaer aengecomē/so vzaech
 de hy verweerde hem/waeromme dat
 hy niet achtervolcht en hadde het ghene
 dat hy hem ghescreuen hadde van wegen
 me **Wrouwe**/waeroppe hem gheantwoort
 wert/tselue niet te hebben cunnen doen/
 dooꝝ bfen dat de edelluyden daer quamen
 van alle canten/ ende dat de meestendeel
 waeren binnen der stadt/als hy den vooꝝ
 screuen vꝛief ontfincht/ **Oock** dat hy niet
 en soude hebben cunnen gheseynden in so
 vele

Fol. 119. 120.

vele plaetsen ende tot soo vele personen/
 dat sy hun souden vertreckē/want hi ont-
 finck den voozscreuē brief des auonts als
 hy des anderen dachsmozgēs te Szues-
 sel inquam. Ende aengaende datmen wil
 belasten dat de verweerdere soude ghe-
 seyt hebben dat de voozscreuen gheconfe-
 dereerde waeren / vrienden / maeghen/
 gheallieerde ende dienaers vande Hee-
 ren / wessende alsdoen neffens me Vrou-
 we / heeft tselue geseyt ten eynde een yege-
 lÿck oorden geuen soude omme sulcx te re-
 medieren ende herbeteren / en dat so verre
 sy eenige quade meyninge haddē / datmē
 daerinne soude verliē / want indicnt hem
 niemant en hadde willen onderwinden / so
 hadden te beureesen gheweest groote on-
 geuallen / toessende het gemeinte beuert/
 ende hem daer mede moeyende den Adel/
 Ende seyden de ghene die alsdoen inden
 raet waeren / soo wel Ridders vander ooz-
 den / als Gouverneurs / dat vā noode was
 dooz alle middelen / desen Adel te stillen/
 ende dat een yeghelÿck soude zÿn beste
 doen aen zÿne vrienden om die te vre-
 den te stellen. Ende aengaende den ver-
 weerdere / hy en was gheen groot vriendt
 vanden Hoere van Brederode / ende en
 heeft in zÿn huys niet geweest sedert zÿn
 wederkeren wt Spaengien / vliedēde zÿne

Fol. 125. 126.

127.

Fol. 118. 119.

Fol. 138

Fol. 5. 6. 94.
142. 160.

hanteringe soo seer hy mochte ten causen
 van sommighe propoesien die de verweerde
 dere ende de heere van Brederode tsaemen
 ghehadt hebben/ Ende sal betoonen
 dat ten seluentide hy ontriedt eenige zij-
 ne vrienden van het compromis te teckenen
 noch hem daermede te moeten/ waer
 door hy ghenoech bethoout/ dat hys noyt
 en heeft gheapprobeert/ aengaende de re-
 ste het dunct hem dat de Gouverneur en
 de ghene die de grootelasten hadde betere
 behoozden te weten den Staet vandē lā-
 de/ dan hy/ ghemercht dat hy in vier maē-
 den te Bruessele niet gheweest en hadde
 maer op zijn huis van Weert/ dwelck een
 Woestine is/ ende en heeft noeyt anders
 ghesocht dan nae zijn vermoegē alle diēst
 zijne Mayesteijt te doen/ ende te deser ooz-
 saken accordeerde hy twee maēdē te bli-
 uen te Bruessele by me Vrouwe verwach-
 tende tidinghe van zijne voozscreuē Ma-
 yesteijt. Ende wert als doen geraetlaecht
 datmen soude schicken den Marchgraue
 van Berghen ende de heere van Mont-
 gny zinnen broedere nae Spaengien/ En
 hoewel hy seer ghewilt hadde/ midts vele
 redenen/ dat zijneu voozscreuen broedere
 dese reyse niet gedaen en hadde/ maer we-
 sende hē gheperswadeert by me Vrouwe
 en alle dandere dattet den meesten dienst
 was

was die zynen voozserenē bybedev aē zōne
 Mayesteyt mochte doen/ soo consentere
 de ende raede hy hemmette andere heere
 deselue reyse te doene/waer hy men claer
 licken kan begrūpen/met wat pure ende
 affectie de verweerdere/ hem almits ghe
 draeghen heeft om me Vrouwe dienst te
 doene ende tachteruolghen hennē beuelē
 hoewel hy nu bekent datmen hy alle mid
 delen ghesocht heeft/hem te stellen inde
 indignatie van zūne Mayesteyt/hem ghe
 bruyckende in saken/daer van hy geenen
 last en hadde/ ende daerinne hy quaeden
 danck mocht ghewinnen/ alsoot geschiet
 is.

22 Opt xxij. artūckel / beghinnende/
 Ende omme naerder te bethoonē
 De oochluyckinge. &c.

De verweerdere seyt dat hebbende Opte viba
 de noen mael ghehouden metten Prince lastinghe
 van Oraengien/aldaer hi gelogert was/ het roepē
 ginghen besoeckē den Graue van Mans dan Viens
 felt/dewelckie vertrocken was in zyn Vo les Geux.
 gys ter rausen van een quade ooge ende Fol.129.
 is aldaer oock ghecomen de Graue van
 Egmont/ende alsoo sy ten raede gheroe
 pen werden omme opde saccken te letten
 ende tracteren die alsdoen vooz handen
 waren/so gevuelt datse vooz by het Vogys

van Culenborch ginghen/ ende vzaechde
 de Prince van Oraengien wat mē aldacr
 maecte/ ende wert hem gheantwoort/
 datse ter taeselen saten/waeroppe hy seyde
 de totten Graue van Egmont ende tot
 hem verweerdere/ dattet wel gedaen sou-
 de wesen de selue vergadering te breken/
 op datse hun niet en souden ouerdrinckē/
 want indien men met hen te handelē had-
 de/men en souder gene rebene in vinden/
 ende dat de heere van hoochstraten dien
 morgghen ghesonden was metten Secre-
 taris Berty/omme hun wat te seggen vā
 wegen me vrouwe/ daer van hi rappoort
 moeste doen inden raet/ ende also sy hem
 met crachte aldaer te noenmael haddē ge-
 houden/ soude oock goet wesen hem met
 hun van daer te leyden/ ende te deser oor-
 saken dochtet hun goet dat sy tot inde ca-
 mere souden treden/ ten eynde omme wt
 te rechten dese twee puncten/ want tselue
 hun hebbende ghedaen / seggen by eenen
 van heuren volcke/ en soude gehoor heb-
 ben gehat/ ende docht dē verweerdere eñ
 den Graue van Egmont seer goet van
 het bancket te doen op houden / ende en
 waeren inden Sacle maer eenen miserere
 oft twee stil/ ende te wūle dronck het ghes-
 selschap hun een cleyu ghelas toe/ roepen-
 de/ *Vive le Roy, & les Jeux.* ende hun bescheet
 doen

doende / ginghen wt / leydende met hem
 den heere van hoochstraten / ende en wi-
 ste alsdoen de verweerdere niet wat dit
 wilde beduyden / doch dien hy tselue van
 te vozen niet ghesien en hadde / ende we-
 sende inden raedt verdrockent selue / ende
 seyde / me Vrouwe dat sy wel ghe-
 daen hadden / van het gheselschap te
 hebben ghescheyden / ende dat wescende
 sprieden ouerdronckē / men qualijckē met
 hun soude cunnen hādelen / ende sekerlijc
 de verweerdere meynde hierinne grootē
 dienstē ghedaen te hebben / niet dencken-
 de eenich quaet / ende en wacren de vooz-
 screuen heeren niet versocht om daer te
 comen by de gheconfedererde / noch sy en
 ghinghen aldacr doock niet tot andere mei-
 ninge / dan ghelijck bouen verhaelt is / na
 dat hy verweerdere weet.

23 Opt xxij. artijckel / beghinnende /
 Dat meer is de voozsz. verweerde-
 re ten daghe / &c.

Seyt de verweerdere / dat hy ghelo- Fol. 130
 gheert was ten huysē vanden Prince van
 Oraengien / al cerdeselue Prince te Brues-
 sel quam / doch dien dat hy ghen baet
 by hem en hadde / ende logheerde daer
 vock de Graue van Mansfelt / die gheco-
 men was te poste / ende den meestendeel
 als

alsmen die noen ende auontmalen hiel/ en
ghinck de verweerdere niet van zinnē bedē
de/ ende indien hy hem ter taefelen ghe
uonden heeft met eenighe heeren/ aldare
sommighe ongheregheltheden gheschiet
zijn/het en was hē verweerdere niet moe
ghelijck daerrinne oozden te stellē/ te meer
dat een yegelijck vry in zinnē huys is/ maer
sal ter contrarieren behoonen/ dat hy hun
dickweruen heeft ripst/ daer van sy n3 an
ders en deden dan lachen.

24 Opt xxiiij artijckel/ beghinnende
Des Sondaechs vande Druul/
Dicheyt/et.

Fol. 131

De verweerdere seyt/ dat hy Tantwer
pen ghinck in gheselschappe vanden Prin
ce van Oraengien/ den Hertoghe vā Ner
schot/ ende de Graue van Egmōt/ ende
hielden haeren noenmael tot Sinte Ber
naerts aldaer den Abt hen goede chiere
aen dede/ weseude aldaer eenen simpelē/
dewelcke sekere gheroep dede/ en en ghe
denckt hem niet van eenighe andere onge
regeltheden/ en hiel als doen hy verweer
dere den voozscruen Abt vooz een eerlijc
ende Catholijcx man/ hebbende oock an
ders van hem niet ghehoort/ ende en had
de hem oock van te voren niet gekent noch
en heeft hem daer nae niet meer ghehan
teert/

teert/ende aengaende de noen mael/die hi
 hiel opt Stadt huya/ speelde al den dach
 ala prime/ ende des auonts quaemen al-
 daer de Vrouwen eten/ende een Portuga-
 loische Vrouwe/dewelcke mette Prin-
 cesse van Portugale herwaerts gecomen
 was/ende keerde wederomme naer haer
 landt/ende was hy verweerdere vanden
 raedt/datmin heur alle eere ende courto-
 sie doen soude/ende ghinghen heur gesel-
 schap houden de Prince van Braengien
 ende de verweerdere tot het Cloosters vā
 Sinte Michiel/aldare de voorszreuen
 weduwe gelogeert was/heur presenterē
 de alle dienst diese conde doen/en en heeft
 hy verweerdere tot Antwerpen noch op-
 den wech anders niet getraecteert dan het
 bouen gbeseyt is.

25 Opt xxv.artijckel/ beghinnende/
 Sulcx dat by sulcken roep/ &c.

Seyt de verweerdere/ datmen ghe-
 noech weert de costuyne van Nederlandt/
 ende dat de gene die comen in een ghesel-
 schappen zijn niet om te remedieren de on-
 gheregheltheden die daer ghedaen wor-
 den/ Ende daer sy souden willen dat alle
 dinghen souden gaen nae hennen wille/
 waert betere dat sy in heure hupsen bleuē
 Ende heeftmen opt herwaertsouere ghe-
 sien

ken dat gheestelijck volck/ Bisschoppen
 ende Abten/ groote ongheregheltheden
 deden/ ende die in heure tegenwoordichz
 toelieten ghedaen te worden/ daer af en is
 hy verweerdere noyt gheaduertteert ghe-
 weest datmē begreep de gene die hun von-
 dē in sulchen vergaderingen/ waeromme
 dunckt hem dat hem niet te wÿten en zÿn
 de ongheregheltheden die ghedaen wordē
 in een gheselschap/ wesende de costuyne
 in het gheheel Nederlant tselue te lÿden/
 Ende bouen dien ist een out segghen/ dat
 men niet en behoort voozts te segghen oft
 wt te roepen tghene dat ouer taefel ghe-
 seyt oft ghedaen wozt/ sonderlinghe wan-
 neer de persoonen ouerdroncken zÿn/ als
 verooft wesende van heure sinnen.

26 Opt xxvj. artÿckel/ beghinnende/
 Inde vergaderinghe ende dach-
 baert/ &c.

Op de bij
 de lastinge
 De verga-
 deringe vā
 Duffel.
 Fol. 131. 132.
 133. 134. 135.
 136.

Seyt de verweerdere dat hy tot Duf-
 fel niet gheweest en is noch oock opt daer
 af ghehandelt en heeft/ wesende alsdoen
 op zÿn huys te Weert/ ende te Meurs be-
 lich in zÿne saken/ ende en keerde niet wes-
 deromme tot Brussel tot den achtiensten
 dach Augusti/ alswanneer hy aldaer ghe-
 roepen wert by me Vrouwe/ ende was
 gheghaen op zÿn huys/ met oozlooue van
 me

me Vrouwe vanden seuensten Julij / 1569.

27 Opt xxvij. artijckel / beghinnende /

Ende ten seluen tijde / ꝛc.

Seyt niet te weten tantwoorden als tot Dussel niet gheweest te hebben.

28 Opt xxviii. artijckel / beghinnende /

Ghemerckt het / ꝛc.

De voorszcreuen verweerdere seyt niet te weten wat antwoorden door vien hy aldaer niet gheweest en is / noch hem des onderwonden heeft.

29 Opt xxix. artijckel / beghinnende /
Dewelcke soo vele te meer / ꝛc.

Seet als bouendaer niet gheweest te hebben.

30 Opt xxx. artijckel / beghinnende /
Doch soo en heeft / ꝛc.

Seyt niet te weten / waer van hy wetenschap soude gheuen / als hyer niet gheweest en is / Ende heeft me Vrouwe van Parmen moeghen onderrecht worden / van het gene / dwelck aldaer getraceert wert byde gene die spaldaer sant / Ende de voorszcreuen verweerdere danc Godt dat hy hē als doen tot Dussel niet gheuonden en heeft / wandt indien me Vrouwe hem beuolen hadde met dese saken

faken te moeyen / so soude hy daer toe heb-
ben moeghen verstaen / en gemeynt heb-
bende / daerinne dienst te doene / soude ver-
riallen hebben / in alle de crimen die de
Procureur generael allegeert tegen den
verweerdere / daer van hy hem vry ende
exempt gevoelt / dooz dien hy daerinne n3
ghebeuycht en is gheworden.

31 Opt xxxj. artijckel / beginnende /
Wonen dien de voorszreuen sauue-
garde / &c.

Seyt de voorszreuen verweerdere hē
niet te raken / dooz dien hy inde selue han-
delinghen niet en is gheweest.

32 Opt xxxij. artijckel / beghinnende /
Dooz welcke propoesten / &c.

De verweerdere seyt hem gheenssins
te raken / ende daer van niet te wetē te ant-
woorden / mits dien hyer niet geweest en
is.

33 Opt xxxijij. artijckel / beghinnende /
Dae de voorszreuen requeste / &c.

Opt bij-
licht.
De slantē-
cominghe
tot Dentre
monde.
Fol. 137. tot
146.

De verweerdere seyt dat wesende bi
de Commissarisen Van de Bergas / Doc-
tor Vops del rio / en de Secretaris Praets
op dit punt onderuracacht / en conde als
doen daeroppe gheene pertinente oft be-
hoorzijcke antwoorde gheuen / dooz dien
hy opt selue seyt niet ghepeyft en hadde /
we

wesende soo vele maenden daer tusschen
 gheloopen dan alleenlijcken dat hi als doe
 verclaerde noyt vanden sin noch ghedeli-
 bereert gheweest te zijn/volck op te lichtē
 noch zijne Mayesteyt te wederstaen/ En-
 de vonden hun ter voorszreuen plaetsen
 van Benremonde inde maent van Sep-
 tember oft October/ende niet inde maēt
 van Januario alsoo tselue artijckel dat in-
 nehoudt/Ende omme naede waerheyt te
 verelaeren wat hem verweerdere daer
 toe drong/ende verweecte omme te wesen
 byde heeren/was DOOZ vier oorzakē/
 Te wetene/Deerste/dooz eenē brief die hi
 ontfanghen hadde vanden heere van
 Montigny zijnen broedere/ De tweede/
 om de voorszreuen heeren deel te gheuen
 vande saken van Doznich/ende tgene dat
 me Vrouwe van Parmen na zijn dunchē
 gescreuen hadde aenden heere vā Moul-
 bals/belanghende grootelijc de auctoris-
 teyt ende representacie vanden verweer-
 dere/ende aengaende den voorsz. Prince
 van Oraengien/ende den Graue vā Eg-
 mont/verlangden seer te communiceren/
 De copie van eenen brief/ van Don
 Francisco Valaia/Ambassadeur van zij-
 ne Mayesteyt in Branchrück/ende dat de
 Prince van Oraengien verclaerde hē ver-
 wer

Fol. 140.

1.

Fol. 143. 144

2

weerdere/ als doen dat hy vanden sinne
 was een reyse te doen in hollant omme te
 beteren de ongheregheltheden die aldare
 waren/ hem verweerdere daeromme ver-
 soeckende/ dat/ indien me Vrouwe van
 Parma hem t'Antwerpen wilde doē gaē/
 dat hyt wilde doen/ omme te antwoorden
 ende onderrecht te geuē/ Antwoort t'gene
 des naeuwicht Te wetene/ dat zynē vooz-
 screuē broedere de heere van Montigny/
 hem ghescreuen hadde eenen brief seer
 scherp/ hem beclagende grootelijcx vandē
 voozsz. verweerdere en van dandere hee-
 ren/ vandē ongeregelthedē die in dese Re-
 derlanden ghebeurt waeren/ geduerende
 zyn afwesen ende verreyssen naer Spaen-
 gien/ versoekende daeromme aen hem
 verweerdere alle neersicheit te doene om
 de voozsz. ongeregelthedē te remedieren/
 Ten eynde zyne M. geene rechte voozsake
 en soude hebben van zūder te beclaegen
 ende dat hi deel soude doen hebben vā zyn-
 nen voozsz. brief aende voozsz. heereen/ de
 Prince vā Graengie en de Graue vā Eg-
 mont ten eynde men daerinne versaege.
 En aengaende dander punct de verweer-
 dere verlangde ende begeerde raet te heb-
 ben vandē voozsz. heeren wat hem te doe-
 ne soude staen/ aengaen de saken vā Do-
 nich/ daer van hy hem grootelijcx beuont
 be-

beswoert en wilde niet alleen resoluere
vreesende verbuert te worden vā zijne par-
ticuliere affectie/ en socht daeromme zijne
vriende tselue te communiceren/ omme in
tijden en wijlen alles zijne M. te verthoo-
ne/ en sonderlinge de groote beswoaringē
die hy ontfinck in hem dienst te doene/ en
dat hyse als doen hadde gedissimuleert.

3 Ende belangende den brief vā Don Fol. 141. 142
Francisco dalaua/ den welken de voozsz.
Prince van Oraengien/ en Graue vā Eg-
mōt sochtē te cōmunicerē aendē verweer-
dere/ als eē sake/ raken hū drijē/ screue ee-
nige brieuē om hun tsamē te vīndē/ Ten le-
sten de voozsz. verweerdere wert geaduee-
teert/ dat indien hy hem wilde vīnden tot
Denremonde voozsz. de voozsz. heerē sou-
den hun ooc daer vīnden/ en daer dooze is
hy aldaer gecomen/ en en wert aldaer niet
anders gehandelt dat de voozsz. verweer-
dere weet dan de saken hier bouē geruert/
En wert geraetlaecht/ aengaeñ de copie
vandē brief vā Don Francisco dalaua/ dat
men alle dienst aen zijne Ma. behoorde te
doene/ sonder hun te verschricken vanden
brief oft copie diemen gesien hadde vandē
voozsz. Francisco dalaua/ maer ter cōtrariē
daer van geheelichē taducterē medrou-
we van Parma en zijne M. indient noot
ware/ ende meynt hi verweerdere dattet

X ũ ghe

ghedaen wert/nae dat hy daer nae heeft
cunnen verstaen.

Fol.140

1 **O**pende den brief vanden heere
van Montigny zynen broedere wert ge-
antwoort / dattet onmoeghelijcken was
alsdoen tot de ongheregheltheden te ver-
sien/ het en waere dat zyne Mayesteit
toeliet de generaele Staeten/ oft dat hy
selfs in persooone int lant ware/ter causen
vande verskeringhen diemen ghegeuen
hadde de gheconfedereerde edelluyden/
ende tghene daer nae ghetracteert was
gheweest met eenighe Steden.

Fol.144

4 **E**nde aengaende het scryt vanden
verweerdere/ten eynde hy hē soude wille
vinden in Antwerpen gheduerende das-
wesen vanden Prince van Oraengien/ de
welcke seyde daer van ghescreuen te heb-
ben aen me Vrouwe/ daeroppe antwoor-
de hy verweerdere/dat hoewel me Vrou-
we hemtselue beual/en soudet niet doen/
wesende hem seer leet/dat hy hem onder-
wonden hadde inde saken van Doornick/
daer van hy hem wilde ontslaen/ende scrij-
uen aen zyne Mayesteit/alle het gene dat
hy aldaer ghehandelt hadde/scynden tot
dien eynde eenen zynen Edelman expre-
naeden heere van Montigny zynen broe-
dere in Spaengien/dewelcke vertroock vā
Doornick den xiiij oft xv. Octobris sonder
te

te draghen eenige brieuen vande voozsz.
 Heere/dooz dien sy niet vanden aduyse en
 waren vande verweerdere van te verlatē
 de voozscreuē saken/maer docht hun/ dat
 hy behoordete perlisteren van die te ver-
 draghen achteruolghende de verbinte-
 nisse die sy seyden te hebben totten dienste
 van zūne Mayesteit. Ende aengaende de
 coemste van den Heere van Hoochstraten
 aldaer te Dentremonde en weet niet wat
 hem daer toe beweechde/ ende vrachde/
 ofselue hem de voozscreuen verweerdere/
 daeroppe hy antwoorde/ dat hi aldaer co-
 men was om hem te besoecken/ ende hem
 deel mede te gheuen vande saken daer hy
 mede ghemoeyt was gheweest/ En seide
 hem de verweerdere datmen gheen ghe-
 luckigher dinck en mochte hebben vooz-
 den alsdoen loopenden rūt dar in gheent
 der saken ghemoeyt te wesen/hem raden-
 de dat hy hem daer wt trecken soude/ al-
 soo de voozscreuen verweerdere seyde te
 willen doen van de saeken van Dornick/
 Ende dunckt hem dat de voozscreuen van
 Hoochstraten/hierinne zūnen raet niet ge-
 uolcht en heeft/hem hebben onderwondē
 met de saken van Antwerpen daer af hy
 hem laet verantwoorden.

Fol. 141. 142

3 Ende nopende eenighe deuisen die
 daer ghehouden souden gheweest zyn vā

Æ 16 dat

dat zijne Mayesteit soude willē comē met
 crachte int lant ende te werche stellē tge-
 ne dat de voorszreuen Francisco dalaua
 screef/wert gheantwoort/niet te behoore
 weder te slaen in al tghene dat zijne Ma-
 yesteit soude willen ordineren/maer wel
 hem verthoonen heure saken/ Ten eynde
 dat zijne Maieiteit/wesende te rechte on-
 derrecht daerinne soude verlicn/ende dat
 een yeghelijck soude het beste doen omme
 de veroerten te lissen/soo wel van tghes-
 meynte als vanden Adel. Ende dat zijne
 Mayesteit int lesse soude bekennen de
 ghene die hun in zinnen dienste soude wel
 ghequeten hebben/ het welck hert ende
 vastelijck sustineerde de Graue van Eg-
 mont dat behoorde ghedaen te worden/
 daeroppe men sloot ende arresteerde. En-
 de en wert van dese vergaderinghe geen
 wetenschap ghedaen me Vrouwe/ dan
 de verweerdere afueerdichde van ston-
 denaene eenen expressen ende sonderlin-
 ghen man naer Spangien/ende ghinch
 nae Smeffel/aldaer hy de saken van Do-
 nick liet in handen van me Vrouwe/te-
 ghens den raedt ende aduys vande vooz-
 screuen twee heeren/dewelck hem seyde
 datmen hem niet en behoorde te beswae-
 ren van een particuliere sake/maer het
 geliefde hem verweerdere ter contrarien
 ende

ende en waeren bevoorſcreuen Heeren/
niet langhere te Denremonde dan vier
oſt vijf voren/aldaer anders niet ghetrac. Fol. 129
teert en wert/ daer hy verweerdere ken-
niſſe can af ghehebben.

34 Opt xxxiii. artickel/ beghinnen-
de/ **De Vrouwe te vozen gewaer-
ſchout/ &c.**

Seet de verweerdere ſeer verwon-
dert te weſen/ darmen hem beſchuldicht
van dat hy ſwaericheyt maecte/ hem te
Brucſſel te vinden/ ghemerckt dat de ver-
weerdere twee iaeren te voren hadde ver-
claert zinnen noot ende den cleynē middel
die hy hadde om wt zyn huys te trecken/
daer van me Vrouwe ſeyde zyne Mayeſt.
te willen aduerteren. Ten eynde hy hem
eenighen middel ſoude geuen om te moe-
ghen bliuen in zinnen dienſt/ en gaende de
Graue van Egmont in Spaengien ver-
claerde hem wel ende int langhe zinnen
noot ten eynde hy daer van zyne M. ſou-
de ſpreken/ ende en ſoude ouer lange niet
hebben cunnen continueren hem te hou-
den tot Brucſſel ſonder de hulpe en biſtāt Fol. 5 6. 7.
van zyne onderſatē van hoozen en Weert/
en oock de ontleeninghen die hi dede van
de particuliere Heeren/ dewelche hy tot
¶ iii. noch

Onde bhe
tichtinge.
De ſwar-
cheyt bidē
Admirael
ghewaccht
om te be-
nere do-
men.
Fol. 114. 115.

noch toe niet en heeft cinnen veruoegen/
 alsoo hy sal doen bliicken/ ende onder an-
 dere is schuldich aen Jan Blaminck sesse
 duysent Croonen/ daer vooz de Graue vā
 Egmont boz ghe is/ ende bouen dese heeft
 verbonden alle het ghene datmen hem
 schuldich was in Naples beloopende om-
 trent xv. duysent croonen en andere schul-
 den diemen hem in Castillen schuldich
 is/ Ende wat neersticheyt hy tot noch toe
 gedaen heeft en heeft niet cinnen voldoē/
 den voozscreuen Blaminck ende ontlastē
 den voozscreuen Graue van Egmont zyn
 nen grooten verdriete/ ende ghelooft dat
 tet al in interest sal oergaen/ En niet heb-
 bende den middelomme op alle zyn goet
 te vinden duysent croonen noch binnen
 Antwerpen in als hondert op interest soo
 luttel gheloofs hadde hy oueral soo loet
 hy noch een mael een woort daer van te
 spreken aen me Vrouwe wesende gheint
 de Huyloft vanden Prince van Parmen
 haeren Soone/ aldaer hy verweerdere hē
 vant/ doende alle zyn debuoir/ omme de
 feeft te vereeren/ Ende hebbende te ken-
 nen ghegheuen zyne saken aen zynē broe-
 dere de Heere van Montigny ende eenige
 andere zyne vrienden/ ende oock dooz die
 hy aldoen gehouwelucht hadde den vooz-
 screuen zynē broedere/ waer dooz hi noch
 meer

meer als oyt ghenootſaecht was oꝛden tot
 zyne ſaken te ſtellen/wefende in alder cō-
 fulien vander werelt / alſoo hy verweer-
 dere ſal doen blijcken / indient noot ſy / t zyn
 nen ſeer grooten verbriete / ſoo wacꝛēde
 eenighe vanden raet ende meyninge dat
 de voorſeyde verweerdere ſelfs in perſoo-
 ne ſoude gaen by zyne Mayſteyt / ten
 eynde om hem te kenne te gheuen zynen
 noot / maer andere dochtet niet goet / ghe-
 mercht dat eenen wel geborenen perſoon
 ordinariſſick ſchaemte heeft zynen uoot te
 verclaeren / te meer dat ſy daer toe vuech-
 den / indien zyne Mayſteyt tot zynē noot
 niet en verſaghe / wat oncoſien dat hi ſou-
 de moeten doen / ende wat miſghenoegen
 dat hy hebbē ſoude / wefende gefruſtreert
 vande goede hope die hi hadde / dat de diē-
 ſten hē vergolden ſouden worden / dwelck
 hemeen eeuwich verdriet ſoude moegen
 veroꝛſaechen / Te meer dat de ſaken van
 eenen Prince niet en zyn altijts gheſtelt
 omme te moeghen verſtaen tot het ſeyt
 van eenen particulieren / dwelck ooꝛſaech
 was dat de verweerdere noot ende reſol-
 ueerde aldaer te ſcynden zynen Secreta-
 ris Valoo / als de ghene die de ſprake wiſte
 ende was in Spaengien tot zynen dienſte
 gheromen / hem hebbende altijts gebzuyct
 in zyne domeſticque ſaken / wetende ende

verstaende seer wel dē noot van hem ver-
 weerdere ende screef voo; den voo; schre-
 uen Secretaris aen zūne Ma. ende zūne
 vrienden wesende int hof ende gaf hem
 voo; de reste een instructie geteekent met
 zūne handt/ in summa de saken vandē ver-
 weerdere waeren als doen ende noch zūn
 inden archyfen staet der werelt/ en het en
 sy dat zūne Mayestejt hem helpt en weet
 niet hoe hi hē sal cunnen onderhouden/ en
 naementlijk hebbende nu test gheweest
 tot Louen by zūne excellencie/ de-
 welcke hem versocht te willen co-
 ghe tot Brussel/ ende aldaer eeni-
 ghe daeghen hem tassisten/ ende
 wesende hem daer nae ghesonden eenen
 brief van zūne M. daer by hy hem ordi-
 neerde dat hy hem soude vindē by dē her-
 toge van Alba/ die hem zūnen wille soude
 verclaren/ ende soude hem antwoort ge-
 uen op de brieuen die de verweerdere aen
 zūne Mayestejt ghescreuen hadde/ En-
 demen mach peysen/ met wat verlangen
 de verweerdere socht hem te vinden by
 zūnder excellentien omme te wetene de
 meyninghe van zūne Mayestejt daer vā
 zūne gheheele ruste hinct/ ende wesende
 weder ghekeert van Louen tzhnen huy-
 se/ dede alle neersticheden/ omme tenich
 gelt

Fol. 31. 32. 33.
 34.

Dese ende
 meer ande
 brieuē zyn
 hē genomē
 en onthou-
 den/ omme
 hē zyn ver-
 antwoordē
 te bene.ē.

gelt te vinden/het welcke hy gheensins
 en conde opbrengghen / ende was ghe-
 dwonghen te verpanden / aen eenighe
 paericuliere huylieden eene centghe hoe-
 ue die hy hadde ligghende by zyn huys
 van Weert/niet hebbende eenighe ande-
 re meer int gheheel lant / waer van ghes-
 waerschout wesende zijne Brow moede-
 re/wasser seer quaelijchen mede te vreden
 als wesende ghedaen ende gheschiet sou-
 der haren wete / wesende sy Vrouwe ende
 Tochtenaerffe haer leue lauck/waer door
 hem van noode was selfs inpersoone by
 haer te vinden omme heur te vreden te
 stellen / haer thoonende de brieuen van
 zijne Mayesteyt om hem te vinden by
 zijne excellentie ende haer te kennen ge-
 uende hoe groot hy achte dat de Her-
 toghe van Alba zynen heere ende vriend
 was/den welcken hy het woort gheghe-
 uen hadde van hem byden seluen te vins-
 den binnen acht oft thien dagghen / ende
 dat hy alsdoen gheenen anderen middel
 gheuonden en hadde omme hem te behel-
 pen ende gelt te becomen dan int versettē
 der voorsz. houe haer daeromme biddē-
 de dat sy te vreden wilde wesen/verho-
 pende sulcke weldaeden van zijne Ma. te
 hebbē dat zijne saken soudē geredicert
 wor-

Fol. 155. 156
157. 158. 159.
160. 161.

worden/maer de verweerdere laet bedre-
ken alle personen het verdriet dwelc zijne
voorszreue Wrouwe Moedere/huyfrou-
we ende andere zijne vrienden hebben ge-
hadt/verstaende dat in plaetse Daer
hy verhoopte eenighe vergeldinge
te hebben/ is gheuanghen ghestelt ghe-
weest/alsoo hy noch is/ende men en sal nē
mermeer thoonen dat de verweerdere
is vercoelt gheweest van dienst te doene
aen zijne Mayesteyt oft hem te gebruyc-
ken in zijnen dienste soo langhe als hy den
middel ghehadt heeft/maer wel tot zynē
verdriete is bedwonghen gheweest te seg-
ghen alsoo int langhe zynē noot/het welc-
ke hy doet omme te iustificerē zijne goede
redenen ende consonderen de beschuldin-
ghen van zynē calumniateurs. Ende men
sal sien by de brieuen die hy aen me Wrou-
we van Parme desen aengaende ghescre-
uen heeft breedere zynē meyninghe/daer
toe hy hem refereert.

37 Opt xxx. artickel/ beghinnende/
Hy heeft brieuen ghescreuen/ &c.

Dader. be-
lastinghe.
Des Ad-
miracis
brieuen in
Spacngiē
gesonden.
Fol. 156. 157.
158. 159. 160.

De verweerdere/seyt dat hy diuersche
brieuen ghescreuen heeft aen zynen Se-
cretaris La loo/ ten eynde omme te ver-
uolghen zynē depesche/ende dat aengaen
desen brief hy dien mocht scrijuen door
vzese

vreesedie hy hadde/dat indien tot de sake
 niet versien werde deselue in grooter in-
 conuenient ende ongheual mochten vallē/
 ende socht nae zyn vermoghen dat daer-
 oppe achttinghe ghenomen mocht wordē.
 Ende ropende hem verweerdere en cōde
 daerinne niet doen sonder beuel van zyne
 Mayesteyt/ende hadde ouer langhe ver-
 langt eenighe antwoorde te hebben. En
 dat waerachtich is/viel in sulcke melanco-
 lie ende quellinghe/nae dat hy sach de on-
 geregeltheden die gebeurden inde maent
 van Augusto/1566 dat hi totter doot sieck
 was/ende begonste wat ghesontheyts te
 verhalen ten wederkeeren van zynē vooz-
 screuē Secretaris Olonso/inde maent vā
 April/1567,dooz die brieuē die hy brocht
 vanden Prince van Eboli/ende zynē vroe-
 dere/want hy en ontfinck alsdoen gheene
 vā zyne Mayest. En aengaēde het punct
 dat de verweerdere soude ghescreuen heb-
 ben/dat hy hem wilde vertrecken sonder
 meer te willen dienen aen Coningen noch
 Keyfers/en is niet vzeemt/ghemerct hy
 gheenen middel meer en hadde daerinne
 te continueren/ende ten anderen de ver-
 weerdere heeft altjts gheseyt/dat wesen
 dooz noot ghedwonghen te verlaeten den
 dienst van zyne Mayesteyt hy geenen an-
 deren Prince en wilde dienen/wesende
 selue

Alle dese
 brieuē zyn
 he en geno-
 men ende
 onthoudert

felker/dat hi geenen middel en hadde/om
 eenighen anderen Prince te dienen / met
 sulcher affectie als hy zijne M. gedaē had
 de/doock dat hy wiste datter in Christen
 stheneyt gheen Prince en was die den
 middelen hadde om hem beter te vergel
 dē dan zijne M. en aengelic de fortune hē
 so tegen was/dat doende zijne M. wolda
 den aen alle de werelt/ende niet aen hem
 verweerdere/achtet toe te comē door zijn
 ongheluck/ ende daromme en wilde niet
 meer striden tegen zijne fortunē.

36 Opt xxxvj. artijckel/beghinnde/

Op de iij.
 tichtinge.
 De verga
 deringe vā
 de genera
 le staeten.
 Fol. 146. tot
 158.

Jnde maent van Septēber/ 7c.
 De verweerdere seyt dat het geschrifte
 dwelck hem gegeuē wert door Tassin int
 voozschreuen artijckel genoemt hy tselue
 aenueerde also hycr meer andere gedaen
 heeft/ten eynde omme te besien ofter yet
 in te waer/daer mede mē hem hadde moe
 gen behelpen omme de sake te remedierē
 ende beteren/ende indien hyet yet inne te
 propoeste geuondē hadde/soude tselue te
 kennen gegeuen hebben/me Vrouwe en
 den raet omme daeroppe te lettē/maer aē
 gaende dit geschrifte en hecster niet van ge
 sprokē/hem also oer dunckēde buytē pro
 poeste te wesen/wāt me vrouwe en mocht
 niet toelaeten de generacle staeten sonder
 antwoorde te hebben van zijne Mayest.
 ende

Op de xij.
 belastinge.
 Fol. 173. 174

ende en heeft hy verweerdere tselus propoest als doen niet gehouden als wesende impertinent ende aengaende de vergaderinghe vande generaele staten is te voren gheleyt geleit gheweest ouer acht oft thien iaeren/ende en weet niet waer doo; de verweerdere behoorde te verclaeren dat andere wilden verlaten heure laste/gemerct dat sulche propoesten gecussins en diende tot zijne sake/te meer datter geenē heere en was die hē sulcx hadde beuolē te seggē.

37 Opt xxxvij. artickel/beginnende/
Maer de verweerdere en zijne/et.

Seyt de verweerdere / dat ouer vele iaeren men hadde geproponeert aen zijne M. de vergaderinge vande generale state om doo; hū goetdunckē te lettē op de middelen om te conserueren ons heylich Catholico gheloof ende veruen de saken vā zijne Mayesteyt ende vande voozscreuen staten/dewelcke men seyde seer ten achtēre te wesen/ende en is noyt de meyninge vanden verweerdere gheweest de saken te brenghen op sulchen wech/ ghelyck het artickel innehoudt/want zijne professie is altūts anders geweest/also hi genoech sal doen bliicken/ende men can gesiē wat vrucht men gehat ende getrockē heeft vā noeyt vergadert te hebben de voozscreuē
staten

Fol. 152. 153.

Fol. 148. 149

Staten vooz dese beroerten/ Ende indien men wilt lesen de Cronijcken van Heer Philips van Commines/ men sal daerinne vinden de groote diensten die de generaele Statē vergadert wesende heuven Prince ghedaen hebben/ en en heeft noeyt de verweerdere verstaē dat de vooz screuen Staeten ghedaen hebben tegens heuren Prince/ ende concludeert de vooz screuen Philips van Commines/ datse verweerdere van heuren Prince ende den lande sijn de ghene die sulcke vergaderinghen beletten/ ende datse tselue doen omme te voeden heure ambitie/ ten eynde de Prince niet gheaduerteert en wozt van heure mishandelinghe/ Ten lesten bidt de verweerdere niet geallegeert te wordene metten Graue vā Tulenborch oft de geconferereerde Edelluyden/ oft vanden compromisse/ als niet wesende het daet vandē verweerdere/ ende indien hy met henlicden ghehandelt heeft/ is geweest deure last vā me Vrouwe/ alsoo men sien mach byde acten daeroppe ghepasseert.

38 Opt xxxviij. artijckel/ beginnende/
Ende meynden de verweerde-
re / &c.

Fol. 110. 111

Sept de verweerdere dat hy hē noyt
berommert en heeft mette abolitie vande
vooz

voozscreuen Inquisitie ende placcatē / als
 geene stadt hebbendeter plaetsen vā zūne Pol. 154. 155
 residentie / Ende en heeft noyt gedacht te
 vsurperen de auctoriteyten ende ouerhey
 den vanden lande / Ende en weet niet hoe
 hyse soude cunnen ghepretenderen / ende
 dooz wat middele / niet hebbende inganck
 noch voix in gecne staten van herwaerts
 ouere / alsoo hy verclaert heeft int beghin
 sel van dese antwoorde / Ende aengaende
 datmen hem beschuldicht / dat hy wilde
 datter vrūicheyt van conscientie ware / en
 dat een yeghelūck mochte leuen nae zūnē
 wille / men weet ghenoech met wat sorge
 ende neerslicheyt de voozscreuen verweer
 dere hout zūne eyghene ondersaten / ende
 indien hy niet al en can zūn begheerte te
 wege brengen / hy doet tgene / hy can om
 ons heylīck Catholīcx geloof tonderhou
 den / iaemen sal vinden dat de gheestelīc
 ke Princen zūne naebuere daermede
 ghenoech belet zūn / ende bekent de vooz
 seyde verweerdere zūne vacatie niet te
 wesen hem meer met sulche saken te moe
 yen / ende dat zūne Mayestejt hem in an
 dere dinghen sal ghebruycken / verclaren
 de voozts valsch te wesen alle het ghene
 dwelck tselue artūckel teghens hem inne
 houdt.

39 Opt xxxix. artūckel / beghinnende /

A

Den

Den naestlesten Dach/ &c.

De daden
des Admir
raels bin
nen Dor
nick.

Fol. 162. tot
205.

Op de ri be
richtinge

Sijn coe
te te Dor
nick.

Fol. 162. 163.

164. 165. 166

167. 168

Seyt de verweerdere dat hy te Dor
nick aenquam ten seluen daeghe/ doen hy
van Bruessel vertrack/ ende dat hem te
ghen quaemen sommighe Edelluyden/
en volck vande Magistraet vande vooz
screuen Stadt/ dewelcke hem willecom
me hieten/ ende comende binnen der stadt
vaat het volck in waepenen/ ende veel ge
peupels/ daer van eenighe riepen / Viue le
Roy, Viue les Jeux. ende ghedenckt hem ver
weerdere wel datter hem leet was/ ende
mishaechde ende seydet totten heere van
Beaufort ende sommighe andere die by
hem waeren/ die hem seyden datmen als
doen daerinne niet en conde versien/ en
de weet een yeghelijck wat van een ghe
peupel is/ Doch dat hy verweerdere was
ghesonden/ ter voozscreuen plaetsen/ om
alles te sissen/ ende datmen te Bruessel
een generael verdrach/ aende bondtghe
nooten ende gheconfedereerde ghemaect
hadde/ dewelcke verbonden waren te hel
pen castijen alle ongheregheltheden/ also
dactevan verskeringhe tselue innehout/
en en heeft hy verweerdere niet verstaen/
dat sulck verbod in eenighe plaetse ghe
daen is gheweest/ ende en weet niet wat
castyement hy soude hebben behooren te
doen

doen denghenen die sulcx gheroepen hadden/wesende tselue niet verboden. Ende de verweerdere en weet niet wat vrucht het soude tot zijne handelinghe gebrocht hebben/ ende dat hy andere saecken van meerdere macht hadde/wt te rechten dan dese/ ende oftse nu schoon gheroepen hadde/ *Viue le Conte de Hornes*, en weet niet wat hy soude hebben te doene ghehadt/waeromme hy versoect dat sulcx hem niet opgheleyt en worde vooz misdaet.
40 Opt xl.artijckel/beginnende/ Den voozsz. naestlesten dach/ &c.

De verweerdere seyt dat vooz zynen vertrecke van Brusselde heere van Beauuoyz was afgheueerdicht/ omme te comene met zyn cruychsuolck binnen het Ca steel van Doznick/ ende aldaer aencomen de des anderen daechs smozghens na dat hy verweerdere des auonts te voren inghetomen was/ ende also de verweerdere ginck opte Stathuyse/ en men aldaer hadde doen vergaderen den voozsz. Magistraet/ ten eynde om hen te insinueren zyn beuel ende commissie/ so wert hy gewaerschout dat de voozsz. heere van Beauuoyz was gearrueert/ dewelcke last hadde he gehoozsaem te wesen/wt crachte van zyn voozscreuen commissie/ ende sant de voozscreue heere van Beauuoyz/ zijne voozsz.

De xij. en
xij. betich-
tinghe.
Fol. 170. 171.
172. 173. 174.

175

commissie/ Teneynde hy hem bi hē soude
 vinden/ dwelck hy dede/ ende seyde hem
 dat hy seer blide was van zijne coemste/
 ende dat hy wilde comen des noenens by
 hem eten/ waeroppe de voozscreuen hee-
 er van Beauuoyshem excuseerde/ seggen
 nat ende muede te zijn/ ende dat hy hem
 wilde gaē rustē/ daeroppe hi wech ginck/
 ende seyde de verweerdere tot eenige van
 der stat/ dat sy niet en souden vreesen de
 coemste vanden voozscreuen Beauuoyss/
 want hy was te Doornick gesonden/ mit
 sekeren roep die ghelooopen hadde/ dat sy
 ghemuyt hadden/ maer hebbende geuon-
 den de saken in beteren staet/ verhoopte/
 dattet al wel verdraeghen soude worden/
 Ende aengaende den brief die de heeren
 van Moulvais/ Beauuoyss/ ende van Es-
 plechen ghescreuen hadden aende heeren
 van Squerdes ende Wileers/ en was als
 doen gheenssins daer van gewaerschout/
 maer verstōt hy verweerdere/ tselue acht
 oft thien daeghen daer nae ende sprach
 hun als doen daer van/ segghende vzeemt
 gheuonden te hebben/ dat sy sulckē brief
 ghescreuen hadden/ wessende hy verweer-
 dere binnen der stadt/ sonder hem tselue
 te hebben te kennen ghegheuen/ daer vā
 sy hunne excusatiē deden/ ende daer en
 wert niet meer af ghesproken/ Ende dede
 de ver-

De xv. be-
 tichtinghe.
 Fol. 176

De verweerdere den voozschreuen heere
 van Beauuoy alle vrientfchappe en cour
 toifje also hy bekennen soude/indiet noot
 sy/ en sal ooc geuerificeert worden byde
 brieuen die de verweerdere gheschreuen
 heeft aen me Vrouwe/wesende ghecomē
 tot Doornick. Ende aengaende dat de ver
 weerdere voozhicht den voozscreuen hee
 re vā Beauuoy/vannaē Aysle te gaen/
 en was om geen ander respect dan dat de
 voozscreuen verweerdere/ meynde groo
 ten dienst te doene/ hem seyndende met
 zyn volck naē Aysle omme te wederstaen
 de oproeringhen van Westvlaenderen/
 alsoo hy versocht was/vanden Graue vā
 Egmont gaende derwaerts/indien de ver
 weerdere die niet van doene en hadde/
 want de voozscreuen Beauuoy was van
 den dienst des voozscreuen Grauens van
 Egmont ende betroude hē zyns wel/ver
 langēde hem seer bi hem te hebbē dwelck
 de waerheyt is ende wel verscheyden vā
 de belastinghe begrepen int voozscreuen
 artickel.

41 Opt xij. artickel/ beghinnende/
 Den eersten dach/ &c.

De verweerdere seyt/dat hoewel hy Opde xvi.
 verclaerde sulcken last te hebben/ soo en belastinge.
 hadde nochtans me Vrouwe van Parma
 N ij sulc

De wedi-
catten tot
Doornick
Fol. 176. 177
178. 179

fulcken beuel niet ghegeuen also men by
zijne commissie gelien heeft/ maer de ver-
weerdere hiel tselue so straf vooz/ ten eynde
de om te lichtelijcker te moegen geraken/
tot het gene dat hem goordineert was/ aē
gaende het feyt vande prekinghen/ hy en
heeft noyt anders ghesocht dan in als ge-
hoorzaem te wesen den beuelen van me
Vrouwe/ alsoo men sien mach by de brie-
uen die de verweerdrae desen aengaende
gheschreuen heeft aen me Vrouwe ende
haere antwoorden/ ende indien hy niet al-
en heeft cunnen tot effecte brengen tgun-
t hy wel begeert soude hebben/ en is niet ge-
weest door ghebreck van neersticheyt/
maer den tijt was als doen soo ontstelt dat
men niet en conde doen datmen wel sou-
de begheert hebben/ ende was als doen
Doornick soo ontsteken als eenighe Stadt
van tNederlant.

42 Opt xlij. artijckel/ beghinnende/
Doch daer nae te wetee/ ꝛc.

Op de xlij
betichtige
De wtroc-
pinghe te
Doornick ge-
daen.
Fol. 180. 181.
182. 183. 184.
185.

De verweerdere seyt/ dat hy dit ver-
bot dede doen/ het welcke als doen geheel
nootlijck was voozde versekerheyt vāde
Catholijcke/ wāt men hiel vande vijf dee-
len vander stat de vier deelen van dander
religie te wesen/ also die van tMagistraet
selsf seyden/ Ende aengaende het punct
van

van het woort exercitie vande religien
 gepubliceert inde voozscreuen stadt / met
 aennoeminghe vande edelen aldaer ghe-
 noemt / de verweerder dede doen een ver-
 claeringhe van zijne meyninge / ende hoet
 al ghebeurt was / ende de consideratiē die
 hem beweecht hadden / teghenvoorzich
 te seynden de twee Edelluyden Desguer-
 des ende Bileers tot de voozscreuen publi-
 cation / ende sant al tselue me Vrouwe / de-
 welcke hem antwoorde / dat sy vā als wel
 voldaeen was / alsoo men claerlijcken sal
 moeghen sien byde brieuen desen aen-
 gaende gheschreuen / ende de acten dien
 de verboden van niet tatempteren / op
 verbeurte van confiscatie van lijf ende
 goet / het was meer ghestelt tot vreesse / dā
 anderffins / Socken heeft hy verweerde-
 re / gheduerende den tijt dat hi ter voozsz.
 plaetsen was / gheen oorzake ghehadt ye-
 mant te castijen die tegens het voozsz. ver-
 bot ghedaen hadde / waeromme hem dūct
 dat hy gheene faute ghedaen en heeft /
 Ende indie de verweerder geene macht
 en hadde sulck verbot te doen / soo be-
 hoorde de Magistraet hem tselue te ken-
 nen gegeue hebbē oft me Vrouwe behoor-
 det hem gewaerschout te hebbē / hebben
 ghesien tgene hy wt gerecht hadde / want

Eol. 184. 185.

alle het ghene dat ghedaen is gheweest/
is geschiet tot versekeringhe vande ghe-
stelyche ende Catholijcksche.

43 Opt xliij. artijckel / beghinnende/
Ende inder waerheyt / &c.

Fol. 183. 184.

Fol. 169. 170

174. 175.

Sept de verweerdere / dat men niet be-
uinden en sal / dat de Magistraet den ver-
weerdere andere middelen te vozen ghe-
houden heeft / want hy was soo beueest
dat hy niet en dorfde doen / ende men can
tselue wel ghetoonen / doo; de cleyn ooz-
den die sy gauen / doē de kercken ouerual-
len werden / ende daer nae tot de coemste
vanden verweerdere / endet gene na zynē
vertrecke aldaer ghedaen is / ende hoewel
de verweerdere ghescreuen hadde aen me
Drouwe dat hy den Magistraet Catho-
lijcx gheuonden hadde ende begeerich om
alle goede ordinancie te stellen / me vrou-
we voo; screuen antwoozde hem doo; brie-
uen dat sijt ghewenst hadde metter daet
in dese beroeringhen ende ouerrompelen
te vozen gheschiet / tselue ghesien te heb-
ben.

Fol. 184

44 Opt xliij. artijckel / beghinnende/
Noch tzijnen vertrecke / &c.

Opde xx. tinghe van me Drouwe ende heire brie-
belastinge. uen / hy liet toe dat de saken van Doznich /
sou

souden bliuen inden staet ghelijck sy wa- De predi-
 ren ten daeghe van zynen vertrecke/ende cation inde
 soo langhe tot dat hy zyn rappoirt aen me halle van
 Vrouwe gedaen soude hebben/dewelcke Doornick
 aldaer sant den Secretaris La torre/ende voor vier
 men mach sien wat me Vrouwe consen- daeghen.
 teerde aldaer ghedaen te worden/ ende en Fol. 190.
 weet hy verweerdere/ God niet genoegh 191. 192. 193.
 te dancken / van dat hy niet tot Doornick 194.
 toeghelaeten en heeft/want de vier dagē
 ouerstreken zynde/en wasser niet gestotē/
 van weghen des verweerdere/met die vā
 dander religie tot Doornick voorschreuen/
 het welcke de verweerdere verclaerde ex-
 presselijcken zynē wederkeerē tot Bues-
 sel/versoekēde aen me Vrouwe aldaer pe-
 mant anders te willen seyn den omme te
 makē sulcke capitulacien oft verdrach als
 haer goetduncken soude/hem daermede
 niet meer willende moeyen/ ende schreef
 tselue oock aende Magistraet ende den
 heere van Moulbais den xxvj. Octob. an-
 no 1566.

45 Opt xlv. artijckel / beghinnende/
 Soo langhe als de verweerde-
 re/ &c.

De verweerdere seyt dat hy toeliet
 de tempelen te maken byde Statpoorten
 door expressen last van me Vrouwe/ alsoo

D v by

Fol. 192)

Opderblij
 belastinge.

Het berga
 bere u van
 den gelde
 totten bow
 vande tem
 pelen.
 Fol. 185. 186.
 187.

hy thoonen sal by haere brieuen / waer
 toe nootelijck was de selue collecte toe te
 laeten / ten eynde om te betaelen de werck
 luyden / ende tcoopen der materialē / ende
 oock dat daer persoonē soude wesen / om
 me die te doen maken. Ende asoo men sei
 de datmen als doen gheen bequamer hout
 en vant / ende dat me Drouwe hem ver
 weerdere alle haesticheyt opleyde dattet
 ghedaen mochte wesen / versocht eenighe
 Edelen / dien vander ander religien te
 willen gherieuen van eenich houdt / het
 waere by vercoopinge oft leeninghe / En
 de indien hy verweerdere eenich ghehadt
 hadde / soude het selue ghegheuen heb
 ben / ten eynde om het werck te voorde
 ren / ende sachteruolghent gene me Drou
 we hem beual / Ende dattet waerachtich
 is wesende de verweerdere wederghe
 keert tot Bruessele / so ouerginck me Drou
 we hem inden raet / doo; dien het werck /
 noch niet opghemaect en was / waeroppe
 de verweerdere antwoorde / alle neersti
 cheyt daer toe ghedaen te hebben / maer
 datmen soo lichtelijcken de materiaelen
 niet en hadde cunnen becomen / ende dat
 men het hout soude bereyden in d'Abdij
 van Sinte Merten in een besloten plaet
 se / dewelcke den Abt daer toe gheleent
 hadde ten versoecke vandē verweerdere
 want

Want bereydende het hout opter straten
 oft buyten der Stadt/soo was te beuree-
 sen/datter daeghelijckx eenighe stucken
 afghenomen souden worden/wandt het
 scheen dat die vander ander religien niet
 en sochten de voorz. opbouwinghe/ ende
 hadde de verweerdere moyte genoegh om
 daer toe te verstaen/waeromme ist onbe-
 hoorlijck hem tselue op gheleyt te worden
 voor misbruyck/te meer dat hy niet be-
 last en heeft dat de Catholijcke die souden
 betaelen/maer die vander ander religie/
 gelt souden opbrengghen/wantet heur
 toefont te doene/ segghende dat de Ca-
 tholijcke ghenoech te doene hadden/hae-
 re kercken wederomme te verlic/dewel-
 ke by die vande andere religie hadden
 ouerrompelt gheweest.

46 Opt xlvj. artijckel/ beghinnende/
 Gheduerende den seluen tijt/ &c.

De verweerdere seyt noyt sulcx ver-
 claert te hebbene/ghelijck het voorz. artijckel
 artijckel innehoudt/maer heeft altyt geseyt
 seyt te willen executie doe/ende heeft tselue
 ue doock ghescreuen aen me Vrouwe/ En-
 de indien hijt niet en heeft cummen doen/is
 gheweest dooz dien dat de saken hē tselue
 niet toe en lieten/wandt elck die hen in
 sulcke

Op de xxi.
 belastinge.
 De kerckē
 roouers nē
 gestraft.
 Fol. 195.

196. 197

fulcke lasten bindt/doen de executien/ als
sijt vinden hequaem te zyn/ ende dat den
tijt him tselue toelaet/ Ende aengaende
dat hy niet en wilde castigen de voozscreuē
beeltstozmers en was hem niet toegelactē
fulcke propoesten te houden/ ghemerckt
het ghene dat me Vrouwe verdraeghen
hadde met de gheconfedereerde Edelluy-
den/ het welcke sy altijts screef te willen
onderhouden.

47 Opt xlvij/ artijckel/ beghinnende/
Ten seluen tijde opt versoeck/ &c.

Opde xxij.
betichtige.
De woor-
den ghehat
nietē stat
houdere.
Fol. 197. 198.
199. 200 201

Sept de verweerdere/ dat wesende
reet om te trecken na Brussel aldaer ha-
re hoocheyt hem hadde doen comen/ die
vande andere religie tot Doornick seyden
hem dat wesende hy verweerdere vertro-
cken/ sy soudē ouerrompelt worden bi die
vanden castele ende datmen secretelijck
veel volcx int Casteel soude brengen om
tselue te wercke te stellen. Ende wetende
de verweerdere. Dat sulcke propoesten en
roepen niet waerachtich en waeren/ aen-
ghesien me Vrouwe hem niet daer van te
kennen ghegheuen en hadde/ versocht dē
voozscreuen Heere van Moulbais in tegē
woordicheyt vande ghene die hem sulcx
aenbrocht/ niet te willen innoueren tegen
die van Doornick om twee oft drie daegen
ende

ende dock gheen nieu volck binnen den
 Castele te willen nemen/ gemerct tselue
 ghenoech voozien was tot verweeringe
 vander plaetse / ende seyde de verweerdere
 dat wesende ghecomen by me Vrouwe
 hy hen soude late weten van alle zijne
 wtrectinghe/ten eynde om te weten hoe
 sy hen souden houden/ Ende also de vooz
 seyde van Moulvais antwoorde dat hy
 gheduerende den seluen tijt niet en soude
 procureren om eenich nieu volck te heb
 ben/maer indien me Vrouwe hem eenich
 sandt/ende hem belastede yet wt te rechtē
 dat hy dien terstont soude ghehoor geuen
 sonderlangher te beyden/het welke heb
 bende verstaen die vander ander religien
 creghen meer suspitie ende achterdenck
 kinghe als te vozen/ het welke oorsaeck
 was dz de verweerdere niet en doofde ver
 treckē/ vreesende eenige veranderinge en
 de liet tselue me Vrouwe weten/ soo dooz
 brieuen als aldaer seindende eenen zinnen
 edelman/dewelcke hem tot de voozscreuē
 propoesten teghentwoordich vant / omme
 haer tselue te betere te kinnen te gheuen/
 ende wat hem verweerdere veroozsaeckt
 hadde zyn vertreck wt te stellen/ ende bat
 om terstont antwoorde te hebben. tē ein
 de hy te betere het beuel van me Vrouwe
 mocht achteruolghen ende ghehoorsaem
 wesen

Desen
boeck is hē
genomē en
onthoudē.

wesen/ want zijne meyninghe was ghe-
heelijcken haere beuelen tachteruolghen
alsoo men sien mach by de brieuen hierop-
pe ghescreuen wescnde in zijnen boeck/a
Ende aengaende de propoesien die hy ge-
houden mach hebbē mettē voozsz. Moul-
bair van dat zijnen broedere de heere van
Montigny quaelijcken gecosen soude heb-
ben/was dooz dien hy verfont / wescnde
te Doznick/dat deselue Moulbair/wescn-
de Gouverneur vande Stadt / ende het
landt van Toznelis/en hadde ghedueren-
de alle dese ouerrompelingen gheene ooz-
den ghestelt / dwelck hy hadde cunnen
doen / en hebbende de saecken soo verre
niet laeten comen/ van tbeghinsel / maer
alsoo dit feyt niet en raecht den verweer-
dere en wilter niet vooz dere af spreken/
dan vande waerschouwingē die de voozsz.
Moulbays aen me Vrouwe gedaen had-
de te wetene dat hy beleghert was/ende
dat hy de plaetse niet langer als xxiiij. vze
en conde ghehouden/ dooz dien hy ghee-
ne prouande en hadde/ Op welke waer-
schouwinghen de verweerderewert afge-
ueerdicht nae Doznick/aldaer hy vandt
niet waerachtich te wesen de dingen bi hē
aen me Vrouwe gescreuen/ende aengaen-
de de reste/laetet den voozscreuen Moul-
bays verantwoozden/den welcken de ver-
weer-

Fo. 198 199

weerdere alle vrientschap ghedaen heeft/
te wylc hy te Doornick is gheweest.

48 Opt xviii. artijckel/ beghinnende/
Op een seluen tijde hiel hy/ &c.

De verweerdere seyt/ dat hy noyt ver- *Fol. 199*
uaert en heeft den voozscreue Moulbaix/
hem hebbende in al dat hi gecunnen heeft
behulpich gheweest ende beneersicht dat
de stadt hem wel gehoozsam is geweest/
hem doende sweeren alle de Capiteynen
die daer waeren tot verskertheyt vande
Stadt/ den welcken de voozs. Moulbaix
als Gouverneur gaf bestedinge/ ende de
verweerdere endede anders niet dan hem
te gebruycken om alles te verdragē ende
stillen/ ende en heeft de voozs. Moulbaix
gheene redene hem zijns te beclaeghen/
dwelck hy niet en meynt dat hy in zijne te
genwoozdicheyt doen soude.

49 Opt xlix. artijckel/ beghinnende/ De
voozscreuen verweerdere met an-
dere/ &c.

De verweerdere seyt niet geraden te *Dyde 27 +*
hebben den voozs. Brederoede/ dat hy te *betichtige.*
Bzuessel soude gacn/ ende als hijt verstot *Het seyt*
soo was de verweerdere ghecomen tot *des Heere*
Breda/ met mijnen Heere van Puenar zij- *van Bre-*
nen Swaegere/ Ten eynde omme te ken- *deroede.*
nen te geuenden Prince van Oraengien *Fo. 211 212*
eenige saken die sy tsamen hadden/ alsoot
de

de verweerdere ghenoechsaemelijck be-
 thoonen sal/ ende en vandt hem tot geenē
 anderen eynde tot Breda/ wel is waer/
 dat nae zyn aencocompste de voozschreuen
 Brederoede aldaer quam/ segghende te
 gaen na Brueffel/ om te spreke me/ Vrou-
 we/ aengaende eenige brieuen die sy hem
 gescreuen hadde door den Secretaris de
 la torre/ oft Quarebbe. Daer van hy sey-
 de me Vrouwe alle ghenoeghen te willen
 geue/ daeroppe de verweerdere antwooz-
 de dat hy seer wel doen soude/ want men
 sprack vremdelijck van hem/ ende sonder-
 linghe dat hy qualijck dede van züne stadt
 van Wyanen te stercken/ naeden tijt die
 alsdoen was/ met andere propoestē/ daer
 van hem nu ter tijt niet en ghedencht/ En
 was alsdoen de verweerdere soo sieck/ dz
 hy den meefstendeel van zünen bedde niet
 en quam/ noch hem moeyende met geene
 gheselschappen noch mette saken vanden
 voozschreuen heere van Brederoede/ en-
 de en verstaet de verweerdere niet te de-
 fenderen züne handelinghen/ ende wesen
 tot Breda/ soo vant hem oock ter seluer
 plaetsen de Graue van Hoochstraten/ de-
 welcke quam bidden den Prince van Or-
 raengien dat hy Antwerpen wilde comē
 ten eynde om inde Stadt oorden te stellē/
 ende badt den Graue van Ruenar aldaer
 te

te willen comen om zynen compere te we-
 sen/door dien zyne huyfrouwe sonde ge-
 ligghen binnen eenen dach oft twee alsoo
 sy oock dede/begeerende oock seer ernste-
 lijk aenden verweerdere hem ooc aldaer
 niet hun te willē vinden/dwelch hy niet en
 soude gedaan/mits zyne voozsz. crancheit
 en vertrack hē alleen op zyn huys / mede
 nemende eenen Doctor van wtrecht / de-
 welcke sal moegen betuygen in wat state
 de verweerdere als doen was/en en weet
 niet wat de voozsz. Brederode als doen hā
 delde met me Brouwe/dan dat hi ver siōt
 dat hy te Bruessele niet gheweest en had-
 de/tgene daer nae gebeurt is/is de geheer-
 le weercelt kennelijck.

50 Opt I. artijckel/beghinnende/Ten
 tijde vande voorscreuen beroerten. &c.

De verweerdere seyt hē niet te gedē-
 ken sulcke propoesten gehoudē te hebbē/
 en wesende bide gene die hē beschuldigē/
 meint dz hy daeroppe genoegsamelijckē
 soude ruunen antwoorden/want het en is
 hem niet moegelijck te gedenckē van alle
 sulcke cleyne propoestē/en men mach som-
 wylē eenige woorden seggē/ dewelcke an-
 der verstaen worden/dan die geseyt zyn
 geweest.

51 Opt h. articule/beginnende/Cozta
 nae zyn coemste. &c

Opde xrb.
 belastinge.
 Des Ad-
 miraels
 dreyghen.
 Fol. 204.
 205.

De xix. be-
 latinghe.
 De grauen
 van inder
 kercken.
 Fol. 187.
 188. 189.
 190.

De verweerdere seyt/dat wesende hi
 gewaerschout dat aldaer in onse Vrouwe
 kercke enighen verborzen schat was liet
 het selue terstont weten aē me Vrouwe als
 so blijckt by zynen brief vanden iij. Sep-
 tembris ende dandwoozde darroppe van
 me Vrouwe vanden vij. der seluer maent/
 daer bi sy goet van zynne neerstichedē/ hē
 ordinerende dat hi goede wacht soude ne-
 men op het gene datter ghevonden soude
 worden op dat tselue ghere situeert soude
 worden den genen diet toebehoozde/ also
 de verweerdere gedaen heeft van alle het
 gene dat hy heeft kunnen gerecoouereē
 toebehoozende der voozsz. kercken/ en liet
 tselue ooch weten aenden Bisschop/ en de
 Canonicken/ dewelcke alsdoē tot Doornie
 waren/ en doende aldacr grauen/ beual aē
 eenē vander stat hem daer by te vindē/ en
 ooch aende Canonickē op dat vinden daer
 enige apparencie van tgene daer van mē
 hē vweerdere gewaerschout hadde daer-
 inne so voozzen mochte worden datter ny
 geslotē en werf/ en dunct hē/ indien hyer
 zynne neerstichedē niet inne gedaē en had-
 de/ en dat het gepeupel enigē schat geno-
 men hadde/ dat mē hem daerōme aen sou-
 de hebben moegē spreken/ en en was noit
 de meininge vanden verweerdere enige
 schade te doene der voozsz. kercken/ noch
 den

den fundamenten der seluer/ En oock soo
 volckē als me Vrouwe hē dede ophoudē/
 dede het selue/ also mē sien sal bide vrieuē
 die me Vrouwe hē screef vandē xvij. Sep-
 temb. en dantwoorde vanden verweerde-
 re vanden xix. hebbende ter slont doenvisi-
 teren alle grauinghen by de voozsz. Cano-
 nicken die als doen aldaer waren/ ende de
 meesters vande metsers alsoo hy thoonen
 sal by de attestatien hieroppe gemaect den
 xxvij. dach Septembris/ de welke hy de-
 de maken dooz oorzake van eenen brief
 die me Vrouwe hem (desen acugaēde) ges-
 screuen hadde vanden xxiiij. der voozscre-
 uen maent Septembris ende refercirt hē
 tot elckerlijck/ dat hy seyde datmen daer
 niet vinden en soude/ maer het ghene hy
 dede was om genoegh te doē zyn debuoir
 want indiēt waer gherweest hadde en dat-
 ter eenich onghenal ghebuert hadde/ soo
 soudemen hem verweerdere den wijt ge-
 geuē hebbē/ en en weet niet tot wat oorzake
 mē hē hiermede belast/ gemerct hy ver-
 weerdere daer van geen profijt en conde
 hebben/ Ende men weet wel dat al het
 ghene/ datmen aldaer gheuonden heeft
 van Gout oft Siluer/ wesende tselue tot
 zyn der kennisse gecomen/ hūt den voozsz.
 Canonicken ghegheuen heeft/ alsoo men
 sien sal by heure quictancie/ ende men

sal alle zijne brieuen ende bescheeden vanden geregistreert in zijnen boecke.

52 Opt h. artijckel/beginnende/ Se-
duerendo de voorscreuen beruerten.

Opde 24

belastinge.

De dreyc

menten te-

gen dē Co-

ninck.

Fol. 203.

204.

De verweerdere seyt noyt sulcke propoesten ghehat ta hebben/ en en weet niet wat voor een Edelman men alsdoen in Spaengien geuangē soude hebbē ghehat/ En nopende zijnen broedere en hadde n3 waeromme hy voor hem beswaert soude zijn wesende seer geluckich dat hi by zijne M. was/ zinde wt dese beroerten/ en misgunde hem selue genoeg de voors. verweerdere/ en hadde seer wel alsdoen willen in zijn geselschap wesen/ En aengacē de 50000. mannen int selue artijckel ghe-ruert zijn propoesten seer frivol/ want mi weet genoeg dat de verweerdere de middel niet hebben en soude/ hondert manne in Spaengien te voeren/ te meer dat hi dē wech niet en weet dien hy nemē soude/ om sulcx te doene/ biddende daeromme geen geloof te geuen/ sulcke frivole ende ongefondeerde propoesten sonder redene/ En indien datter yemant waere/ die hē sulcx opleggen wilde/ bidt de verweerdere dat deselue hem voor ooghen mach comen/ omme daeroppe tantwoordene alsoo hy naer redene sal bevinden te behoorene.

93 Opt liij. artijckel/beginnende/ Doe
 soo vonden hen, &c.

Seyt de verweerdere dat hy noeyt
 sulcke propoestē gehouden en heeft / met
 die van dander religie van Doornick noch
 mettet Magistraet/maer ter contrarien
 heeft de verweerdere altyts geseyt niet te
 willen doen sonder expres beuel van me
 Vrouwe/also hy sal doen blijcken by zyne
 brieuen/Ende indien hy so beladen beuō
 den sal worden inde voozsz. handelingē is
 geweest dooz dien de brieuen vā me Vrou
 we soo twijuelachtich geweest zyn dat hy
 niet wel hare meiningē en conde verstaē/
 het welcke hy me Vrouwe voozsz. gescre
 uen heeft dooz zyne brieuen vanden iij.
 Octob. biddende volcomelijcken ende te
 willen geaduverteert te worden van haere
 meyninge/ Ten einde omme daerinne geē
 faute te doen. Ende van te seggene dat sy
 niet en souden doen sonder te siē de onder
 teekeninghe van deen vande Heeren be
 grepen int voozscreuē artijckel/en is niet
 waer/maer ter contrarien heeft geseyt en
 gescreuen dat sy soudē doen/het gene dat
 de Heere van Moulbays ende de Secreta
 ris de la tozre met hun souden tracteren
 van wegen me Vrouwe/alsoo men siē sal
 byde brieuē die de verweerdere gescreuē
 heeft acnden Heere van Moulbaix en den

Dyde 23^e
 belastinge.
 De propoe
 sten gehou
 den mette
 ghesepu
 tcerde.

Fo. 201 202

202.

Magistraet van Doornick vanden xxv.
 Octobris 1566. Ende en weet niet (geno-
 men dat sy hun / gheaddresseert hadden
 aende voorz. heeren / begrepen int voorz.
 screuen articule) wat raedt sy aen die van
 Doornick souden hebben moeghen geuen/
 niet wetende den staet vander Stadt.

54 Optliij. articule / beginnende / Ten
 voorschreuen tyde tot Smt. & c

Op de 26
 belast. 27.
 Het be-
 schiedde vā
 der Abbijs
 des Cardi-
 nals.

Fol. 205

206. 207.

208, 209.

210

Seyt de verweerdere / dat hy hē heeft
 geuonden tot Sint Amands / door de rede-
 nen die hy me Vrouwe gescreuen heeft bi
 zinen brief vanden x. Septemb. 1566. we-
 sende de copie geregistreert in zynē boec.
 Ende aengaende van aldaer toe te lac-
 ten / de predication en conde die als doen
 aldaer niet verbieden / ende werdē die als
 doen toegelaten buyten de Dooften van
 Mechelen / Gysle ende andere plaetsen /
 ende indient hy verweerdere hadde willē
 verbieden tot Sint Amand soude gedaen
 hebben teghen het accord / want men had-
 de aldaer eenen tijt lanck ghepredicht / al-
 soot kennelijck so / iae hadden die van dan-
 der religie ghedaen de ongeregheltheden
 binnen der kercken / het welck niet belet
 en was gheweest by den Balliu / oft Sou-
 uerneur van Sint Amand / segghende
 genoegh machten ghehat te hebben / En-
 de heeft de verweerdere besocht by alle
 mid.

middelen te moeghen bewaren de voor-
 sereuen Abdijē van S. Amand/ ende alle
 het Vandt toebehoor ende den Cardinael
 van Granuelle/ Ten eynde dat aldaer ge-
 beurende eenighe ongheregheltheyt men
 niet dencken en soude tselue ghedaen te
 wesen met consent vanden verweerdere/
 als ge' vriendt vanden Cardinael wesen-
 de / En men weet wel hoe dat s'hen hiel-
 den tot Roncen/ toebehoorēde aen die vā
 Granuelle/ demelcke deden groote insol-
 entien ende oucruallinghen aen alle haer
 naebueren/ ende waeren indien tijde
 tijde de vierichste vāder contrar' religie
 hoewel de Deken vander schied' plaets-
 sen/ is Titelmannus Inquisiteur in Vlaen-
 deren.

55 Opt 10. artijckel/ beginnende / Ten
 seluen tijde tot Sint Amand.

Fo. 209.

De verweerdere seyt dat hy sprach
 den voor'sereuen minisire/ Ten eynde hy
 hem soude houden in alle stilheyt/ alsoo
 hy oock gheseyt hadde aen die van Doz-
 nich / soeckende daer dooz in als goe-
 de doozden te stellen/ want men ghedwong-
 ghen was / de predicatien toe te laeten.
 Ende belanghende dat by voorgaende
 artijckel men belast den verweerdere toe-
 ghelaeten te hebben / dat een yeghelijck
 soude leuen naede gherustheyt van zinne

Z iij cont

conscientie/tselue en salmen niet waerach
 tich vinden/ dan dat hy gheconsenteert
 heeft/ tghene men als doen toeliet int lant
 volghende het accoꝝd ghemaeckt by me
 Vrouwe/ die aen hem verweerdere screef
 dat sy wilde tselue accoꝝd onderhouden te
 worden/ totter tyt toe dat by zyne Maye
 steyt met aduyse vande generale staeten/
 anderffins soude zyn gheordineert/ alsoo
 blijcken sal by de brieuen van haere hoo
 cheyt/ en quamen ter seluer plaetsen som
 nige van het Casteel van Cambresis/ en
 van Valeuchijn spreke met hem verwee
 dere/ demwelcken hy antwoorde sulcx als
 als doer behoorde / hoewel hy daer nae
 ghewaarschout is gheweest datment an
 derffins ouerghedraeghen heeft / alsoo
 blijckt by de brieuen die de verweerdere
 screef aen mijnen heere de Aertsbisschop
 van Camerijck den xi. Septembris Vrij/
 ende andere naeuolghende antwoorden
 vanden voorszcreuen heere Aertsbisschop
 daer by men claerlijcken can begrype dat
 alle de diensten die de verweerdere sochte
 te doen waren verlicert geinterpreteert/
 dwelck oorsake was dat hy hem sochte te
 vertrecken/ ende hem niet meer te moeyen
 met sulcke saken.

56 Opt wj. articule/ beginnende/ Ten
 voorszcreuen tyde eenen ghenacwt. &c.

De

De verweerdere secht / dat hebbende hem eenighe conuen waerschouwen datmen eenighe ongheregeltheit dede in een kerke / De verweerdere ghinck terstont derwaerts verselschapt met luttel volcx / ende wesende gecomen binnen de voozsz. kercke / dede sommige gheuangen nemē / ende onder andere also hy meint wasser eenē hernant / ghenact hoyau / ende daer naer vant hē de voozsz. verweerdere opt Stadhuyz / aldaer hy de voozsz. geuangen dede onderuzaghen in zyne tegenwoordicheit / determinerende daer vā voozsz. noēmael executie te doene so verre sy misdaen hadden / maer also sy alsdoē niet achterhaelt en werden / so werden sy wederomme naer het ghenanchenisse geleyt / en des anderen daerchs wesende sondach / en wert hier van nūt gehandelt / ende nits andere saken die den verweerdere te voozsz. gecomen waren / en wert van desen niet meer ghetraecteert. Ende alsoo hy reisde naer Brusselle / so seide men hem datter van dese geuangen waren die niet achterhaelt en waren gheweest / ende datso van hunger storuen / ende dunct hem verweerdere datmen seyde dat de voozsz. hoyau van dit tegēwoordich misdaet niet achterhaelt en was / maer dat hy ander tūden hadde vande iustitie gheuangen gheweest / waeroppe hy verweerdere ant-

woozde dat indien hy andermael gheuan-
ghen hadde ghewest ende daer van ghe-
straeft / tselde en raecte dit te ghemoozdieh
seyt niet. Ende dat indien men beuant dat
de ghene die de verweerdere hadde doen
vanghen / niet beschuldicht en waren / dat
mense soude los laten / niet hebbende an-
ders van dese sake gehandelt.

57. Opt lviij. artýchel / beghinnende /
Daer ghelycke redene. &c.

Fol. 195.

De verweerdere secht dat hy verstant
datter eenich volck van Blandin gheuan-
gen was / daer van deen van henlieden
een vrouwe hadde met vier oft vijf kinde-
ren / dewelcke diekwils quamen bidden
voor den gheuangenen / dewelcken de
verweerdere seyde in te ghemoozdieheyt
van diuersche personen / dat indien sy be-
schuldicht benonde waren / by niet en sou-
de cunnen laeten daer ouer recht te doen /
Ende alsoo de verweerdere reisde naer
Briessete / seyde dat indien de vooz. van
Blandin de doot niet verdient en hadde /
dat men hem eenich ander castuement
mochte gheuen / want het was deernisse
de vzauwe ende de cleyne kinders te sien
van hongher steruen / ende en heeft daer
van daer naer niet gehoort.

58. Opt

58 Opt lviij. artickel / beghinnende /
Hy heeft oock ghereserueert, &c.

De verweerdere secht dit artickel niet
te verstaen doo; dien dat hy hem te Dor-
nick niet gheuonden en heeft dan naer
het accord / ende aengaende dat de ver- *Folio 196.*
weerdere behoorde te hebben laeten ghe-
worden de Magistraet / en heester hem
niet mede ghemoeyt dan dat hy heeft ghe-
list ende ghesilt de verdoerten tot Dor-
nick achtervolghende zijne commissie /
Ende naer zijnen vertrecke machmen in-
formieren wat vanden geuangen en ghe-
buert is / wesende hy van daer vertrockē /
waer doore claerlicken blijktt dat de ver-
weerdere heeft ghedaen dat hy heeft ghe-
cunnen.

59 Opt lix. artickel / beghinnende /
Druelck oorsake is gheueest, &c.

De verweerdere secht gheen pardon
gegeuen te hebben / maer indien hy een-
ghe geuangen hadde / die loo latende doo;
dien sy alsdoen niet achterhaect en wer- *Folio 197.*
den / de selue machmen anderwerf van-
ghen / daermede hy laet gheworden de
Iusticie. Ende indien hy yet beuolen
hadde daer van hy gheen macht en had-
de / en was daerinne de Iusticie hem niet
gehouden onderdanich te wesen / maer hē
tselue

tselue te verthoonen / want de verweerde en is gheen rechtsghelerde / ende en is oock zijne vacatie niet alsoot alle de werelt hemelick is. Socken ghinck hy tot Doornick niet dan alleenlick om te stillen de beroderten / ende het recht ende de iusticie te voorderē / en de Magistraet alle auctoriteit te gheuen / het welke hy naer zijn vermoghen gedaen heeft / Ende indien me vzauwe hem hadde willen houdē goede correspondencie / hy soude gemeint hebben de voorsz. Stadt te remedieren so veel als eenighe Stadt vanden lande / alsomen sien mach by de vziue die hy dien aengaende aen me vzauwe gheschreuen heeft.

60 Opt ix. artijckel / beginnēde *Hy heeft bekend.* &c.

Fol. 156.
157. 158.
159. 160.

De verweerdere secht / indien hy desen briez gescreuē heeft / so moest alsoo den roep sulcx zijn / want de verweerdere en is niet gewoon beuselen te inuenteren ende en weet niet waeromme men mach den voorsz. briez tot eenigen quaden eynde wtleghen / Ghemerct het ghene dat daer naer Tantswerpen ghebeurt is / ende sekere de meininghe vanden verweerdere en was anders niet / dā wesende zijne Maesteit naer de waerheit onderrecht vande ongeregelthede / men soude so vele te eeren
connen

tonnen resolveren omme daerinne te ver-
 sic/ en heeft de verweerdere somwylē be-
 grepen gewordē dooz bzieuē vandē Mar-
 quis van Berghen/ ende zynen broedere
 wesende in Spaengien van dat hy soo so-
 berlicken screef/ het welcke de verweer-
 dere dede dooz dien hy alle daghe sach ver-
 anderinghe/ ende en wiste niet watter
 mocht wtrijfen/ hem daeromme remitte-
 rende tot het ghene dat me vzauwe en den
 raet mochten scrijue aen zyne Maiesteit/
 dewelcke hun alsooen wel belich vondē/
 wesende gheene verskertheden/ wat ein-
 de de saken souden moghen nemen.

Al. Opt lxx. artickel/ beginnende/ Voorts
 heeft de verweerdere, &c.

De verweerdere secht noynt die van
 Walenchijne geraden te hebben dat sy ee-
 nich achterdencken oft wantrouwicheit
 souden hebben vanden heere van Roir-
 carmes/ maer ter contrarien heeft altyt
 ghesecht te behooren metten seluen Roir-
 carmes te acteren/ het welcke de verweer-
 dere gesecht ende ghescreuen heeft aende
 Edeluyden wesende tot Walenchijn/ daer
 van hy genoeg sal doen blijcken/ ende en
 weet dooz sake niet waeromme die vā Wa-
 lenchijn hun niet en wilden tot Camerijc
 vintē/ want de verweerdere heeft er diere
 schelijck hoorcn van spreken/ Ende heeft
 altyt

Op de xxx-
 viij. ende
 tesse belaf-
 tinghe.
 In gaede
 de Stadt
 van Walen-
 chijn.

Fol. 218.

214. 215.

216.

althits gesolliciteert dat die voozsz. Stadt
 van Valenchijne soude accorderen/ om te
 voozderen zyne saken van Doznick/ ende
 soude ghewilt hebben dat hy alle goede
 correspondencie ghehadt hadde mitten
 Heere van Noircarmes/ hem hebbende
 althits van te voren vriendt gheweest/
 ende en weet niet waer dooze hy hem
 verweerdere/ niet vzielichten en liet wes-
 ten van het ghene dat hy mochte ver-
 staen hem te rakene/ oft hem tselue vziel-
 licken te seynden mits de vzienscappen
 die de verweerdere hem soude moghen
 doen. Ende dat waerachtich is/ wesende
 de Stadt van Valenchijne ontstelt/ ende
 datmen aldaer volck te voete ende te peer-
 de sandt om die te belegghen/ soo wert die
 Hende vanden verweerdere ontboden te
 comen tot Enghene die het selfde ter-
 stont in alle neersticheit dede/ maer me-
 Brauwe (sonder dat hy weet waerom
 me) dede die terstont vertrecken naer
 Thienen/ doende andere gheselschap-
 pen ende compaignien trecken naer Va-
 lenchijne/waer dooze men murmureerde/
 ende scheen datmen hem mistrouwede
 vande Hende vanden verweerdere/ ende
 men socht daer deure aen die van Valen-
 chijn te verstaen te gheuen/ dat die ver-
 weerdere niet en hadde willen teghens
 hun

hantrecken/dwelck ontwaerachtich was/
 wāt de verweerdere quelde hem daer seer
 mede/ende screef daerom e aen mijn hee-
 re van Mansfelt/ dewelcke alsdoen by
 me Wrauwe was/ende was de verweerde-
 re veretrocken naer zūn huys van sedert
 den beginne van November/ aldaer hy
 wūt van Valenchijn is meer dan veertich
 mylen/hebbende luttel middel hun te mo-
 ghen by te staen/wel is waer dat de ver-
 weerdere raedde/ dat indien zū hun niet
 en wilden vinden by den heere van Roir-
 carmes/ sy hun mochten vinden by me
 Wrauwe/maer dat was int beghinse dat
 hy te Doznick quam/ ende oock salmen
 vinden by vziuen die de heere van Roir-
 carmes gheschreuen heeft aenden ver-
 weerdere/dat hūt goet vont dat elck hem
 moeyde met zūne saken/ warromme de
 verweerdere versoecht niet meer belast, te
 worden vande saken van Valenchijn/ dan
 de heere van Roircarmes soude willen
 verantwoorden die van Doznick.

62 Opt lxxij. artüchel/ beghinnende/
 Duvelck de verweerdere, &c.

De verweerdere secht dat hy in neer-
 sticheyt aenquam des auonts op Sint *Folio 213^a*
 Andries *214. 215.*

F. 213 214
215.

Andries dach tot Antoining om wten doop
te heffen zynen Neue/aldaer hen vonden
mijn heere van Hachicourt zynen oom/
ende d'Abt van Crespin/ ende aldaer ver-
stont hy dat die van Valenchyn waren we-
der spannich verclaert/ en datter een groo-
te Scharmutse was gheweest/ iac datmē
eenige stücken geschuts wter Stadt ghe-
schoten hadde/ daer van de verweerdere
noynt yet gehoozt en hadde dan alsdoen/
want hy vertrach den xv. Octobris wt
Doznick naer Schessel/ ende van Schues-
sel naer zyn huys den lesten dach der se-
uer maent/ Daer wt hy alleenlick gecomē
was om hem te vinden optē voorz. doop.
Ende also de voorz. zyn oom quam nae
Schuessel/ seyde verwondert te wesen van
sulcke vercleringhe/ want hy sulcx zynen
vertrecke niet gehoozt en hadde/ ende ten
seluen stonde quamen aldaer aen de Hee-
re van Wilers ende Wingel/ de welke sey-
den aldaer ghecomen te zyn om te kennē
te geuen aen mijn heere van Hachicourt
ende den verweerdere vande ongergelt-
heit van Valenchyn / de welke toequam
dooz heur mistrauwen dwelck sy hadden
vanden heere van Roircarnes / ende hy
van humlieden/ biddende daeromme daer
in te willen doen versien / ende niet toe te
latē de bederffenisse vā eene sulcke Stadt
ende

ende het lant daer rontsomme/ aen gesien
 dat de voorszreuen stat presenteerde te doe alle
 het ghene dat me Vrouwe ende die vanden
 raede Jouden ordineren Ende dat me vrou-
 we van hun quaelijck onderricht was/ en
 dat so verre sy naede waerheyt onderrecht
 waere/ ende by ongepasside persoonen/ sy
 soude daerinne by anderen wege ver sien/
 met andere propoesten hier toe dienende/
 ende dunckt hem verweerdere datter oot
 gheweest is eenen Borghere/ maer en
 weet niet wel oft hy genaempt was Sil-
 lis oft anderssins/ Ende hebbende al tge-
 ne des voorszreuen is int langhe verstaen
 de voorszreuen heere van Wachticourt/
 versocht den verweerdere/ dat hy wilde
 liden ouer Saesuecke aldaer hy soude
 moeghen spreken/ mijn heere van Eg-
 mont ende de Graue van Mansfelt we-
 sende vanden raedt veffens me Vrouwe/
 ende leyden aldaer de voorszreue Wilcers
 en Wingle/ ten einde om den voorsz. hee-
 ren te seggen al tgene des voorsz. is/ ende
 hun naede waerheyt tonderrechten vade
 presentatien die die van Valenchiyn dede/
 ten einde om te versien tot de ongeregelts-
 heden die toe te comen stonden/ ende men
 seyde tot dien van Valenchiyn dat hy seg-
 gen soude aen die vander stadt dat sy hun

stil houdē soude totter tijt dat sy antwooz
 de hadden/vande voozsz. edelluyden. En
 verbrock terfont de verweerdere van An
 rthoing/nemende zynen wech nae Bude
 naerden aldaer hy zijne peerden gelaten
 hadde/hebbēde aldaer doen comen die vā
 denheere van Montigny zynen broedere
 ten einde om te eer en in meerdere neer si
 cheyt te moegen nae zyn huys keeren/ en
 de en was niet langher stil tot Anrthoing
 dan twee daeghen/nae dat hem ghedenct
 ende wesende aenghercomen tot Saes
 liecke/vant aldaer miinen heere van Eg
 mont ende Mansfeld des auonds/ ende
 dede de verweerdere aldaer verhalen het
 ghene dwelck de voozseyde Willeers ende
 Wingle hē geseyt hadden van wegen vā
 die vander Stat van Valenchiin daeroppe
 de voozsz. Grauc antwoozden hoe dat sy
 geheel ter contrarien onderrecht waren/
 en dat die van Valenchiin hem geheel qua
 lickerhieldē maar daer was de n roep dz
 sy verbontnisse en verstant in Branche
 rijk hadden/ het welcke de voozschreuen
 Willeers seide niet waer te zyne/ ende dattet
 alles toequam dooz het misseerrouwen/
 dwelck de heere van Rozcarnes hadde
 van die van Valenchiin ende sy van hem/
 daer van hy ghenoech soude doen wils
 ken/ende dat aengaeude de reste de vooz
 schreuen

screuē Stat heur onderwerp te doene al-
 let gene dat me Brouwe metten raet heur
 souden willen deuelen/behoudelijck/ dat
 sy ghehoort werden/waeroppe de voozsz.
 van Wileers verreyfde na Valenchijn om-
 me sommighe requesten weder te brengē
 ten eynde om die ouer te gheuen aen me
 Brouwe/ende van tgunst daer naer ghes-
 chiet oft ghebeurt is daermede en heeft
 de verweerdere hē niet ghemoeit als wūt
 zynen huysse niet geweest te hebben tot in
 Apzille dat hy quam tot Brusselle by me
 Brouwe vier oft v. daghen wesende zynē
 Secretaris wedergekeert wt Spaengien/
 het welcke hy zynē M. screef/Alle welke
 dingen bedenckende/can men sien dat het
 gene/dwelck de verweerdere gedaē heeft
 inde saken van Valenchijn is geweest om
 beters wille/ende niet om hun te doē ver-
 anderen oft wederspannich worden/ende
 en weet niet wat vruchte oft profyt hy
 verweerdere daer van soude hebben moe-
 ghen trecken/gemerct dat hy zyn woon-
 stede heeft by de xl. mīlen van Valenchijn
 niet hebbende/eenich goet daer omtrent
 noch kennisse vander stadt.

63 Opt lxiij. artijckel/ beghinnende/
 Hy heeft gheleyt ten tijde, &c.

Seyt de verweerdere dat wesende hi ver- F^o. 214 215
 woerdere ende maēt van Sept, besich inde 216.
 Ma ij saken

saken van Doornick/ eenige vā Walenckhē
 aldaer by hem ghecomen zūn/ verclarede
 dat de Heere van Nozcarries hun gheseyt
 hadde niet te willen aē die van Dalec/ zūn
 toelaeten het gene de verweerdere hadde
 tot Doornick doen wtcondigen en publice-
 eenende de Graue van Egmont in Vlaen-
 deren/ ende de Prince van Oraengien tot
 Antwerpen/ maer wel het Compromis/
 inder vueghen ghelucht gepasseert was
 tusschen de gheconfedereerde edelluyden
 met eenighe byvueghinghe in forme van
 verbod van deen den anderen niet te moe-
 gen injurieren ter causen vande twee reli-
 gien/ segghende dat al het gene de voozsz.
 dize heeren daerinne ghehandelt had-
 den/ was ghemest wt heur eyghen auc-
 toriteyt/ hūn hebbende me Brouwe brie-
 uen ghescreuen daer by sy niet vooz goet
 en hielt/ tghene dat sy ghetraecteert oft
 ghesloten hadden.

Fol. 179.

Op welck punct de verweerdere hūn
 antwoorde/ dat hy niet traecten en soude
 sonder wete en toelatinge vā me Brouwe/
 en indien hy ter contrarien dede/ hy soude
 hē verantwoorden daert behooren soude/
 En aengaende dandere twee heeren/ hy
 hielse vooz sulcx dat sy heure sake wel sou-
 den wetē te verantwoorde en aengaende
 dese puncten die salmē by gheschifte vin-
 den

den in zyne boeck / fol. 94. En docht hem
 verweerder dat de voorszreuen heere van
 Portugalles sulche propoesitie van hem niet
 en behoorde gehouden te hebbe / gemect
 datmen niet vinden en sal dat hy yet ghes
 tracteert oft ghesloten heeft met die van
 Doornick / en indien aldaer eenige publica
 tie gedaen zijn geweest / ten tijde dat hy al
 daer geweest is / deselve waer nootelijck /
 Mengaerde de resten hi heeft althits het Cas
 steel voorszreuen van geschut / voeder clooten
 munitione ende victualien / en doen lancx de
 stat int Casteel gaen erijch / knechten / ten
 aensien ende wetē van alle de werelt en
 in vollen dage / ende en heeft noyt de ver
 weerdere anders gheseyt dan het gene dz
 als doen toeghelaeten wert by forme van
 oochthuychinge totter tijt dat hy zyne
 met adiuyt van zyne gemeyne staeten an
 ders soude wesen geordineert / En dat hy
 seker was dat zyne Mayest. daer religie
 niet en soude toelaeten / het welcke de ver
 weerdere op eenen dach wel opentlijck
 verclaerde aen Michiel Berlin hem seg
 ghende dat hy verstaen hadde / dat / indien
 die van Valenchijs niet en mochten leuen
 in heure religie / waeren van meyninghe
 de Franchosen in heure Stadt te lachten /
 dooz dien datse heurs ghesins waeren /
 ende te niere dattet kennelijck was / dat

F. 192. 193

Fol. 165.

166.

sy eenen Franchoisschen miniftrre/ genaët
 la Branche inde stadt hadden/ het welcke
 gheheel contrarie was van het gene men
 inde andere steden toeliet/ den welcken
 niet toeghelacten en was eenighe wrlan-
 dische miniftrers tontfanghen/ daeroppe
 hē bydz voozsz herlin geantwoort wert/
 dat hy niet anders en socht noch en be-
 gheerde dan te hebben deselue vryheden
 diemen soude toelaeten dandere stedē/ en
 dz de heere vā Rozcarmes oft hi verweere
 deraaldaer quacme ozdinantie stellen/ en
 dat sy alle neersitcheyt soudē doē om hem
 gehoozsaē te wesen/ waeroppe hi verweere
 dere antwoorde/ dat iselue feyt raecte den
 heere vā Rozcarmes/ marc indie me vrou-
 we hem beual/ aldaer tot Walēchijn te vin-
 den omme den heere vā Rozcarmes te hel-
 pen hy soude hem geerne aldaer iaten vin-
 dē/ wesende daer toe by haer versocht/ en
 anderffins niet omme aldaer allen dienste
 te doen/ ende en soude zynen arbeyt niet
 spaeren/ daer nae scyde hy totten voozsz.
 herlin dat hy hem badt recht wt te willen
 verclaeren/ indien dat zinne Mayestept
 niet en wilde toelacten dander religie in-
 der voozschreuen Stadt/ wat hy van mey-
 ninghe was te doene/ waeroppe hy ant-
 woorde dat hy alsdan soude vertrecken
 nae Duytschlandt met al zyn goet/ indien
 hy

hy conde/ oft indien niet emmers zynen
 persoon/maer dat hy nēmermeer in frāc
 kerijck soude gaen/ noch en soude ghes
 dooghen dat die franchoisen voet binnen
 Valenchijn soude stellen/ ende soude hem
 liever alle zyne dermen opde mueren lae
 ten wt trecken. Want hy wilde zynen
 Prince ghetrouwesen/wacroppe de ver
 weerdere hem eenen teuch toe dronck/
 hem biddende dat hy nēmermeer en wil
 de doen teghens zynen Prince/ ende gaf
 hem de handt/ segghende toi de ghene
 die daer teghenwoordich waeren/ dat hē
 leet was/ dit arm volck 'n sulcken fraet te
 sien/ende hadt datse alle de handt aen hou
 den wilden ten eynde dat het misuertrou
 wen/dwelc daer was tusschē de heere vā
 Rozcarnes ende het volck vā Valenchijn
 mocht teneder gheleyt worden/ wāt daer
 sonder soude men wel quaelycken eē goet
 verdrach cunnen gemaken/ en daer naer
 screefde verweerde aende heeren van *Fo. 215 216*
 oudringies en Lombres den xxix. Octob.
 ten eynde sy de handt wilden aenhouden/
 op dat alle sacken mochten wel vergle
 ken worden/ het welck wel een teeken
 was / dat de verweerde anders niet
 en socht dan ruste ende stilheyt ende
 ghene oproer noch wederspannicheyt.

En bidt de verweerdere Godt dat hy
 zijne siele wil doen also hy altits tot Boz-
 nick ende Valenchijn gesocht ende benee-
 sticht heeft eene gaede vorteeninghe ende
 vrede te maken/ ende dat het arm volck/
 wesende verdooft/ mochte wederomme
 op eenen goeden wech comen/ Ende wan-
 neer zijne Maye stept soude gelieuen on-
 dersoeck te doen nemen vanden tijt dat sy
 verleit zijn geweest/ ende doo; wat volck/
 maer dat de verweerdere heeft verstaen/
 zijne M. souder wel af verwondert zijn.

Des Ad-
 mitaels cō
 elusie.

Fd. 216 217

218. 219

Doo; de reste bidt de verweerdere dat
 zijne rechters willen achttinge nemen op
 zijne daden/ dat hy altits verduert heeft
 inde diensten van zijne Heeren/ ende indie
 hy erghens in soude ghemist hebben int
 gheene daerinne hy ghebruyckt is ghe-
 worden inde sake van dese beroerte tselus
 niet te willē roeyten eenige quaede meinin-
 ge/ maer dattet geene saken noch dingen
 van zijne vacatien geweest en zijn/ daer bi
 vueghende dat de ghene die in sulcke sae-
 ken hadden behoorente versien hen daer-
 mede niet en wilden moeyen/ ende ab-
 senteerden hem/ ende soude de verweer-
 dere wel ghehuckich gheweest zijn/ in
 dien hy tot Brueffete niet ghecomen en
 ware/ maer waere ghebleuen in zijn huts/
 ende soude. als dan onschuldichlyck niet
 be-

belast gheworden zyn vande ongeregel-
 heden toegecomen inden voorszreuen lan-
 de/gemercht hijer gheenen last en hadde/
 verhoft dat zijne M. hebbende all tselus
 wel verstaen daer oppe achttinghe sal ne-
 men/de verweerdere heeft no gheant-
 woort opde articulen ende belastingen die
 hem ghegeuen zyn geweest byden Secre- *Fol. 69.70.*
 tario Praets/sonder middel gehat te heb- *71.*
 ben/noch hem toegelaeten te zynenigen
 Procureur oft Advocact te hebbe omme
 hem behulpich te wesen zijne voorsz. ant-
 woorde by ghescrijfte te setten/ende heeft
 die alleen moeten maken/biddende eenen
 pghelicken diese sien sullen te willen ghe-
 loouen dat hy op alle darticulen oerchte-
 licken ende naerde gherechte waerheit ge-
 antwoort heeft also een Edelman behoort
 ende gehouden is te doene. Ende hebben
 de Procureurs ende Advocaten om zijne
 saken te venerstighen/ achtervolghende
 het gene dat hem geloeft is byden voorsz.
 Secretaris Praets/ sal naerdere doot blij-
 cken vande diensten die hy verweerdere
 gedaen heeft geduerende dese beroerten.
 Ende hoe wel de verweerdere eenigen
 tijt in zijne handen gehadt heeft de belas-
 tingen die hem opghelecht zyn byden
 voorsz. Procureur generael sonder daer-
 oppe te hebben mogen antwoorden/also

betuyghen sullen de Secretaris Praets/
 ende de heere Anthonio Dauala totten
 seuenentwintichsten Januarij / als wan-
 neer hy begonste by geschrifte te stellen/
 waerinne hy velich ghrweest is totten
 derdendach der maent Februarij. Ten
 welken daghe hy heeft zyn voorszreuen
 antwoorde gheleuert in handen vanden
 Secretaris Praets ter ontlastinghe van
 den verweerdere hetwelche hy wel heeft
 willen verklaren / ten eynde hy niet be-
 rispt en worde van onachtsaemheit / ende
 heeft dese gheteekent met zyne eighene
 handt. Opt groot Casteel van Ghend in
 teghenwoordicheit vanden Doctor An-
 brosius de Ribera / Auditeur vanden
 Crichscolche zinder Maestheit. De Ca-
 pitain Francisco de montes de Ora / Don
 Loys henricques de Surman / Wendrich
 vanden voorszreuen Capitein / Antho-
 nis Dauila Stalmeester vande Conin-
 ghine van Spaengien / ende Francisco
 Suarez Kotman vanden voorszreuen Ca-
 pitain. Onderteekent P. de Montmoren-
 cy / Noch leegher Praets.

*afge ghesien
 verffing in
 feulo 1590
 20060*

Extracten

Extracten wten brieue byden Hee *Numer. 4*
 ren den Prince van Oraengien
 ende Grauen van Egmont ende
 Hoorne/ghesonden aenden Co-
 ninck in Spaengien / den 11.
 Meert 1563. aengaede de brie-
 se daer dlant in stont dooz den
 Cardinael.

H E E R E

Wij zijn seer droeue dat wy niet langer
 beyden en cunnen van uwer M. te
 waerschouwen tghene wy om beters wil
 le lang hebben ver swegen / om totter me-
 nichuuldicheit van uwen grooten saken/
 niet te vueghen het belet van deser onser
 verthooningen. *Maer den merckelucken on-
 dieft, dien ons svuygen uwer M. ongerwucuelts
 mochte bybrenghen ende de vvaerschijnlicke
 bederffnisse der saken uwer landen van her
 waertsouer / bedwongen ons tselue niet
 langher te verberghen / maer te kinnen
 te gheuen / ende uwer Maestreit recht wte
 te vercieere den oozspronck van desen dan
 giere / dwelc ons doet verhoppen dz deselue
 dese*

Fo. 83. 84.

85. 86. 87.

88.

dese onse warachtighe ende ongepasside
 waerschouwinge sal aennemē in alre goe-
 dertierenheit ende goeder bekētenisse vol-
 gende den yeure dien wy tynnen dienste
 hebben/den welken ons door uwer *M.*
 ootmoedelūck bidden ons te willen verge-
 uen dat wy in saken van so grooten ghes-
 wichte/so laet uwer *Majestēit* ierst ouer-
 scrōuen/dwelck is heere/dat de ingesete-
 ne van herwaert ouer / ide wel ouerbele-
 vanden gheschicsten/so wannēet sy comē
 te bepeisen de groote autoziteit die de Car-
 dinael van Granuelle heeft ouer de saken
 van desen landen/wel merckelick bezoe-
 den/dat de masse vanden affairē vā hem
 is hangende/welcke persuasie so vast in dē
 herten van uwer *Majestēit* ondersaten
 van herwaert souer / ende oock van ons
 (dwelck wy uwer *M.* niet en willen ver-
 bergen) is gewortelt dat men niet en berre
 verhopē van die emmermeer te ontghe-
 uen/gheduerende zyn ieghentwozicheit/
Mits den welken heere/wy sulche uwe
 vassallē als uwe *M.* ons kent (sonder hier-
 ter willen verhalen de ghewillicheit daer-
 mede wy v altijt gediēnt hebben) de selue
 in alder ootmoedicheit biddē/dat hem be-
 lieue te ouerleggen hoe seere synen dien-
 ste daer aene is gelegen/dat tegen sulcken
 generalē mescontentemēt verliē werde.

Souen

Souendien soo mach uwe **M.** heur wel
 verskeret houden/ dat soo lange de Cardi
 nael het onderwint der affairen van heer
 waert souer hebben sal uwer **M.** saken al
 hier nemmermeer so welen sullē gaē/ als
 de selue ende doock wy wensschen/ om dat
 hy so seer indē haet van alle der werelt is/
Mits den welken heere/ indien uwe **M.**
 begheert gvoeluaen deser lande/ ende de
 voozderisse sinder saken mitsgaders te
 verhueden alle onruste/ so bidde wy v an
 derweruen daerin te verken. Ende en de
 de de aenstaende vrese die ons met groot
 ten ongheluckendreich indē uwe **M.** ver
 treckt daerinne remedie te stellen/ wy en
 souden ons niet verwondert hebbē uwer
M. daeraf also hertelic te schryuē/ Maer
 voozwaer heere de sake en can gheen lan
 gher vertreck oft verbergen liden/ **Mits**
 den welken wy v bidde ons ghelooue te
 willen geuen/ in dese sake die van so groot
 ten ghemichte is/ so verce wy oeyt verdiēt
 hebben dat uwe **M.** ons cenichsins ghes
 looue. Dwelch doende satumē Maiesiept
 schouwen vele groote onghelucken die
 vooz ooghen schijnen/ dwelch de oorsake
 is ghewecst/ dat vele vanden principaelstē
 heeren (lust hebbende van Soueraine
 mente ende andere) van desen lande/ heb
 ben geraden/ ende seer nootelijck geuon
 den

den datmen uwer *M.* herinhouden van deser verthooninghe soude te kennen gheuen. Ende indien uwer *M.* daerinne byden voorsz. weghe niet en verlic / is ghestchapen dat de bederffnisse uwer landen daer tot volgen sal. Ende ter contrarien so verre uwe

Ro. 93. 94. *Maesteyt* (soo sy hopen) bet gheraeden
95. 96. 97. ende redelycker vindt te belieuen soo velen zynen onderdanigen ende seer ghewilligen dienaren tot ruste ende weluaren zynre lande / dan alle deselue te ontpaeyē om eenen alleene te ghenueghen / hopen wy / dat tselue quaet dooz uwer wijsheyt eens ghebetert wesende / de sake van herwaert souer metter tijt soo goeden voortganck nemen sullen / Dat uwe *Maesteyt* sal ghewaer worden de vuchten van deser veranderinge / ende de goetherticheit die wy allegader / ende oock zyn staten en ondersatē / zyn draghende tot zynen dienste / voozderinghe ende grootheit. Raedien oock wy allegader wel ghepaeyt zyn van me *Brouwe* / vander welckier wy ons niet en kunnen dan grootelick belouen. Ende ten einde uwe *M.* dooz ingheuen van anderen / niet en dencke / dat wy dese verthooninghe zyn doende wt eenich onse eergierichett oft om ons eigē nuttichett /

R. 76. 77. Soo bidden wy dat uwe *Maesteyt* ons wil verlaten vanden staet vanden Raede, indient

hem goet denckt/want ons en dunckt niet *Fo. 97. 103*
 gheraden/noch vooz den dienst van uwer *104.*
 Maieiteit/noch om onser reputacien/dat
 wy langher inden schuen staedt bliuen/
 hebbende soo quaden ghenueghen vaden
 Cardinael.

Eyntelijck vooz tslot van desen/soo bid
 den wy uwer Maieiteit seer ootmorde-
 lijck dat hem behue dese onse verthoo-
 ninghe int goede te nemen ende te gheloo-
 uen dat sy alleenlijck comt wten groo-
 ten yener dien wy hebben ten dienst van
 uwer Maieiteit/ende om onsen staet en-
 de eede ghenoech te doene/Op dat oock
 uwe Maieit. ons naemaels / oft daer ee-
 nigh quact af torquame/niet en soude mo-
 ghen te laste legghen/dat wy tselue niet
 en hadden voozcomen ende ghewac-
 schout.

Extracten wten brieue Dien De *Numer. 4*
 voozghenoemde Heeren aende
 Coninclijcke Maieiteit op zijne
 voozgaenden scrijuen hebben
 ghelonden den neghentwint-
 tichsten Julij 1563.

Heere

Fo. 84. 85.
 86. 87. 88.
 93. 94. 95.
 96. 97.

Wij hebben met grooten verlangen/
 nu vier maenden verwacht de resolu-
 tie die uwer *M.* soude belieuen te ne-
 men/ ende ons te ontbieden op tghene wy
 tot sijnen dienste ende tonser ontlastinge
 der seluer hadden ghescreuen den xi. dach
 van *Meerte* lestleden/ met vaste hope dat
 v *Majesteit* daerop sulcx soude letten als
 de sake vooz der ruste/ eenicheit ende wel-
 uaren deser sijner lande / is verheiffchen-
 de/ waerop wy onlancx hebben ontfangen
 den brief die uwer *M.* heeft belieft ons te
 scrijuen den seften Junij/ dien wy hebben
 gheboont den anderen Heeren ende Ridderen
 van uwer *Oorden* by aduise vanden wel-
 ken wy uwer *Majesteit* hadden ghescre-
 uen/ die hen gock als nu wederom wel heb-
 ben hier by ons willen vinden ont ghesa-
 menderhāt te beraetslaghen wes wy ten
 dienste vā uwe *M.* behoordē daerinne te
 doene. Ten aensiente vādē welckē wy wel
 hadden verhoopt/ heere/ breedere resolu-
 tie dan de ghene die uwer *Majesteit* heeft
 belieft ons te scrijuen/ besunderē gemeet
 het gewichte ende de grootte van onser
 vooz s. ierster verthooninghe / dewelcke
 wel schene te heiffcheneen geringe/ gorde
 ende rassche prouisie / mits den staet van
 uwen saken en landen vā herwactouere.
*Wel is vvaer dat het ons een sijnactinge ver-
 troostin-*

troostinghe is. dat uwer **Maie**steit heeft be-
 liefst / niet alleen te bekennen dat tghene
 wy hem hadden verthoont / was spruytē
 de wten goedē yeuer ende goetherticheit
 die wy hebben tuwen dienste / maer oock
 dat ghy ons groote hope gheeft van uwe landen *Fo. 75. 140*
 van hervuaert souer coris te vullen comen be-
 soecken om beter te sien ende verstaē vvat daer
 af sy. duwelck is tghene dat vvy op deser vve-
 relt meest begheeren.

Woozt / **Heere** / soo verre het alleen is
 om tghene dat den **Cardinael** van **Gran-**
uelle raect / dat en dunckt ons gheen ghe-
 noechsame oorsake zūn / om daerom hier
 te verlaten tgene uwer **Maie**steit dienste
 meer raecht. **Socken** zūn wy van geender
 meininghe van ons formele partije tegen
 hem te maken / oft in eenich proces met
 hem te treden / **Maer** hopen dat de simpe-
 le ende corte vertooninge die wy hebben
 gheschreuen / sonder ander maniere van
 beschuldighe ghenoechsame zij om uwe
Maiesteit te vermozen / om te bepeisen ee-
 nich eerlyck ende goet middel om te voldoene
 der rechtueerdigher clachten van uwen oot-
 moedighen onderstaten, stellende dese persō-
 nage andersins te vercke, daer by nae synen
 roep ende profesie meer vruchten soude mogen
 doen. **Het is waer** / **Heere** / dat uwe **Maie-**
steit

fteit te rechte ons scrift dat ghy niet ge-
 woon en sijt yemanden van uwen dieners
 sonder reden te beswaren: maer wy bid-
 den uwer **M.** te willen mercken / dat hier
 niet en voort gehandelt van den Cardinaelte
 beswaren, maer meer van hem te ontlasten,
 ia van eenē last, den welcken hem niet alleene
 en is extraordinaris ende ombequaeme, maer
 oock in zijnen handen niet langere en can bli-
 uen sonder groote vreesse van onrusten ende in-
 conuenientien. En en is niet van noode bree-
 der de redenen te verhalen / nadien tgene-
 des wy seggen niet dan te vele elcken ken-
 lick en is. Mengaende dat uwer **M.** heeft
 beliest ons te ontbiedē / dz wy in onse vooz-
 gaende geen besondere oorzaken en had-
 den vercleert / wy bidden v heere seer oot-
 moedelich te willē geloouē / dat tselue niet
 toegecomē en is by gebreke dat wi vā als
 doen af niet genoegh vandē seluē oorzakē
 vooz handē en haddē oft dz wi niet wel en
 wistē dattet niet genoegh en is datmen int
 generael van eenen anderen claccht oft
 hem belast / maer also wy altoos gehoopt
 hebben ende noch hopen / dat mits der ex-
 perientie / die uwe maesteit seluer liet van
 verleden tijden te hebben van onse ghe-
 trouwicheit ende goetherticheit tuwen
 dienste / ende het betrouwen dat deselue
 heeft

heeft van onser goetwillicheit/ van geenē
 noode en was van voozderen thoon ende
 bescheet. Daer by ghevuecht dat wy ons
 noeyt en hebben ghewilt noch alnoch en
 willen stellen als accusateurs. Sos heb-
 ben wy ons al willens vernijt van de be-
 sundere oorzakente verhaelen ende speci-
 ficeren/ oft van eenich bitterheit teghen
 hemte ghebzycken/ maer belieft uwer
Maeſteit tot breeder informatie daerinne
 voort te varen, ghy en sult niet dan veel te vele *Fo. 95. 96.*
 verstaen van den rechtueerdighen oorsaken
 die uwe ghetrouwe ondersaten hebben om
 zynre qualick te vreden te vvesen, ende hen te
 beclaghen. So vele isser af/ wy hadden vele
 lieuer dat uwer *Maye*. beliefde tselue int
 lange te vernemē van andere niet suspecte
 dan van ons/ ende uwer *M.* sal dan wel be-
 vzoeden dattet niet sonder redene en is/
 datter een so openbare ende gemeine clachte is,
 aengaēde eenige punctē ende articulen alreede
 onder volck gestroeyt. En in summa al en
 waer daer maer de ongeschictheit/ opspra-
 ke ende verweertheit/ daerinne uwe lan-
 den van herwaertsouer hen ieghenwoz-
 delijck vinden/ tselue gheeft ghetuyghe-
 nisse genoegh/ dz zyn presencie/ bewint en
 autoriteit hier weinich sijn dienēde/ Wille
 dwelck aengeliē/ en ooc gemerct de kleine
 vzychten die wy in uwen staedt van Sta-
 ten zyn doende/ ende tgroot onghelijck

ende kleinachttinghe die wy daer dore lij-
 den (ghelijck onse verhooninge aen heur
 hoocheit gedaen ende hier gewuecht / bree-
 der begruyt) So bidden wy u / heere / seer
 ootmoedelijck / dat u belieue goet te vin-
 dene / *dat wy verhoonden te comen inden raede van Staten tot dat uwer M. (al belieuen daer te stellen al sulcken oorden. als ghy voor uwen dienst en tot weluaren vanden lande sult vinden behoorende. Want nadien die no sulck niet en is als ons dunckt van noodte te wesen / en dat wy van ouer twee iaeren uwer M. int lang hebben gewaerschoot van tghene des voorz. is / ende van den redenen die ons porzden tselue u te sien men te gheuen / sonder dat wy tot noch toe eeniger resolutie op onse getrouwe waerschouwinge hebben kunnen geerijge. So vinden wy ons toe te staen / dat wy ons inden raede van Staten niet meer en vinder (al cest dat haer hoocheit ons diuerse redenen daer teghen voorhoudt) op dat ons naemaels niet en worden geweten de inconuenientie die wy waerschijnlick voor die handt sien / ende by ander lieden faute veroorzaect worden. En want wy sien dat dese sechwaricheit tusschen den Cardinael ende ons in uwen stade geen vruchten en doet inden saken / So hebben wy lieuer hen te wijcken dan te bliue opt gene dat ons dunct*

bunct/met beter redenen eer ons dan hem
toe te behooren / te meer dat ons dunct
dat uwe *M.* sulcx wel begheert / uwe *M.*
daerom biddende ons daer opv goede ge-
liefte te ontbieden / daerentusschen en sul-
len wy niet laten ons wel te quiten (so wi
schuldich zijn voor uwen dienst) in saken
van onsen gouernementen ende lasten/
ende in al tghene me *W*ouwe onses ad-
uws van doene hebben sal (volghende der
affectie die wy dragen turven dienste ende
theurer hoocheit) behaluen alleenlick dat
wy ons niet en vinden inden raede van
Staten / tot dat uwe *M.* daer ander oor-
den ghestelt sal hebben / dwelck wy hopen
dat cozts geschieden sal.

Extracten wter verthooninge by *Num. 4.*
den voorszeynen Heeren der
Regente ten seluen tijde gedaen
ende inden voorgaenden brieue
vermaent.

ME VROUVE,

*M*edien wy vele vanden principael- *Fo. 82. 83.*
sten heere ende Gouverneurs deser *84. 85. 86.*
landen ons hier by een hebbē geou-
den om der redenē uwer hoocheit bekēt.

B u i j S o

Soo hebben wy tsamen vele spraken en propoesten gehad vanden staet ende ghelegghentheit der saken vanden seluen landen. Ende die al wel aenmerckende/ so beuinden wy die verre te wesen in anderen state dan het wel behoort voozden dienst van zynre maiefeit/ ende weluaren vanden lande/ Voozwaer grootelicx tot onsen leetwesen ende souden noch ergher staen/ en hadde gedaen de groote sozghē die wy onder de autoziteit van uwer hoocheit daer vooz gedzage hebben/ ende de hulpe vanden edelen die na hen macht ons daerinne bygestaen hebben. Bezocden oock wel dat de Massa vanden affairen niet en ran langhe in heur gheheel bliuen staende/ het en zij dat bequame middelen tottē quade ghevuecht worden / Om dwelck uwer hoocheyt int langhe te kennen te geuen/etc.

Alle welcke saken zyn van sulcken ghewichte ende ghevolghe/ dat so verre men niet haest daerinne en verliet (en eest niet int gheheele/ emmer in deele) daer mocht te wel grooten ondienst wt volghen den Coninck/ den Vanden/ ende ons allen/ om welck quaeet te verhueden eensamentlick om de autoriteyt vanden Coninck te beuaren

waren / ende volck in ghehoorfaemheit
 te houden / hebben wy onder ons lieden
 te meer stonden ghearbeit om eenigē be-
 quaemen middel daer toe te vinden / maer
 doorwaer me vrouwe nae langhe beproe-
 fen / soo en vinden wy gheen bequaemer
 middel om wt alle dese benautheden te ge-
 raken dan door den bystant ende hulpe *Folio. 152.*
 vande generale staten deser landen / niet *153.*
 twijuelende / nae dien sy henne Prin-
 ten altyt in alle nooden soo wel byghe-
 staen hebben / sy en sullen oock in dese
 uer groote swaricheden hen ghetrouwe-
 lijck quiten / ende als goede loyalle on-
 dersaten ende Bassalen draghen / waerom
 wy vanden aduise souden zyn dat uwe
 hoocheyt die dede vergaderen / maer mits
 dien v hoocheyt seet / van zyn M. expresse-
 lijck ter cōtrariē gelast te zyne / so en der-
 ren wy die selue daer op niet voor der din-
 gen. Maer soo wy wel mercken / dat den
 seluen expressen last vanden Coninck niet
 en can gecomen dan wt een misvertrou-
 wē zyn der M. ingeblasen tegē zynē statē
 en de ledē vā dien / door tquaet innegenen
 van eenige: luttel liefden dragē de tot zynē
 dienste of ten weluaren vande lāde / derwel-
 che nochtās geen middel by en brengē om
 te versien tot sulckē swaricheden. So bid-
 den wy wel ootmoedelick uwer hoocheyt /

Fo. 93. 94. niet quaet te willen vinden / dat wy ver-
95. 96. 97. houden van meer te comen inden raede
 van staten / ter tyt toe dat zijne M. sal be-
 lieuen ander oorden ende remedie te stel-
 len inder regeringe en saken vā herwaerts
 ouere / doende daermede ophoude het oec-
 sel daer voor wy nu vier iaeren gediēt heb-
 ben / bereet zijnde euenwel met alder vlij-
 ticheit verstaen ten dienste van zijne M.
 van uwer hoocheit ende tot voldoeninge
 van onsen lasten / zijnde oock van meinin-
 ghe zyn M. van tgene bouen verhaelt is
 te waerschouwen.

Num. 4. Den Brief by Den seluen Heeren
 aenden Coninck in Heerte /
 1564. ghesonden.

H E E R E,

Fo. 85. 36.
87. 88. **W** hebben gesien by den brieue van
 uwer M. vanden 19. Februarj ant-
 woordende op onse leste / uwe mey-
 ninge is / dat alle ander saken ter sijden
 stellende / wy weder comen in uwen raede
 van Staten / waerinne wy des selles
 uer ghehoorsaem zyn gheweest / dat de
 Cardinael van Granuelle cozzo naede
 compse vanden Courier verclaert heeft
 zyn reyse nae Bourgougnen / ghelick
 wy heurer hoocheit breedere verclaert
 hebben / verhopende oock dat uwe M.
 voort

vooort sal stellē bequame oordē tot betes-
 ringhe vanden saken deser uwer Neder-
 lande/die ghenoech verweert zijn/op dat
 wy dienst doende uwer *M.* daerinne moe-
 ghen volherden/daerenbouen verscheren
 wy uwer *M.* dat gheen ander saken ons
 wten voozsz. raede en heeft doen bliuen/
 dan dat wy daer soo weynich nut waren/
 mits den redenen nader in ons voozgaē. *Fol. 78. 79.*
 de brieuen aen uwer *M.* ghescreuen/ *80. 81. 82.*
 bidden wy v heere te willen gheloouen/ *83. 84.*
 dat wy niemanden van uwen *Dassalē* oft
Dienaeren de voozhant en willen gheuen
 van v te dienē met herten/personen ende
 machten/ende bidden uwe *M.* wel oot-
 moedelijch/tselue vastelijch te willen ghe-
 loouen/verlactende alle contrarie vermoe-
 den dat uwe *Mayesteit.* dooz valschje aen-
 brenginghen inghebeelt souden moegen
 wesen/welken aengaende wy sedert de
 wedercoemste van *Armenteros* beter ge-
 rust zijn/dan wy te voren waeren/ midts
 dien deselue ons vercleert heeft van uwer
M. ghelast te zijn ons te seggē so wel ons
 als den anderen heeren (die altijt wistē de
 waerschouwingen die wy uwer *M.* aicst.
 tziennen dijnste deden) dat uwe *Mayesteit*
 onser allegader seerwel ghepact ende te
 vreden was.

Num. 5. Extract wter antwoorzen byden
Coninck aende voorszreuen
Heeren opten voorgaendē brief
ghescreuen den 6. Junij / 1563.

Fol. 85. 86
87. **M**ine Heeren / uwen brief vanden
van Meertelefsleden heb ick ont-
fanghen vanden inhouden gheen
verhael doende / midts ick u des indach-
tich houde / ende daer op antwoordende /
Ick wete wel dat tgene ghy my sijt ver-
schoonende / is comende wten grooten
peuer ende affectie die ghylieden drae-
ghende zijt tot mijnen dienste / daer af
ick in voorgaenden tijt ghenoechsame ex-
periencie heb beuonden.

Num. 6 Extracten wt eenen brief vanden
voorsz. Graue van Hoorne / aen-
de Conincklijcke M. van Spaē-
gien vanden 19. Decemb. anno
1561. ruerende den Abdijen en-
de Bisdommen.

De Staeten van Grabant / na dat ick
versta / sullen aen uwe Mayest. seyn-
den eenighen persoon ten voorzecle van
de

de Abten de welke niet en willen consen- Fol 20. 21.
 teren dat de Abdijen sullē geincoꝝporeert 22. 23. 24.
 worden inde nieuwe Bisschopdommē/ vā 25.
 dere staten en segghen nitt/ de Duytschen
 ende Francoisen latē wtgaen dat de Paus
 hun de gheestelijcke iurisdictrie niet en cā
 benemen die sy in dese landen hebben.
 Daeroppe sy segghen dat sy uwe mayest.
 ghenoech quellinghe ende importunatie
 gheuen sullen/ besondere dit doēde sonder
 willecoꝝen vande Ertsbisschoppē vā Coe-
 len en Keyns. De duytschen allegerē/ dat
 hoewel de Keyser tselue willecoꝝt sonder
 dat daerinne verwillighen de Hoꝝoꝝsten
 ende staten vanden rijkhe/ dattet van on-
 weerden sal wesen/ en de Francoisen pre-
 tenderen dat genomē de Ertsbisschop vā
 Keyns daerinne cōsenteerde/ so isser noch
 tans van noode het consent vande Coninc
 van Frāckerijk als patroon/ vooꝝstaēder
 ende beschermer vande Kercken van zūnt
 Coninckrijk/ die redenen de dese alleghe-
 ren/ maken het gemeintewat oproerisch/
 ghemerct datment intenteert sonder con-
 sent van dese twee natien/ inde middel vā
 de welke zūn dese landen/ ende dewelcke
 niet ghenoechsaem en zūn om hen by hun
 seluen te defenderen oft beschermen van
 eenighe van dien.

Ick hebbe my ūstout dit so particulier-
 lichen

licken/ende bescheydelijcken aen uwe *M.*
 te schrijuen/door dien uwe *M.* my beuolē
 heeft hem te laeten weten/van tgene dat
 ter aengaēde dese sake soude omgaē uwe
M. sal hierinne ende inde restē doen sulcx
 daermede hy gbedient sy.

Fol. 5. 6.
92. 93.

Ich ben tot noch̄ toc al hier geweest
 ende dencke nae mijn huis te vertrecken/
 omme oozden in mijnē saken te stellen die
 ich berinde seer bedozuen/ich falsē sien tē
 besten te remedieren ende herbeteren dat
 ich sal cunnen omme metter tijt lediger te
 wesen/ omme te verstaen totten dienste
 van uwe *Majestejt*/ dewelcke ich bidde
 ghedachtich te willen wesen minnen dien-
 ste ende den wil/daermede ich dien gedaē
 hebbe/dewelcken my nemmermeer ghe-
 breken en sal om my te gebruychen ende
 oeffenen in al tgene dat raecken salten die
 ste van uwe *Majestejt*.

Numer. 6 Extract wt eenen anderen brief/
 des hoorz. Grauen van Hoorne
 aende hoorz. Ma. van Spaen-
 gien vanden 22. Heerte/1562.
 ruerende de Bisschoppen.

Fol. 12. 13.
19. 20. 21. **H**ewel ich verstaen hebbedat die vā
 Antwerpē wederom vā nieuws hun
 daer

Daer teghens oppoueren/voor so vele als
aengaer de Heeren/ is in allen eenen wille
ende affectie soo veerdich omme te volhze
ghen dat uwe Mayest. beueelt meer dan
men in Wasallen ende dienacrs soude moe
ghen wenschen noch vinden/ maer het ge
meente heeft een contrarie opinie ghenom
men/ dat schijnt dat wijsse daer toe niet en
sullen cunnen ghebrengen/ ende uwe M.
sal groote moeyte ende quellinghe heb
ben/ eer hijt ten eynde sal cunnen brengē/
alsoo uwe M. bescheedelijcker sal verstaē
by tghene dat me Brouwe ende die van
den raede uwe M. scrijnen sullen.

Extract van eenen anderen brief/ *Num. 6.*
ghestceuen aende voorsz. M. by
den voorsz. Graue van Hoorne/
den 16. Junij. anno 1562. gesou
den metten Heere van Montig
ny.

Hoe wel mijnen broedere de Heere van
Montigny allcenlijck gaet / omme re
kenschap aen uwe M. te geuen vande din
ghen van dese landē daer toe me Brouwe
ende de Heeren hem seyn den / soo en heb
be ich hem niet cunnen laeten te belasten/
dat hy uwe M. oock die quellinge doe van
hem

hem te kennen tegeuen hoe ick bedoruen
ben door de gheduerighe ende vele reisen
die ick ghedaen hebbe/ alsoo ick wesende
noch aldaer díchtwils uwe mayesteyt ver-
maent hebbe/ Ten eynde my eenich goet
doen gedaē soude worden omme my daer
mede te moegen behelpen / want al tselue
is omme soo vele te meer uwe *M.* te dienē
ende van nu voorttaene te betere moeghen
doen. Ick ben om ordre tot mijne goedē te
stellen die ick beuinde seer vermindert / al-
soo uwe *M.* vanden brengere verstaē sal/
dewelcke mits dien hy mijn broedere is/
ende van als wetentschap heeft en sal ick
hieroppe gheen quellighe meer gheuen/
my remitterende tot het gene dat hy uwe
mayesteyt seggen sal.

Num. 6. Extracten wt eenen anderen brief
vanden Graue van Hoorne aen-
den boorszcreuen Coninck van
Spaengien vanden 4. August.
anno 1563.

Fol. 83. 84.
85. 86. 87.
88. 93. 94.
95. 96. 97.
Dē brief diemē scrīft met desen post
sal uwe mayesteyt verstaen de resolu-
tie diemen ghenomen heeft / op het ghene
daerinne uwe *M.* gediēnt is geweest ons
te scrīuen / en also en sal icker geen beschei-
delijcker rekeninghe af geuen / alleēlic dat
ick

ickt uwe mayest. hiermede certificere dat
 tet tot zynen dienste van noode is de saken
 van dese landen te remedieren / ende dat
 uwe mayesteyt ghedient sy ordinancie te
 geuen op tegene daer af men uwe Mayest.
 scrjft vanden Cardinael van Granuelle/
 dewelcke uwe M. mach vooz seker houdē
 dat hy hier cleynen dienst doet dooz den
 haet / die hem de meestendeel van dese lan-
 den draeghen.

Ende indien ick yet anders verstant/
 uwe mayest. sy seker dat ickt niet laten en
 soude hem taduerteren / als van eenighe
 andere sake die my duncken soude tegen
 zynen dienste. Ende indien uwe mayest.
 andere onderrecht oft informatie heeft/
 ick bidde der seluer uwer Mayesteyt die
 gheen gheioof te willen gheuen / maer sal
 uwe Maieiteit vooz seker houden dat wy
 nemmermeer falieren en souden anders
 te doene / dan dat zyne seer getrouwe Vas-
 fallen ende dicneers schuldich zyn.

Copie vanden brief byden Admi- *Numer. 6*
 rael ghescreuen aenden Coninc
 in Spaengien / den 20. Augusti
 1566. thoonende zyn goetherti-
 cheyt.

Heere

Ick heb den xliij. deser maent ontfan-
 gen den brief die uw er *M.* belieft heeft/
 den lesten Julij my te scrijuen door den
 Secretaris Courteuille/Ende my is leet
 dat de saken van uw er *M.* landen in sulc-
 ker ghesteltenisse zijn/ende en sal in geenē
 ghebreke wesen van my altyt te emplo-
 yeren den dienst van uw er *M.* my is leet
 dat ick geen meerdere wysheit noch mid-
 del en hebbe omdat te doene/maer hope
 de dat uw er *M.* voor aenghenaem sal ne-
 men mijnen cleynen dienst/ sal ick daerin-
 ne volherden soo lange het my sal moege-
 lijck wesen/ende *v. k. den midd. l. hebben.* ick
 hadde ouer seker maenden aen uwe *M.*
 eenen van mijnen volcke ghesonden om
 der selue mijne gheleggheden te ver-
 thoonen/op dat so verre uw er *M.* niet en
 belieft de daerin te versien deselue emmer
 dan te vreden wilde wesen dat ick mi sou-
 de moegen ver trecken nae mijn huys/om
 oorden te stellē op het luttel goets dat my
 bleuentis/tot mijnen grootē leet wesen dē
 middel niet, hebbende om langer in uw er
M. dienste bliuen/waeroppe ick tot noch
 toe noeyt antwoorde ghelacht en hebbe/
 mits welken ick uw er *M.* mayest. ootmoe-
 delijck bidde/my daerop uw er *M.* aiesteit
 respo-

Fo. 78. 156

157. 217.

218

Fo. 67. 159

160,

resolutie te willen ontbieden om my daer
 nae te moghen reguleren. *Gheen dingē* *Fe. 161, 162*
 ter werelt so seer begerende/ als van altijt
 uwer *M.* seer ootmoedighe dienaer te bli
 uen. Ende ghemerct hebbende de ghele
 gentheit vanden saken heb ic my altijt nef
 fens hure hoocheit gehouden ghelijck ick
 noch doen sal/ ende oec my employeren in
 alle tghene dat tuwer *M.* dienst sal die
 nen. Sy heeft alle de heeren hier ontbodē
 om te raetslaghen opte remedien diemen
 soude moghen te wercke stellen teghen de
 Sectarisen/ haer hoocheit scrīft de ghes
 legentheit daer hen de saken nu in vindē/
 dwelck is de redene dat ick uwer *M.* daer
 niet af en scrīue / ende ick wilde wel dat
 God ons die gracie verleende/ dat die lan
 den bewaert mochten wordē tot dat uwer
M. gelegen waere herwaert souere te co
 men/ om dan daer inne so te verlien ghe
 lijck der seluer goetduncken soude.

Den Brieu vanden Admirael ghe *Numer. 6*
 screuen aenden Coninck den 10.
 Octobris 1566. ruerende zif
 nen handel van Doornick ende
 andere saken.

Ec het

H E E R E,

Fo. 6. 7. 110 **H**et zyn bynae acht maenden gheleden
111. dat ick mijnen Secretaris aen dñre
 M. heb gesonden om der seluer mijn sakkē
 te verthooren / ende so verre uwer M.
 niet en beliefdē dāerin te versien / ende my
 middel te gheuen om in zynen dienst te
 bliuen / emmer te willen te vreden wesen
 dat ick vertrouwen in mijn huys. Ende soo
 ick inde maent van Meerte le sleden ver-
 stont van seker verbont / waer schouwede
 ick haer hoochheit vanden seluen terstont /
Folio 107. ghelijck sy uwer M. mach gescreuen heb-
 ben / dewelcke my daerop screeff / dat ick
 my den xv. der seluer maent by heur sou-
 de vinden / maer af ick mijn onschult te
 meer stondē dede tot dien ick aē uwe Ma-
 te seit hadde gesonden / en vooz my geno-
Fo. 114. 115 men niet meer te houē te comen / vooz ick
116. en hadde uwer M. antwoorde ghecregen
 opt ghene ick der seluer hadde doen ver-
 thoonen / mits dien ic ooc ander sijn geen
 middel en hadde van in zynen dienst lan-
 gher te kunnen bliuē / waer mede ic hoop-
 te dat heur hoochheit te vreden gheweest /
 ende my thuys gelatē soude hebben / maer
 sy en liet niet af van my te beuelen by
 haer te comen / dwelck my vooz saecte
 aldāer te ghacne / op hope van monde-
 linge

delinghe mijn redenen heur bet te ver-
 thoonen dan by brieuen/ nu my daer wes-
 sende / ist ghebeurt datter een requeste
 byden Edelen is ouerghegheuen / waer-
 op werde goetgeuonden / datmen eenige
 heeren aen uwer maiestelt soude seinden/
 ende wert syntelick geslotē dat de Marc-
 graue van Bergen en de heere van Mon-
 tigny mijn broedere die reise doen sou-
 den/maer den Marchgraue by ongelucke
 ghequetst wordende/so reisde mijn broe-
 der alleen/door denwelcken ick uwe M.
 niet en wilde scrijuen/noch hem yet belas-
 sten van mijnen saken/ genocch mercken-
 de hoe ongherne uwer M. soude verstaen
 tgene in desen landen gebeurde tot mijnē
 grooten leetwesen/ dan begerde wel dat
 hy uwe maiesteyt wilde verskeren van
 der grooter begheerten die ick altijt drae-
 ghen soude tot zijnen dienste/ en dat ic my
 by heur hoocheit houdē soude twee maē-
 den/daer en tusschen verwachtende tghes-
 nel uwer M. soude belieuen my te ghe-
 bieden op tgene ick der seluer hadde doen
 verthoonen / waer af ick alnoch gheen
 antwoorde en hebbe. Ende soo my som-
 mighen saken my grootelijcx aenghaen-
 de/ inde maent van Julio ouerghecomen
 waren / vercreech ick van haer hooch-
 eyt verloff om daer toe te verstaen met
 Te ij beloeftē

Fol. 156.

157.

Fo. 118. 119

beloefte dat ick my weder by heur soude vinden soo haest sy my souden ontbieden/ dewelcke my hebbende ghesonden eenen brief van uwer Maiesteyt vanden lesten Julij / den dertiensten Augusti/ ontboot my dat ick my den vyftiensten soude by heur vinden/ dwoelck ick niet laeten en wilde/ ende terwilen ick daer was/ so gebeurde aen allen canten soo grootten onbehoorlijckheden ende oprueringhen des volcx/ dat ick my verscroomde als ick daer op dencke: Ende houde voor seker dat wy niet alleen neffens v Maiesteyt/ maer oock by alle andere Princen van Hierstenrijck grootelicksullen geblameert wesen/ dat wy die niet belet en hebben/ ende dunckt den gheenen die niet gheueest en hebben/ datmen lichtelijck daer sine versien soude hebben/ maer ick van minent wegen vonde my alsoo verbacft/ dat ick niet en wiste wat raet best gheuen/ ghemerct het quaet soo groot ende soo rasch onuersienlijck gheschiede / Te meer dat ick niemanden en hadde om dien te wederstaen / ende dat alle de heeren waren van derghelijcke / wel was ick vanden aduijse dat heur hoocheyt wt Snuessel niet en soude scheyden/ my offerende te steruen theuren voeten/ wilde yemant heur ouerlast doen / insghelijck den

Fol. 125.
126.

Fol. 162.
164. 165.

den kercken der seluer stad vooz te staene/ op dat den seluen niet en soude ghebeuren des in andere plaetsen toegecomē was/waer mede wy allegader ghenoech te doene hadden/ soo wy niet en wisten wien wy mochten betrouwen. Ten seluen tīde quam de tīdinghe dat Dornick in grooter vreesen stont van verlozen te gaene/ ende dat het Casteel gheenssins versien en was van victuaille noch artillerie/waer dooz het lichtelick inghenomen soude hebben cunnen gheworden/dwelck vooz den gansschen lande een groote schade soude gheweest zīn/ mits welken ick te vreden ben ghewest/ ten beuele van haer hoocheit aldaer tereisen/ te meer om te voldorne der beloosten mijnen broeder ghedaen/dat soo verre eenich veranderinge int landt quame/ ick by staen soude den ghenen die gheduerende zīnen afwesen/den last van dier plaetsen soude hebben/ hoewel de selue mijn broeder voozsiende het quaet dat ter wīlen soude moghen toecomen/ hem des gheheelijck hadde ontslaghen. Ende als ick den dertichsten Augusti te Dornick quam/ soo vonden ick alle dinghen int verwert ghestelt/ al waer ick tot noch toe heb ghearbeit/ hebbende daer en tusschen het Ca-

Te tij

sciel

steel verken van victaille/ artillerie/ munitione ende volck van ozloghen ten wel werten ende aensien vander gemeintē/ hebbe dock alle dien tijt ghelogeert inder stadt/ om te beter te moeghen behoortliche ordze stellen teghen alle de oproeren des volcx/ lieuer hebbende mijn leuen in perijckel te stellen/ dan te ghedooghen dat in mijne presencie nieuwe onruste toecomen soude/ want uwe maiesteit sy versekeret/ dat vanden Dese deelen des volcx/ de Dijne wel zijn van nieuwer religien/ waerdoor de Catholicque niet machtich en zijn om hente wederstaen/ welken niet teghenstaende/ ick nochtans soo vele ghedaen hebbe/ dat sy alle de kercken weder gheleuert hebben/ (in den welken ick den gewoonlichen dienst weder ghestelt hebbe) ende beloofte van voorttaene gheene meer inne te nemen/ maer hen prekinghe te houden buyten der Stadt/ naeuolghende tghene haer hoocheit my hadde belast met hen te handelen/ van alle dwelck ick mijnen broeder broeder scrijue om uwer Maysteit tselue te vercleeren/ indien hem tselue belieft te verstaen/ de welke my sal vergheuen dat ick so langhe daermede ghetocft hebbe/ want ick tselue niet doen en dooste/ vooz ick en hadde eerst eenighe ordre daerinnē ghestelt/ ende mits

Fol 178.

179.

mits dat ic te vozē altijd vzeese hadde vooz:
 nieuwe onrusten/die noch seer te beduch-
 ten zijn/ iac grooter dande voozgaende/
 so verre God daerinne niet en verliet.

So mach dan uwe *M.* bemercken dat
 en hadde ghedaen den yeuer dien ick dza-
 ghe tot uwen dienste/ich my seer wel sou-
 de hebben cunnen ontslaghen van my te
 onderwinden ter wijlen de saken dus
 qualijck stonden / vertreckende nae huys
 ende verwachtende uwer maicsteit com-
 pste hermaert souer / oft ten minsten; my
 niet begheuende in vzeese mijns lijfs / om
 saken tot mijnen laste niet staende bouen
 dien dat ick wel verskert was dat alle de
 diensten die ick uwer maicsteyt soude cun-
 nen doen om zijn landt te behouden ende *Folio. 217.*
 volck weder te brenghen onder zijn ghe- *218. 219.*
 hoorzaemheit ende vander Werth / quae-
 lijck verstaen ende bediet souden worden/
 wtredenen dat ick dede recht tegen tgene
 uwe Maicsteyt by zijne voozsz. vzeuen
 vanden lesten Julij my beual/my daer by
 ordonnerende de hant daeraene te houdē
 datter gheen prekingen en geschieden/en
 dat ick ter cōtrarten deseluc hier was toe-
 laetende / daerby ghevuercht dat al wat
 ick voozdraene sal moghen doen om dit
 volck te stillen/uwer maicsteit niet en sal
 Te lij aen

Folio 140.
141.

aengenaem wesen totter tijt toe dat de selue eens wel sal verstaen de gelegentheden vanden sake van herwaert souer dooz eenighe die niet en zijn gepassijt/maer getrouwelick alle sake uwer maieiteit waer schouden mochten. Ende ick en begheer de gheen meerder vergeldinghe ter werelt/dan uwe M. herwaertsouer te sien met volcomen geboozsaemheit van lijnen ondersaten ende Vassallen. Ende oft selue so rasch niet gheschieden en conste/ en dat de gelegentheden van uwer maieiteit niet toe en laten/ dat de selue in persoons hier so haest come/ als ick wel soude wenschē/ dat emmers dā uwer maieiteit wil de belieuen hier te seinden eenigen heere wt zynen staede van Spaengien om te comen sien den staet daerin de saken deser landen hen sijn vindende/ dewelcke uwer maieiteit mochte te kennen gheuen alle tghene hy beuonden soude hebben/ ende dochte voren verstaen de meininghe van elcken van ons lieden. Ende aengaende de myne/ die en sal nemmermeer anders wesen/ dan om my alle mijn leuenlanck te employeren om uwer maieiteit ootmoedighen dienst te doene/ ende dese landen te moegen bewaren onder uwe gheboozsamheit.

Den

Den briefbyden Admirael geson- *Num. 6.*
 Den aenden Coninck / Den 20.
 Nouembris 1566. ruerende zijn
 handelinghe van Doznick.

Ick heb den 10. Octobris uwer maye-
 steyt ghescreuē de oor:sake die my ghes-
 porrt hadde te gane tot Doznick / daernaē
 heb ick den 16. my gheuonden neffens
 haere hoocheyt om haer den staet vā die
 stadt betre te cunnen verclaeren / ende nae
 dien icht heur al gheseyt hadde / ben ick ge-
 waer worden / dat men uwer mayest. had-
 de gheaduertreert / dat ick den Sectarisen *Folio. 194.*
 van Doznick sommige puncten soude heb-
 ben toeghelaeten / vanden welcken men
 uwer mayesteyt de copie hadde gesondē /
 dwelck niet waerachtich en was / maer
 hadde allenlyck / onder de goede geliefte
 van haer hoocheyt / desche voozgehoudē
 om eenighe policie inder Stadt te stellen / *Folio 190.*
 waerop soo syhieden my enige Apostillē *191. 192.*
 hadden ghestelt / Sandt ick al t'sche haer
 hoocheyt om te hebbē heur beuel / hoe ick
 my daerinne soude hebben te draghen /
 waerop sy my eenen soo donckeren brief
 screef / dat ick niet en const begrūpen / wat
 ick behoorde te doene / mits den welcken
 ick alle saken onghesloten ophiel / doende
 C c v daeren

Daerentusschen het Casteel versien van alles dattet behoefde.

Ende want ick verstaē sulchx uwer mayestejt gheschreuen te zūne / heb my des welwillen ontschuldighen / verskeuende uwer mayestejt / dat totten 15. Octobris toe ick niet met allen met hē en heb ghesloten / dan dat ick hen heb doen verlaeten de kercken ende alom heb weder doen houden den ouden dienst / hen verbiende dat sy voortaeue niet en souden pūnen eenighe kercken in te nemen ende so verre sy de predicatien niet en wilden verlaten / dat sy dan die mochten doen buiten der stadt daerrechtende eenige schueren / waerentusschen sy hen souden moegen behelpen met eenige ongewūde plaetsen.

Fol. 155.

Verstaende oock datmen int quaede verstonde al wat ick dede / hoewel ick alen den dienst dede die my moeghelick was om te verhueden / datter gheen nieu onrusten toe comen en souden / waer toe men nootelick moeste handelen metten voorschreuen sectarisen / heb ick versocht eenighe vanden edelen my te willen geselschapy houdē ende behulplich wesen om die stadt te brenghen tot volcomen gheschoorsaemheyt ende volck te doen ophouden vande ongeschietheden by hen voortgheselt / waer in ick my liet duncken / dat
ick

ick dede al dat my moeghelijck was / om
 dat verdoolt volck in stulpe te brenghen/
 my behelpende tot dien sijne van cker-
 lijcken die my dochte onder hen eenich ge-
 looue te hebben / want ick en kende aldaer
 niet een mensche als ick daer quam / ende
 ghinck oock derwaert all-enlijck dooz de
 groote affectie die ick hadde om uwer
 Mayestejt dienst te doene / wandt men
 seyde als doen datter gheen Stadt so seer
 beroert / noch in soo grooten vreesen van
 verloren te gaene en was / als Doznick.

Maer verstaende haest dat heur
 hoocheyt was ghebrocht tot eenich ach-
 terdencken van my / ende dat al wat ick
 arbejde dweers ghenomen werde / iae
 dat heur hoocheyt sondt aenden Sou-
 uerneur vande Castele om den eet te ver-
 nieuwen sonder my des te waerschouwē/
 hem oock beuelende neersige soege vooz
 deplactse te dragē / mits sy verstonde dat
 ter eenighe practijcke oft verstant binnen
 tCasteel was / daer af sy my oock niet en
 waerschouwede / al hadde heur hoocheyt
 te mijnē vertreck my last en commissie ge-
 geuen sowel vanden Castele als vander
 stadt / dewelcke ick ooc tot mijnē coēste al-
 daer heb ghehoont soo wel den Souer-
 neur vanden Castele als dien vander
 stadt

Stat/gaf oock alom het woort vander wa-
ken als hoofft/dornde verſien het Caſteel
van alles dattet behoefde/ Alle dwelck
aengemerct/dochte my datmen my groot
ongheluck dede/dwelck my ſoo naginch/
als uwe mayſteyt mach bedencken.

Dwelck is doorzake gheweest dat ick
gheseyt heb mi der ſaken niet meer te wil-
len onderwinden/ende dat haer hoocheyt
daer mochte ſeynden eenen anderen met
ſulcken articulen als ſy ſoude goet vindē/
my grootelick beclaeghende van datmē
uwer mayſteyt had gheſchreuen dat ick
metten ſectarifen van Doornick hadde ver-
drach ghemaect ſonder laſt van haer
hoocheyt/ende datmen uwer mayſteyt
had gheſonden het dobbel vanden articu-
len/als by my hen toeghelaeten/ dwelck
niet waerachtich en was. Want ick had
ghesonden den Penſionaris vander ſtadt
om haerer hoocheyt van al rappoozt te
doen/ende my wederom te brengen heur
oordinancie op al/dewelckewederom ge-
comen weſende/ my ſeyde zyn rappoozt
haerer hoocheyt ghedaen te hebben/ende
datmen hem had ghegheuen eenen brief/
byden welcken men my alle de reſolutien
ontboot/maer als ick den ſeluen brief ge-
leſen hadde/ vonde ick dien ſoo duyſter/
dat ick haerer hoocheyt intentie niet wel
en conſte

en conste verstaē/waer op ich heur screef/
 om naerder vercleeringe te hebben/waer
 en tusschen ich alle saken aldaer heb opge-
 houden/ende wesende by heur Hooscheyt
 ghecomen/badde ich heur van deser com-
 missien te moeghen ontslaeghen wesen/
 want ich en begheerde niet te vallen inde
 indignatie van uwer mayestejt om dienst
 te doen/ende wilde my vertreckē in mijn
 huys/tot dat ich antwoorde soude hebben
 van uwer mayestejt op mijnen bries van
 den 10. Octobris/Ten seluen tijde ontsin-
 ghe ick oock eenen bries vanden Heere vā
 Montigny mijnen broeder/byden welcs
 ken hy my ontboot/dat hem leet was dat
 ick dien last hadde aenuuert/ende dat hy
 blide soude wesen const ick daer welwtge-
 raken/waer toe mi dochte dat ick seer goe-
 den middel hadde/naedien ick aldaer niet
 ghesloten en hadde/dat uwe mayest. sou-
 de moeghen mislaeghen/ende dancke
 God dat ick daer soo wel afgheraet ben.

Ich werde oock ghewaer schouwet/
 datmen my belast/gheraden te hebbē tot
 ten predicatien/iae met andere heur Hoos-
 cheyt ghefortseert te hebben om die toe-
 telaten/gheduerende den onrusten van
 Augusto lesleden/dwelck men nimmer-
 meer beuindē en sal/maer hebbe wel vooz
 mijn aduys gheseyt ghelyck dander dat
 men

men middel moefte vinden/ om twolck te
ontwapenen ende tot zyn hantwerck we-
der te brengen/ vreesende meerder quaet
ende alsoo sy langhere dan een mant had-
den ghepreect in wapenen ende met ghe-
welt/ sonder eenichsins opter Ouerheyt
te letten/ datmen hen soude moeghen de
predicatie ghedooghen/ behouden dat
sy de wapenen achterlieten/ ende den re-
geederen alle onderdaenicheyt bewesen
totter tijt toe dat uwe Mayesteijt by ad-
uyse van zyn generale statē anders soude
ordineren/ dwelc sy souden moeten nauol-
gen/ ende hen dien onderwoy pē/ wāt tsel-
ue hen aceorde simpelich/ en souden wy
die naederhant niet af cunnen crügen heb-
ben/ ende verhoopte dat haddemen als-
doen terstont moeghen vergaderen uwe
staten/ datmen daerinne eenige goede ord-
re soude hebben cunnen stellen/ want na
dien alle uwe staeten merchten daer vare
daer sy inne gheuallen waeren/ ter wille
men de begonst ongheregheltheden wil-
de houden staende / mochtmen treme die
van hen verwachten/ maer nu heb ick des
cleyn hope/ ghemercht den staet daer het
lant hem alsnv inne vindt / want ouerco-
mende eenighe dierte neffens der stilstae-
ninghe dier teghenwoordelich is vander
Coopmanschappē so en we ick niet wie
sulc

fulcken menichte volcx soude cunnen temmen / dien soude stellen om allerhande roouinghen ende stelinghen aen te rechten / als den hongher hen daer toe dwinghen soude.

Wacroppe my gheraden dochte datmen behooꝛde oꝛdre te stellen / ende op meer andere saken den lande aengaende / *Fol. 84. 85*
 daer het weluacren ende bewaringhe uwer Nederlande aene was ghelegghen / Ende hadde goede hope / dat als men in dien dinghen eenich goet middel gheuonden soude hebben / dat de sake vander religie beter versien soude cunnen gheworden / Maer als ick aenmerchte datmen se dert eenighe iaeren herwaerts alle saken heeft laeten verwoꝛpen in desordre so heb ick van ouer langhe beureest de bederffnisse dñre landen / dwelck my sedert eenighen tijt heeft doen haken om wten raedt my te vertrecken / vreesende det bleue ick daer langher inne / de saken daer en tusschen tot sulcker ongheschichtheyt souden comen datmen gheenen raet oft hulpe daer inne en soude cunnen vinden.

Te meer dat ick sach datmen op *Fo. 114. 115*
 gheene saccken en versach / dan alle was wtstellende / iae datmens gheen achte en oech / al werden sommigen de
 noot

nootsakelijckheden des lants verthoont/
 iae oock de sake vander religien/ oock dat
 ick gewaer werdt dat heur hoocheyt mis-
 trouwen van my hadde/ dwelck my eeni-
 ghe afgunstighe moesten besicken heb-
 ben/ daer ick sedert mijn wedercoempste
 wt Spaengien/ ende ter wijlen ick hier in
 dijnem raede heb geweest/ haerer hoochz
 altyt heb ghedraeghen tselue respect dat
 ick uwer mayesteijt ghedaen soude hebbē
 in alle tgene sy my tuwen dienst heeft wil-
 len beuelen/ ende daer sy my heeft willen
 te wercke stellen in heur eyghen saken/
 weet sy hoe vlytichlyck ic my daerin bege-
 ven heb/ ende om uwer mayesteijt met dus-
 daernighen propoesten niet meer te quellē
 ben ick vertroocken op mijn huis/ verwach-
 tende tghene uwe mayesteijt belieuen sal
 my te beuelen/ ende nae dantwoorde sal ic
 belien wat dienst ick der seluer sal cinnen
 doen/ ghelijck ick al mijn leuen lanck heb
 ghesocht te doen/ ende my is leet/ dat tsel-
 ue niet beter verstaen en is gheweest.

Ich en wil oock niet onderlaeten van
 uwe mayesteijt te waerschouwen hoe dat
 heur hoocheyt van my gheerne hadde ge-
 weten/ wacrom ick heurder niet wel te
 vreden en was/ dwelck ick niet en wilde
 doen/ segghende dat ick my heurder niet
 en verlaechde/ maer wel van uwe mayest.
 mitg

mits die niet en hadde te vreden geweest
 my te laten in mijn huys/maer my hadde
 beuolen my te vindē tbt Brussel neffens
 haer hoocheit daermen my so vele onghe-
 lijck ghedaen hadde / Welck ick met-
 ter tijt noch hoopte uwer M. te kennē te
 geuen/want ick noeyt yemandē dienst ge-
 daen en hadde van uwer M. sonder dz ick
 om de saken van Doornick in eenighe woo-
 den wilde comen met haer hoocheit om
 vele redenen so my dochte/ datmen saken
 daer de Eere aen leegt/niet en behoort te
 handelen met vrouwen. Ick heb al tselue *Ro. 76. 77.*
 uwer maieiteit also int lange wel willen
 scrijuen/op dat deselue soude de waerheit
 weten/ende so verre men uwer maieiteyt
 anders te verstaen gaue / bidde tselue te
 mogen weten om des my te moghen ver-
 antwoerden/en mijn onschult te doene.

Woe M. weet wel hoe getrowelick ick *Ro. 5. 6. 7.*
 my althijt gedraegē heb in uwer M. dienst/
 sonder groate veltgellinghe gehat te heb-
 ben/iae oock om uwer M. te volgen ende
 te dienen/vercocht ende belast hebbende/
 tot meer dan driehondert duycent croonē/
 Iae wesende nu laest te Brussel/ heb ick
 moeten vercoopen een deel van mijn sil-
 uer/verwachtende althijt eenige antwoor-
 de van uwer maieiteit.

Alle dwelck aē gemercht/bidde ic uwer

30

M. niet

maiesteit niet qualūck te willen nemē dat
 ick ben veretrocken/nadien mijn presencie
 gheen vzych en dede/gemerct men mijn-
 der achterdencken hadde/eū oock dat ick
 gheen middel en hadde om aldac langer
 te bliuen sonder behulp van uwer maie-
 steit. Welck ick tot mijnen grooten leet-
 wesen so dickwijls uwer M. heb moeten
 doen verthoonen/hopēde dat deselue met
 ter tijt noch sal bekennen met hoe grooter
 begheerten ende viericheit ick heur altijt
 gedient heb/noeyt yet anders vooz oogen
 gehadt hebbende/dan allecnlick dē dienst
 van uwer maiesteit/wacrinne of ic te seer
 voozbarich heb gheweest/mits meer dan
 ander verthoont hebbende den noot van
 den lande/op dat dacrinne versien werde
 so ick sach dattet al verlozen ginck/tselue
 quam wten grooten treck dien ick hadde
 tot bewaernisse ende vermeerderinge van
 de hoocheit van uwer maiesteit / daer ick
 gheerne lijf ende goet om waechde/2c.

Numē 8. Extracten wten byene ende Depes-
 sche die de Regente aenden Co-
 ninck sondt den vierentwintich-
 sten Meerte 1566 gehoozt heb-
 bende vander Edele verbont.

Om

Ban totter materien te comen/
 uwer maicsteit salbelieft hebben te
 verstaene (onder anderen saken die
 ick screef by mijn voozgarnde vanden 11.
 Januarij) tgene dat volgende uwer ordie *Fo. 23.24.*
 nancien/ ick bi brieuē hadde latē wetē den *25.*
 Souuernours en Prouincialē Stadē van
 herwaert souer/ruerende uwer *M.* intē tie
 aengaeñ het onderhout vādē Placcatē en
 ordinantie van hoochloflicher memoziē
 die *Key. M.* en de uwe opt seit vander re-
 ligie/ Inshelijck der Inquisitie/ ende
 onderhoudt der decreten des heilichs *Cō-*
cilij van Trenten/ van welcken brieuen
 het dobbel uwer *M.* is gesonden/ dewel-
 ke daernaē ouer groote mozinghe onder
 volcvā herwaert souere gemaect hebbē/
 En onder 'ander also gelijcke brieuen wa-
 ren ghesonden geweest aen die van uwer
M. raede in Szabat/ tē einde dat sy soudē
 forse dragē/ dat de voozsz. Placcatē werdē
 onderhoudē en dat der Inquisitie en den
 Inquisiteurs werde bygestaē/ soomen ge-
 plogē hadde insgelijck dz het heilich *Cōci-*
lie vā Trentē geffectueert werde/ En dz
 die vandē Stadē van Szabant volghende
 mijnē last/ haddē voorttsclue gescreuē aē-
 dē vier hoofstledē vādē seluē lāde/ so is de
 opspzake daer af so wūt gecomē/ dat cozts
 daer nae/ ia inde maent va Janua, lestedē/

Fol. 10. 101

23. 122. 123

124.

deselue vier hoofstede dooz heur Pensionarisen en gedeputeerde aende voozsz. vanden raede in Szabat requeste hebbē ouergegeuē/by der seluer/boue sekere swarichede die sy uerde nopēde den twee punctē/aengaen den placcatē en Conciliē/principalick clagen aengaende der Inquisitiē, seggēde die noeyt in eeniger maniere te wercke gelect geweest te zūne in Szabant / als wesende contrarie heurē priuilegiē en blyder incomste/versuecken daerom by heurer requestē dz de vrienē tot diē einde aenhen gefondē soudē by dē seluē raede weerbodē/en sylicdē vander voozsz. Inquisitiē bliuē ontleegē/gelijck uwer M. sal bekieuē naerder te siene byder seluer heurer rehueste hier by geuecht/en hoewel die vanden raede in Szabēt daerop terstont mondelinge antwoorde den Pensionarisen der voozsz. vier stede de doozsz. requeste gepresenteert hebbēde/dat uwe M. geen nieuwichheit en wilbe inbrēngē/en voort gelijcken byghevuechde gheschzift naerder inhoudt/So en hebbē nochtans de voozsz. suppliantē met sulcker antwoorde niet te vzedē wilē zūn/mitsdē welckē de Cancellier en die vanden voozsz. raedemy daerap rapport hebben comen doen / my leueren de voozsz. requeste die ick heb doē ouerliē/ceerst indē secretē raede en daerna indē raede van state van uwer M. waer en teyndē
goet

goet gevonden is tot bewaringhe vanden rechten ende hoocheit der seluer / en tot onderhout van onsen heiligen viersten gelooue / dat men soude soecken al gene eertijden was behandelt ende te wercke gestelt aengaende het seit der voorsz. Inquisitiē / mits den welken men gevonden heeft verscheiden gescriften en stucken soo hier te houe als onder *de Inquisiteurs te Loenen*, de welke men altsamen gheleet en een reueil daer af gemaect heeft / waeren teinden men die allegader gefondē heeft in dē stade van Brabant om die te sien ende visiteren / en daerna met heuren aduūse weder te seinden / waermede die vanden rade d'zij oft vier weken besich geweest zyn / en voort wedercomende by my / hebben van al heur besouigne rappoort gedaen / mitsgaders van heuren aduūse / inhoudende dat sy niet en beuinden dat zedert den Jare vā 1550. eenich exercitie der seluer Inquisitie inden seluen lande van Brabant zij geweest / en dat daerom de supplianten niet seluer niet en behoorden belast te worden / maer dat men hen behoorde te beuelen dat sy wel ende scherpelick onderchieden de Placcatē: welck aduūsic by rade vā die vādē stade vā Staten heb genolcht / te meer gemerct uwer maiesteit vercleringe van gheen nieuwichheit inne te willen zyn

D d is gen/

gen/ende acht ghenomen hebbende opte gelegentheit des tijts, ende besunderere mits den anderen redenen hier na bredere verhaelt, en dien volgen/heb ic opte selue requeste doe stellen de appostille hier by gheuecht.

Mijn heere/ich wil comen opte princis parlsic poinct waerom ick desen Courier seinde/en hoe wel ick selue wel tegē mijn herte doe om de quellingē die met grootē redenē uwe *M.* daerin nemen sal/nochtās en can ick dat niet gelaten/so wel om mijn conscientie te belasten/als om uwer maiesteit dienst en den noot vanden lande, het is gebeurt mijn heere dat sekerre dagē gelede/en ter wijlen men handelde op tgene des verhaelt is. *My is te kennen gegeven byde*

Folio 106. Prince van Gaure, ende den Graue van Me-
107.108. *ghem (den Prince van Oraengie my oock daer*
affghescreuen hebbende, Endewaeraf de tij
dingen daghelicx meerderen) vāde secrete
hādellinge/vergaderinge en verbōdt (dacc
af copie hier mede gesondē wort) diemen
liet voort ghestelt te worden by een groot
getal Edelen/so Sectarisen als andere/2c.

Ende hoewel ick mijn heere/ begerēde sulcken quaet te voozcomen/heb ghedaen alle de neersticheden ende officien die uwe maiesteit my heeft beuolen/te kennē gheuende dat de meininge van uwer *M.* niet en was vā eenige nieuwichheit inne te bzen
gen.

gen/nochtāso beuinde ick dat de vreesse der-
 seluer Inquisitiē, ende de herdicheit der voor- *Fo. 109. 110*
 schreuen Placcaten, sulcx zyn gewortelt in *111. 112.*

de herten des volcx/datmen die in geene
 manieren hen en can ontgeue/ inder vuc-
 ge/dar'op alwel en int lage beraetslaecht/
 hierin uwer maesteit raede van statē als
 nu geen ander remedie geuondē en wort/
 dan datmē vātween deene doc/ te weten/
 of datmen hem in wapenen stelle / dworch in
 desen tijde quaet om doen wacre/ niet al-
 leen by gebzcke van gelde/maer ooc mits
 dien men den viant binnen lants heeft/
 ende datmen niet en weet wienmen mach
 betrouwen/ia ooc niet van zynen eighen
 huysgesinne/ Inder vuegen dat de heeren
 willende daer in dienst doen/ seer quaetich
 souden cunnen vinden dien sy souden der-
 ren betrouwen oft die hen souden willen
 volgen/daer by geuecht dz by desen mid-
 delhet lant bedoruen soude worden ende
 verlozen gaen eensamentlijck de religie.

Oft datmen hem in eenighe saken vuechde, Fo. 34. 25.
 afdoende de Inquisitie die in desen tijden *26. 27. 28.*
 so gehaet wort/niet alleen byden quaden *29. 30.*
 maer oock byden goeden/ ende nauwelix
 erges toe endient/ mitsdien de kettere ge-
 noech bekent sijn ende versuetende met
 eenen de straffheit der Placcaten.

Nummer. 9 Extracten wter resolutien vanden
 Den Coninck/ontfanghen byder
 Regente in Augusto 1566.
 opte Inquisitie ende Placcatē.

G Myn/antwoorde opelc der voorsz.
 punctenbesunder. En eerst aengaen
 der Inquisitie. Ich merck wel van hoe
 grooten gewichte dat punct is/ en dattet
 byna is het eenich remedie dwelck de heve-
 rke van allen ouden tijden so nade geeste-
 like als weerlike rechtē/ oock nade heilē
 gescriptuere ende natuerlike redene/ ghe-
 bzuict heeft om elckē te doē leuē en hē vuc-
 gē na heur gebodē/ Gaede laeñ dat niet
 alleen die anders doen dan sy behoorden/
 maer ooc de ghene die niet en doen dat sy
 schuldich zijn/ achterlatē det ghene dat de
 kercke gebiet/ werden vermaent/ te wege
 bzocht/ ende waert noot behoortlick ghe-
 straft/ dwelck soude achterblijuē afdoēde
 de voorsz. Inquisitie/ waer by oock soude
 schynen dat elcken soude worden toegela-
 ten te leuen na zijn goetduncken/ nochtās
 aemercken daer tegē dz de voorsz. Inquisi-
 tie in mynē lādē aldaer eerst ingebroht is
 by ghebreke datter geen Bisschoppen en vvarē,
 ende door de onachtsaēheit der gheēre die des
 last hadden, vvelcke Bisschoppen daer nu
 wesende/

wesende/sulle nu als goede herders voor
 heur Schapen/de behoorzijcke sorge moe
 ghen draeghen ten eynde sy hen vueghen
 naede ordinancie van onser moeder de hei
 lige kercken/waer op aldaer oock gelet *Fo. 122 123*
 is/ ende inder instructien ghegheuen den
 Saenreheere van Montigny oock is be
 grepen. Vaetende oock soo wel opte groo
 te begheerte der voor/screuen heeren als
 opte gheleghentheyte des tijts/ende boue
 aloptenatuere deser materien/Na langen
 roepen raede heb ick my hier in wel willen
 vueghen/ende is mijn resolutie/ dat / we
 sende dexercitie der Bisschoplucker iuris
 dictien ghestelt/soo na recht behoort/ Ick
 te vreden ben dat de voorschreuen Inquisitie
 cessere.

Aengaende de moderatie der placca
 ten en de cōcepte der selue/hoe wel te be
 duchten is/dat deselue weynich helpē sal
 soo wel aengaende den Lietters die hen
 daermede niet en sullen laeten ghenogē/
 soo men liet dat sy niet en soecken dan vol
 le vryheyt der religien/soo sy daergheliker
 te kennen gheuen byden boeckkens die sy
 streepen/Als oock aengaende de verplich
 teu Edelen/dier requeste al voor/der liet/
 Te weten dat by aduyse vande generac
 staeten een nieu placcaet gemacckt soude

D d u worz

By deser
requeste in
drucke wt
gheghaen
bliet ter
cōtrarie d̄
sulckē ver
cleerē daer
in n̄ en is
gedaen/ al
heeftmē te
gē de w̄er
heyt sulcx
inde appo=
stille ghe=
stelt, en den
Coninc
oock wijs
gemaect te
ghende
waerh̄z.

worden/daer by ghevuecht datmen vooz
de goede sulcke oft derghelijcke ordina
cie niet en derf maken/besonder dat de vier
hoofsteden van Brabant expresselijck hebben
in hen requeste verclaert, dat sy hen souden re
guleren naeuolgende den seluen placcatē, daer
wt mochte schijnē/deselue niet so seer noo
telijck oft emmer niet soo haestich te we
sen/Nochtans mits den redenen in uwen
briuen verhaelt/besondere ooc wantmē
aldaer verhoopt datmen daer dooz de ge
confedererde sal moegen scheyden en de
vooz s̄. Heerē middel hebben om tegen de
quaede goede diensten te moegen doen/so
en duncket my niet dan goet datmen ter goeder
vren, ende hoe eer hoe lieuer daer toe verstaet.

Mits allen welken redenen mi heeft
goet gedocht ende nootelijck te wesen dat
men aldaer rame seker andere forme van
moderatīe der placcaten/gaede staēde dat
het heylīch kersten ghelooue ende mīn
hoocheyt bewaert worden ende dat opte
vroscreuen puncten ende articulen ghe
let sy/ ende dat ghy die seyndt./op dat son
der langer vertreck daerīnne geordineert
mach worden tgene ick sal bewinden be
hoezende/waerīnne ick doē sal al dat moe
selijck sal wesen.

Extract wten brieue bande *Re: Num. 10.*
 ghente ghesonden aenden Ad-
 mirael den 20. Meerte/op zijn
 ontschult van comen/ende oock
 zijn waerschouwen.

Mijn Heue: ick heb te deser vren ont-
 fanghen wten brief den vij. de-
 ser/dienende tot antwoorde op ce-
 nen minen voorgaenden vanden xij. by-
 den welckē ick v versochte v alhier te wil-
 len vinden daer af ghy v alsno excuseert/
 ter oorsaken vaden propoesten die ghy mi hebt *Fo. 110 114*
 ghehouden tot wten lesken vertrecken *115.*
 van hier/die ick niet en hadde/vergheten/
 als ick v den voorgaenden brief dede scrij-
 uen/maer hadde die seer wel onthouden/
 soo ick noch doe/macr de saken zyn van
 sulcken ghewichte/ghelyck ghy daer af oock *Fo. 106 107*
 ruert in wven voorscreuen brieue, &c. *108.*

Den brief bande *Reghente gheson* *Num. 10*
 Den aenden Graue van Hoorne
 Den 7. Augusti/1566. rueren-
 de de handelinghe metten ede-
 len.

Mijn

Fo. 132. 133

134. 135.

136

Wijnheer ick heb dese voorleden dagen
 doen handelen metten verplichten Edelen
 door mijn goede neuen de Princen van Oraen-
 gien ende Gaure, om te beletten den voort-
 ganch vanden inconuenienten / voozhan-
 den wesende ter oorsaken vanden onrustē
 in dese landen opghestaen / waerop desel-
 ue edele vooz twelf hen gedeputeerde mi
 onlanke hebben doen ouergeuen seker ge-
 schrift byden welcken sy versuecken ver-
 sekeringhe se wel van my als vande Hee-
 ren vander vooz dre / datmen teghen hē niet
 doen en salter saken van heur requeste en
 verbont met eenighe andere puncten / alle
 van soo grooten ghewichte wesende dat
 tot beuonden is / gheraeden gheen resolu-
 tie daerop te nemen sonder het aduys en
 de deliberatie der stiddersen vander vooz dre
 te meer dat de sake hen mede raecht / de
 welke ick daer van heb ontbodē / om hier
 te wesen den xvij. deser maent / ten welckē
 daeghe ick seer hertelijck begeere dat ghi
 v oock hier vinden wilt om mede ten bes-
 sften daerinne te helpen raeden / op dat sul-
 ken resolutie mach worden ghenomen ge-
 lijck totter conseruatie vanden weluaren /
 rusten ende stilicheyt des lants / ende ten
 meesten dienste vanden Coninck mijnen
 Heere sal beuonden wordē te behoore / &c.

Exo

Extract wten brieuen bande Ke- *Num. 10.*
 gente ghescreuen aenden Admi-
 rael den 1. Septembris / 1566.
 opt onderhouden vandē accor-
 de metten edelen ghemaect.

Mer ghy sult hen wel moegen ver- *Folio. 174.*
 sekeren / dat / mits hen stillichlijck *182. 207.*
 ende vredelijck draeghende / *naevol 208.*
ghende. den inhouden vanden accorde dwelc
 ick den gheconfedereerden Edelen ghe-
 gunt hebbe / men geen ghewelt noch / fort-
 se tegen hen besighen en sal / soo verre sy
 gheen sonderlinge oorzake daer toe en ge-
 uen / Soo het Tasteel ende de knechten
 van dien niet en dienen / dan tot verske-
 ringhe der goede ende bedwanck der qua-
 der ende rebelle / ick scrijue sock tegēwo- *Folio 188.*
 delijck aenden heere van Beauuoy's dat *169.*
 hy v onderdarnich sy int ghene ghy hem
 tot dienste vander mayesteyt sult beuelē /
 waer en tusschē ick sal letten wat ick voort
 met zjn voordeel sal behooren te doen / rē.

Extracten wten brief bande Ke- *Num. 10*
 gente aenden Admirael geson-
 den 3. Septembris / opt versuec
 der kercken.

Men

Folio 175. **N**engaende het derde punct/ *Ghy hebt*
seer veelghedaen. dat ghy niet die vana
 den raede ende leden hebt gheraetlaecht
 hoemen volck soude weder moegen byen
 ghen tot hen werck ende ghewoonlijcke
 neeringhe om hen middel te gheuen/ om
 den cost te winnen.

Fo. 181 182 Mengaēde dat ghy my scrjft/ dat de ge
 meynste soude hebben begeert twee kercken
 vooz hen predicatien/ ick ben verwon
 dert dat de ghemeynte so verwacht is dat
 sy derre heyschen so ombehoorlijcke sake
 ende der eeren **G**odts soo teghengaende/
 van datmen de tempels ghewijt tot **G**od
 ende doeffeninge der ouder **C**atholijcker
 religien soude laeten profaneren tot sulcken
 ongeoorloofden sake/ ende dat sy hen

Folio. 177. niet te vreden en houden met tghene dat ick
 209. (soo noode) toeghelaeten heb desen edelē/
 waeromme ick v bidde hen wel opentlijck
 te segghen dat sy hen seluen niet en bedrie
 ghen/ ende dat ick hen tselue niet en wil
 noch en mach toelacten.

Folio. 165. Waerom ick v bidde hen al tselue
 welte willen wtsegghen ende te besorgē
 dat den heylighen dienst **G**ods alom weder
 inghestelt worde/ soo voozscreuen is/ **D**oc
Folio. 176. aengaende het aflegghen der vvaapenen. **I**ck
 wete

wete wel dat ghy volghende v voozlicheit
 ticheyt ende de gheneghentheyt die ghy
 hebt ten dienste vā zūne *Mayestejt* v be- *Folio, 194*
 ste daer in docu sult/verlaetende eerst de
 hoofden ende leifsluyden der ighesellen
 ende voozt doende hen allegader de waes-
 penenverlaeten/om naemaets te ordine-
 ren des behooren sal/ Scyndende elcken
 op zūn Ambacht om den cost te winnen/
 sonder dus deerlijcken hennentijt te ver-
 liesen ende selue doozsake te wesen vā hē
 ryghen armoede/dwelck ick v lieue *Reue*
 bidde hen van punctte te punctte wel te
 verthoonen/ende hoe dat selue tot hen
 eyghen weluacren dient/ende dat ghyt
 alletwilt weder brenghen onder de ghe-
 hoozsaemheyt ende onderdaenicheyt van
 zūnre *Mayestejt* ende van zūnen *Sou-*
 uerneur aldaer.

Extracten wten brieue byde *Ke-* *Numm. 10*
 gente aenden *Admirael* gescre-
 uen den 4. *Septembris*/ ruerē-
 de het onderhout vanden accoz-
 de der edele.

Vleentlijck bidde ick v soo seer alst my
 moe ghelijck is / dat ghy dese gemein-
 te te *Dornick* de waepenen doet verlae-
 ten/ besunderere wandtmen gheen foztse
 noch

- Folio 166.** noch ghewelt teghen hen en wilt gebzue
 167 . 177. ken/ende dat sy hen reguleren nae tghene dat
 178 . 181. ick heb toeghelaeten desen Edelen des wel v
 209. sekert zijn/buyten welcken geschrifte ick
 niet en denche te gaene watter oock afco
 me/ende en heeft de gheimeynte ooc geen
 reden van meer te heyschen/deweleke oft
 sy heur soo seer vergate van te derren dat
 passeren/Ghy moecht indachtich wesen/
Folio. 167. wat dese edele my belooft hebben/ dwele
 ghy oock moecht vermaenen den Heeren
 van Desquerdes ende Wilcers/ indien sy
 noch daer zijn.

- Wengaende het wederstellen vanden
 Goddelijcken dienste inder stadt/sal my aen
 ghenaem wesen te hooren/ dat tselue ter
Folio. 180. stont ghedaenwerde/ende de kercken we
 derghegheuen/ ghelick de Prince van
 Oraengien binnender stadt van Antwer
 pen beghonst heeft te doen / Ingheluyck
 dat de vercondighe van zijne Mayestejt
Folio 164. ghebodenende ordinantien gedaen wor
 de/soo ick mercke dat ghy wel begeert al
 tselue te weghe te brenghen/v voort bid
 dende te willē haesten v wedercoemste so
Fo.174 191 seer ghy condit / nits ick my hier alleen
 vinde/wt dien mijn goede neue de Graue
 van Camont vertroocken is nae zijn Sou
 uernement.

Extracten wten brieue vander Ke *Numc. 10.*
 gēte aenden Admirael gesondē
 den 7. Septemb. ruerende den
 preken ende accord der Edele.

Mijn neue/ dooz v brieuen vandē 4.
 Ende 5. deser maēt/ en dē bygewuech
 den stuckē heb ic int lange verstaen tgene
 ghy my scrijft/ eueren den prekingē ende
 de begeerten der Gemeinte en andere vā
 der stadt van Doornick/ om heur te gunnē
 plaetse *om te preken binnen der stadt / waer*
 op ick v anders niet en can antwoorden/
 dan dat ick dien vā Doornick niet en mach
 noch en wil yet anders accorderen *dan ick*
den verplicht Edelē geaccordeert en hebbe/ *Folio. 166.*
 volghende welcke mijne resolutie / ick v *167. 177.*
 bidde/ wel opentlick dien vander voozsz. *178. 181.*
 stadt te willen segghen/ dat sy aldaer geen *209.*
 kercken en moeghen hebben/ noch bin-
 nen den besluyte vander Stadt preken/
 Ende gheeft my wonder dat dit volck nu
 heischt te moghen preken inder stadt/ ghe-
 mercht sy inden voozleden dagen/ vander
 Weth alleenlick begheerden ozlof/ om
 ter plaetsen die hen buyten den poozten
 van Doornick soude worden bewesen/ te
 moeghen maken eenich ghebouw then-
 nen coste/ gelijk die vander Baillifaghen
 E e ende

- ende vande stadt ny hebben gescreuen bi
 hen bzienuen vanden vijfften der voorzgaen
- Folio. 185.* *vucliken bouu vghy hen juls moegen toelaeten,*
186.187. en dooz de vingerē sien/ dat sy dien makē
 indient hen gozt dunckt/ hen verclerende/
 dat ick gheenstius hen en sal meer toelatē
 dan het gene dat *begrepen is in den verdrach*
Folio 125. der voorz. *Edele/* dwelck ick noch seer on-
126. geerne aengegaē heb so ghi weet/ en wāt
 deselue verplichte *Edele* by eede belooft
 hebben hen beste te doene van de predica-
Fol. 178. tien te belettē ter plaetsen daer sy niet ge-
 weest en hebben/ so behooren hen de twee
Edele die te *Dornick* by v zyn/ Te weten/
 de heeren *d'Esquerdes* en *Wilers*/ hen te
 employeren ten einde voorz. ende daerū-
 ne ter goeder trouwen thoonen het credit
 gat sy onder hen hebben. Mengaende het
 afleggen der wapenen/ nadien het dragen
 der selue in handen vander ghemeinte in
 plaetsen dat gheen frontieren en zyn/ an-
 ders niet en is dan een voetsel van alle op-
 ruer. So bidde ick v ende bekeer hertelick
 dat ghy by alle goede wegen die ghy sulc
 goet vinden selue te wege bzengt/ v daer
 toe oock *behelpende metten voorz. Edelen,*
 om de wapenen roten handen vander ghe-
 meinten te trecken.
- Fo. 183. 184* Mengaēde den publicatien aldaer gedaē.
 Men verwondert geweest als te sach dz de
 ghene

ghene die deene der seluer gestelt heeft/
 tot v heeft gheuecht de voozsz. twee Ede
 le. Want hoewel ick gelooue dattet ghe
 beurt is dooz den goeden yeuer dien ghy
 draecht om de saken te stillen: Nochtans
 schijnet dat nadien ghy ghecommitteert
 zyt totten gouuernementen van dier stad/
 ghy alleene mettē Magistraet haddet vā
 zynre M. wegē de macht om te gebiedē/
 ende dat het so behoorde ghedaen te worz
 den om uwer eeren wille/ ghemerct den
 staet dien ghy hebt. *Folio 169.
175.*

Mengaen dat ghy ruert van te verken *Fo. 200.*
 het casteel/ ic gelooue wel dat de heere vā
 Maulbais/ ghemerct zynen groosten ouder
 dom en ongeuallicheit/ wel qualic sal cun
 nen voldoen ende ghenoech wesen/ allen
 den laste vanden casteel. Wacrom my al
 tyt goet gedocht heeft van aldaer te laten
 den heere van Beauvoir.

Mengaende den schat diemen seet ver *Folio 188.
189. 190.*
 bozghen te ligghen inde kercke van onser
 vrouwen/ hoewel ick ducht datter niet af
 wesen en sal/ nochtans weet ick wel / dat
 so verre daer yet is/ ghy het sulcx sult doen
 bewaren/ dat nient selue sal cunnen weder
 gheuenden ghenen diet toe behoort / ende
 soet belast sal worden/ soo ghy oock
 scrift van meininghen te wesen te willen
 doen,

Eintelijck begeere ick dat bouen alle sakē
het Casteel wel worde versien van Prouan
de ende alle andere noot sakielichheden tot
versterkinge ende bewaernisse vandē sel-
uen/ gemerct totten dienste van zijn maie-
steit/ daer so vele aengelegē is.

Numc. 10. Extracten vanden brief vāder Re-
gente aenden Admirael gheson-
den den twelfstē Septembrijs/
bekennende zijn dienstē te Doz-
nick ghedaen.

Folio 176.
196. **H**in Neuc/ ick heb twee uwe brieuē
ontfaen vanden 6. en 8. deser maent
mitsgaders de memozie die ghi den heere
van Beauuoit mede gegeuen hadt/ en eer
ic come daerop int particulier antwozdē/
en will ick niet laten v te segghen dat my
sunct dat ghy het innehouden van mijn
voor gaende anders hebt genomen dan ic
die heb gescreuen/ want belieft v de selue
te herlesen/ Ghy en sult niet beuinden dat ick
berispt oft qualick ghenomen heb uwe hande-
linge, maer ter contrarie dat ick ghesect hebbe,
dat ick vvel vviste dat ghy daerinne vvaert
voortgaende met eenen goeden yeuer, aenschon-
nemende opten vviersten noot, daerin de sa-
ken

ken hen waren vindende / maer des ick *Folio 164.*
 screeff / dat was om dat ghy *alleene haddet 160. 174.*
 ganssche ende volle macht, daer op te ordinerē. *175. 176.*

Maer hadde euenwel te vreden geweest /
 dat ghy v soudt moeghen behelpen met
 ten Edelen die ghy te wercke ghestelt
 hebt. Soeken eest niet van noode / dat ghi
 tuwer rompste v ontschult neffens my
 doet / en ben oock de ghene niet die yeman
 den soude willen veroordeelē sonder hem
 te hoozen / ende vcle minv / ende en twyfel
 niet ghy en sult uwe handelingē altijt wel
 verantwoerden / daer en is ooc voorwaer
 niemant vanden Heeren oft vanden radde
 zynre maiesteit die by my geweest zyn oft
 noch zyn die met valsche calumnien sou
 de willen omgaen: maer wel met alle op
 rechticheit wel verstaende dat tghene
 ghy te Dornick hebt ghehandelt, is ghecomen *Folio 179.*
 vut een goede affectie ende meininghe die ghy *196. 219.*
 hebt om te stillen ende te veruen totten
 saken.

Wengaende de plaetse vanden predi
 canten / ick bidde v mijn Heue de handt
 daeraen te houden na v wterste vermoe
 ghen / dat dit volck hem te vreden houde *Folio 166.*
 met tghene *dat ick desen Edelen heb toeghe-* *177. 181.*
 laeten / dwelck ick in alle zyn puncten wil *190. 191.*
 onderhouden / ende niet te bnyten gaen / *208. 209.*

Ge ij ghelijck

Folio 186.
187.

ghelijck sy soek behoorden te doen/ende als
so hen pzekinghen alleen te houden buy-
ten der Stadt/ghelijck sy deden voor den
voorz. accoorde.

Iae die van Doornicken hebben aen my
noeyt anders begheert (soo ick v by mijn
voorzgaende heb gescreuen) dan te hebben
eenige schuere oft ghebouwe buyten der
Stadt, *duwelck ghy hun sult moegen toelaten,*
volgende mijn voorzgaende scrijuen. En-
de ghelijck sy te vreden zijn hen plaetse te
hebben aende vesten byde poorten binnē
der Stadt: soo en salt hen geen grooter on-
gerief zijn de selue plaetse te hebben buy-
ten der poorten so nae den vestē als sy sul-
len goet vinden.

Numc. 10. Extracten wten briue byde Re-
gente aenden Admirael geson-
den den vijftchiensten Septem-
bris/goetbindende zijn dienstē
van S. Amand.

Folio 207.
208.209. *In Reue/ Ick heb ontsaen twee u-
we briuen vanden thiensten deser
maent/ opde welcke ick by oordē antwoor-
den sal/ Eerst dunct my dat ghy veel ghe-
laen hebt dat ghy hebt veruen dat dese ket-
ters*

fers gheen meerder schade acnde Abdiſſe
van S. Amand en ſullen doen dan ſy te vo-
ren ghedaen en hadden/ *Doc* iſt meer dan
tijt dat deſe beroouingen en verwaefſin-
gen vanden clooſteren ende kercken op-
hielden/waertoe ick u bidde te willen de
hant houden ſoo ick u betrouwe.

Welck niet alleenlick niet en is tegen
hetvoorſz. accord (*ieghen den welcken ick* Folio 167.
geensins yet doen en wille) meer ter contra- 177. 217.
rien ſoude tegenden ſelue accorde weſen/ 218.
datmenpredicatieen wilde hebben daer ſy
te voren niet en waren.

Extract wten briue by De Regen- *Num. 10.*
te aenden Admirael/ gheſcreuen
Den ſeuenthienſte Septembris
op zijn compſte / ende den gra-
uen in de kercke.

Wids den welcken ick begeere dat ſo
haeft ghy eenige oorden ſult geſtelt
hebben tot tghene dat nootſakelicxte is/
ende dat de ſaken wat ſullen verſien en in
beterē ſtate gebrocht zyn / ghy v *hier vult* Fo. 191. 192
vinden. ende tuwē vertrecke ſult, ghi dien
van Dornick moghen ſeggen dat ghi bin-
nen cozten tijt daer ſult wedev comen / en
compt hen daeren tuſſchen yet ouer / dat

E *iii* **z**

Folio 198.
190.

zijt v ouer scrijuen / dwelck ick oec den hee
re van Moulbais scrijue also te doen. En
de want ick verstaet dat de ghene die saec
ken den ouden schat diemen seet verbozgen
te liggen inde groote kerckie te Dornick /
gaen hier en daer rucrende de aerde ende
den gront der voozfs. kercken / inder selue
makende een groote leelicheit / verwue
stinghe ende schade / ende bouen al dieit
datmen ghenoech meret datter niet en is /
ende dattet al te vergheefs ende verlozen
arbeit sal wesen / So dunct my datmētsel
ue werck behoort gansschelic te schozssen /
ende niet meer te grauen / aerde roeren /
oft voozder schade inder kercken doen /
dwelck ghy sult moeghen sulcx ghebie
den.

Numc. 10. Den Brieſe vande Regente aen
Den Admirael / ghesonden den
neghenthiesten Septembris /
Inhoudende de Resolutie van
den Coninck.

Mijn Heere / mits dien ick ontfangē
heb dese daghen verscheiden brie
uen vandē Coninck mijnen Heere
gheschreuen den 27. 28. ende 30. van Au
gusto lestleden / soo acngaende dē sake vā
staten

staten/religie ende financiën als vanden
 Crÿchswolck dat hi by zijne voozgaen my
 hadde belast in duytslât gereet te doe hou
 den/indient noot waere/ Soo en heb ick *Folio 123.*
 niet willen laten v des te aduerteren/ mits
 uwer absentien/ ende is in summa/ dat al
 soo zijn wayesteyt meynde voldæen te heb
 ben/ der begheerte van zinnen ondersaten
 door dien hy afghedaen hadde de Inqui
 sitie/ gheaccoordeert de moderatie vanden
 placcaeten/ ende tghene hy verflout dat
 ick den edelen mochte toefegghen met ge
 loofte oock van zijn eoenste herwaertso
 uere (noch niet hebbende vernomen de le
 ste deertliche tijdinghen vanden verwue
 sten der kercken) soo hadde zijne Mayest.
 hope ghecreghen van te stellen ende reme
 dierende religie en alle dese onrusten/ met
 laste dat vesterder noch yet/ waerom het
 volck niet soo haest gepaeyt en conste wor
 den/ dat hy hoopte dat door dassistencie
 van v andere heeren ende den bystant by
 zijn mayesteyt my ghesonden/ tselue te
 neder gheleet soude moeghen worden/
 dwelck de rebene gheweest is/ waerom
 zijn mayesteyt alnoch geen ander resolu
 tie en heeft ghenomen/ te meer want hy
 alsdoen noch niet en hadde ontfanghen
 mijn brieuē vandē 29. Augusti/ inhouden
 de cōclusie genomē in zijne maiest. raede
 E v van

van hertwaersouere/om te doen vergadē
 ren de generaelē staten. Waerop ick met
 ten eerstē verwachtē zijnder mayesteyt re
 solutie/ Al dwelch ick v wel heb willen te
 kinnen geuen ende met eenen v bidden te
 continuēren inde goede neersicheyt die
 ghy doet om alle saecken te stillen metten
 minsten quaede/dattet moegelijck is/ ar
 beydende altijt om van wel tot noch beter
 te comen tot dat wy soo verre moegen ge
 raken datmen een goet ende seker remedie
 die daerinne sal cunnen gheuen naeden
 heysch vande saken hier mede/ &c.

Folio. 217.

218. 219.

Num. 10 Extract wten briene vande Ke
 ghente den 24. Septembris/
 aende Admirael opte articulen
 van Doornick.

Folio. 179.
195. 209. **H**in Neue voorantwoorde op uwe
 brieuen/den eenen vanden xvij. en
 de den anderen vanden xix. deser maent
 eensaementlijck opte articulen aldaer ge
 maecht met die vander nieuwer religien/
 En segge ick v anders niet / dan dat op
 alle tghene ghy aldaer ghehandelt hebt/
 naeuolghendetghene ick met desen ede
 len verdraeghen ende v gheschreuen heb/
 niet

niet met allen en valt te segghen.

Extract tot eenen brief vande Ke^z *Numc. 10.*
 gente aenden Admirael gheson-
 den 28. Septembris opt onder-
 hout des accords mettē edelen.

Dwelckick so vele te meer goet gevon-
 den heb/mits dat de geconfedereer-
 de hen daegelijck beclagen van sacken die
 niet gefondeert ende twijuelachtich zijn/
 als oft ick hem niet en onderhielt des ick *Folio. 177.*
 hem ghelooft heb/daer nochtans myn mey- *208,*
 ninghe noyt en is ghevveest daer tegen te doe-
 ne, soo sy oock noch niet en is.

Den brief vande Regente aenden *Numc. 10*
 Admirael ghesonden Den 30.
 Septembris/ruerende den Li-
 centiaet/ende het onderhouden
 vanden accorde.

In Nieuvoor antwoorde op v brieuē
 vanden 26. deser/My dunct dat die
 vander nieuwer religien te Doornick geen
 redene en hebbē om eenige verskeringe
 te heyschen vanden heere van Moulbair
 Ca

Capiteyne vanden Casteel aldace/ maer
 behoorden hen te vreden te houden/ ende
 meer te achten tghene dat ich bi prouissien
Folio. 177. ghelooft heb den verplichten edele voor hen
209. 217. ende allen den anderen onderfaeten des lants,
218. duuelck ghy hem sult moeghen seggen ende ver
Folio 200. cleeren, datmen teghen hen met gheen
 ghewelt noch by wegghen van feyten en
 sal voortuaeren soo verre sy hem drac-
 ghen naeuolghende den inhoudē vanden
 seluen accorde. Mits den welcken niet vā
 noode en is dat de voorszreue Moulbays
 hem yet ghelooue/ niettemin soo verre v
 dunckt gheraeden/ tot meerdere ruste en
 eenicheyt der sake dat hy hen sulcx geloou-
Folio' 194. ue/ Ick ben te vreden dat hy hen segghe ende
 versikere, dat hy mijnen beuelen sal onder
 daenich wesen/ ende oock onderhouden
 ende naeuolghen tghene ick desen Edelē
 ghelooft heb/ ghelick ick oock tselue alle
 anderen officieren belast hebbe voort nae
 dien de saken van Doornick sullen eenich-
 sins metter tijt ghesult zyn/ sal ick v bid-
 den/ terfont v by my te willen vinden/
 ghelick ick v te meer stonden versocht
 heb/ alsdan sal ick met moeghen stuy-
 ten vā dessee noch te doen/ sal wesen hier
 mede/ ꝛc.

Extracten wten briewe bande *Re^s N^um^{er}. 10*
 ghente aenden Admirael ghe-
 sonden den 7. Octobris/rueren
 de der gheloefden vanden stadt
 houdere.

Hierom die van Boznick hen behoo-
 den te vreden te houden/ met tghene
 ick den voozscreuen Moulbaix alreede be-
 last heb/ te weten dat hy als ghestelt iē Gon- *Folio 177.*
 uernemente inden afwesen vanden Heere *209.*
 van Montigny hen sal ghelouen ende onder
 houden, tghene ick toegheset ende gheaccoz
 dcert heb den gheconfedereerden edelen.

Niet anders met v begheerende te hā
 delen/dan met alle goet betrouwen/ ende *Folio. 185.*
 volghende den goeden puer dien ick v al
 tyt heb weten dragen ten dienste vā God *191 192 193*
 ende zyn mayesteyte/ ende insghelijck tot *198. 202.*
 ten weluaeren ende ruste van zynen goe-
 den landen ende ondersaeten soo ghy bree-
 dere tot uwe coemste verstaen sult/ dwelc
 my soo vele te meer v anderwerf doet bid-
 den deselue niet langher te vertrecken.

ICK bidde v/ dat ghy tuwē vertrecke
 de saeten in soo goeden staet/ wilt laeten
 dat in uwen afwesen geen onruste toe en
 come / ende ick heb seer gheerne verstaen dē
 goe

goeden dienst dien ghy ghedaen hebt, dat ghy
 schenre dienende totte predicatie buyten der
 stadt, hebt doen maken.

Nume. 10. Den brief by heur hoocheyt aen-
 den Admirael gheschreuen den
 13. Octobris/ opte gheloofte van
 den Stadthouderre ende zijn
 coemste.

Mijn sene voorantworde opte brie-
 uen die den edelman brengher vā
 desen my heeft ghelcuert/ ende vā
 tgene hy my vercleert heeft / Soo come
 ick u wederombiddē/ dat ghy hoe eer hoe
 liever hier coemt/ ende tuwer coemste sul-
 len wy tsamen spreke/ aengaende des ghi
 in u brieuen vermaent/ soo dat ghy gheen
 oor sake hebben en sult van des niet wel te
 vrede te zūne/ de geloofte die ghi begeert
 byden Heere van Moulbair ghedaen te
 worden/ en dunct mi van geenen noode te
 wesen/ want en rueren die vander stat n3/
 so en sal oock niet ghedaen worden byden
 vooz. Moulbair/ *doewelck ghy van mijnen*
wegen dien vander stadt sult moegen ver-
cleeren/ waermede sy oock behoorden hen-
te laten genuegen het dan met alle de ge-
 loofte

Fo. 181 192

Fo. 198 199

loofte die de voozsz. Moulbair hen soude
 moegen doen van geen volck int Casteel
 tanueerden. Niettemin vint ghy datter
 meerder particulariteyt vā doen is; so sult
 ghy moegen verskeren/ dat geduerende dē
 vier oft ses dagen dat ick met v spreke sal
 ende letten opt gene aldaer salte doen we
 sen voozden dienst zijne M. verskeringe
 de goeder ende onderhout vanden accorde,
 by my ghemaect met tē verplichtē edelē/
*Ick geen nieu volck van oorlogen en sal doe leg
 ghen noch sepden inden voozsz. Casteele*
 behoudē dat sy van hender syden stil zyn
 sonder eenige nieuwicheyt voozt te stellē/
 Tot welckē einde ick oock den heere van
 Moulbays scrijue/ dat hy hen van gelijce
 ken toefegge in uwer presencie.

Copie vanden brieue byden Admi *Num. 11.*
 rael aende Regente |ghelonden
 den 18. Meert. 1566. heur waer
 schouwende vander confedera
 tien.

ME VROUVE.

Ick heb hedē ontfangē dē brief die uwe
 hoocheyt belieft heeft my te schrijuen
 den xliij. deser maent/byden welcken uwe
 hoocheyt

P. 114 115 hoocheyt my belast te comen tot Brussel om soo vele ghewichtighe saken daerghelijker toeuallende. Ick houde v hoocheyt indachtich van tegene ick heur seyde tot myne lesten vertrecke, van Brussel als dat ick my verbroche nae mijn huys om mijn afsairen ende dat ick eenen van myne volche soude afuerdighen aen zijn mayesheit om hem eenighe myne saken te verthoonen/ ende dat ick in mijn huys zijne antwoorde daeroppe soude wachten/ mits den welcken ick uwer hoocheyt seer ootmoedelyck bidde my te willen vergheuen dat ick mynneffens v hoocheyt niet en vinde/ ic en heb eerst antwoorde van zijne mayesteyt.

P. 107 108 **De Vrouwe**/ Ick houde dat v hoocheyt sal ghewaerschout wesen van scher verbont oft confederatie die herwaertsover gheschiet tegen de Inquisitie en placcaeten op het stuck vander Religien/ Ick soude mijn debuoir ghedaen hebben/ om uwer hoocheyt daer af te aduerteren/ soo haest ick des hoorde/ maer soo ick my onlancx heb gewonden te hochstratē/ daer ick de Heeren van Egmont ende Meejen daer af ruerde. Seyden sy my gelijcke aduertencien oock te hebben ende dat sy gescomen wesende te Brussel/ derwaert sy reysden/ niet laeten en souden uwer hoocheyt des te waerschouwen/ mits welckē ick

ich dus langhe daermede getoest hebbe/
 my refererende tot tghene v'hoorheit van
 den seluen Heeren daer van sal verstaen
 hebben/ hiermede/ &c.

Copie van eenen brieue ghesonden
 byden Admirael aende Regen- *Num. ii.*
 te den 23. Heerte / zijn compste
 vertrekkende.

ME VROUVE,

NAdien ick hadde gheantwoort op
 ten brieue dien uwe hoorheit heeft be-
 steft my te schyuen den neghentiensten
 deser maent/ heb ick ontfaen eenen ande-
 ren van den twintichsten/by den welken
 v'hoorheit my ontbiet niet te willen laten
 van my te vinden te Brussel op en Maen-
 daghe oft Dincsdaghe naestcomende/
 om te assisteeren in den saken tegenwoor-
 delijck voor handen zijnde/ Woorwaer me
 Vrouwe ick ghelooue dat uwe hoorheit
 sulcken berouwen van my heeft dat ick
 niet en soude willen erghens in faillen
 ven/ Dacrich zijne Maestheit oft uwe
 hoorheit

Fo. 114. 115 hoocheit dienst soude moeghen doen/
nietremm om den redenen in mijn voor-
gaende brieuen begrepen/ Bidde ick noch
eens seer ootmoedelijck/ ghehouden te
moegen worden voor gheexcuseert/ hier
mede/ &c.

Numc. 11. Copie vanden Brieue des Admi-
raels/ ghesonden aende Regent-
te den vierentwintichstē Heer-
te/ op zijn comste.

ME VROUVE,

Fo. 114. 115 **I**ck hadde verhoopt dat uwe hoocheit
heur soude voldaan hebben gehouden
van mijn onschult by mijn voor-
ontboden/maer so ick alsnw weder anders
brieuen van uwe hoocheit heb ontsaen/
gedateert van den dzyentwintichstē deser
maent/by de welke sy persūsteert dat ick
my by heur soude vinden op en Dincrdag-
ge. En sal ick niet versuymen my daer in
onderdanich te thoonen/ hopende dan u-
wer hoocheit voldoeninge te geuen ende
inpersoone te moegen verweruen/des ick
tot noch toe met brieuen niet en heb con-
nen vercrighen/ hier mede/ &c.

Extrac

Extracten wten Brieue banden *Numc. 11.*
 Admirael aende Regente geson
 den den tweeden Septembris
 opt vertreck der geestelicke en
 de andere pointen vā Doznick.

Ick heb ooc gisteren gehandelt metter *Folio 172.*
 weth om dien vāder nieuwer religie af *175. 177.*
 te nemen de kercken daer sy in preke en *178. 181.*
 hen buytē te doen gaen/dwelc ick ooc heb *182. 182.*
 voorgehouden dien vanden Capittel tot *184.*
 dzijē toe/wāt daervā geē meer hier en zij/
 mits welckē sy my versochten te moegen
 eē reisē by die vā heur Capittel om daer
 na mi eenich goet aduis te moegē geuen/
 dwelck ick dan uwer hoocheit salschickē/
 om op al heur beuel te versaen.

Wengaeñ twolck vādē heere vā Beau
 uoir/dunct my datmen dz seer wel can ge
 deruen/latende hier noch 100. soldatē tot
 ten genen die de heere vā Moulvais als
 nu heest/en soudt dē seluē heere va Beau
 uoir moegē te wercke stellē in andere la
 sten daer hy meer diensten mochte doen/
 want ick hope het Capittel sulcx te versūē
 dattet gheen noot hebben en sal/cc.

ff ij Ex

Num. 11. **Extract wt den Briue van den
Admirael aende Regente ghes-
sonden den vierden Septemb.
Kuerende der publicatien ende
Aduisse van der Weth.**

*Folio 175.
tot 189.*

SMer en tusschen en heb ick niet willē
laten uwer hoocheit te seinden by ge-
scrifte het *Aduis van die Balliaegen/* ende
van deser Stadt/ *Consamentlyck de Pu-
blicatien die ick ghisteren dede doen/* daer
alle volck seer mede ghestilt wert / met
bewijsinghe van bereet te zijne hen on-
derdanich te rhoonen in alle tghene uwe
hoocheit hen soude willen beuelen / hen
gheluckich houdende vander gracen die
u hoocheit hen dede / bekennende dat sy
hen grootelyck hadden misghaen / het
schijnt dattet ghebeurt is doer een rase-
nye ende wanhope daer sy in gheualen
waren / soo ick hope tot mynder weder-
comste uwer hoocheit naerder te ver-
cleeren : want ick vinde in dit volck een
goede gheneghentheit tot heuren Prin-
ce / behaluen datmen hen wete te leiden
met soeticheit. Ich sal my mozghen byder
Weth vinden om alle dit gewapent volck
te brengen tot maec op duy sent of 1200.
hoofden/

Folio 200.

hoofden/ seindende alle dander op hen an
 bachten. Dunct uwer hoosheit datmen
 tgetal noch mindere/ hope het te cunnen
 doen: maer my dunct dattet niet dan goet
 en is/ datmen wat volcx heeft om nacht
 ende dach wat waken te houden tot dat
 alle saken wel ghestilt zyn: mijn meinin
 ghe is oock de Capiteinen ende die sy on
 der hen houden sullen/ te doen swerē zyn
 der *M.* daer toe vucgende eenige articu
 len die my noodich sullen duncken.

Folio 187.

188.189.

De vrouwe ghisteren ben ick gewaer
 schout van eenē metser deser stadt/ dat hy
 eenen grooten schat vuiste inder kercken van
 onser vrouwen/ wesende onder der aerde
 wel 50. oft 60. voeten/ ende volgēde de ge
 legentheden die hy my geseet heeft/ heb
 ick by my ontboden eenige vanden Magi
 straet en vanden raedt vander Stadt/ en
 de der Bailliagen/ den welcken ick tselue
 vobzghhouden heb/ de welke my ant
 woorden dat sy van hennen ouders had
 den gehoozt datter inder seluer kerckē ee
 nen ouergrooten schat verborghen lach/
 maer en hadden noyt cunnen ghewecten
 de plaetse/ inder burgē dat ick/ vzesende
 dat tselue der ghemeinten ter gozen soude
 comen/ ende dat die eens mochten comen
 den seluen schat soecken/ goet vonde/ tsel
 ue te doen versochten/ mits den welcken

ff ij ick

ick ghisternaumont inder seluer kercken
 wake heb doen stellen met Meyer ende
 geswozene vander stadt. Ende sal heden
 laten beghinnen te grauen ter plaetsen
 die de voorz. metser wijsen sal / De welc-
 ke wesende opt point van steruen / tselue
 vercleert heeft / cū hoe wel hy noch ouer-
 cranck is / heb nochtans soo vele ghedaen
 dat hy opte plaetse ghebrocht sal wordē /
 ende soo verre ick eenighe waerteckenē
 vinde / en sal daerinne niet doene dan ten
by zijne vander Ueth ende der Canonijcken,
 op dat / of men den schatt vonde / den selue
 wel mach bewaert worden / om daermede
 gedaen te worden / soou hoocheyt sal goet
 vinden.

Num. 11. Extract wten Brieue byden Ad-
 mirael ghescreuen aende Ke-
 ghente den vijftē Septemb.
 Kuerende de predicatiē / Hou-
 bais ende andere.

Folio 177.
Tot 188.

Besteert het point der prekinge / welc-
 ke aengaende / ick geen middel en sē
 om dit volck te vreden te stellen en te stil-
 len / en sonder wapenen te houden so verre
 v hoocheyt daer by blijft / dat sy hen niet
 en wilt

en wilt toelaten hen predicatien binnē des
 stadt te houden / Ich gelooue dz ick twolck
 wel ophouden soude van dat tselue niet en
 soude gebeuren solange ick hier bē / maer
 so haest ic wech bē / mach v hoocheit heur
 versekert houden van nieuwe onrustē wt
 vlederhande oorzaken dier toevallē moe-
 gen. Ich sal desen middach my vinden by
 den Bisschop van Dornick dry mylen van hier *Folio 198.*
 om met hem van dit point te spreken / wāt *199.*
 Daer ane hangt de gheheele ruste ende ee-
 nicheit van der Stadt. Ich worde ghe-
 waer datter een seer groot misverstānt is
 tusschen den heere van Moulvais / ende
 die vandese Stadt : ende my dunct dat
 men tselue misvertouwen seer qualick
 salcunnen wechnemen. Waer de heere
 vā Montigny mijn broeder hier / het waer
 al ghebaen / want ick verstaē dat hy van
 alle de inghesetene seer beraint ende ont-
 sien wort.

Extracten wten Brieue by den Ad *Numc. 11.*
 mirael aende Regente gheson-
 den den seften Septembrijs /
 Kuerende den preken binnen.

¶ Engaende het point vanden preken /
 heb ick ghisteren langer gesprokē met
 ff iiij mijn

Folio 175.
101 188.

mijn heere den *Bischoop van Dornick* ende
 hoewel hi in deser sake geē opinie en wilt
 gheuen als hem niet ghezoouft wesen de/
 soo ghedraecht by hem nochtans tot tge-
 ne v hoocheit beuelen sal/ maer behēt wel
 dz so verre v hoocheit de pzekige niet toe-
 en laet binnen der stadt / datter dagelijcx
 wel inconuenienten mochten geruſen/ ge-
 lück voor waer elcken kenlijck is / Ende
 hoewel ick altijt daerop ghebleuen ben/
 dat die pzedicationen souden geschieden buy-
 ten der stadt/ al gheschieden die voor dat
 cord van den Edelen / niet alleen binnen
 der Stadt/ maer oock inden kercken al-
 daer. Soo heeft my goet ghedocht op dat
 point in gheen dispute te comen/ maer
 hebbe daer altijt op ghebleuen / dat de
 Weth by uwen beuele hen soude bequae-
 me plaetse bewuſen om hen pzekinghen te
 houden/ mits welken me Vrouwe om al-
 le saken te stillen/ soude ick (onder oot-
 moedige correctie) van opiniē wesen/ dat
 v hoocheyt toeliete dat die ghedaen wer-
 den binnen der Stadt/ sonder eenighe ker-
 cken te houden/ Daermede soude icht
 hopen all te lissen/ Iae soude van mey-
 ninghen wesen / heel Conſistorie en-
 de de principaelste vander nieuwer Re-
 ligien

ligien te doen verbinden van den Bif-
 fchop ende den gheestelijckē alle eere te vo
 wijfen/ ende ick seluer soude den Biffchop
 willen inbrenghen binnen der Stat/ hem
 wederleuerende zijne kercke ende alle de
 andere stadt.

Ick heb oock den heeren Desquer-
 des ende Bileers vercleert/ tghene v hoo-
 cheyt my hadde ghescreuē/ die der seluer
 daerop scrjuen/ v verfekeren me Brouwe
 dat sy hen wel qujten om alle saken tot
 stillicheyt te brenghen/ ende dat ick
 sonder hen niet wel en soude
 hebben te wege brenghen
 het ghene dat v hoo-
 cheyt my had be-
 last.

ff v

Ex

Numm. 11. Extracten wten briene vanden
Admirael ghesonden aende Re-
ghente den 8. Septembris/rue-
rende den Publicatien ende pre-
dicatien.

ME VROUVE.

Folio 190.
191.192.

Ick heb ontfaen uwen brief vanden 7.
deser maent dieuende op mijn brieuen
vanden iij. ende v. antwoorde opte punc-
ten daer uwe hoocheyt eenich misaegen
af heeft/naedien ick ghewaer worde dese
valsche achterclappen/soude het alle late
gaen soot wilde/maer den treck dien ick
hebbe ten dienste van zynre Mayestejt/
ende tot ruste vanden lande bedwingt mi
patientie daerinne te nemen/hopende tot
mijnre coemste naeder voldoringe uwer
hoocheyt te gheuen/der seluer biddende
mi niet te willen condemnereen/ ick en sy
ghehoort/Wengaeñ dat v hoocheyt scrifte
veremt genomen te hebben dat de heerē
van Desquerders ende Wileers genoemt
staen in een publicatie hier ghedaen en sal
men niet beuinden dat die aldaer seffens
met my ghenoeemt staen/maer als alleen
lyck daer by ghewerst hebbende/dwelck
ghe

ghebeurde ten grooten versuecke vanden
 Magistraet / dewelcke seyde dat iselue
 grootelijck soude dienen om de Stadt in *Fol. 177.*
 stillen te brenghen / waer op ick aen hen *180 181 182*
 versocht / hen daer by te vinden / ende men
 en sal niet vinden dat sy in eenighe ghebo-
 den meer ghenoemt staen / oft oeyt geseit
 hebben te hebben anderen last dan om al-
 len goeden dienst en neerslicheyt te doen /
 ghelijck sy oock uwer hoocheyt den v. de-
 ser ghescreuen hebben / hopende dat uwe
 hoocheyt der waerheit nu verstaende des
 wel te vreden sal wesen.

Uwe hoocheyt sy wel verschiekt dat
 ick mijn wterste beste ghedaen heb om te *Folio 178.*
 maken dat de predicatien buyten der stat *tot 182.*
 ghehouden mochten worden / maer ick
 vinde daerinne oueruele groote swaer-
 chede / ende aengaende dat uwe hoocheyt
 schryft dat de weth by hen briuen van
 den vijfften der voorleder maent soude ge-
 screuen hebben / dat sy te vreden souden
 gheweest zyn met een plaetse buyten der
 stadt / voorwaer de saken zyn sedert wel
 verloopende ende ghelooue wel dat hadden
 hoocheyt ouer ses weken willen toelaten
 dat de Inquisitie soude hebben achterge-
 bleuen metten Placcaeten / en dat niemāt
 om zyn gelooue en soude veruolcht ghe-
 wordē zyn / die vander sctigien souden te
 vrede

preden gherweest zijn/ van nemmermeer
 predicatie oft oeffeninghe nae hen manie-
 re in Conincx lande te doen/ maer de on-
 geregeltheden zijn nu te ouer seer groot/
 waeren sy hier die neffens uwe hoocheyt
 zijn/ sy en souden mynen handel nie t soo
 blameren.

Numc. 11. Extracte wten brieue byden Ad-
 mirael aende Regente gesonden
 Den 10. dach Septembris/ opte
 predicatiën S. Amands/ ende
 volck in wapenen.

ME VROUVE.

Ick heb dooz den heere van Beaunoie
 uwe hoocheyt ghewaerschout vanden
 raet van deser stadt/ ende verwachtte
 daerop antwoorde ende tgene uwer hoo-
 cheyt belieuen sal my te beuelē/ ick heb op
 ghisteren soo wel den Canonicken als dē
 Magistraet verclaert/ dat ick voz my ghe-
 nomen hadde te beuelen/ dat men de pre-
 kinghen vooztaene buyten der stadt hou-
 den soude/ maer soo wel deene als dand-
 re hebben my ghebeden dat ick daermede
 soude willen verthoeyen tot dat de Cano-
 nicken by heuren Bisschop souden ghe-
 weest

Folio 178

179 181 182

183.

weest zyn om hem te verthoonen hoe lut
 tel versekerheden dat sy sulen hebben/
 soo verre men de predication buytē hout/
 gemerct sy nit en sulen willen bliuen by
 hen buyten gaē so haest ic wech sal wesen
 ende comende teghen uwer hoocheyt or-
 dinancie sulen vallen inden penen byder
 seluer ghestelt/ Ick en wil oock niet laten
 van uwer hoocheyt te waerschouwē/ hoe
 dat ick gisteren auont tijdinge creech dat
 eenige vander nieuwer religie weseude te
 S. Amānd bestraken om het gemeyn volc
 oproerich te maken/ ende insghelinc die *Folio. 207.*
 van Valenchijn om hen soo verre te byren *208. 209.*
 ghen dat sy souden vernielen de Abdijē vā
 S. Amād/ onder tōersel dat de Cardinael
 soo inden haet is/ maer ick sorghe dat in
 dien sy sulcken ouerlast deden sy voor der
 toetasten souden/ Ende want S. Amāndt
 is onder dese ballaige/ ende dat men sou-
 de moegē vermoeden (hoewel tonrechte)
 dat ick des wel te vreden soude hebben ge-
 weest/ mits mē wel weet/ dat ick des Car-
 dinaels vriēt niet en ben. So heb ick op dē *Fol. 89. 90.*
 staenden voert by my ontboden den Guers- *91. 92. 93.*
 meyer van S. Amānd hem verclaerende/
 al tselue en sal moegē daer ter plaetsen rei-
 sen om daerin te verliē/ hebbēde oock ont-
 bodē den edelen die te Valenchijn zyn/ hen
 oock aldaer te vinden/ om by alle maniere
 middel

te vinden om sulcken quaet te verhueden/
 v verseterende me vrouwe dat ick sulckē
 neersticheyt sal doē om de plaetse te bewa
 ren als oft die mijn eygen ware. ende wes
 ser voort ghebueren sal/ ende wat worden
 ick daer sal stellen/ sal ick voort uwer hoo
 cheyt ouerscrijuen.

Folio 165. Voor mijnen persoon/ ick hadde lieuer
 in eenighe plaetse vanden Torck belegert
 te wesen/ om der Christēheyt aldacr diēst
 te moeghen doen/ dan gheemployeert te
 worden inden sakeu/ daer ick my hier in
 vinde/ want ick wel wete al doen ick al dat
 moegelijck is om doene/ men my noch tsel
 ue qualijck afnemē sal/ want daer is groot
 onderscheyt/ te zijn opte plaetse in persoo
 ne/ oft elders daeraf hoozen couten.

Numm. 11. Extract wten briue byden Admi
 rael aende Regente ghesonden
 den xiiij. Septembris/ ruerende
 S. Amand.

ME VROUWE.

Folio. 206. **B**olgende tgene ick uwer hoochz heb
 207. 208. gescreuen den 10 deser/ heb ick mi ge
 209. wonden tot S. Amands/ alwaer ick hope
 sulcken oordre ghestelt te hebben/ dattet
 geen

geen quaet gheschieden en sal/ hebbende
geordneert dien vander religien aldaer
dat sy gheen predicatien souden houden
binnen der stadt noch in geen kercken vā
den onligghenden Dorpen/ maer dat de
ghewoonlijcke diensten alom soudē wor-
den weder ghedaen/ waerinne sy verwil-
licht hebben/ ende ick hope dat sy hen stil
houden sullen/ anderssins sal ick die doen
straffen/ naeuolgende den gebode/ dwelck
ick aldaer heb doen vercondighen/ dewelc
ke begrijpt verbcurte van lijf. ende goet.

Aldaer wesende ontfinghe ick uwer
hoocheyt brief vanden 12. deser/ ende diē *Folio. 173.*
volghende/ sal ick my terstont tot Doornic *193. 194.*
vinden/ hopende int werck te brengen het
middel by v hoocheyt my ontboden/ ende
sal de prekingen doen houden buyten der stat,
ende hadde ick vanden beghinsel sulcken
last gehad/ ick hope het soude alreede al
volfschiet zyn.

Wengaende dat uwe hoocheit mi heeft
ontboden dooz den heere van Beaunois/
ende oock alsu mi scrijft/ *mynder niet qua-*
lijck te vreden ghevveest te hebben. heeft my
seer lief gheweest/ ende mach heur v hoo-
cheyt wel verskert houden/ dat ick my
alom geerne sal emploieren voozden diē se
van zijnder mayestejt/ in altghene uwe
hoo-

hoocheyt my sal willen beuelen/ Ende' al heb ick beueest gheweest/ oft ick ergens in ghemist hadde/ ende daer op uwer hoocheyt heb begheeren voldoeninghe te geuen/ ick hope sy my tselue niet qualuck afnemē en sal/ gemerct dit punct vander religie so ketelachtich is/ dat oock een woort een ganssche handelinghe wel mach veranderen/ dies ick my wel beladen vinde/ te meer ick noyt mijn leuen sulcken saken ghehandelt en hebbe.

Numc. 11. Extract wten Brieue vanden Admiral gesonden aende Regente den achthiensten Septembris/ Knerende den Predicatie buyten.

*Fo. 179. 180.
181. 182.* **S**blieden hebbende ghehoort mijn beuel/ hebben achter raedt genomen/ en na lange deliberatie hebben te vreden geweest dat sy hen sermomen houden sulden buyten der Stadt/ behoudelijck dat ick hen soude toelaten eenighe ongewilde plaetsen binnen der Stadt/ tot dat sy de plaetse by my hen bewesen/ souden daer toe bereet hebben ghemaect/ dwelck ick hen by aduysse vader Weth heb toegelatē
opte

op te restrictien hier by ghemuecht en ben
 van meyninghe hen voortaeue niet te ge
 dooghen dat sy eenige kercken meer sou
 den houden tot hen prekinghen/maer de
 ouden dienst daer weder inne te brengē/
 biddēde dat v hoocheyt wille beuelen mis
 nen heere den Bisschop van Doornick dat
 hy hem terstont alhier vin te om coorde te
 stellen int ghene zyn officie is/ende aen
 gaende de verskertheyt van zynen per
 soon/men sal hem die soo goede geuen als
 hy sal begheeren/ Ick passeerde gisteren
 monstre tot 1200. personen/cassereen alle
 andere die welses duysent waeren/ doen
 die schue 1200. zyne mayest. eedt doen en
 tot bewaernisse vander stadt.

Folio 163.

164. 165.

166.

Midts welken me Vrouwe ick goet
 heb gevonden dat ick uwer hoocheyt sou
 de seynden alle mijn handelinge door den pen
 lionaris vander stat op dat uwe hoocheyt
 my op al haer belicste lacte weten/ v bid
 dende me Vrouwe dat /indien dat ghy daer
 inne yet vint daer vvat op te seggē soude valle,
 de schult daer af toe te scrijuen niet my/
 maer den tyt die onsluedē nu is vermeererde,
 hopende tot mijnen wederkeren breeder
 vercleeringhe aen uwer hoochz te doene.
 Ende want hierinne haeste is ghelegghen
 op dat dese geesten die nu op goede wech
 sijn

Folio 191.

192. 193.

194.

Folio. 217.

218. 219

zijn/hen niet weder en roeren / bidde ick
om cozte antwoorde op al/op dat ick oock
eens van hier mochte gheraken / daer ick
meer ghequelt ben dan oyt was Edelman
van mynder qualiteit.

Numc. 11. Extract wten bzieue byden Admi-
rael aende Regente ghesonden
den 19. Septembzis op zijn bes-
soingne ende oyt grauen.

ME VROUVE,

N het scrijuen van mijnen bzieue/
heb ick ontfanghen den bzief die u-
wer hoocheit belieft heeft my te scrijuen
den seuenthiensden deser. Waerop alsno
by my niet voorder gheantwoort en sal
worden/dan dat ick mi referere *totten saec*
ken die ick uwer hoocheit seinde met alle
mijn besoinnee. Ick en derre niet ver-
trecken/het en sy eerst al volschiet/anders
soude ick nieuwe onruste vreesen/ghelick
uwe hoocheit dooz den Pensionaris du
Chambge sal moeghen verstaen / en aen-
gaende dat men uwer hoocheit soude ghe-
waerschout hebbē/datic in onser Vrouwē
kercke *grootte schaede soude doen* / ben ic wel
verwondert vanden genen die uwer hoo-
cheit sulcx aenbrenge / en hope der seluer
te mynder compste deshaluē wel te payē.

Folio 188.

189.

Soe

So vele isser af/ datmen daer eenighe stukken gelts heeft geuonden die ick heb doen bewaren om geleuert te worden dient toe compt. Ick heb ooc alle t'gout en siluer dat ter is vonden/by den Magistraet doen ouerleueren den Canonickē/de welcke een deel daer af der stadt hebbē geleent op goede sekere bozge. Deselue Canonicken heb ben ooc gecregē sekerer registers/ bescheet en pzeuilegiē heurer kerckē dienende/ die sy al opt casteel hebben doen dzagen/ my vercleert hebbende dat sy die stukken niet en soudē willē verlozē hebbē vooz 50000 gulden. Ter wylē ich hier geweest heb/ heb ick gearbeit om alle sakhē te lissentusschen de geesteliche en de ghemeinte/ de welcke tegendander seer verbittert waste mīnder compste/ maer zyn nu genoegh vereenicht/hopende alle kercken in goede sozden te bzenge. En als aengaende vā niet meer te grauen/nadiē v hoocheit sulcx belast/sal icht doen aflaten/ hebbende gheproeft een sozt daer eenighe apparencie schijnt te wesen/ daer by de kercke gheens sins en can beschuldicht worden.

Extracten wten Briue vanden *Num. 11.*
 Admiracl aende Reyghente den
 24. Septēb. opt voozliē vanden
 Casteel en siluerē der kercken.
 G g Jch

Ick heb den 20. deser maent aen uwē
 hoocheit gesondē den Pētionaris vā
 deser stadt/ēn ben verwachtē dantwooz;
 de die uwer hoocheit sal belieuen hem te
 gheuen/daerentusschen zīn alle dinghen
 hier stil/ēn heb alle die Canonickē en̄ gee-
 stelicke gestelt in hen kercken/ēn niemant
 en veruoozdert hem om hen lieden eenich
 leet te doen met woozden oft met werckē/
 onderhoudende weltghene ick hier had-
 de doen vercondighen / daer af ick uwer
 hoocheit seinde Copie.

Daer warē eenige Soldatē vergadert
 omtrent S. Amand/ die hen seiden te we-
 sen aendē heere vā Cozdes/ stadthoudere
 te Douay/ dewelcke aldaer ouerlast dedē/
 seggēde niet te willē wt teerē dan Abten
 goet/ dwelck ic verstaen hebbende/ hebbe
 hen doen beuelen dat sy van stonden ane
 souden vertrecken/wel weten uwer hoo-
 cheit sinniet te wesen datmen de geestelic-
 ke soude beroouen/ ende in gheualle van
 weigeringhe/ dat ick hen soude cloppen/
 waerop sy vertrocken zīn na Douay.

Me vrouwe/ de artillerie en̄ munitiē die
 uwer hoocheit belieft heeft te seindē van
 Mechelē/ is gisterē hier brocht/ dewelcke
 ic opēbaerlic ten aenliē vāde gemeinte int
 casteel heb doen vuerē/ so mi dochte tselue
 so te

Den Briez by Den Admiraelaende *Num. 11.*
 Regente ghescreuen den seuen-
 entwintichsten Septēbris / opt
 accorderē van Doznick en swa-
 richeit vanden Stadthouderē.

ME UROUVE,

Ick heb ghisteren auont ontsaen den
 Briez die uwer hoocheit belieft heeft
 my te scrīuē den 24. deser maent door de
 ser stadt Pensionaris vooz antwoorde vā
 de gene die ick uwer hoocheit had gescree-
 uen den 18. en 19. waerop ick heden by my
 heb ontboden die vander Weth / en oock
 eenige gedeputeerde van die vander nieu-
 wer Religien om te wercke te leggē de ar-
 ticulen te vozen hen voorgehoudē / die ick
 oock uwer hoocheit hadde gefondē om te
 weten of de selue eenighe veranderinghe
 daerinne wilde gedaen hebben. Ende soo
 wten voorsz. brieue van uwer hoocheit
 schijnt / dat deselue ghenoech toelaet dat
 mē die accorderē hadde ick vooz my geno-
 men die te sluyten / dwelck de Weth seer
 van my versochte. Maer als wy quamen
 opt point vander verskeringe te gheuen /
 so heeft my de Heere van Moulbais ver-
 cleert / dat hy dien vander nieuwer religie

Fo. 190. 191.

102. 193.

Folio 198.

199. 200.

Es ij niet

Folio 166.
169.

Fo. 170. 171
172.

niet met allen en wilde verskeren sonder
des expzessen last vā uwer hoocheit te heb
bē. Ende hoe wel ich hē heb verthoont de
macht die ich hebbe van hē te beuelē/naes
volgen der commissiē die ghy my hadt ge
geuē om dese onrustē ter neder te leggen/
so en heeft hi nochtās nergens in gehoor
saem willen wesen/ ten eind voozsz. maer
seide dat hi uwer hoocheit daerop scrīuē
soude int langhe/waer af me vrouwe ich
voozwaer wel ben verwondert geweest/
want dit mochte wel een oorzake zyn/ dat
al wes daer gehandelt is / weder int ver
weert gestelt soude wordē. Wāt so lange
volck niet en is verskeret van die vanden
Castele/ so sullen sy altijt in mistrouwen
bliuen. Ghisterē dede ich binnē der stadt
ontladen *de artillerie* die uwe hoocheit had
gesonden van Mechelen/ en de heere vā
Moulbais ende ich deden die stucken met
macht van volcke doen tot binnen dē Ca
stele/waer toe eenige vander stadt oock
hielpen/was oock vanden aduise/ dat ee
nige knechten des heeren van Beauvoir
comende van Vrien/souden dweers dooz
de stadt ten Castele trecken/ ende my is
vercleert dattet volck daer niet op en sprā
ken/verstaende alle die vāder Stadt/dz al
tselue geschiede tot bewaringe vandē Ca
stele/dwelck was tot verskeringhe der
goede

goede/ en straffe der quade/ en dat der reli-
 gien aengaende/ al soude hen worden on-
 derhouden/ des ick met hen handelen sou-
 de. **W** hoocheit mach bedēckē in wat grooten
 misvertrouwē dese stadt vallen sal/ en
 stelle ick hen daerinne niet te vzedē/ waer
 doo; niet alleē dit volck/ maer ooc alle hen
 gebueren in onrusten mochten comen/ en
 icken soude van hier niet derring scheiden
 sonder eerst hierop antwoorde te hebben/
 en ooc te volbrēghen des voor;sz. is/ ghe-
 noech merckende het quaet datter anders
 sins wt volgen soude/ dwelck my al tselue
W. hoocheit heest doē verthoonē/ biddēde
 daerom terstōt antwoorde te hebbē/ hier
 mede/ ꝛc.

Extracten van den Brieue byden *Листе. 11.*
 Admirael aende Regente geson-
 den den 3. Octob Rnerende der
 versekeringe vādē Stathoude.

ME VROUVE.

Bij mijnen bries vanden 25. der voor-
 gaender maent heb ick int langhe u-
 wer hoocheit verthoont tghene belette/
 dat mē dien vāder nieuwer religie niet en
 had cunnen geuen de versekeringe by hen
 versocht/ mits der weigerige die de heere
 van Moulbaïs my hadde gedaen/ dwelck
 G g iij by

Folia 108.
199. 200.
201. 202.

by my seet uwer hoocheit gescreuē te hebben/ en hebben nu ontfangē den brief die uwer hoocheit heeft belieft my te scrijuen den 30. So dunct my dat deselue niet ten besten te vreden en is van dat die vander nieuwer religien daer by bliuen/ dat sy willen verskeringe hebben vanden Castele/ latende hen voozstaen dat sy hen behoorden te vreden te houden metter verskeringe die uwe hoocheit heeft ghegeuen den geconfedereerden Edelen by mannē van prouisien/ dewelcke sy wilt doen onderhouden. Om dacrop te antwoorden/ bidde ick uwer hoocheit te willen lettē op tghene ick heur heb ghescreuen by mijn voozgaende brieuen/ ende insghelijcx by die vanden 5. 6. 8. 14. ende 18.

Folia 183.
184.

So verre nu dat ic van hier gae/ sonder te geuen de verskeringe sowel van die vā den Castele als vādē Bisschop (die noeyt inder stadt en heeft willen comen want ick hem ghescreuen hebbe) ende dat sy verstaen dat ick den last van deser plaetsen niet en wil aennemen/ ende dat v hoocheyt verctrect de commissie te seinden. Sy sullen in een groot mistrouwen tegen my valle/ ende hen laten voozstaen dat ick hen wil bedrieghen / ende dat v hoocheit yet int heimelick teghen hem op handen heeft/ want het zijn de archwanenste lieden vander werelt / ende het is
my wel

my wel leet dat ick hen niet en can wiffina
 ken dat sy hen behoorden te vrede te hou
 den *mette simpel verfekeringe* van uwer hoo
 cheyt. daer toe men hem niet ghebzengen
 en cā/dwelck my uwer hoocheyt doet bid
 den/te willen seyn den de voozscreeuen com
 missie/ende welern stelijck den voozseydē
 heere van Moulbais te scriuen/ dat hy
 alle verfekeringhe geue/volgende den ge
 handelden articulen.

Den brief vanden Graue vā Hooz: *Numc. 11.*
 ne ghesonden aende Regente dē
 II. Octobris/opte swaricheden
 byden stathoudere vanden Sou
 uerneur ghemaect.

ME VROUVE.

Ganghen hebbende de brieuen vā
 uwer hoochz vanden 7. deser maent
 byden welcken ghy my beucekt aldaer te
 comen om soo vele te beter alle swariche
 den te cleeren/verstaende dat daer en tuse
 schen soude euen wel in zyn gheheel bli
 uen den last die ick van deser plaetsen heb
 be/tot dat v hoocheyt anders soude ordi
 neren/my daer neffens belastende sulckē
 pozden inde sacken hier te stellen dat due
G v rende

ende mijnen afwesen geen onruste en ge
 beurde/om welken wōē bziēc te voldoe
 ne/hebbe ick metter weth gehādelt om te
 besien hoemē best soude v̄huedē alle de be
 roertē in mijnē afwesē en voozt gesprokē
 met die vander nieuwer religien op dat sy
 hen stil soudē houden ter wijlen ick sou
 de weth wesen/dewelcke my seyden / dat
 zyt wel doen soudē in mijnder tegenwooz
 dicheyt/maer soo verre ick vertrack son
 der hen eenige verskerheyt te doene / sy
 sonder achterdencken niet zyn en consten
 noch gherust wesen/my daer om bidden
 de niet te willen vertrecken/ waer op ick
 hen seyde dat ick nootlijck my by v hoo
 cheyt moeste vinden/om heur de saecken
 van deser stadt te verthoonen/dwelc met
 brieuen niet soo wel en const gheschieden/
 maer na vele propoesten seyden sy mi dat
 sy vaste ende sekere waerschouwingē had
 den van hennen vrienden ende maeghen/
 datmen knechten ende ruyteren om hē te
 bederuen int Casteel soude stellen so haest
 ick verreyft soude zyn/ Ende hoewel ick
 hen verskerde datter niet afen was / en
 dattet al niet dan valsche aenbrenghen
 en was/ende dat v hoocheyt sulcx niet en
 soude belastē sonder my des te waerschou
 wen/te meer dat sy noch dē 7. deser maēt
 my had ghescreuen/ dat sy my beual van

Fo. 190 191

192. 193.

194

Fo. 198 199

200. 201.

deser plaetsen/ende vāden Casteel/na ver
 moegen der commissien die v' hoochz te
 mīnen scheyden my hadde doen geuē/ ho
 peñ hen daer mede te paeyē/maer en zyn
 daermede niet willen te vreden zyn/ ende
 want ich veerdich was om reysen/ en mīn
 volck alreede voorghesonden hadde/ be
 dachte ich van een ander middel hen voor
 te houden/ Te weten/ dat gedueren mīnē
 afwesen oft ten minsten binnen vier dagē
 men geē volck van oorlogen indē Casteel
 noch inder stat en soude legghen/ende dat
 ich maken soude dat de Heere van Moul
 bais hen sulcx ghelouen soude na vormoe
 gen der macht die ic hadde van hem te be
 uelen/hopēde dat sy daermede gesilt sou
 den worden/ende hoewel sy my vele daer
 op seyden/ nochtans waeren eytelijck
 daermede te vredē/mits hebben de voor
 seyde verskeringe/want hen des te meer
 achterdenckens dede hebben dat op giste
 ren clooten waren aencomen en gedaē int
 Casteel/dwelck sy waren gewaer wordē/
 want uwe hoocheyt en soude nēmermeer
 tunnen geloouē/hoe archwanich dit volc
 is/om nu diē volgen hen te bet te paeyen/
 docht my goet den Heere van Moulbays
 daerop te spreken in hen presencie/hē seg
 gende dat hy geen crijchswolck inden Cas
 teel noch inder stadt inne laten comē en
 soude

soude sonder mijn beuel oft dat ick tot v
 hoocheyt soude hebben ghesproken/waer
 op hy my antwoorde dat zijns persoons
 aengaende/hy altijt ghcreet was my allē
 ootmoedighen dienst te doen/*maer dat hy*
hem daer toe niet en vvilde verbinden, maer
 indien dat hy brieuen ende beuel vā uwer
 hoocheyt creech van volck int Casteel te
 nemen/ dat hy die inlaeten soude/*En hoe*
 wel ick hem verthoonde den last dien ick
 hadde van hem te ghebieden/ende dat het
 vertrecken van volck in te nemen vooz
 twee daeghen niet letten en conste/ so my
 dochte de plaetse in gheen perijckel te we
 sen van inghenomen te worden/ ende dat
 ick terstont by v hoocheyt my vinden sou
 de/ende die waerschouwē vantselue mijn
 beuel dat ick hem hadde ghedaen/Soo en
 wilde hijt nochtans niet doen / waerinne
 ick vinde my te cort ghedaente zijne alst
 edene is/maer hy seyde my / dat hy hem
 altijt wel sal verantwoorden vā dat hy mi
 niet ghehoorzaem gheweest en is/ Ende
 want ick hem houde vooz een Edelman
 van eeren/en wilde ick hem niet vooz dere
 dringhen/maer soo vele isser af/ oft nwe
 hoocheyt en behoorde my sulcken last niet
 te gheuen oft moeste my aldaer ghehoor
 zaemheyt doen gheschieden/*maer ick vree*
 sen

sende eenighen oploop, hebter stont afgeueer
 dicht nae v hoocheyt desen mynen Edels-
 man om der seluer mondelinghe te ver-
 thoonen des ick scrijue/eensamentlyck in
 wat perijckel ick my vinde by faute dat-
 men my niet ghehoorsaemen is/v biddē-
 de den seluen in haesten weder om te sein-
 den/ende in mijn plaetse eenen anderen te
 stellen/wandt ick my der saken niet meer
 moeyen en wille/ soo ick genoegh gewaer
 worde/hoe weynich mijn diensten geacht
 worden/ende en can sock niet langer ver-
 swijghen/soo vele onghelijcx als men my
 in dese mager commissie aengedaē heeft/
 daer af ick in tijden ende wijlen sal doen
 blijcken/hiermede/ꝛc.

Extract wt eenen brief ghescreuē
 byden Graue van Hoorne aen-
 den Secretaris Crasso den 19.
 Decembris/auno 1561. raeken-
 de den Abdijen.

Num. 12.

SMer vā ick letter beswarenisse neme/ *Fo. 93. 94.*
 v versoekende dat ick ghenoech sae- *95. 96. 97.*
 ken hebte in mijn huys sonder te verstaen
 in die van zijne Mayesteyt/ ende te meer
 ghemerct/dat de Prince van Oraengien
 ende de Graue van Egmont my gheseyt
 heb

hebbē hoe dat sy zūne *M.* hebben gescre-
 uen dat hū niet en dochte zūne *M.* te moe-
 gen dienen indē raet van staten/ en wildē
 hen also daer van ontsaen/ het welcke ick
 niet en verstant doen ick van *Madzil* reis-
 de/ *G*hi weet dat ick altyts lust gehad heb-
 be zūne *M.* te dienen/ ende dat en can men
 niet gedoen/ het en sy zūne *M.* verstaē de
 willen/ ende achteruolgende de dienstē/ de
 selue vergelden. nu het schijnt alhier dat
makende de Bisschoppen, het al gheremedieert
is, ende dat hierinne alleenlyck de salicheyt vā
desen lande hangt ick heb vreesē ghenoech
 dattet sal wesen de principaēle verderffe-
 nisse van desen lāde/ ende indien zūne *M.*
 hadde verstaen/ hoe dese saken gehandelt
 worden/ ende hoe seer men siet op eyghen
 bate hy soude hem wel verwonderen/ en-
 de alsoo dit gheen dinck en is/ dwelck my
 raecht/ soo en wil ick niet breedere schry-
 uen/ ende segge v alleenlyck dattet de *Car-*
dinael al ghebiet/ ende indien de sakē qua-
 lykchen gaen/ dat zūne *Mayeyt* de schuld
 niemāt anders en wjete dan hem allene/
 dan want hy niet ghenoechsaem en is om
 de landen te gouernerē/ soo en behoort
 de hjt hem niet te onderwinden.

Extracten wten briefbyden Admi *Num. 1*
 rael aen zijnen Broedere ghe-
 schreuen nae Spaengien/ den
 10. Octob. 1566. Vande Beelt-
 storminge.

WEn isser soo in verbaest gheweest/
 dat wy wesende te Bruessel niet en
 wisten/wat doen noch in wien ons betrou-
 wen/ende op dat ghy weten moecht/ hoe *Fo. 115. 115*
 benaut dat wy waeren/wy werden den *117. 118. 119*
 xxij Augusti smozghens tusschen drey en-
 de vier vren by heur hoocheyt ontboden *120.*
 ende vonden heur ghereet om te vertrec-
 ken/hebbende alreede heur hacqueneyen
 al gereet int perck en by heur warē de hee-
 ren van Arenberge Sarlaymont en Roz-
 carmes/ende naedien mijn heerē de Prin-
 ce/Egmont/Mansfelt/hoochstraeten/
 Querempden/Vinghe ende Ick alle daer
 comen waeren/Soo verclaerde heur hoo-
 cheyt ons dat sy ghesloten hadde te ver-
 trecken nae Berghen in Venegou/niet
 cunnende langher ghelijden de onbehoor- *Fo 125 126*
 lijckheden die alle dlant doer voortghe- *127.*
 stelt werden/ende dat sy scherlijck was ge-
 ghewaerschout datmen binnen Bruessel
 van ghelijcken doen soude/midts den
 welken

fouden gheleyden tot Berghen toe sy soude
 (aldaer gecomē zynde) letten op tegene
 te doen soude wesen/ wy allegader sulche
 heur voornemen hoorende/ waeren alle
 gader seer verflagen/ want het was den
 rechten wech *om het heellant te doen verlor-*
ren gaen. mits welcken wy heur verthoon-
 den het quaet datter waerschijnlijck wt
 volgen soude/ indien dat sy sulcx dede/ en
 dat wy niet en wisten wte heur sulcx moch
 te hebben gheraden/ ende dat die sulcx ge-
 daen hadde/ heur geē goet dieneeren was
 ende noch min gheneycht ten dienste van
 zynre *Majestejt/ vvaerop de Heeren van*
Arenberg, Barlaymont ende Norcarmes hē
 onschult grootelijcx deden/ seggende noit
 van sulcken aduyse gheweest te hebben/
 hoewel een partievanden benden des her-
 toghen van Verschot alreede ontbodē was
 van Berghen om heur te geleyden/ ende
 in dat propoest zynde/ soo quam de Presi-
 dent Diglius/ die haerer hoocheyt seyde/
 dat hy verstaen hadde/ dat de Borghers
 de poorten hadden inghenomen ende ge-
 noten heur niet te laten vertrecken/ waer
 af wy wel verwondert waeren/ niet we-
 tende wat raet heur daer op gheuen/ dan
 baden heur dat sy heur vertree soude wil-
 len wtstellen/ ende ghelofden heur dat wi
 heur

heur niet en souden verlaten / ende wilde
 yemant heur ouerlast doen / wy souden al
 legader theuren voeten steruē / met meer
 andere verthooningen / heur oock toefeg-
 gende dat indien wy eenigen dangier ge-
 waer werden / wy heur wter stadt helpen
 souden / ende van miñnent wegghen geloef-
 de ick heur tselfde te doen volschieden oft
 daer voor doot te bliuen / dwelck daernaē
 oock alle dandere seiden / mits den welckē
 sy te zeden was noch dien dach aldaer te
 bliuen. En wy gingen terstont opt Stat-
 huys / te weten miñ heere de Prince / Eg-
 mont / hoochstraten ende ick / verghefel-
 schappende den Graue vā Mansfelt / den
 welcken haer hoocheit hadde versocht te
 willen zyn Capitein / endetaenueerden dē
 last vāder Stadt / diewelcke hem des seer
 excuseerde / segghende daer andere bet-
 toe bequaemer te wesen / ende die oock
 meer ghehoors onder twolck haddē / maer
 wy baden hem den last te willen acnueer-
 den / ende dat wy hem souden dienstich
 wesen / mits welcken wy den Raedt ende
 leden vander Stadt deden vergaderen
 om hen te vercleeren dat wy heur hooch-
 eyt hadden doen bliuen op ons woort / be-
 gherende daerom van hen te weten / oft
 sy niet ghewillich en waren / om alle onder-
 danicheit te bewyssen den Graue van
 Hh Mansf

Mansfelt/dien wy allegader by staē en ge
 hoozsaem wesen soude/waerop sy ons eē
 drachtelijck anwoerden/dat sy bereet wa
 ren met ons te leuen en te steruen/ beloos
 uende den voozsz. Graue alle onderdani
 cheyt/en dat sy binnen der stat niet en sou
 den gedoogen eenige pzekingen noch ooc
 eenige verwuestinge van Kercken ende
 Beelden/dwelck wy haerer hoocheyt we
 der ginghen aengheuen soo ons de sacken
 vander stadt genoech dochten verskeret/
 Maer des auonts ten seuen vren ontboot
 ons heur hoocheyt weder/ Ons segghen
 de hoe dat sy vaste waerschouwinge had
 de/datmen den nacht soude beroouen alle
 de kercken vander Stadt/iae oock vernie
 len de Capelle opt hof/en daer dootlaen
 den voozscreuen *President, ende de Heeren*
van Arenberg ende Barlaymont. ende heur
 ende den heere van Egmont gheuangen
 nemen / te meer stonden verhaelende dat
 sy quaelijck bedacht was gheweest/als sy
 soo onsen raet ghelofde/ ons vermaenen
 de op ons trouwe ende gheloof ten cyn
 de dat wy heur wter stedt helpen souden/
 ende heur tot my keerende/sprack mi dus
 aene/*Ghy zijt de meeste oo:sake/ dat ick*
mi in dese benauthheit vinde/waerō en liet
ghy my niet wech reysen/ oft voldoet nu
 tgene

tegene ghi mi beloofst hebt/waerop ic heue
antwoorde dat ic bereet was tselue te doe
ne/en te gaen fortseren de wachte vande
Coudenberfchepoorte om heurē beuele
genoech te doene/maer dat ick verfekert
was datter niet met allen af en was vā al
le deserappoorten/en dat die vā Brussel
niet moegelijck en was sulcx te volbren
ghen/ ghemerckt daer soo vele vanden
p̄incipaelsten heeren ende Edelen inder
stat waeren.

Soo vele isser af/ Ick en const noyt eeni *Fo. 120. 121*
geapparencie mercken/datmen sulckē sa
ken soude willen te wercke leggen/ midts
den welcken *uert ghesloten datmen met de*
sen Edelen ouercomen / en den volcke de
prekingē toelaten soude sonder wapenē/
volgen dē accorde hier gevuecht/ anders
sins en was het n̄ moegelijc geweest dat
men volck soude cunnen hebben gebren
gē tot gehoozsaetheit/en de Prince vā *Fo. 164 16*
raengien die reis de terstōt na Antwerpē
om daer oorden te stellen/als wesende de
plaetse daer meest aene gelegen was dat
daer remedie gestelt werde/ daer hy seer
toe gearbeyt heeft/ En aēgaen v Souuer
nement van Doznick/ So men verstonde *Fo. 171 172*
dattet aldaer oock al int verweert stonde/
wilde men den heere van hachicourt/
daer seyden om die te stillen/maer so my
h h ij in

In mijnder conscientie dochte dat hy geen
 heere en was om sulcken sakē te handelē/
 ende oock bepeisde hoe grootelicx het v
 raecte/ginge die plaetse verlozen/ hoewel
 ghy tuwen vertrecke des genoech ontlast
 haddet. So sloote ick mijnen dienst daer in
 te presenteren/ ende dien volgende ben ick
 derwaert gereist den 30. Augusti.

Folio 199. *200.* *mannen in wapenen tot bewaernisse ende*
 wachte vander Stadt/ Ick heb die ghe
 brocht op 1200 hoofden onder acht Capi
 teinen/ heur hebbende doen eedt *doen aen*
de Heere van Moulbais/ ende den stade van

Folio 165.
166 167.
168.169. *be/* Ick heb oock het Casteel doen veel ver
 sien van prouande/ artillerie/ poeder/ cloo
 ten ende andere noot sakelicheden ten aen
 sien van die vander Stadt. De heere van
 Moulbais heeft oock gelicht 150. knechtē
 bouē zjn ordinaris garnisoē/ en het vēdel
 vādē heere van Beaunoir is ouer ooc net
 twee gesellen/ so dat mi dunct dz de plaetse
 nu wel bewaert is/ die vander Stadt heb
 bē my seer gebeden/ dz ick soude willen te
 vreden zj den last vā deser plaetsen gedue
 rende unven afwesen te willen aenueerdē.
 My allegader versekerēde dat iselue onz
 sake

sake soude wesen dat alle saken daer betes
 gaen soudē/ en geenē oploop aldaer meer
 gebeurē. I selue hebbē sy heurer hoocheit
 ooc verthoont/ Ic heb ooc heur gescreuen
 dz ictē v zedē was den last aentenemē tot
 uwer cōpste toe/ en dat ick eenē expressen
 aen v seinden soude om v wedercōpste te
 doen haestē/ mits het so behoort om de la-
 ste die ghi hebt/ en oock dat me vrouwe v
 huysvrouwe sona heurē tijt is/ maer wat
 veruolch daerō gedaen is / sy en heeft my
 tot noch toe de cōmissie niet gesonden/ en
 thoont mistrouwē van mi te hebbē. En en
 dede ict niet om den dienst van zyn *M.* ende
 dweluarē vā den landē. I liet ooc gaē soot
 wilde. Die nu groot gehoor te houē heeft/
 dat is uwen grooten vrient den heere vā
NOIRCARMES, v verskerēde dz mijn
 heere van *Egmont*/ de *Prince van Oraē-*
gien ende *Ick*/ en zijnder niet wel te vze-
 den mede/ mits den propoescien die wy ver-
 staen / dat hy van ons seet / blamerende
 eens deels onse handelingen/ daer hy selue
 vast blijft te *Berghen* oft te *Camerūck*/
 sonder hem te willen moeyen met *Valen-*
chūn/ het en sy al gestilt voor zyn compste
 en al in oordē gestelt/ op dat hy geenē on-
 danck en behale vā met letters gehādelt
 te hebben. Wilden wy allegader so doen/
 het lant waer haest verloren.

Fo. 191. 192
193.

Nume. 12 Extracten wten brief vanden Ad-
mirael gescreuē aē zijnēbroeder
Den 20 Nouemb. ruereude zijn
handelingē van Dornick.

Wijn broeder ick heb ontfangē v brie-
uen vanden 28. Octob. den 2. ende 3
deser maent doo; Iselstein en ben wel ver-
blijt geweest/ dat ick vā v tūdinge creech/
hoe wel ick droeue ben dat ghy daer so lā-
ge blijft/ en noch luttel hopen geeft van v
coemste/ En hoewel ghy daer noode zyt/
soo zyt ghy nochtans min gequelt/ dā oft
ghy hier waert/ nae dat de saken hier ge-
stelt zyn/ en het klein remedie dat mē daer
tegen doet/ want het gaet hier al verlorē/
mits dien men de staten generale niet en
mach vergaderē/ dwelck ware het eenich
middel/ maer naedien zyn Ma. selue niet
hebben en wilt moctmen verwachten tot
zijn coemste/ my aengaen/ Siende dat ick
gheenen dienst en conste gheboen/ ende
dat heur hoocheyt mistrouwen van my
hadde/ gekeert wesende tot Brueffelden
roj. Octobris/ heb bewijs ghedaen vā al-
le mijn handelingē van Dornick en voozt
begeert daer van ontslaegen te zyne/ en
oorlof te hebben om te moeghen vertrec-
ken nae huys / alwaer ick ghekeert ben
den

Fo. 150. 151
152. 152°
153.

den iij. deser maect/hopen niet so haest vā
 daer te scheydē/ en hoe wel ghy my scrijft
 dat ick by heur hoocheyt blyuē soude om
 de redenen by v verhaelt/ nochtans en ist
 my niet moeghelijck gheweest daer lāger
 te bliuen/ gemerct men so vzeindelijc met
 my handelde/ so ick int lange zūnder M.
 scrijue/v seyndende copie vanden briue/
 dien ick v bidde zūnder M. te presenteren/
 Wengaende den predicatien en heb ick te
 Doornick niet met allen gedaen noch gēdo
 ten/ so ick zūnder M. oock scrijue haer h. *Folio. 193.*
 heeft sedert daer gesonden dē Secretaris *194.*
 de la toire/wat hi gehādelt heeft/en wete
 ick niet/ ic en dēcke mi noch dier noch and
 saken meer te moeyē vooz ick antwoorde/
 en heb van zūnd M. dewelcke oft mi wilt
 emploeyeren/sult my moegen gebieden/
 wāt ick geenē last met allē en hebbe/ en te
 zūne in eenē raet daer mē mi suspect hout/
 ghy moecht denckē/wz diēst ic daer soude
 cunnē doen/ die absent zūn spreke daer ge
 mackelijck af/maer het is verre ands als
 men hē ter plaetsen seluer vint/ En v hope
 dat ghy tuwer coemste sult beuinden dat
 ick seer wel gedaen hebbe/want ick alsw
 n3 dan ondāck vāder M. en hebbe/maer
 men en sal my gheen schult cunnen geuē/
 vandē verlies vādē landē noch vandē on
 geregeltheden/daer gheschiet/ dier noch

Dagelick meer vooz hādē schijnē te zyn en
sien weinich middelen om die te ontgaen.

Folio 19.
tot 28.

Wengaende de compste van zyne *M.* na
dien hi ghesloten heeft daer te comen met
macht/so en valt daer niet op te segghen/
men moet verwachten tgens dat God sal
willē ordinerē/maer my dunct dattet sal
wesen de geheele bederffenisse vandē lan-
de/en dat zyn *M.* niet en behoorde sulckē
lant vooz euwelicklatē gaen verlozen/om
het quaet datter toecomen is/sonder eerst
te weten van waer het zynen oorzponck
neempt. Vooz my sich beuinde dat *de nieu-
uwe Bisdommen* dese ongeregeltheden ghe-
broeyt hebbē/want de gheestelike selue
hebbē het volck begonst op te ruyden/ge-
lijck ghy hebt/moegen wetē ter wīlē ghi
noch hier waert. *De Ebdō* en heeft geen
groot gehooz onder tvolck/en sal ter stont
bedorue zyn/want sy is arme/de coopmā-
schape sal vā selfs vergaen/mit sgaders de
seyllage. Wengaende de ambachten ghy
weet wel/dat als den handel stil staet/alle
hantwerckē *abbackē*/en en worden niet
getrocken/*Daerenbouē* zyn de steden soo
seer met renten belast dattet wonder is/
die sy niet en sullen cunnen detaelen/noch
ooc de statē delasten die sy schuldich zyn/
waer dooz mē eenē deerlickē iāmer siē sal/
en my dunct dat het punct vander religie
noch

noch beter te helpē waer dan dese andere
 waerō ick wēschede datmē hadde de statē *Fo. 151 152*
 generale vergadert/om hē de gelegētheit *153. 154.*
 vanden sakē te verhalē/op hope dat desel-
 ue/vindende hen in so vele benaughteden/
 eenich middel soude by brenghen tot on-
 derhoudenisse vanden lande/maer nu sul-
 len alle de gene die eenich middel hebben
 totē lande vertreckē/ons latēde het arme
 volchopten hals/dwelc/niethebbēde om
 op te leuen/en sal niet van alle quaet voozt
 stellē/daer en bouen sal zyne *M.* met een
 groote heer cracht ouercomen om zyn ar-
 me onder saten gansselijck tonder te bren- *Folio 9, 108*
 ghen/dewelcke hy nae zyn vertreck heeft²⁹.
 ghelaten in handen der geenre/die hē geē-
 liefde en hebbē gedragen noch anders ge-
 socht dan heur eyghen bate ende aengaeū
 ons wy en hebben daer maer gediēt vooz
 een deescl' en hoe dicwils wy zūnder *M.*
 den staet vanden lande hebbē verthoont/
 men en heft ons niet geloofst/en vooztane
 noch min sal inder vuegē dat na mijn ver-
 stant ick geē remedie der saken en vīnde/
 dan tselue *God* op te geuen.

Het slot is dz wy ons vīndē in eenē deer- *Folio 95*
 licken tūt/en al hebben wy ons leuē lanc
 al tūt verstaen totten diēste vandē merster
 noch zyn wi de gene daermē met stachter
 denckens af heeft/hadde zyne *M.* eenige
 respo-

resolutie gelief te nemē/ als ghi daer eerst
quaēt/ wy en souden noeyt in dese benaut-
heden gecomen wesen/ daer sietmen wat
het is van tempoziseren ende wat ons al
goets daer van is ghecomen.

Nums. 12. Extracten wten brief vanden Ad-
mirael aen zijnen broedere/ Den
23. Nouembris/ 1566. gheson-
den/ aengaende den staet van-
den lande.

Folio 95 **W**ijn broeder nadien ick v twee brie-
uen heb gescreuen/ ben ick ghedach-
tich wordē/ dat ick v niet eē woorz en had-
de geruert vanden staet vanden lande/ dē
welcken my dunct dat zijnder *M.* behoort
de verthoont te wordē/ eñ is dat zijne *M.*
de landen can gebeteren/ mits willeñ hen
clachten verstaen/ ende hem thoonen een
goedertierē Prince/ verstaēde sonder pas-
sen zyn ondersatē/ God gaue dat zyn *M.*
hier volck wt zynē raet sonde/ om hem te
informeren/ ende dat hi ons betroude/ dis
sy ingeboren *Dassalen* zyn.

Fo. 219 220 **T**gene ick v scrijue coēt wt goet herte/
dat ick drage ten saken van zyn *M.* tot be-
waringe zijnder landē/ eñ v mach indach-
tich wesen/ dat ghi my somwylē vermaēt
hebt/ van dat ick my so seer quelde/ dat ick
sach

sach dat zyn *M.* sulcke zyne landen quam te verliezen dooz dien sy so qualijck geregeert werden/dwelck doozsake gheweest is/dz ic so lage begeert heb ontslagē te zyne. De gene die nu geloost zyn/en daerme hem op betrouw/ en zyn nergens vooz bezocht dan vooz hen eyghen saken / deene voozde nieuwe staeten die sy hebben/dan *Fol. 81. 82.* der voozde staten die sy metter tyt hopen te ghecrighen/de derde droomē na meer der dingen/de wtlandinghe haken naede confiscatien/dat is den staet van deser oozloghen/ende het coemt al ter bederffenisse deser landen/ende by consequente dat zyn *M.* sal comen te verliezen een groot ende machtich lant/dwelck altyt in allen zynē nooden hē gereet was te dienen ter See ende te lande/en weseude bedozenen denct hoe goeden vanch dat zyn ghebueren op ons hebben sullen.

Extract wten brief vanden Admirael aen zynen broeder ghesonden den 20. Januarij/1567. tuerende zyn handelinghe van Doornick. *Num. 19*

Voozwaer ic heb gedaē alwz mi moege lijc is geweest (om uwē wille) neffens die van Doornick/ghy weet oock dat sy soo lange *Fo. 165 166*

- Fo. 165 166* langhe eer nieuwer religien zijn toeghe-
daen/dattet niet te verwonderen en is/ al
was hen ghetal groot ghelijck oock te Ba-
Fol. 92. 93. lenchijn/maer ick en hebbe daer niet met alle
94. gheloten/soo ghy tuwer coemste sult ver-
staen ende oock hoemen met my ghehan-
delt heeft/dwelck ick niet gewaer en wer-
de dan int leste/want ick ter goeder trou-
wen wandelde ende dede soomen my be-
ual/maer het zijn saken te lang om scrijue
ick heb vele te vele oorzaken/wilde ick my
beclaeghen vanden onghelijcken diemen
my ghedaen heeft/maer ick en heb niet an-
ders ghedaen/dan dat ick my vertroocken
heb/want ick vele waerschouwingen had-
de/ datmen my een quaede kuere wilde
doen/ ick seynde v noch een copie vanden
Fo. 141 142 brief van Don Francisco. Ende en dede de
143. 144. versekeringe die ghy my altijt hebt gege-
genter contrarien/Ick soude daer wat af
ghelooft hebben/v toefegghende dat ick
Folio. 122. noeyt niet ghesocht en hebbe dan dē diefst
vanden meester/Ende vercleere v dat het
volck sod beroert was/ende wy en haddē
niet enen man ghereet/ende en haddemē
twolck niet ghepaeyt/Ick gelooue het lāt
Fol. 217 waer al lange gansselijck verloren/soo mi
218. 219 dunct dat het cozts noch zijn sal/soo verre
zijn Mayesteyt voort wilt metter macht/
soo ick verstaec dat hy gesloten heeft/voort
waer

waer men heeft meer dan ses iaeren ghesocht alle te verderuen ende Godt kendet den armen raedt dien men alrijt heeft gehouden/ Godt gaue dat ick noeyt inden raedt weder ghekeert en waere sedert dat ick Alonso sonde/verwachtende zijne antwoorde/want ick heb vele verteert/ en men en heeft my noyt willen betalen/wat verthooninghen oft noot dat ick bewees/ iac al hadde ick alle dē treck vander weerdelt om te houe te zijne/ Ick en heb de macht niet/want men en can van zijne onversaten oft goeden niet eenen Stupuer ghecrighen/in sulchen staet vinde ick my om ghetrouwelijck ghedient te hebben/ Stellende de reste inden handen Gods.

Folia 9. 208
29.

Fo. 7. 124.
125. 126.

Extractē wten Brieffe byden Admirael/ghesonden nae Spaengien aen zijnen Broedere den Baenreheere van Montigny/ Den 21. Mey/ 1567. op zijn armoede ende goede dienften.

Nume. 12.

Gnu v vrylijck mijn meyninghe te segghen / naedien zyn Mayesteyt mijnder voldacn behout/ alst redene is/ en blant onder zyn ghehoorsaemheyt ghebrocht is/ sulcx dat hy aldaer mach stellen/ sulcx

Fol. 32. 35.
34. 85. 86.

Fol. 6. 7.

fulcken oozden alst hem belieft/ dunct my dat ick niet langher met woorden en behoorde onderhouden te worden/ gemerct den noot daer ick in ghesteken heb van ouer xx. twintich iaeren althijt opnemen de gelt op woecker ende vercopende mijn goet/ende int eynde voor alle vergeldingen en heeftmen niet ondergelaten van my alle de schamperheyt vander weerelt te doen/ soo wel wten houe/als te houe wesende.

Ick ben seer blijde dat zijn M. alsw is ghewaer worden dat alle de onghelicken ende quaede tractementen diemē my ghedaen heeft / my noyt en hebben kunnen brenghen tot yet te beghinnen tegen zynen dienst / maer dat ick euen wel heb ghearbeyt al dat my moeghelijck is gheweest om allequaer te beletten/ noeyt andere meyninghe oft voornemen ghehadt hebbende dan te doene tgene dat behoorde om zynen dienste ende om de gelegenhayt des tijts.

Nunc. 12

Extracten wten Briue vanden Admiraelghesonden aen zynen broedere in Spaengien 13. Julij/1567. van sConinc coemste.

Folio. 198.

199.

Engaende van my ick heb voor my genomen te verwachten de coemste van zynre

zijnre mayesteyt / dewelcke ick hope dat
met zyn teghenwoordicheyt alle saecken
beteren sal / in dede voorwaer die hope /
ick en weet niet hoe een man van eeren pa
ciencie soude cunnen ghehebben.

Ick sal den hertoghe van Alue te
ghensynden Ruynhem als ick hoorzen sal
dat hy by Luxenborch is / ende sal hē doen
alle den dienst dien ick can soo verre doc
casie heur daer toe begheeft ende hy des
begheert / hopende hem alle contentemēt
te gheuen.

Extracten wten Brieue vanden *Numb. 12.*

Admirael aen zynen Broeder
ghelonden den 18. Julij / 1567.
van zyn begeerte tot Coninc
coempste

Aijn broeder. Ick heb twee uwe brie
uen ontfanghen den eenen vanden 18
ende den anderen vanden 30. Junij / ende
bedanche u seer dat ghy my soo int lange
van v tijdinghen ende oock v goetdunc
ken op mijn saecken schryft / ick dencke *Folio. 140.*
tselue te volghen ende sal verwachten
tghene dat zynre mayesteyt belieuen sal /
my te beuelen / wesende wt nemende seer
verblijt / dat hy herwaertsouer coempt /
maec

maer ick vreesse altijd oster belet oft veranderinghe in viele/niettemin den tijt vanden iaerreen laet geen lanck vertreck toe/zijn Mayesteyt en can soo haest niet cunnen ouercomen als icht wel wenssche.

Ick scrijue zynder Mayest. een woort daer af ic v copie seynde/en hoerwel zijne Mayesteyt hem mach doen dienen byde ghene diet dem belieft / nochtans dunckt my dat hy my onghelijck doen soude/stellende te wercke eenen anderen in mijnen last/daer ick hem noeyt faute ghedaen en hebbe niettemin hi is de meester/ende ge draeghe my tot tghene hy ozdineren sal/waer hy maer hier/mē sal dan middel hebben om hem seken te verantwoorden vanden valschen loeghenen diemen den lieden vā eeren nageeft.

Numc. 12 Extracten wten brief vanden Admirael ghesonden in Spaengien aen den Marekgraue van Berghen Den 3. Martij/ 1567. van des lants staet.

Fol. 83 tot 100. **M**ijn heere/Ick heb den eersten deser maent ontfanghen uwen brief vanden 21. Januarij/ende ghy en soude niet cunnen gheloouen wat grooter quellin

quellinghen aendoe/dat ick moet hoorē
den deerlichen staet deser landē/ende hoe
luttel middelen men te wercke stelt om
die te beteren/iae het schijnt datmen alle
middel soeckt om diennoch meer te verac
geren inder vueghen/dat ick gheen hope
van beternissen en hebbe.

De gene diet al regheren zjnde *Pre-
sident Barlaymont, ende Daffonmille.* Fo.217 218

Den tijt en den staet fortsere my te ge
doogen dingen tegē mijn herte/maer ick
salaltijt doen/dat een Edelman van eeren
behoort te doen tot dienste van zjnre M.
ende weluaeren zjnre landen ende wilde
wel dat wy middel consten hebben om re
medie totten saken te vinden.

Extracten wt eenen brief van mijz *Numc.12.*
nen Heere de Graue van Hoorz
ne aen zijnen Secretaris Alon
so vanden 10. Octobris / 1566.
op zjn bertreck ende handel vā
Doznick.

Edewesende ick ontboden dooz haere *Folio. 156.*
hoocheyt/om by heur te vinden tegen
den 18. Augusti/ten eynde omme te han
delē met dese verplichte edele/mits sekere
Ii swae

Fo. 109.

swaricheden ende achterdencken/die sy te
 ghen haere hoocheyt ghecregen hadden/
 dewelcke met hun hadde doen handelen
 dooz mijnen heere van Egmont ende de
 Prince van Oraengien tot Duffel ende te
 Bruessel te wyle ick te Muers was gaen
 besoecken mijnē heere de Graue vā Rues-
 nar/dewelcke tziñē wedercomen vā Auf-
 bozch/was gheuallen/sulcx datmen achte
 dat hy in groot perijckel vā zyn leuē was:
 ende ick reysde van Bruessel den 7. Julij/
 met oorlof van haere hoocheyt/dewelcke
 my seyde dat ick soo lange mochte wt bli-
 uen als het my goet dochte/het en waere
 dat sy my ontboot omme de saken van zyn-
 ne mayesteyt/ende dat ick alsdan niet en
 wilde laeten my by heur te vinden/het
 welcke ick haer gheloofde/ende ick en ont-
 finck gheene Brieuen van haere hoocheyt
 noch van niemant vanden raede/ sedert
 den voozschreuen seuensten Julij/ totten
 derthiensten Augusti / dat zinne Maye-
 steyt my beual dooz zinne Brieuen van
 den lesten Julij/gheschreuen by Courte-
 wille/dat ick me Vrouwe soude bystaen/
 ende de predicatien beletten / dewelcke
 men ouer al dede in waepenen/ van ouer
 meer dan een maent gheleden/ ende daer
 en was gheen plaetse vryer int landt daer
 af/dan omtrent Weerth/aldaer ick seer
 ghe-

gherust was/verwachtende grootelücks
 tijdinghen van mijnen broedere met uwe
 antwoorde aengaende den last die ick v
 gegeuen hadde/Ende ontfangende die vā
 zijne M. sonder eenige resolutie/ maer dz
 hy mi beual mi te gebruickē in sakē/daer
 inne ic geenē middel en hadde hē dienst te
 doene/door dien ick geen Souuernement
 noch regiment en hebbe/ ghi moecht dē
 kē/wat genoeg ick mochte ontfangen.
 Ende te wijle men was handeleken met
 dese gedeputeerde edellicken/so ontfingē
 wy tijdinghen/vande ongeregelthede die
 binnen Antwerpē/Wlaēderē/Mechelē en
 elders geschiet waren/en was de verbaest
 heyt so groot dattet niet te segghen en is/
 also ic mijnē voozsz. broedere scrijue/daer
 na ben ick in dese plaetse gecomē aldaer ic
 gedaen hebbe/alle het gene dat mi moege
 lijcken is geweest totten dienste van zijne
 M. want indien ick acht dagen langer ge
 beyt hadde/ick meine dattet onmogelick
 geweest soude hebbē/het volc wederōme
 tot ghehoorzaemheyt te brengē/gemerct
 de vryicheyt/daerinne sy hun stelden met
 yppen/ghent/en het geheel Westvlaen
 deren/vanden dienste die ick aldaer ghe
 daen hebbe/verhope ick in tijden ende wijs
 len te doen blijcken/en indien ick my had
 de willen vertrecken/sonder my te hebbē

Ii ŷ onder

Fo. 111. 112.

Folio. 156.

157.

Folio. 125.

126. 127.

128.

Folio 163.

164. 165.

217. 218.

onderwonden omme te stillen ende veres-
 nighen dit volck (ghelÿck vele van myne
 medebroeders ghedaen hebben) Ick ghe-
 looue dat ick meer dancks soude hebben/
 maer ick en soude niet ghenoech ghedaen
 hebben/het ghene dat ick ghehouden ben
 ten dienste van zÿne mayrsteit/ende indie
 by my soo vele deuchs wilt doen dat hi hē
 laet ghenoeghen met mynen dienste/en-
 de dat ick my met zÿnen wille mach ver-
 trecken/ick ben wel te vreden hem te ont-
 slaen van alle de weldaeden die hy mi sou-
 de mogen doen/ niet anders verlangēde
 dan het wederkeerē van mynē broedere/
 ten eynde hy mochte sic en verstaē in wat
 manieren ick my ghehouden hebbe/ inden
 dienste van zÿne M. en dat hy hem mach
 verskeren/ dat ick niet laten en sal/ tgenē
 dat ic ghehoudē ben/maer het verdriet mi/
 dat den dienst die ick doe ende altyt ge-
 daen hebbe/wozt altyt qualicken wtge-
 leyt/het welcke my veroorzaeckt/ dat ick
 nae gheen dinghen ter weereit meer en
 verlanghe/dan my wt onderwint te sien/
 hebbende te seer wel bekent myne beroes-
 pinghe niet te zÿn inden houe te wesen/
 ende is oock tyt dat ick myne ruste neme/
 sonder mi-geheelickē te bederue dooz het
 onderwinden. Waeromme suldy insiste-
 ren v oozloof te hebbē en kerē wederōme
 ende

F. l. 76. 77

78. 99.

ende moecht zijne mayesteyt segghen dat
 ick niet en begheere eenighe vergheldin-
 ghen/ siende het lant inden staet daerinne
 het is/ dooz diē hy noyt geloofen heeft vwl-
 lingenheuen onsen vertbooninghen. en sal noch
 minder werck van ons maken/ hebbende
 onse quaetwillighe soo goede redenen om
 me ons te calunnierē/ hoewel inder waer-
 heyt sy dooz sake zijn van alle de onghere-
 gheltheden.

Ende aengaende donderrichtinghen *Folio. 216,*
 die ghy my doet dooz urwen brief vanden *217. 218.*
 20. Septembris/ ten cynde ick soude wil- *219. 220.*
 len continueren inden dienste ende int ge-
 ne dat ick schuldich ben aen zijne mayest.
 ghy moecht seker wesen dat ick daerinne
 altytsal bliuen continueren/ het en wa-
 re dat zijne mayesteyt hē mijnre mistrou-
 de/ ende hem liete quaelijck onderrichten
 van mijnre quaetwillighe/ dat ick anders
 waere dan ick ben/ het welke ick meyne
 dattet niet geschieden sal dat zijne Ma-
 yesteyt selue ghelooucn sal totter tijt ick
 in mijnre verantwoordinge gehoozt sou-
 de wesen/ ghemercht den langhen tijt die
 ick hem ghedient hebbe/ wat ick ben wel
 gewaerschout/ ende dat van goede plaetse
 vande quaede ende schelmische ouerdrac-
 ghinghen/ diemen gedaen heeft aen zijne
 mayesteyt van my ende van dese andere

Hi is Heeren

Heeren ende sekerlijcx/indient niet en waere dooz den arbeyt die wy doen/het landt waere gheheerlijcken bedozen ende verloren/want ghy en sout niet cunnen geloouen de verdraeinghen diemen ons doet/ende in wat manieren men met ons handelt. ende het en waere den grooten yure die wy hebbē totten dienste van zijne M. ende tot conseruatie vanden lande/en sou den tselue niet cunnen verdragen.

Num. 12. Extract tot eenen Brief des Grauen van Hoorne aen zijnen Secretaris vanden 20. Nouemb. 1566. ruerende zijn diensten vā Doznick.

Fo. 68 69. 76.77. **M**onso/ ick hebbe ontfanghen uwen brief vanden seuenthiensten Octob. metter copien/ende oock die vanden dertichsten Augusti/ende eenentwintichsten Septembris. En en wete niet wat v daer oppe antwoozden/dan dat my leet is vande loeghenen ende droomen diemen ouer al van my ende andere saeyt/ ende ghewaer geworden zijnde ouer eenen tijt herwaerts/de quade ouerdraeghinghen diemen van my aen zijne Mayesteyt dede/was doozsake dat ick v na Spaengie santten eynde om al tselue zijne M. te kennen te

te gheuen/ende my geheelicken wten ho-
ue te vertrecken/ende indien ick daer by
gebleuen waere/ soude seer wel ghedaen
hebben/want ick merete ghenocch dat als
so zijne Mayesteit gheen ghehoofaen onse
verthooningen en gaf/het onmoghelijck
was/hem diest te doene/ende dat het lant
soude bedozuen worden/ ick laet staen het
scyt vander religien/maer op so vele ander-
re politieke saecten / dewelcke van noode
zijn tot bewaringhe vanden lande / en
wert gheene achte gheslagē. Ende schieen
datter gheenen middel en was omme zū-
ne landen te moegen onderhouden op dat se
niet en quaemen te bederuen dan door te-
ne alghemeyne verbeteringhe/ oft tegens-
woordicheyt van zijne mayesteit/dewelcke
indien hy hadde kunnen comen/ ouer
dreye oft vier iaren/soude daerinne eeni-
ghe goede oorden hebben moeghen ghe-
uen/maer laetende alle de saken confusē-
lijck staen/ende tselue alwtstellende tot de
coemste van zijne Mayesteit/ so zijn mid-
delex tijt alle onse Steden in Waepenen/
ombrenghende al dat sy hebben/de Coop-
mans happe hout oppe/de hantwerckers
en hebben geen vertecringhe van heure
werckē/het seit vāder religie staet geheel
confuselijc/de gene daerinne behoordē te
verlien/en willēder hen niet mede morie

wyliedē op dat dongeregeltheden vāden
 volcke mochtē gclift wordē en wetē niet
 wat middel wy houden willen/indien wy
 ghebruycken van crachte/het is om al te
 verliesen/indien men oochluyckinge doet
 omme tyt te winnen/ men schryft zūne
 mayesteyt ouer /dat wy Sectarisen zūn/
 ende dat wi oorsake zūn vā alle het quact;
 Ende hebbende gheweest tot Doornick/al
 daer ick ghedaen hebbe al het gene dwele
 my beuolen is gheweest/so herftmē zūne
 mayesteyt onderricht/dat ick met die van
 Doornick Capitulatiē ghemaect hadde/
 ende dat ick alle quade diensten dede/ en
 wesende ick hier van wel ghewacrschout/
 hebbe tselue seer wel haere hoocheyt ver-
 thoont/alsoo ickt nu zūne mayesteyt scrj-
 ue/my vertreckende nae mūn huis. Ende
 indien zūne mayesteyt sal begheren van
 my ghedient te wesen/sak my beuelen/en
 alsdan sal den dienste diemen hem doē sal/
 aenghenaem wesen/wāt nu ter tyt en ge-
 looft hy niemant dan den Cardinae', de Pre
 sident, Barlaymont ende andere van dien ghe-
 uolge, dien seer veel heure dinghen doen, ende
 bederuende het lant door henne quade oorde,
 gheuen ons daer van de vuyt, die omme zūne
 M. diēst te doene/vercoopē onse goedē en
 consumeren ons leuen/ ende sonder ons
 het lant en waere soolanghe niet onder-
 hou

Fo. 216 217
 218 219.

Folio. 163.
 164. 165.
 166. 167.
 174.

Fol. 81. 84.
 95. 96. 97.

houdengheweest/ende als wy wten rade
 ghinghen/soo moesten wy dandere daer-
 inne laeten/maer zijne mayest. dede ons
 daerinne gaē ons verschereude daerinne *Fo. 217 218*
 te willen verlicen/het welcke was vā daer
 wt te doen alleenlijcken den Cardinael/
 daerinne laetende alle zijne dienacs / de
 welcke alle gheloof gehad hebben. Ende
 wat verthooninghe wy zijne mayesteyt
 hebben cunnen gedoen omme zijne sake/
 en heeft al niet geweest ende heeft al tūts
 belet gheweest/dattet zijne Mayest. niet
 en heeft cunnen verstaen. Ende indien hy
 ouer langhe alhier gesonden hadde/ twee
 ofte drie wt zijnen raet / omme hem daer
 van ghetrouw rappoortighedaen te hebbē
 aenghesien hy gheen gheloof en gaf het
 ghene dat wy hem verthoonden / en had-
 de ons daer nae zijne goede gheliefte ghe-
 zoineert / soo en souden wy nu in dese be-
 nauthede niet steken: Ende ick en sie gee-
 nen middel omme daerinne te verlicen / in-
 dien ment noch een vijf oft sesse maenden
 op zijn beloop laet staen/

I i v . . . Cr

Numm. 12. Extracten wt eenen anderē brief
des boorzcreuen Grauens van
Hoozne aenden boorzcreuē zijnē
Secretaris banden 21. Nonēb.
anno 1566. aengaende zijn dien
sten te Doznick.

Folio. 194. Ende hebbende mijn rappoozt gedaen/
verstaende hoe dat men valschelijck zij-
ne mayesteyt onderricht hadde/ vande ca-
pitulatiē die ick met die van Doznick ge-
loten hadde/ soz creech ick daer van een
seer quaet genoege/ ende oock dooz dien
men so groot werck daer vā gemaect had-
de/ dooz dien dat de twee edele tegēwooz-
dich gheweest hadden/ by eene publicatie
Fo. 180. 181 diemen inder stadt dede. Ende alsoo des
191 192 193 selue haer gedroech tot het gene dat hare
194. hoocheyt toegelaeten hadde den verplich-
ten edelen/ soz baden my die vander Stat-
te vredente willen wesen/ dat sy daer by
teghenwoozdich souden zyn/ hct welke
ick begheerde op deselue Edele/ dat zijt
wilden doen/ ende en werden daer anders
niet ghenoecht dan vooz ghetuyghen/ en
men en sal niet vinden dat sy opt gheseyt
hebben commissarisen te wesen oft last te
hebben van hare hoocheyt/ dan dat sy hun
bereet bodē diēst te doene in alle het gene
dat

dat ick hun soude willen beuelen vooꝝ den
 dienste van zyne mayesteyt/ ende tot het
 stillen vander Stat en vooꝝ mijnē vertrees
 he wt Bruessel/ mijnen heere van Egmōt
 ende mijn heere van Mansfelt ende Ha
 chicourt ende ick baden hun dat sy wildē
 lijden dooꝝ Doznick ende Valenchijn/ ende
 wilden in alle Steden ende Dorpē beneer
 stighen/ dat de wapenen mochten afghes
 leet woꝝden/ verwachtende doꝝdonancie/
 die haere hoocheyt daer doen soude/ daer
 inne sy hun gebruyckt hebben so vele hen
 moeghelijcken is gheweest. Ende also ick
 tot Doznick aenquam/ hebbende verstaen
 dat sy alle goede diensien gedaen hadden/
 bedanckte hun des/ ende badt hun my te
 willen bystaen/ om dese Stadt te moegen
 remedieren/ daeraene alsdoen vele hinck/
 want die van WestBlacnderen ende Pye
 ren/waeren seer in beroerte: Eyndelijck
 ick heb ghedaen dat my moeghelijcken is
 geweest/ en ben soo gheluckich gheweest/
 dat ick aldaer niet ghehandelt en hebbe/
 daer van zyn Mayesteyt onghenoeghen
 soude moeghen hebben. En hebbēde ont
 fangen de brieuen van minen broedere/
 so hebbe icker my gheheel afghedaen/ en
 de Gode ghedanckt dat icker soo van co
 men ben/ wandt ick en hebbe niet vooꝝ
 here met de gerustheyte van Doznick noch
 vā dandere Stedē te doene dan zyne M.
 goet

goet vint/ wandt ick en heb gheene goe-
den daer ontrent/ ende het ghene ick daer
gedaen hebbe/ is gheweest ten tijde doen
men gheene Stadt ghereedere en hielt
om te verliesen/ dan die van Doornick/ en-
de daer af meer quarts soude hebbē moe-
ghen gheschieden/ ick scrijuet al aen zyne
mayestejt/ ende also ghy de copie sult siē/
en sal ick dit propoest niet langher maec-
ken.

Folio. 164.
165.

Folio. 159.
160. 161.

Ende aengaende mijne saecken/ ghe-
merckt zyne mayestejt/ soo lanck maecht
van daeroppe te resalueren/ ende dat ick
den middel niet meer en hebbe te moegen
dienen/ soo hebbe ick my vertrocken/ soo
verre zyne mayestejt hem wilt van my la-
ten dienē/ sal my daer toe den middel moe-
ghen gheuen/ want gheduerende den tijt
dat ick den middel ghehadt hebbe/ hebbe
dien ghewillichlijcken bestelt tot zynen
dienste.

Fol 5.6.7.

Wacromme my dunckt dat tselue be-
hoort zyne mayestejt verthoont te wordē/
ende dat hy verstaet/ dat ick ouer vijf oft
sesse iaeren gheleden/ altijts ghedient heb-
be op minen cost/ hebbende te Brucffel
gheweest/ neffens haere hoocheit/ en dooz
laste van zyne Mayestejt/ op hope dat zyn-
ne mayestejt daerinne versien soude/ ende
aldaer meer raetsluyden soude stellen/ en
dat

ende dat ick alſdan ſoude ontlaſt weſen/
 alſoo ghy tſelue ghenoech weet/waarom
 me ſiende/datter gheene apparentie van
 remedie en was/ende dat ick niet en dien-
 de dan vooz een dixel weſende van vele cā-
 ten ghewaeſchout/van tgene mtn tegen
 my browde/en hebbe des my niet willen
 laeten geuoelen/maer hebbe eerlyck myn
 ooꝛlof ghenomen/ ende dat totter tyt ick
 tidinghen van zyne mayſteyt hebbe/ en
 ſonderlinghe geduerende den Winter als
 de ſaken niet ſoo ketelachtich en ſullen we-
 ſen als opden Somer. Ende hope dat ſien
 zyne mayſteyt mynen brief/ hy daeraf
 gheheel ghenoeghen ſal hebben/ ſoo veel *Folio. 1.*
 iſt dat ick vele lieuer hadde te verlieſen als
 le mijn goet/ dan te lijden dat mine eere
 erghens inne ſoude ghecrent werden/ en
 en wille niet lijden dat in alle propoeſten/
 men handele van my als van een deckſel/
 omme my te doen dienen ſonder oyt ver-
 gheldinge te hebben/ Ende ten leſten ſou-
 de ick het pardoen hebben/het welck men
 gheeft den keuſelingen vande Spaeniaer-
 den/dewelcke naedien men genoech van
 hun ghedient is gheweef/ betaelen vooz
 de Soldaten/van deſen ſaehoene dunckt
 my datmen handelt met eenige vā ons/
 als onder deckſel van onſte ghebruycken
 men ons ſtelt inde miſgūſte van zyne M.
 ende

ende dandere verskeren/ heure goeden/
renten ende innecomen/ ende bliuen in
heure huysen/ seggēde hun ne:gens mede
te willen moeyen/ verwachtende de comp
ste van zūne *Ad.* ende want dat so is/ wy
behoordent alle gader te doene/ want het
Folio 217. lant te willen wederomme b:engē/ alsoet
218. wy wel souden begeeren/ en is gheen
mogelick/ ende men salt sien als men daer
met ghewelt sal voortsuaren/ de ghene
die absent zūn/ sprekeder wel naer hunne
gemack af.

Nam. 14. Extracten wten by:ue by Den Ad
mirael gescreuen aenden *Presi-*
Dent Uiglium/ Den 4. Septem
bris / opte predicatien.

Ps. 177. 101 **W**ijn heere de *Presidēt/* ghy hebt ge
186. sien gene ick by mijn voor:gaende
heb gescreuen aen heur hoocheyt/ ghes
lijck ick weder tegenwo:rdichlijck doe/ v
biddende de handt daerane te houdē / dat
ick een woort antwo:rden mach gheerh
gen/ aengāende het *punct vanden predica-*
tien/ ende vnde vele swaricheden / indien
heur hoocheit daerby blōft dat die bin
nen der stadt niet en moeghen geschiedē.
Ick

*Ick hadde vele liever dattet van geenen nood
de en vvaere, datmen eenige predicatien moe-
ste toelaeten, maer nae dien men daer toe ghe-
drongen is ende gefortseert, so vvilde ick geer-
ne daerinne ten besten eenighe oorden stellen.*

Extracten wten brieff vanden Ad *Num. 14*
mirael aenden voorsz. President
ghesonden den sestiensten Sep
tembris aengaende den predica
tien ende zijn diensten.

Wijn heere de President/ Ic scrijue haer
hoochheit tghene hier omgaet se-
dert het vertreck des heeren van Beau-
uoit/ ende beduchte my seer dat dit ver- *Folio 177.*
trecken van oorden te stellen opte predica *178. 179.*
tien/ ons nieuwe onrusten toebrenghen *191. 192.*
sal/ want het volck wort beruert met *193.*
ter minster oorsaken ter werelt. Ick
worde wel ghewaer wt tghene heere
hoochheit my schrijft dat sy heere laet
duncken dat ick beter debuote soude
cunnen doen/ maer ick versekere u opt
ghelooue als een Edeliman/ dat ick doe *Folio 165.*
al dat my moeghelick is/ winnende al *166. 167.*
le de ghene die ick can om te comen ter *168. 217.*
intentie ende beuele van haer hoochheit/ *218.*
tae

iae dreyghende de principaelste ten sy dat sy het volck daer toe en brenghen/maer de saken zyn soo ghestelt/dattet niet en is dā een confusie/ende metten eersten roep/ist al in rueren/ende en waere ick hier niet/ ick gheloue datter groote oproeren ghebeurt souden zyn.

Fo. 17117²

Ich soecke alle onruste te beletten soo vele my moeghelijck is ende hebbe lieuer wat *ondancx te be behaerien*, dan al *vullens h t lant te verliezen*/want ick ben wel versichert dat soo vele dese Stat ende Valenschiin hen rueren/ gemerckt tverstant dat sy hebben alle Blaenderen dooze/*het landt verloren is*, ende indien haer hoocheyt heue wat vuegghen wilt/my dunckt darment al sal cinnen behouden/daer en resteert niet dan het punct vanden predicatien buyten der Stadt/want ick hope wel dat ick hen wt alle de kercken sal doen scheyden/sonder eenighe te behouden.

Num. 14. Den brief vanden Admirael aenden boorszcreuen Alsonuille vanden 10. Septembris/ruerende der opspraken diemen hem toughelijckenaegaf.

Heere

Here van *Nissonville*/ Ick heb heur *Fo. 180. 181*
 hoocheit int lange gescreuen al tge *182. 183.*
 ne in deser stadt omgaet/ en ben verwon *184.*
 dert vanden achterclap diemen my aldaer
 gedaen heeft/ daermen wel weet dat ick
 gheen Theologien en ben/ noch min een
 Jurist/ des niettemin heb gesonden al tge
 ne my dochte tot mijnre onschult te die
 nen op datmen voozdanc niemanden en
 laster van onachsaeinheit tot dat hy ghe
 hoort sy/ Waren de ghene die inden Raet
 sitten hier legewoordich/ soudent soe wel
 beladen zyn als ick/ ten waer sy meer by
 stants ende kennissen in dit quartier had
 den dan ick/ &c.

Den brief gesonden byden Admi
 raelaenden Officier van *S. A.*
 mandt/ den negenthienste Sep
 temb. Daermede hy dede bertrec
 kende knechten dlandt aldaer
 watterende.

Eere van *Groenenvelt*/ uwen brieff
 vanden negenthiensten deser/ heb ick
 desen noene ontsaen/ byden welken ghy *Folio 206.*
 my scriffst dat tweehondert soldaten hen *207. 208.*
 seggende te wesen onder het beuel vande *209.*
 here van *Cozdes*/ eenige ouerlasten sou
 Ik Den

Folio 206.

207. 208.

209.

den gedaen hebbē op blant van S. Amād
 en dat ghy v by hen hebt geuonden en ge
 vzaecht waerom sy sulckē geweld dedē en
 dat sy souden vertrecken/ waerop sy v sou
 den geantwoort hebben/ dat sy in spūt vā
 v souden comē tot Celle/ en geen ander lāt
 opten dan Abdijen goet / en want ic wel
 wete harer hoocheyt meininge sulcke niet
 te zinne/ dat den geestelichen nu so vele lij
 dens gehadt hebbe en/ noch sulcken roepen
 nae gestroit souden wordē/ besunder oock
 my wesende in dit lant daer dooz ick sou
 de schünen sulckē onbehoorzlyckhedē goet
 te vinden. So bidde ende ordonnere ick v
 so vele alst in my is/ volgende den last dien
 ick by beuele van haer hoocheit in dese
 Prouincie hebbe/ dat ghy v ter stont vindt
 byden voozsz. crüchlieden en andere dier
 noch mochten comē/ hen van mynent we
 gen beuelende dat sy vertrecken wten lan
 de ende baillaige van Tournes/ tot dat
 sy my eerst hebben gesproken ende mynē
 oozloff daer toe ghecregen/ ende dat ick
 anders so verre sy niet en vertrecken/ ben
 van meiningē ter stont tegen hen te comē
 metten soldaten hier van zünre M. wegē
 wesende ende andere van mynen vriendē
 en hen te slane/ geeft my God de genade/
 ick en scrijue acu niemandē van dien gesel
 schap/ maer bidde v hē desen bzieff te thoo
 nen

nen/ende dock (eest noot) de copie te gheuen/op dat sy geen onschult van onwetenschap en hebben/begerende dat ghy my scrifft als ghy hen sult hebben gesproken om my daer nae te reguleren.

Extracten wten brieue byden Graue van Hoozne aen de Heeren van Andziguies ende Lumbzes verplichte Edele / ghesonden te Valenchijn den 21. Septemb. om donruste te stillen. *Num. 14*

Wijn heeren/volgende uwer begeren om te hooren van mijn handelinghe/scinde ick lieden de articulen van sene ick metten magistraet en die vader me uwer religiē heb gehandelt den 19. die ick niet en hebbe vullen doen teeckenē sonder *Fo. 191. 192* ierst harer hoocheit die te scindē/tot welcken einde ick gisteren mo: gē te poste derwaert heb gesondē dē Pōtionaris du Chābge / daer op ick antwoorde verwachtē. *193.*
 Ich verstaec dat de heere van Roircarmes iegentwoordelic tot Camerijck is/en dēcke *Folio 213.*
 dat hy niet laten en sal van hem te vinden tot Valenchijn om aldaer behoorliche *214. 215.*
 oorden te stellen om de saken te stillen/ *216. 217.*
 v lieden seer biddende hi in al te willen *218. 219.*
 behulē

behulpich wesen / waerin ghy de stadt
 deucht ende zynre *M.* dienst doen sult / Ic
 hoorde dat eenighe ons nageuen / te weten
 mynen heere den Prince / mynen heere
 van Egmont en my *dat wy souden te buytē*
gaen tgene heur hoocheit ons soude belast
 ende oock den verplichten Edelen toeghe
 laten hebben. Maer also den tyt nu wt
 heischt / dat mē toelicht neme op den dienst
 vanden meester / ruste ende weluaert van
 den lande / en wil ich alsw des gheen on
 schult doen / verhopēde tot mynder comp
 ste tot Brussel / des alle voldoeninge met
 mynen medegesellen heere hoocheyt te
 gheuen ende beschaempt te makē die ons
 tonrechte hebben gesocht te beschuldigē /
want wy die ghene zyn die den dienst ende
 grootheit van onsen meester so seer soet
 ken als yemant anders / maer wy soet
 ken daerneffens oock de ruste ende wel
 uaert van zynre *M.* landen ende
 ondersaten.

Numc. 14 Extracten wten briue gescreuen
 byden Graue vā Hoorne den ne
 genentwintichsten Octob. aen
 deselue Heeren van Andzignes
 ende Lumbres.

haer

Heer hoochheit heeft gesonden den Secretaris de la Torre na Dornick metten *Fo. 181. 182*
articulen die sy wilt dat de heere vā Moul 183. 184.
 baïs toelate dien vander nieuwer religie / *194. 202.*
 dewelcke genoech tselue zj met tgene dz
 ic hen voozgehoudē hadde / ic en wete niet
 hoet voozt varen sal / ick wilde wel dat die
 van Dornick ende Valenchijn wel gesult
 warē vresende dz so verre aldaer nieuwe
 beruerte toecoomt dat die sozgelicker sal
 wesen dan de voozgaende.

Ende my dunckt dat ghy wel doen sult
de handt dieraen houdende, datter een goet Folio 216.
 verdzach gemaect werde tusschen die van *217. 218.*
 Valenchijn / op dat ghy die vereenicht
 moecht laten.

Extract wt eenen brief vanden *Num. 14*
 voozsz. Graue van Horne aendē
 Hertoghe van Cleue / vanden
 achtsten Octobris 1566. wt
 Dornick.

Wijn heere / wetēde dat ghy genoech
 onderricht zjnt van de ongeregelthe
 den die in dese landen geschiet zjn / so wel
 deur dien het volck de wapenen genomen
 hebben / om heure predicatien te moghen
 continueren / als daer naer deur het plun
 ik ij deren

deren vanden kercken en closteren / we-
 sende die geschapen te vallen in meer dere
 en grootere andere ongewallen/warrome
 heure hoocheit met aduys vande Nade / is
Folio 164. te vreden geweest / datmen die predicatien
 soude toelaten / behoudelick dat het volck
 de wapenen soude nederleggē en vertrec-
 ken wten kerckē en closteren / en toelatē
 dat de gheestelicke daerinne wederomme
 souden comen / om den dienst Gods daer-
 inne te doene / en ooc datmen dē geestelic-
 ken gheen ongelijck en soude doen / en om
 dit tot effect te brengen / so wert gesonden
 mijn heere de Prince van Oraengie Tant
 werpen / mijn heere van Egmont in Vlaen-
 deren / en ick in dese plaetse / aldaer wy so
 vele gedaen hebben met sekeren articulen
 dat wy metten volcke verdragē zyn / sulcx
 dat het al gestelt en gheslist is / en ick soude
 verhopen ons volck hierinne te houden /
 so verre zyne Co. N. wilt vooz goet hou-
 den het ghene wy gedaen hebben vooz zyn-
 nē dienst / maer ic vrese seer / dat alle onse
 daden hoe goet die mogen wesen / sullen
Fo. 116. 117
118. 119. qualick beduit en wtgelecht worden / v ver-
 sekeren / indie wi andere gelegtheit hadde
 dē connē vindē / om het volck te stillē / dan
 hun de predicatiē toe te latē / wi soudēt ge-
 daē hebbē / wi en hebbē grenē anderē mid-
 del geuondē. So heb ick so lāge wtgesteld
 van uwe voz. *S.* te scrijue tot nu toe / deus
 dien

dien ick niet en wiste wat wech onse hāde-
 linge soude nemē/aenlicnde de berocrtē/
 daer van wy van alle cantē omringelt wē-
 re. Biddēde uwer vor. S. indien mē wilde
 anderffins verkeert wtleggē en beduiden
 het gene dat wy gedaen hebben vooz den
 dienst van God/den Coninck onsen mee-
 stere/en tot ruste vandē lande: tselue geen
 geloof te willen geuen/totter tijt dat wy
 ierst gehoort sullen wesen. het ghene dat
 my verweect om te biddēt gene des vorz/sz.
 is/is/dat de saken van sulcker consequen-
 cien daerinne wy nu gebzuict wordē. wo-
 dē gemcinlich beduyt en wtgelecht; naer
 den sin vandepersoonen die daer van scrī-
 uen daer deure sy meest belasten dē genē/
 dier hun mede moeyē. het quaetste dz wy
 hebbē/is/dz ons volck heeft een groot mis-
 vertrouwen van haer hoocheit ende van
 vele vande heerē van onsen lande/en latē
 hun duncken/dat sy eenich betrouwen op
 ons dzyen hebben/het welke ons in alle
 plaatsē sal doen houden vooz suspect/als
 oft wy ouer lange eenich verstant metten
 volcke ghehadt hadden/v moghende ver-
 sekeren/ dat wy noyt mindere ghedach-
 ten ghehadt en hebben/ende dat het ghe-
 ne dat wy ghedaen hebben/ende daghe-
 lijk doen/de saken ende den tijt ons daer
 toe dwingen.

Num. 14. Den byef byden Admirael geson-
den aen die vā Dornick den 26.
Octob. vermanende hen tot on-
derdanicheit ende eenicheit.

*Fo. 191. 192
193. 194.
195.*

Wijn heeren/ wesende den 16. deser
maent hier by heur hoocheit geco-
men om heur te doen rapport van tghene
ick had gehandelt met die van der stadt
van Dornick/ de welke gehoozt hebben-
de int lange alle mijn besoinne / meinde
dat ick van ouer lange de articulen die ick
dien vander nieuwer religien hadde doen
voorhouden al waren geacordeert/ waer
op ick heur vercleert heb/ dat de selue by
*Folio 198.
199. 200.
201.* my maer en varen voorgehouden tot dat ick
haer hoocheit goetduncken daerop soude
verstaen hebben / ende dat sedert de hee-
re van Moulbais hadde schwaricheit ge-
maect van die te appzoberen oft hem ten
onderhouden van dien te verbinden son-
der heur expres beuel/ daer doen de hee-
le handelinghe belet was / mits welken
ick heur badt/ dat sy den heere van Moul-
bais wilde beuelen dat hy inder quali-
teyt van Gouverneur die verskeringen
soude gheuen/ dwelck sy ieghewoordelick
is doende doer den Secretaris de la Toz-
re/ gelyck ghy tzynder comste sult verstaen
sen

eensaementlijck door uwen Pensionaris den heere van Chambghe / verhoopen de dat ghylieden de *hant daer aen houden sult, dattet al vofelrede* soot voorde ruste en weluaert vander stadt behoort / de redene dat ick niet weder en come / is dat hier te houe alsof so vele saken te handelen zijn / ooc dat ick nootelijck eris thuis moet wesen / daer by ghevuecht dat ick niet meer daerinne en soude kunnen ghedoen dan v voorghhouden en sal worden / naedien heur hoocheyt ghesloten heeft niet voozder te willen toelacten / vliede verskerent dat ick voozt alle mijn neersicheyt ghedaen hebbe / mi moegelijck geweest zynde om te ontgheuen het quaet gevoelen / dat men hier vander Stat hadde / hope de dat ghylieden vooztacne v sult soo vueghen / *dat zyn Mayesteyt ende heur Hoocheyt des te vreden sullen wesen.*

Den Brief byden Admirael ten sel *Num. 14*
 uen tijde aenden Stathoudere
 vanden Casteel ghesonden / ver-
 maneude tot verdrach ende ee-
 nicheyt.

Gere van Moulbais / soo ick hier ghe-
 comen ben / heb haer hoocheyt ver-
 ik v thoont

Fo. 179 182 thoont de saken van Doornick / daerop sy
183. 184. afueerdicht den Secretaris de la Torre / v
185 191 192 scrijvende tghene ghy dien vander nieu
193. 194. wer religien sult toelaeten / my is leet dat
 tet vooz mijn vertreck niet al ghesloten en
 werde / ende ghy wret wie doozsake was /
 ende naedien de plaetse tuwen laste is / en
 de dat ick daer alleen was ghecomen om
 die te stillen / diwelck ick nae mijn beste ge
 daen hebbe / hebbende bewesen de plaet
 sen daermen de prekinghen soude ghedoo
 ghen / ende doock bewozen eenighe articu
 len om het volck in beter stilte te houden /
 Dewelcke hier ghesien zijnde / Iffer wey
 nich veranderinge in gebeurt / maer daer
 om en behoortmen niet te vertrecken van
Fo. 198 199 die te accorderen / op dat ghy de Stadt
200. 201. moecht houden in goede ruste ende eeni
 cheyt / ghelijck ick niet en twifel ghy sult
 het seer wel doen ende dencke wel dat de
 meeste swaricheyt sal vallen opte verscho
 einghe die ghy hen doen sult / aengaends
 den Castele.

Numes 55. Extractj wten Briene bande Ke
 gente ghesonden aenden Raedt
 van Doornick den eersten Sep
 tembris opt accord ende com
 missie vanden Edelen.

Ene ende beminde wy sullen v by des
 sen antwoorden op twee uwe brieuen
 vanden 28. der voorgaender maet/ hopeñ
 dat ghy alreede sult ontfanghen hebben/
 het *gheprinte van igent* dat dese dagen hier *Fo. 27. 166.*
 is gepasseert met desen verplichten edelē/
 mitsgaders het placcaet dat ghy by v brie
 nen zijt begeerende/inden eersten aengae
 de der commissien die ghy lieden *zijt begee*
rende voor de edele in v brieuen genoemt/ Folio. 164.
Ghemerct dat onse Heue de Graue van *165.*
 Hoorne/by onse Dornick is ghesonden/
 om te versien ende remedieren inden sac
 ken/ghelick ghi zijnder coemste sult heb
 ben ghesien/so en eest geenssins van noo
 de noch behoorlijck die heur te gheuen/ so
 ghy versueckt/maer sal de selue Graue
 hem *wel moeghen behelpen. endete wercke Folio. 176.*
 stellen/deselve edele ghelick by ten dien
 ste van zijne Mayestejt sal gheraeden
 vinden.

Extract wten brieue vande Regē
 te aenden Heere vvn Houlbaig
 Stadthouder opt Slot/ende
 ouer Dornick gesonden den 7.
 Octobris/ 1566. tot onderhout
 des accords der edele.

Wy

Folio. 190.
192. 193. **W**ij zijn te vreden dat ghy den Graue van Hoorne ende allen anderen seyt ende vercleert dat ghy gansselijck sult onderhouden ende naeuolghen tghene toeghelaeten is byden accorde ghemaecht tusschen ons ende den verplichten edelen/sonder in eeniger manieren daer tegen te doene/dwelck ons dunckt dat vooz elckelijcken behoort ghenoech te zijn.

Numo. 15. Den Brief vande Regente aenden Heere van Houtbays ghescreuen 17. Octobris/continuerende de saken in state.

Fo. 191 192
193 198 199
200. **W**isoo onse Neue de Graue van Hoorne Admirael alhier ghecomen is/en men op zijn handelinghe van Doornick noch niet en heeft kunnen slyten/mits vele andere nootlijcke toeghecomen saken/ende dat daer en tusschen soude moeghen wtgaen den tijt vander ghelooften die wy by onse leste brieuen v hadden beuolen te doene aen onsen voozscreuen Neue/eensamettijc aen die van Doornick/Soo versuecken wy ende niettemin van wegghen zijne Mayesteyt ordineren v/dat ghi dien van Doornick ende anderen daermede ghi in tegen

Wooz

woordicheit van onsen voozscreuen Heue
 gehandelt hebt/ secht dat wy binnen dry
 oft vier daeghen v sullen ontbieden onse
 meyninghe/ ende dat *midler tijt niet en sal*
voortgheselt worden. van deen noch van
 dander sijde/ gelijk oock ons voozscreuē
 Heue tot ghelÿchen eynde is scrijvende aē
 die vander Stadt/ hiermede/ gē.

Extract wten Briue des Heeren *Numc. 10.*
 van Montigny ghescreuen tot
 Spaengien gesonden aende Re
 gente den 29. Junij 1566.

SIen volghende me vrouwe/ so dinct
 my vooz het beste datick zÿnder ma
 yesteit geene copie en gheue van mÿnder
 instructie alleenlyck vooz so vele het aen
 gaet het feyt vander requeste gepresen
 teert by den edelen/ *Insghelÿcx vande mo- Fo. 122 123*
deratie der placcaten, abolitie der Inquisition, 124.
 ende pardoen generael/ dwelck is in sunn
 matgene uwe hoocheyt belast heeft te hā
 delen ter wijlen de coempste des heeren
 Marchgraen van Berghen verwacht
 wort.

Ich en heb oock niet willen laten vā
 zÿnre mayesteit te verthoonen hoe noote
 lyck dat inden lande zÿnre Maiest. coēste
 ende

Fo. 32. 140

ende teghenwoozdicheit was/waerop ick hem daerom met allen seer bouen alle dinghen ghebeden heb/wten naemc/soo van uwer hoocheyt als *van allen zynen Staten ende onderfacten* / als het beste ende principaelste middel van allen/ om zynen dienste/waerop hy my antwoorde/ seluce oock dat wel te beghieren / maer dat hy in desen rijcke oock niet en was sunder saken die zyn presencie oock wel verheyschten/niesten in wilde daeropleeten/ want hy wel gheneycht was om te belieuen den Landen die hy beminde/ daer hy vele afhiel/ende die hem soo vele ende soo groote diensten ghedaen hadden/ So het oock te passe quam/ heb ick zynder Mayesteyt vercleert/ de opinie diemen int landt hadde/van dat zyn mayesteyt niet wel te vreden en was/maer qualijck gheinformeert van vele peesoonen/ iac oock van eenigen heeren/dwelck zynen dienste niet voozderlijck en was/waerop zyne Mayesteyt my gheantwoort ende verskerht heeft/ datmen sulcken opinien tonrechte van hem heeft/ende dat hy seer wel te vreden ende hem ghepaeyt houdt *van allen de .iiij. Heeren.* als vanden ghenen/ daer af hy soo groote ende goede diensten had ontfanghen/dat oock niemant hem thueren achterdeel yet wijsghemaecht en heeft/maer dat

Fo. 33. 36.
37.

dat

dat hy ghelooft dat de ghene die zynē on-
dienst soecken/ sulcken roep wtgeuen en
de sulcke diensten doen.

Extracten wtē Brieftbandē Stat- *Nume. 16.*
houdere bandē Casteel vā Dor-
nick aende Reghente 26. Sep-
tembris/ opte propoesten mettē
Admirael ghehouden.

ME VROUVE.

D E sen morghenfont heb ick ontbodē
gewest/ by mijnen heere den Admi-
rael Graue van hoozne/ dewelcke my ver-
claert heeft van meyningen te wesen hem *Fo. 178 179*
te vinden by v hoocheit/ maer vonde noo- *180 191 192*
telijck dat hy vooz zyn vertreck dit volck *193.*
accoordeerde om voozder beroerte te schou-
wen/ dwelck niet en conste geschieden son-
der die vander nieuwer religien te verdra-
gen mette catholijcke/ die hen seker arti-
culen hadde doen voozhouden beyde par-
tijen/ dewelcke te vreden waeren die te aē *Fo. 198 199*
ueerden/ onder behoorzijcke verskeringe *200 201 202*
ende besonder wilden die vander nieuwer
Religien / dat ick hen sonde ghelonen die
te onderhouden ende niet te ghedooghen
dat daer teghen ghedaen soude worden.
Ende.

Ende hoewel ick wel verskeret ben/
 dat uwe hoocheyt niet en soude willen
 desaduoyeren mynen heere den Admirael/
 die my seer voorghelouden heeft vā
 de selue gheloofte te doene *conform, gheue*
dat uwe hoocheyt den edelen gheaccoordeert
 hadde/ mi oock gethoont hebbende uwer
 hoocheyt Brieuen aen hem vanden xxiiij
 deser/ nochtans heb ick my daeraf gheex-
 cuseert/ dwelck hy quaijcknam/ my seg-
 ghen dedat hyt uwer hoocheyt soude scrij-
 uen/ ende dat ick oorzake was dat zyn rey-
 se achterbleef/ ende dat indien men quame
 te vernemen dat ick sulcx weygherde dat
 tet oorzake soude gheuen tot meerder on-
 ruste ende mistrouwen dan oyt/ ende dat
 ic wiste dattet hier/ op nu/ al seer stille was
 oock dat ick expres beuel hadde van hem
 ghehoorzaem te zyn/ waerop me vrouwe
 ick my vande beladen/ kennende de aucto-
 riteit ende credict vande heere Admirael/
 besondere want hy protesteerde/ dat qua-
 me daer quaet af/ ick des doorzake soude
 wesen/ niet te min ben daer by gebleue dat
 ick tselue niet doen en wilde sonder last en
 brieuen van uwer hoocheyt/ doorzake is
 gheweest/ dat my dochte dat ick dē heere
 Admirael gheen ghehoorzaemheyt schul-
 dich en was/ mits den brief die uwe hoo-
 cheyt my hadde ghesonden/ dooz dē heere
 van

van Beauuoir den 14. des maents/ en den
 eedt vernicut in desselffs Beauuoirs han
 den/ Ghelycklik oock veel veruüderit was
 datmen sulcken beuel den heere vā Beau
 uoir hadde gegeuen/ sonder dat den heere
 Admiracl te kennen te gheuen / en wete
 wel dat indien hy tselue wiste/ hy des niet
 wel mijnre te vzedē en soude wesen/ dat ic
 hem sulcx niet gewaerschout en hebbe.

Extracten wter antwoorde des
 voorsz. Presidents aenden Ad- *Numē 17*
 mirael ghesonden den 10. Sep-
 temb. aengaende den predicatiē
 ende zijn diensten.

Wer so uwe Edel. heeft gesien met
 wat swaricheit heur hoocheit ghe-
 brocht is totter toelatinge vā tgene begre-
 pen is indē accorde mettē Edelen gemaect
 soo thoont sy heur oock swaer ghenoech
 om voozder toe te laten/ besunder oock int
 accorde van kercken inde Stedē voor dex *Fol. 179.*
 ercnie vander nieuwer religien/ hoewel min-
 dere quaet schijnt ghelegen te wesen / dat
 sy in stillicheit hen te vzedē hielden met
 renige plaetse binnē der stadt/ dan hen te
 laten loopen ten predicatien buytē d' n sel-
 uen/ niet sonder vzeese dat int wedercomē
 U ander

andere hen souden moeghen daer onder mengen.

Folio 164. Tot grooter begeerten van haer hoochheit heeft de heere van Egmont zijn verreck wt gestelt/om desen voozmoet te wesen ouer de resolutie vander antwoorden diemen geuen sal op v leste bzieuen/de welke ick wenssche sulche te moeghen wesen/dat de troublen vander stadt van Doornick daer dooz mochten gesilt worden.

Num. 17. Extract wter antwoorde des Presidents/gelonden aenden Admiraal den 11. Septemb. nopende den predicatien.

Wijn heere/ Ick heb uwer Ed. brief van ghisteren ontsaen/ desen nae noene heeft haer hoochheit gheloten haer antwoorde opte bzieuen en last des heerē van Beauuois/altit perlisten en vanden van Doornick de predicatien niet toe te late

Folio 179. dan buyten der stadt en heur houdende aent

Fo. 181, 182 accord gemact metten Edelen om den anderen steden van Szabant / Vlaenderen ende hollant gheen oorzake te geuen van sulcx oock te heisschē. Ende so mīn heere van Egmont van hier scheidde / sprack sy

Folio. 191. hem tot ghelijcken einde/op dat hy de hat
208, 209. daeraene soude houden/ dat daccoord van
puncte

puncte te puncte onderhouden worde/ en
 so sy den seluen van heurder sijden niet en
 wilt tegē comē/ begeert sy ooc dattet van
 bander sijde ghoudē worde/ Ic wilde dz
 uwe Edel. int beraetslagen iegēwoordich
 hadde ghewest/ ende gehoozt de confide-
 ratiē die verthoont zyn/maer nadiē heur
 hoocheit sulcx gesint is/ ic en can daer niet
 in veranderen oft vueghen.

Mits den welcken ick uwer Edel. bidde
 my te willen vergeuen/so verre ick uwer
 begheerten niet genoegh gedaen en heb/ *Folio 179.*
 dwelck niet toegecomen en is by gebreke *179. 193.*
 van uwe Ed. niet te aensien (die my altijt
 alle gunste gethoont heeft noch oock om
 dat ick uwe handelinge anders soude heb-
 bē vondē dan te procederē wter wijsheit/
 affectie ende grooff yeuer die ghy thoont
 te draghen ten dienste van zinder M. en
 wehuaren vanden lande/ gelijchoock heur
 hoocheit noch alle de hceren daer af niet
 anders en souden cunnen gheoordelen.

Extracten wten brieff vāden booz *Num. 17*
 screuen Presidēt aenden Stadt
 houder vanden Casteel vā Dor-
 nick/ gescreuen den 22. Septem-
 bris/ aengaende de goede dien-
 sten des Admiraelis.

Folio 175.
179.181. **I**ch ben wel blide dat die van twee
stadt zijn te vrede geweest vā hen pre
dicatien binnen der stadt te verlaten/ende
datmen verwillicht heeft vanden Catho
lijcken hen kercken te restitueren.

Van mijnent wegghen sal ick gherne de
hant houden tot alle tgene dat ick sal ver
staen te moeghen dienen om dese onrustē
te stillen/Ende heb seer gheerne vernos
men de goede dienstē die mijn heere Ad
mirael aldaer gedaen heeft/ ende soo ghy
scrift/noch meer sal moeghen doen/aen
ghemeret het contentement ende toebe
trouwen dat die vander stadt van hem
hebben.

Num. 18. **E**xtractē wtē brieue byden Raets
heere Almonnille gesonden aendē
Admirael/den 24. Mey/ 1566.
nopende tvergaderen vanden
staten generale.

Folio 154 **H**er hoocheit heeft aendē Co. gescre
uen om de generale staten te moegen
vergaderen/hem opentlijck verthoone de
datter geen andere remedie en is/isser en
mer een inde werelt/hoe welmen noch on
seker is vā deinde. Sijn M. en heeft noch
niet grantwoort / dwelck ons daghelijck
in meerdere desordze brengh.

Fo. 119.120

Eintes

Eintelijck waer den **E**deldom te vrede
 ghesiet/opde restte soude moegen bet ver
 sicn worden/waert niet al seffens/emmer
 metter tijt/**S**ouen het pericckel vander re
 ligien isser oock de vreesse vanden opzoer
 der gemintē/**d**iedagelijcx heur meer ver
 thoont/die raect ons allen wel nae. **M**ijn
 heere de **P**rince arbeit seere om de saken *Folio 164.*
 van **A**nwerpen te stillen/ende men liet de
 goede dicusten die hy daer gedaen heeft/
 waer door zijn **S**taetseit ende blandt in
 hem seer is ghehouden.

Extracten wten bzieue van den *Name. 18.*

Raetheere **A**ssonleville gescre
 uen aendē **A**dmirael dē 29. Jul.
 1566. tuercē dē staten general.

SMer en tusschen gaen wy verlore/ en
 ons gebzekē de remedie die in rasschz
 gelegē waren/ende die middelen die doen
 goet waren/en dienen nu nergens toe/iae
 ick en weet nauwelicx *oft de vergaderinghe Fo. 151. 152*
 vande generale staten (dwelck int beghinsel *153.*
 het oprecht remedie was) nu vele helpen
 sal/nochtās isser alnoch eenich middel ter
 werelt vooz desen tijt/so eest dat/ghelijck
 haer hoocheit wel int lange zijn **M**. ver
 thoont heeft (mitsgadens alle tgene dat in
 allen geualle daer wt mochte volgē) by ge
 scrifte dwelck inden raect is gheuen / **M**its

welcken ick hope dat zijne *Majesteit* om meerder quaet te verhueden sal toelaten de vergaderinghe vanden voorszreuen staten / sonder hulpe ende bystant vanden welcken wy onghetwivelt sullen vallen in een confusie ende generale bederffenisse van allen den landen van herwaertsovere / Na comen tot een oorloge onder malcanderen / waeraf ons *God* door zijn ghenade verhueden wil / &c.

Falso 164. Door tidinghe uwe *Ed.* merct seer wel dat het schijnt dat men al wilt laten ghaen so't wilt / ende dat men vanden behinsel af noeyt ghesocht en heeft het warachtich remede / maer want men tot grooten liecten heeft willen vuegghen sechte medecijnen / so en heeft men allecnlick niet wtghe recht / maer late onstekē een vier so groot dattet alle de rivieren vanden lande nauwelijcxen souden cunnen geblussen. *Can myn Heere de Prince van Oraengien* ordrestellen opte pzedicatie ende bevoerten vā *Antwerpē* (daer hy hem seer toe begeeft) ten minsten opte hope vanden voorszreue generale staten (daer twolck *Antwerpen* doch seer na verlangt) hy sal den *Coninck* ende den landen eenen ouergrooten dienst doen / deselue heere is seer bequarm om groote saken te handelen / &c.

Den

Den brief byden seluen/aendē Admiral gesonden den 11. Septēb. *N^{umc.} 13*
 uopende den diensten by hem te
 Doornic gedaē en goet geuondē.

Mijn heere/ Ick heb heden ontfaen
 de brieuē die uwer Ed. belieft heeft
 my op ghisteren te schrijven/ om op welc-
 ken antwoorde te geue/ ick anders niet en
 can geseggen dan tghene dat me vrouwe
 iegewoondelick aen u scrift vooz antwoor-
 de op v voozgaende/ wter welcker uwe
 Ed. bemercken sal dattet so verre vā daer
 is dat heur h. ocheit soude qualick ghenomen *Folio 175.*
 hebben v handelinge van Doornic/ datter *179. 194.*
 contrarie sy weet den arbeit vlen ghy ghe-
 daen hebt/ om oorde ende remedie ter sa-
 ken te stellen/ ghelück ghy breeder tuwe
 compste verstaen sult/ insgelück oec dooz
 de voozsz. brieuen. Oock en heb ick niet ge-
 sien mijn heere/ dat eenighe hebben ghe-
 thoont eenige passie oft quaet gheuelen
 tegen v/ maer ter contrarie elck heeft v be-
 soingnee int goede verstaen ende vooz die
 stelijcke/ ten dienste van zjnre Maiesteit/
 ghelück oock heur hoocheit naerder heur
 intencie vercleert/ want elckerlücken is
 lieklijck dat in sulcken vutersten noot daer *Fo. 181. 182*
 de saken van Doornic alsnu in gelegen sij/ *193. 194.*
 v Ed. niet en heeft cunnen volbrengen al *217. 218.*

U iij tgene

§gene ghy gheerne gedaen haddet / en in
 sulcken gheualen / en eest gheenem cleinē
 dienst voozden Prince en den landen / dat
 men middel en expedient weet te vinden
 om de religie min te quetsen ende der intē
 tien vander M. niet tegen te comen; heur
 hoocheit laet alsu vooz / het middel vāde
 pzekingen te laten geschieden om trent en
Folio 186. *by de poorten vander Stad / iae so nae dattet*
 genoech so vele is al oft die geschieden bin
 nen der stadt / waer by haer hoocheit soo
 vast blijft om gheen verhinghe te
 doen den accoozde mettē Edelen gemaect
 en om der consequenciē wille / En alsment
 emmers anders soude moctē gedoogē / en
 daer geē ander remedie en ware / so waert
 noch beter dattet geschiede by een andere
 maniere dā by heurē consent / om de redde
 nen die uwe Ed. wel beuroeden can / &c.

Num. 6. 18. Den brief byden voozsz. Alsonuulle
 aenden Admirael gescreuen den
 22. Septēb. ruerende het approz
 berē zijnte hādellinge vā Doznic.

Mīn Heere / ich heb ontfangē dē brief
 die uwer Ed. belieft heeft mi te scrijuen /
 van den 19. deser maent / om waer op tantz
 woorzden / late uwer Ed. weten dat heur
 hoocheit iuden raede heeft ouerlien de
 articulen

articulen by uwer edelheyt vooꝝ ghehou-
 den/dien vander nieuwer religiente Doꝝ-
 nick/tot ruste ende stillicheyt der saecken *Fo 179 183*
 al daer/dewelcke zijn beuonden conform *184 191 192*
 den accorde ende den brieuen van haere
 Hoocheyt/ Inghelichx den articulen die
 mijn Heere van Egmont heeft ghemaect
 vooꝝ den Steden in Vlaenderen/ weynich
 wtghenomen/daer niet vele verlanck ane
 en is/ende naedien nu uwe Edelheyt het
 principaele heeft versien inden saken van
 Doꝝnick/Soo begheert haer hoocheyt de
 coemste van uwer edelheit alhier vooꝝ ee-
 nen tijt om de saken die sy certijden uwer
 edelheyt heeft gescreuen/ ende besondere
 om te sluyten tghenerefter en sal te doene
 te Doꝝnick. Het is wel waer/ de saecke in
 heur seluen is hert ende sal by zijn Maye *F 182 193*
 steyt seer vreemt geuonden woꝝde/ maer *194 217.*
 den noot en heeft gheen Wertij/ ende van *218.*
 twee quaeden moctmen altijt het minste
 kiesē/want het is beter dat men de reli-
 gie eens deels salucert dan dat die gansse-
 lijk verlore gae/besonder op hope dat de
 tijt middel totten saken sal moegen bren-
 ghen/de Pensionaris beengere van desen
 heeft my vercleert de groote dencht die
 uwe Edelheyt tot Doꝝnick gedaen heeft *Fo. 196 219*
 dooꝝ zijn coemste wesende de saken aldace
 vele stilder alnu dan hi die als doen vant/

Nume. 18. Extracten wt eenen anderen brief
desselvs Alphonville aenden Ad-
mirael ghesonden den 3. Octob.
1566. ruerende Doornick en de
generale staeten.

Fo. 193 194
Hopen uwe Ed. hier corts te sien/
 alwaer haer hoocheyt noch nader u
 hādellinge sal ver staē/gelijc sy gedaēcheft
 tgene de Graue van Egmont heeft gehā-
 delt/dwelck sy ooc seer goet geuōdē heeft
 ick hope dat de saken sullē beginnen te be-
 teren door de voorzichtigheyt ende neersti-
 cheyt van vlieden mijn heeren/ick ben te
 poste gesonden aen mijnē heere de Prin-
 ce ende heb vanden seluē heere sulckē ant-
 woordē brocht dat heur hoocheit des seer
 wel te vreden is/ick wordē moꝝ geu weder
Folio. 204.
 by hē gesondē en mijn heere vā Egmont
 ouer trappoozt zijn/ heeft de sake ooc goet
 geuondē/maer en is niet present geweest
 ouer de resolutie vā hedē/ mits hi wed v-
 trockē was na Vlaēderē/wi hopē dz eenē
 heer die mijn voorz. heer de Prince doen
 sal in hollāt/ vele aenstaen quacts verhue-
 den sal/ besondere tWrecht en tAmster-
 dam/aende sake van Doornick is oock vele
 ghelegen/ ende het is goet dat die ghesilt
 zijn/ want wy sien dat Balenchiū die in
 grooter vreesen stont/ berest is te volgen
 den

den wech van Doornick / ick hope oock dat
de Graue van hoochstraeten sal hebben
dat hy begheert nopende zijn gheuange-
ne / haer hoocheyt verwacht van dage te
daeghe der resolutie van zijn mayestejt op
heer brieuen om de generaele Staeten te
doen vergaderen.

De acte vanden last byder Gou- *Numc. 19.*
uernante den Heeren vander
der Doorden gegeuen totter toe-
latinge vander pzekingen int ac-
corderen metten edelen.

Mits onderhoudende de puncten be-
gripē indē brieuen van verskerth- *Fo. 217 218*
heit en gemerct de forstse en onnij
delückē noot als nu regnerende / so is haer
hoocheyt te vreden dat dese Heeren / hāde-
lende het accozd met desen edelen / hen toe-
segghen / dat het volck affeggende de wa-
penen inden plaetsen daer de predicatien
metter daet gehouden worden / ende hen
vermijden van schādale en ongeregelthz / *Fo. 166 167*
mē dē seluē geē gewelt doē noch bi wege *177. 178.*
vā seitē tegē hē indē seluē plaetsen voozt-
uarē en sal / gaen noch comen so lange tot
dz by zijn *M. di aduyse vāde generale sta-*
tē anders sal wesen geozdineert op eoditie
dat

dat sy in gheenrehande manieren en sullē
eenichlins beletten de religie catholickē
noch de oeffeninghe van dier/maer de ca-
tholickē sullen vryelyck laeten ghenieten
hen kercken inder vuegen ende manieren
als tevoren/ Ghedaen tot Brucffel den
23. dach Augusti/1566.

Numm. 20. De publicatie ghedaen te Doornick
byden Graeve van Hoozne en-
de der Weth den iij. Septemb.
tot eenicheyt van al den Inghe-
setenen.

Fo. 180. 181
182. 183.
184. 185. **W**En laet v weten van wegghen des
hooghen ende moeghenden heere/
heer Philips van Montmorency Gra-
ue van Hoozne Admirael vander See/
Ridder vander Oorden/ &c. Commissaris
gheschiet by zyne mayesteyt/ ende haer
hoocheyt/ tenbewesen vande heeren Des-
querdes ende Dileers hier tegenwoordich
wesende om te helpen ter stillicheyt van
den onrusten onlance in deser Stadt toe-
gheromen/ Inghelijcx van wegghen mijn
heeren den raden vander seluer Stat/ en
de Stadthouderē vanden Saillou/ raden
ende officieren van zyne mayesteyt/ in de-
ser

fer Stadt ende lande van Tournais ghes
 ordincert/ dat by maniere van pronisie ende
 soo lang he tot dat anderffins sal wesen gheor-
 dineert, alle ende eckerlijcke de Bozgeren
 ende Inghefeten deser Stadt sullen vry-
 lijck ende sonder des achterbaelt te wordē
 hen moeghen vinden inden predication
 vier ghedaen worden byden Predicanten
 vander nieuwer religien/ ende dat in iulc. Fo. 177 178
 ken plaetsen alleenlijck als de excellētie des 179.
 Graue vā hoozne voorzenoit corts daer
 toetuesen ende bewijfen sal/ Sullen oock
 alle deselue Inghefeten ende Bozgheren
 moeghen vrylijck ende sonder belet oft
 quellinghe van yemanden houden ende
 offenen de oude Catholijcke ende Room-
 sehe Religie ende de Ceremonien der sel-
 uer/ welke Religie zyne Mayesteyt van
 meyninghe is in zyn landen vā herwaert
 ouer onderhouden te worden by alle de
 ghene die hen daer toe begheuen willen/
 mits den welken de voorszreuen Graue
 van hoozne/ heeren van Desquerdes en-
 de Bileers/ Raeden/ Stathoudere vanden
 Baillou/ ende andere officieren van zynre
 Mayesteyt hebben verboden ende verbis-
 den seer seerpelijck eenen yegelijcken/ het
 sy hy/ sy vander nieuwer religien/ oft van
 der Catholijcker ende Roomscher/ dat sy
 malcanderen niet en misdoē met woordē
 oft

oft wercken/oft en beletten in hen voorsz
 schreuen religie/maer elcken vredelyck lae-
 ten ghemeten der vryheyt ende ghedooghinghe
 die zijn *M.* ysteyt hen heeft toegheloesen op
 de verbeurte vā lijf en goet/onder slont ge-
 schreuen/wtgheroepen/ter puijen af van
 deser Stadt van Dornick / naedien eerst
 vercondicht was gheweest het Placcaet
 ghemaect opt verdrach aenghegaen tus-
 schen heur h. rocheyt/ende den heeren en-
 de Edeelen versocht hebbende dafdoenin-
 ghe vander Inquisition ende Placcaeten
 wtghegheuen opt punct vander reli-
 gien.

Num. 20. De publicatie byden Admirael
 ende Magistraet te Dornick
 ghedaen teghen de Kerckenoo-
 uers den 4. Septemb.

*Ps. 193, 196
 197.* **M**ER laet u weten van wegghen des
 hooghen endemoeghenden heere
 heer Philips/Gracue van hooz-
 ne/Admirael vander See/Ridder vander
 Orden/et. ende van wegghen mijn hee-
 ren vanden raede deser Stadt van Dorn-
 ick / hoe dat sy wel ghunformceert zijn/
 dat

Dat verscheyden quade beleyden dese voor-
 leden daeghen hen hebben veruoorzert
 niet alleen van te destrueren ende te ouer-
 lasten de Kercken/ Cloosteren/ Gasthuys-
 sen ende Godtshuysen deser Stadt/ maer
 oock van te roouen ende stelen de orna-
 menten/ ende andere dinghen den seluen
 toebehoorende / ende daeroubouen vele
 goeden ende meublen/ verscheyden reli-
 gieuusen ende ghesielijcken int particu-
 lier toebehoorende/ dwelck gheensins te
 lijden en staet/ besonder ghemerct den ver-
 boden daer teghen ghedaen soo wel nae
 recht als byden Placcaeten ons Heeren
 Conincx ende oock biden ordiancien der
 voor screuen Heeren vanden Raede / Om
 waerinne te versien soo hebben sy gheor-
 dincert ende ghebidden wel ernstelijck/ al-
 len ende elckerlijcken den ghenen die ce-
 nighe van sulcken ornamenten oft andere
 goeden den voor screuen Kercken/ Cloo-
 steren/ Gasthuysen/ Godtshuysen/ Reli-
 gieuusen oft Gheestelijcken toebehooren-
 de/ berooft moeghen hebben/ oft weten
 eenighe van sulcken goeden onderheb-
 bende/ oft sulckx vercocht hebbende/ dat
 terstont ende sonder vertrick de ghene
 die sulckx onderhebben / de selue bren-
 ghen oft doen brenghen in handen aan
 den Procureur ghegeneraal / van deser
 stat

stadt/oft ander vander Weth/ opte penē
 van ghehouden te worden voor Dieuen
 ende Kerckenroouers ende voor sulcx ge-
 hanghen ende ghewozcht te worden aen-
 de Salghen opt groote Markt deser Stat
 Ende de ander die eenighe weten die on-
 der hen oft vercocht hebbende/ dat sy van
 stonden aene tselue comen vercleeren den
 voorseeuen Procureur generael/ om te
 doene des behooren sal opte penē van ghe-
 houden te worden voor gunstige vanden
 seluen Dieuen ende Kerckenroouers/ en-
 de ouer sulche scherpelijck gestraft te wor-
 den *ter discretie van mijn Heeren promooeten
 ende ghesvorenē.*

De Articulen byden Graeue van
 Hoorne dien vander Religien te
 Dornick (onder het aduoy van-
 de Regente) voorghehouden, en-
 de by hen geaccordeert opt be-
 spreck opten cant van elcken
 ghestelt.

Op dat alle onrusten ende twisten bin-
 nen deser Stat van Dornick/ ter oor-
 saken vander religien opgerisen/ moegen
 ophouden ende belet worden/ Inghelue
 alle

alle de **Sorgheren** ende **Ingheseten** der
 seluer moeghen voortatne in godden vre-
 deende eenicheyt niet malcanderen le-
 uen/ ende den handel vander **Coopman-**
schap ende anderen **Umbachten** weder
 in zynen eersten staet gebracht mach wor-
 den. *Soo heeft myn Heere d'Admirael Graue*
van Hoorne goetghenonde dat die vander men-
uuer Religien hen sullen verbinden van onver-
brekelyck te onderhouden, ende te doen onder-
houden van puncte te puncte / tgene hier na
 volcht / ende dat by prouisie ter tijt toe dat
 byden **Coninck** met aduyse vande gene-
 rale **Staten** van herwaerts ouer anders
 sal wesen gheordineert.

Eerst / dat sy niet en sullen beletten den
Godsdienst noch andere ceremonien vā
 der **Catholycker Roomscher religien**, vā outs
 onderhouden noch doch vooz soo vele het
 in hennis / toelaeten datmen den gheestelic
 ken oft weerlickē eenich belet / hinder oft
 ongelijck doe directelijck ofr indirectelijck.

Dat sy hen sullen vermijden van te
 houden eenighe *prekinghen*. binnē der stat
 noch in eenighe kercken buyten / maer hen
 te vreden houden / prekende opte plaatsē
die de voors. Heere Graue ende de VVeth hē
sal bevvisen, de velcke bequame ende nae by
der stat wesen sullen.

van **Montigny**.

M m

In

Scaccorā
 deert mits
 hebben ge-
 inckte tegē
 geloeste.

Sheaccorā
 deert onder
 sakeke vlc-
 keringe dz
 myn Heere
 te gecōmit
 iē rē gou-
 uernemēte
 geduerēde
 het afwēse
 des Heerē

Fo. 191 192
 193 .194.

**Seacroz-
deert.**

In welcken plaetsen sy des sondaechs en heilich dach alleenlyck sullē moegen houden het exercitie van hennen sermoonen, ghelyck de selue geschieden oft ghedaen sullen worden inden steden van Brabant ende Vlaenderen, daer de selue prekingē vordē gedoocht, maer hen en sal geenssin toegelaten worden van te moegen dragen eenige wapenē het zij gaende oft comende.

**Seacroz-
deert met
conditie v;
geduerēde
de p^reca-
tion, aendē
openblij-
uendē pooz-
teen sal wor-
den gheset**

Ende indien inder vveken geenen heiligen dach en quame, so sullen sy moegen preken des Donredaechs, maer alffer heiligē dach coemt, en sullen sy des donredaechs geen preke hebbē, op dat het ghemeen volck van zyn vverck, niet getrocken en vverde, het en vverde hen byder vverth toeghelaeten.
genoechsame wachte tot henne verckerheit.

**Duermits
Dynamais
mochte
swarichheit
vallen opt
verstant
ber oproe-
riger ende
scandalen-
ser propoel-
ten / soo
waert goet**

Men sal oock moeten vveten het ghetal der predicāten, ende dunct den Heere Graue dat sy aen vveen sullen ghenoech hebben, daer by gevuecht twee andere om te p^reken / indie deselue ministers cranck oft sieck werdē / wel verstaende dat alle deselue p^redicanten sullen moeten wesen ondersaten van zünre Maestheit / ende al eer sy totter p^rekē sullen moeghen toeghelaeten worden

Den/ sullen sy moeten eedt Doen in handē
 vander Weth van ghehoorzaem ende on-
 derdanich te wesen in allen bozgerlijcken
 saken geduerende heur residencie/ in heur
 sermoonen oock niet ghebruyckende eeni-
 ghe opzuerighe oft scandeleuse puncten.
 gheestelijcken ghesamender hant daer op een
 lot ende resolutie neme.

tae noote-
 lijk bondē
 booz de
 verseker-
 heit van
 beyde par-
 tijen / dat-
 men mette
 balk cleere

Dat sy in alle saken den Magistraet
 sullen onderdanich zyn/ oock alle gemeine
 lasten ende impostsen helpen draghen ghe-
 lijk de andere bozgers ende inghesetene/
 insghelijcx waert noot dē magistraet met
 lijf ende goet bystaen tot onderhoudt van
 al des voorszreuenis / tot welcken eynde
 sy oock in hen sermoonen twolck neerste-
 lijk onderwijsen sullen tot alle verbiedin-
 ge ende ghehoorzaemheit vanden magi-
 straet/ ende van hen stillichlijck te draegē
 in goedeoorden/ op dat alle goede politie
 wel gehouden mach worden.

Graccoz-
 deert behal-
 uen dat die
 bande Ca-
 tholijcke
 Roomsche
 religie/ge-
 lijckē lastē
 en straffe
 oock onder
 woypē zyn
 sullē/ indie
 sy comen te
 gen de pūc-
 ten van de
 sen verdra-
 ge die hen
 raken ende
 acngacn.

Dat niemant totter nieuwer religien
 ontfangen en sal worden hy en sy verbou-
 den totten onderhoudt deser articulen/
 ende vā nu af sullē eenige gedeputeerde vāder
 nieuwer religie moeten gelowē ende sūveeren
 vāde selue te onderhoude opte penē van geacht

Am ij cū ges

gestraft te worden als meenedighe ende doende tegen het ghene dat sy sollemnelich gheloost ende geswozen hadden.

Geaccoz=
deert vol=
gode tgene
bouen ver=
hacit is int
ij. article.

Ende tot verskerheit ende ruste vā die vander nieuwer religie/ so sal dē Souuerneur en in gelijcx den magistrat vā dese stad/ achtervolgen den afscheit en accoz de gemacet tusschē de hoocheit vande Regente en de verplichte edele in date dē 23. Augusti 1566. hen verskeren dat hen int exerceren van hen prekinge geē belet/ ouerlast oft onruste aengedaen en sal worden/ noch yemant darrum achterhaelt oft gequelt/ Willet by maniere van prouisie/ ende tot dat by zinn. *Id.* met adiuisse vanden generale statē daerinne anders sal wesen geordincert so voorz. is.

Geaccoz=
deert ende
is nootlich

Men sal oock moegen bepeisen ofter van noodde soude vvesen, datmen eenige verskeringhe name vanden Bisschop ende geestelijcken in gelijcx vande Catholycke, op dat de geloosten ende verskeringen aen vveersyden geschieden.

Geaccep=
teert.

Ende aengaende den ghenen die van wegen dien vander nieuwer religien ghehoemt worden om de selue vercenigen en apppointementen aen te gane/ ende te teckenien/ die en sullen darrum nacmaels in geenderhande manieren achterhaelt oft gequelt moghen worden.

Ende

Ende op dat al tselue bet volgeschiede **Seaccoz-**
 ende het volck in ruste ende gehoozsaem- **deert.**
 heit gehouden worzde/ en op dat namaels
 op cenige der voozsz. punten gheen swa-
 richeit oft twijnel gemaect en worzde/ aen-
 gaende tverstant oft bedieden der seluer.
 So en sullen die *vanden consistorie* deselue
 wtlegginge niet moegen doen/ noch met-
 tce daet eenighe nieuwichheit aengrijpen
 sonder daerop ierst te handelen *metten*
Magistraet om dat gesamederhant te ver-
 gelijcken/ oft anders cest noot ende cum-
 nen sy des niet verdraeghen/ sullen des
 thoff waerschouwen.

De artitulen byder Regente door *Num. 20*
den Capitein vanden Casteele
ende den Secretaris de la Tor-
re/ dien vander religien tot Doz-
nich roeghelaten.

G **P** dat alle onrusten en twisten bin- *Folio 163.*
 nen deser stadt van Doznich ter ooz- *184. 191.*
 saken vander religien opgetesen/ moegen *192. 193.*
 ophouden ende belet worden/ insghelijc *198. 199.*
 alle de Borgheren ende Ingheseten der *202.*
 seluer moeghen vooztaene in goeden vze-
 de ende eenicheit met malcanderen leuen
 ende den handel vander Coopmanschap
 ende anderen ambachten weder in zijnen
M **i** **j** **i** **e** **r** **s** **t** **e** **n**

eersten staet gebracht mach worden/ So hebben die vander nieuwer religien hen verbonden na te volgen ende tonderhouden ende doen onderhouden onuerbrekeliclyk van puncte te puncte/ tgene hier na volcht/ ende dat by prouisie ter tyt toe dat byden Coninck met aduyse vande generale Staten van herwaerts ouer anders sal wesen gheordincert.

Eerst/ dat sy niet en sullen beletten den Godsdienst noch andere ceremonien vander *Catholycker Religien*, van outs onderhouden/ noch oock voor soo vele het in henis/ toelaeten datmen den gheestelijckken oft weerlichē eenich belet/ hinder oft ongelijck doe directelijck oft indirectelijc.

Dat sy hen sullen vermijden van te houden eenighe *prekinghen* oft *vergaderingen* binnē der stat/ noch in eenige kercken buyten/ maer hen te vreden houden/ prekende opte plaetsen die hen alreede bewoesen zyn buyten der stadt.

In welcken plaetsen sy des sonbaechs ende heilich daechs alleenlijck sullen moegen houden hen sermoonen/ maer hen en sal gheen sijn toeghelaten worden van te moegen dragen eenighe wapenen/ het zij gaende oft comende.

Dat sy op eenen tyt maer en sullen moegen hebbē twee ministers oft predicāten/ daer bi gevuecht twee andere om te preke
indien

Indien deselve ministers cranck oft sieck
 werden/ wel verstaende dat alle deselve
 predicanten sullen moeten wesen onderfa-
 ten van zynre **M.** ende al eer sy totten pze-
 hē sullen moegen toegelaten worden / sul-
 len sy moeten eedt doen in handen vander
Weth vā gehoozsaem ende onderdanich-
 te wesen in alle saken van iusticien en boz-
 gerlijke gheduerende heur residencie / in
 heur sermoonen ooc niet gebzuickende ee-
 nige opzoerige oft scandelouse puncten.

Dat sy in alle saken den magistract sul-
 len onderdanich zyn / ooc alle gemetne las-
 ten ende imposten helpen dragen ghelyck
 de andere bozgers ende ingesetene / insge-
 lijck waert noot dē magistract met luf en
 goet bi staē tot ondhout vā al des vooz-
 is / en de ghemein ruste en weluaert. Tot
 welckē einde si ooc in hē sermoone twolck
 neerstelick onderwijzen sullen tot alle eer-
 biedinge ende gehoozsaemheit vandē ma-
 gistraet / ende van hen stillichlyck te drae-
 gen in goede oorden / op dat alle goede po-
 licie wel gehouden mach worden.

Dat niemant totter nieuwer religien
 ontfangen en sal worden / hy en zyn verbou-
 den totten onderhoudt deser articulen /
 ende sullen oock de ghedeputeerde vande
 nieuwe religie in handen vanden Sou-
 uerneur ende magistract solemnelijk en-
 de ter goeder trouwen sweeren / dat sy

M m luy alle

alle ende elckerlijcke de voorſz. puntē on-
derhouden ende naevolgen ſullen/opte pe-
ne van geacht ende geſtraft te worden als
meeneedige/ende doende tegen het ghene
dat sy ſo ſolemnelick gelooft ende geſwo-
ren hadden.

En tot verſekerheit en ruſte van die van
der nieuwer religien/ ſo ſal den Souer-
neur en inſgelijcx den Magiſtrat vā de ſer-
ſtadt/ achtervolgen den aſſcheit ende ac-
corde gemacēt tuiſſchen de hoocheit vande
Regēte en de verplichte Edele in date den
23. Auguſti 1566. hen verſekeren dat hen
in hen prekinge geen belet/ ouerlaſt oft on-
ruſte aengedaen en ſal worden/ noch nie-
mant daerom achterhaelt oft gequelt/ Al-
let by maniere van pzouiſie/ endetot dat
by zyn Maieſteit by aduiſe vanden ge-
nerale ſtaten daerinne anders ſal weſen
geoordincert ſo voorſz. is.

Ende aengaende den genen die van we-
gen dien vander nieuwer religie genoēpt
worden om de ſelue vereenighen ende ap-
pointementen acn te gane/ende te tecke-
nen/ die en ſullen daerom naemaels in
geenderhande manieren achterhaelt oft
gequelt moghen worden.

En op dat al tſelue bet volſchiede en het
volck in ruſte en gehoorſaēheit gehouden
worde/ende op dat namaels op eenige der
voorſz.

blet wie hy oock sy dat sy 'gheen belet oft
 hindernisse daer inne en geuen met woordes-
 den/singen oft roepē noch oock met wercken/
 opte pene van des ter stont ghestrafte
 te worden aenden lijue oft anderssins nae
 Fo. 196 197 gheleghentheyte der saken / daerenbouen
 soo vercleert zijn excellencie wel scherpe
 ijck eenen yegelijcken wie hy sy van hen
 eenichsins te onderwinden metten vercoo-
 pen verhandelen oft anderssins moeyen
 der voozsh. kercken goedē die onlanck zijn
 gebroken ende in stucken geslagen het en
 sy ten bywesen ende niet consente vanden
 genē die daer toe vander weth gestelt sal
 wesen metten ghecommitteerden vander
 prochien/opte pene van des ten exemple
 van ander na gelegengentheyte der saecken
 ghestrafte te wordene.

Nume. 20 De publicatie gedaen byden Hee-
 re van Moulbays / den 28. No-
 uembris / 15 6 6. opt aensteken
 vanden huysen.

Fo. 170 171 172. **W**en laet v weten van wegen den ede-
 len heere / heer Jan de Chasteler /
 Ridder heere van Moulbays / rc. Sou-
 uerneur van deser Stat ende den Castele
 der seluer / hoe dz de seer hooge en vermoegē
 Princesse / me Vrouwe de Hertogin-
 ne van Parma en Plaisance / rc. Regente
 ende

en Souuernante heeft verstaet dat die vā
 Der nieuwer religie/ woonende te Valen-
 chijn/ vooz hen hebben ghenomen van het
 Auontmael corts inder seluer Stat te hou-
 den/ daermede doende tegen het verdrach-
 sude verreninghe by hen ghemaccht met
 ten heere van Roizcarnes heuren Sou-
 uerneur/ Iae oock teghen het expres ver-
 bodt hen byden seluen heere van Roizcar-
 nes by last van haere hoocheyt ghedaen
 van hen auontmael niet te houden binnen
 den besclypte vander seluer Stat / mits dē
 welcken/ ingeualle de voozsz. van Valen-
 chijn daermede voozsuaren/ ende tegens
 den wille van heur hoocheyt hen Auont-
 mael houden binnen der seluer Stadt van
 Valenchijn/ de voozsz. heere vā Moulbais
 Souuerneur verbiet wel scherpelijck wt
 crachte vande briuen te dien eynde aen hem *Fo. 168 169*
 byder Reghente ghesonden, alle en elckerlyc-
 ken/ dn inghesetenen ende inwoonderen
 van deser voozscreue Stat/ van hen te vin-
 den ende tassifieren in wat manieren dat
 tet soude moegen wesen ten auontmael/
 datmen metter dact soude moegen voozt-
 stellen/ binnen der voozsz. stat van Valen-
 chijn/ opte pene datmē de huysen der geere
 die daer teghen doen sullen in vier stellen/
 Iae datmen het Gheschut dooz de Stadt
 sal laeten schieten/ indient nootelijck sy/
 ghe.

ghelick den voorscreuen Heere Gouverneur sulcx by ander voorgaende briene belast is gheweest.

Nr. 20 Extract vanden ij. ende iij. articulen vanden ordinanciē gemaect ende wtgheroepen den iij. Januarij/ 1567. binnen Dornick by den Heere van Noircarnes/ als hy met groot garnisoen die Stadt inghenomen hadde/ aengaende den pzedicatieu hen byghelaeten.

Fo. 208 209 Men verbiet allē dē Crūchliedē aldaer garnisoen houdende dat sy die vander Secte van Caluin in gheenderhande manieren en beletten te gaene ten plaetsen hē bewesen theurer prekinghe noch oock en beschimpen oft iniurieren in wat maniere dattet sy/maer lachten hen daerinne ongequelt ende niet vreden/ nae vermoeghen den accorde by haer hoocheyt ghemaect metten verplichte edelen/ tot dan zijn Mayesteyt anders daerop sal hebben gheorde neert opte verbeurte vanden lye.

*Fo. 191 192.
193. 194.*

3 Men verbiet oock van vveghen mijn, voorscreuen Heeren allen den Soldaten dat sy
niet

niet en gaen totten prekhigen oft exercitien
vander Secte van Caluin in wat manierē
dat het sy/opte verbeurte vanden lye.

Extract wten aduyse byde berga: *Numm. 21.*
beringhe vanden Hagistraet en
leden van Doznick ende Tour-
nelis den Admirael gegeuen op
zijn propositie om de saecken al-
daer te stillen den lesten Augu-
sti/1666.

Mer door toeghecomen is dat volck *Fo. 175 176*
ghecreghen heeft een vreesse vā ouer *191 192 198*
uallen te worden van zijn Mayesteyt offi- *199 200 201*
ciers ende besonder vanden Stadthouder
des Gouverneurs ende volck van wapen
wesende int Casteel/om dat die hen dage-
lijcx ten aensien van elcken warē versier-
ken van munitie van oorloghen/ hadden
voch tot hen bystant op eē nieu seker meer-
der ghetal van knechten aenghenomen/
by dien middel hen wacht ende wake heb-
bende ghemeeerdert/ende (dwelck den in-
gheseten meer achterdenckens maechte/)
hadden opte Wallen vanden Castele ve-
le stucken gheschuts ghestelt nae tgetwe-
sie daer de predicatien waeren ghehoude
ge

geweest/ en tegen ander oordē/ daer dooz
 de stat seer beschuldicht soude cunnē wo-
 den/ waer af de vreesse soo vele te grooter
 was gheworden/ midts dien dat hoe wel
 de heeren van Esquerdes ende Wileers
 binnen der seluer Stadt waeren gheco-
 men/ om de opgheresen misverstanden te
 helpen stillen ende nederleggghen des niet
 te min inden seluen Castele alsdoen was
 ghecomen het Bendel vanden heere van
 Beauuoir/ midts den welken hadde der
 voozseydervergaderinghe goet ende be-
 quame ghedocht om het selue misuertrou-
 wen/ vreesse ende onruste des volcx ter ne-
 der te leggen/ dat zijn excellencie seer wel
 soude doen/ *dat hy ordineerde den voorscre-
 uen Heere van Beauuoir. dat hy zijn voorscre-
 uen volck wtē voozsz. Casteel dede vertrec-
 ken endewten Casteel ende Stat scheidē/*
 ende dat daer nae biden seluen stathouder
 vanden Gouverneur den ingeseten ver-
 sekeringe werde gedaē dat hy hen niet en
 soude bespringen oft ouerlasten in geēder
 manieren om het feit vanden predicatien/
 Inshelick dat zijn excellēcie gelijcke ver-
 sekeringhe oock dede aengaende alle Ca-
 piteynen/ Prouoesten/ ende ander zijnee
 mayesteit officieren die van elders souden
 moeghen comen.

Extract wten aduyse bande berga *Nume. 21.*
 Deringhe vander Noeth/ Raden
 ende Leden vander Stat ende
 Lande van Doornick ende Tour
 nesis opte propositie des Graue
 van Hoorne/ ghegheuen den 2.
 Septembris.

TEn oorfaecken vanden welcken de
 voorszecuen vergaderinghe/ alleen-
 lÿck achtnemende opter Stadt een-
 cheyt/ hoewel sy in heur particulier lieue
 hadden dat alle dese predicatien achter-
 bleuen/ nochtans hebben sy byde meeste
 menichte vanden stemmenvoor het beste *Folio 179.*
 geraden vonden om alle inconuenienten
 te schouwen/ datmen deselue prekinghen sou-
 de gbedooghen binnen den beslayte vander voor-
 scriuen stat in eenige plaetsen byde poortē
 en wten volcke gelegē/ maer geëssins indē
 Dochiekercke/ die de sectarisen tegēwoor
 delÿc inne hebben noch in eenigen anderē
 die sy soude moegē begeerē hen toegelatē
 te worden/ de redenen en oorsakē hen mo-
 uerende daerrinne te verwilligē/ zÿn dese/
 Inden eersten dat den Somer alreede soo
 verre gheghaen is/ datmen corts niet an-
 ders alle daghe en sal hebben te verwacht-
 ten/ dan grooten Reghen/ Sneeuw/ Wint/
 ende

- ende ander onweder/ die de toehoorders
vanden seluen predicatien so souden moe-
ghenquellen/ dat sy des ghepassit en ton-
vreden wordende weder nieuwe onrusten
mochten voortstellen ende weder eenighe
ghedeckte plaetsen inder Stadt innemenē/
2. Ten anderen salt quaelijck moegelijc zyn/
datmen hun de wapenen sal kunnen doen
aflaten/ houdende hen Sermoonen buy-
ten/ wt vresen die sy hebben sullen/ vandē
Prouoesten/ volck van wapenen oft ande-
3. re vreemde officieren vander mayesteyt.
Iae oock vanden anderen ingesetenē van-
der Stadt wesende catholijck die hen on-
uersiens de poozten mochten toeluyten/
hen buyten plonderen oft andere ouerla-
sten doen in wedervreemde van tghene dat
ghepasseert is van al dwelck sy souden ver-
sekeret wesen bliuende binnen der Stadt/
4. waermede oock den Dorplieden ende an-
deren vreemden soude belet worden den
toeganch totten seluen predicatien ordi-
nende dat ten daeghen ende vren vanden
seluen de poozten souden ghesloten gehou-
den worden/ daer men vint dat den seluen
predicatien ghehouden wordende inde
Woozstadt oft buyten omtrent der Stadt
mueren de Dorplieden ende vreemde van
alle canten daer toe vergaderen gaende
ende comende doo; de selue Stadt/ dwelck
for.

sozcheijck waer/sonderlinge vooz dē witt
ter als de nachten so lanck zijn/ daer dooz
de stadt mocht beschadicht woꝝdē/te meerē
dat onder die vꝛemde hen soudē moegen
mengelen/dieuen/ roouers/ straetscheim
ders ende kerckroouers die doꝝsake soudē
geuen tot nieuwe opzoꝛren.

Extract wt ghelijcker attestatien *Num. 21.*
ten seluen daghe doock aldaer ge
daen / ruerende der seluer gra
uinge by eenige Canonicken.

Comparatēde in persoone d'ersams
ende discrete heeren Messieurs Si
mon de Courouille/ende Antonis Simon
pziesters ende Canonicken inder Dom
kercken van onser Vrouwen van Doꝛnic/
welcke comparanten ende elck van hen ge
seet/vercleert ende geaffirmeert hebben
op hen pziesterdom/hebbende hen rechte
hant op hen boꝝst/ dat sy gesien ende geuis
sireert hebben de grauingen gedaen inder
seluer kercken/so wel die comen omtrent
de fondeerselen als andere / affirmerende
dat de selue fondeerselen daer by in geen
der manieren en zijn gheraect/ ghecrenct
noch beschadicht/ iae dat sy tot meerder
geruistheit van hen seluen en anderē heu
Folio 188.

een medebzoederen last hebben ghegheuen Gerarden Parmentier Metser/ neerftige ondersoek daeraf te doene / dwelck hy gedaen heeft/ ende hen van ghelijcken vercleert als sy bouen gheset hebben.

Nume 21. Extract wter attestatien eenigher ingheseten van Doornick/ gepasseert vooz de Notarisen aldaer den 27. Septemb. opt grauen.

Comparerende in persoone Nicolas Plonquet coopman/ out omtrent 32. jaren/ Gerard Parmentier Metser/ oudt 42. jaren/ Anthonis de Balieu/ out 40. jaren/ Laurens Casier out 28. jaren/ Jacques Calu Weuer/ out 22. jarē/ Claes Moulleron/ out 29. jaren/ ende Seleyne Parisius Timmerman/ out omtrent vierentwintich jaren/ alle inwoonders deser Stadt. Alle welcke comparanten/ ende besunder oock de voozscreuē Gerard Parmentier by laste vanden heeren meesters Simon de Courouble/ en Antonis Simō priesters en Canonicken van onser Vrouwen kercke te Doornick/ hebbē gesiē en gesiiteert de grauingē inder seluer kerckē gedaē/ dewelcke zij cōparanten tsamē/ en elck besunder vercleren/ betutgē/ en by soleuclē eede gedaē in handē der Notarisen sweeren

Folio 188.

189. 190.

swere dat geensins beschadicht oft ver-
hindert en hebben/ noch oock en lettē oft
en crenckē eenichsins den sondeerselē der
seluer kerckē/ vercleren deselue grauingē
neerstelijck gesien en gemerct te hebben/
ende affirmerende tghene des voorsz. is/
warachtich te wesen.

Extractē wter attestatiē der Wet *Numo. 2*
van Doornick dien vander Reli-
gion ghegeuen/ acngaende der
ercitien hunder religien.

W Preuoessten / ghesworene Meys-
ren ende Schepenen der Stadt van
Doornick/ allen den ghenen die dese brieuē
sullen sien/ Salut. Also wy drij oft vier
maenden lanck alle middelen gesocht heb-
ben die wy hebben kunnen bedencken om
tusschen onsen ingeseten ende ondersaten
eenen goeden vrede te maken / acngaende
der religien/ iac dat wy oock ontanck (na
vele communicatien met eenige ghedepu-
teerde die houden de nicuwe religie) ghe-
beden hebben aen heur hoocheyt, onse wil, *Fo. 177. 105*
len haer meininghe ontbieden op tghene *187.*
men beuindt niet genoeg vercleert te we-
sen byden articulen van verdrage aen ons
gesonden/ bouendien te hoer daerom ges-
sonde meester Jacob le Clercq deser stadt

Ru ij Pensio

Fo. 191. tot
198.

tionaris / Soo doen wy te weten dat de
voorszreuen le Clercq tzynder wedercom-
pste ons heeft rappoozt ghedaen van t ghe-
ne hy ruerende den wille ende wterste
meininghe van heur hoosheit hadde ver-
staen van den *President Viglius*, als van
den Raettheeren *Bruxella ende Affonleville*.
Ende want wy ooꝛboirljck vinden / dat
die vander nieuwer religien des gewaer-
schouwet worden / op dat sy eer tot ver-
draghe comen / Soo hebben wy eenighe
van hen by ons ontboden / hen consente-
rende te vergaderen / ende eenighe onder
hen tott hien oft tweluen toet te deputeren
om hen in onser Raetkamer te vinden des
Wijdaechs den twee entwintichsten van
Nouember 1566. Welcken volgende soe
nighe vander nieuwer religien ten seluen
daghe des morgens in onser Raetcamere
ghecomen zijn / Soo hebben wy den vooz-
screuen Pensionaris le Clercq beuolen /
hen te vercleeren tgene hy te houe / aen-
g. ende de meininghe van haer hoosheit
opt t. it vanden voozs. accorde ghehoort
hadde. volgende den rappoꝛte by hem te
vozen aen ons daeraf ghedaen / Mits den
welcken de voorszreuen le Clercq voldoen
de onsen beuecht. n / dien vander nieuwer re-
ligien heeft ver. leert in substantien des
hier nae volcht.

Inden

Inden eersten om te comen opt punct
 vanden exercitie der nieuwer Religien, daer *Fo. 198. tot*
 af niet expresselyck gheruert en is byden *202.*
 articulen van verdraghe ghebracht byden
 Commissaris de la Torre/ is my vercleert
 gheweest byde Staetheeren Bruxella
 ende Wssonleuille / dat de stadt van Doz
 nick dienaengaende van gheen erger con
 ditie wesen en sal / dan andere steden van
 herwaert souer/maer dat ghelyck in ande
 re steden metter daet ghebeuren sullen
 moeghen/ doopen/ houwelicken ende an
 dere saken/ dependerende vander exerciti
 en/ tselue also oock te Doznick sal moegen
 gheschieden. Niet dat me Vrouwe hebbe
 gheaccoordeert oft alnoch accordeert / dat
 sulcx erghens soude ghedaen worden /
 maer tselue alleentlyck is passerende by
disimulatie ende oochluyckinghe tot dat an
 ders sal wesen gheordineert. Want heur
 hoochheit en heeft noch in Vlaenderē noch
 in Szabant/ hollant/ Zeelandt / noch el
 ders noeyt gheconsenteert noch toeghe
 laeten d'exercitie der nieuwer religien/
 ende so verre daer yet opentlycken af is
 toeghelaten/ dat is ghedaen byden Sou
 uerneurs vanden landen (inder qualiteit
 als Souuerneurs) oft andere gheschiedt
 om de saken te stillen/ sonder dat heur hoo
 cheit des kennisse heb genomē oft expresse
 Nu in com

commissie daer toe gegeuen/hoewel noch
 tans sy tselue niet opentlijck en heeft her-
 roepen noch vercleert vā onweerdē/maer
 op al oochluickinge gedaen tot dat anders
 soude wesen gheordineert/ inder maniere
 dat so verre binnen der stadt van Doornich
 Gouverneur hadde gheweest/ die eenich
 verdzach gemaect hadde/tselue hadde ge-
 daen gebleuen. Maer nadien mijn heere
 d'Admirael noch andere sulcx niet gedaen
 en haddē/inder vuegē datmen heeft moe-
 ten toegānck nemen aende siegente/ Soo
 doet huer hoocheit v vercleeren/ dat sy by
 expressen accorde om een stadt alleen niet
 en wilt te buyten gaen d'acorde ghemaect
 metten Edelen/ dwelck maer en spreeckt
 vanden predicatien/ende niet vander exer-
 citien der religien/maer dat ghy ghelijck
 andere v behoort te vreden te houdē met-
 ter voorsz. oochluickinge.

Ten anderen daer ghy versuect buyten
 den inhouden vandē articulen bydē houe
 gesonden/ dat de gheestelicke souden belo-
 uen van uwer religie geen belet te doene/
 en is de meininge van heur hoocheit niet
 dat sulcke geloofte by hen soude ghedaen
 worden/ gemerct sy geen middel en hebbe
 om v lieden te verhinderen.

Maer mijn heeren vanden staede heb-
 ben om beters wille vooz hen genomē/ en
 sullen

sullen de hant daer aen houden/ dat de pze
dicanten vander Catholijcker religie hen
sullen vermijden van opzorrighe ende on-
stichtende pproposten in hen sermoone/ en
dat de geestelijcke met woorden noch met
wercken dien vander nieuwer religie niet
en sullen iniurieren oft moyelick vallen.

Doozt aengaeñ de tēpel buitē der stadt
begonst om de pzekingē aldaer te houden/
nadien het accoꝝd sal gesloten wesen/ so sul-
len mijn heerē vāden raede v lieden noch
toelaten eenigen red: lūcken tūt/ maer de
pzekingē en sullen niet moegē geschiedē/
Dan op sondagē en heilige dagen/ om ghe-
lijckheit te houden vandē tijde dat elck tot
zijnre religie verstaē sal/ om te benemē al-
le doozsake van schimpen/ onminne en spot-
terijen/ diemen alreede begonst siet onder
volck/ om dz derne werct als dāder viert/
te meer dat daer dooz den ambachtsman
sal bliuē op zijn werck/ de coopmanschap
beter voor: gaen/ ende der armoeden van
vele geholpen wo: den.

Extractē wter attestatiē der wet *Numm. 21.*
van Doornick/ ghegeuen vanden
Protestatien by die vander reli-
gien voor hen gedaen int accep-
teren vanden articulen by der
Kegente ouergesonden.

An iij Seggen

Fo. 191. 101
200.

Seggen en verthoonē indē naeme vā
 alle die vand' voozsz. religie / begeren
 eenē goedē vrede en eenicheit met gerust-
 heit van geeste en conscientie / Op sekerē
 articulen hen voozgehouden om die te on-
 derhoudē by pzoouisen / en tot dat anders
 by onsen heere dē Coninck met aduys vā
 zyn generale staten soude wesen gheozdi-
 neert. Mits dz sy beuondē hebbē deselue
 articulen duister / onseker ende luttel ver-
 cleert / dz om alle swaricheden en misuer-
 standē te schouwē / sy liedē grootelick had-
 den daerop begheert te hebbē de naerber
 en bzeeder vercleeringe vander Regente /
 derwelcker belieste nochtās niet en waer
 gheweest daer toe te verstaen / maer was
 vooz mynē heere den Souuerneur / hert
 dzingēde die vāder religie / genoēt nicuws
 om op elck dier articulen te gheuen cleere
 en simpel antwoorde / dwelc sy niet en wil-
 len weigeren / hoe wel de sake van so groo-
 ten gewichte ende geuolge sy / Maer zyn
 bereet ende te vreden als goede ende ghe-
 trouwe ondersaten en dienaerē vādē Co-
 ninck en harer hochzeit / deselue articulen
 aen te nemen, onder de prozestatiē nauolgēde
 die de comparansen indē name voozsz. ie-
 genwoozdelick vooz v lieden zyn doende.
 En inden eersten so protesteren sy dat sy
 niet en willen inbzengen eentghe nieuwe
 religie /

Fo. 208 209

eeligie / maer dat sy wt alle heur herte
 cracht ende macht / soecken te volghen en-
 de leden te wesen vander kercken Ihesu
 Christi / ende ghelijck is begrepen inden
 Godlijcken boecken des ouden ende nieu-
 wen Testaments / ende hoewel de beloof-
 ten ende verskeringen die heur hoocheyt
 wilt ghegheuen te worden *den geestelyckz*,
 behoorden reciproce te gheschieden / want
 nochtans sy die daermede niet en wilt be-
 lasten / soo protesteren de voorz. compa-
 ranten van wegghen als vooz dat hen ghe-
 loofsten / vooz soo vele het den geestelijckē
 aengaet cesserē sullen / soo verre ende soo
 haest als deselue eenichsins directelijc oft
 indirectelijck / hen eenighe moeyten / hin-
 dernisse oft belet comen te doen int ghene
 dat aengaen sal *de oeffeninghe hender religie*
 ende de eenicheit vanden toecomendē ver-
 draeghe / Ten tweeden aengaende / het ar-
 tijckel verbiedende vergaderinghen: pro-
 testeren sy comparanten dat tselue woot /
Vergaderinghen, maer en behoort verstaen
 te worden van populaige ende onbehoor-
 lijcke vergaderinghen / maer niet vander
 tsaemencominghe des consistorij / ende aē-
 gaende het preken ten plaetsen buytē der stat
beveesen, daer salmen mede te verden we-
 sen opt goet betrouwen vander ghelofte
 by mijnen heeren vanden raede hen ghe-

daen van hen toe te laeten ende te gericke
 vooz eenen redelycken ende *bequaemen tyt*
om eerst hennen begonsten tempel te moegen
 volmaken/ten derden ende anderē articu-
 len daer vermaent wozt vander prekingē/
 protesteren de voozsz. comparantē/dat on-
 der twoozt van *prekingen/ is begrepen tge-*
 heel exercitie der religien ende int besonde-
 re der Sacramenten/als des doopsels en-
 de des Huontmaels.

Protesterende daerom dat mijn Heers
 de Gouverneur en Magistraet deser stat
 ende Baillatige de *toegeerde oochluyckinge*
 hen sullen houden/sonder hen int selue ex-
 ercitie eenich hinder oft belet te doen/ de-
 welcke sy nochtans niet en zyn van mey-
 ninghe te oeffenen dan des Sondacchs en
 heylighdaechs/behoudelyck alster geenē
 heylighen dach inder weken en coemt/soo
 protesteren sy dat de predicatie sal moegē
 geschieden des donredacchs/so mijn Heer
 de Graue toegelaten hadde ende elders
 gheschiet/dwelck sal van weerden bliuen
 en gehouden wordē tot dat anders sal wo-
 den geordineert naden rappoorze vanden
 Pensionaris Le clercq/ gelijc nader blijct/
 byden brieuen daer af ghemaect/ die wy
 so wel desen als anderen puncten daer ge-
 ruert aengaeñ/ houdē vooz hier herhaelt;
 Protesterende ooc dat onder verbod des
 dra

dragens vande wapenen niet en sullen verstaen worden rappieren ende poingacreden/
 Alē gaen tvierde articule/dē ministers ver-
 bieden van in hen sermoone te houden se-
 ditien se ofi schandaliense vvoor den, protestierē
 De voorz. comparanten dat daer onder n-
 en sal gherekent worden de straffe der ma-
 nieren ende ghebreken noch des der leere
 aengaet/maer sullen hen wachten van al-
 le sinadelijcke propoesten teghen den ma-
 gistraet oft die vande ander religie.

De brieuen byde Weth van Doz- *Num. 22*
 nick aende Regente ghescreuen
 Den 10. Septembris op dat de
 preke binnen der stat gheschiedē
 mochte.

HE Vrouwe, wy hebben op heden vā
 den Graue van hoozne verstaen hoe
 dat uwe hoocheyt by brieuen hē hadde be-
 last/achteruolgende tgene hem van thof
 comende/gecseet was/van de prekinghen *Fols 179.*
 binnen deser stadt te doen ophouden/ ghe-
 doogen alleelijc die buitē gehoude te wor-
 dē in sulcker plaetsē/als die vāder niower
 religien tot dien einde aldaer theurē coste
 soudē maken/dwelc gehoozt hebben ende
 daer neffens bemerkende tquaet datter
 wt

wt soude moeghen volghen ende maecten
 nieuwe onrusten erger dan die voorgaen-
 de/ Soo heeft ons ghedocht dat wy schul-
 dich waren uwer hoocheyt in haeste daer
 af te onderrichtē/ op dat heur belieste sou-
 de wesen daer op te letten ende te belieē oft
 voorde ghemeyn ruste/ niet alleen van de-
 ser Stadt maer vanden gheheelen Lande/
 niet betere dienen en soude datmen by pro-
 uisen ende tot dat anders soude worden
 gheordineert ghedoochde dat die vander
 nieuwer religien hen *Sermoenen ende an-*
der henghevoonlijcke ceremonien, mochten
 houden binnen den beslupte ende mueren
 deser Stadt op eenighe onghewijde plaet-
 se diemen daer toe mochte ordineren/ en-
 de mijn heere de Graeue by aduyse van
 der weth hē bewijfen/ want anderssins te
 beduchten is datmen de wapenē niet lich-
 telijck afgheleet en sal crügen/ ende dat sy
 ter eerster bequaemheit hen sullen opwoz-
 pen met bystant dier van Vlaenderen oft
 andere/ ende de *hant sullen slacn op de Geeste-*
lijcke opten Magistraet ende andere Ca-
tholijcke/ daer anderssins houdende den
 middelwech ende hen toelaetende de pre-
 kinghen binnen der Stadt buyten de herc-
 ken alreede inghenomen ende alle andere
 de sake gheheelijck vereenicht soude moe-
 ghen worden/ onder ghelooft die van hen
 nen

Fo. 171 172

181. 182.

nen weghen in handen vanden' voozscreuen heer Graue/ gheautoriseert van u hoocheyt ghedaen soude worden / dat sy hen met sulcken verdrach souden te vrede houden/ gheduerende de voozscreuen provisie sonder voozder toelaetinghe oft vryheyt opt feyt vander religien te heyschen.

Extract vanden v. vij. viij. x. ende xv. articulen vander ordianciē ende instructien by zinne Maye steyt opten Raedt van Staeten ghemaect Den viij. Aug. 1559.

Num. 123

Inden seluen raede sullen alleē ghehandelt worden de groote ende principaelste saken ende de ghene die raken sullen de staet/regeeringhe/ruste/verskertheit en de bescherminghe onser landen van herwaertsouere/remitterende ende laetende de andere saken ende materien so van gracen als van iusticie ende policie ordinariē den Secreten grooten ende anderen Provinciaelen/raeden/Inghelijcx den Wethouderen/rechteren ende officierē/sonder hen des te onderwinden oft daer af kēnisse te nemen/ten waere dat de sake van soo grooten ghewichte/ insien ende materie waere?

F. 100. 101.

102 103 104

waer dat der voozseyder Vrouwen Hertoghinnen dochte geraden ende van nood te wesen datmen deselue verstonde/ handelde ende sloote inden voozscreuen raede van Staeten.

7. Dat de deselue saecken en materien gheproponeert sullen worden by der voozseyder Vrouwen Hertoghinnen oft theuren beuele byden hoofde President vanden secreten raede/ ende tusschen die vanden seluen raede ghehandelt ende ghewesghen worden/ nae datmen gheraden ende o:boozlijck sal vinden/ ende datmen de stemmen ende opinien sal vergaderen/ beginnende vanden eersten oft lesten vanden seluen raede/ soo de voozsz. vrouwe Hertoginne best duncken sal/ diemen nade grootte ende gheleghenheyt vander materie en saecke/ oft tot betere openinghe der seluer: Ende dat cleerlijck int opinieren sal openlijck/ cleerlijck ende resolutiue seggen tgen hem op zyn eere/ trouwe ende consciencie sal goetduncken/ het sy volghende de opinien van andere / dunckē sy hem goet/ om therhael te schouwen oft tghene hem beter sal duncken dooz andere redenen ende consideratien.

P. 115. 116

117. 118.

8. Het slot ende de resolutie vander voozscreuen materien ende saken vanden raede sal worden ghenomen naede meestmenichte

nichte vanden wijsen ende opinien/ het en waere dat om de verscheydenheyt der seluer oft om ander oorzaken ende redenen der voorsz. vrouwe Hertoginne mere kelijck goetdochte dat sy behoorde te bliuen by de minste opinien/ als de beste ende bequaemste.

10 Deselue materien ende affairen gestoten wesende/ soo sullen alle die vanden voorsz. raede sonder onderscheyt weder sy daer ouer oft absent/ vander seluer oft contrarie opinie geweest zijn/ hen eendrachtige *Fo. 85. 86.* lijck ende sonder teghensegghen/ employe *87.* ren totten goeden beleyde/ volbrengghen ende onderhouden vander conclusien ende resolutien vanden voorsz. raede.

Ende vooghende den eedt die die vanden raede van staeten ghedaen hebben oft doen sullen/ sullen sy ghehouden der voorsz. vrouwe Hertoginne alle eere ende onderdaenicheyt te bewijisen/ en aldare *heer opinsen rechtsinnichlijck ende getrouwvelijck vut te spreken* gelijk sy in hen consciencien voorsz. dweluaeren vanden saken sullen vinden gheraden/ sonder erghens achte op te nemen/ dan alleenlijck ten dienste van zijne Mayesteyt.

Numc. 24 Den Brief vanden Heere aan Besauoir/Houlbais ende Desplechin/woten Casteel van Doznick den lesten Augusti/1566.gesonden aenden Heere van Desquetdes ende Waleers/daer by sy die vander Stadt dreyghen.

*Fo. 170. 101
171.*

GEENIE van Desquetdes/naedien ghy den last aenueert hebt vā volck de wapenen af te doen leggen/ende tselue te brēghen tot ghehoorzaemheyt vanden lesten beuele zynre mayesteyt/soo hebben wy v wel willen waerschouwen dat wy gheinformeert zyn dat sy daer toe niet en willen verstaen/warrom wy v bidden die te willen vergaderen ende hen van des Conince weghen te belastien/dat sy die terstont in uwen handen stellen / hen compagnien scheyden / daertillereye die sy opte Merckteude sijn atē hebben wechdoen/soo het geēreden en is/datter inde steden vanden Coninck andere wachte sy / dan die hy daer seynt/Ende soo verre sy daer toe niet en willen verstaen/Soo moecht ghy indien v belieft v vertrecken in deser plaetsen oft buyten der Stadt/want wy gesloten hebben daerinne voozt te varen so dz behoort ende

ende onsbelaft is. Onderteckēt / Philips
De Lannoy / Van de Moulbais / ende J.
d'Esplechin.

Extract wten Brieue by den Heer *NUME. 25.*
re van Noircarmes wt Bergen
in Hennegouden 28. Nouemb.
1566. ghesonden aenden Capi-
tein vanden Casteel te Dornick
om in de Stadt te schieten.

DMer en tusschen en moecht niet met
allen vergheten vanden last dien ick
verstaē dat haer hoocheit v heeft gegeuē /
dat in sulcken geualle ghy dapperlick met
ten geschutte door en door de stadt schiet /
tegen hen wtvallt / ende te vele verscheidē
plaetsen het vier daer in steect. En want *Fo. 170. 171*
ick v so ouden Crūchsmā ende goeden *172.*
dienaer vanden Coninck kenne. So hope
ick dat daer inne by v geen gebreck wesen
en sal want so verre ghi dat niet en dedet /
ghy soudt zynre Maiesteit eenen grooten
oudienst / ende v seluen groot onghelijck
doen.

De Extract

Nam. 26. Extract wten briene gesonden wt
 Antwerpen aenden Admirael/
 Den 21. Junij 1567. by Gaspar
 de Robees/Heere van Billy/we
 Derghekeert zijnde vanden Co-
 ninc.

Doorluchtighe Heere,

Fol. 31. 32. **I**ck ben ghisteren auont hier weder
 ghecomen wt Madrick/ ende nadien
 ick aldaer int lange zinder *M.* verhaelt
 hadde tgene my belast was/ heeft hy my
 beuolen/ dat ick hem in gescrifte soude ge-
 uen de namen ende toenamen van allen dē
 ghenen die hem gedient hadden/ ende also
 des anderen daechs zyn *M.* daer onder las
 den naem van uwer *S.* hadde ick seer goe-
 de bequaemheit om hem te seggē al tgene
 v *S.* my hadde beuolē by zyn memoriael/
 diwelck ick so volcomelick dede / als ick u-
 wer *S.* dienaer daer toe verbonden ben.
 Sijn *M.* my thoonende seer goet ghelaet
 van contentementē/ seyde my/ dat hy altijt
 aen uwer *S.* had ghemerct/ dat ghy hem
 soudt wesen goet dienaer/ ende dat hy hem
 des grootelick bedanctē/ my beuelēde dat
 ick tselue in dier vueghen uwer *S.* soude
 seggen.

Extracten

Extracten wten bziene banden *Num. 26.*
 Heere van Houlbais aenden
 Admirael van 3. Septem. beken
 nende zijn eigen indispositie.

Mijn heere / sprekende / met reuerēcie /
 ick heb duerende dese troublen soo
 vele te doene gehad vooz den dienst vandē
 Coninck in verscheiden manieren / dat ick *Fo. 200.*
 seer dickwils des auonts my so debil vonds
 de / dat ick luttel middel hadde om my te
 quijten so ick schuldich was.

Waerom mijn heere sal dese iegē wooz
 dighe dienen om v anderwerf te bidden te
 willen regard nemen op mijnē ouderdom
 die groot is / aengaende tgene vooz 3. is.

Extract wten bziene des Officiers *Num. 26*
 van S. Amand / opt bertrecken
 banden knechten wten lande vā
 S. Amand.

Mijn heere / volghende den brie van *Fo. 28, 29.*
 uwer Exc. heb ick my geuondē dien
 morgē stōt ter plaetsen daer die Crūchste
 den lagen / die ic geuondē heb wint vā mal
 canderen / so dat het wel elff vzen werdt /
 ④ ⑤ eer sy

eer sy vergadert waren. Ic heb hen uwer
 Excel. brieff ghelesen/wacrop sy my ghes-
 loofden staens voets te vertrecken soo sy
 oock ghedaen hebben/ende ick gheleidese
 een groot stuck weechs (ick en weet niet
 oft sy vzeese hadden van boeren gheclopt
 te worden oft niet) waerna sy my versoch-
 ten te willen vertrecken sonder hen te vol-
 gen/sy souden seherlijc wt blantvā Tour-
 nelis scheiden/ &c.

Num. 27. Extract wter Requeste by die van
 De Religien om eenige kercken
 in der Stadt te Doznick te behou-
 den/ouergegeuen so wel aenden
 Admirael als aende North al-
 daer / waeraf de Admirael de
 zyn der Regente ouersant.

Fo 177. 101
185. So resteert nu dat van uwer zjden
 v belieue toe te laten dat desclue pre-
 dicatien vooztaene moeghen geschieden
 met vze oeffeninge der religien onder u-
 we beschuddinghe / ende bouen dien dat
 by uwer autoriteit een behoorzlick ghetal
 der Prochie kercken worden beteckent
 om daer toe bereet te worden sonder het
 arme volck te belasten van nieuwe te ma-
 ken/

ken/ daer de oude tot sulcken einde ghes
 bouwt zijn: oec dat den tijt des aenstaen
 de winters sulcx niet toe en laet. Te meer
 dat ondersoeckende de stemmen der ghes
 meinten / seer klein sal worden bevonden
 het ghetal der genve die van contrarie o
 pinien zijn/ ghelijck oock alreede ghy hee
 ren hebt cunnen opentlijck mercken / by
 het ouerbrenge van vele Prochien. On
 der welcke eenige zijn bevonden geen sup
 pliantē Catholicque hebbēde/ andere vijf
 oft sesse/ ende de resterende in seer kleinen
 ghetale. Ten aenschouw vanden welcken
 niet behoorlijck en waer/ dat alle de kerc
 ken dier tot eluen in ghetale zijn/ souden
 worden belemmert tot grooten ongerie
 ue laste ende coste van alle dandere/ Wāt
 ten quaactsten comēde/ so soude de meinin
 ghe dier vander religie wesen/ dat sy ierst
 van v lieden mijn heeren soudē verskert
 worden/ dat sy vooz altijt souden moegen
 bliuen ghenietende de tempels die sy sou
 den bouwen/ ander ssins en souden sy dien
 cost niet willen doen / daer sy ter contra
 rie / wordende hen ghegunt ghemaecte
 tempelen/ der selue alleentlijck ghenieten
 sullen by maniere van prouisie/ totter re
 solutie toe vande generale staten/ dē welc
 ken sy hen gansselijck onderwoopen.

Folio 164
 171. 172.

Numm. 27 Extracten wt een andere requeste
byde selue tot gelijkē einde aen
de selue nade publicatie van 3.
Septemb. ouergegeuen.

*Fo. 180. fol
188.*

HEt waer onmogelijck volck te cun-
nen begrijpē in eenige bellotē plaetse
deser stadt/ouermits de groote menichte
die v lieder mijn heeren kenlich is wt en o-
uezbrenghen van deen ende dandere reli-
gie/ wesende de onse vijf oft ses malen
meer dan dandere/iae in sommighe ker-
ken gheene vandandere wesende. Souen
dien so staet te bemercken de onbequaem-
heit des tijts/ die hen soude beletten het
volmaken hunder tempels vooz den Win-
ter. Oock en is de armoede hen tselue niet
soelatende: Sy segghen oock dat hen niet
bewijsende eenighe ghebouuede plaetsen
totte de oeffeninghe hender selighe/tselue
altijt oorzake sal gheuen van te willen
mede ghenieten vander kercken als te vo-
ren. Ende al mochtmen daer teghen seg-
ghen dattet gheen redene en waer/ dat
den Catholicquen werde benomen hennē
ghewoonlichen dienst/ So moetmen daer
teghen wegen/dattet noch minder redene
soude

Soude hebben/ datmen soude willen van
 Den seluen kercken beroouen/ de dzy/ iae
 wel de vier deelen vanden inghesetenen/
 Die hen laten duncken niet min rechts tot
 ten seluen kercken te hebben dan dander.

Men moet toelicht nemen datmen niet
 te seer en belaste een Ghemeinte alreede
 verarmt/ sunderlinghe den Winter opten
 hals comende/ te meer die sonder neerin
 ghe sidt ende luttel hope daer toe den
 gansschen Winter heeft. Ende dat ten
 minsten die geriest worde met ghemaecte
 kercken/ sonder nieuwe te moeten bou
 wen/ op dat die byde vermaninghen der
 predicanten in stilicheit moegen ghehou
 den worden/ besunder daer de oude kerckē
 te voren hebben ledich gestaen/ en voozdt
 aene waerschijnlijck noch ledigher vallen
 sullen mits den kleinen treck diemen heeft
 totten ghewoonlijcken dienst/ wy laten v
 oock bepeysen mijn Heeren/ dat soo ver
 ee men emmer benoodicht wort andere
 tempelen te bouwen / datmen twolck
 der seluer sal moeten altyt laeten ghe
 nieten/ als ghemaect wesende by hem
 met uwen consente tynen eyghen coste/
 daer sy alsw allecnlijck bidden dat uwen
 Erweerdicheden belieue hun by maniere
 van prouisie eenich bequame getal vanden

Da tij ghe

gemaecte kercken te verlernen tot onder-
 houdinghe hender religie/ daer mede ghy
 noch die Catholijcke ghecnssins veracht
 oft vercozt en sult worden. Want ter naef
 ter vergaderinghe vande generale staten
 op al verlien sal worden/ Mits den welc-
 keu sy v bidden in den name Gods / dat
 uwe wijsheden willen letten opte vooz-
 gaende ende meer andere redenen die sy
 sullen vinden / dienende totten ghemey-
 nen vrede / tot voozdeel vander Stadt/
 ende tot contentemente van eenen yeghe-
 lijcken niet ghepassyt noch hartneckich
 wesende. Ouermits welcher gunste ghy
 beuinden sult hen allegader seer geneicht
 om v lieden altyt te draghen seer gewillig-
 ge ende gheduerige onderdanicheit.

Numm. 27 Verlekerde waerschouwinghen.

Folio 134.
135.
Fo. 28, 29.
171. 172.

Dattet meer dan nootlijck is / dat de
 heeren hun haest resoluere ende ter
 herten nemen de saeken van deser be-
 euerten in den Nederlande / hebbende
 de verplichte Edelen ende de ghemein-
 te groot misvertrouwen / aenghaende
 haer hoocheyt ende den Edelen / sien-
 de datse vooz handen hebben diuersche
 oplichtinghen van volck van Orloghen/
 soo

soo in Duytschlant/ in andere plaetsen/ als
 in dese Nederlanden/ Doch zinder gedaē
 sekere publicatien/ verdracynghen/ bon-
 den ende dreyghementen teghen de vooz-
 screuen Bontghenooten ende die vander
 religien/ als te Brussele/ Mechelē/ Arie/
 Enghene ende andere plaetsen/ dewelcke
 zyn gheheel quaet ende directelick contra-
 rie den accorde ende ghelofstenisse gedaē
 byden heeren/ daer dooz sy verskerden/
 dat de teghenpartije haer niet sterck en
 soude maken/ noch yet attempteren/ dat
 tegen het gescrijfte soude wesen totter tijt
 dat by zijne M^g. geresolucert soude wesen.
 En also den Edelds met de Cooplidē en
 alle dandere ghemeynte die der religien
 toeghedaden zyn/ sien de bouengheruerde
 voortstellen/ ende dat sy verstaen de coem-
 ste des Conincx met ghewelt so sullen de
 Edele moeghen wten lande vertrecken/
 niet wel willende wederstaen dē Coninc/
 noch zijne coemste beletten/ het welck ee-
 nen quaeden naenolch soude veroorzake/
 want de Coopman en sal gheenffins wil-
 len achterlaeten van te volghen/ breefen-
 de de furie des Conincx/ wandt die wech
 zijnde sal het ghemeynte oock volghen/
 het welcke sy niet doen en sullen sonder
 groote ongheregheltheyt van rooverijen
 ende bloetstortingē in respecte vande gee-

stelijcke ende lange tabbaerts. Ende sullē
 dan moeghelick vinden eenighen ande-
 ren middele ende alliancien (die moeghe-
 lijcken beleit wordē meer dan men meint)
 omme weder te staē de furie des Coninck:
 want men is versichert dat zijne mayestēit
 hem sal willen wreken van dese verande-
 ringhe die in zijn lant gheschiet is / ende
 vinden oorzake omme te benemen dessels
 zijns landts oude priuilegien / omme dan
 het volck van dien in sulcke deerlijcke sla-
 uernijē te brengen / gelijk die van Napels
 Milanen ende andere landen: het welck
 een dinck soude wesen van hertter verterin-
 ghen. Waeromme / om dat verhaet moch-
 ten worden de bouengeruerde onghewal-
 den / is nootelijc dat de heerē hun debuoir
 doen sulck als bouen. ende alsdan hen heb-
 bende verclaert / alle de confistorien met-
 tet ghemeynte sullen volcomen versche-
 ringhe doen den heeren ende Edelen van
 heure ghetrouwicheyt ende onderdaeni-
 cheyt van gehoorzaem te wesen in alle het
 ghene dat hun beuolen sal werden. Dat
 doende sullen de heeren grootē dienst doe-
 den Coninck ende den Vaderlande / ende
 sullen onsterffelijcke eere ende achinghe
 ghewinnen.

Enyeghelick weet de placcaten die
 ghemacckt zijn opt seyt vander reli-
 gien van ouer 25. oft 30. iaren/ oock
 de exploitien en executie dier nagevolcht
 zijn/ ende hoe dattet al gedaen en geschiet
 is gheweest ter goeder meyningen/ omme
 wt te roeyen den ghenen die wederseyden
 der roomscher kercken. So is nochtans
 dat derperencie ons leert/ dat de doot vā *Fo. 134 135*
 de ghene/ diemen om ghelucke sake geper-
 secuteert heeft/ heeft ghedient voor suet/
 omme te doen opwassen ende vermeerde-
 re het getal der seluer. Waer van wy gee-
 ne andere redenen en soudē cunnen gees-
 ue/ dan/ bekennen onse cleine/ leege en ver-
 woypene conditie/ wy het al gedragen tot
 ten hoogen ende ongrondelijcken verbor-
 gentheden Gods/ ende zijne ewige voor-
 sienicheyt/ hoe oft wat daer van sy/ de sae-
 ken vāder religie/ zijn so wijt gecomē/ dat
 heden sdaechs/ het getal vande ghene die
 belijdenisse doen vander/ nicutwer noch co-
 mē in gelijgewichte/ tegē de Catholijcs-
 sche/ dwelck heeft hun onlāc verflout/ te
 comē in openbare vergaderinghen/ iae in
 wapenen/ tegen de placcatē van zijne *M.* *Foli. 15 108*
 verbot van haere hoocheyt en vandē ma- *27.*
 gistrate/ Omme het welcke te remedieren
 de

Fo. 166 167
 178. 179.

de Edelen hun quytende als ghetrouwe
 Bassalen/ hebben sulcx hun debuoir ghe-
 daen dooz sulckie gedeputeerde dat sy daer
 van waerschouden haere hoocheyt/ ende
 versochten terstont behoorlijcke prouisie
 vooz den dienst vanden Coninck/ ruste en-
 de ghemeyne weluaert vanden lande/ ha-
 re hoochheit/ acht nemende op den noot des
 lants ende mits andere rechtueerdige en
 seer nootelijcke bedachtingen: heeft toe-
 ghelaeten by maniere van oochluichinge/
 dat de predicatien souden gedaen wordē/
 onder haere beschermenisse/ ende van die
 vande regheerders ende magistraeten vā
 de plaetsen/ alleenlijck/ daer die te voren
 ghedaen hadden gheweest totter tyt/ dat
 byde generaele staeten/ wettelijcken ver-
 gadert wesende/ anderssins soude zyn ge-
 ordineert. Maer alsoo alle groote veran-
 deringhen van policie/ ghenomen dat sy
 alleenlijcken maer vooz eenen tyt toeghe-
 laeten waeren/ zyn ghemeynlijck versel-
 schapt met ongheschictheden/ Alsoot ooc
 met dese toelaetinghe gheschiet is/ wandt
 ouer al/ so wel inde steden als opde veldē/
 begonstmen terstont te spreken/ van wae-
 penen ende te slaen/ willende elck houden
 staene zijne religie: iae eenighe wesende
 beuanghen met eenen onbedachten pure/
 hebben hen onwyselijck veruoozdert/ af
 te

te breken/ende wozpen de Beelden ende
 Outaten in diuersche plaetsen. In summa
 Den staet vanden lande was alsdoe in sulc
 ke betauftheyt ghecomen/ datter niemant
 en was hy en was beuanghen met een w-
 terse vreesse ende achterdencken van zijn
 leuen/ ende waepende hente wyle een ye-
 gelijck in haeste/ sonder sekerlijcx te wetē *Folio. 164.*
 waeromme/ noch wien sy voor vyant had-
 den. Ten seluen tijde hebben uwe G.
 waerachtelijck bekent de plaetse/ waerin-
 ne Godt hun ghestelt hadde/ ende dē last
 die hun beuolē was/ als sy hun alsdoe gin-
 ghen vinden/ inde quartierē aldaer hun
 docht/ dat haere tegenwoordichedē meest
 van doene waeren/ omme te lissen dese be-
 woerten. Ten comen ende beuele vanden
 welcken/ werden terstont de wapenen af-
 gheleyt/ ende heeft een yghelijck gewil-
 lichlijck hun bereet gheboden te doene en
 achtervolghen het gene hen beuolē soude
 worden/ volghende den woorde Godts/
 ende den arcorde ghemaekakt tusschen ha-
 re hoocheyt ende de ghedeputeerde van
 den edelen/ sulcx dat door uwen middele-
 men begonste te sien herwassen de ruste
 ende vrede binnē den lande/ de hantwer-
 kers/ hun wederomme stellen te wercken
 ende den Coopmans handel wederomme
 floreren/ ghelijck te vozen, het welcke ons
 hope

hope gaf/van vooztaene gerustelijcker te
 leuen als opt te vozen onder de onderdant
 cheyt van God/vanden Coninck ende de
 magistraten/ Gode deurgaens dancken
 de/ende uwe G. dooz wiens middele ende
 oprechten raet wy ons vonden verlost vā
 so groote gesthapene elenden en miserieen
 maer wy en hadden nauwelijcx beginnen
 te smaken dit goet geluck/als wy gewacc
 zyn geworden/dooz diuersche waerschou
 wingen die ons getrouwelickē gedaē zyn
 gheweest/dat alle uwe goede daden/ daer
 Fo. 217 218 dooz wy en onse nacomers altyts betuigē
 219. 220. sullen/dat dese landen hebbē gereferuert
 geweest/zyn versekert/genomen ende be
 duyt/iae dat eenige houden ende verdrae
 yen tot ondienste/de groote weldaden by
 v ghedaen/ende omme opētljck te seggē/
 dat ten lesten noch uwe G. noch de onder
 saten vā zyn M. en sullē hen niet genocch
 versekert in dese landen vinden/maer dat
 wy alle opgenoet ende onderhouden zyn/
 van een onsekerre ende ydele hope.

Alle welke verdraeyingen gecomen
 wesende ter kennissen vande gemeynte is
 daerwt int herte wassende een stulswijgen
 Fo. 122 123 de misuuetronwen/daer van alleynsac
 124. veroozsaect is eene sonderlinge vyātschap
 deen teghens dander/sulckx datter ten le
 sten niet anders en sal gebreckē/dā desclue
 te wercke

te wercke te stellen/alsoo dat de Catholische hen gheenffins vindende verskeret/maer deurgaens in misvertrouwen tegen die vander nieuwer religien/ende sy tegē de Catholijckische/is seker dat tē exempel van onse nachueren daer vā sal onuerhuedelijck volghen een oorloch in tēstijn.

De saken en zijn noch soo niet/ Gode lof/dat wi daerōme soudē vallē in wanhopē/behoudelijc dz uwe G. ons de hāt houden:daer zijn eygene en bereyde middelē om het al om te stootē/als oft de goede geliefte van uwe G.waere/het welcke wy nochtans ootmoedelijcken laten tot correctie/Biddēde niettemin diē sy die goet uinden haere hoocheyt te willen verthooren het ghene dat bouen gheseyt is/ ende haer te kennen te gheuen vreesē/daerinne de perijckelen/daer van wy ons geuoelen ouervallen/ons doernvallen ende haer te bidden inden naeme van ons allen/dat de ordinancien/prouissen ende policie onlāc ghemaect in Brabant/Flaenderen ende Tourneis/door uwe G. werden achtervolcht en onderhouden van punct te puncte/soo wel inde voozscruen landen/als alomme elders in dit Nederlant op verbeurte van groote straffingetegē de ouercreders/nz toelaten datter yet ter cōtrariē ghes

Fo. 153 154
 855.

ghedaen oft gheattemteert worde directe
 lijk noch indirectelijck totter tijt / dat by
 de generale staten / wettelijckē vergadert
 wesende / anders sal wesen gheordineert /
 tot desen eynde toelaetende alle verske
 ringhen / reciprocke ende behoorlijcke / tot
 welcke staten wy ons in ende ouer al on
 derwerpen. Oock dat haere hoocheyt ge
 lieue te verthoonen aen zijne Mayestejt /
 ende der seluer te bidden dat hy in dese lā
 den niet en wil comen met machte / omme
 zijne onderfaeten te handelen als vianden
 ende weder spannighe / ghemerckt sy hem
 belouen ootmoedighe ende gheheele on
 dredaenicheyt / dat oock de generale Sta
 ren daerentusschen moeghen worden / soo
 haest alst moeghelijcken is / wettelijcken
 by den anderen geroepen ende vergadert /
 als wesende alleenlijck den eenighen mid
 del daer dooz het al sal moeghen werden
 ghestilt ende ghestilt in goede oorden ter
 coemste van zijne Mayestejt / ende so ver
 re huere hoocheyt naer deselue soo recht
 uerdighe ende oprechte verthooningen
 en sal willen hoorzen / soo bidden wy uwe
 G. dat sy de ghene willen wesen / die het
 ghene des voorz. is zijne Mayestejt / wil
 len verthoonen / ende verwachtende zijne
 antwoorde dat dooz uwe autoriteyt de ge
 neraele staten moeghen werden gheroepē
 ver

vergadert ende gehouden / ende dat het
 voozsz. prouissionael accoꝝd ende polict
 daer naer gevolcht ende gemaect / by uwe
 G. mach onuerbzekelick werden achter-
 uolcht ende onderhouden dooz alle dese
 landen. Ons ghebiedende v lieden onder-
 danich te wesen / ende te dienen met lijf en-
 de goet / in ende oueral daer ghy ons van
 Doensult hebben / iae voozdere dan onse
 macht sal cunnen strecken. Dwelck doens-
 de / suldy het lant beschermē / van alle elen-
 den / verdzuckingen ende mischien te bouē
 gaende die van onse naebuieren / dewelcke
 anderffins worden bereet / ende zyn als
 veerdich / het welcke v lieden oock sal die-
 nen vooz eenen onsterffelicken loff ende
 glorie / ende ons ende onse naecome-
 linghen vooz een eeuwige verbin-
 tenisseten dienste
 van uwe G.

Pp

De

Num. 28. De commissie gegeven den Admirael om Doornick te stillen.

By den Coninck,

Jo. 164. 101
210.

Hesen lieuen ende getrouwē den heere van Moulbais/ Stadthouderē vā onsen Castele ende Baillaige vā Doornick ende van Tournais/ insghelijc den heere van Beauvoir / Capitein van een vendel voetknechten ieghenwoozdelijck Garnisoen houdende inden seluen Castele / ende den Prouoesten/ Gheswornen/ Meyere ende Schepenen onser stad van Doornick/ ende allen anderen onsen Regererē/ Officierē/ Wethouderē ende onderstaeten vander Baillaigen eniplatten lande vā Doornick ende Tournais dien tselue aengaensal/ ende dese ieghenwoozdighe gheschoont sullen worden/ Saluyt. Also onse seer lieue ende ghetrouwē Heere/ Ridder van onser Orde/ Raedt/ Camerlinck ende Admirael general vander Zee/ heere Philips van Montmorenci/ Graue van Hoozre/ by laste van onse seer lieue ende seer beminde susterē de hertoghinne van Parme ende Plaisance vooz ons Regerente ende Souuernante in onsen landen van herwaertsouer/ ieghenwoozdelijck reyst nae onse voozscreuen Stadt van Doornick/ om onsen

van onsen wegghen aldaer te verliene ende
ordre te stellen, so vvelopt beuwaren, verseke-
ren ende beschermen van onsen voorscreuen
Casteele ende Stede van Dornick, als om te stil-
len de onrusten ende oprueren aldaer seghen-
voordelick zijnde ende insghelyck oock tot
 directie naē alle saken / dieuende tot onsen
 dienste ende tot weluaren / ruste ende ee-
 nicheit vander voozsz. stadt ende platten
 lande rontomme. En het grootelick raect
 onsen voozscreuē dienst / dat hi gheacht en
 geobediert wort in alle tgene dat van noo-
 de sal wesen tot voldoeninghe van zynen
 voozscreuen laste. So cest dat wi v ende elc-
 ken van v besunderes so vele hem aengaet /
 ontbieden / belasten ende expzesselick be-
 ueelen / dat ghy onsen voozscreuen neue den
 Graue van Hoozne / als Superintendent
vanden voorscreuen Casteele, Stadt ende Lan-
de van Dornick ende Tournefis, ghehoor-
 saem zijdt in alle tghene dat hy v sal
 beuelen tot onsen dienste / bewaernisse /
 verskeringhe ende bescherminghe van
 den voozsz. Casteele ende Stadt / nederleg-
 ginge der voozsz. onrusten / weluaren / ruste
 ende eenicheit der voozsz. stadt ende plat-
 ten lande rontom / gheduerende den tyt
 dat hy aldaer wesen sal / ende daeren
 bouen / dat ghy hem bewijst alle cere /
 Pp ij ende

ende doet alle hulpe ende bystant tot betere voldoeninghe van zynen voorz. laste sonder eenighe weigeringe/teghens seggen oft swaricheit/want ons also beliest. **Gegeuen** in onser stadt van **Bruessel** / onder onsen contresegel hier gedrukt in Placcate den neghen entwintichsten van **Digst** inden Jaere 1566. **Onder stont ghescreue** / **Byden Coninck** / ende ghetekent /

Douerloep.

Numme 29 **Extracten wt de Blijde incomptste** **Den Hertoochdom van Brabant** in boortijden by hueren Landtshereen verleent / ende by Keyser **Carel de vijfte** gheconfirmeert / ende by **Philips** zinnen **Sone** / **Coninck van Spaengien** solemnelick beswozen int Jaer 1549. Ende aengaende den anderen articulen der seluer / in der beantwoordinghe verhaelt / ismen hem gedragende tot tgene is gebuecht inde **Justificatie des Grauen van Hoochstratē** / aengaende den **Prerilegien**.

V. Item

V. Item dat wy onderhouden sullen *se Folio 51.*
 uen weerdighe personen / daer af deen *tot 61.*
 Cancellierende Segheleerwysensal / ghe
 bozen van onsen voozsz. lande van Brabant /
 ende cunnende drie talen / te weten / Latijn /
 Walsch / ende Duytsch. Die welcke onsen
 voozsz. seghele bewaren sal. Ende de vier
 gebozen / wonende ende gegoept in onsen
 voozscreuen lande van Brabant / oft die
 Baenroetstammen / in onsen voozsz. lande
 van Brabant van haers selfs / oft van hou
 welijcx wegen besitten / ende die andere
 twee van onsent wegghen van onsen Raede
 sulcx als ons ghemueghen sal / cunnende
 die Duytsche tale / met welcken se uene / en
 de andere nu ieghewoozdekijcken daer toe
 ghevuecht zijnde / oft die ghene die in toe
 comenden tijde ons ghelicuen sal totten
 seluen Raede te vueghen: wy oft onse Sou
 uerneur oft Souuernante generael sullen
 doen handelen ende bedriuen alle saken
 van den seluen landen ende ingesetene des
 selfs der iusticien aengaende / ende tghene
 des daer af dependerende is / het ware van
 pzoüssen / ordinaris van iusticien oft van
 statuyten / placaten / edicten / ordonnancie /
 beuelen / oft anderssins by rade ende aduü
 se vanden se uen / ende den voozscreuen
 Brabantsehen Raede / sonder hen by pe
 mande daertüne eenich belet oft swaer
 pp ij nisse

nisse ghedaen te moeghen worden/ noch dat sy daeraf tot yemants ordinancie staē sullē/ dan van ons oft onsen Gouverneur/ oft Gouvernante generael. Ende sullen alle de ghene die onse oft onser nacomelingen/ Steden oft Secretarisen zijn sullē/ eer sy hen van hueren Staetschappe oft officiē onderwinden sullen moeghen/ by sulcken hulde/ trouwe ende eedt/ als sy ons oft onsen nacomelingen ghedaen sullen hebbē:

Fo. 151. 152
153.

Onsen d'ijē staten/ tot ons gemeins lants behoef/ ghelouen ende toefegghen/ dat sy nemmermeer daer by oft daer ouer comē en sullen/ b'zienen scrijuen/ teekenen/ noch besegelen/ daer eenige van onsen Vanden/ Steden/ Sloten/ Vlieden/ Aenten/ oft heerlicheden/ te water oft te lande/ in deessijde oft in gheensijde der Rase liggende/ verzet/ beleent/ vercocht/ verzoemt/ vercozt/ beswaert/ noch eenichsins becommert/ wechgegeuen/ oft quūtgheschouden sullē worden in eeniger manieren/ het en sy by consents der d'ijē staten voorz. Ende beuintmē/ dat hier teghen eenige onse Staetslieden/ Segeleren oft Secretarisen/ in haren rade/ officien/ oft dienste/ hemmisdroege oft misgrepe/ die sullen wy daeraf corrigeren/ by rade der Edelen ende goeden steden ons voorz. lants van Brabant/ oft vanden meesten deel van hen.

X. Item

X. Item/ dat onse Cancellier ende luyde vanden Stade/ Secretarisen/ die lieden van der Rekenkamer in Brabant / ende Clercken/ Drossaten/ Warantmeestere/ Woutmeestere/ ende alle andere die eenige groote ambachten oft officien hebben; Ende desgelijc mede alle officieren / opt plat lant gheseten; Ende ooc die Surchmeesteren ende Schepenen van onsen steden/ ende alle andere die iusticie ende recht doen oft bueren/ van ons oft van onsen vasallen wegen/ sweren sullen ten heiligen/ dat sy dese onse Glijde Incomste sullen onderhouden in allen haren punten/ so verre alst elckē van hen aengaet/ sonder daer teghen te comen oft te doene met rade oft met dade/ in eenigher manieren.

XXVII. Item/ dat men niemāt bedragē en sal/ noch bedragē moegē/ dat hem ontsstade doen soude moegē van quetsure noch van dootslaghe/ indien hy hem der waerheit getroosten derre/ ende tot zijnder onschult comen wille/ totter tijt toe/ dat hy verwonuen sy: Behoudelūck dat dofficier vander plaetsen/ den seluen sal moegen apprehenderen/ ende houden in der geuanckenisse/ ende die goeden vanden seluē houden in bewaerder hant/ ende tegen den seluen procederen tot diffinitiuē / het ware van condemnatiē oft absolutiē.

Foli 51. 102

57.

Op iij Item/

Fo. 41. 42. XXXVIII. Item/dat oock mede voozts
 ane/onse smale heeren/ambachterē/rech-
 teren en̄ rentmeesteren/particulieren van
 binnen onsen lande vā Szabant voozsz. ge-
 bozen sullen moeten zyn/sonder dat sy sul-
 lē moegē doen/oflatē bedienē/die voozsz.
 heurlieder officien/met oft by eenige wt-
 landers / van wat qualiteit dat sy soudē
 moegen zyn. Ende desghelijcx sullen oock
 die Castelleinen vā onsen stotē des voozsz.
 ons lants van Szabant/ zyn ghebozē Szab-
 anders/het en ware dat sy stammē inden
 seluen onsen lande besaten van heurs selfs
 oft van houwelicx wegen.

Fo. 117. 118. XLI. Item/dat wy onse dachuaerdē / die
 wy voortane onse staten en̄ lande van Szab-
 ant en̄ van Quermase bescriuē sullen/al
 tijt veerthien daghen vooz den dach dat
 die dachuaert ghehouden sal worden/on-
 se voozscreuen staten endelande sullē doen
 bescriuen/het en sy dat die saken (daer-
 omme wy die dachuaerden houden wou-
 den)groote haeste heischten om ontcom-
 mert tewordene: en̄ dat wy die dachuaer-
 dē sullen doen leggen tot sulcker ghelegen
 der plaetsen binnen onsen lande van Szab-
 ant/daer onse voozsz. staten vzi'ghende
 onbeso'cht comende zyn ende heeren moe-
 ghen. Ende dat eenen yegelijcken vanden
 Prelaten/Bacnoetssen/Edelen/Steden/
 ende

ende Vrijheden/ onse voozsz. landen van
 Zabaut ende van Quermase/ vooz ons
 oft elswaert/ daer dat behoort/ te samen
 oft besonder/ heuren last sulken moeghen
 segghen oft opdoen/ ende daermede ghe-
 staen/ sonder eenighe indignatie oft ver-
 uolch van ons oft van yemanden anders
 daer af te ghecrighene/ ende sonder daer-
 omme van ons weder sien te word ene in ce-
 nigher wijs. Ende oft hen oft eenige van
 hen daeromme van yemanden yet weder-
 uoere/ dat ghelouen wy te nemen aen des
 gheens oft der gheene/ die dat doen sul-
 len/ liff ende goet sonder verdrach.

LIIII Item/ datmen voortane niemant
 den geene vrijheden van steden oft anders
 sins hebbende onder ons/ noch vasallen/
 en sal moegen aentasten noch vangen/ die
 ter goeder name ende fame staet/ dofficier
 vander plaats en sal eerst volcomen in-
 formatie ghenomen hebben vander suspi-
 tien/ daeromme hy dien aentasten en van-
 ghen soude willen. Ende datmen niemant
 ter scherper examinatie en sal moegē siel-
 le oft pijnē/ dofficier en sal zyn informatie
 den wethouderen vader plaats en gethoōt
 hebben/ en hy en sy met vonnisse vander
 Wethouderen daer toe ghewesen/ het en
 warre van crime ghepriuilegieert/ ende
 daer af die wethouderen vanden steden/

Op v oft

Fol. 34. 35

41. 42. 51.

52. 55. 56.

oft vanden platten lande/ gheen kennisse
 en soude behooren te hebben/ Maer daer
 af die kennisse/ ons oft onsen voozsz. Kade
 soude toebehooren.

Fol. 14. 101

27.

LVI Item/ datmen geen Abdijen/ Pre-
 laturen oft Digniteyten van onsen lande
 van Grabant/ van nu voortane in commē-
 den en sal gheuen/ doen oft laten geuen in
 geender manieren. Ende dat wy alle neer-
 sticheyt sullen doen om reductie te gecrū-
 gen ende te hebben asnden stoel van Koo-
 me vander Annaten van allen Cloisteren
 ende Godthuyzen die daerrinne beswaert
 moeghen zyn oft souden moegen wordē/
 meer dā sy hier voortzits hebbē beswaert
 geweest. Behoudelijck dat die Prelaten/
 Godthuyzen ende Cloosteren voozsz. die
 costen/ behoeuende totter seluer reductiē/
 sullen betalen ende furneren.

Extracten vander tweeder addi-
 tien gheordineert ende gestatu-
 eert by Keyser Kaerl de vijfste/
 anno/ 1515. totter voozsz. blijder
 Incoemste.

Fol. 18. 101

27.

III Item dat dondersaten onses voozsz.
 lants van Grabāt inden Bisschopdomme
 van Vuyche ende Camerijcke buyten den
 seluen

seluen lande van Brabant ghelegen voor
 t'Gheestelÿche Gherichte niet en sullen
 moeghen worden betoghen van heuren
 personen oft goeden die in onsen voorsey-
 den lande van Brabant ghelegghen oft ge-
 seten zijn: Maer dat die inde Gheestelÿche
 hoven der seluer Bisschoppen binnen den
 Lande van Brabant ghestelt/ gbetoghen
 sullen worden te rechte/ alsoo langhe als
 deselue Gheestelÿche hoven inden seluen
 onsen Lande van Brabant ligghen sullen/
 Ende dat deselue Gheestelÿche rechterē
 maer kennissenemen en sullen van drie sa-
 ken/ sonder meer/ te wetene/ van die weer-
 den oft onweerden van Testamenten/ van
 houwelÿcsche voorwaerdē/ ende van gee-
 stelÿche geadmortseerde goeden/ ende niet
 voordeere.

XVI. Item dat onsen Drossaert van *Folio. 51.*
 Brabant / Preuost des Marschaulx / *52. 53.*
 Warantmeester/ Woutmeester/ oft ande-
 re gheene aentasten oft exploicten binnen
 onsen Steden van Brabant/ en sullen
 moeghen noch behooren te doene/ dan
 ghelijck sy naer inhouden heur er instruc-
 tien ende out hercomen/ gewoonlÿck zijn/
 behooren ende vermoeghen te doene. Ont-
 bieden daeromme ende beuelen den voor-
 ghenoempden Cancellier ende luyden
 van

van onsen Raede / Aelieninghen in Bra-
 vant / die Drossaten van Brabant / Meye-
 re van Boeuene / Amptman van Brussel /
 Schoutet van Antwerptn / Marchgreue
 des landts vander Aijen / Schoutet van
 Shertoghenbossche / ende alle andere on-
 se ende der smaelre heeren Richteren / Ju-
 sticieren / Officieren / Dienaeren eyde on-
 der saeten / dien dat aengaen oft aenrueren
 mach / heuren Stedehouderen / ende elckē
 van hen besondere / soo hen toebehooren
 sal / dat sy die Sorgheren ende Inghesete-
 nen der Steden / Vrijheyden / ende Dorpē
 ons vooz / seyden landts van Brabant / en
 elcken van hen besondere / soo verre eenen
 beghelicken van hen dat aengaet / doen la-
 ten ende ghedoogen van deser onser gra-
 tie / octroye / ende statuyten / mitsgader vā
 den punctē ende Articulen vooz verhaelt /
 ende van allen den inhoudene van dien / in
 der vueghen ende manieren / ghelijck dat
 hier vooz ghescreuen staet / rustelijck / vres-
 delijck / ende volcomelijck / ghenieten ende
 ghebruycken / sonder hen te doene oft lae-
 ten gheschieden eenich hinder / letsel oft
 moeyenisse ter contrarien. Want ons al-
 soo belieft ghedaen te hebbene . Ende des
 toozconden hebben wy hieraene doen han-
 ghen onsen Zeghele / ghegheuen in onser
 Stadt van Brugghe / den xxvj. dach der
 Maent

Maent van Aprile. Int Jaer ons hege-
ren M. D. XV.

Extracten tot die constitutionen van *Numm. 30.*
Der oorden vanden gulden Vlies-
se/ghemaectt ende geordineert/
by hoogher memorien Hertoghe
Philips den 27. Nouemb. An-
no/1431. Aengaende den ande-
ren articulen/soo vanden Sta-
tuten/als Additien des Keyfers
Karels inder verantwoordinge
bouen yheruert/ismen hem ghe-
draeghende tot tghene daeraf
gebuecht is/inde iustificatie des
Grauen van Hoochstraten.

I Tem/des anderen daechs naede vooz *19*
screeuen solemniteyt sullen het hof ende
de Ridders vander Oorden / moeghen
beginnen/indient hun belieft/heur Capite- *Fol. 35. 37.*
tel/omme te handelen de saken vader oorz *40. 41. 42.*
den/in sulche plaetse als by het hooft ver- *44. 49. 50.*
ordineert sal wesen. Maer aengaende de *53. 54.*
keuren ende correctien vande ridders van
Der oorden/die sullen gedaen worden inde
Capitelen vader kerckē/aldaer den Gods
dienst

daen sal zijn gheweest/ soo verre het Capitel daer toe bequaem sy/ ende indien niet ter plaetsen daert den Hoofde ghelieuen sal/ tot welker plaetsen daermen de voozseyde heuren ende correctien doen sal/ sullen het hooft/ de Ridders ende officiers vander oorden aen hebben heure Mantels ende Capruynen van root scarlaken.

33 Item/ Indien bevonden worde dooz het ouerbrenghen vande Broeders ende Ridders vander Oorden oft van ghenoech samich deel van dien/ dat hunnen voozsz. Broedere ende medegesell hadde gedaen eenich misdact/ oft hem misgaen tegē deere/ gchoudt/ en den staet van Ridderschap ende edeldom/ ende mede tegen de punctē ende ordinancien van dese tegenwoordige oorden/ in andere saken/ dan inde gene die heyschē afstellinge/ t. lue sal hem dooz dē hoofde oft zijnen gecōmitteerden/ oft dooz den voozsz. Cancellier/ verthoont ende aen geseyt worden/ hem namelijcken vermaenende/ dat hi hem van sulcx betere/ en leue in sulcher manierē dat alle blamatien ende beschaemdelijcke oft quaelijck luydende woorden op persoonen van so edelen staet/ moeghen ophoudē/ en dat van dan voozsaene de medegesellen vander oorden beter sprake ende ouerbrenghen van hem moegē hoozen. En aengacn de brueckē/ het hooft ende

ende de Ridders vander oorden/ sullē daer
van ouer een draghen sulcx als sy/ nae gele
gen theyt vander saken sullē beuindē te be
hoozen. Waerinne de voozsz. ridders/ daer
oppe de voozsz. breucken gestelt sullen wor
den/ sal moeten gehoozsaem wesen/ en̄ die
moeten dragen/ lijden ende volbzengen.

54 Item oft geuele (dwelck God ver
hueden wille) dat in v eenich ghebreck ghe
uonden werde/ daer dooz ghy achteruol
ghende de constitutien van dese tegewooz
dighe oorden/ soudt daer van afgheset wor
den/ ende waert ghemaent en̄ verfocht om
den halfbant wederomme te geuen/ Ghy
inden seluen geualle / die wederomme sult
scinden/ geheel ende onbeschadicht aendē
ouerhoofde oft dē Tresorier vāder oordē/
binnen drie maendē naede voozsz. manin
ghe/ sonder naede selue maninge dē voozsz.
halfbāt meer te dragē noch andere derge
lycke noch om deser oorzaken wille eenigē
haet/ nūt/ noch quaden wille te dragen/ op/
noch dē voozsz. ouerhoofde noch de broe
ders/ ridders noch officiers vander oorden
noch yemande van hun.

55 Item/ Dat alle andere breucken/
castijdinghen ofte correctien / die om an
dere cleyndere saecken/ v opgheleyt ende
belast sullen worden byder voozsz. oorden/
ghy die geduldelyc sult dragen en̄ voldoen
sonder

oueran
derlyck.

oueran
derlyck.

sonder oock hieromme te hebben oft draghen eenighen haet/nijt oft quaet hert te ghen den ouerhoofde/broeders/ridders/ende officiers vander oorzden noch yeman de van hun.

Numm. 31.

Extract wter requeste byder Grauen van Egmont aende staten van Brabant ouerghegheuen.

*Fol. 35. 208
61.*

DWelck sy niet en heeft willen laeten nuwen Erwerdicheyt te verthoonen om den seluen te doen ghedencken dat de voorsz. heer Graue is in verscheyden manieren ghefracteert teghen de preuilegien vanden landen/ inhoudende geloofsten en ghesworen verbintenisse van zyn Mayesteit/ dat hy alle den Bassalen/ ondersatē ende inwoonderen van dien soude goet en gherechtich wesen/ ende dat hy gheene vā zyne Basallen ende ondersacten en soude handelen oft doen handelen by wegen vā feyte noch by ghewelt maer by recht ende vonnisse vanden ordinarisen rechterē des lants/ Inghelucke dat soo verre yemant binden zinnen voorszreuen lande gheuanghen werde dat hy den seluen niet en sal doen noch latē voeren wten seluen lande/
toe

tot onderhoudinge van welcken ende an-
 deren pzeuilegien zijn *M.* hem met cede
 heeft verbonden/ gelijk naerder blijkt by
 den geuechden extracten/ Ende hoe wel
 de voorz. heer *Graue* zijn vaste woonste-
 de heeft gehouden in deser stadt vā *Bzuef*
fel/ ende oock is een vandē meesten *Bacn*-
re heeren binnen desen lande van *Bzabāt*/
 ter saken van zijn landt van *Gaesbeke*.
Roeh tans so is hy binnen deser stadt aen-
 getast/ wten lande geuert ende in scher-
 per geuanckenisse gehouden binnen den
Castele van *Sendt*/ allet tegen de voorz.
 pzeuilegien / ende bouen dien soecken de
 voorz. wtlandighe *Commissarisen* zijn
 sake te handelen by grooter verrassingē/
 ende seer vzeindelick niet alleen tegen tge-
 mein recht/ maer ooc tegen de natuerlike
 reden/ stijlende gewoonte vanden lande.
 Om zijn sake (soet schijnt) en hem te trec-
 ken in eenen raet ende vooz *Commissaris*
sen/ alle wtlandige / gansselick teghen des
 lants pzeuilegien/ &c.

**De verthooninge der Staten van *Num. 91.*
 Bzabant opte boozgaende Ke-
 queste.**

Aen mynen Heere den Hertoghe van Alue,
voor den Coninck Gouverneur in desen zy-
nen landen van hervvaertfouer.

Verthoonen in alder ootmoet de Statē
 van Brabant / dat de Grawinne van
 Egmont hen heeft by requeste verthoont
 het wtvoeren ende tracteren van heuren
 Fo. 35. 101 man / de welcke want sy ghefondeert vin-
 60. den in contractaten ende contractē by zyn
 Maiefeit / met henliedenghemaect / ende
 by eede beswozen. Soo en hebben sy van
 eedts ende der verbintnisse wegen die sy
 tot zynre Maiefeit ende dē lande hebbē /
 niet kunnen gelaeten van tselue uwer Er-
 tekennen te geuē / der seluer by desen oot-
 moedelick biddende / dat der seluer belieue
 de selue tractaten ende contracten mitsga-
 ders alle dander rechten ende preuilegien
 des lants / so wel in deser als in alle andere
 saken te doen onderhouden / ghelūct tot
 noch toe gheschiet is / sonder daer teghens
 ergens inne telaten comen / ende oock de
 steden ende landen te verhueden van allē
 wtteeringen ende nieuwe en onghehoor-
 de ghewelden der Erijslieden / ende sult
 wel doen.

Numc. 31. **E**xtract wter Requesten byden
 Procureur des Grauen van Eg-
 mont / gheadresseert aenden Co-
 ninck / ende ouergegeuen / geap-
 postilleert den 8. Januar. 1568.
 Dwelck

zynre *M.* ende den Graue van Egmont/
 ende elck van henontfanghen ten thoone/
Saluo iure impertinentiū & nō admittendorū,
 binnen den termijn vande twintich eerste
 veruolgende daghen/beginnende vanden
 daghe vander wete deser acten ende sen-
 tentien van thoone/ op dat sy thoonen des
 sy goet vinden by sulcken wegghen als na
 recht plaetse hebbe / soo by ghetuyghen
 als by ghescrijften/ belastende daechsel in
 forma om te sien de getuygen die deen te-
 gheden dander sal willen leyden ende sey-
 den dat dit vonnis van thoone hem ver-
 stont met alle tghene dat de partijen sou-
 den willen segghen ende allegeren binnen
 eerste thien veruolgende daghen. Alsoo
 was versien ende beuolen byden voozscre-
 uen Commissarisen. En danderete Bzuef-
 sel den seuenentwintichsten Decembz is
 hebben den Licenciaet Jehan de Bergas/
 ende Doctoꝝ Loys del Rio/ Raden des Co-
 nince ende Commissarisen by zyn Excel.
 ghedeputeert inder saken vanden Graue
 van Egmont/ Geseet dat gemerct van
 wegghen desselfs Grauen / noch der Krijs-
 caels van zynre *M.* niet met allen en was
 inder seluer saken gheset noch ghealle-
 gheert binnen den thien daghen tyts den
 partijen gestelt/ na de vercondinge vader
 acten des vonnisse van thoone / den vooz-
 screuen

Fol. 41. 42.

43. 44.

Fo. 52. 53.

54. 55.

screuen Graue ghedaen den 19. Decem-
 bris/ doer Francisco Pais Beurweerde-
 re/ Sy den voozscreuen termijn ten einde
 voozsz. om te allegeren verlengden vooz
 andere vijf daghen meer/ met waerschou-
 winghe dat hen gheen ander dilaey en sal
 worden gegeuen/ ende datmen des de we-
 te doe den voozscreuen partijen oft heu-
 ren Procureurs/ diwelck was voozlien en
 ghestelt byden voozsz. Commissarisen/
 waeraf hy suppliant hem vandt wel ver-
 wondert ende beladen/ want volghende
 den seluen ghescriften/ soo en soude de
 voozscreuen heere Graue (onder correc-
 tie) niet alleen ghefrustreert worden van zij-
 nen competenten ende ordinarijen Rechter,
 maer oock by verrasunghe verstecken worden
 van zijn defensien ende iustificatien ten princi-
 palen, alles eer die sake soude ghebrocht zyn
 voor zynen competenten rechttere oft iudiciële
 betichinge wesen gemstueert so dat behoort,
 sonder dat deselue Graue oft Procus-
 seur vooz hem eens soude wesen gehoozt/
 iae gheduerende zijn scerpe geuanchenisse
 ende aleer den voozsz. suppliant zū ghele-
 uert zijn procuratie ende hem voldacn van
 den conditien by hem gheprotesteert ende
 ter wylē hy noch defect van dien was ver-
 uolgende/ iae is het voozsz. geschrift en ordi-
 nancie vanden seuenentwintichsten De-

temberis/ inhoudende prozogatie van vijf
 daghen ghemacct geweest/ al eer het voor
 gaende geschrift den suppliant oyt was ge
 insinueert/ want deselue gheschiffen zyn
 hem beyde seffens gheleuert den neghen
 entwintichsten der voorzsz. Maent Decem
 bris/ welke gheschiffen daerom ooc niet
 en kunnen (onder correctie) eenighe preiu
 dicie gedoen den voorzsz. Graue/ noch hem
 beroouen van zynen competenten rech
 ter ende ordinarij/ na vermoegē der voorz
 screuen statuten/ Ghelyck de Suppliant
 wel hoopt breeder met goeden fondemen
 te van rechte te bewijzen/ dat de sake des
 voorzcreuen Grauen behoort bekent ende
 beslicht te worden voor uwer Maestheit/
 oft zynen ghecommitteerden Ridder ende
 andere Ridderen vander Orden. En dat
 niet teghenstaende de voorzsz. vercleeringe
 oft appostille den Suppliant ghedaen/
*de sake vanden voorzcreuen Graue is begre
 pen inden statuten vander Oorden, ende dat
 sulcx altit is onderhouden gheweest ghe
 lyk de exemplen des goede ghetuyghe
 nisse sullen geuen / Welck oock anders
 sins soude wesen teghen tghemeyn recht
 ende de preuilegien ende costuymen van
 den lande/ &c.*

Ex

Extracten wter requesten byden *Num. 31.*

Admirael seluer gemaect / ende
Den Hertoge van Alue gesonden
door den Secretaris Praets/
als hy zyn eigen antwoorde ge-
stelt ende ouergegeuen hadde.

Ende nadien zyn Exc. hē heeft doen seue-
ren byden Secretaris Praets een ghes-
scrift inhoudende de articulen en misdadē
hem Suppliant opghelcet byden Procureur
generael / hem oꝛdonnerende op alle
de selue te antwoorden alleē, ende sonder raet Fol. 39. 40.
van yemant ter werelt. So heeft hy Sup-
pliant sulcx voldae / ende mach elck man
van verstande bedencken / wat schanden
ende verwits zyn naecomelingen gelede
souden hebben / soverre die Suppliat aly-
uich waer gheworden eer hy opte selue *Fol. 1. 2. 3.*
quade seften hem valschelick aenghete-
gen / hadde geantwoort gehad. Ende en
haect hy Suppliant na gheen dingē so seer
als hē in en ouer al te noegen iustificeren
ende zyn N. te gheuen ghenocchsame vol-
doeninghe / want hy en wilde niet hebben
alle de eere ende staten vander werelt / en-
de niet gheacht te wesen voor een man van
eeren. Om nu zyn sake bet te beneerfen /

Eq. iij daer

daer zyn eere soo grootelyck aen hangt/
ghelyck zyn Excel. mach weten (wesende
sulcken Heere) hoe grootelyck het toestaet
eenen Edelman/wesende beticht/hem des
te purgeren/want wy gheen sake op deser
werelt so weert en hebben als eenen goedē
naem ende onse eere/ &c.

Mits den welken so versuect de sup-
pliant aen zyn Excel. ghelyck een recht-
ueerdich Heere ende Ridder vander Bor-
den is verbonden te helpen ende voorde-
ren alle personen/op dat hen recht ende
iusticie ghedaen worde/dat hem sulcx oock
ghebeuren mach/ ende dat hy mach out-
slaghen worden onder cautie iuratoire oft
andere soo zyn Excel. daer toe sal vanden
behoorende/ &c.

Num. 31. Extracten wt sekere Supplicatie
vande Grauen van Fuenar/ en-
de Hoochstraten aen den Neder-
lantischen Westualischen Creitz
ouergegeuen in Octobri / Anno
1 5 6 7. aenghaende de ken-
nisse vander saken des Admi-
raels.

Ende

Ende wandt de voorſcreuē onſe vrie- *Fo. 5. 38.*
 delijche lieue Swaegher ende broe- *39. 111.*
 der in deſen Nederlantiſchen ende
 Weſtphaliſſchen Creyts ſonder eenighen
 middel gheſeten ende daer van een dapper
 medelijth is/daerinne hy oock van wegen
 het Graeffſchap vā Hoorne ende de heer-
 lijckheyt van Weerth altyts beſcreuen en
 ghedachuert is gheworden ende oock al-
 tyts zyn quote/aenghedeelte ende contri-
 butie van het voorſz. Graeffſchappende, de
 voorſeyde heerlijckheyt betaelt heeft/ alſo
 hy hem oock altyts voortaan bereet ghe-
 toont heeft ende noch doet die te betalen/
 ende dat oock alle appellatiē van het voor-
 ſcreuen Graeffſchap ende de voorſcreuen
 heerlijckheyt van outs aen het Keyſ. Ma-
 yeſteyts Camergherecht ende niet aende
 Nederlantſſche Parlamentē oft raden ge-
 comen oft ghedeuolueert hebben/ ende al-
 daer gheexcuteert zyn gheweest. Soo is
 onſe onderdaenighe ernſtighe vriendelic-
 ke bede ende begheeren acu uwe W. G. en
 gunſte dat hun ghelieue gheſaementlijck
 den voorſz. onſen Swagher ende het ghe-
 heel vrientſchap ter liefde ende ten beſte
 mede te deylen ende verleuen enen brief
 aende voorſcreuen Coninckijche Maye-
 ſteyt. Ten eynde de voorſz. onſe Swagher
 van deſe beſwaerlijche geuangeniſſe ont-

nagen/ en indien ment emmers soude willen hebbē) onder behoerlijcke voorzichte op zijne vrije voeten ghestelt ende also genoechsaemelijck ghehoort mochte worden.

Ende also de voorsz. onse Swager ende broeder deshaluē hem altijts bereet gechoont heeft te rechte te comen het waer vooz de Key. M. desseluen Key. Camergerichte/ zijne daer toe gedeputeerde en veroorzineerde Commissarisen/ vooz de Hoorsz. voozsten/ Hoorszten ende Staeten des rijckx/ als oock vooz andere onpaertijssche ende ordentlicke rechteren/ &c.

Numo. 31. Extract van eene requeste ouergegheuen by de Graeuen Quenar ende Hoochstraten aenden Hertoghe van Alba ghesonden wt Coelen den 12. Martij/ An. 1568 ten eynde den Admirael gegunt worde.

*Fol. 39. tot
62.*

Weromme de voorsz. heeren/ Thoon-
deren niet en cunnen gelaten wel oogmoedelijck uwer G. te bidden/ om hun behoerlijcken te quiten vander officien van waerachtige ende getrouwe broeders/ medebroeders ende vrienden/ also sy verbonden zijn by nae maesschap ende verplich-
tin

tinghe/ende doch te wetene de vooꝛscreue
 Graue vā Nucnar als een Graef des rýce
 ende de vooꝛseyde Graue van Hoochstra-
 ten deur eedt als Ridder vāder oozden) dat
 hem ghelieue te bedencken ende acht te ne-
 men hoe swaer het is/iae bynae onmoege-
 lijck vooꝛ eenen Heere van sulcker quaeli-
 teyt als hy is ende wesende zýne hande-
 linghe oft vacatie gheheel ter contrarien/
 alsoo hy tselue wel breedere by zýne vooꝛ-
 schreuen antwoorde bewijst ende beduyt
 van te moeghen soo breede ende sonder-
 linghe voldoeninghe gheuen nae aduenāt
 dat elck artýckel vande vooꝛsz. betichtingē
 begriýpt dooꝛ inductie vā tgene dz schýnt/
 dat de vooꝛscreuen Procureur generael hē
 vermeint op te leggen en̄ alsoot wel behoo-
 ren soude dat vooꝛ het toecomēde hy wer-
 de verlicht ende geholpen indien hē vooꝛ-
 dere heyschen ende onderfragen gedaen
 werden/dat hi behooꝛlyck vooꝛsien werde
 ende onderstant hadde van luydē genoegh
 bequaem ende ghestileert alsoo de mate-
 rie wtheycht.

Verfueck om te moeghen dienen *Num. 31.*
De Schriftuere van feyten Defen-
tionael vooꝛden Graeue van
Hooꝛne.

Alen

De Procureur vanden Graue van Hoozne/versuet dat uwer Edelheyt belieue te ordineren den Procureur generael dat hy binnen sekeren corten tijde per emptoir antwoorde/per credit vel non/op te scriftuere van feyten redenen ende defensien desselvs Grauen / om daer nae te procederen tot verificatie der feyten die de voozscreuen Procureur sal willen ontkennen. Geteeckent Prouyns. Optemarghestont ghescrenen/ Sijn excellencie ordincert dat de Scriftuere des Grauen vā Hoozne hier gheruert sal worden ontfanghen *sonder preiudicie vanden staet ende expeditie vander saken. ende dat, sonder het selue preiudicie daeraf copie worde ghegheuen* dē Procureur ghenerael *om daer op te antwoonden indient hem goet dunct,* Gedarn te Bruessel den xliij. Aprilis/1568. na Paeschen/ Gheteeckent Praets.

Fo. 41. 42.
43. 44. 56.
57. 58. 59.
60.

Num. 32 Extract wt eenen brieue byde Grauinne van Hoozne gesonden aēde Keyserlicke Mayesteit/ ende ouerghegheuen den 16. Octobr. 1567. tot ontslaginghe vanden Admirael.

Wer want nu Ghenaedichste heer en *Fol. 36. tot*
 Keyser/de voozsz. mijn Soon ter cau *55.*
 sen van zijn Graeffschap van Hoorne ende
 Heerlijckheyt van Werth met anderen
 toebehoorten den heylighen rijcke ende
 uwe Keyf. Ma. in alle onderdaenicheyt on-
 derwozpen is/en dock deselue mijn Soon
 ende ick deurgaens alle de contributien/
 impositien ende beswaringhen van desen
 Nederlantschen Westphalischen Creyts/
 ghelick dock dandere des heylighen rijcke/
 altyts onderdanich ende gehoozselijck
 betael hebben/ende noch vooztacn bereet
 zijn te doen. So is mijn alder ootmoedich-
 ste/onderdaenichste ende hoochste bede aē
 uwe Keyf. Ma. Ten eynde de selue in alder
 ghenaedicheyt haer niet en wil laeten ver-
 drieten/dese mijne alder hoochste ende by
 nae onwtsprekelijcke beswaernisse ende
 quellinge ter herten te nemen ende beson-
 dere als van God verordineerde voozstaē-
 der ende beschermmer van alle arme verlaē-
 tene Weduwen ende Weesen/ my en mij-
 ne beswaerde vrienden ende maghen/ die
 Keyserlijcke mildicheyt ende ghenade be-
 thoonen/ende een ghenaedich voozscrjue
 acnde hoochgedachte Conincklijcke Ma.
 van Spaengien/ met dock aenden voozsz.
 Hertoghe van Alba/ende dit Nederlantsch
 hof/mede deilen ende verleenen/ *Tē eynde*
 mij.

mijnen Soon/mits voor gaende genoeg-
same buychtocht/vanden hacht ontslagen
ende tot behoorlijcken rechte ende verhoor-
re/het ware voor uwe Keyf. M. selfs/voor
zijn hooschloouelijck Camergherecht oft
voor andere des heyligen Keyf. Keur ende
Vorsten/geset ende ghestelt mach worden.

Num. 32. Extract wt eenen Brief van me
Urouwe de Grauinne van Hooz-
ne aenden Graue van Hoochstra-
ten vanden 5. Januarij/An. 68.
opte oorden vanden guidē bliese.

Fol. 36. 102
35. Behoudelijck dat de kennisse blijue aen
zijnen behoorlijcken rechterc/ende dat
zijne sake werde beleyt vorden Coninck
hoof vander oorden oft zijne beuchhebbere
ende de Ridderen vander oorden/waerom
me ick (als een verlaten Moedere) niet en
can gelaten v mijn Soon te bidden dat ghi
soo veel wilt doen aen zijne mayest. dat der
seluer gelieue mijnē vordsz. Soonden Ad-
mirael te handelen als een medebroeder
en Ridder vader oorden/en achtervolgen-
de de statuten der seluer (daer van hierme-
de een extract gaet) dewelcke ick verstaet
dat alle de Ridders vander oorden solem-
nelijcken ghesworen hebben te onderhou-
den

Den/ ende achteruolghen soo vele in hun
 is/ &c.

Van gheleijcken scrijue ick aen alle de
 Ridders vander Oorden/ soo wel in Spaen-
 gien/ Italien/ Duytslant/ als herwaertso-
 uer/ ten eynde hun ghelieue de voorszreue
 verthooninghen aen zijne Mayesteyt te
 Doene/ &c.

Extract wten Briue des Grauen *Num. 32*
 van Nuenar/ aende Keyf. Ma-
 yesteyt tot voordeel des Admi-
 raelis. 27. Septem. 1567.

In eynde de voorsz. mijn Swager van *Foli. 36. tot*
 dese beswaerlycke onuerdiende geuac- *52.*
 kenisse ontlagen ende (emmers ten min-
 ste) ondbehoorlycke cautie/ op zijne vrye
 voeten gestelt/ ende alsoo ghenoechsaeme-
 lijcken ghehoort mochte werden/ alsoo ach-
 teruolgen de preuilegien vander Oorden
 vanden gulden Bliese/ die door Keyser
 Karel hoochlouelijcxster gedachtenisse/ an
 no eenendertich opghericht zijn/ niet an-
 ders toeghelaeten en wordt dan dat een
 vande oordens heeren in gheen hachte oft
 geuanchenisse eer gestelt en mach worden/
 vooz dat hy eerst door zijne medebroeders
 gedachuaert eude ghehoort sy.

Ten anderē aldergenadichste It. also de
 vooz. mijn Swager en Broed/er Graef
 des

des rijk is van weghen het Graeffschap
 van Hoorn ende heerlijcheyt van Weert/
 ende dat alle appellatie vā het selue Graef-
 fchap ende deselue heerlijckheyt aen uwe
 Keyserlijcke Mayesteyts Camergerecht
 ende niet aende Nederlantsche Parlamen-
 ten en deuolueren ende geexecuteert wor-
 den/heeft vooc altyts inden seluen respecte
 alseenen staet des rijk inden Nederlant-
 schen Westphaelschen Creyts ghehoorzsa-
 melijck zijne competente quoten ende con-
 tributien betaelt ende noch doet/So is der
 gelijckē aē uwe G. als ons eenich hoochste
 van God verordineerde hooft ende Suer-
 heyt ende eenighe toevlucht van alle be-
 droefde ende beswaerde/mijne onderdae-
 nighe geheelerustige bede deselue gelieue
 wt alle de voozgenoemde dozsaken dē vooz-
 seyden mijnen Swager ende Broeder hē
 in alder ghenaden beuolente laten zyn/aē
 ghesien de voozsz. mijn broeder hem presen-
 teert in alle onderdaenicheyt ende ootmoe-
 dicheyt vooz uwe Key. M. desselfs Keyser-
 lijck Camergerecht oft uwer Keyserlijc-
 ke Commissarisen by rechtelijckē wege oft
 vooz de Keuruoosten/Woosten/ende Statē
 des rijk oft anderffins onpartijssche rech-
 teren dien aengaende te commen ende te
 rechtete staen.

Extract wt eenen brief des Gra^uen van Quenar aen elcken der vier Hoerbozsten aenden Rijn/
banden 27. Septemb. 1567. *Num. 32.*

En einde de voozsz. mijn Swager en
broeder vā dese beswaerliche onschul
dige geuangentse vroest/ en (indien ment
emmers soude willen hebben) onder be
hoorzliche bozchtochte op zyne vrie voete
gestelt/ en also genoeghsamelick ghehoort
mochte worden. *Fo. 36. 106
52.*

Soo is oock mijne geheele onderdanige
ernstige bede aen uwe Hoerbozsteliche **S.**
(als een vande principaelste staten des
Rijcx der Duytscher natien/ ende den welc
ken in desen geualle toestaet ende betaept
een redelick insien te hebben) dat der sel
uer uwer Hoer. **S.** gelieue wt de bouenge
ruerde oozsaken hem den bouengenoemde
mijnen Swager ende Broeder genadich
lick beuolen te laten wesen/ Dies ghebiet
hem de voozsz. mijn Swager en Broeder
in alder onderdanicheit ende ootmoedichz
bereet te wesen desen aengaende vooz die
Key. **M.** zyn Camergherecht oft desselfs
M. Commissarisen/ oft vooz uwe Hoer. **S.**
en oock vooz andere Hoerbozste en staten
des Rijcx/ te comen en te rechte te staen/ ic.

N^{um} 32. Extracten tot eenen brief des Grauen van Auenar aenden Hertoge van Alba banden 3. Octobris 1567. ruerende de rechtuoordeelingen tegen den Admirael.

Fo. 36. 37. 38. 39. 40. **W**er gemeret ick niet verstaen en can wat uwe *D. S.* deur den vvech des ordentlicken rechters, genadichlick meinen wilt / al ist dat de gemeine gescreuene rechten eenige wijsen / vormen ende manieren hoe ende in wat manieren men in sulcken geualle behoort te procederen ende voortsvaren / stellen oft bewijsen / so soude ick wel begeeren dat uwe *D. S.* my genadichlick nacr dere berecht wilde ouersenden / wat hy deur den seluen ordentlicken vvech des rechters verstaen wilt / &c.

Dat aenden voozsz. minnen vriendelickē lieuen swager ende broeder de Graue van Auzne / eenen Advocaet oft twee (die ic hem soude moegen toeschicken) toegelatē mocht te worden / also tselue nacr rechte behoort / ten einde hy niet onuerantwoort en bliue in puncten van rechte / ende ander ssins also verlaten werde / also uwe *D. S.* tot noch toe hem heeft teghens my ghenadichlick laten verthoonen.

Getroc

Getrocken wten brieue der Heeren *Num. 31.*
Grauen van Huenar en Hooch-
straten/ gesonden aenden Hertog-
ge van Alue 25. Nouemb. 1567.
opte incompetencie vande Com-
missarisen ende Rechters.

So wel wy eē vast betrouwē hebbē dz
v Ex. acht nemē sal op de brieuē die der
Keys. M. tot onser ootmoediger en recht-
uerdigher bede/ belieft heeft onlancx v te
scrijuen/want nochtanstot onser kennissen
gecomē is/ dat binnē cortendagē herwaert
71. *Gent gesonden* souden zyn sekere staethee-
ren wt Spaengien en Boergoingnen/ van *Fol. 36. tot*
den welckē den roep gaet/ dat de eene wt *43.*
Spaengien gebannen is. So heeft ons ghe-
docht/ ons toe te stane/ dat wy anderwerf
uwer Exc. ootmoedelick souden bidden op
de voozsz. brieuen vanden Keys. en dit ons
tweede bidden/ sulcken regard te nemē dat
wy niet geoozsaect en worden ons clachten
des te moctē doen aendē Keys. en de Sta-
ten des Rijcx/ waer toe wy gedrongen sou-
den wordē/ indie de sake rakende onse hee-
re/ magē/ neuē/ broeders en medebroeders
gehandelt werde/ en bekent soude worden
vooz incompetēte rechters/ waer vooz altijt
gerckēt sullē wordē sulke en dergelyke als
bouē verhaelt zyn/ aengaēde Graue vande
Rijcke/ ende Ridderen vander Dozden.

Num. 32. Betrocken tot andere brieuen by
den seluen Grauen/aenden vooz
screnē Hertoge gefondē den 24.
Decembzis 1567. met een pro-
test tegen de procedueren gedaē.

Fr. 36. 101
47.

Tot onsen grooten leetwefen hebben
wy vooz warachtich verstaen dat v
Exc. wilde dē heere Admirael onser
broedere verstaen om dat hy niet en had
de gheantwoort ten dage hem bescheidē/
hoe wel de schult daer af / op hem niet en
konste geleet worden/want elcken kenlick
is/dat hy begeerde te voldoene ten genen
dz hem belast was/hoe wel tselue gebeurt
was (onder correctie) dooz incompetent e
rechtērs/want hy aen zyn v:ouwe moede-
re gefondē hadde een gescrift by zyn hant
geteekent van tgene daer hi in desen hem
mede wilde behelpē/waer inne heur doch-
te dat sy heurs Soons recht vercozt soude
hebben/tselue doende/gelijck wy wel me-
nen v Exc. by heur antwoorde gesiē te heb-
ben/dewelcke misgaders eenige onse brie-
uen/wy ongherne verstaen uwer E. niet
aengenaem gheweest te zyne/ende nadien
wy daerop geen antwoorde en hebben ge-
tregē/zijn wy benoot/om te voldoen ouer-
al tgene dat wy schuldich zijn onser groot-
ter

ter vrientschap en maesschap / uwer Exc.
 ouer te seinden tot onser ontlastinghe een
 protest vooz Notaris ghepasseert / dwelck
 vooz alsnu onse wterste toevlucht is ghe-
 weest / ende en souden so verre nēmermeer
 hebben willen comen / en hadden ons de
 vooz s. gewichtige oozsaken ende anderen
 ons bewegende / daer toe niet gepoort.

Extract wt eenen brieff vanden *Num. 32.*
 Graue van Hoochstraten aendē
 Hertoghe van Beyerē / vanden
 eersten Januarij / Anno 1568.

Mer alsoot der Heij N. genadich *Fol. 36. 100*
 licet gelieft heeft my toe te laten / *54.*
 op ghelijck begeren / dwelck ic aen
 derseluer gedaen hadde / te scrijuen / aendē
 Coninck / ende den Hertoge vā Albe. Ten
 einde dese heeren die in Nederlant geuan-
 gen zyn / soudē gehandelt worden achter-
 volgende de priuilegien van d'Edle oorden
 des gulden Vlies / ende namelick naeruo-
 gende d'articulen / geconfirmēert by wijs-
 len den Heijser Carel / van hoogher ende
 onuerwinneliker ghedachten / in den iare
 31. In de stadt van Doornick / So hebbe ick
 een vaste hope genomen / dat uwe V. G.
 my niet vooz importuyn achten en sal /
 Ar ij mare

maer dat ick voldoe mijn ghehoudt/ ende
 deneedt gedaen den namelicken geselscape
 vanden Ridders vander Ouden. So seinde
 ick der seluer hier neffens extract vande
 voozscreuen articulen/ ende bidde hem oot-
 moedelick/ dat volghende de selue/ hem ge-
 lieue dese weldaet niet te willen wegheren
 mijnen heere den Graue van Horne mij-
 nen goeden heere ende broedere ende my/
 van te willen scriuen/ aenden voozscreuert
 Hertoghe van Alba/ dat hy hem dien naer-
 uolgendewil handelen. Ende dat so vele te
 meer/ mijn heere deur dien ick verstaet dat
 desen hertoghe onlanck antwoorde ghege-
 uen heeft aen sommighe Commissarisen
 die aen hem ghesonden zijn gheweest/ dat
 hy niet en denckt aen te nemen/ eenige sol-
 licitateurs noch Raetslieden omme zijne
 sake te verantwoorden/ ende dat mijnen
 broeder verlijsteert tantwoorde op al tge-
 ne datmen soude cunnen byghebrengghen
 om hem te belasten/ vooz den Coninck zijn
 quierhoofst/ ende de Ridders vander Ouden
 den zijne medebroeders/ naer wtwoor-
 sen deselue/ priuilegien ende
 deneedt daeroppe by
 hun allen ghes-
 daen/ &c.

Extract wt eenen brief bande Gra- *Num. 32.*
 uen van Puenar ende Hooch-
 kraten / aende Koerbozsten van
 den vierden Januarij / Anno 68.
 vooz den Admirael.

Ende hoe wel die Roomsche Key. M. on-
 ser alder genadichste heer aendē vooz *Fol. 36. lot*
 screuen Hertoge gescreuen heeft dat naer *54.*
 dien devoozsz. onse swager ende broeder de
 Graef van Horne als een Graef des Rijcx
 onder den Westuaelschen Creitz geseten /
 hem bereet thoont vooz de voozsz. Keyser-
 liche M. oft vooz het Key. Camergericht
 als zjnder V. ordentlichen rechter oft vooz
 den Koervozsten / Voersten en Staten des
 Rijcx / oft vooz die Key. M. ende zjne broe-
 ders onse genadichste heerē de Ertzherto-
 gē / en onse Genadige heerē die hertogen
 vā Beyerē en Swinwick / en vooz die an-
 dere heerē des guldē Vlies / als een lot des
 selfs / oft vooz andere onpartijdige rechters
 te rechte te staen / ende in sonderheit oock
 achteruolgende Keyser Carels des vijfstē
 hoochloflicher gedachtenisse gegeuene pri-
 uilegiē tot Boznick Anno 1531. (Daer vā wy
 uwe K. D. G. hiermede de geloofwerdighe
 copie seindē) en daer naer geapprobeert en
 geconfermeert by de Co. M. vā Spagnie /
 Ar iij zjne

zijne Genade hem niet en soude behooren
 voor andere Rechters aen te spreken ende
 beswaren. So en heeft nochtans esclue zū-
 ne Key. M. scrijuen niet geholpe / dan zyn
 beyde de heeren herter gehouden dan te
 voren. Ende gemerct uwe Hoer. S. als die
 hoochuerstandighe / wt dese oprechtighe
 presentatie ende bereet thooninghe ghenadich-
 lichlyct mercken / ende sien dat heure V.
 niet anders en soecken dan voor behoor-
 lich Recht ghestelt ende ghehoort te moe-
 ghen werden. Ten einde heure onschuld
 ende de waerheit aenden dach mochte co-
 men. So is onse onderdanichste ende oot-
 moedichste bede aen uwe Hoervorsteliche
 S. als die hoochste leden des Rijcx / ende
 liefhebbers van allen rechte ende gerech-
 ticheit / dat hun ghelieue met de Key. M.
 oft zijne Mosteits Commissarisen / ghe-
 nadichlyct te bedeneken opden besten en-
 de ghevuechelichsten wege ende middel-
 ten einde beyde den voorszreuen heeren /
 ende sonderlinghe onsen Swagher ende
 Broeder als een Graef des Rijcx / mach
 behoorlich ghehoor ende recht gheschie-
 den / ende dat hy alsoo voor onbehoorliche
 Rechters *Ex vinculis causam dicere* niet
 ghedwonghen en werde / &c.

Extract

Extract tot eenē brief bande Gra- *Num. 32*
 uen van Quenar ende Hooch-
 straten aenden Keyser bandē 28
 Januarij/1568. tot ontslaginge
 Des Admiracis.

So en heeft nochtans zyne *S. uwe Fol. 36. 102*
 Key. M. schryuen noch ter tūt geens *62.*
 fins achtervolcht dan die voorz. twee hee-
 ren van Egmont ende Horn worden nau-
 wer ghehouden dan die te voren ende laet
 zyne *S.* door zynen nieuwen raedt teghen
 hen tē hertsten ende ad contumaciam pro-
 cederen. Ende gemerct dan aldergenadich-
 ste Keyser wt beuel des voorz. vertoosche
 in de vyftchien schepen van oorloggen toege-
 rust werden/ waer wt niet alleenlyck een
 vermoelen is/maer gaet eenē sterckē roep
 ende fame in zūnder *S.* hof en het geheel
 Nederlandt deur/ dat zūnder *S.* meynin-
 ghe ende voornemen is beyde die Heeren
 in Spaengien telaten vueren/ So en heb-
 ben wy daeromme niet crinnen ghelaeten
 wtver Key. M. als onse hoochste ouerheyt
 ende eenighe toevolucht van alle ouerualle-
 tie opt onderdaemichst en ootmoedichst aē
 te soekē dat derseluer noch eēmael gelie-
 ue genaedelicxt aen die *C. M.* van Spaen-
 ar v gien

gien onsen G. heere / oft aenden Hertoghe van Alba te scrijuen. Ten eynde sy doch een mael volghende heure aanbiedinghe oft presentatie gehoozt mochten worden / ende men sal sonder twyfel metter waerheyt beuinden dat sy niet ghedacht / gheswilt / ghesweghen ende ghehandelt en hebben / dan dat tot mit en eere van zijne Conincklyche Mayestejt ghedient heeft.

Num. 32. Extract wten Briue vande Keyf. M. aenden Coninck van Spaegien / ten boozdel vanden Admiraal. 20. Octob. 1567.

Fol. 36. 37. 38. 39. 40. **E**n eynde de voorseyde heure Soon ende wa als eenen Staet endes medelich des Rijcx die oock altijts zijn behoort des Rijcx quote ende contributie betaelt heeft soude moeghen vander seluer hachten / op boozgaende genoegsame cautie en bozchtocht van booz ons / des heilige Rijcx Keur ende Bozsten / oft andere onpartijische / te rechte te staen / ontslaghen en wederomme op vrije voeten ghestelt worden.

Ende want ons wel kennelijck is / des boozsz. Grauens van hoorne aen v. L. heere vaders Keyser Karel / onsen lieuen heer som ende swager hoochsaliger gedachte / ende aen v selfs van zijne eerste ioncheyt

heyt af tot op deser tijt toe/ so wel in Spaē
 gien ais ander sijn onghespaerden neer sti
 cken met lijue ende vermoeghen gehoors
 sa nen onuerdrietelyckē gedane getrouwve die
 ste/ ende dat bouen dien hy ons ooc altijts
 voozrenen van sonderlinghen goeden en
 oprechtighen ghemorde tegen uwer V. ge
 aacht is gheworden/ So en maken wy ooc
 geenē twiſfel dan meynen geheelijck/ dat
 hy hemin dit tegenwoozdich cas oock nae
 gelegentheyf wel sal weten te verantwooz
 den/ maer want alsoo ons doozsake/ waer
 deur dese gheuanckenisse gheschiet is/ ge
 heelijcken verbozgen is/ ende dat wy mits
 sijnē langhen gheduerighen dienste ende
 besondere dat hy is een vande Staten ende
 medelith des Ruyt/ (waeromnie wi op het
 onderdanich dien aengaeñ aen ons bi zijne
 vziendē te kennē geuen/ selue ooc niet wel
 kunnen laten vooz by gaen) hē altijts geer
 ne vande voozsz. beswaernisse ontllagen en
 los sien wilden. So versuecken wt uwer V.
 vziendelijcker en boederlijcker wijs/ ten
 eynde der seluer uwer V. ghedenckende al
 t gunt voozscreuen/ wil den voozsz. Graef
 niet alleen wt de voozsz. stricte gheuancke
 nisse tot der versochter verantwoozdinge
 comen laten/ maer v oock andeessins te gē
 hem als eenen Ridder vande gulden Bliese
 met alle middelijcke genade bethoonen.

Numm. 32 Extract vande brieuē der Key. M.
ghelonden 20. Octob. 1567. aen
den Hertoghe van Alba/ tē vooz
deel vanden Admirael.

Foli. 36. 108
40.

TEn eynde de voorsz. heur Soone en
man als een vande Staten ende me-
delich des rijcx die oock althits zijn be-
hoozlijck rijcx contingent ende contributie
betackt heeft/ soude moegen vander schuer
wachten ende gheuanckenisse op voozgaen
ghendoerchsame cautie ende verhochte vā
vooz ons/ des heylighen rijcx heur ende
vozsten oft oock andere onpartysche te
rechte te staen/ ontlagen ende wederom
me op zyn vrye voeten ghestelt worden.

Ende want ons dan wel condt en ken-
nelijck zijn/ des voorsz. Grauens vā hooz-
ne/ ghetrouwe diensten die hy willen on-
sen lieuen heere/ Som en Swager Keyser
Karel (c. hoochsalichster gedachtenis/ en
der U. des voorsz. Coninc van zunder eer-
ster ionckheyt af tot nu toe so wel in Spaē-
gien/ als anderffins sonder hem te spaeren
met neersticheyt/ lijue ende vermoegen/ ge-
hoozsaemlijck ende onverdrietelijck gedaē
heeft / ende dat hy bouen dien ons althits
vooz eenen van sonderlingen goeden ende
oprech.

sprechten ghemoede teghens zjine V. den
 Coninc gheacht is worden. Soo en twij-
 felen wy geenssins dan meynen geheelijc-
 ken dat hy hem aengacnde dit regnwoo-
 dich ras oock nae gelegentheytwel sal we-
 ten te verantwoozden/maer naedmael al-
 soo ons doozsake/waeromme de gheuanck-
 kenisse gheschiet is geheelicken verborge
 is/ende dat wy mits zjinen laughen gedue-
 rigghen dienste ende besondere dat hy is re-
 vande staten en medelith des Rijcx (waer-
 omme wy op het onderdaenich/dien aen-
 gaende aen ons by zjine vrienden te kennē
 gheuen/tselue oock niet welcommen laeten
 voozby gacn) hem altjts vande voozsz. be-
 swaernisse geerne vry ende los sien soude.
 Soo versoeken wy v tot dinnre V. ghenae-
 dichlijck ghesint wesende dat v V. bedenc-
 kende alle het selue/wil den voozsz. Graue
 niet alleen wt de swaeren gheuanckenisse
 tot der begeerder verantwoozdinge com-
 men laten/maer v oock anderssins teghen
 hem als eenen Ridder des guldē Vlies niet
 alder minnelijckheit bethoonen/ende in al-
 tselue bouen de voozsz. zjine getrouwe die-
 ften ende anders also bouen staet/wilt ooc
 aensien dat hy ende de voozsz. zjine bedroef
 de huysrouwe vele vrienden inden rijcke
 hebben.

Maer

Numo. 32 Extract wt eenen brief vandē Hertogē van Beyerēn aenden Hertogē van Alba vanden 30. Januarij/68. voozden Admirael.

Fol. 36. ter 30. Alsoo ons vande Statuten des Oorden ghenoech gredencet/ende dat wy gelijck andere den behoorzlijcken eedt daeroppe gedaen hebben/ soo versoecken wy v U. v. en delijcken mits desen/ dat hem ghelieue die saken sulcx byde Co. Mayesteyt te helpen voozderen dat metten gheuangenē Grauen anders niet ghehandelt en worde dan alsoo nae ghelegghenheit der Statuten wēl betaempt ende behoort/inger vueghen/ gelijck wy hier te voren v U. oock ghescreuen hebben/maer tot noch toe daeroppe gheen antwoorde ontfanghen/ &c.

Numo. 33 Extract eenen brief vanden Hertoch van Alba aenden Graeue van Quenar vanden tweentwintichsten Augusti/ 1568. op het wederkeren vanden Admirael.

Edert dat ick wt Spaengien ben verstrocken/ hebbe ick de saeckien vanden seluen heere Graef van hoozne sulcx beslept

leyst dat zijne Mayesteyt hem de verghel- *Fol. 31. 32.*
 dinghe saldoen na zijne goede verdienste/ *33. 34. 35.*
 ende heeft my alsoo gheseyt eenighe din-
 ghen die ich hem segghen soude daer des-
 selfs Grauensruste aen ghelegghen is/ en-
 de ich soude seer verlangghen van nu af hem
 niet my te nemen om eenighe saecken/ die
 sck w. sende te Bruessele aenghecomen/
 sal te doene hebben maer icken hebbe hem
 hterinne niet willen quellen/ ghemerct dat
 tet redene is/ dat hy v. U. gae besoecken en-
 de vertroosten van soo grooten verlies/
 Ich bidde uwe U. dat hy hem verlos wil
 gheuen/ ten eynde hy terstont mach we-
 derkeeren/ &c.

Numo. 15.
 Extract wt eenen Brief Des Her-
 togghen van Alba aenden Graue
 van Auenaerden vanden twee-
 entwintichstē Septembris/ an-
 no 1567. opt vangghen vanden
 Admirael.

Fol. 41. 42.
43. 44.
Ende willen oock van onsent wegen
 met alle neersticheyt daerop letten/
 ten eynde in dese sake gheheel recht
 uoordelijcke behoorzlycke wyse gheproce-
 deert sal worden / alsoo wy tselue vooz
 Gode almachtich ende de werelt verhope
 te verantwoorden/ ende gelijc tegen eenen
 pe

pegheſſchen ende ſoo vele te meer teghens
 eenen perſoon van ſulcker qualiteyt als de
 voozſ. Graef van Hoozne is/ die hier te voe-
 ren de Conincliche Ma. van Spaengien/
 &c. onſer alder Ghedachſte heere ſo lan-
 ghe ende wel gediend heeft/ van rechts en
 redenerweghen toefſtaet ende betaemt/ &c.

Numc. 33 Ghetrocken wat eenen Briue Des
 Hertoghen van Alba ghesonden
 aenden Vorſt van Gulick/ &c. 22
 Septembris/ 1567. opt vangen
 Des Grauen.

Vlodende mijne ghesante te wille
 ghelouue gheuen als mijnen eigen
 perſoon ende de voozſeide redenen
 te ontdecken daert v bequaem duncken ſal
 op dat de werelt mach weten dat zijn Ma.
 daerinne niet gedaen en heeft noch en sou-
 de willen doen tghene dat in recht ende re-
 dene niet ghesondeert en waere/ ende vele
 min aengaende perſonagien van ſulcker
 qualiteyt ende dienſten/ ghelijck ick niet en
 twiſfel/ men en ſal wtenbeleyden der ſake
 wel begrūpen/ Waerinne men niet onder-
 laeten en ſal voozt te varren met alle verāt-
 woozdinghe/ ende ſoo het behoort in ſaken
 van ſulcken gherichte.

Ghe-

Getrocken wter instructien byden *Num. 33.*
 Hertoghe van Alba den voorz.
 gesanten doen medegegeuē / om
 Den Hertoghe van Gulick / &c. te
 vercleren / aengaende der geuan
 ckenisse der Brauen.

Niettemin datmen en sal niet laten hē
 te handelen / ghelijckmen heeren van *Fo. 35. 36.*
 sulcker qualiteit behoort te doene / ende *37. 38.*
dat by selue a in persone hem ieghen u voordich a Dē Hert
sal vinden in alle de examinatie diemen hen toge van
doen sal. Plue.

Extracten wt eenen brief vanden *Num. 38.*
 voorz. Hertoghe van Alba aen
 de Raden ende Commissarisen
 vanden Nederlantschen ende
 Westualischen Creitz / vanden
 4. Nouembrijs 1567.

We hebben dese voorleden daghen ont *Fo. 36. tot*
 fangen uwen brieff / ghedateert tot *40.*
 Cuelen den 22. Octobris lefledē / die ghy
 ons ten aensoekende Graue van Plue
 nar ende Hoohstraten / biddende voor den
 S s Graue

Graue van Horne gescreuen hebt / met eenen anderen daer by aende Con. M. van Spaengien / &c. onser alder ghenadichste Heere / dien wy metter eerster bequaemheit / alsoo dat behoort / sullen doen beweyghen / &c.

Also dat wy noodeloos achten volgende uwe voorbede daer van uwer V. meerdere verclaringhe te doen / want wy en twyffelen gheenissins / de Dorst van Cleue die sal op voorder aensoecken / v van onse verclaringe geerne berechten / &c.

Num. 25. Extract vanden proteste byde Grauen van Ruenar ende Hoochstraten / ghedaen opte onbehoorlike rechtvoorderinge iegen de Admirael voortgesteld.

*Fo. 56. tot
62.*

Hewel de heere Philips van Montmozeny als een Ruyx Graue van wegen het Graeffschap van Horne / ende een vander Dorden vanden gulden Bliese des Coninc van Spaengien / in respecte van zynen persoon ende digniteit / gheen anderen competenten Rechte en heeft dan den Keyser oft zyn Keyserlick Camerghe-
recht

recht oft der voorſcreuē Conſinckliche Ma-
 nnetten anderen Heeren zijne medegheſel-
 len vander voorſz. Doorden/ ende dien vol-
 gende/ altyts bereet is gewreſt ende noch
 is voor een regelick van de ſelue / den Her-
 toge van Alba ende alle andere eenige ac-
 tie oft betichtinge op hem pretenderende/
 te rechte te ſtaene/ ende een wettich eynde
 des rechtens te verwachten. Alle tſelue
 niet teghenſtaende / ende oock teghens de
 rechten ende pzeuilegien vander Vrdē by
 zijne Con. M. geconfirmereert/ en houdt de
 voorſz. Hertoge n3 alleēlick den voorſz. Gra-
 ue tot groote miſachtinge in geuāckeniffe/
 maer ooc tot grootē ende baerblyckelickē
 achterdeele vande voorſz. pzeuilegien der
 voorſz. Vrdē/ verſtaet te bedwingen den
 ſeluen Graue voor eenige pziuate Cōmiſ-
 ſarifen (onbehoorliche rechtens / nae ver-
 moegen der voorſz. pzeuilegiē) om op ſom-
 mige gepretendeerde ende onwarachtige
 vzaech articulen te antwoorden: ende alſoo
 by wege van contumacie tegens dē geuan-
 genē ende onuerantwoordden/ tot een con-
 demnatoir vonnis te geraken. Maer wāt
 al tſelue tēdeert niet alleēlick tot hoochſte
 miſachtinge en inuurie vādē voorſz. Graue
 en vā zijne vzienden en mogen/ maer oock
 vander voorſcreuē louelicker doorden/ ende
 wāt een vonnis gegeuē by onbehoorlickē

Da ſij recht

Rechter : is in hem selfs nul ende machte-
 loos/ende dat oock naer rechte allen geal-
 licerden persoonen / iae allen vrenden on-
 straffelick toegelaten wort/den geuangenē
 tegens alle onbehoorlick ghewelt/alle wet-
 tige behulp ende bystāt te doene. So eest
 dat wy Anthonis de la Vaing / Graue van
 Hoochstraten een vande medegesellen der
 voozscruen voozde/ ende wy Herman Gra-
 ne van Puenar ende Moers / heere van
 Hedbur/in onse eighene namen ende van
 wegen den voozsz. Graue van Horne/onser
 heyder swagher/vooz v openbare Notari-
 sen ende ghetuyghen / openlick proteste-
 ren/teghens het pretens nietich proces in
 der manieren als bouen begonst van nullis
 feit/costen ende schaden/omme tselue in tij-
 den ende wijlen behoorlickē te veruolgen/
 ende dat inder bester formen / wijs en we-
 ghe/ende also wy naer rechte/best ende be-
 quaemst cinnen ende moeghen. Ende dat
 de contumacie deur de voozsz. onbehoorlic-
 ke rechtens den voozscruē heere van Hor-
 ne tontechte opgheleit/is van rechts we-
 gen nul ende van onweerden / noch en can
 hemmerghens toe verbinden / noch hem
 eenich achterdeel toebzengen/ versoeken-
 de ernsttelick ons hierop ghemaect te wor-
 dene openbare instrumenten/ &c.

Extracten

Extracten van eenen bysene wten *Num. 35*
 Nederlande ghesonden aen me
 Vrouwe de Grauinne van Hooz
 ne / den twintichsten Januarij/
 1568. nopeñ de verraschte recht-
 uoordinge ende confiscatie.

S Alines seyde my datmen het geschrift
 van berichtinghe mijnen heere hadde
 gebrocht metten heisch ed conclusie des pro-
 cureurs generaels / opt veelcke by moeste ant- *Fol. 32. 100*
 vwoorden, so verre by hem by verstekinghe niet 40.
 en vilde laeten versoordelen.

En woësdage leffledē quamē tot Odon/
 Cesar de clerck / en̄ Lieue de Siclers m̄ last
 van te aenueerdē ende opteeckenē alle die goedē
 ruerende en̄ ouruerende / toebehoozende dē
 Prince van Oraengien / Graue Lodewick
 van Nassou / Graue van Egmont / Graue
 van Hooze / Marchgraue van Bergen o-
 uerleden / Graue vanden Berch / Graue
 van Tulenborch / ende heere van Hedero-
 de / vindtbaer inden Graeffschap vā Vlaen-
 deren / Castelle van Aÿssel / Douay ende
 Orhies / ende bescreuen metter daet alle
 t ghene datter is te Odon metten leon ende
 Kenthoecken / ende stoten alle de papieren/
 rekeningen ende bescheet in het camerken
 byden grooten comptoir.

S a iij Jan

Van de Hertoge/ ontfanger generael vā
 Ostlaenderen quam ooc te Odon met be
 uel van de Hertoge van Alue om te ontfangē
 alle ende elckerlickē de goeden die alreede ver
 schenen waren/ oft namaels verschijnē sou
 den/ ende zynre Maiesteit daer af rekenin
 ge te houden metten anderen peyninghen
 van zynnen ontfange.

Num. 35. Extracten wt eenen anderen ghe
 lijcken brieue/ gescreuen den leste
 Februarij 1568. opte onbehoor
 licke procedure.

Dhene ick seinde/ sal ick qualick cum
 uen gederuen/ so verre ick my beraden
 en aduys nemen moet met eenige te Voerē
 en elders daert van noode zyn sal / daer ick
 Fol. 34. tot 43. my in haesten moet / op dat vy niet verstekē
 en voordengelyck eenige acten inhouden, van
 den welken ick sal relieuement moeten
 veruolgen.

Wengaende den toeganck, die en is niet vrij
 geueest, maer in presencie vā eenē toehoorder,
 op dat men van geen ander dingen oft pro
 poosten spraken en soude so sy seiden / wat
 requeste ick daer tegen heb ouergegeueē / en
 heb niet kunnen vercrighen / so oock niet en
 doet de Procureur van myn Heere van Eg
 mont /

mont/mits welken wy genomen hebben/
 Dat wy hebbencunnen crijgen / hebbende
 eerst toegäck gehad wi/en na middach die
 van Egmont voor den seluē toehoorder.

Mijn heere begeert gelt om zynen tijt te
 vergeren/men sal oock gelt moeten vindē om
 zyn costen te betaelen.

Extracten wt gelijcken byene van *Nume. 35*
 Den 6. Heerte 1568. van dat de
 Wrou moedere zyn montkosten
 heeft moeten betaelen.

De Fiscals hebben my doen daghen
om te sien svereren de getuygen eer vuy onse *Fol. 32. tot*
 verantwoordinge gediend hebben. Ick en *40.*
 wete niet hoe zijt verstaen / maer ick hope
 het ons niet vercozten en salso verre wy in
 ordinarisen rechte moegen gehoozt wordē/
 Ter wijlen ick hier geweeft heb/heb ick re
 queste ouergegeuē op dat mij heere moch
 te hebben penne, inkt ende papier, om memoriē
 te maken tot instructie van zynē raede en
 zynen vrienden te scrijuen/de rekeninge vā
 sij schuldeisschers te teekenē/en ooc aēgaen
de momborie vanden Heere van Cruyninghen *Folio 106.*
 daer hi alle mōboer af is mits v asij uichz
 Des Marchgrauē van Bergē. Mits altsel
 we thoouēde dē Capitein Salines/ oft hem
 Ds iij laten

latende copie eest noot / dat hy oock voort-
ane meer lochten en vryheit mochte hebbe
lanck het casteel voor zyn gesontheit.

¶ Geld in een billet opgeteekent / heb ick
ontfangē so v belieft heeft my selue te sein
dē / maer daer sal wel 25. gulden verlies op
wallē / en daer zyn hooch penningen ondt / die hier
voor billon afgeroepē zyn / ic sal daer mede
het beste doen so vele ic can / metten meeste
deel betalende *de ordinarise mont costē*, op dat
hy voortane in tijts mach gedient wordē /
want om die te geuen tot zyn ghenoechte /
soude luttel helpē / en soude ghebreck lyden
int ghene hy niet gederuen en can.

Numc. 31 Betrocken tot eenen gelijcken brie-
ue vanden II. Heert 1568. opte
onbehoorlicke verraschte recht-
uoornderinghe.

Fol. 38. tot 45. ¶ Ant sy hebbē den 24. Februarū by ac-
te vercleert / dat sy sullē voortwarē ter
diffinitiuē na dat den queste gedaen sal zyn /
hoe wel het is buytē recht en redē / nade ge-
woonlicke maniere van procederen / waer-
om wy op mozgē sullē sien om een requeste
te maken om tūt te hebben om te moeghen
aduiseren / consulteren / confereren en thoo-
nen onse antwoorde eer wy die ouergeue.
Betroca

Ghetrocken tot eenen ghelijcken *Numc. 31.*
 Brief van 18. Meert. 1568. opte
 preuilegien vander oorden ende
 aengeboden bozchticht.

WEn heeft ons acte ghogheuen dat de *Foli 38. 102.*
 Preuilegiē vander Oorden in desen *45.*
 niet en vercozt worden. Mijn heere heeft
 my ghesect als ick lest by hē was/ dat goet
 ghecreghen waeren brieuen van fauceur
 vanden Bisschoppen van Coelen / Luyck/
 ende andere heeren/ op dat hy mochte ver
 crughen dijnhouden zynre requestē/ dwelc
 is in effecte/ ontlegghen te wesen iuratorie
 oft *sub pena conuicti.*

Ghetrocken tot eenen anderen ghe *Numc. 38*
 lijckē brief van 31. Meerte/ 1568
 dat de Fiscaels geen getuyghen
 geleyt en hebben.

Wis ouer een maent gheordineert my
 dagelijcx te vinden vooz de Camere vā *Fol. 40. 41.*
 den Raede sinoz genoten achten en sachtcr. *42.*
 noens ten dry vren om te kennen ende sien
 sweeren de getuygen die de fiscael tegen
 mijn heere wilt leyden/ maer tot nu toe en
 isser niet comen/ sy verlengen den tyt van
 thien in thien daeghen.

Numm. 35 Ghetrocken wt eenen ghelijcken
Brieue van 9. April/ 1568. tot
Loeuven opt leyden der ghe-
tuyghen.

Fol. 40. 41.
42. **W** Engaende den ghetuygen/die sy tegen
mijnen heere leyden willen/ sy hebben
vā ouerlāge die met ecnē billette genoēt/
maer tot mijnen vertrecktoe na Brueffel
en haddē sy gecne met allen gehoozt mijns
wetens / het en waeren de gheuangene.
Ick seynde me Wronwehet dobbel vanden
namen der getuygen die sy seggē te willen
doen hoozen tegen mijn heere/ Sy hebben
my gheweyghert de articulen en kalēgier
daerop sy die willen leyden/dwelck teghen
de maniere van procederen is/ soo my de
practizjns segghen.

Wy hebben neerstichlūck ghewozcht
ende sullen mozgen na Brueffel reysen/ op
dat ick mozghen nae noene mach requeste
ouergeuen om toeganck te hebben/ende en
sal niet laten by mijn heere te reysen/ cum-
nen wy consent crūghen.

Numm. 35. Ghetrocken wt eenen anderē brief
van 18. Mey/ 1568. nopende de
interlocutorie ende borze stellē,
Const

Const ghij door gunstige brieuen vande
 Keyserliche Mayesteyt oft andere hee-
 ren vercrighen tghene des voorsz. it is/ oft
 ten minsten dat de sake werde ghehandelt
 voorsz. ompartijdige rechters en waere geen
 cleyne sake/ ghemerckt d'Acte diemen my
 en Saterdaeghe lesleden gerondicht heeft
 byder welcker vercleert is dat de kennisse vā *Fol. 43. 44*
 der sake niet en coemt den *45. 46.* Ridderen vander
 Soerden/ maer zynre Mayesteyt als heere
 deser landen gelijckfo: mich der geenre die
 mentegghen den heere van Egmont hadde
 vercleert in Januario lesleden.

Daer is geordineert datmen soude bor-
 ghe stellen. voorsz. de Salarisen vanden Com-
 missarisen die neffens de grootste heere ge-
 fonden worden om hen getuigenisse te hoo-
 zen/waerom ick aen Vergas geseet hebbe/
 Dat sy mynen heere hadden geuanghen en
 zyn goet aenveert/ ends dat de reste u was
 toebehoozende.

Betrocken tot eenen gelijcken brief *Numc. 35.*
 van 25. Mey/ 1568. opte onbry
 veruolginge des Proces.

AEn heeft my geseit dz gisterē auct de
 procureur des heere vā Egmont se-
 here schriften ouerbrocht/ ende dat eenige
 VAN

van dien zynen aensiene in stucken ghescheurt werden/waerom enwete ick niet/want ick den tijt niet ghehadt en heb om hem te spreken.

Men sal nu weder beuidentgene ick by mijn voozgaede screef/dat niet antwoorden/zijn antwoorde is/willende datmen zynen ghebode onderdanich sy.

Nume. 35.

Getrocken wt ander ghelijcke Brieuen van 30. Mey/ 1568. van het onbehoorlijck sluiten des proces.

Folio 34.

Ende hebbende oorlof ghecregen om toeganck te hebben/ oock zyn meyninghe verstaen/ midtsgaders ghemerckt den voet dien wy bedwongen zyn te volghen/ Doo is naevele beraetslaghen tsaemenspreken ende aduyfen/beuonden gheraden datmen soude maken seker scriftuere tot verontschuldighen der misdæde hem opgheleet/welcke scriftuere zynen raede is gethoont.

Dat is doozatie geweest/dat die scriftuere in rechte is ouerghegheuen eer v de copie gesonden is/want icken wiste waer anders bliuen/so werde ick ghehaest/sonder dat ons eenighe requesten hebben cunnen

nen helpen / die wy doen ouergauen tot
 verscheyden eynden ghelijck oock niet en
 deden vele andere / die van wegen des hee-
 ren van Egmont ouerghegheuen werden
 die ons dienden tot eenē Spiegel / En also
 wy sustineerden dat de Fiscael opte selue *Fo. 46. 47.*
 scriftuere soude antwoorde by kenneu oft
 onthienneu / hebben sy verleert niet meer
 te willen scrijuen / haestende den tijt van
 t'hoone / dien sy seyden soo wel te loopen /
 vooz ons / als vooz hen / Soo dat nae vele *Fo. 35. 36.*
 verthooninghen den seluen allen verlegt
 is totten 24. Mey / peremptorie. Vercleer-
 rende het proces nae dien dach te zyn ghe-
 houden gheloten in rechte ende ons van
 alle productie versteken.

Ich hadde requeste ouergegheuen ten
 eynde mijn heere mochte opteekenen de
 namen der getuygen die hy noch begeer-
 de te doen hoorzen / maer en heb dat niet e-
 nen vercrighen / midts den tijt ouer was.

Alleenlijck reprocherende *in forma cō-*
muni nae dien men ons hadde gheweygert *Fo. 34. 35.*
 het vercleeren der ghetuyghen int particu-
 lier.

Ghetrocken wt eenen Briue byde *Num. 35.*
 Grauine van Hoorne nae Des-
 derlant ghescreuen den 6. Mey /
 1568. opte Declinatorie.

Ons

Ges meyninge is dat ghy by goetdūc-
 kē van die van onsen raede ende ter
 bester bequaemheyt het moghelijck sy in
 alder ootmoet zūnder Ex. verthoōt de pre
 inlegien ende statuyten vander oorden/ op
 dz mijn sone na vermoegē der seluer machy
 ghehandelt worden/ende in dien zūne M.
 oft zūne Ex. daerop gheen acht nemen en
 wilden (des wy gheene rechtueer dighe re-
 dene oft oorsake en kunnen gedencken) so
 sult ghy verthoonen dat in sulcken gheual-
 le mijn voozscreuen soone niet en vermachy
 ghehandelt oft in rechte ghetrocken te
 worden/ dan als een Graue ende vooz zūn
 competente stichters vanden heylighen
 rijke/ghelijck oock de Keyserliche Ma-
 yest. eenige Keurvozsten ende den Creyts
 van Westphalen (daer onder t Graeffschap
 van hoozu/ en de de heerlicheyt vā Weert
 begrepen zūn) by brieuen van ouer sekere
 maenden sulcx aen zūn Co. Ma. ende zūn
 Ex. ten faueure ende defencie van mynen
 soone gescreuen hebben.

Numc. 36. Extracten vater Requesten ouer-
 ghegeuen byden Procureur des
 Grauen van Eginont metter
 appostillen vanden xxvij. Ja-
 rij/1568

Ende

Ende dat hy gheensins en soude willen
 achterhaelt zijn van aen uwer Ex. de
 voozsz. requesten geaddresseert gaende aen
 zijn *M.* gepresenteert te hebbē dan als aen *Fols. 34. 1*
 een Ridder vander seluer ordre by zijn *M.* 54.
 ghecommitteert / voozden welcken (ende
 niemanden anders) de voozsz. Graue moet
 ghestelt worden terechte en geadmitteert
 tot zijn onschult / mits dien de selue heer
 Graue is notoirlyck een Ridder vander
 seluer ordren / sonder dat hem selue can be
 nomen oft hy daer af versterken worden by
 eenighen appointemēte nulluer & incompe-
 tēter ghegheuen / ghelijckmen heeft ghe-
 socht te doene by dacte vanden xx. deser
 maent.

Ghelijck de exempelen en acten sedert
 toeghecomen des bewijlinge en vercleerin-
 ge geuen. als vanden heeren van Rieu Ca-
 steel / Montaga / Descapes / de la roche / Ro-
 len / vanden Graue van Romon / vanden
 heeren van Gruythuyse van Hauenstein /
 Desquerdes / de Kijfborch / de hault bozdijn
 ende meer andere / dewelcke allegader wes-
 sende heeren vander Ordre ende beschul-
 dicht gedragen te hebben de wapenē tegē
 heuren ouersten ende tegen blant ende an-
 dere desgelijcke saken / En hebbē nochtās
 niet aengetast noch gehandelt geweest dā
 voozde collegie vander seluer ordren. *Söder*
dat

Datmen oeyt heeft gheprocedeert oft doen procederen teghen eenighen ridder/vader sozden anderffins. Ten waere emmer dat hy eerst by vonnisse vanden Hoof de ende Ridderen vander Sozden waere afgestelt van zijn ere ende vander Sozden.

Ende alwaert dat alle tghene des voozscruen is/cesseerde ende dat de voozseyde heer Graue niet en waere een Ridder vander Sozden/Nochtans en soude hy volgeden preuilegien van Brabant ende den contracten by zijn Mayesteyt beswozen vooz gheen ander iusticie ghetrocken kunnen worden/dan vooz de ordinairse Rechters van Brabant/aldare de voozsz. heer Graue is woonende/en Baenrecheere / alwaer oock zynen persoon aenghetast ende ghehonden is gheweest/ als klycht byden extracten vanden seluen tractaten hier aenghehecht/volghende welken preuilligien ende contracten oock geen persoon aldaer ghehouden oft gheuangen/ en mach veruert noch wten seluen lands ghetrocken worden. Mits den welken/ soe versuect de voozsz. remonstrant in alder ootmoet dat om alle misderstant te verhueden/ uwe Excellencie heur wilvercleeren ende doen blycken oft sy is versien vā genoegsamer commissien van zijn M. ruerende den sake vander voozsz. Sozden/ In welckē geualle by

hy versuect dat uwe Excellentie hem toff
 vuegen nade statuten ende ordiancie van
 der Sozden/ volgende der verbintnisse en
 scdedie sy aen der seluer Sozden schuldich
 is/ ende in desen procederen by aduusse van
 den Alderen der seluer/ sonder ander toe
 te laten. Ende euen verres v Excel. niet ge
 committeert en is/ dat sy heur wil verdra
 gen van hem te onderwinden oft kennisse
 te nemen vanden seften oft saken des vooz
 screuen Grauen/ totter tijt toe dat daerin
 ne sal wesen anders verlien/ volgende den
 seluen statuten/ oft by ghebreke van dien
 soude de suppliat benoedicht wesen te pro
 testeren van nulliteit. Siddende uwe Exc.
 niet anders dan int goede te willen nemen
 dese verthooninge/ versueck ende protesta
 tie/ ghemerct hy anderffins niet en soude
 cunnen beware/ de rechten ende voozdee
 len den voozscreuen heere Graue zynen
 meester competerende/ noch zynen laste
 voldoen.

De Appostille opte selue
 requeste.

Sijn Exc. seet en vercleert dat sy van
 di ser sake kennisse heeft ghenomen/
 ende neemt by commissiē van zynder Ma
 testeit als Ouerheere van desen landen
 van herwaert souer/ ende niet als hooft vā

T t des

vander Sozden vanden gulden Wllese. En
 daerom daerin sal voortvaren ghelijck ver
 cleert is byden actē ende vonnissen die zyn
 Er. daer in heeft gegeuen. Ende sal de ver
 thoondet hem vermijden van op dit punct
 meer requesten ouer te gheuen. **S**hedarn
 te Brussel den 27. Januarij 1567. **O**nder
 teeckent Mesdach.

1568. stilo
 00797954751

N° 36 Vercleringhe des Hertoge van Al-
 ue verstekende Den Graue van
 Egmont.

Aen zyn Excellencie.

Verthoont den raedt en Procureur
 Generael van zyn M. hoe dat de
 Graue van Egmont gheuangen/
 ghehadt hebbende vele langhe dilayen
 om te antwoorden opte criminele betich-
 tinge tegen hem gediend/ ende te doen zyn
 verificacien/ thoonen ende enquesten/ geen
 maniere en maect vande sake van zijnder
 zyn den te haesten/ versuet dat/ gemerct het
 interual van tijde/ dwelck hi gehadt heeft/
 hy worde verstercken van al/ ende dat de sa-
 ke by uwer Excellencie sal ouersien/ ghe-
 uilteert ende geuult worden/ so sy sal vin-
 den behoorende. Opte marge stont ghe-
 screuen

screuen aldus / 3^h get hoont den Procureur *Fo. 41. 42.*
 des Grauen van Egmont / ten einde dat *43. 44. 59.*
 hi tusschen dit ende mozghen den 9. deser *60. 61. 62.*
 maent. den geheelē dach allegere des hem
 belieft tegen de scriffen / rhoonen ende an
 dere productien in deser saken by den Pro
 cureur generael gedaen / hem aduerteren
 de dat hy van nu af is verstoffen / ende het
 proces gehouden voor gestoten / ordineren
 zyn Exc. dat tselue proces voor hem sal o
 uerbzocht worden en Maendage naef sco
 mende denthiensten der voorz. maent om
 dat te ouerlien. Gedaen te Brussel den 8.
 Mey / 1568. Onderteeckent Praets. On
 der stont gescreuen / Secollacioneert met
 zynen originalen / ende beuonden accorde
 rende. By my Jan vander Hagen / Deur
 weerder / cc. welck original ick ten voorz.
 achtsten dach Mey omtrent denthien vze
 heb vercondicht aen Borchgraue als Pro
 cureur gesubstitueert van wege des Gra
 uen van Egmont / dewelcke protesteerde *Fo. 54. 55.*
 so hy seyde te vozen gedaen geweest te zyn *56. 57. 58.*
 by zynen heere den voorszreuen Graue /
 ende her Nicolaes de Vandas zynen Pro
 cureur / In teekenen der waerheit dese ghe
 teeckent / cc. Ondergheteeckent J. van
 der Haghe.

T t h Ver

**Num. 36 Verthooninge opt voorgaende ver-
cloeren ghedaen.**

Aen den Hertoghe.

Verthoont in alder ootmoet de Procureur des Grauen van Egmont/hoe dz hem van noode is geweest om te maken de ontlastinghen desselvs Grauen te doen ouersien ontallike vele stucken in afwesen ende sonder directie des voozscreuen Grauen/ende wten seluen mitsgaders der informatie sulchs als hy heeft cunnen crijgen vanden seluen Graue in ieghenwoozdicheit der gheenre die uwe Excellentie daer toe hadde geordineert/ heeft hy doen

Fo. 41. 42.
43. 44. 54
101 63.

” bewozen de voozscreuen Defencien / om
 ” dewelcke te moeghen verthoonen de vooz
 ” screuen Graue/ heeft hy aen uwer Excel.
 ” oozlof versocht/ ende om dien oozlof te crijgen veruolcht thien daghen lanck / naden welcken hy daerop metten voozs. Graue heeft continuelijck gebesoinneert vijf daghen lanck/ ende vele dinghen verandert ende herstelt dooz breedere instructie vanden voozscreuen Graue/ die vanden saken best is gheinformeert/ ende so hi verthoont der/ heeft te raede diuerse Practiciēs ende
 ” Doctoren/hem toegelate en geautoriseert by uwer Excel. en heeft hy die defencien niet derren ouerghen/ sy en waren eerst
 ouersien

ouerken by alle de voozsz. assistenten/ ende
 besunder by den Doctoren van Voeten/
 waer toe hy tyt heeft moeten hebben/
 dwelck belet heeft dat hy desclue Defens
 sien alnoch niet en heeft cunnen ouergeue/
 ende vele min thoonen/ dwelck den vooz
 screuen Graue geen pzeudicis en behoort
 te doen/ te meer ghemerct dat de Proc
 ureur Generael tot op twee daghen her
 waerts noch heeft ghebesoingneert in zijn
 productie ende thoonen/ ende dat naden
 stijl van procederen/ volghende den Ghe
 stelicken rechten (die de Procureur schynt
 eensdeels gheuolcht te hebben) den ter
 mijn van te dienen van Defensien/ ende te
 leyden ghetuygen vooz den voozscreuen
 Graue niet eer en heeft behooren te begi
 nen oft te loopen dan nadien de voozscreue
 Procureur generael van voozderen thoon
 soude hebben gherenuncieert. Welcken
 niet tegenstaende/ so is den Suppliant he
 denomtrent den thien vren gheinsinueert
 heusel oft appointement van te allegueren
 tusschen dit ende mozghen (wesende Son
 dach/ tghene hy soude willen segghen te
 ghende ghescrijften/ thoonen efi productie
 ghedaen by den Procureur generael/ met
 waerschouwinghe dat hy van nu af was
 versteken/ ende het proces gehouden vooz
 ghesloten/ ende vooz sulcx uwer Ex. op en
 It is Maen

„ Maendage naefstcomen den 10. deser maēt
 „ soude wordē suergedzagen om te worden
 „ geuifiteert/sonder dz den Suppliant zij ge
 „ stelt geweest eeuigē termijn peremptoir/
 „ en op versterken sedert dat hē is gegunt toe
 „ ganck aenden voozsz. Graue/ om te hebbē
 „ infozmatie totten maken zijne defensien/
 „ ende dat den Procureur voozsz. is belast te
 „ doen exhibitie vandē stucken/ titlen/ en mu
 „ nimenten geruert in zijn belastingen/ den
 „ welken hy alnoch iegēwoozdelick niet en
 „ heeft al voldaan/hoewel hem tot dien ein
 „ de ten versuecke vanden Suppliant vā we
 „ gen uwer Ex. tselue te meer stonden belast
 „ is/ dwelck aengemerct ende besundere dat
 „ men hoopt ende vooz versekerth houdt/ dat
 „ noch zijn Adv. noch v. Exc. niet en begeerē
 „ den voozsz. Graue te versterken van zijn
 „ defencien by precipitatie/ maer dat zijn
 „ verantwoozdinge hem vzij ende volcomen
 „ bliue/ ende dat ten minsten een geuangen
 „ ende verweerde in wat saken dat het sy/
 „ behoort gefauoziseert te wordē so vele als
 „ een betichter/ besunder oock aengaende zij
 „ defencien en termynen van thoone/ dwelc
 „ is het principaelste stuck vande defensien.
 „ So versoect de suppliant (sonder nocht as
 „ den voozsz. Graue eenich pzetudicte te wil
 „ len doen) dat de voozsz. defensien moeghen
 „ worden ontfanghen tusschen dit ende en
 „ Dinstage

Dinsdaghe naescomende den 12. deser
 maent/ en dat hem worde bequamē tijt ge
 gunt om die te thoonen/ naden heisch der
 productien ende distancie vanden plaetsen
 daer de ghetuigen sullen te vinden wesen/
 Ende sult wel doen. Opte marghe stont
 ghescreuen / Den Suppliant zijn ghe
 gunt geweest verscheyden dilacien en ter
 mynen om te allegeren ende proberē tge
 ne hē soude belieuen/ en ooc gewaer schout
 dat hy in deser saken zijn neersicheit sou
 de moeten doen/ vercleerende alijt int ghe
 nedz tot zūnē versuecke geordineert is/ dz
 het geschiede sonder preiudicie *vande staet
 ende expeditie vander saken*, inder vueghe
 dat deselue niet langher alsw en can wtge
 stelt worden. Niettemin zijn Ex. laet noch
 toe ter defencie des voorsz. Graue van Eg
 mont/ dat tallen daghen het sy Sondach/
 heiligen dach oft niet/ ontfanghen worden
 alle productien so wel vā scriftuerē ende al
 legatien/ als van getuygē die de verthoon
 der oft andere indē name des voorsz. Gra
 uen sal willen producerē ende doen hoorē/
ende dat toter tijt toe dat selue proces sal
 by zūn Excellencie wesen gheuūteert/ Ge
 daen tot Brussel den 8. van Mey. 1568.
 Ondergeteekent P:arts.

Ic lijs Oec

Nouv. 36. **Verfueck der Fiscalen tegē de Defensie Des Grauen van Egmont.**

Fol. 41. 101
68.

De Fiscalis ghesien hebbende vant-
 woode ghediens byden Graue van
 Egmont op den heisch ende beschuldinge
 teghen hem ouerghegeuen. Begghen dat
 ghemerct de vooꝛscreuen Graue *by een*
protestatie begrepen inden beghinsel zyn
 der antwoode / ende int einde der selues
 herhaelt / in deser saken niet en wilt Titis
 contesteren vooꝛ mijn heere den hertoghe
 van Bluen / ten principalen / ende dat noch
 tans de vooꝛscreuen Graue van ouer lan-
 ghe vander seluer exceptien declinatoir is
 gheweest versterken / als niet ghefondeert
 wesende / mits dien de rechten ende priu-
 legien vander *Edze* gheen plaetse en grū-
 pen in den saken / misdaden ende quaden
 seyten hem op gheleest / versuecken dat de
 vooꝛscreuen Graue mits zyn weigherin-
 ghe ende vertreck van in deser saken te pro-
 ceederen volghende der ordonnancie van
 zyn Excellencie / ende so hy na recht schul-
 dich was te doene / sal zyn versterken van
 al / ende dat de sake sal worden ghenomen
 in aduuls van zyn Excellencie om die te
 wijsen ende termineren ten diffinitiuē / so
 die in recht ende redene sal vinden beho-
 uende. *Jude* marge stont gheappointeert
 aldus:

leert aldus/ Zijn Ex. ordincert dat dese ant-
 woorde sal worden ghevoont den Procureur
 vanden Graue van Egmont / op dat
 die niet tghene hy daerop sal willen seggē
 tusschen dit ende moeghen den gheheelen
 dach/ hem worde ghebrocht om daerinnē
 te verken / soo hy sal vinden behoorende/
 Ghedaen tot Brussel den 12. May / 1568.
 Ondergheteckent Praets. Onder stont
 gescreuen aldus. Verequeste metter appo-
 stille opte marge gestelt/waerof copie hier
 bouen gescreuen staet is gecinsueert Mee-
 ster Wilhelm de Borchgraeue Procureur
 ghesubstituert / cc. vanden voorsz. Graue
 van Egmont desen xij. May / 1568. tusschē
 den vijf ende ses vren des auōts by mi deus
 weerdere onderteckent / welke Borch-
 graue my seyde / dat hy blift by den voer-
 gaenden protesten. In kēnisse der waerheit
 heb dese gheteckent / cc. Ondergsteckent/
 J. vander Haghe.

Wonnis van contumactien teghen Num. 20
den Graue van Egmont.

Ghesien by zyn Ex. de antwoorde eik ghe-
 scriften des Grauen van Egmont tot
 zyne onschult ouerghegheuen / Insgelike
 de requeste des Procureurs generael van
 den Coninc / ten einde vande leste verste-

kinge zner thoonen ende defencien/ mits
 gaders de replijcke des Procureurs vande
 voozsz. Graue pccisterende ende bliuende
 de by zyn protestation ende declinatorie/
 niet teghenstaende by zyn Excellencie te
 meer stonden vercleert ende den voozscre-
 uen Graue gheinsluuert sy dat de selue de
 declinatorie niet en was ghesondeert ende
 dat hy inder saken soude vooztuaren. Ghe-
 merct oock dat het dilay hem gegunt op de
 requeste vanden achsten deser maent geen
 effect en heeft ghesortteert / midts dien de
 voozscreuen Graue van gheender mey-
 ninghen en is te litifcontesteren dan vooz-
 de rechteren by hem ghepreteudeert ende
 voozden seluen zyn thoonē ende defencien
 te doen/ Sijn Excellencie (vercleerende an-
 derwerf den voozscreuen Graue vooz wet-
 telijckenghecontumaceert) ordincert dat
 zyn voozscreuen antwoorde ende ghescrij-
 ten niet toegelaten en sullen worden vooz-
 der dan nae recht die plaetse en hebben
 ende tot meerder informatie ende instruc-
 tie der ghene die ghecommittceert zyn tot-
 ter determination ende diffinitie der vooz-
 screuen sake ende versteect voozde leste rei-
 se den voozscreuen Graue van alle manie-
 re dan defencien ende preuen vooz zyne
 Excellencie/ ende de selue sake vooz gheslo-
 ten/ op dat die bi definitiue vonnisse ghewt
 ende

Fol. 61. 62.

Fol. 44. fol.

60.

ende ghetermineert worde/ soe beuonden
sal worden behoorrende. Ghedaen te Brussel
selden veerthiensten Mey/ 1568/ Onder-
teechent/ de Hertoghe van Alue/ ende on-
derteekent Praets.

Requeste des Grauen van Egmont *Name. 36*
om te comen ten thoone.

Aenden Hertoghe.

Verthoontootmoedelijck de Procureur
des Grauen van Egmont hoe dat des-
selue Graue sedert zijn gheuanckenisse
altijt bouen al versocht heeft te bewijfen *Fol. 39. 20*
zijn ontschult sonder te soecken eenighe di- *62.*
laeyen oft wtweghen behoudens altijt en
sonder preiudicie vanden statuten vander
oordre des gulden Wlies ende vanden pre-
uilegien by hem gheallegeert/ voo; het ge-
niet vanden welcken hy seer heeft ghebe-
den/ sonder daerop oyt ghetreden te zijn in
debat teghen den Procureur ghenerael/
om op sulcken exceptie declinatoir ende
reiectie der Preuilegien ende Statuyten
by vonnisse yet ghewesen oft vercleert te
worden / Iae ter contrarion is waerach-
tich dat v Excellencie by voozgaende
ordi

ordinatie vanden xv. Jaauarh den voozsz.
 Graue expreffelijck heeft gereserueert de
 vrÿheyt des seluer ordre sulcke als hy nae-
 maels soude willen pretendere/ welcken
 volghende/ so heeft de voozsz. Graue (by
 der seluer ordinancien ghedronghen we-
 sende om tantwoorden opte beschuldinge
 desselvs Procureurs generael) Gheant-
 woort onder expresse protestatie vande
 voorscreuen statuyten ende preuilegien/ de
 welke by uwer Ex. int ontfanghen der sel-
 uer antwoorde/ is gheaduouert gheweest
 endesoch int voortsvaren tot voozder in-
 formatie opte voozsz. belastinghen inder
 vusghen dat de voozscreuen Graue nae
 recht ende redene verstaen heeft ende ver-
 staet ghebleuen te wesen op zÿn gheheel/
 aengaende den voozscreuen preuilegien/
 ende statuten/ sonder te veruallen in eeni-
 ge contumacie/ oft weygheringhe van zÿn
 preuen ende defencien te doene/ gmerect
 zÿn voozscreuen antwoorden metter aen-
 neminghe ende aduoueren van dien mettē
 exhibitien van zÿn defencien ende eenighe
 stucken sedert ghedient/ ghelijck by inder
 seluer manieren ende tot meerder infor-
 matie ende instructie vander saken/ heeft ghe-
 weest ende is alnoch bereet van zÿn voozde
 schoonen ende exhibitien te doen/ oock te
 stonnen van voprochen ende alle andere sa-
 ken

lien wt te richten op dat de waerheyt ende
 zyn onschult eenen yeghelijcken mach ker
 lijck worden/ende besondere oock den ge
 nendien naer rechte de wtinghe deser sake
 sal competeren/volghende de voorszreuen
 reseruatie der ordinancien vanden xv. Ja
 nuarh/ Ghelijck oock byden lesten appoinc
 tementen van uwer Excellencie indaete den
 xiiij. deser maent/ de antwoorde ende ghe
 scriften alreede gheexhibeert zyn toeghe
 laeten tot meerder informatie ende instruc
 tie soo na recht behoort/te meer ghemerct
 dat in processen criminele geen contumacie
 (dewelcke euen wel in desen cesseert/midts
 de voorszreuen reserue exhibitie / admissie
 ende aduoy) en can plaetse hebbē oft effect
 forteren/de rechter en moet hem alst vol
 comelic ende geheelijc informeren vanden
 saken ende ghelegghentheden van diez tot
 ontlastinghe des beschuldichden / dwelck
 oock v Excellencie schijnt te hebben willen
 naeuolghen byden voorszeyden appoincte
 menten vanden xiiij. deser maent aengaende
 der antwoorde ende stucken als doen ouer
 ghegheuen/Ende want deselue redene ooc
 valt aengaende den resterenden thoonen
 ende verificatien/die niet en moeghen ge
 scheyden zyn/maer nootelijck moeten ghe
 vuecht zyn totten voorgaenden scriften en
 defencien/Te meer oock dat deselue defen
 cien

ken niet en souden kunnen ghedienen tot instructie ende informatie sonder te zijn bewesen metten voorszenden thoonen ende verificatien/ Soe versuecht de voorszcreuen suppliant seer ootmoedelijck dat uwer Ex. ten'aenschou van tgene des voorsz. is/ ende dat in materie crimnele gheen conclusie plaetse en grijpt, om vut te doen sluyten de informatie ende verificatien vander saecken/ belieuen wille/ bouen den voozgaenden stucken/ noch te ontfanghen dese byghevuechde stucken by Inuentaris gheseligneert/ ende daerenbouen alle andere verificatien opte voozscreuen defensien dienende/ soo van ghetuyghen als anderssins / met behoorlijcken tijt/ daerinne hi suppliant hem offereert te besouingneren sonder ophouden van daeghe te daeghe totten eynde toevanden seluen verificatien/ ende sal v Ex. doen naeuolghende recht ende reden.

Verstekinghe des Grauen van Egmont opde voozgaende requeste.

De verificatie ghedaen biden appointementen vanden xv. Januarij lesleden in deser requesten verhaelt/ gheschiede ten eynde om te moegen allegeren de preuilegien vander **O**rdre/ en op dat de Graue van

van Egmont hem niet en soude excuseren
 om te antwoorden opt libel accusatoriael
 des Procureurs gheraels aengaende
 het eyghen seyt des voozschreuen Grauen
 onder het dechfel dat hy antwoordende sou
 de veruallen van te moeghen allegeren het
 voozschreuen preuilegie/ Maer naederhand
 ghesien de protestation ende allegation des
 voozschreuen Grauen aengaende vooz-
 schreuen preuilegie ende derhibitie vande
 boecke vanden Statuten der voozschreuen
 ordre ghedaen van weghen des voozschre- *Fol. 39. 100*
 uen Grauen/ Soo is besclue verstenen ge- *62.*
 weest/ vander seluer pretenstien/ ende opte
 voozschreuen declinatoire vercleeringhe
 ghedaen by acten vanden xx. ende xxxii.
 der seluer maent Januarij/ dewelcke als
 doen den persoone vanden voozschreuen
 Graue vercondicht zyn/ dwelcke oock te
 meer stonden telcken is vercleert gewest
 byden appointementen ghegheuen opte
 requesten van zynent weghen ghepresen-
 tect. Ghesien dan dat hy daer by blijft/
 ende niet en wilt litiscontesteren en datter
 informatie is ghenomen opte articulen vā
 der belastinghen om de waerheyt te we-
 ten/ soo wel opte pretenstien des Procure-
 urs gheraels / als opte antwoorde
 vooz zyn defensie byden Graue ghe-
 daen/ Soo vercleert zyn Excel. anderwerf
 dat

dat de voorf Graue is behoorlijck verftoken,
 (volgende der acten vandē xiiij. deser maēt
 aen hem en zinnen Procureur vercondicht)
 .. van allerhande defencien ende thoonen
 .. voor zyn Excellencie/ ende dese sake gehou
 .. den voor ghesloten ende dat zyn antwoor
 .. de metten stucken niet en sullen ontfangen
 .. worden/maer alleenlijck gheuen tot bree
 .. dere informatie ende instructie der gecom
 mitteerde terwotinge vander seluer saken/
 Ghedarn den xviij Mey/1568.

Nuwe. 36 Vereleeringhe des Hertoghen van
 Alue teghen de preuilegien van
 der Doorden des guiden Alies.

W Ferdinand Aluarez van Toledo/
 hertoghe van Alue/ Marchgraue van
 Coria/ &c. Stadthouder/ Gouverneur en
 Capiteyn generael vorden Coninck mi
 nen Heere inden landen van herwaertso
 uere doen te wten aen v heer Philips van
 Montmorency Graue van Hoozne dat dē
 raet ende Procureur generael van zyn ma
 pesteyt ons gepresenteert heeft een reque
 ste vanden naeuolghenden inhouden/ Men
 zyn Ex. versuecht den Staedt ende Procu
 reur generael van zynre Mayesteyt dat dē
 Graue van Hoozne worde vercondicht een
 acte

acte ende vercleeringe gelicke der gheenre die gedaen is in der saken des Grauen van Egmont/ in date 24. Januarij lesleden/ op dat deselue Graue van horne geen ignozancie des en pretedere/ dat in sulckē misdaden ende delicten als daer mede hy belast is/ de priuilegien ende Statuten van der Goerden geenssins en belstten de iusticie ende iudicatuere competerende zynre Maestheit/ als heere deser Nederlanden oft den ghenen die zyn Maestheit heeft gecommitteert/ Ende dat de kennisse van gelijcken misdaden gheenssins toe en compt den Ridderen vander Goerden/ noch eenigen anderen persoonē. Opde welke stont gheappostilleert/ *Fiat ut penur*, ende sy des de wete ghedaen aenden Graue van hoozne. Bedaen te Brussel den 15. Mey/ 1568. Onderteechent Praets. Volcht dacte. Sijn Exc. Op dat de Graue van hoozne gheen onkennisse des vooz en laege/ noch by en bzenge eenige andere onschult onder tdeersel vanden priuilegien ende statuten vander Goerden des gulden Blies/ ghelijck by den Raedt ende Procureur Generael van zyn Maestheit versocht is gheweest/ Beeclicert ende seet/ ghelijck hy gheset ende vercleert heeft in der saken des Grauen van Egmont/ dat in dusdanigen

Fo. 44. 45

Fo. 61. 62.

„ nighen quaden feyten ende misdaden als
 „ daer mede de voozsz. Graue van Hoozne is
 „ belast/ notoirlick de pziuilegien ende statu-
 „ ten vander Oorden niet ouer al en belette
 „ de iurisdictie ende iusticie toecomēde zyns
 „ re Maieiteit / als Prince ende Heere van
 „ desen Nederlanden oft den genen by zyns
 „ re Maieiteit gecommitteert. Ende dat de
 „ kennisse ende oordeelē van sulcken misda-
 „ den geenssins toe en behoort den Ridderē
 „ vander Oorden noch eenigen anderen per-
 „ soonen. Gedaen te Brusselden vyfthien-
 „ sten Mey 1568. Sheteekent/ den Hertog-
 „ ge van Alue/ ende ondergheteekent. By
 „ ordinancie van zyn Exce. Praets. Welcke
 „ requeste ende appointement / misgaders
 „ de acte ende vercleeringhe daer in gedaen/
 „ Odonneren ende beuelen wi vercondicht
 „ te worden aen v Graue van Hoozne vooz-
 „ genōt oft aen uwen Procureurs / op dat
 „ ghy des niet en compt te pretenderen noch
 „ en cunt allegeren redene van onkennisse.
 „ Gedaen tot Brusselden 15. Mey/ 1568.
 „ Sheteekent den Hertoghe van Alue.

Num. 36. Vercleeringhe des Hertogen Alue
 tot vercleeringhe des Grauen van
 Hoozne.

Sijde wete ghedaen den Graue van
 Hoozneende zynen Procureurs / dat
 sonder preiudicie vanden staet en wtinge *Fo. 41. 42.*
 vander saken gesien zyn antwoorde opte *43. 44.*
 acte ende vercleetinge zynre Excellentie/
 van desen dach op alle de naevolgende da-
 ghen sullen ontfanghen ende ouerhoort
 worden van des mozghens ten seuen vzen
 totten eluen voor noene / en des naenoms
 vanden drij vzen totten sessen des anonts
 alle de ghetuyghen die sy by brenghen sul-
 len / ende dat sy daer inne alle neersticheit
 doen totten vicrentwintichste deser maet
 inclusie / hem waerschouwende dat hy
 van dan af *de sake sal houden voor ghesloten,* *Fo. 56. tot*
 ende den voorszreuen Graue bliuen ver- *62.*
 steken van alle voorzderedilayen ende thoo-
 tien / ende datmen aengaende den ghes-
 nen die binnen deser Stadt niet en zyn
 residerende / hen sal ordinantie doen heb-
 ben omme die te doen comen *ten coste*
van den voorschreuen Graue van Hoozne /
 Ende ruerende den principalen heeren
 byden seluen Graue genoempt / te weten
 den hertoghe van Heschot / den Graue
 van Meghen / den Graue van Mansfelt /
 den Graue van Arenberghe / ende den
 heere van Moulvais Stadthouderre opt
 Casteel van Doornick salmen seinden Com-
 missarisen ten coste vanden voorsz. Graue

" de welke tot dien sijne sal alsno tusschen
 " dit ende mo:zen genoechsame bo:ze stellē
 " voo: de gagien vanden Commissarisen die
 " hun sullen vinden en gesonden worden by
 " dē voo:sz. heerē/ten versuecke des voo:sz.
 " Grauen/welcher bo:ztochte aengaende/
 " so verre hy versupmich viele. Sal hem den
 " tijt nu gegunt tot verhooringe zijnder ghe
 " tuigen/wesen metten daet geweigert van
 " alsno af voo:z alsdan. Ghedaen te Brussel
 " den vijftiensten Mey 1568. Gheteec
 " kent Practs.

Num 37. Het bouwisse des Grauen van Egmont.

Fol. 45. 46
63. 64. 65
66. 67. 68.
69.

G Elien byde Exc. des Hertoghen van
 Alue/Marcgrauē van Cozia/ Stadt
 houdere/Souuerneur ende Capitein Ge
 nerael voo: den Coninck onsen Heere / o
 uer zijne Nederlandē/ het proces criminel
 des Procureurs Generaels van zijnder
 Maieiteit aenleggers teghen den Graue
 van Egmont/ Prince van Saure/ gena
 gen ende verwoerdere. Selen insghelijcx
 de informatien gedaen byden voo:sz. Pro
 cureur Generael metten stucken scrifturē
 ende instrumenten by hem ouergegeuen/
 mitsgaders de bekentenisse des voo:zcreuē
 gheuaghen met zijn verantwoordinghe/
 eens

eenfamentlich de instrumenten ende scrif-
 tueren tot zyn der ontlastinghe van zynen
 wegen ouergegeuen. Gesien oock zyn fau-
 ren wten seluen processe / spruytende van
 gecommitteert te hebben *(rimen lese Ma-
 sestatis & rebellionis. fauoziserende ende we-*
 sende vanden verbonde ende onbehoozlic-
 ke conitratie des Princen van Oraengien
 ende anderen Heeren der Nederlanden/
 hebbende oock in zyn beschut ende sauue-
 garde ghenomen de verplichte Edelen vā
 den Verbonde / ende zyn quade diensten ge-
 daen in zyn Souuernement van Vlaen-
 deren / aengaende onsen heylighen ker-
 sten ghelooue / ende de beschuudinghe van
 dien teghen de Sectarisen / opzoerighe en-
 de wederspannige der heilliger Catholijc-
 ker Roomscher kercken / ende zynre Ma-
 iesteit. *Semerct daerenbouen alle de gele-*
 gentheit der saken. So herft zyn Excel. op
 alles rypelick gelet hebbende met die van
 de Raede neffens hem wesende / vercleert /
 dat de voozscruen Procureur Generael
 behoort te obtineren in zyn conclusien / ver-
 cleerende daerom dat de voozsz. Graue
 heeft gecommitteert het erijn van ghe-
 quetster Maesteit / ende vooz sulcx sal wor-
 den gheexecuteert metten sweerde / en zyn
 hooft ghestelt int openbaer om hooge om
 van elcken ghesien te worden / alwaer het

1.
 2.
 3.
 4.

te worden/ alwaer het sal blijuē tot dat by
 zyn Exc. anders sal wordē geordineert/ en
 dat tot een exemplaire straffe vanden mis-
 daden des voozsz. Graue/ beuelende dz nie-
 mant so coene zij van tselue af te nemen op
 ten hals/ en alle ende elckerlike zijne goe-
 den euerende en onrueren/ rechten en acti-
 en/ gronden ende eruen/ van wat natuere
 ende qualiteit die zijn/ oock waer die geles-
 gen oft beuonden moegen wesen tot be-
 hoef vande fiscus/ en Conincklike carnes-
 re verbeurt/ welch vonnisse is gegeven by
 zyn Exc. den vierden Junij/ 1568. ende by
 den Hertoge geteckent ende toegesegelt/
 ende die opengedaen hebbende in zijnder
 gresentien inden Stade byden Secretaris
 Praets gelesen.

Het wterste vonnisse gegeven te gē
 den Graue van Hoozne.

Num 37.

Gesien by mijnen Heere den Hertoghe
 van Alue/ Marcgraue van Cozia/
 Stadthouderē/ Gouverneur en Capitein
 generael vooz den Coninck inden Nederlā
 den het proces criminel tusschen den procu-
 reur generael van zijnder M. aenleggere/
 ende Philips van Abontmozeuci/ Graue
 van Hoozne geuangen verweerdere. Ghe-
 sien oock de enquesten des voozsz. Procu-
 reurs

Fo. 45. 46

63. 64. 65.

66 67. 68.

69.

reurs generaels metten stucken ende mun-
 nimenten by den seluen ouergegeuen / ins-
 gelijck de bekentnissen des genāgene met
 zijn verantwoorde / scriftē / en bescheet tot
 zijnder ontlastinge ouergegeuen. Ghelien
 daerenbouen de belastingen wtē seluē pro-
 cesse spruytende van dat deselue Graue ge-
 committeert heeft de misdaet van ghe-
 quetster Maiesteit. en wederspannichteit /
 voozderende ende wesende een vanden ver-
 bonde ende afgrijseliche coniuratie des
 Princen van Orangien ende eenigen ande-
 ren heeren vanden Nederlanden / hebben
 de oock de verweerdere voozgestaen ende
 onderhouden de gecōfedereerde Edele vā
 den verbonde / en de quade dienstē by hem
 gedaen inder Stadt van Balēchijn / aldaer
 ghesonden wesende by de Hertoginne van
 Parme / als doen Regente en Souuernāte
 der seluer landen / omme te versien teghen
 den ongeregeltheden ende opzoerē aldaer
 voozgestelt / aengaende het onderhout vā
 onsen heilighen Catholijcken ghelooue /
 ende de beschuddinge vandē seluen / mettē
 ketters / opzoerige en rebelle vander heili-
 ger Apostolischer Roomscher kercken en
 van zijner Maiesteit. Ghemeret oock al-
 tghene dat wten seluen processe gheble-
 ken is. Soo heeft zijn Excellencie op al-
 les rūpelick gelet hebbeude metten Stade

Eo. 70. 71.

72. 73.

1.

2.

3.

4.

5.

neffens hem wesen/ den voorsz. Procureur generael zijn conclusie aengewesen/ ende dien volgende vercleert/ dat de voorsz. screuen Graue heeft beghaen de misdact van gequetster Maiesteit ende rebellien/ ende voorsz. sulcx sal gheexecuteert worden metten sweerde/ ende zijn hooft gestelt int openbaer om hooghe/ om van elcken ghesiente worden/ al waert selue so langhe sal bliuen/ tot dat by zijn Exc. anders sal worden geordonneert/ Ende dat tot een exemplaire straffe vādē misdaden by den seluen Graue van hore voorsz. gestelt/ beueleñ dat niemant hem en verwoordere tselue af te nemen opten hals/ vercleerende alle en elckerlycke zyne goeden zuerende ende onzuerende/ rechten ende actien/ leenen ende eruen/ van wat natuere/ qualiteit oft waer die gelegen zyn oft bevonden sullen moegen worden/ tot behoef zynre M. geconfisqueert. Aldus gearresteert ende gewesen tot Brussel den 4. Junij 1568. en gheteekent/ De hertoghe van Aluen.

Den brieff byden Graue van Egmont aenden Co. gescreuen na dien hem zijn sentencie ghelesen was.

Heere

Ick heb desen mozgerstont verstaen het *Fol. 46. 47*
 vonnisse diwelck uwer mayesteyt bekeft
 heeft teghen my te doen gheuen / Ende
 hoe wel mijn meyninghe noyt en is ghe-
 weest van yet te tracteren oft te doene tegē *Fol. 63. 64.*
 den dienst van d'ynre mayesteyt noch tegē
 onse waerachtighe oude ende catholijcsche
 religie / Nochtans neme ick in patientie tge-
 ne mijnen ghenadighen God / beliest my
 toe te seynden / Ende soo verre ick duerde *Fol. 74. 75*
 dese troublen yet gheracden oft toeghelae *76. 77 78.*
 ten hebbe dat anders schijne / tselue is alst *79. 217 218*
 ghebeurt met een oprechte goede intentie *219. 220.*
 ten dienste Gods ende van uwer mayesteyt
 ende om de nootsakelijcheyt des tijts / mits
 welcken ick uwer mayesteyt bidde my tsel-
 ue te verghenuen ende met minner armer
 huysvrouwen / kinderen ende Dieneeren
 medelijden te hebben / v indachtich hondē
 devan mijn voozleden diensten / Op
 welke hope ick my gae beuelen
 inder barmherticheyt Gods /
 tot Brueffel bereet om
 steruen desen v.
 Junij / 1568.

Numc. 39. **Extract van eenighe articulen
wter antwoorzen des Grauen
van Egmont/ ruerende den raet
van financien ende secreten te
vueghen totten raet van Statē.**

*Fe 100. 101
102 103. 104
59*

Sceet de voorszreuen Graue datmen tot
grooten onghelijcke hem soecht te sus-
pecteren van conspiration teghen zijn Ma-
yestejt/ dwelch hy noyt ghepeyft en heeft/
soo oock de Procureur generael niet en al-
legeert eenich feyt van conspiration ende
en can de voorszreuen Graue niet begrijs-
pen/ hoe oft waerom de voorszreuen Pro-
cureur hem verwoordert van sulcken wooz-
den teghen hem te ghebruycken.

59 **W**ant hy en heeft inden raedt van
Staten niet gheproponeert dat de saecken
vanden financien aldaer behoorden be-
kent te wesen/ dan tot goeder meyninghe
ende tot meerderen dienst van zijnder Ma-
yestejt/ want sonder den Staet vanden fi-
nancien te weten en consimen niet vast-
lijck Ouyten inden raedt van Staeten/ iae
alsmen de saecken wel wilde insien ten mee-
sten dienste van zijner Mayestejt/ Soo en
foudemen van een niet cunnen gheschey-
den de kennisse vanden affairen vanden
raeden

**Raeden van Staeten ende vanden Finan-
cien.**

60 Wesende te seer absurd dat de voor-
screuen Graue door sulcken middel soude
hebben ghesocht zijn hant te legghen opt
gelt om daermede tzyuen appetijt te dienē
naedien sulcke handelinge/ als zyn der qua-
liteyt niet ghenoech gelijckende/ van hem
noeyt en is ghesocht noch in eenighe zyne
acten oyt beuonden gheweest.

61 En sal oock niet beuonden worden/
dat de voor-screuen Graue hebbe willen af-
laeten den secreten Raedt/maer ter contra-
rien heeft wel gheproponeert ende ghera-
den zyn der Mayesteyt in Spaengien/ dat
die die vanden Secreten raede ende finan-
cien behoorden ghevuecht te worden als
assesseurs totten raede van Staten/nae dat
de geleghentheden der saecken dat souden
verheyschen.

62 Ende voorwaer soudemen soo int
quaede bedieden alle goede consideratien
ende voorlaegghen diemen doet in eenen
Raedt by maniere van goetduncken ende
aduysom den dienst vanden Prince ende
weluaert vanden lande/ wie salder wesen
te vinden/ die voor daene inden raedt sal
herren zyn opinie vrhelijck geuen ende ten
dienste van zyn der Mayesteyt vercleren:

Extract van eenige articulen vóter
antwoorden des Grauen van
Egmont/Kuerende de tsaemen-
cominghe te Hoochstraten.

66 *Fr. 106* *107* *108.* **U**ngaende Hoochstraten/wel is waer/
dat de Graue van Swartzenborch we-
sende in desen Nederlandē/ heeft meer dan
eens by zijn breuen verfocht aenden vooz-
screnen Graue/dat hy hem soude willen
comen besoecken eer hy weder nae Duyts-
lant keerde/ Mits welken deselue Gra-
ue hem heeft gheuonden te Hoochstraten
by veel vóeten van mevrouwe de Hertoginne
van Parma/der welcker de voozscreuen
Graue tselue eerst waerschowde/ diwelck
ghebeurde v. oft tweelf daeghen eer de re-
queste by de verplichte Edelen wiert vuer-
ghegheuen.

67 **M**aer daer en wiert niet gehandelt
dan goede chiere ghemascht ende de Heere
van Brederode en was alsoen daer niet/
vanden welcken de voozscreuen Graue ooc
noeyt ghehoort en heeft van dat hi niet ee-
nighen anderen verwanten wilde comen
presenteren eenighe requeste/hoewel sy in
dien tijden ende te voren dickwils by mal-
canderen hadden gheweest ter saken van
der dyckagien die sy tsaemen hadden.

Wel

68 Wel is waer dat des anderē daechs
 smorghens voor zyn vertreck/hen by mal-
 canderen vindende de Prince van Oraen-
 gien/de Graue van Hoorne/de Marchgra-
 ue van Berghen/de Graue van Meegen/
 de Graue van Hoochstraten/ ende Graus
 van Egmont/ Een vanden seluen heeren
 int deuiferensyde dat de heere van Bre-
 derode ende eenighe andere heeren ende
 Edellieden hadden siequeste aen heur hoo-
 cheytouerte gheuen/aengaende de Inqui-
 sitione ende Placcacten ende dat sy binnen x,
 daeghen hen tot dien eynde souden vinden
 te Brucffel.

69 Waer op de voorszreuen Graue
 seyde dat die qualijck bediet soude worden
 by zyn Mayestejt ende dat hy niemanden
 van zynen vrienden envaede van dien ghe-
 selschap tewesen oft daer toe hem te vuegē
 ende dat hy *haer hoocheyt des soude aduerte-
 ren, soo haest hy te Brucffel soude comen/*
 (dwelck ooc seyde de Graue van Meegē)
 dwelck oock de Graue gecomen wesende
 te Brucffel des anderen daechs heeft ghe-
 daenghelijck die vanden raet van Staeten
 wel wetē ende men hout dat de Graue van
 Meeghen ghelijcke waerschouwinge heu-
 eer hoocheyt oock ghedaen heeft.

Et

Num. 39. Extrackt bande 109. articulen der antwoorden, des Grauen van Egmont /ruerende de vergaderinghe ghehouden te Duffel.

Set de voorszreuen Graue dat hy te Duffel heeft gheweest by last ende beuel van me Vrouwe de Hertoghinne van Parme Reghente /met een Instructie van haer Hoocheyt die eerst ghestelt was vooz de vergaderinghe diemen ghehouden soude hebben te S. Truyen /dewelcke hy heeft naeghevolcht sonder dier eenichsins te buiten te gaene /ghelijck blijkt byder propositienghescreuen by zijn eyghen hant / conform der voorszreuen instructie /ende oock byder antwoorde vanden gheconfedererden ghegheuen der Reghente / Oock so vandt hem aldaer de Prince van Oraengien by beuele van haer Hoocheyt / maer de Graue van Hoorneen was aldaer niet / al staet het soo int voorschreuen articule.

Fol. 131. fol

1380

Num. 40. Extrackt wten Placcaete ghestatueert by Keyser Karel den leuensten Octobris / Anno / 1531. optseyt der religien.

Des

Becheerende daerop te versien/ ende *Fe 151:152*
 daerop wederomme ghehadt dadups
 vanden Statenvan allen onsen lande van
 herwaertsovere/ van onsen raeden Pro-
 vinciale/ by adnyse vanden Ridders van on-
 ser ordene ende vanden hoost ende luyden
 van onsen secreten raede/ hebben ter eeren
 van Gode almachtich onsen Schepper/ tot
 obseruancien ende onderhouden/ vanden
 heylighen kersten gheloone/ ende vanden
 Sacramenten/ Statuten/ ordinancien en
 constitutien van onser moeder der heilige
 Kercken/ vanniwe gestatueert en geordi-
 neert/ statueren en ordineren by desen dis-
 puncten ende articulen hier naeuolgende.

Extract wt het Placcaet tot booz- *Num. 40*
 deel der Inquisiteurs van wege
 des Coninc wtghelonden 1. De
 cembris/ 1555/ metten brieuen
 tselue terstont daer nae weder-
 roepende.

Eest dat wy tselue aengheien *Fol. 19. 14.*
 ende becheerende die voetstappen
 van onsen voorszreuen heer ende Vader
 hierinne nae te volghen ende dese onse lan-
 den in goede kerstliche ende Catholicque
 religiete onderhouden/ dieselue teghens al-
 le ketterijen ende dwalinghen te behueden
 ende opck den voorsz. Inquisiteurs en heue
 ghe

gesubdelegueerde verleenē onse hulpe by
 stant ende assistencie ende oock die uwe/ v
 ontbieden ende beuelen wel expresselijck bi
 desen ende elcken van v besonder soot hem
 toebehooren sal/ dat tallen tijden ende ston
 den als die voorszreuen Deken tot Loenen
 ende Officiael oft een van hen oft ooc heur
 gesubdelegueerde sullen willen procederen
 op t stuck van t gheestelijck crimen van he
 rellie in onsen voorszreuen landen van Bra
 bant/ ende ghi van hen versocht sult wesen
 om hen te gheuen yemandt van uwe mede
 officieren oft andere adioint om teghen
 woordich te zijne inde informatie/ ende pro
 ceduren die sy sullen willen nemen en doen
 teghen die ghesuspecteerde/ oft om te ap
 prehenderen eenighe belast/ geïnfecteert
 oft ghesuspecteert wesende vande voorszre
 uen secten t sy mans oft vrouwe persoonē/
 gheestelijck oft weercelijck/ ghy hen alle
 hulpe/ adres ende assistencie doet ende be
 wijst hen gheuende voorz adioinct yemandt
 van v achtervolghende hen versocck om te
 ghenwoordich te zijne ende die voorszreue
 informatie ende proceduren te doene/ ende
 oock om te veruolghen/ aentasten ende ap
 prehenderen die ghene die sy oft eenich vā
 hen v acnbrengghen ende denunchieren
 sullen. Ende dieselue sielt ende bewaert/
 oft doet stellen ende bewaeren in stricte ge
 uans

uangenisse van uwer Jurisdiccie / sonder
 die niet yemanden te laten spreke oft com-
 municeren / noch hen gedoogē eenige brie-
 uen te scrijuen / noch van ander tonfan-
 ghen / Ten waere by wete ende laste van
 de voozscreuen Inquisiteurs oft heur ge-
 subdelegueerde / die welke ghy teghens
 die voozgenoomde ghenanghen sult laten
 procederen nae wtwijfen van huer com-
 missie ende instructie / sonderlingean tgene
 dat die voozscreuen ordinancie ende gebot
 aentreft ende concerneeft inde puncten en-
 de articulen die hen aengaen / alles sonder
 vertreck oft eenige swaricheit / niet teghen-
 staende eenige litispendentie / pzeuentie /
 oppositie oft appellatie ter contrarien .
 Ordinerende voozts dat ghy den seluen
 alomme binnen den steden ende plaetsen
 vā uwer iurisdiccie als behoorlijcke hulpe
 bystandt / voozderinghe ende assistencie
 doet ende bewijst so verre alst v doenlick
 werdt . Ende so wanneer sy int pronuncie-
 ren van eenigen huere vonnissen uwe pze-
 sencie begeren sullen / sult v daerby onghes-
 weigert vuegen sonder eenige swaricheit
 nemende goede toeficht ouer al / dat den
 voozsyden Inquisiteurs oft huere gesub-
 delegueerde / noch insghelijck huere pzo-
 motoren notarisen / dienaers / huysgesin /
 oft bystanders geen letsel / verhinderinge /

wederspannichheit/injurie oft ouerlast ghe
 daen worde/met woorden oft metter daet
 in eeniger manierē/maer dieselue beschut/
 beschermt/ d'accht ende fauoriseert nae
 uwe macht/ende voort doē aentastē/ vans
 gen/appreghenderen/ straffen ende punies
 ren alle die gene die den seluen oft eenighe
 van dien souden willen beletten oft injus
 rieren/anderenten exemple/Opte pene vā
 selue geacht te wesen fauteurs vande ket
 ters/ende als sulcke gecorrigiert te wor
 dene. Beueclende voortz hierinne v sulcx
 te quistene ende employeren dat dese sake
 van Inquiltie van onsen heiligen kersten
 ghelooue/wesende van so grooste impo
 rancie (die wy ende ooc een yeghelick tot
 Godts eere/ende tot ghemeinder salicheit
 ter herten behooren te nemene) door uwe
 ghebrecktraechheit of negligencie niet be
 let oft verachtert en worde. Ende dat
 wy ghehoorsaect moegen wesen
 van uwe ghehoorsaem
 heit ende neersti
 cheit te vze
 den te zij
 ne.

By den Coninck.

Lieve ende beminde wy ordineren v by *Fol. 13. 14.*
 desen dat ghy ons oft onsen lieuen en-
 de ghetrouwen Cancellier van Brabant
 van stonden aen wederom sendt alsulcken
 Placcaet als v lieden van onsen wegghen
 binnen cozten dagen herwaets ghesonden
 is gheweest/ rurende assistencie te doene
 die geesteliche Richters en Inquisiteurs
 int seyt van heurder iurisdictie ende com-
 missien int voozseyde Placcaet breeder ver-
 melt/ ende dat niet en laet/ want onse ghe-
 liefte sulcx is/ lieue ende beminde onse hee-
 re sy met v. Gescreuen in onser stadt
 van Brusselle den thiensten
 dach Januarij. Anno
 1555. sile Bra-
 bantis.

F I N I S.

Xx ij

De voornaemste fautē ghebeure
int drucken.

Folio. 14 ongelijc/leest dongelijc/6. 10.
 3000. 30000/8. 6. goedtierenhē/ goet-
 herticheyt/12. 6. goeden/goedē der/ 13
 1 heeren/heere/15 om/daerom/23. beves-
 sende/beneerstende/14. 25. gewellich/ ghes-
 willich/20. 6. gemoozt/geiaecht/ ghemoot
 geclaecht/22. inde marge/3. 1565. 1564. 23.
 4. zynde/present zynde/24. inde marge/2c.
 24. 26. 28. en/ moet wt/29. te/ moet wt/27. 4
 de/ moet wt/6. vsoet/vstout/27. moegen/en
 soude moegē/29. 12. beleders/belyders/30
 inde marge/8. van/vanden/31. 26. zyn/zijn
 32. 26. doen/dien/33. 8. naderlant/naderhāt
 inde marge/2. brieuen/brieue/35. 7. vandē
 vande/37. 14. ordinariē/ordinarisen/23. hen-
 de/29. hen/hen/38. 22. hen/hem/inde mar-
 ge/voozsz. moet wt/40. 11. eenē/euen/inde
 marge/33. het/hē/41. inde marge/36. nadē/
 inden/42. 21. datmen/datment/44. appella-
 tiō/appointemēt/45. 24. saken/stuckē/47.
 26. voozdigen/voozderingen/vonnisse/von-
 nissen/48. 20. hē/het/49. 25. ter/niet ter/54
 4. is/waer/55. 3. heeren/Dozsten/56. 13. ghes-
 dragen/gedragende/57. 12. heeren/heere/
 30. eerst/eest/inde marge/18. 8. 18. 60. 2 na-
 nul/61. 22. ridō/ridderen/63. 1. wreke/wra-
 ke/6. heer/heer/64. 10. de/die/18. en salmē/
 68. 25

68.25. sen/ sen zÿn/ 78.1. roepen/ nopen/ op
dē cant/ 6. zÿnē/ tÿnē/ 84.14. sen/ dē/ 86. op
dē cant/ 19. 1565. 1564. 89. 6. toe/ so/ 92. opdē
cant/ 5. drecht/ drecht/ 94. 30. gebozcht/ ghe
brocht/ 96. 4. groote/ Groote/ 26. bedachte
beduchte/ 97. optē cant/ 5. huereye/ leureye/
98. mozkens/ moukens/ 100. 7. voor/ slaende
voz/ lacē/ 101. 20. sal/ moet wt/ 109. 2. hen
het/ 16. rÿer/ rugr. 112. optē cāt/ 10. 7. 17. 113
1. vertrecken/ wÿlde vertreckē/ 28/ heeren/
heere/ 118. 3. van/ dele/ v. v. v. achterhaelt/
achterhael/ opten cant/ 7. 15. 9. 1559. 120. 17/
nede/ eñ/ 19. lastē/ lestē/ 126. groote/ Groote
dad. dadmi/ 128. 2. de/ der/ 11/ oncen/ eencen/
29. goozt/ hoozt/ 130. optē cant/ 14. 2. 13. 132.
2 gelof geloeft 136. 2. de/ dē/ 144. 24. hē/ hem
147. 18/ ergens/ exēpel/ 148. 18. zÿnre/ heure
152. opten cant/ 25. they/ Yuh/ 159. 2. in/ in
dien/ 13. mach hem/ demacht hē/ 162. opten
cant 10. den/ hy dē/ 165. 15. in dele/ 166. 18. ne
mē/ nē/ 28. hem/ heur/ 169. 20. oft hē/ hen/
opten cant/ belet/ beletten/ 21. acuden/ vādē
171. 18. lÿt/ lÿche/ optē cant/ 3. le/ len/ 172. 27
zÿn/ zÿnre/ 179. 9. allen/ 18. lof/ lof eñ/ 184 hi
einde hi/ 185. 22. secretarise/ sectarisen/ 187.
1. den. der/ 190. 3. hy/ dele 17. men/ weder/ we
der ghy/ 193. opten. opten cant/ 12. 7. 17. 200
26. oococyt/ 202. 1/ hem/ heur/ 204. 12. zÿn/
dele/ 208. 8. stelt/ stilt/ 14. eñ dele/ 15. eñ/ dele
26/ ge/ gen/ 209. 17. tes/ des/ 20. gÿghen/ dÿ
hen/ 210. 5. 28. 27. 11. ened/ eñ/ 211. 1. men/ ne
men/ 17. gropen/ sproken/ 214. 6. goden/ ge
raden

eaden/18. dat/dele/29. geē/dele/215. 18. der
 re/verre/17. ben/hen/22. eene/eenighe/28.
 ſchoon/wel/29. bus/des/218. 19. wort/wāt
 195. 222. 206. 223. 224. 20. poozen/pozen/
 237. 26. bien/dele/243. opten cant/17. 13. 14.
 244. opten cant/3. 146. 176. 247. 7. gueert/
 queert/248. 6. toelaeten/toefeggen/252. 28
 religie/doot/254. 15. lan/lame/optē cant/2.
 96. 196. 256. 20/hū/hem/257. 21. ſal/bwee-
 dere ſal/opten cant 3. 7671. 70. 71. 268. 258.
 269. 259. 10. 263. orien/vrien/265. 3. mach/
 mach hē/268. 9. dande/vande/270. 11. heeft
 dele/273. 20. weerde/weerder/274. 1 duert
 dient/275. benest/bencerst. 277. om cen/eē/
 9. te/de/280. 2. deert/dereert/30hp/sp/281.
 1. de/den/23. keter/beter/283. 1. be/te/284.
 3. van/dat/288. 8/hem/hen/292. 28. belie-
 uen/beuelen/297. 29. geuelt/gevict/298.
 23. soude/soude geen/299. 26. geēbaet/gees-
 nen raet/301. 24. ſchappē/ſchap/305. 11. ve-
 re/verc/308. 21. val/vale/309. 2. hēere/hēe-
 vē/314. 13. coge/comē/317. 2. werde/enwer-
 de/319. 5. gheleyt/dele/320. het/de 326. 10.
 drac/dere/328. 21. hūt/sp/330. 6. a. aī 7/mer/
 me/331. 8. te/te doen/13/gelt/ghelt/332. 1.
 vīndt/vinden/2. ke/be/28. bzocht/bzochtē/
 335. opeen/opden/338. 25. geſloten/geſtolē/
 341. 11. ſal/is/18. wil/vol/342. 28. ſeggende/
 ſeggende niet/345. 2. cunnen/comen/346. 3
 de/ſde/360. 11. maer/nac/fo. 363. int begin/
 opten cant/Alle deſe nauolgēde ſtuclie die
 nē tot bewijs der vooꝛgaēder verantwooz
 vīn

dinge elck opt blaet hier nae opten cant ges
 stelt/364.5. vooz/ doet/365.16. verwon/ver
 uooz/28. lust/last/360.26. liet/seet/398.15
 de/derende/21. daer/dē/399.2. dien/die hē/
 17. verwor/vloo/406.12. belast/ontlast/23.
 liet/seet/407. optē cant/3.34.24.409.8. laet
 leet/410.19. ende dele/oprē cant/19. tegē de
 waerh/ dele/413.22. vooz/deel/vendel/416.
 2. ren/rende/421. canten/catien optē cant/
 2.160.168. +27.16. licēciaet/lieutenant/428
 6. hem/hen/13. idē/26. met/met v.430. ghy
 ghi de/435.29. capittel/casteel/441.6. stat/
 wāder stat/13/soude/soude cunnē 442.9. en
 v/en om te/444.16. vandē raet/vanden ad
 ryse vanden raet/451.25. schult/scha/452.
 31. so te/so te dienen/om d' autoriteit vā zyn
 M. sond te thoonē eenich achterdenckē vā
 den volck te hebben/opten cant/13.102.192.
 456.11. mannen/maniere/21. want/wat/op
 ten cant/1.108.198.458. in sine/van/dē last
 van/461.23. soeckende/sekerende/463. in si
 ne/welcken/welcken sy ons beual dat wy
 heur souden/466.15. den/diē/18. daer dele/
 opten cant/2.104.16.464.465.468.5. des/v
 des/24. ouer/daer/ner/met/25. twee/twee
 hondert/471. sult/salt/474.25. tot/ende toe
 475.11. dinge/dige/476.1. eer/der/20. gen
 uen/469.3. in/en/481.24. by/my by/487.16
 tegen/de tegen/29. daer/die daer/495.8. se
 ftiesten/tiensten/496.12. vcle/verre/23.
 vooz/screuen/raet/theere/ 04.13. waren had
 de/21. doer/dooz/505.4. vof/volf.507. num.
 15.508

15. 508. 2. seit/ secht/ 509. 16. alleen/ dan alleē
 516. 18. Mei/ Julij/ 518. 12. beha./ begin. 528
 nu. 20. 529. optē cant/ 14. tē/ teert/ 533. 1. ge.
 dele. 545. 13. messieurs/ meesters/ 556. 23.
 flae/ flae/ 30. looft/ loofte/ 558. 6. de/ dele/ 17/
 diemen/ dienende/ groote/ grootte/ 559. 19.
 der/ wesen/ d/ 562. 4. robeds/ robles/ 562. 24
 goet/ een goet/ 564. 12. de der/ 566. 19. de/
 dele/ 568. 3. acht/ achtert/ 569. 23. naenolch/
 navolch 570. 15. haet huet/ 574. 7. siba/ scha
 14. gere/ gepre/ 15. verskert/ verkeert/ 575.
 15. dien/ indien/ 18. vrees/ de vrees/ 576. 25
 en/ niet en/ 579. 7. waen. vā/ 584. 2. onse/ onse
 ende onser/ 23. stē/ tē 585. 1. onse/ onser/ 587
 17. monzt/ moztif. 588. 1. rekeninge en rche
 ningen/ 16/ de/ ve/ 589. 19. het hof/ thoost/
 592. 19. wesen/ heere wesen/ 591. 23. den/ te
 gen den/ 592. 24. dē/ nē/ 602. 15. Ruenar/ vā
 Ruenar/ 20. worde/ wōrde bystant vā rade
 604. 3. Edel. Ex. 610. 8. aen ooc/ 614. 2. na
 me/ minne/ 14. desen hertoge hy/ 16/ hē/ hē/
 622. 19. eenē/ wt eenē 21. 1568. 1567. 626. nu.
 25. 34. opdē cāt/ 1. 25. 24. 627. 1. der de/ 629.
 9. ed. en/ 633. 13. wesen/ wesen onder cautie/
 637. 8. verleert/ verleert/ 20. c/ cun/ 640. 18.
 llijct/ blijct. 647. 8. dilacien/ dilapen/ 648. 27
 soo/ soo hy/ 654. 23. verificatie/ reseruatie/
 653. 1. re/ te/ 654. 3. sen/ sey/ 655. 13. he/ de/ 658
 25. alue/ van alue/ 660. 9. ten/ ter/ 662. 15. die
 dat/ 664/ 1. hē/ hem 665. 2. heb/ heb/ 667. 16.
 die/ dele/ 669. 6. ende Graue/ ende de Gra
 ue.